

QL671
.D27

*

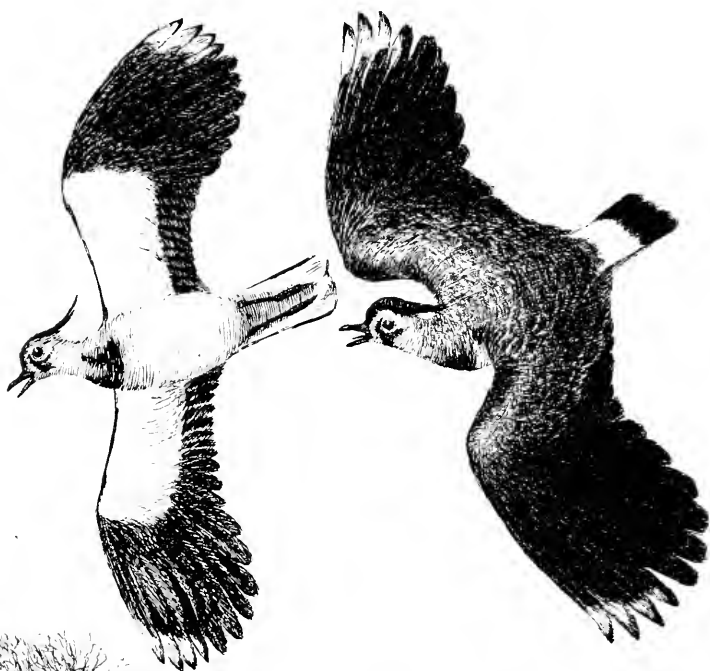
FOR THE PEOPLE
FOR EDUCATION
FOR SCIENCE

LIBRARY
OF
THE AMERICAN MUSEUM
OF
NATURAL HISTORY

Bound at
A. M. N. H.

DANSK ORNITHOLOGISK FORENINGS TIDSSKRIFT

Kjøbenhavn

REDIGERET AF
O. HELMS

1911—1912

INDHOLD AF AARGANG 6.

HÆFTE I.

Danmarks ynglende Strandfugle. Beretning om en Rejse i Farvandet Syd for Fyn i 1907. Af *R. Jul. Olsen* 1

ANMELDELSER.

L. A. Jägerskjöld och *Gustav Kollhoff*: Nordens Fåglar, andra Upplagen, 55; *C. Rubow*: Hættemaagen. Dens Liv i Billeder og Ord, 56; *C. Rubow*: Stormmaagen. Dens Liv i Billeder og Ord. Anden Udgave. The life of the common gull, 57; *Herluf Winge*: Fuglene ved de danske Fyr i 1910, 57; Dyreværneforeningen »Svalen«, Aarsberetning for 1910, 58; Flora og Fauna. Udgivet af Naturhistorisk Forening af Lærere i Jylland, 60; »Aquila«. Bd. XVII. Red. af *Otto Hermann*, 60; *P. A. Hens*: Winter- und Frühjahrs-Beobachtungen in der Gegend von Roermond (Holland), 61; Verhandlungen der Ornithologischen Gesellschaft in Bayern, Bd. IX & Bd. X, 62; Billeder af Dansk Fugleliv, fotograferet i Naturen af *Roar Christensen* med Tekst af Magister *A. Dilleusen*. I. Vade-fugle, 63.

FORENINGSMEDDELELSER.

»D. o. F.«s Generalforsamling, I.; Foredrag om Reder af *O. Helms*, I. Udflugt til Amager, V.; Sammenkomst af fyenske Medlemmer af »D. o. F.« i Odense Søndag 12. November 1911, VI.

HÆFTE II—III.

Om nogle for Gronlands Fuglefauna sjældne samt to nye Arter, *Chaulelasmus streperus* (L) og *Passerella iliaca* (Merrem) typica. Af *E. Lehn Schioler*..... 65
Hejren (*Ardea cinerea*) i Danmark nu og tidligere. Af *V. Weibüll*..... 80
Svaler (*Hirundo rustica*) i November. Af *O. Helms*..... 90
Fra Fuglemærkningsstationen i Viborg. Af *H. Chr. C. Mortensen*..... 98
Mindre Meddelelser indsendte til Redaktionen i 1910—12. Sammenstillede af *O. Helms* 127

ANMELDELSER.

O. le Roi: Avifauna Spitzbergensis, 147; *O. Helms*: Die Avifauna Ostgronlands, 148; *Carl B. Hennicke*: Vogelschutzbuch, 148; *Gustav Kollhoff*: Fran När och Fjärran, 149; *O. le Roi*: Sabinemaagens Forekomst i Tyskland, 150; *Rivista Italiana di Ornitologia* 1911, 151; »Le Gerfaut«, 1911, 151; *H. Weigold*: Die Vogelwarte Helgoland einst und jetzt und die Methoden der Vogelzugforschung, 152; *G. Schiebel*: Meine ornithologische Frühlingsstudienreise nach Korsika (1910), 154; »Aquila«, Bd. XVIII. Red. af *Otto Hermann*, 155; Fauna och Flora, 1911. Udgivet af *Einar Lønnberg*, 157; Zeitschrift für Oologie und Ornithologie, 1912. Udgivet af *W. Rüdiger*, 158; *O. le Roi* og *H. Freiherr Geyr von Schweppenburg*: Beiträge zur Ornithologie der Rheinprovinz, 158.

FORENINGSMEDDELELSER.

Udflugt til Furesoen, VII; Mærket Hjejle, VII; Hvorledes forholdt det sig med Noddekrigens Forekomst her i Landet i Efteraaret 1911? VII. Til Medlemmerne, VIII.

HÆFTE IV.

Meddelelser fra de danske ornithologiske Stationer for 1911. Ved *A. Hagerup* 159
Besog paa Fano i Pinsen 1911. Af *M. Klinge* 212

MINDRE MEDDELELSER.

En lagttagelse om Gogen, 229; Hvorledes anbringer Gogen sit Æg i en Rede, der er overdækket, 229; En Vinters Fugle i Landbohøjskolens Have, 230; Sydlig Nattergal, 232; Mere om den sydlige Nattergal, 233; Hættemaageægs Forsvinden fra Rederne, 234; Gul Vipstjert (*Molacilla flava [typica?]*) i det rode Hav, 236; Nogle Varieteter fra Stevns, 237.

Tilføjelse til Afhandlingen »Hejrekolonier i Danmark« 239
Afdød Ornitholog. 239

FORENINGSMEDDELELSER.

Udflugten til Sydfyn 2 og 3 Juni, IX; Lidt om Ynglefuglene paa Sanatoriet ved Nakkehøllefjord i Foraaret 1912, X; Udflugten til Saltholm, Søndagen den 16 Juni, XVII; Til Medlemmerne, XVIII; Kredsformænd, XIX; Medlemsfortegnelse, XIX.

INDHOLD AF AARGANG 6.

INDEX.

DANMARKS YNGLENDE STRANDFUGLE.

FAUNISTISKE UNDERSØGELSER.

BERETNING OM EN REJSE I FARVANDENE SYD FOR FYN I 1907¹.

AF

R. JUL. OLSEN.

Danmarks Ønatur, dets lunefuldt slyngede Kystlinjer med de utallige Smaaøer og Holme i Fjordene og Havet giver gode Livsbetingelser, Ynglepladser og Føde for Strandfugle; det er derfor naturligt, at disse saavel i Arts- som i Individantal udgør en meget betydelig Del af Danmarks Fuglefauna.

Ved man end nøje Besked med, hvilke Arter der regelmæssigt yngler i Danmark, er dog Almenkendskaben om deres Udbredelse og Hyppighed i de forskellige Dele af Landet kun mangelfuld og væsentlig indskrænket til, hvad der findes derom i de ret faa eksisterende Lokalfaunaer.

Efter at jeg gennem en længere Aarrække havde besøgt et ikke ubetydeligt Antal Smaaøer og Holme rundt om i Danmark og derved var bleven opmærksom paa, hvorledes adskillige Arter Strandfugle tilsyneladende er ganske uberegnelige i Valg af Ynglepladser og derved faar en meget uensartet pletvis Udbredelse, fattede jeg, tilskyndet af Hr. Viceinspektør Winge, i Efteraaret 1906 den Beslutning, saafremt fornøden Støtte kunde opnaas, at foretage en systematisk Undersøgelse af Smaaøerne og Holmene i de danske Farvande og udarbejde Oversigter over, hvilke Fugle, der fandtes ynglende paa dem.

Ved Hr. Professor Hector Jungersens Hjælp blev Midler til Undersøgelsernes Paabegyndelse anvist af Carlsbergfondet, og til Genstand for den første Undersøgelse valgtes de i ornithologisk Henseende ret ubekendte Smaaøer og Holme Syd for Fyn.

¹ Offentliggørelsen her i Tidsskriftet sker ved Velvilje fra Universitetets Zoologiske Museum, hvorfor Dansk ornithologisk Forening bringer Museet sin Tak. — Manuskriptet indeholder talrige Kort og Fotografier fra de besøgte Egne, som ikke er gengivne her.

For den ydede Støtte bringer jeg Hr. Professoren saavel som Hr. Viceinspektør Winge, der har en væsentlig Skyld i, at Planen blev iværksat, min hjerteligste Tak.

Den 21 Maj afrejste jeg fra København Kl. 9,05 om Formiddagen. Vejret var koldt, og det truede med Regn, der ogsaa begyndte under Overrejsen fra Korsør til Nyborg, og ved Ankomsten til Svendborg, hvorfra Undersøgelserne skulde paa-begyndes, strømmede Vandet ned. — I osende Regnvejr gik jeg Kl. c. 2¹/₂ om Bord i det hyrede Fartøj, som laa i Havnen færdig til at afsejle, saa snart den fornødne Udrustning i Form af Fødevarer, Kogeredskaber, Halm og Brædder til Senge var anskaffet. Kl. 5 var alt dette i Orden, og en Times Tid senere, da Regnen var holdt op, forlod vi Havnen og gik for en svag vestlig Brise mod Syd ind i Sundet mellem Taasinge og Thurø.

Vinden tog hurtig til, og det blæste friskt, da vi styrede ind i Thurø Bund for at undersøge en lille her liggende Holm. Medens Jagten krydsede frem og tilbage i Nærheden af Holmen, gik jeg i den medbragte lille Pram og roede ind til Holmen. Denne Pram, der flød paa faa Tommer Vand, kunde, naar Søen var rolig, bære 3 Mand; men gik der nogen Sø — og desværre var dette oftest Tilfældet paa Rejsen — maatte der helst kun være én Mand i den.

Holmen var kun c. 100 Meter lang og omtrent en Tredjedel saa bred, temmelig høj og med ret stejle, græsklædte Skrænter ned mod en smal grusklædt Strand; mod Nord løb den ud i en stenet »Hale«.

Her var ingen Vadefugle, en Dværgterne (*Sterna minuta*) fløj ude over Vandet nær ved Holmen.

Skønt der ingen nogne Skrænter fandtes paa Holmen, opholdt en Del Digesvaler (*Hirundo riparia*) sig paa den, og det viste sig, at de havde gravet deres Redehuller ind i de græsklædte Skrænter, et Forhold jeg ikke tidligere har truffet paa. — Foruden nogle Stære (*Sturnus vulgaris*), der løb omkring ved Stranden, saas en Sanglærke (*Alauda arvensis*) og en Gulværling (*Emberiza citrinella*) paa Holmen.

Medens Landingen paa Holmen, der skete med Vinden, var let, voldte det en Del Besvær atter at komme ud til og om Bord

i Jagten, nu Vinden var imod, og der stod ret krap Sø ind i Bugten. — Kursen blev derefter sat mod Rudkøbing, hvor vi agtede at gaa ind og overnatte, og vi ankom dertil Kl. c. 9.

Den 22 Maj, Kl. 6¹/₂, stod vi ud af Rudkøbing Havn over mod Sido. Vejret var koldt, og det støvregnede. Da det tilmed var Vindstille, blev Motoren sat i Gang, og ¹/₂ Times Tid efter kastede vi Ankeret omtrent 400 Meter Syd for Fugleholmene og roede ind til Lille Fugleholm, en lille, rund, sandet Holm, kun c. 30 Meter i Tværmaal, sparsomt bevokset med lidt Græs (*Juncus*), Strandmalurt (*Artemisia maritima*), Faareleger (*Armeria vulgaris*) og langs Kysten med et Bælte af Strandarve (*Hali-anthus peploides*). 12—15 unge Sølvmaager (*Larus argentatus*) og henved et halvt Hundrede Stormmaager (*L. canus*) saavel gamle som yngre ikke udfarvede Fugle fløj op fra Holmen og det flade Vand, da vi nærmede os. Paa Holmen ynglede et Par Præstekraver (*Ægialitis hiaticula*); Reden med 4 Æg fandtes paa en nøgen sandet Plet; endvidere saas et Par Kystterner (*Sterna macroura*) og et Par Dværgterner (*St. minuta*) ved Holmen.

Vandet mellem Lille og Store Fugleholm er ganske lavt og smalt.

Store Fugleholm er omtrent 500 Meter lang og omtrent 200 Meter bred. Den er flad og meget fugtig, højest mod Vest, hvor Stranden er stenet og sandet; mod Øst findes en Del Vandhuller, og her var Jordsmonnet ganske gennemtrukket af Vand. Plantevæksten bestod af Græs (sp) iblandet Strand-Trehage (*Triglochin maritimum*) og en Ranunkel-Art samt Strandmalurt (*Artemisia maritima*) i Mængde; paa den vestlige tørre Del fandtes noget Hjelme (*Ammophila arenaria*), og langs Strandkanten voksede her Strandarve. — En Mængde Huller og de udenfor disse liggende Ekskrementer vidnede om, at Holmen var stærkt befolket med Vandrotter (*Arvicola amphibius*).

Fuglelivet var sparsomt, to Par Viber (*Vanellus cristatus*), to, tre Par Præstekraver, et Par Strandkader (*Hæmatopus ostreologus*), nogle faa Rødben (*Totanus calidris*), en Del Ryler (*Tringa alpina*), nogle Kystterner, enkelte Gul Vipstjerter (*Motacilla flava*) og adskillige Sanglærker (*Alauda arvensis*) blev set; paa Sydenden ynglede nogle faa Par Stormmaager. — Paa en stor Sten, der laa ude i Vandet lidt fra Holmens Sydende, stod 7 Ryler.

Mellem Store Fugleholm og Sidø, som af Befolkningen kaldes »Siø«, er Vandet omtrent 1 Fod dybt og Bunden meget dyndet.

Sidø er beboet og opdyrket med Undtagelse af den vestlige Ende, der er fugtig og græsbevokset. Den Havarm, der tidligere har adskilt Sidø og Skovø, er inddæmmet og tørlagt, dog saaledes, at der endnu findes Vand paa de lavestliggende Steder: Jordsmonnet er i det hele fugtigt og bevokset med Star (*Carex*), Kjærsødgræs (*Glyceria aquatica*) og andre Sumpplanter. Begge Øer er langs Kysten beskyttede mod Havet ved et lavt Dige, udenfor hvilket der findes en meget smal Strandbred, hvor Vegetationen er sparsom og bestaar af de samme Planter, som fandtes paa Fugleholmene.

I det inddæmmede Terrain opholdt sig en Mængde Hættemaager, der imidlertid viste sig paafaldende forsigtige i Sammenligning med, hvad paa denne Aarstid plejer at være Tilfældet. Ude mellem de visne Siv og Star fandtes mange Reder, men alle var tomme — altsaa tømte for Æg — hvad der forklarede Fuglenes Adfærd. — Endvidere saas her en Del Viber og Rødben, nogle Par Præstekraver, 3—4 Brushaner (*Machetes pugnax*), der havde Kampplads her, — derimod saas ingen Hunner, — og enkelte Graaandrikker (*Anas boscas*), der fløj op fra Sivene, en Del Gul Vipstjerter og Sanglærker.

Paa den øverste Lægte i en Indhegning tog en Rødben Plads og holdt herfra Øje med os; da vi nærmede os, fløj den lidt bort og satte sig atter paa Indhegningens øverste Kant.

Viber saas for øvrigt omkring paa Markerne uden at være talrige der, og ved Stranden færdedes nogle faa Præstekraver og Rylar; en Hvid Vipstjert (*Motacilla alba*) blev set her, endvidere saas Sanglærke og Gul Vipstjert overalt i stort Antal, adskillige Kornværlinger (*Emberiza miliaria*), en Del Landsvaler (*Hirundo rustica*), en Husspurv (*Passer domesticus*) og nogle Skovspurve (*Passer montanus*). — Ude i Havet Sydvest for Skovø laa 9 Pibeænder (*Anas penelops*), 4 Hanner i Pragtdragt og 5 Hunner samt 3 Toppet Skalleslugere (*Mergus serrator*), hvoraf ingen i Pragtdragt; ude over Havet Nord for Øerne saa vi en stor Flok Ænder paa flere Hundrede Individer flyve forbi højt tilvejs.

Vidtstrakte Grunde strækker sig langs Sydenden af Taasinge og hindrede os i med vort Fartøj at naa nærmere ind til de to Smaaholme »Rallerne«, der ligger c. 200 Meter Vest for Skovø.

Vejret var imidlertid nu blevet godt, Solen skinnede, og Søen var ganske blank, saa at Roturen fra Skovø til Rallerne faldt os meget let.

Den mindre Holm er kun c. 100 Meter lang og omtrent halv saa bred, regelmæssig afrundet og ganske flad. Jordbunden er tør, eftersom Overfladen er c. 2 Meter over Havfladen.

Vegetationen bestod af frodigt højt Græs, hvoriblandt voksede Stedmoderblomster (*Viola tricolor*), Kornet Stenbræk (*Saxifraga granulata*) og Ranunkler; enkelte store Stenblokke laa i Strandkanten, der forøvrigt bestod af Grus og Smaasten.

Af Fugle opholdt sig en Del Stormmaager og Kystterner paa Holmen, og der fandtes Reder med Æg af begge disse Arter; endvidere var der nogle faa Rødben, et Par Sanglærker, hvis Rede med 3 Æg fandtes, og en Dværgerterne, der opholdt sig tæt ved Kysten, men maaske havde Rede inde paa Stranden af Taasinge.

Den store Holm er c. 250 Meter lang og c. 100 Meter bred og hæver sig som en stor Bakkeknude c. 7 Meter over Havfladen. Medens den mod Nord og Øst skraaner jævnt ned mod Vandet, falder den mod Syd og Vest i en lodret Lerklint ned til en smal grusblandet, leret Strandbred. Den var bevokset med Græs, og en Del Faar havde Sommerophold paa den.

Et betydeligt Antal Digesvaler — »Jordsvaler« kaldtes de her — yngede i Lerskrænten, og en Hvid Vipstjert (*Motacilla alba*) havde Rede i et Hul og rugede paa 6 Æg. Dens stedlige Navn var »Havrevimp«; endelig fandtes mange Lærker paa Holmen; men ikke en Maage, Terne eller Vadefugl blev set.

De to Holme har tidligere haft Forbindelse med hinanden, og den store med Taasinge, ved løst sammenføjede Stendæmninger; men Højvande og Storme samt Isgang har væltet Stenene ned og spredt dem.

Vi roede atter ud til Jagten, og da det fremdeles var Vindstille, tog det Tid at komme tilbage til Rudkøbing, hvor jeg skulde søge Oplysninger om Ejendomsforholdene vedrørende Holmene i Lindelse Nor.

Paa Rudkøbing Kirkegaard saa jeg adskillige Solsorter (*Turdus merula*) og hørte en Nordlig Nattergal (*Luscinia philomela*) synge. —

Efterat jeg havde faaet de ønskede Oplysninger, lettede vi atter Kl. 6 og satte Kursen efter Strynø, hvor vi agtede at blive

liggende Natten over. Paa Vejen dertil saas en Flok Knortegæs (*Anser torquatus*) højt til Vejrs trække mod Nordøst. Da Vinden fremdeles var svag, kom vi kun langsomt frem ved Motorens Hjælp og Kl. blev 9, før vi ankrede op ud for Vogterholm Nord for Strynø.

Den 23 Maj roede vi Kl. 7 ind til Vogterholmen, der ligger paa et stort Sandflak, som strækker sig fra Strynø til Birkholm. Den er ganske flad med sandet og gruset Strandbred, hvorpaa der hist og her findes enkelte store Sten; paa Nordenden findes en lille Dam, og paa den sydlige Del er Jordsmonnet fugtigt omkring et ganske fladt, næsten udtørret Vandhul.

Plantevæksten bestaar af Græs og er meget frodig, hist og her findes Faareleger, der danner store, røde Pletter i det grønne; langs Strandbredderne vokser Strandarve og noget Strandkarse (*Lepidium latifolium*), Stedmoderblomster og Blæresmelde (*Silene inflata*) er spredt mellem Græsset. En Del Ungkvæg gik løst paa Holmen, og dette i Forbindelse med, at der fra den nærliggende Strynø hentes Grus og Sten, foraarsager sikkert megen Forstyrrelse for de rugende Fugle, og Fuglelivet var derfor ret sparsomt. Vel fandtes en Del Maagereder; men alle var tomt for Æg.

Stormmaager saas i ret stort Antal, Kystternen var ligeledes nogenlunde hyppig, og en Del Reder med Æg af begge Arter fandtes i Græsset navnlig paa Holmens søndre Del; nogle Hætte-terner saas ogsaa, og ynglede rimeligvis ogsaa paa Holmen, men i langt ringere Tal end Kystternen. 3—4 Par Dværgterner og adskillige Præstekraver opholdt sig langs Kysterne, en halv Snes Par Rødben, nogle enkelte Par Viber og 2 Par Strandkader blev set, det ene Par paa Holmens stenede Nordende, det andet Par paa dens i en smal gruset Hale udløbende Sydende; alle de nævnte Arter har sikkert ynglet paa Holmen. Nogle Sølvmaager opholdt sig i Holmens Nærhed; men deres Adfærd tydede ikke paa, at de havde Rede paa Holmen; i saa Fald maa deres Æg sikkert være tagne.

En Flok Brushaner paa 7—8 Stykker legede ved Vandhullet paa Holmens Sydende, men fløj ogsaa ofte over til den nærliggende Bondeholm; Hunner blev ikke set.

Endelig fandtes Sanglærken i ikke ringe Antal og ynglede sikkert paa Holmen.

Strandskadeparrets Rede paa Sydenden blev funden; den

bestod i en flad Fordybning i Gruset, uden nogen som helst Krans af Smaasten og indeholdt 3 Æg.

Alle Fugle viste sig meget forsigtige og lod sig ikke komme saa nær, som dette oftest er Tilfældet paa Ynglepladserne, sikkert en Følge af den uskaansomme Behandling, de her er udsatte for.

Den tæt Syd for Vogterholm liggende mindre Bøndeholm ligner i Udseende og Plantevækst førstnævnte; paa den grusede Strandbred findes navnlig mod Vest en Del store Stenblokke.

Skønt her ikke gik Kreaturer, og det ikke kunde spores, at den jævnlig blev besøgt af Mennesker, saaledes som Vogterholm, var Fuglelivet ikke talrigere her end paa Vogterholm.

Vi saa Stormmaager og Kystterne i ringe Antal, nogle faa Hætteterner, enkelte Præstekraver, 3 Strandskader, nogle faa Sanglærker — alle har vel ynglet der — den samme Flok Brushaner (*Machetes pugnax*), som omtaltes ved Beskrivelsen af Vogterholm, og et Par Stenvendere (*Streptilas interpres*). Disse sidste stod, da vi gik i Land, paa en stor Sten ude ved Strandkanten mod Vest, fløj bort, da vi nærmede os, kredsede en Gang tavse omkring Holmen og fløj derpaa over til den nærliggende Vogterholm. Jeg antager, at dette Par har udvalgt sig Holmen til Yngleplads men endnu ikke lagt Æg.

Klokken 11 lettede vi og satte Kursen over mod Langeland for at gaa ind til Holmene i Lindelse Nor. Vinden var imod, saa at Motoren maatte bruges, og det blev derfor over Middag, før vi naaede ind i Noret. I Indløbet tæt ved den nordre Kyst ligger to ganske smaa Holme, hvorpaa enkelte Hættemaager opholdt sig; men der fandtes ingen Reder.

Vi ankrede op ud for Højklint i Norets østlige Del og roede herfra til de sydligere liggende Holme: Kamsø, Egholm og en tredje, lille navnløs Holm.

Kamsø er lang og smal; en ret høj Bakkekam gaar fra Syd til Nord gennem hele Holmen, holdende sig tæt op ad den vestlige Kyst, der er smal og stenet. Bakken skraaner derved ret stejlt ned mod Vest, medens den mod Øst gaar jævnt over i en flad fugtig Engstrækning, opfyldt af Vandhuller og med Indskæringer fra Søen.

Vegetationen bestaar paa Holmens tørre Del af kort Græs, paa den fugtige Østside af frodig Græs- og Starvegetation, og i Vigene og Vandhuller voksede Sodgræs og Flæg.

I denne Engstrækning fandtes en Hættemaagekoloni paa omtrent 50 Par; alle Rederne var tømte for Æg, og Fuglene teede sig meget forsigtige. Her saas endvidere adskillige Rødben, nogle Viber, mange Gul Vipstjerter og et Par Engpibere (*Anthus pratensis*); alle har sikkert ynglet her. — Paa Holmens Sydende og langs Vestkysten saas nogle Stormmaager og enkelte Hætteterner; enkelte Reder fandtes af disse 2 Arter. Et Par Digesmutter (*Saxicola oenanthe*) holdt til paa Holmens tørreste Del, og Sanglærker saas og hørtes gentagne Gange. — En Vandrefalk (*Falco peregrinus*) og en Stork (*Ciconia alba*) fløj op fra Holmens Nordende, da vi nærmede os, begge stærkt forfulgte af Maager og Terner.

Øst for Kamsø ligger Egholm. Den er meget uregelmæssig af Form men ligner i øvrigt Kamsø, saavel hvad Overfladen som hvad Plantevæksten angaar. Mod Øst er den høj, falder ret stejlt af mod den østlige smalle, grusede Strand og forløber jævnt skraanende ned mod Vestkysten, der er fugtig og dybt indskaaret, ganske som Østkysten paa Kamsø. Det ligger efter Forholdene nær at antage, at de to Holme tidligere har været forbundne med hinanden.

Med Undtagelse af Digesmutteren ynglede de samme Fugle her som paa Kamsø, dog havde Hættemaagerne ikke nogen Ynglekoloni her. Ogsaa hvad Hyppighed angaar, var Forholdet det samme som paa Kamsø; nogle faa Par Viber, en Del Rødben, mange Gul Vipstjerter, nogle faa Hætteterner og Stormmaager, adskillige Lærker. Engpiberen blev ikke iagttaget her. Endvidere opholdt 2 Par Rørspurve (*Emberiza schoeniclus*) sig i den tætte Bevoksning af Kogleaks (*Scirpus sp.*) og Star, der fandtes i den store Indskæring, og nogle Brushaner fløj frem og tilbage mellem Holmens mange udløbende Tunger. Et Par Gravgæs (*Tadorna cornuta*) laa tæt ud for Nordøstkysten, og i Bugten, c. 500 Meter Nord for Holmen, en Flok Pibeænder, 5 Hanner i Pragtdragt og 1 Hun.

Paa en lille stenet og gruset Holm med sparsom Græsvækst, beliggende ret Syd for Egholm, saas et Par Strandskader, nogle Præstekraver og to Flokke Ryler (*Tringa alpina*) paa henholdsvis 5 og 13—15 Stykker, men ingen Fugle ynglede her.

I den søndre Del af Lindelse Nor ligger 3 ganske smaa Holme, omtrent lige store henved 200 Meter lange og halv saa brede afrundede af Form, høje — den laveste er c. 4 Meter,

den højeste c. 12 Meter over Havfladen — med stejle græsbevoksede Skrænter og en ganske smal Strandbred, samt en større Holm, Langø, der er 1200 Meter lang og 400 Meter bred og hæver sig 12 Meter over Havfladen. Langø viste sig at være beboet og fuldstændig opdyrket, og med Undtagelse af Lærker og nogle Gul Vipstjerter saas ingen Fugle her. — Den nordøstligste af Smaaholmene var ligeledes under Kultur; den var nyplojet, og en Mænge Hættemaager og Stormmaager sad paa Jorden; Maagereder i den smalle Græskant omkring det nyplojede, alle ganske vist tomme, kunde vidne om, at Maagerne havde haft til Hensigt at yngle her, men var bleven forstyrrede. Ved Stranden saas enkelte Hætteterner og nogle Rødben, hvis Adfærd dog tilkendegav, at de ikke havde Rede paa Holmen; muligvis er deres Yngel (Æg) forulykket ved Pløjningen.

Den sydøstlige Holms Sydende løber mod Øst ud i en lille stenet Hale; her opholdt sig to Par Præstekraver og nogle Stormmaager, hvoraf de førstnævnte rimeligvis havde Rede der. — Oppe paa Holmen, der var bevokset med Græs, saas en enkelt Vibe, et Par Gul Vipstjerter og et Par Digesmutter, sidstnævnte to Arter formentlig ynglede.

Den lille Holm, der ligger Nord for Langø, og som i Ydre ganske lignede de ovenfor omtalte, afveg, hvad Fuglelivet angaar, en Del fra dem. Adskillige Hættemaager og Stormmaager, Hætteterner, Dværgterner, Viber og Rødben, nogle Præstekraver, et Par Digesmutter og to Par Gravgæs samt en Strandskade saas her. I Skrænten mod Vest fandtes to Huller, øjensynlig beboede af Gravgæs, thi talrige Fodspor af disse Fugle saas udenfor.

I Sandet ved den østre Strand ynglede en lille Koloni Dværgterner, 7 Reder med 1 til 3 Æg blev set. En lille Maagekoloni, bestaaende af henved 20 Reder af Stormmaager og Hættemaager, alle indeholdende Æg, fandtes paa den mindre stejle, østlige Skraaning, og en halv Snes Hætteternereder ligeledes paa Holmens Østside tæt ved Kysten. — Et Par Toppet Skalleslugere fløj forbi ude over Vandet.

Kl. 7 sejlede vi ud af Lindelse Nor langs Langelandskysten mod Syd til Ristinge Hale, hvor vi, da Vinden flovede mere og mere, først ankom omtrent Kl. 10 om Aftenen.

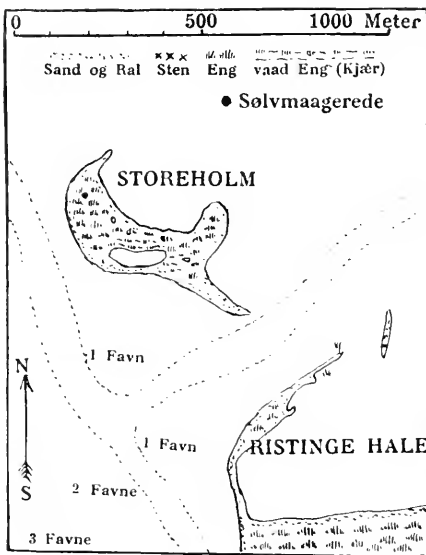
Paa Vejen hertil saa vi 3 Sortænder (*Oedemia nigra*).

Omtrent mellem Ristinge Hale og Storeholm kastede vi Anker.

Den 24 Maj. Vejret var slet. I Nattens Løb var det blæst

op, og det smaaregnede, da vi stod op. Imidlertid tog Blæsten til, og ved 9 Tiden begyndte Himlen at klare. Kl. 10 var Regnen hort op, og vi roede ind til »Storeholm«.

Denne Holm er ganske flad, højest mod Syd, hvor en lav Ryg følger Kystlinjen tæt ved Havet. Sydkysten bestaar af Ral og er stærkt skraanende fra den nævnte Ryg, Nordkysten flad og sandet eller gruset med mange Indskæringer; store Sten findes ikke paa Holmen. Paa Sydsiden findes en stor Dam og rundt omkring paa Holmen en Del smaa Vandhuller. Vegetationen bestaar af Græs, hvori

Kort over Storeholm ved Ristinge Hale.

store Flader af blomstrende Faareleger lyser op og tager sig prægtig ud sammen med det grønne Græstæppe og det blaa Hav.

Nogle Kalve og Faar gik løse paa Holmen.

Her fandtes de bedste Bettingelser for Strandfugle; men de mange tomme Reder vidnede om, at Fuglene ikke havde Fred til at yngle. Hvor Maagerederne var samlede kolonivis, var alle tomte for Æg. De mere spredt anbragte var oftest undgaaet Ægsamlernes Opmærksomhed. —

Stormmaagen var den talrigst optrædende Fugl, og et meget betydeligt Antal fandtes paa og ved Holmen; Størsteparten havde bygget Rede paa Holmens vestlige Del ret tæt sammen; men her var saa godt som alle Æggene røvede. En Del Reder med Æg fandtes langs Strandkanterne.

Nogle faa Par Hættemaager opholdt sig paa Holmen og har antagelig ynglet der; ligeledes saas enkelte Par Sølvmager ved og over Holmen.

Et Par viste sig særlig dristige overfor os og lod os formode, at dets Rede fandtes i god Behold paa Holmen. En omhyggelig Eftersøgen resulterede ogsaa i, at Reden med 3 Æg blev funden inde paa Græsset ret langt fra den vestlige Kyst. Redematerialet

bestod væsentligst af Mos. Mærkelig nok kredsede Fuglene i betydelig Afstand fra Reden, og denne, der laa for sig selv, er sikkert derved bleven skaanet for Plyndring.

Saa vel Hætteternen som Kystternen var tilstede i stort Antal; men at afgøre, hvilken der var talrigst, var ikke muligt: paa Steder fandtes kun den ene Art, paa andre var begge samlede i Flok over Rederne, hvoraf mange blev fundne navnlig inde paa Holmens midterste og vestlige Del. I de fleste var der Æg, idet de, langt vanskeligere at finde end de store Maagereder, var undgaaet Ægsamlernes Opmærksomhed. Langs Kysterne var Dværgternen ret hyppig, og adskillige Reder fandtes her paa Sandet eller i Tangen, men altid enkeltvis. En Rede med et Æg blev fundet paa en fugtig, græsbevokset Plet inde paa Holmen, en usædvanlig Redeplads for denne Art.

Paa Holmen saas endvidere mange Viber og Rødbenklirer, flere Par Præstekraver samt to, maaske tre Par Stenvendere, et Par Gul Vipstjerter og nogle Par Sanglærker, der sikkert alle yngede der; nogle faa Ryler færdedes ude ved Stranden; inde paa Holmen blev ingen set, og jeg tror ikke, den yngler der. To-tre Brushaner fløj fra og til de forskellige Smaadamme, Hunner blev ikke set. En enkelt Strandskade blev set; men denne Art yngede sikkert heller ikke paa Holmen.

Det blev mig fra forskellige Sider fortalt, at Sølvmaagerne tidligere havde ynglet ret talrigt paa Storeholm, og at Fuglene i det hele taget havde været meget talrigere for ganske faa Aar siden. Indsamling af Æg bærer sikkert Hovedskylden for, at Fuglene tager af her ude. Uden Tilladelse fra Ejerens Side gaar Folk, væsentlig Dreng og unge Mennesker fra Marstal, i Land og samler Æg; ses nogen fra Ristinge at ville tage over paa Holmen, er Ægsamlerne hurtigt i deres Fartøjer og derved i Sikkerhed.

Paa en ud for Ristinge Hale liggende lille sandet Holm, der til Tider næsten er overskyttet af Havet, samt paa Ristinge Hale saas en Del Præstekraver, der vistnok yngede paa Holmen, nogle Ryler, nogle Dværgterner, Hætteterner og Kystterner.

Paa Ristinge Hale græssede Kvæg, og her var ikke tilstrækkelig Fred til, at de nævnte Fugle, maaske med Undtagelse af et enkelt Par Dværgterner, kunde yngle der. Folk fra de nærliggende Huse og Gaarde færdedes meget herude.

Sanglærken var talrig.

Det havde blæst stærkt hele Dagen, saa stærkt, at vi ikke kunde komme ud af den smalle Rende mellem Storeholm og Ristinge Hale, hvor vi laa. Heldigvis lagde Blæsten sig noget henimod Aften, og Kl. 6^{1/2} var Vejret saaledes, at vi turde forsøge at komme ud af det snevre Farvand, hvorpaa vi satte Kursen efter Marstal. Paa Vejen dertil saa vi 2 Flokke Ederfugle paa henholdsvis 10 og 6 Stykker, den sidste Flok, som vi var nærmest, bestod af 2 ældre, tilsyneladende udfarvede, Hanner, 1 meget mørk Han og 3 Hunner.

Kl. 8^{1/2} ankom vi til Marstal.

Den 25 Maj. Kl. 7 sejlede vi fra Marstal, — Vinden var frisk østlig, — og lagde os kort efter for Anker Nord for »Langholm«s Østende; men paa Grund af det store Flak, der omgiver denne Holm og »Langholms Hoved«, kunde vi ikke gaa den nærmere med Jagten end i en Afstand af c. 600 Meter, og roede herfra ind til den. Den svarer godt til sit Navn, er meget lang og ganske smal, begge Ender løber ud i lange »Haler«. Omtrent paa Midten findes Jordvolde og Fordybninger fra et gammelt Befæstningsanlæg. Her er en frodig Græsvegetation, iblandet en Del forskellige Blomsterplanter, hvori Blæresmelde og Løvetand (*Taraxacum*) var stærkt fremherskende. Paa den øvrige Del af Holmen, der var ganske lav og dannet af Ral og Grus uden større Sten, voksede foruden tyndt og kort Græs, Strandfladbælg (*Lathyrus maritimus*) og Vejbred (*Plantago sp. [maritima]*) samt Strandarve.

Fuglelivet var kun fattigt, sagtens en Følge af Holmens nære Beliggenhed ved Marstal, Afstanden er kun c. 1200 Meter. Nogle faa Stormmaager, nogle Kystterner, Hætteterner og Dværgterner, to tre Par Rødben, nogle Præstekraver og 4 Strandskader i Flok blev set paa og over Holmen, et Par Gul Vipstjerter, et Par Sanglærker og et Par Tornirisker (*Linota cannabina*) opholdt sig paa Voldstedet.

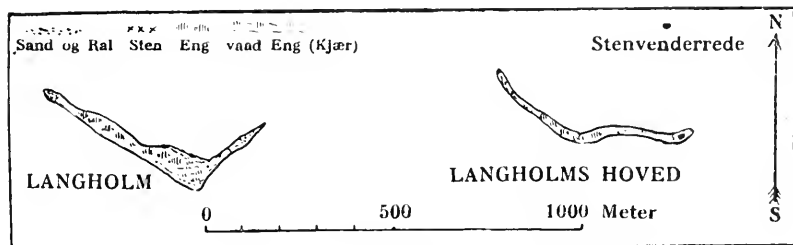
Af Reder blev fundet en Dværgternererede med 2 Æg, en Stormmaagererede med 1 Æg og mange tomte nye Maagereder.

Jeg antager, at alle de andre sete Arter har ynglet paa Holmen, og sandsynligvis mistet deres Æg ved den skaanselløse Indsamling, der øjensynligt ogsaa havde fundet Sted her.

Fra Langholm roede vi over til »Langholms Hoved«. Denne er endnu smallere end Langholm og bestaar af Ral og Grus

med en yderst fattig Plantevækst, bestaaende af lidt Græs, Marehalmstuer (*Elymus arenarius*) og Strandarve.

Af Fugle saas nogle faa Stormmaager, Hætteterner og Dvergterner, enkelte Rødben, nogle Præstekraver, et Par Strand-

Kort over Langholm og Langholms Hoved ved Marstal.

skader, 3 eller 4 Par Stenvendere og nogle Sanglærker. En tom Maagerede og en Stenvenderrede med 4 Æg blev funden. Denne sidste var bygget inde i en tæt Marehalmbusk paa Holmens Østende, ganske fortrinlig skjult. Oventil var den aldeles dækket af Marehalmens Blade, og Indgangen, der vender mod Syd ud mod Vandet, var yderst vanskelig at faa Øje paa. Begge Fugle stod ude i Strandkanten og skreg »gitte, gitte, gitte« et halvt Hundrede Alen fra os, da vi var ved Reden.

Vi sejlede derpaa op til Grensholm, hvor vi ankrede Vest for Holmen, og roede i Land.

Forinden saa vi 10 Hvepsevaager (*Pernis apivorus*) trække forbi kun 40—50 Meter tilvejs. De kom enkeltvis fra Sydvest og fløj videre i nordøstlig Retning; nogle passerede lige over vore Hoveder, to saa nær ved, at deres bredstribede Tegning paa Undersiden var ganske tydelig at opfatte; lidt senere kom endnu to Efternølere.

Holmen bestaar af Grus og Sand, og der findes rigeligt af store Stenblokke paa den. Paa Nordenden er der et lille Vandhul, hvori der vokser noget kort og svagt udviklet, tyndtstaaende Tagrør (*Phragmites communis*). Plantevæksten bestaar for øvrigt hovedsagelig af langt, frodigt Græs og langs Strandkanten og paa den smalle midterste Del af Strandarve.

Her blev set nogle Stormmaager, faa Par Dværgterner, 4 Par Stenvendere, et Par Præstekraver, 3 Strandskader i Flok, adskillige — 10—12 — Rødben, en Flok Ryler (*Tr. alpina*) paa 6—7 Fugle, 4 Graaandrikker, 1 Toppet Skallesluger og nogle

Sanglærker, og fundet flere Stormmaagereder med 2 og 3 samt en med 4 Æg, hvoraf de tre var mørke, det fjerde lyst, mange tomte Maagereder, en Dvergternerede med 3 Æg samt en Stenvenderede med 1 Æg.

Denne var skjult i en Græstot, der stod ganske nær ved den grusede Strandkant.

Rødbenene havde uden Tvivl Unger, saaledes opførte de gamle Fugle sig; Præstekraveparret og Lærkerne yngede sikkert ogsaa paa Holmen, hvorimod de øvrige nævnte Arter vist alle tilfældigt opholdt sig der.

Fra Grensholm roede vi over til Bredholm. Den er ganske flad; men Jordbunden er dog overvejende tør og muldet og dækket af frodig Engvegetation. Hist og her findes Smaadamme og Vandhuller og paa Nordenden to større Damme. Langs Kysterne er der rigeligt med store Stenblokke.

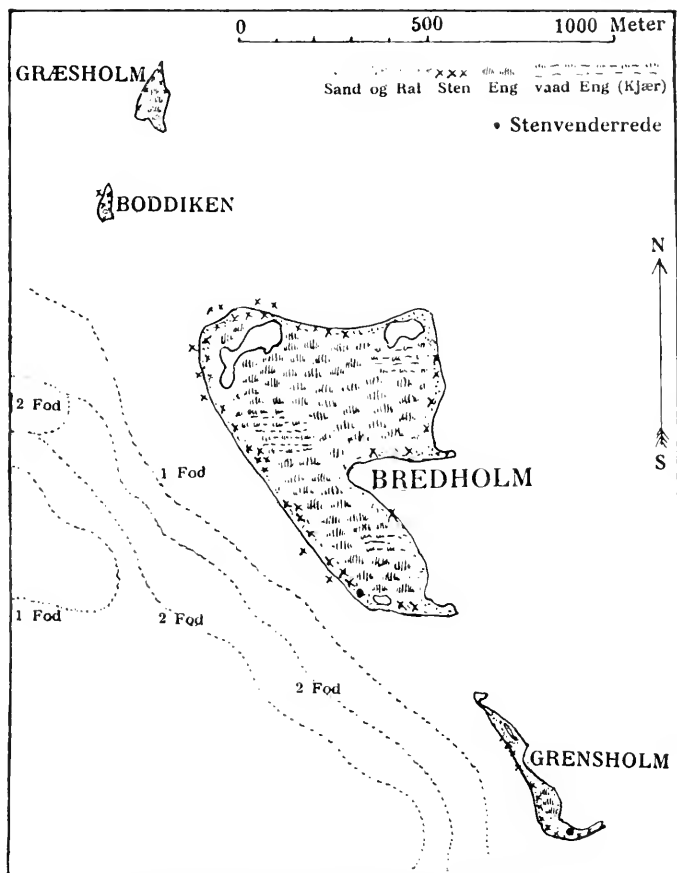
Paa denne Holm fandt vi en ret rig Fugleverden.

Mange Stormmaager, Hættemaager, Hætteterner og Kystterner saas over Holmen og langs Kysterne, og Reder fandtes af dem alle; rigtignok var de fleste Maagereder tomte; saaledes var en Stormmaagekoloni paa Holmens Sydende, bestaaende af 35—40 Reder, berøvet alle Æg, og det samme var Tilfældet med en Hættemaagekoloni paa omtrent 50 Reder lidt inde paa Holmens vestlige Del. Her gik to Mænd og søgte mellem alle de tomte Reder efter Æg; Udbyttet var kun yderst ringe, men Hensigten med deres Besøg var utvivlsom. Holmen tilhører Grevskabet Tranekjær, og nogen Tilladelse til at samle Æg havde de ikke — »det behøvedes ikke«, mente de, »alle tog jo Maageæg paa Holmene«.

Rødben, Brushøns, saavel Hanner som Hunner, var talrige over hele Holmens Indre; ligeledes var her en Del Ryler, mange Lærker og Gul Vipstjerter, men mærkelig nok ingen Viber og Engpipere. Hist og her saas et Par Strandkader, saavel inde paa Engen, paa Steder, hvor Græsvæksten var kortere, som ude ved Stranden; vi talte 6 Par, men jeg antager, at der mindst har været en halv Gang til saa mange. Af Stenvendere talte jeg mindst 10 Par og fandt en Rede i en Græstue ved Strandbredden paa Øens Sydende; den indeholdt 2 Æg, ved Siden af hvilke der laa en rund Sten af Størrelse som Æggene. Stenvenderne var fordelt parvis langs Syd-, Vest- og Nordkysten.

Ved Kysten saas mange Præstekraver, og Dværgterneerne var ogsaa tilstede i et ret anseeligt Antal.

Vi roede videre over til Boddiken, en lille meget stenet Holm med en Smule Græs og Strandkarse mellem Stenene. Et

Kort over Grensholm, Bredholm, Boddiken og Græsholm.

Par Stenvendere opholdt sig her og havde vist valgt Holmen til Yngleplads; en Flok Stormmaager paa en Snes Fugle og 8—10 unge Sølvmaager fløj op fra Holmen, da vi nærmede os, og nogle faa tomme Maagereder fandtes der.

Herfra roede vi til Græsholm. En Del Stormmaager og en halv Snes unge Sølvmaager lettede fra den, før vi landede.

Denne Holm er ganske lav og bevokset med ret højt og fro-

digt Græs. Foruden Maagerne saa vi enkelte Præstekraver og nogle Rødben og fandt en lille Dununge af sidstnævnte Art. Der var ikke saa faa Maagereder, men saa godt som alle tomme; der blev kun fundet 3 med Æg — henholdsvis 1, 2 og 3 i Tallet.

En Fisker og hans Dreng gik i Land samtidig med os; begge søgte de efter Æg.

Klokken var nu 7, og vi roede herfra ud til Jagten, lettede en halv Time senere og sejlede op til Birkholm, ud for hvis Sydskyst vi atter ankrede for at overnatte.

Den 26 Maj. Kl. 7 roede vi ind til Birkholm og gik ud ad den lange Odde, der løber ud fra Holmen mod Sydøst til »Sandhoved«. Holmen, der er c. 4300 Meter lang og c. 1900 Meter bred, er beboet og opdyrket. Langs Kysterne er anlagt et Dige til Beskyttelse af Markerne mod Havet under Højvande og Storm. Ved de vandfyldte Udgravninger langs Diget, hvorfra Jorden til dette er taget, lærdes en Mængde Gul Vipstjerter. Ude paa Odden, der er bevokset med kort Græs og Faareleger, og hvor der græssede en Del Faar og Lam, saa vi adskillige Viber og Rødben samt enkelte Præstekraver. Ude over Vandet fløj nogle Terner (*Sterna sp.*). Sanglærker saas og hørtes i Mængde overalt.

Efter at vi atter var kommen om Bord, lettede vi og sejlede over mod Egholmene og ankrede op c. 600 Meter Øst for Store Egholms Sydøstkyst og roede ind til Lille Egholm, hvor vi gik i Land Kl. c. 10 Em. Det blæste haardt af Nordvest; men eftersom vi var i Læ af Holmene, gik Landingen nogenlunde let.

Lille Egholm er flad og græsbevokset og ligner i Natur ganske Bredholm. Strandbredderne er grusede, med mange store Stenblokke. En lille Dam findes paa den. Foruden Græs, der er højt og frodigt, vokser her megen Faareleger og Strandkarse.

Her var mange Stormmaager, en Del Kystterner, maaske ogsaa nogle Hætteterner, adskillige Dværgterner og Præstekraver, mange Rødben, adskillige Brushøns, saavel Hanner som Hunner, to eller tre Par Strandkader samt mindst to Par Stenvendere. Endvidere saas et Par Gul Vipstjerter, et Par Dige-smutter samt nogle Lærker. Flere Ternereder med Æg og mange tomme Maagereder blev fundet inde paa Græsset; jeg føler mig forvisset om, at ogsaa alle de andre nævnte Fuglearter yngede paa Holmen.

200—250 Meter fra Kysten laa 6 Skalleslugere, ingen Han-
ner i Pragtdragt var mellem dem.

Vi roede derpaa Syd om Store Egholm ud til de to smaa
Holme Nyland; det var en meget anstrængende Roning paa
Grund af Blæsten og den krappe Sø. — Holmene bestaar af
Ral, uden Spor af Vegetation, og er saa lave, at de til Tider
overskylles af Havet. En lille Flok Graaænder lettede for Pram-
men, andre Fugle saa vi ikke her ude. Tildels begravet i Gru-
set laa de indtørrede Rester af en Knortegaas.

Vi fortsatte vor Vej over til Store Egholm, som vi, tvungne
af Vindretningen, maatte lande paa østfra, og efter en meget
trættende Roning uden om Holmens Nordende gik vi i Land
paa den nordre Del af Østkysten og undersøgte herfra Holmens
nordlige Halvdel.

Holmen er af betydelig Størrelse og har tidligere været op-
dyrket. Resterne af et Stenhus findes endnu tæt ved Sydkysten
paa Holmens højeste Parti, der er c. 12 Meter over Havet. Her
kunde endnu ses Sporene af de tidligere opdyrkede Agre. I
Nærheden af Husruinen er rejst et Træskur til Bolig for en
Hyrde og hans Familie, som fører Tilsyn med det talrige Kvæg,
der om Sommeren gaar løst her ovre.

Holmen er flad; langs Nordvestkysten findes en lav Brink,
og som nævnt højner Terrainet sig noget mod Syd omkring
Husruinen. Den østlige, nordlige og sydlige Del er fugtigst;
store, side Strækninger og smaa Vandhuller findes her, og paa
den sydlige Del af Østsiden en større Dam.

Holmen er overvejende dækket af en frodig Græsvegetation;
paa de fugtige Partier navnlig mod Nord voksede Harrild (*Jun-
cus gerardi*). Brinken langs Nordvestkysten, der bestaar af Sand,
var dækket af tyndtstaaende Græs, hvormellem Stedmoder-
blomster og Faareleger.

Kort efter vor Ankomst til Holmen bemærkede vi to Klyder
(*Recurvirostra avocella*) ved et af de mange Vandhuller paa
Holmens Nordende. De var meget ængstelige og holdt sig i en
Afstand paa 150 til 200 Meter fra os. Da tonite Maagereder
vidnede om, at Ægindsamling havde fundet Sted her som paa
alle tidligere besøgte Holme, antog jeg under Hensyn til Kly-
dernes Skyhed, at de ogsaa havde mistet deres Æg. Rigtignok
var det mig paafaldende, at de overfor Stormmaager, der nu og
da kom i deres Nærhed, opførte sig meget krigerisk. Skrigende

fløj begge los paa den paagældende Maage, der hurtigt trak sig tilbage for dette energiske Angreb, fulgte den et ret betydeligt Stykke Vej og vendte derpaa atter hurtigt tilbage til Terrænet omkring Vandhullet.

Vi søgte efter Reden; men paa Grund af den fremrykkede Tid maatte vi snart opgive Søgningen.

Efterat vi havde været om Bord og spist til Middag, roede vi Kl. 5 atter ind til Store Egholm, og jeg lagde mig ned 400—500 Meter fra Stedet, hvor Klyderne oftest saas opholde sig. I Kikkert saa jeg efter nogen Tids Venten den ene Fugl gaa til Reden og lægge sig paa den. Den laa i fugtigt Terræn, hvor der var en Mængde smaa Vandhuller og Render, tæt ved en lille Dam, og indeholdt 4 Æg, der altsaa hidtil var undgaaet Ægsamlerne, men her ynglede heller ikke Maager i Nærheden, som kunde friste dem til at søge paa dette Sted, og Græsvegetationen, der her bestod af Harrild, var saa kort, at den ikke lokkede Kvæget herud. Maaske har disse Forhold fremdeles skaffet Fuglene Fred til at udruge Æggene. Da vi havde fjærnet os fra Reden, saa vi den ene Fugl lægge sig paa den.

Paa de side Engstrækninger saa vi mange Rødben, Viber og Brushøns, saavel Hanner som Hunner. Rylen var her ligeledes ret almindelig, Strandskader og Præstekraver fandtes ogsaa i stort Antal. At angive Antallet nogenlunde bestemt, ser jeg mig dog, paa Grund af Holmens Størrelse, ikke i Stand til; jeg talte 23 Strandskader, men dette har næppe været Halvdelen af de der hjemmehørende, tror jeg. Talrigst af de større Fugle var Stormmaagen, som ynglede i flere Kolonier paa forskellige Steder; men de fleste Reder var tomme. Derimod saas kun enkelte Hættemaager. Saavel Hætteterner som Kystterner ynglede spredt paa Holmen, men ikke i noget betydeligt Antal. Dværgterner var ret almindelig langs Kysterne. Stenvenderne blev ikke set. — Ude paa en Bunke Tang ved Sydkysten stod to Skalleslugere og flere saas flyve, to og to i Følge, langs Kysterne. Det er derfor sandsynligt, at ogsaa denne Art har haft Yngleplads paa Holmen. Et Par Gravgæs blev set flyve forbi ude over Vandet mod Syd. Sanglærker og Gul Vipstjerter var tilstede i stort Antal. Et Par Digesmutter blev set og deres Rede fundet i et Rottehut. Ved Husruinen saas en Del Landsvaler, der havde Rede der. Digesvaler blev set i ret betydeligt

Antal; de havde gravet deres Redehuller i Jorddiger, der omgærdede de gamle Marker og Haven.

Vejret var stadig blæsende og Soen urolig, da vi Kl. 8 forlod Holmen, hvorfor vi blev liggende til Ankers i Læ af den Natten over.

Den 27 Maj. Vinden havde, da vi Kl. 6¹/₂ tog Ankeret, lagt sig noget og under Sejladsen til Ærøskøbing forandrede Vejret Karakter. Solen kom frem, og Skyerne svandt efterhaanden ganske bort, ligesom Vinden blev svagere og svagere.

Paa Vejen til Ærøskøbing saa vi en Havlit (*Pagonella glacialis*). Hun eller ung Fugl.

Efterat have forsynet os med Proviant og opnaaet Tilladelse til at gaa i Land paa Dejgrø og Lilleø, der vistnok begge tilhøre Ærøskøbing, som har bortforpagtet Jagtretten til et Selskab, roede jeg over til Dejgrø, ledsaget af Selskabets Formand. — Vinden havde omtrent lagt sig, og Solen skinnede fra en skyfri Himmel. Det var saa varmt, at vi følte os besværet af den Paaklædning, der hidtil havde syntes os nødtørftig nok som Værn mod det kolde, regnfulde og blæsende Vejr, og afførte os saa meget deraf som muligt. — Det var den første Dag med Sommerpræg, vi havde haft, og blev den sidste.

Dejgrø hæver sig 6 Meter over Havet og har stejle Lerkliner mod Nord og Nordøst. Herfra skraaner den jævnt mod Syd til Vandet og sender en lang Hale ud i Havet over mod Ærøskøbing. Der findes en Del Hvidtjørn (*Crataegus oxyacantha*) paa den, baade som højstammede Træer og som Buske. I øvrigt er den dækket med frodigt Græs, der paa Øens højere Partier mange Steder er saa tæt iblandet med Kornet Stenbræk, at de hvide Blomster næsten ganske skjuler det grønne. Paa andre Steder, hvor Jorden er sandet, navnlig paa »Halen«, dannede den blomstrende Faareleger udstrakte, pragtfuldt lillarøde Flader. Øens Sydvestkyst er sandet og nøgen.

En umaadelig, tusindtallig Mængde Maager rugede paa Holmen, hvor de nød godt af det udstedte Forbud mod Landgang, som paa Grund af Holmens Beliggenhed nær ved Ærøskøbing og Jagtselskabets Paapasselighed vanskelig kunde ske ubemærket.

Stormmaagen var talrigst. Paa Øens midterste Del samt langs Lerklinerne og paa Afsatser og Hylder i disse fandtes flere Tusind Reder. Men ogsaa Hættemaager yngede i meget

stort Antal, der ligeledes maatte tælles i Tusinder. Rederne af denne Art fandtes samlede i Kolonier paa Holmens nordvestlige, østlige og sydlige Del. De laa, ligesom Stormmaagernes, i det høje Græs, og da der var rigelig Plads, var der oftest 3—4 Meter mellem dem. De indeholdt paa omhandlede Tidspunkt saavel Unger som Æg, disse for den alt overvejende Del omtrent ud-rugede, thi der var kun i yderst ringe Grad taget Æg her. Fuglene udviste, i Modsætning til, hvad vi hidtil havde set paa de tidligere besøgte Holme, den kendte Omsorg for deres Afkom, og vi var tæt omsværmede af Fugle, der idelig slog ned efter os, medens vi færdedes paa Holmen i Nærheden af Rederne. Saavel Hætteterne som Kysterne yngede paa Holmen, men næppe mere end 20—25 Par af begge Arter tilsammen; jeg mener, at Hætteteren var talrigst. Rederne fandtes navnlig inde i Græsset paa den mod Syd udløbende Hale samt i den tørre Tangbræmme langs Sydkysten.

En Snæs Par Dværgterner havde Rede dels paa Spidsen af den omtalte Hale og paa den sandede Sydvestkyst, enkelte Par yngede langs Kysterne. En Del Viber og Rødben var spredt over Øens Indre, paa Steder, hvor ingen Maagereder fandtes, og har vel ynglet der. 4—5 Par Strandskader saas paa forskellige Steder af Kysterne, og nogle faa Præstekraver færdedes paa den sandede Strand mod Sydvest.

Under en Tjørnebusk ude paa »Halen« laa en Skallesluger-rede med 9 Æg, og ved Lerklinten fløj et Par Gravgæs forbi; ogsaa disse har rimeligvis haft Rede paa Holmen. enten under en af de tætte Tjørnebuske eller i et Hul i Klinten.

Af Smaafugle saas kun Lærker, hvoraf der til Gengæld var særdeles mange.

I Tjørnetræerne havde Kragerne bygget Rede; men Fuglene blev forhindret i at yngle af Hensyn til de paa Holmen ud-satte Harer.

Løst paa Holmen gik en Del Hornkvæg, hvis Ejer ikke saa paa Maagekolonien med Velvilje, idet han beskyldte den for at skade Græsningen, eftersom Kvæget ikke vilde æde Græsset, hvor det var forurenset af Fuglenes Ekskrementer. At Græs-vækstens store Frødighed netop havde sin Grund i den talrige Fuglebestand, der gødede Jorden, vilde han ikke forstaa.

Trods omhyggelig Søgen saas ingen Sølvmaage paa eller ved Dejgrø.

Efter Middag forlod vi Ærøskøbing for at undersøge Lilleø og Nørreholm. Omtrent 1500 Meter Nordvest for Nørreholm kastede vi atter Anker, og jeg roede ind til Lilleø, hvor en af Jagtejterne ventede mig.

Holmen er flad og hæver sig kun indtil c. 2 Meter over Havet; mod Nordvest løber den ud i en smal, stenet Odde.

Vegetationen bestaar af Græs, der paa Holmens Midte var højt og frodigt; her saas Spor efter tidligere Dyrkning, gamle Agre og Resterne af en Have, nemlig en lille Gruppe Trær samt Jorddigerne; mod Nordenden blev Græsset tyndere og afløstes slutteligt af Hjælme og Strandarve. Syd for de gamle Agre var Jorden temmelig fugtig.

Stormmaagen var den talrigst optrædende Fugl; der ynglede omkring 6—7 Hundrede Par fordelt over hele Holmen med Undtagelse af den midterste, tidligere dyrkede Del. Af Hættemaager ynglede henved 200 Par, alle samlede paa det omtalte fugtige Terræn mod Holmens Sydende; sammesteds fandtes 40—50 Par Terner, vistnok alle Hætteterner. Jeg saa ingen Kysterne ved Holmen.

Ude paa den stenede Strand mod Nordøst fandtes en Sølvmaagerede med 3 Æg. Fuglene fløj mellem Stormmaagerne, der havde Reder paa samme Sted, og lagde sig paa Vandet sammen med dem ud for Kysten, da vi opholdt os ved Reden. De var langt mindre dristige end Stormmaagerne. Reden var bygget af Mos og Rodtrevler og lignede den paa Storeholm ved Ristinge Hale fundne Rede, medens Stormmaagerne hovedsagelig byggede deres Reder af tør Bændeltang. Kun dette ene Par Sølvmaager fandtes ved Holmen.

Mindst 4 Par Strandskader opholdt sig paa Holmen, og en omtrent 8 Dage gammel Unge blev funden. Endvidere ynglede her nogle faa Par Rødben, Viber, Præstekraver og Dværgterner. Min Ledsager traadte uforvarende i en Viberede med 4 Æg, hvorved det ene knustes; det var kun ruget et Par Dage. Af Smaafugle fandtes 2 Par Gul Vipstjerter, 1 Par Digesmutter og en Del Sanglærker.

Min Ledsager fortalte, at et Par Graakrager (*Corvus cornix*) i Aar havde bygget Rede i Træerne paa Holmen. Tre Gange blev Reden revet ned, uden at Fuglene derfor trak bort; de byggede Rede for fjerde Gang og fik Æggene udruget; men da

Reden derpaa blev revet ned og Ungerne dræbt, forlod Kragerne Holmen.

Medens vi opholdt os paa Lilleø, var det atter begyndt at blæse. Vinden gik fra Vest til Nordvest og tog stadig til i Styrke, saa vi ikke turde ro ind til Nørreholm i den lille Pram. Vi roede da atter ud til Jagten for mulig at gaa lidt længere ind i Fjorden; men Blæsten blev haardere og haardere, og da Søen var meget urolig, turde Skipperen ikke gaa længere ind i det grunde Farvand. Vi styrede da over mod Ommelshoved for at lægge os der til næste Morgen, men blev af Vejret, der nu var stormende, tvungen til ogsaa at opgive dette, og i Stedet for at krydse over mellem Dejgrø og Ærø for at finde en sikrere Ankerplads i Læ af den lange Halvø, der skyder ud mod Nord. Her ankrede vi op Syd for nogle høje Bakker »Bjærgene«.

Den 28 Maj. Stormen var taget til i Nattens Løb, og vi maatte foreløbig opgive at gaa ind i Fjorden til Nørreholm. Vindretningen var Nordnordvest. Kl. 8 roede Skipperen mig i Land paa Halvøen ved »Bjærgene«, der gav saa meget Læ for Stormen, at Landing med Prammen var mulig.

Terrænet er her stærkt kuperet. Mellem Bakkerne, der er opdyrkede, ligger Engdrag og Mosehuller, hvor en Del Viber, Rødben og nogle Ryler holdt til. En Del Gul Vipstjerter saas ogsaa her; Sanglærken var almindelig. Langs Strandkanten saas mange Strandkader og Præstekraver. En Strandbrokfugl (*Charadrius squatarola*) i Sommerdragt løb ude paa den tørre sandede Forstrand mod NO. Mange Maager opholdt sig her, flest Stormmaager, færre Hættemaager; men Reder blev ikke set; rimeligvis har det været Fugle, hjemmehørende paa den nær ved liggende Dejgrø. En næsten udvokset Vibeunge blev fundet.

Ved Nordøstkysten, der flere Steder er ret høj med bratte Klinter, saas flere Par Gravgæs og Toppet Skalleslugere, snart flyvende, snart staaende paa Stranden. Hist og her paa grusede og stenede Steder opholdt sig et Par Digesmutter.

Stormen blev ved og umuliggjorde en Landgang paa Ommelshoved eller Nørreholm.

Sidstnævnte Holm er nu landfast med Ærø og, efter hvad der i Gaar blev sagt mig, yngede ingen eller meget faa Fugle der. — Fremdeles at vente paa gunstigt Vejr til en Landgang der mente jeg under disse Omstændigheder ikke vilde være formaalstjenligt, og efter Middag forlod vi vor Ankerplads og

styrede mod Nord mellem Drejø og Hjortø, Avernakø og Skaarø (udt. »Skarø«) op til Svelmoerne, tæt ved Fynskysten. Da Vejret stadig var haardt og Vinden ugunstig — NNV — naaede vi først dertil henad Aften. Søen var her, hvor Fyenskysten gav Læ, mindre oprørt, og jeg forsøgte at ro ind til Lille Svelmø, hvad der lykkedes. Store og lille Svelmø er nu i landfast Forbindelse med hinanden, saaledes at sidstnævnte danner en mod NO fra Store Svelmø udløbende meget lang og smal Hale, hvis Nordende er ret høj, c. 4 Meter over Havet, medens den mod Syd, hvor den løber over i Store Svelmø, endnu kun bestaar af en lav nogen Stenrevle, der ved Højvande og Storm overskylles af Havet. Stranden er smal og stenet og begrænses paa Nordenden af en stejl Brink; den nordlige Del af Holmen var opdyrket; langs Vestsiden voksede Hvidtjørn og Vildrose (*Rosa canina*), længere mod Vest paa Holmens midterste Del, hvor den var klædt med Græs og Faareleger, bredte Rose og Tjørn sig ind over Holmen; langs Strandbredderne voksede Strandarve. 10—12 Toppet Skalleslugere fløj ud fra Holmen, kort forinden jeg naaede ind til den; en Rede med et Æg blev funden under en Tjørnebusk. Et andet Sted fandtes Dunene af en Graaanderede. I Græsset var der en Mængde Veksler, der førte ind under Buskene; de hidrørte sandsynligvis fra Skalleslugere.

Paa Nordenden af Holmen opholdt sig en Del Stormmaager, og tomme Reder langs Stranden og i Nærheden af den opdyrkede Jord vidnede om, at Ægindsamling havde fundet Sted her. Fuglene viste sig imidlertid meget dristige, og jeg antager, at der inde i den høje dyrkede Kløver fandtes Maagereder, der var ladet uforstyrrede. Paa den smalle Stenrevle mellem Lille og Store Svelmø stod 15—20 unge Sølvmaager; de fløj bort, da vi landede.

Langs Kysterne saa vi 5—6 Par Strandkader, adskillige Par Præstekraver, en Del Terner saavel Hætte- som Kystterner og Dværgterner, de sidste navnlig ved Holmens Nordende, og paa dens midterste Del nogle Rødben, som efter deres Oplørsel at dømme havde Unger skjult i det høje Græs.

Da jeg atter var kommet om Bord paa Jagten, sejlede vi ind til Fjællebro for at overnatte. Kl. 8 gik jeg i Land for at undersøge Fuglelivet i den nærliggende Skov, Nakkebølle Enemærke. Tæt ved Stranden mod Øst var en Raagekoloni (*Corvus frugilegus*), der, saa vidt man efter dens Udstrækning samt Fuglenes

Stemmer kunde dømmе, ikke var videre stor. Løvet forhindrede mig i at tælle Rederne.

For øvrigt hørtes nogle Solsorter (*Turdus merula*), mange Sangdrosler (*Turdus musicus*), nogle Havesangere (*Sylvia hortensis*), Munkefugle (*Sylvia atricapilla*) og Løvsangere (*Phylloscopus trochilus*), to Kærsangere (*Acrocephalus palustris*) og fem Gærdesmutter (*Troglodytes parvulus*) synge.

Den 29 Maj. Kl. 6^{1/2} gik jeg atter i Land og op i Skoven, navnlig med det Formaal at undersøge, om Sydlig Nattergal (*Luscinia vera*) mulig skulde findes her. Jeg opholdt mig i Skoven en Times Tid og hørte, foruden de samme Arter som i Aftes, nogle Sivsangere (*Acrocephalus phragmitis*) og én Nordlig Nattergal (*Luscinia philomela*) synge, saa en Blaamejse (*Parus coeruleus*), en Bogfinke-Hun (*Fringilla coelebs*) og en Ringdue (*Columba palumbus*). Skoven syntes vel egnet for Sangere; der var megen og tæt Underskov, og Jordbunden var flere Steder fugtig, moseagtig.

Kl. 8 lettede vi og sejlede til Faaborg.

Vejret var klart, men koldt. Blæsten havde lagt sig noget, men var dog endnu ret stiv fra Nordnordvest, saa at vi maatte krydse det meste af Vejen; i Løbet af Formiddagen tog den til. Vi passerede tæt forbi »Gryderne«, der viste sig at være en Stengrund, hvorfra nogle store Sten ragede op over Vandet.

Efter Middag forlod vi efter at have forsynet os med Proviant, atter Faaborg med Lyo som Maal. Da det imidlertid blæste stærkt fra Nordnordvest, og Søen var meget urolig, skulde vi gaa Syd for Øen for at finde en rolig Ankerplads. Da jeg kun agtede at undersøge »Revet« og »Vestersø« paa Øens Nordende, raadede Skipperen til at ankre ved »Dyrebørg« og overnatte der, hvad jeg indvilligede i.

Vi gik i Land og ind i den tæt ved liggende Skov. Her fandtes i mægtige Bøgetræer en meget stor Raagekoloni: jeg vil anslaa Redernes Antal til omkring 1000. Ungerne var flyvefærdige og sad ude paa Grenene ved Rederne.

I en anden Del af Skoven var ophængt et stort Antal Stærkasser, i mange af dem var store Stære-Unger.

Løvsangeren hørte jeg flere Steder i Skoven, endvidere hørte jeg en Grønsanger (*Phylloscopus sibilatrix*) og saa et Par Stilidser (*Carduelis elegans*); Nattergalen blev ikke hørt, og Skoven,

der saa godt som ganske manglede Underskov, egnede sig for øvrigt ikke for denne Fugl.

Den 30 Maj. Vi forlod Dyreborg Kl. 6 og gik over til Lyø, hvor vi ankrede i Bugten Øst for »Revet«. Dette bestaar af Ral og er for Storstedelen uden Vegetation, kun hist og her findes lidt kort Græs, smaa Pletter Faareleger og Kællingetand (*Lotus sp.*)

Her var mange Præstekraver, en Rede med 4 Æg blev funden mellem Smaasten, 5—6 Par Strandskader, nogle Par Stormmaager og et Par Sølvmaager. Vi fandt en Del tomme Maagereder, altsaa selv her ret afsides og langt fra Bebyggelse var der indsamlet Æg. Sølvmaagerne opholdt sig til Stadighed paa Revet og har uden Tvivl haft Rede her.

Ved Vestersø saas en Del Viber og Rødben samt nogle faa Ryler paa de side Engstrækninger Øst for Søen. Nogle Hættemaager stod langs Søbredden, og andre fløj ude over Søen; men Reder saas ikke. Vest for Søen, paa den smalle Jordstrimmel, der adskiller den fra Havet, opholdt sig en Del Stormmaager; de havde ynglet der, men alle de Reder, vi saa, var tomme. Nogle faa Par Hætteterner, adskillige Dværgeterner og Præstekraver saas ligeledes her, og en Dværgeternerede med et Æg blev funden tæt ved Søen paa fugtig, lerblandet Sand.

Ude i Søen laa 4 Piibeænder, 3 Hanner og 1 Hun, 6 Graaænder, alle Hanner, et Par Toppet Skalleslugere og 2 Par Gravgæs. Af sidstnævnte Art saas endvidere 6 Par flyve forbi. Øens Vestkyst er høj, med stejle Skrænter, og byder saaledes denne Fugl gode Ynglepladser.

Af Smaafugle saas mange Gul Vipstjerter og Sanglærker, en Del Digesvaler og nogle Bomlærker.

Vestersø er ganske blottet for Rør- eller Sivbevoksning.

Efter Middag lettede vi og sejlede over til Avernakø, hvor vi gik i Land paa den østlige Side af Nordenden, i »Revkrog«. Her findes to Søer, og Landet er ikke opdyrket; Øst for den ene Sø ligger et udtørret Kjær med mange Stargræstuer. Begge Søer var skilt fra Havet ved en smal og lav Strimmel Jord, hvor der voksede Hjælme, Marehalm, Strandmalurt og Strandkaal (*Crambe maritima*); paa de fugtige Engstrækninger langs Søerne bestod Vegetationen af kort Græs (*Juncus*); Søerne var uden Siv- eller Rørvegetation.

Fuglelivet var ret fattigt. Kun nogle faa Stormmaager og

Hættemaager saas ved Søerne og langs Stranden; men ingen Reder blev fundet. I den største Sø, »Hovedsø«, svømmede et Par Gravgæs, og paa en lille Odde, der skød sig ud fra Nordkysten i Søen, gik to Stenvendere, saa vidt jeg kunde se, Han og Hun, søgende efter Føde i den fugtige, bløde Jord. De var ret tillidsfulde og lod sig betragte i 20—25 Skridts Afstand, formodentlig har de haft Rede i Nærheden, rimeligvis mellem Strandmalurt eller i en Hjælmebusk paa Tangen mellem Søen og Havet. Et Par Strandskader vadede i det lave Vand langs Søbredden ved Vestsiden, og 3—4 Par saas ved Havkysten.

Paa Engstrækningerne opholdt sig nogle faa Viber, Rødben og Ryler, og i det tørre Kær saas ligeledes enkelte Viber og Rødben; her fandtes mange Gul Vipstjerter; ogsaa paa Engene ved Søerne var der ikke saa faa af denne Art.

I en stejl c. 6 Meter høj Lerklint ved Havet mod Vest fandtes en Digesvale-Koloni. Leret var hist og her lagvis stærkt sandblandet, og i disse sandede Partier havde Fuglene overvejende gravet deres Redehuller. Endelig blev set et Par Digesmutter. Lærker var almindelige overalt, og Præstekraver saas talrige langs Stranden. Terner saas derimod ikke.

Omtrent Kl. 4 forlod vi Avernakø og sejlede over til en ved Sydenden af Bjørnø liggende lang Holm. Den bestaar egentlig af to ganske smaa græsbevoksede Holme forbundne ved et Stenrev, der naar ind til Bjørnø, og som ofte ligger ganske tørt. Til Trods for, at den saaledes nærmes er en lang smal fra Bjørnø udløbende Landtunge, kaldes den fremdeles for »Holmene«. Mange Fugle yngede her, hvad der skyldes, at det var forbudt at gaa i Land paa den, og at Forbudet overvaagedes af en paa Bjørnø lige ved Kysten boende Opsynsmand, der ogsaa indfandt sig straks efter vor Landgang. Holmen tilhører Baroniet Holstenshus.

70—80 Par Stormmaager, enkelte Par Hættemaager, 20—25 Par Hætteterner, omtrent 10 Par Dværgeterner, adskillige Par Præstekraver og et Par Strandskader havde Rede der, — Kystterner saas ikke. Der var Æg i alle Maagerederne, 2—3 i hver; alle Æggene var meget lyse, grønlig, med faa Pletter, vistnok en Følge af, at Fuglene ved systematisk Indsamling af Æggene indtil den 25 Maj var tvungne til at lægge et større Antal end normalt. Ingen Fugl havde faaet Lov til at ruge før den anførte Dag, hvad der øjensynligt ikke havde skadet Fuglebestanden;

men efter dette Tidspunkt blev der rigtignok ogsaa sørget for, at Fuglene fik Fred til Rugningen.

Ifølge Opsynsmandens Meddelelse var der i Aar indsamlet halvfjerde hundrede Æg.

I Strandskadernes Rede, der laa mellem Maagerederne paa den yderste Ende af Holmen, var der 2 Æg; rimeligvis er deres Rugning ligeledes bleven forsinket ved Ægindsamlingen.

Herfra sejlede vi over til Kidholm, der ligeledes tilhører Baroniet Holstenshus, og hvor Fuglene ligeledes fredes, idet Landgang er forbudt. Men her er det langt vanskeligere at passe paa, at Forbudet ikke overtrædes, idet Holmen ligger omtrent 250 Meter fra Fynskysten, hvad der ogsaa bekræftedes ved, at der kun fandtes nogle faa Par Stormmaager og to Par Dværgterner paa Holmen, og at Maagerederne alle var tomme; en Dværgternerede indeholdt 3 Æg.

Holmen er c. 400 Meter lang, c. 25 Meter bred og bestaar af Ral med sparsoni Græsvækst.

Jagten sejlede, paa Grund af de store Sandflak, der strækker sig rundt om Svelmø, Syd om denne Ø, medens jeg roede indenom den og atter gik om Bord Øst for Øen, hvorpaa vi sejlede ind til Fjællebro, hvor vi ankom Klokken halvti og kastede Anker for at overnatte.

Den 31 Maj. Kl. 6 littede vi og stod over til »Revtrille«, den østligste Spids af Avernakø, hvor der tidligere skulde have været en Hættemaagekoloni. I Aar fandtes her ingen saadan. Herfra sejlede vi over til »Flæskholm«, en lille trekantet Holm, c. 150 Meter i Længde og Bredde, c. 1800 Meter Øst for Avernakø.

Jordbunden var tør og bevokset med højt Græs, Overfladen jævn med lave Brinker mod den smalle, stenede Strand, paa hvilken der var rigeligt af store Sten.

Inde paa Holmen saas nogle faa Rødben og et Par Lærker, ved Kysterne to Par Strandskader, nogle Præstekraver, 4 Par Dværgterner, nogle Stormmaager og Hættemaager samt 3 Kystterner. Adskillige tomme Maagereder vidnede om Besøg af Ægsamlere. Kystternerne fløj bort fra Holmen og har næppe haft deres Hjem der, de øvrige nævnte Arter, antager jeg, har ynglet der.

Vi sejlede nu over til Drejø og gik i Land ved Mejlhoved. Her ligger to Smaasøer, ganske blottede for Siv- eller Rørvegetation, omgivne af fugtige Engstrækninger. Paa disse færdedes

mange Rylere — intet Steds var den set saa talrig som her — nogle Viber, Rødben, en Del Gul Vipstjerter; ved Søerne og langs Stranden opholdt sig en Del Hættemaager, henved et halvt Hundrede ialt, og nogle Hætteterner; men ingen Reder blev fundet, ligesom Fuglene ikke ved deres Adfærd røbede, at de havde Reder der i Nærheden. — Ved Stranden saas en Del Præstekraver, nogle Dværgterner samt et Par Digesmutter. Paa Landevejen, der laa tæt herved, sad en Mængde Digesvaler; de havde søgt Læ her, hvor en lav Grøftvold brød den stærke Blæst; det var Graavejr og raakoldt. Lærke var almindelig.

Vi forlod Drejø og sejlede over mod Grydholm og roede ind til den. Holmen er meget lille, højst 100 Meter i Længden og kun halv saa bred, flad, græsbevokset og med smal, gruset Strand, opfyldt af store Sten.

En halv Snes Toppet Skalleslugere fløj op fra Stranden, da vi nærmede os Holmen. Endvidere saa vi nogle faa Stormmaager, et Par Præstekraver og et Par Dværgterner og fandt nogle tomme Maagereder.

Vi sejlede videre op til Skaarø og roede i Land ved Øens Nordvestkyst, hvorfra vi gik ud paa Nordenden, »Skarø-Odde«. Tæt langs Stranden findes et stort vaadt Kær, adskilt fra eller begrændset mod Havet af et Dige.

I Kæret saas en Del Viber og Rødben, nogle faa Rylere, mange Gul Vipstjerter og Lærker, langs Stranden flere Par Præstekraver og Dværgterner samt to Hvid Vipstjerter. Adskillige Hættemaager blev set, saavel gamle som unge ikke udfarvede Fugle. Ude i Havet ved Spidsen af Odden laa tre Par Gravgæs samt en Flok Graaænder paa 15—20 Stykker; 6 Toppet Skalleslugere fløj forbi.

Ingen Reder blev fundet: men det maa sikkert antages, at Vibe, Rødben, Ryle, Gul Vipstjert har ynglet i Kæret, sandsynligt ogsaa Hættemaage, og Dværgterne, Præstekrave, Hvid Vipstjert ved Stranden. Hvorvidt Gravgæssene havde Rede i Diget, der beskyttede Øen, er naturligvis vanskeligt at have nogen bestemt Mening om, usandsynligt er det ikke; jeg har andetsteds set denne Fugl bygge i Tangdiger: her fandtes ingen Klinter eller Bakker i Nærheden.

Vi sejlede herfra over til Hjelmshoved, hvis nordlige Del bestaar af lav Eng og er ubeboet. Her gik vi i Land og fandt

nogle faa Par Viber og Rødben samt nogle Lærker inde paa Engene og ved den lille Sø, og langs Stranden nogle Præstekraver. En Graakrage gik her og søgte Føde. Reder saas ikke; men antagelig har Vibe, Rødben og Præstekrave ynglet her, men kun i ringe Antal.

Det havde blæst hele Dagen fra Nordøst, og Vinden tog til efter Middag, ligesom Søen var meget urolig. Vi havde derfor bestemt at gaa ind til Skovballe Udskibningssted paa Taasinge Sydvestkyst og overnatte der, men forinden undersøge Græsholm og Vibeholm samt Vestenden af Hjortø, »Halen«.

At sejle Nord om Grunden, der omgiver Græsholm, for at ro ind til denne fra Vest i Læ for Vinden, vilde tage for lang Tid; det var allerede noget hen paa Eftermiddagen, og vi maatte endnu, medens det var lyst, foretage Sejladsen ind til Ankerpladsen ved Skovballe gennem det smalle Sund mellem Hjortø og Taasinge, hvor udstrakte Landgrunde gør Farvandet meget vanskeligt at besejle. Jagten ankrede derfor op Øst for Holmen, og jeg maatte herfra, paa Grund af den høje Sø, gaa alene ind i Prammen.

Græsholm er omtrent 300 Meter lang og 100 Meter bred, ret afrundet i Form, men skyder en lang »Hale« ud mod Syd, og denne fortsættes af et Stenrev, der overskylles af Søen. Jordbunden var tør; og Vegetationen bestod paa den nordre, brede Del af højt Græs; paa »Halen« voksede væsentlig kun Strandarve; Strandbredden var smal, gruset og stenet, hist og her laa store Stenblokke. Inde paa Holmen opholdt sig 5—6 Par Rødben, der utvivlsomt havde smaa Unger; ved Stranden færededes adskillige Præstekraver, og her saa jeg endvidere 2 Par Strandskader, 4—5 Par Dværgterner og nogle Stormmaager, Reder saa jeg ingen af, men mener dog, at de nævnte Fugle, med Undtagelse af Stormmaagerne har ynglet paa Holmen. — Ude paa Sydenden saa jeg en eneste Stenvender, der fløj op og forlod Holmen i Retning mod Syd, da jeg nærmede mig.

Det kostede Anstrængelse og Tid at ro mod Vind og Sø ud til Jagten, der derpaa lettede og stod over til Vestenden af Hjortø, ud for hvilken Ankeret atter blev kastet. Vi roede herfra ind til Vibeholm, en lille meget smal, sandet Holm, bevokset med lidt Græs og Hjælme. Her saas nogle Stormmaager, men ingen Maagereder, en Stenvender, der fløj bort fra Holmen i Retning af Græsholm, og en Sanglærke, der fløj op fra sin Rede med 4 Æg.

Herfra gik vi i Land paa Hjortø Hale, en lang ret smal, sandet Halvø, bevokset med kort Græs, Faareleger og Hjælme. Her blev set nogle faa Viber og Rødben, en Del Præstekraver, 2—3 Par Dværgterner og 12—15 Stormmaager, ligesom nogle faa, tomme Maagereder blev fundet.

Vi gik atter om Bord og sejlede ind til Skovballe, hvor vi ankrede op Kl. 8, og gik i Land for at købe Brød og nogle andre nødvendige Sager.

Den næste Dag skulde de to tæt ved liggende Holme »Odden« og »Mejlholm« undersøges, hvorefter det var min Hensigt at sejle mod Syd for at undersøge de store Engstrækninger paa Taasinges Sydvestende, »Maanen« kaldet samt Vestenden af Halmø og den mod Øst udløbende Odde paa Ommels Hoved.

Den 1 Juni. Tidligt om Morgenen blev jeg vækket af Skipperen, som bad mig hjælpe sig med at faa endnu et Anker ud, da Jagten var kommen i Drift, trods det ene udkastede Anker. Det blæste en Storm fra Nordøst, og Regnen strømmede ned. Ankeret fik vi ud og standsede derved i rette Tid Skuden fra at gaa paa Grund ved »Odden«, som vi var kommen betænkelig nær. Søen var i et saadant Oprør, at vi maatte blive om Bord, ligesom Skipperen ej heller af Frygt for Grundene, der strækker sig ud fra Taasinge og næsten mødes med dem fra Hjortø, turde lette. Stormen varede hele Dagen omtrent med ens Voldsomhed, nu og da ledsaget af mægtige Regnskyl. Dagen forløb kun langsomt for os i vor ufrivillige Ørkesløshed.

Den 2 Juni. Stormen var taget lidt af i Nattens Løb, men piskede dog fremdeles Søen til Skum. Skipperen mente, at den op ad Dagen atter vilde tage til og raadede til at forsøge paa at slippe ud af den smalle Rende snarest muligt. Ved forenede Kræfter blev Ankrene halede ind, samtidig med at Motoren sattes i Gang, og det lykkedes os at komme klar af Grundene og at slippe ud i rum Sø. Imidlertid tiltog Stormen atter i Styrke, og den ene Regnbyge fulgte efter den anden.

Under disse Omstændigheder var det ikke til at tænke paa at gøre Landgang paa de ovenfor nævnte Lokalteter, der alle var omgivne af store Sandgrunde, og jeg saa mig saaledes nødsaget til at afslutte Undersøgelserne og sejle til Rudkobing, hvor vi ankom efter 4 Timers Sejlads.

Som det af den foranstaaende Beretning fremgaar, var Vejrforholdene i hele Perioden, over hvilken Undersøgelserne strakte sig, ikke gunstige for disse og særdeles ubehagelige. Det blæste næsten stadigt med en kold skarp Vind fra Nord, og gentagne Gange lagde Storm Hindringer i Vejen for Undersøgelserne. Under første Del af Rejsen regnede det ofte, og med Regn sluttede den. Kun én Dag var det varmt Solskinsvejr, nemlig 27 Maj om Formiddagen; men om Eftermiddagen tog Blæsten atter fat og hævede sig til Storm.

En Oversigt over Vejrforholdene anføres her:

- 21 Maj: Regn til Kl. 6 Aften, derefter Klaring, let Brise.
 22 — Regn og Stille til henimod Middag, derpaa Solskin; om Eftermiddagen let Brise.
 23 — Graat om Formiddagen; ved Middag friskede det op og blev klart; om Eftermiddagen Blæst.
 24 — Støvregn om Morgenen; hen paa Formiddagen blæste det op, og Blæsten tiltog til hen mod Aften, da den atter lagde sig.
 25 — Halvskyet, frisk Luft; henimod Aften stille.
 26 — Halvskyet, frisk Luft om Morgenen; Blæsten tiltagende Resten af Dagen.
 27 — Solskin og varmt; om Formiddagen let Brise, ved Middagstid stille, om Eftermiddagen graanede det, henimod Aften pludselig Storm.
 28 — Storinende, halvskyet; Stormen aftagende lidt i Styrke ved Middagstid, men holdt sig saaledes Resten af Dagen.
 29 — Klart, men blæsende og koldt.
 30 — Skyet, haard Blæst.
 31 — Blæst, tiltagende i Styrke; om Aftenen Regn.
 1 Juni: Regn og Storm.
 2 — Regn og Storm, om Eftermiddagen lagde Stormen sig, og Vejret klarede.

Trods dette blev 45 Holme, Odder o. l. Lokalteter, der syntes egnede for Strandfugles Ynglen, undersøgt, og efter de gjorte iagttagelser vil et Billede af Fuglelivet i Yngletiden paa Holmene og Øerne Syd for Fyen let kunne dannes.

For mig blev dette en stor Skuffelse, eftersom jeg paa de udmærkede Lokalteter havde ventet at finde en talrig Fuglebestand. Som gentagende anført er Mangel paa Fred for de

ynglende Fugle efter min Mening Aarsagen til den paafaldende Fugleomhed. Overallt taltes om Maagernes Skadelighed, og Æggene, friske saavel som rugede, indsamledes ganske planløst og af alle og enhver.

At standse dette Uvæsen er næppe muligt, saa længe Indsamling af Maage- og Terneæg kan ske saa ganske uden Kontrol, som Tilfældet nu er. Ofte ligger Holmene saaledes, at noget Opsyn fra Ejerens Side vanskeligt lader sig udføre uden Bekostning, og ofte er Ejendomsretten paa flere Hænder eller endog ikke tilstrækkelig kendt af Befolkningen.

Naar Ejeren ikke selv foretager planmæssig Ægindsamling, har han ofte ingen Interesse i at hævde sin Ejendomsret og lader, hvem der vil, samle Æg.

Kun ved en Forandring af Jagtloven lader dette Uvæsen sig udrydde.

Saa længe det ganske var forbudt at indsamle Æg, var Overtrædelserne af dette Forbud vistnok forholdsvis faa, idet offentlig Salg af Maage- og Terne- samt Vibeæg og alle andre Strandfugleæg, ikke kunde finde Sted som nu. Befolkningen var sig endvidere den Gang bevidst, at der blev begaaet et Lovbrud ved Ægindsamlingen, medens det nu i det højeste staar for den som Indgreb i anden Mands Ret, der ofte slet ikke hævdes og undertiden er vanskelig at udrede.

Naar den omhandlede Tilladelse til Indsamling af Maage-, Terne-, Vibe- og Andeæg i Jagtlovens § 17 blev slettet, og der i Stedet for indførtes en Bestemmelse om, at Indenrigsministeriet efter Ansøgning fra den paagældende Grundejer kunde meddele denne Tilladelse til Indsamling af Maage- og Terneæg samt Andeæg paa Betingelse af, at denne skete forsvarlig og under fornøden Hensyntagen til Fuglenes Førmere og — af Hensyn til Kontrol — med Forpligtelse til at bekendtgøre Tilladelsen, der aarlig maatte fornyes, og til at paase, at ingen anden ubeføjet samlede Æg paa det omtalte Terræn, — vilde der, tror jeg, opnaas en virksom Beskyttelse for Strandfuglenes Yngel; Ejerne af Arealer, hvorpaa større Fuglekolonier fandtes, vilde kunne faa et passende Udbytte af disse og derved faa Interesse for at frede Kolonierne, ligesom det blev muligt at holde visse Arters Udbredelse indenfor rimelige Grændser, hvor saadant maatte være ønskeligt af Hensyn til andre Arter eller af anden Grund.

Jeg vil i denne Forbindelse kortelig berøre nogle Forhold vedrørende enkelte af de paa Klægbanken i Ringkøbing Fjord ynglende Fuglearter.

Hagerup angiver de i 1893 paa Klægbanken ynglende Hættemaagers Antal til 500—1000 Par, medens han anslaa Splitternernes Antal til 2000—4000 Par og Sandterne til 100—200 Par (Orn. Monatschrift XIX. Jahrg. 1894. S. 153—54).

Da jeg i Maj 1903 første Gang besøgte Klægbanken, havde Hættemaagerne i de forløbne 10 Aar formeret sig saaledes, at »den (o: Hættemaagekolonien) har lagt Beslag paa Størsteparten af Holmens sydlige $\frac{3}{4}$ Del. At opgive noget Tal paa Fuglene er yderst vanskeligt; det maa ansættes til adskillige Gange Tusind«. — »Imellem Hættemaagerne fandtes flere Kolonier af Splitternen, ret begrænsede i Omfang, men meget talrige paa Individer; i alt var der vist over 3000 Fugle«. — »Sandternen var kun tilstede i ret ringe Antal, fordelt i to Kolonier, og havde valgt den nordlige Del af Holmen (hvor ingen eller meget faa Hættemaager fandtes) til Redeplads; alt i alt var der næppe et Par Hundrede Fugle« (100 Par). (Cit. e. Dagbog).

I Juni 1904 »havde Hættemaagen maaske bredt sig endnu mere« (cit. e. Dagbog). »Splitternen var meget talrig, Antallet næppe mindre end i 1903« (cit. e. Dagbog). »Kolonierne fandtes snart paa aabne rørfri Pletter, — dette var navnlig Tilfældet paa Holmens nordlige Del, — snart ganske omgivet af høje Rør paa sammenskyllede Bunker af Flodvrag« (cit. e. Dagbog).

Rambusch angiver i sin Bog om Ringkøbing Fjord Hættemaagernes Antal til c. 10,000, og at de har taget den sydlige $\frac{2}{3}$ Del af Holmen i Besiddelse, Splitternerne til c. 4000 og Sandterne til c. 300 Stykker. Der findes intet Aarstal anført; men da Bogen er afsluttet i Sommeren 1900, sigtes der formodentlig til sidst i Halvfemserne.

Som det heraf fremgaar, har Hættemaagen Aar for Aar bredt sig, og i 1909 var kun en ganske lille Part af Holmens Nordende tilbage, som endnu ikke var taget i Besiddelse af denne Fugl. Dette er naturligvis kun sket paa Bekostning af de andre Fuglearter. Saaledes forsvandt Splitternen for nogle Aar siden ganske. Grunden hertil har man rigtignok villet søge i den i Aarens Løb tiltagne Rørbevoksning, som skulde hindre Ternerne i at finde Steder, hvor de kunde lægge deres Æg.

Jeg stiller mig imidlertid stærkt tvivlende overfor Rigtigheden

af denne Forklaring; thi i 1909 var der endnu ingen Mangel paa passende Steder, hvor Splitterne kunde have ynglet; som bekendt kræver de, paa Grund af deres selskabelige Ynglen, kun yderst ringe Plads til deres Kolonier, idet Rederne ligger tæt Side om Side.

Det i Vinterens Løb sammenskyllede Flodvrag, der i store Flager lejrer sig paa Holmen, og hvorigennem Rørene om For-aaret oftest ikke formaar at trænge, har her altid med Forkærlighed været valgt til Yngleplads af denne Fugl, og saadanne Flodvrag-Bunker fandtes i rigeligt Antal nævnte Aar.

Langt sandsynligere, tror jeg, Grunden maa søges i Hættemaagens stærke Formering samt i den i de seneste Aar før 1909 stedfundne vistnok ganske planløst foretagne Indsamling af Æg paa Holmen, idet Terneæggene er indsamlede sammen med Hættemaagernes.

(Efter en mig tilflydt Meddelelse skal en Del Splitterner i 1909 have opholdt sig ved Klægbanken og lagt Æg men forsvandt senere; da jeg besøgte Holmen i Juni, saas ingen. — I 1910 skal et mindre Antal atter have ynglet der.)

I den stadig tiltagende Hættemaagebestand rummes en overhængende Fare for de øvrige af Klægbankens Ynglefugle, hvori blandt der findes ganske særlig interessante Arter, og det vilde derfor være ønskeligt, om der kunde træffes nogle Foranstaltninger til Gavn for disse. En forstandig og samvittighedsfuldt foretaget Indsamling af Hættemaageæg vilde vist kunne føre til det forønskede Resultat, saaledes at Hættemaagekolonien trængtes tilbage fra Holmens nordlige Fjerdedel, der forbeholdes de øvrige Fuglearter. Salget af de indsamlede Maageæg vilde kunne dække Omkostningerne ved Indsamlingen. Denne burde da ske saaledes, at ingen Hættemaager blev taalt ynglende indenfor den trukne Grændse.

Samtidig vilde man derved kunne opnaa at faa et virksomt Opsyn med Holmens Fredning i Yngletiden.

Blandt de undersøgte Holme at paapege nogen, der særlig egner sig for Fredning, naar der ikke samtidig ansættes fornødent Opsyn, er vanskeligt. Deres Beliggenhed er jo ofte saaledes, at en Landgang næppe vil blive bemærket fra de beboede Øer. (Herfra er naturligvis undtaget Dejgrø og Lilleø ved Ærøskøbing, hvor Tilsynet nogenlunde let kan ske fra Ærøs-

købing, og »Holmene«; men disse tre Lokalteter er i Forvejen fredede.)

Storeholm ved Ristinge Hale, der ejes af en Gaardmand, maatte vel siges at have visse Betingelser for Fredlysning. Den rummer forholdsvis mange Fugle og ligger nogenlunde afsides, saa at den vist ikke hemsøges ret ofte. Søndagsbesøg fra Marstal rummer vist den største Fare for den. Nogen Opsigt fra Beboerne paa Ristinge Hale vilde derfor være nødvendig.

Langholm ved Marstal og i Forbindelse dermed Langholms Hoved maatte ogsaa, navnlig af Hensyn til Beliggenheden tæt ved Marstal, hvorfra Landgang paa i alt Fald den førstnævnte, let kan bemærkes, kunne komme i Betragtning. Deres Lidenhed vil paa den anden Side let blive en Hindring for deres Fredlysning, om denne maatte kræve noget større økonomisk Offer. Holmene ejes af Marstal.

Bredholm, der er en ganske fortrinlig Yngleplads for Strandfuglene, og som ogsaa rummer et rigt Fugleliv, ligger saa udsat, at en Fredlysning kun vilde være virksom, om den overvaagedes af en Opsynsmand, der maatte bo paa Holmen i Yngletiden (medio April eller fra Maj til ultimo Juni). Holmen ejes af Tranekær.

Store Egholm og Lille Egholm, Syd for Birkholm, er med Hensyn til udsat Beliggenhed og Fugleliv omtrent at sidestille med Bredholm. Store Egholm benyttes til Græsning, og en Kreaturpasser bor paa den om Sommeren; denne Mand kunde maaske føre Tilsyn med en eventuel Fredlysning, hvad der dog paa Grund af Holmens Størrelse næppe vilde kunde udføres tilstrækkelig energisk af ham, ved Siden af hans øvrige Beskæftigelse. At føre noget virkningsfuldt Tilsyn med Lille Egholm vilde han i alt Fald ikke være i Stand til. Holmenes Ejendomsforhold er mig ubekendt.

Bondeholm ved Strynø, der sammen med Vogterholm ejes af Strynøboerne, bliver saa ofte besøgt af Folk, der henter Ral og Sten der, at en Fredning af Fuglenes Yngel vist vanskelig kan blive virkningsfuld. Den lille Bondeholm vilde vel nok være egnet dertil, om det fornødne Tilsyn kunde skaffes.

Som det heraf fremgaar, turde de Omkostninger, der udkrævedes for at skaffe fornødent Tilsyn paa de nævnte Holme være for betydelige til, at en Fredlysning lader sig iværksætte, navnlig da der andet Steds i Danmark findes Steder, der forinden bør

komme i Betragtning af Hensyn til de der ynglende Fuglearter, først i Rækken Nordre Ronner ved Læsø, hvor Stenvender, Grylletejste, Gravgaas, Strandpiplærke endnu er ret talrig ynglende, og hvor Bekostningerne ved en Fredlysning vistnok vilde være ret beskedne.

Ialt blev paa Holmene og Øerne samt i de besøgte Skove set 56 Arter, hvoraf de 47 ynglede. Som Ynglefugle paa de Lokaliteter, hvis Undersøgelse navnlig var Rejsens Øjemed — Holme og Smaaøer — fandtes 22 Arter.

Følgende Arter blev set:

1. *Anas penelops*, Pibeand. 3 Gange blev denne Art set, nemlig 22 Maj, 4 Hanner og 5 Hunner i Flok ude i Havet Sydvest for Skovø, 23 Maj 5 Hanner og 1 Hun i Flok i Lindelse Nor, Nord for Egholm, og 30 Maj 3 Hanner og 1 Hun i Vestersø paa Lyø. Alle Hannerne var i Pragtdragt. Der er dog næppe nogen Grund til at antage, at Arten ynglede de nævnte Steder eller paa andre Lokaliteter, der blev besøgt.

2. *Anas boscas*, Graaand. Ynglende. Paa Lille Svelmø blev en tom Rede (bestemt efter de deri værende Dun og Fjer) fundet 28 Maj. Ogsaa i det udtørrede Sund mellem Skovø og Sidø formoder jeg, at den yngler. Paa Smaaholmene ynglede den ikke. Smaaflokke blev set paa forskellige Steder.

25 Maj, 4 Andrikker paa Grensholm, 26 Maj en lille Flok ved Nyland, 30 Maj 6 Andrikker i Vestersø paa Lyø, 31 Maj en Flok paa 15—20 Stykker Nord for Odden paa Skaarø.

3. *Tadorna cornuta*, Gravgaas. Ynglende. Paa de Øer og Holme, hvor der fandtes Skrænter og Brinker, blev denne Art saa godt som altid set, paa de flade Holme derimod undtagelsesvis. Paa en lille Holm i Lindelse Nor var der oppe i en Bakke to dybe Huller og i Sandet udenfor disse fandtes Fodspor af Gravgæs.

(Jeg har andetsteds oftere fundet Reden paa flade Holme, skjult mellem Brændenælder eller højt Græs).

23 Maj, et Par laa tæt ved Kysten Nord for Egholm i Lindelse Nor. 2 Par ved en lille Holm i Lindelse Nor. 26 Maj, et Par fløj forbi Store Egholm. 27 Maj, et Par fløj langs Klinten paa Dejgrø. 28 Maj, flere Par saas langs den høje og stejle Klint paa Halvøen »Bjærgene«s Nordostkyst. 30 Maj, 2 Par svømmede i Vestersø paa Lyø, og 6 Par fløj langs Kysten ved Lyø's Nordvestende. Et Par saas i Hovedsø paa Avernakø's Nordøstende. 31 Maj, 3 Par Nord for Odden paa Skaarø.

4. *Pagonetta glacialis*, Havliil. Den 27 Maj saas en (vistnok) ung Fugl ude i Havel mellem Store Egholm og Ærøskjøbing.

5. *Oedemia nigra*, Sortand. Den 23 Maj fløj 3 Fugle op for Skibet mellem Ristinge Hale og Lindelse Nor.

6. *Somateria mollissima*, Ederfugl. Den 24 Maj saas mellem Ristinge Hale og Marstal en Flok paa 10 Fugle og en Flok, som vi passerede tæt forbi, bestaaende af 2 Hanner i Pragtdragt, en Han med sortagtig Ryg og 3 Hunner eller unge Fugle.

7. *Mergus serrator*, Toppet Skallesluger. Ynglende. Reder af denne Fugl blev fundet paa Dejgrø og paa Lille Svelmø. I øvrigt saas den jævnligt, og yngler vist paa adskillige af Holmene og Øerne.

22 Maj, 3 Fugle, ingen Hanner i Pragtdragt, i Flok i Havet Sydvest for Skovø. 23 Maj, to fløj forbi en lille Holm i Lindelse Nor, vel et Par. 26 Maj, 1 Fugl fløj ud fra Grensholm. 26 Maj, 6 Fugle, ingen Hanner i Pragtdragt, laa sammen ud for Lille Egholm; 2 Fugle, begge i den graa Dragt, stod paa Strandbredden ved Sydkysten af Store Egholm, flere blev set flyve langs Kysten. 27 Maj, en Rede med 9 Æg fandtes under en Tjørnebusk paa Dejgrø. 28 Maj, flere Fugle, to og to i Folge, saas langs Nordkysten af Halvoen »Bjærgene«; de har snarest haft deres Hjem ovre paa den nærliggende Dejgrø; 10—12 Fugle fløj ud fra Lille Svelmø; en Rede med 1 Æg blev funden under en Tjorn. 30 Maj, 2 Fugle i graa Dragt svømmede sammen i Vestersø paa Lyø. 31 Maj, en halv Snes fløj op fra Strandbredden af Grydsholm, vistnok ingen Hanner i Pragtdragt mellem dem; skønt Holmen blev gennemsøgt omhyggeligt, fandtes ingen Reder; 6 Fugle fløj forbi Skaarø.

8. *Anser torquatus*, Knortegaas. Den 22 Maj blev en Flok set mellem Rudkøbing, trækkende mod NNØ meget højt til Vejrs; Klokken var 7 Aften.

9. *Vanellus cristatus*, Vibe. Ynglende. Paa alle de græsbevoksede Holme og paa Øerne, hvor der fandtes Enge, ynglede denne Fugl om end ikke i særlig stort Antal; paa alle de smaa Holme fandtes den ikke.

22 Maj, Store Fugleholm, to Par vistnok ynglende. Sido og Skovø, en Del Viber fandtes i det udtørrede Sund mellem Øerne; omkring paa Markerne saas adskillige; talrig var Arten dog ikke. 23 Maj, Vogterholm, nogle enkelte Par saas, ynglede sikkert. Kamsø, nogle, sikkert ynglende. Egholm (i Lindelse Nor) nogle, sikkert ynglende. Lille Holm i Lindelse Nor, en blev set, næppe ynglende der. Lille Holm, Nord for Lango i Lindelse Nor, en Del Viber, vist ynglende der. 24 Maj, Storeholm v. Ristinge Hale, mange, sikkert ynglende.

26 Maj, Sandhoved paa Birkholm, en Del, sikkert ynglende. Store Egholm, mange, sikkert ynglende. 27 Maj, Dejgrø, en Del blev set, ynglede sikkert der. Lilleø, nogle Par ynglede der, en Rede med 4 svagt rugede Æg blev fundet. 28 Maj, Halvøen Bjærgene, en Del blev set, en stor omtrent flyvedygtig Unge blev fanget (atter løsladt). 30 Maj, Vestersø paa Lyø, en Del saas paa de fugtige Enge ved Søens Østside, ynglede sikkert der. Avernakø, paa Øens Nordvestende ved de derværende Søer og i det udtørrede Kjær saas nogle, ynglede sikkert der. 31 Maj, Mejlhoved paa Drejø, nogle i Engene omkring Søerne dér, vist ynglende. Skaarø, en Del saas i Kjæret paa Øens Nordende, ynglede sikkert der. Hjelmshoved, ganske faa blev set, ynglede sikkert. Hjortholms Hale, nogle faa, vistnok ynglende.

10. *Charadrius squatarola*, Strandhjejle. Den 28 Maj saas en Fugl i Sommerdragt ude paa den flade Forstrand ved Nordøstkysten af Halvøen »Bjærgene«.

11. *Ægialitis hiaticula*, Præstekrave. Ynglende. Denne Art blev set saa godt som ved alle Kysterne, og dens Rede med Æg fandtes flere Gange. Selv paa de ganske smaa Holme opholdt sig et eller enkelte Par, og mange Steder var den talrig.

22 Maj, Lille Fugleholm, 1 Par; Reden med 4 Æg fandtes i Sandet. Store Fugleholm, 2 eller 3 Par blev set, ynglede sikkert. Sidø og Skovø, paa den smalle Strandbred udenfor Diget færdedes nogle faa Par, og i det udtørrede Sund mellem Øerne ligeledes enkelte Par; den ynglede sikkert begge Steder. 23 Maj, Vogterholm, adskillige Par langs Kysterne, sikkert ynglende. Bondeholm, nogle faa saas, ynglede sikkert. En lille Holm Syd for Egholm i Lindelse Nor, enkelte saas, men de ynglede næppe her. En lille Holm i Lindelse Nor, 2 Par blev set, vistnok ynglede de der. En lille Holm Nord for Lango i Lindelse Nor, nogle blev set, ynglede vistnok der. 24 Maj, Storeholm ved Ristinge Hale, flere Par færdedes ved Strandbredderne, utvivlsomt ynglede de der. Ristinge Hale, flere Par, vistnok ynglende. 25 Maj, Langholm, nogle saas, vistnok ynglende. Langholms Hoved, nogle saas, ynglede sikkert der. 25 Maj, Grensholm, et Par opholdt sig der og ynglede sikkert. Græsholm, enkelte saas, vistnok ynglende. Bredholm, mange langs Stranden, sikkert ynglende. 26 Maj, Lille Egholm, adskillige blev truffet og ynglede sikkert der. Store Egholm, ret almindelig, sikkert ynglende. Sandhoved paa Birkholm, enkelte saas ved Strandbredden, ynglede sikkert der. 27 Maj, Dejgrø, nogle faa saas langs Sydvestkysten, og ynglede sikkert der. Lilleø, nogle blev set, ynglede sikkert der. 28 Maj, Halvøen »Bjærgene«, mange saas her og ynglede sikkert. Lille Svelmø, adskillige saas langs Strandbredderne, ynglede sikkert. 30 Maj, Lyø, Revet, mange saas her, en Rede med 4 Æg blev funden. Lyø, Stranden Syd for Vestersø, en Del saas her og ynglede sikkert. Avernakø, ved Revtrille, talrig og ynglede sikkert. Holmene ved

Bjørnø, flere Par blev set, en Rede med 4 Æg blev fundet. 31 Maj, Flæskholm, nogle blev set, ynglede vistnok der. Drejø, Mejlhoved, langs Kysten saas adskillige, ynglede sikkert der. Grydsholm, et Par saas, ynglede sikkert der. Skaaro, Odden, flere Par saas langs Kysten, ynglede sikkert der. Hjelmshoved, nogle faa saas langs Kysten ved Øens Nordende, ynglede sikkert der. Græsholm, adskillige fandtes her, sikkert ynglende. Hjortholms Hale, en Del saas her, sikkert ynglende.

12. *Streptilas interpres*, Stenvender. Ynglende. Denne Fugls Udbredelse i den undersøgte Egn var meget begrændset og uensartet. Saaledes var den paa nogle Holme ret talrig, medens den paa andre nærvæd liggende slet ikke blev set, selv om Naturforholdene syntes at være ganske ens. En lignende pletvis Udbredelse har jeg ogsaa andetsteds bemærket for denne Arts Vedkommende.

Den ynglede paa Storeholm, Langholms Hoved, Grensholm, Bredholm, Boddiken, Lille Egholm, Bondeholm og paa Nordenden af Avernakø. — Paa Græsholm ved Hjortø og paa Vibeholm saas hvert Sted en enkelt Fugl, maaske var det den samme.

Talrigst var den paa Bredholm, paa hvilken mindst 10 Par ynglede.

3 Reder med Æg blev fundet, alle fortrinlig skjulte og anbragte tæt ved Strandkanten saaledes, som jeg har set det ved alle de andre Reder, jeg har fundet af denne Art her i Landet.

En Rede indeholdt 4 Æg, en 2 Æg og en 1 Æg, hvad der bekræfter mine Erfaringer fra andre Ynglesteder, at Æglægningen finder Sted i Begyndelsen af Juni Maaned.

23 Maj, Bondeholm, et Par blev set, antagelig vilde de yngle her. 24 Maj, Storeholm ved Ristinge Hale, 2 maaske 3 Par, utvivlsomt vilde de yngle her. 25 Maj, Langholms Hoved, 3 maaske 4 Par blev set, en Rede med 4 Æg fandtes i en tæt Marehalmbusk, der ganske skjulte Reden, Adgangen til denne var fra Siden og vendte mod Stranden. Grensholm, 4 Par blev set, en Rede med 1 Æg fandtes i en Græstue ved den stenede Strandbred. Bredholm, mindst 10 Par blev set, og en Rede med 2 Æg fandtes i en tæt Græstue ved den stenede Strandbred. I Reden laa sammen med Æggene en rund Sten af samme Størrelse som disse. Boddiken, et Par saas der. Lille Egholm, mindst 2 Par saas, utvivlsomt har de haft Rede eller har villet yngle der. 30 Maj, Avernakø. Paa en lille Odde i Hovedsø ved Øens Nordende saas et Par og har utvivlsomt ynglet der i Nærheden. 31 Maj, Græsholm, en blev set, den fløj ud over Havet mod Syd. Vibeholm, en blev set, den fløj ud over Havet mod Græsholm.

13. *Hæmalopus ostreologus*, Strandskade. Ynglende. Saa godt som paa alle Holme og Øer blev denne Fugl set og ynglede uden Tvivl paa de fleste af disse.

Paa Store Egholm var den særlig talrig.

Der blev fundet Reder med 3 Æg paa Vogterholm 23 Maj og med 2 Æg paa »Holmene« ved Bjørnø 30 Maj. Da der paa sidstnævnte Sted indtil 25 Maj var indsamlet Maageæg, har de der fundne Æg vistnok været efterlagt Kuld, og samme Mulighed er ogsaa til Stede for Æggene paa Vogterholm, hvor der saa godt som daglig færdedes Folk fra Strynø.

Paa Lilleø fandtes 27 Maj en c. 8 Dage gammel Unge. Efter Fuglenes Adfærd at slutte var Rugetiden forbi paa alle de besøgte Lokaliteter.

Reden paa Bondeholm bestod af en flad Fordybning i Strandbreddens Grus og havde intet Spor af nogen »Brolægning«. Reden paa »Holmene« laa i Græsset mellem Maagereder og havde heller ikke nogen Belægning af Smaasten.

22 Maj, Store Fugleholm, et Par saas, sandsynligvis ynglede de der. 23 Maj, Vogterholm, to Par opholdt sig her, Reden, tilhørende det ene Par, blev fundet med 3 Æg. Ogsaa det andet Par syntes at have Yngel her. Bondeholm, en lille Flok paa 3 Fugle saas her, ynglede vist ikke. Lille Holm, Syd for Egholm, i Lindelse Nor, et Par saas her, men ynglede ikke. Lille Holm, Nord for Langø, i Lindelse Nor, en blev set, vist ikke ynglende her. 24 Maj, Storeholm ved Ristinge Hale, en blev set; men Arten ynglede vist ikke her. 25 Maj, Langholm, 4 Fugle i Flok, muligvis har de ynglet her, men Æggene tagne. Langholms Hoved, 1 Par opholdt sig her og har vist ynglet paa Holmen. Grensholm, en Flok paa 3 Fugle blev set, ynglede næppe her. Bredholm, omtrent en Halv Snes Par fandtes her og ynglede sikkert. 26 Maj, Lille Egholm, 2 eller 3 Par, sikkert ynglende. Store Egholm, talrig paa Holmen, antagelig ynglede omkring en Snes Par der. Dejgrø, 4—5 Par blev set og har sikkert ynglet der. 27 Maj, Lilleø, mindst 4 Par blev set og ynglede der, en c. 8 Dage gammel Unge blev fundet. 28 Maj, Halvoen »Bjærgene«, mange blev set og en Del af dem har sikkert ynglet der. Lille Svelmø, 5—6 Par saas, ynglede vist sikkert der. 30 Maj, Revet paa Lyø, 5—6 Par saas, ynglede sikkert. Avernakø, Revtrille, 3—4 Par saas, ynglede sikkert. Hovedsø, Avernakø, 1 Par, ynglede vistnok. Flæskholm, 2 Par blev set, ynglede vist der. Græsholm, 2 Par blev set, ynglede vist der.

14. *Totanus calidris*, Rødben. Ynglende. Denne Fugl var vel den talrigst forekommende Vader og temmelig ensartet udbredt i den berejste Egn. Naturligvis manglede den paa ganske smaa stenede Holme; men fandtes der blot sammenhængende

og ikke alt for kummerlig Græsvækst selv paa ret smaa Holme, ynglede som Regel et eller enkelte Par der.

En Dununge blev fundet 25 Maj, og paa alle Lokaliteter opførte Fuglene sig, som om de alt havde Unger.

22 Maj, Store Fugleholm, nogle faa blev set, vistnok ynglede de der. Sidø og Skovø, i det tørslagne Sund mellem Øerne, fandtes en Del og ynglede sikkert der. En Rødben, der fløj op for os, satte sig paa den øverste Tværlægte af en Indhegning og iagttog os herfra; utvivlsomt har den haft sine Unger nær ved. Lille Ral, nogle faa saas, vistnok ynglende. 23 Maj, Vogterholm, en halv Snes Par, ynglede utvivlsomt der. Kamsø, en Del blev set, utvivlsomt ynglede de der. Egholm, en Del blev set og ynglede utvivlsomt der. En lille, nordligst i Lindelse Nor beliggende Holm, enkelte opholdt sig her, men havde sikkert hverken Unger eller Rede, mulig er deres Reder ødelagt ved Plojningen af Holmen. En lille Holm, Nord for Langø, i Lindelse Nor, en Del fandtes her, vistnok ynglende. 24 Maj, Storeholm ved Ristinge Hale, mange blev set, ynglede sikkert der. 25 Maj, Langholm, 2—3 Par blev set, ynglede vistnok der. Langholms Hoved, enkelte saas her, de fløj ikke bort fra Holmen, men var ret forsigtige i deres Opførsel, saa det er maaske tvivlsomt, om de ynglede der. 25 Maj, Grensholm, 10—12 blev set, efter deres Opførsel at dømme har de utvivlsomt haft smaa Unger. Bredholm, talrig her og ynglede sikkert. Græsholm, nogle opholdt sig her, en lille Dununge blev fundet. 26 Maj, Birkholm, Sandhoved, en Del blev set og ynglede sikkert der. Lille Egholm, talrig her og ynglede sikkert. Store Egholm, talrig, sikkert ynglende der. 27 Maj, Dejgrø, en Del saas spredt over Øen paa Steder, hvor Maagerne ikke havde Rede, ynglede sikkert der. Lilleø, nogle opholdt sig her og ynglede sikkert. 28 Maj, »Bjærgene«, en Del blev set, ynglede vistnok der. Lille Svelmø, nogle Par blev truffet her, de havde sikkert Unger. 30 Maj, Lyø, paa de fugtige Engstrækninger langs Vestersø's Østside saas en Del og har uden Tvivl ynglet der. Avernako, ved Søerne paa Øens Nordvestende samt i det derværende udtørrede Kjær saas nogle og har sikkert ynglet der. 31 Maj, Flæskholm, nogle faa saas og ynglede sikkert der. Drejø, Mejlhoved, ved de smaa Søer opholdt sig nogle og ynglede sikkert i de derværende Engstrækninger. Skaarø, i Kjæret ved Øens Nordende blev set en Del og har sikkert ynglet der. Hjelmshoved, nogle faa blev set paa Øens Nordende og ynglede vist paa den derværende Engstrækning. Græsholm, 5—6 Par saas her og ynglede vist. Hjortholms Hale, nogle faa blev set, ynglede vist der.

15. *Machetes pugnax*, Brushane. Ynglende. Kun paa ret faa Steder blev Brushøns set; de ynglede vist kun paa Sidø i det udtørrede, kjærlignende Sund, paa Bredholm, Lille og Store Egholm og maaske paa Egholm i Ristinge Nor.

22 Maj, Sidø og Skovø, 3—4 Brushaner kæmpede paa Græs-

pletter i det udtorrede Sund mellem Øerne. 23 Maj, Vogterholm, en Flok paa 7—8 Hanner opholdt sig der og fløj gentagende over til Bondeholmen og tilbage, Hunner blev ikke set. 23 Maj, Egholm i Lindelse Nor, nogle Hanner blev set, de fløj frem og tilbage mellem Holmens mange udløbende græsbevoksede Næs, Hunner saas ikke. 24 Maj, Storeholm ved Ristinge Hale, 2—3 Hanner opholdt sig ved Smaadammene, Hunner saas ikke. 25 Maj, Bredholm, mange saavel Hanner som Hunner blev set, utvivlsomt ynglede de der. 26 Maj, Lille Egholm, adskillige saavel Hanner som Hunner blev set, og ynglede utvivlsomt der. Store Egholm, talrig her og ynglede sikkert paa Holmen.

16. *Recurvirostra avocetta*, Klyde. Ynglende. Kun et enkelt Par blev set paa Store Egholm 26 Maj og Reden med 4 Æg blev fundet.

Det blev mig fortalt, at denne Fugl tidligere havde opholdt sig paa Storeholm ved Ristinge Hale, og jeg saa i en Fuglesamling i Rudkøbing Eksemplarer, der var skudt der for faa Aar siden.

17. *Tringa alpina*, Ryle. Ynglende. Denne Art maatte naturligvis savnes paa en stor Del af de undersøgte Steder, saaledes paa alle de smaa stenede og tørre Holme; men i øvrigt var den ikke talrig og ynglede vist kun paa Store Fugleholm, paa Bredholm, paa Store Egholm samt paa de større Øer, hvor passende Lokalteter fandtes. Den blev saaledes set paa Halvøen »Bjærgene«, paa Lyø ved Vestersø, paa Avernakø ved Søerne paa Øens Nordende, paa Drejø ved de smaa Søer ved Mejlhoved, og paa Skaarø ved Øens Nordende i det derværende Kjær, og har antagelig ynglet disse Steder.

22 Maj, Store Fugleholm, 8 saas staaende paa en stor Sten ude i Vandet et Stykke fra Kysten; paa Holmen saas en Del, formodentlig ynglende der. Sidø, nogle faa saas paa den smalle Strand udenfor Diget. 23 Maj, lille Holm, Syd for Egholm, i Lindelse Nor, to Flokke blev set, en paa 12—15, den anden paa 5 Fugle. Ynglede ikke der. 24 Maj, Storeholm ved Ristinge Hale, ude ved Strandkanten blev set nogle faa Stykker, inde paa Holmen blev ingen bemærket; ynglede næppe der. 24 Maj, Ristinge Hale, enkelte blev set. 25 Maj, Grensholm, 6—7 i Flok blev set, ynglede vist ikke der. Bredholm, her saas en Del, og de ynglede uden Tvivl paa Holmen. 26 Maj, Store Egholm, ret hyppigt saas den her og ynglede utvivlsomt. 28 Maj, Halvøen »Bjærgene« paa Ærø, nogle blev set, de ynglede sikkert der. 30 Maj, Lyø, paa de lave Enge ved Østsiden af Vestersø saas nogle faa, de ynglede formodentlig der. Avernakø, ved Søerne paa Nordvestenden af Øen saas nogle faa, ynglede formodentlig der. 31 Maj, Drejø, i Engene omkring de to Smaasøer ved Mejlhoved

var den talrig og ynglede sikkert der. Skaarø, nogle faa blev set i Kjæret ved Øens Nordende; de ynglede sandsynligvis der.

18. *Larus ridibundus*, Hættemaage. Ynglende. Hættemaagen saas ret talrig paa forskellige Steder. Ynglekolonierne var oftest ret smaa, paa 50 til 200 Reder. Kun paa Dejgrø fandtes en meget stor Koloni eller rettere flere saadanne paa forskellige Dele af Holmen; over 2000 Fugle havde deres Reder her.

22 Maj, Sidø og Skovø, i det udtørrede Sund mellem Øerne opholdt mange Hættemaager sig, mange tomte Reder fandtes ude paa de visne Startuer. 23 Maj, to Smaaholme i Indløbet til Lindelse Nor, nogle saas, men havde ikke Rede der. Kamsø, en mindre Koloni paa omkring 50 Par fandtes paa Øens fugtige Østside, alle Rederne tomte. Egholm, en Del blev set her, maaske Fugle fra Kamsø; de faa Reder, her blev fundet, var tomme. En nordligst i Lindelse Nor liggende lille Holm, en Mængde Hættemaager stod oppe paa Holmen, hvis Overflade var pløjet; tomme Maagereder fandtes i den smalle Græskant, saa det er vel sandsynligt, at her har været en Koloni, som er forstyrret ved Pløjningen. At en Del af Maagerne er hidlokket af den pløjede Jord, er rimeligt. 23 Maj, lille Holm, Nord for Lango, i Lindelse Nor, en Del Fugle saas her, og omtrent 12 Reder med Æg fandtes samlede i Nærheden af nogle Stormmaagereder. 24 Maj, Storeholm ved Ristinge Hale, enkelte Par blev set her og har sikkert ynglet. Ristinge Hale, nogle opholdt sig der, men ynglede ikke. 25 Maj, Bredholm, mange opholdt sig her, en Koloni paa henved 50 Reder, der alle var tømt, fandtes paa Holmens Vestsiden; for øvrigt blev tomte Reder fundet mange Steder paa Holmen. 26 Maj, Store Egholm, enkelte blev set, de ynglede vist paa Holmen. 27 Maj, Dejgrø, en Mængde ynglede her fordelt i flere Kolonier. At opgive Antallet falder mig vanskeligt paa Grund af den store Mængde, kun vil jeg anføre, at jeg saa langt over et Tusind Reder. Lilleø, omkring 200 Par ynglede i en Koloni paa Øens østlige Del. 28 Maj, Halvøen »Bjærgene«, en Del blev set her, men Reder fandtes ikke; Fuglene hørte vist hjemme paa Dejgrø. 30 Maj, Lyø, ved Vestersø saas nogle Par, men Reder blev ikke fundet; desuagtet tror jeg, at de ynglede her eller nær ved. Avernakø, ved Søerne paa Øens nordlige Del saas nogle; men ingen Reder blev fundet. »Holmene« ved Bjørnø, nogle enkelte Par ynglede her tæt ved Stormmaager. 31 Maj, Flæskholm, nogle opholdt sig ved Holmen, paa hvilken fandtes tomme Maagereder; om disse tilhørte Hættemaager eller Stormmaager, kunde ikke afgøres, Sandsynligheden taler dog for sidstnævnte Art. Drejø, omkring halvthundrede opholdt sig ved de to Søer og langs Stranden ved Mejlhoved; men ingen Reder fandtes der, heller ikke tydede Fuglenes Opførsel paa, at de vilde yngle der. Skaarø, ved Odden saas flere saavel gamle som ikke udfarvede Fugle; men Reder fandtes der ikke; sandsynligvis har de dog ynglet i det i Nærheden værende Kjær.

19. *Larus canus*, Stormmaage. Ynglende. Denne Fugl var langt den talrigste Art i det undersøgte Omraade og ynglede næsten paa alle Holme og Øer, snart nogle faa Par spredt over den paagældende Holm, snart i mindre eller større Kolonier.

Den største Koloni fandtes paa Dejgrø, hvor der ynglede flere Tusind Par. Mindre, men dog ret betydelige Kolonier, fandtes paa Lilleø — henved 6—700 Par — og paa »Holmene« ved Bjørnø. Paa sidstnævnte Holm var der foretaget systematisk Indsamling af Æg indtil 25 Maj; desuagtet fandtes der 30 Maj 2 til 3 Æg i alle Rederne, kun var Æggenes Farve meget lysere end Reglen er; Bundfarven var lys, grønblaa eller blaa-grøn, og Pletterne ikke saa »farvemættede«, som dette ellers er Tilfældet; i Tegningen (Pletternes Størrelse og Hyppighed) var der ingen Afvigelser fra normale Æg.

22 Maj, Lille Fugleholm, 50 unge og gamle udfarvede Stormmaager stod i det ganske lave Vand mellem denne Holm og Store Fugleholm. Store Fugleholm, nogle faa Par ynglede der. Lille Ra, en Del opholdt sig her, nogle Reder med Æg blev fundet. 23 Maj, Vogterholm, ret talrig, men alle Reder tømte, Fuglene opførte sig yderst forsigtig. Bondeholm, nogle faa, ingen Reder indeholdt Æg. Egholm i Lindelse Nor, nogle faa, vistnok ynglende. Kamsø, nogle ynglede her, men Rederne var tomt. Lille sydligste Holm i Lindelse Nor, nogle blev set, ingen Reder, ynglede sikkert ikke der. Lille nordligste Holm i Lindelse Nor, en Mængde stod oppe paa Holmen; der var pløjet; tomme Reder i Græskanten udenom det pløjede vidnede om, at Fuglene har haft til Hensigt at yngle der, men er bleven forstyrrede ved Holmens Pløjning. Lille Holm, Nord for Lango, i Lindelse Nor, en Del blev truffet her, omtrent 8 Reder med Æg fandtes tæt ved en lille Hættemaage-Koloni paa omkring 12 Par. 24 Maj, Storeholm ved Ristinge Hale, til Stede i stort Antal og ynglede saavel i Kolonier som enkeltvis langs Strandbredden, de fleste Reder tømte. 25 Maj, Langholm, nogle faa opholdt sig her, en Rede med Æg og mange tomme fandtes paa Holmen. Langholms Hoved, nogle faa saas, en tom Rede blev funden. Grensholm, en Del fandtes her, flere Reder med Æg og mange tomme blev set. Bredholm, talrig her, og Reder fandtes rundt paa Holmen, næsten alle var tømte; saaledes fandtes i en Koloni paa omtrent 40 Reder ikke en eneste med Æg. Boddiken, en Snes Stykker blev set her, og en Del tomme Reder fandtes paa Holmen. Græsholm, en Del saas her og adskillige Reder blev fundet, men kun ganske enkelte med Æg. 26 Maj, Lille Egholm, mange opholdt sig her, og mange tomme Reder blev fundet. Store Egholm, ynglede i stort Antal her, men Størsteparten af Rederne, der ofte var samlede i Kolonier, var tomme. 27 Maj, Dejgrø, her ynglede flere Tusind Par, deraf mange

paa Afsatser i den stejle Lerklint ved Holmens Nordkyst. I Rederne fandtes snart Unger snart Æg; der indsamles ikke Æg paa Holmen. Lilleø, 6—700 Par ynglede her. 28 Maj, Halvoen »Bjærgene«, mange opholdt sig her ved Stranden; men Reder blev ikke set; jeg antager, at Fuglene havde hjemme paa Dejgrø. Lille Svelmø, en Del blev set her, og tomme Reder fandtes langs Strandkanten, antagelig har en Del haft Reder med Yngel inde i Kloveren, hvormed en Del af Holmen var tilsaaet. 30 Maj, Lyø, Revet, nogle Par opholdt sig her, og en Del tomme Maagereder blev fundet. Ved Vestersø saas en Del langs Havkysten, og nogle tomme Maagereder blev fundet. Avernakø, nogle saas ved Øens Nordvestende; men ingen Reder blev fundet. »Holmene« ved Bjørnø, 70—80 Par ynglede her. 2—3 Æg fandtes i Rederne. Kidholm, nogle faa saas, og enkelte tomme Reder blev fundet. 31 Maj, Flæskholm, nogle opholdt sig her, og adskillige tomme Reder blev set. Grydsholm, nogle faa opholdt sig ved Holmen, og nogle tomme Reder fandtes der. Græsholm, nogle faa opholdt sig der; men der fandtes ingen Reder paa Holmen. Vibeholm, nogle faa saas; men ingen Reder fandtes der. Hjortholm Hale, her saas 12—15 Stormmaager, og nogle faa tomme Reder blev fundet.

20. *Larus argentatus*, Sølvmaage. Ynglende. Denne Fugl var ikke hyppig. En Del yngre Fugle blev set ved flere af de besøgte Holme; men kun paa Storeholm ved Ristinge, paa Lilleø og paa Lyøs Nordende blev enkelte truffet ynglende. Paa Lyøs fandtes Reden ganske vist ikke, men Fuglenes Opførsel var saaledes, at man deraf maatte slutte at de havde Rede med Æg i Nærheden.

Der blev sagt mig, at den for faa Aar siden havde ynglet i større Antal paa Storeholm.

De to fundne Reder, den ene paa Storeholm, den anden paa Lilleø, var begge bygget af Mos og udføret med fine Rodtrevler.

22 Maj, Lille Fugleholm, 12—15 unge Sølvmaager stod sammen med halvhundrede gamle og unge Stormmaager i Fladvandet mellem Lille og Store Fugleholm. 23 Maj, Vogterholm, enkelte gamle udfarvede Fugle saas i Holmens Nærhed, men syntes ikke at have Rede der, i hvert Fald havde de ikke Æg eller Unger. 24 Maj, Storeholm ved Ristinge, nogle gamle Fugle saas ved og over Holmen, og et Par viste sig dristigere, end dette ellers var Tilfældet, saa at jeg formodede, at det havde Rede med Æg paa Holmen. Længe blev den forgæves eftersøgt, idet man ikke efter Fuglenes Adfærd kunde drage nogen Slutning med Hensyn til Stedet, hvor Reden maatte findes; dette kunde være ude ved Kysten saa godt som længere inde paa Holmen. Det lykkedes sluttelig at finde Reden ret langt inde paa Holmen i Græsset, indeholdende 3 Æg. Redematerialet bestod væsentligt af Mos. Fuglene viste sig langtfra

saa dristige som Storm- og Hættemaager ved Rede, de kredsede vel omkring Stedet, men i betydelig Afstand. 25 Maj, Boddiken, 8—10 unge Sølvmaager fløj op fra Holmen. Græsholm, en halv Snes unge Sølvmaager lettede og fløj bort, da vi nærmede os Holmen. 27 Maj, Lilleø, et Par blev set mellem Stormmaagerne, snart i Luften og snart liggende paa Vandet lidt ude fra Nordøstkysten, og her fandtes Reden paa den af Ral bestaaende Strandbred, fortrinsvis bygget af Mos og Rodtrevler: den indeholdt 3 Æg. Ikke langt fra denne Rede laa Stormmaagereder, der alle hovedsagentlig bestod af tort Bændeltang. Ogsaa dette Par viste sig ret tilbageholdende sammenlignelsesvis med Stormmaagerne. 28 Maj, Lille Svelmø, 15—20 unge Fugle stod paa den stenede Revle mellem Lille og Store Svelmø og fløj bort, da vi landede. 30 Maj, Lyø, paa Øens Nordspids »Revet« opholdt et Par sig og opførte sig saaledes, at jeg anser det som sikkert, at det havde Rede der, selv om det ikke lykkedes at finde den.

21. *Sterna minuta*, Dværgterne. Ynglende. Dværgternen var meget udbredt og ynglede ved Kysterne af saa godt som alle Holme og Øer; oftest saas de parvis; paa en lille Holm i Lindelse Nor fandtes en lille Koloni paa omtrent en halv Snes Par; 7 Reder laa paa Stranden i Sandet eller paa tør Tang, tæt ved hverandre.

21 Maj, Holm i Thurø Bund, en opholdt sig ved Nordenden af Holmen. 22 Maj, Lille Fugleholm, ved Holmen opholdt sig et Par. Lille Ral, en saas flyve ved Holmen. 23 Maj, Vogterholm, 3—4 Par blev set paa forskellige Steder af Kysten; de ynglede utvivlsomt der. Lille Holm, Nord for Lango, i Lindelse Nor, en lille Koloni paa omtrent 10 Par ynglede her, 7 Reder med 1 til 3 Æg fandtes tæt ved hverandre i Sandet og den tørre Tang paa Strandbredden. 24 Maj, Storeholm ved Ristinge Hale, var her ret hyppig og ynglede spredt langs Kysterne; en Rede med 1 Æg blev fundet inde paa Holmen, hvor Jorden var fugtig og bevokset med kort Græs, en Yngleplads der afveg stærkt fra de Steder, hvor denne Fugl plejer at lægge sin Rede. Ristinge Hale, nogle saas her og ynglede muligt. 25 Maj, Langholm, nogle opholdt sig ved Holmen, en Rede med 2 Æg blev funden. Langholms Hoved, nogle faa saas ved Holmen og har antagelig ynglet der. Grensholm, et Par ynglede her, i Reden var 3 Æg. Bredholm, ret talrig og ynglede sikkert her. 26 Maj, Lille Egholm, adskillige ved Holmen og ynglede sikkert der. Store Egholm, saas over hele Holmen og ynglede sikkert. 27 Maj, Dejgrø, en Snes Par ynglede dels paa den sandede sydvestlige Kyst, dels paa Odden mod Syd, desuden saas enkelte Par langs den flade Sydvestkyst og har utvivlsomt ynglet der. Lilleø, nogle Par ynglede her. 29 Maj, Lille Svelmø, flere Par saas her, navnlig paa Øens Nordende, hvor de uden Tvivl ynglede. 30 Maj, Lyø, langs Stranden, Syd for Vestersø, saas en Del, og en Rede med 1 Æg blev fundet. »Holmene« ved Bjørnø, omtrent 10 Par saas

her og har utvivlsomt ynglet. Kidholm, 2 Par opholdt sig ved Holmen, en Rede med 3 Æg blev fundet. 31 Maj, Flæskholm, 4 Par saas og ynglede uden Tvivl der. Drejø, ved Mejlhoved saas nogle langs Kysten. Grydsholm, et Par opholdt sig her og ynglede sandsynligvis paa Holmen. Skaarø, flere saas langs Kysten, ynglede vist der. Græsholm, 4—5 Par opholdt sig paa og ved Holmen, uden Tvivl har de ynglet der. Hjortø Hale, 2—3 Par blev set her og har sikkert haft Rede ved Stranden.

22. *Sterna hirundo*, Hætteterne. Ynglende. Paa de fleste Holme ynglede denne Art; ved de større Øer saas den ogsaa, men kun i ringe Antal. I større Antal ynglende blev den kun fundet paa Storeholm ved Ristinge Hale, paa Bredholm og Lille Egholm.

23 Maj, Vogterholm, nogle saas ved Holmen og har rimeligvis ynglet der. I Antal var den langt under Havternen (*Sterna macrura*). Bondeholm, nogle faa saas ved Holmen. Kamsø, enkelte opholdt sig her og ynglede vist paa Holmen. Egholm i Lindelse Nor, enkelte saas ved Holmen og ynglede vist der. Nordligste lille Holm i Lindelse Nor, enkelte saas her, men ingen Reder blev fundet; muligt er ogsaa denne Art blevet forstyrret i sin Ynglen ved Holmens Plojning. Lille Holm, Nord for Lango, i Lindelse Nor, en Del blev set, og en halv Snes Reder med Æg blev fundet. 24 Maj, Storeholm, mange blev set her, paa Steder var den i Flok sammen med Havternen, paa andre alene, Rederne fandtes næsten udelukkende inde paa Holmen og bestod i en lille Fordybning i Græsset med en Smule tørt Græs eller Bændeltang til Underlag for Æggene. Ristinge Hale, nogle saas her, men ynglede vist ikke. 25 Maj, Langholm, nogle saas og ynglede vist der. Langholms Hoved, nogle faa saas og ynglede vist der. Bredholm, mange opholdt sig her og ynglede. 26 Maj, Lille Egholm, mellem de derværende Kystterner var der muligt nogle Hætteterner. Store Egholm, saas over hele Holmen og ynglede sikkert, men ikke i stort Antal. 27 Maj, Dejgrø, 10—15 Par ynglede paa Holmen, navnlig paa dens mod Syd udløbende »Hale«. Rederne laa her inde i Græsset og fandtes desuden langs Sydvestkysten i det tørre Tang. Lilleø, 40—50 Par ynglede paa Holmens Østende. 28 Maj, Lille Svømmø, en Del blev set ved Holmen; men ingen Reder blev fundet; det er imidlertid sandsynligt, at de ynglede der. 30 Maj, Lyø, langs Stranden, Syd for Vestersø, saas nogle faa Par, der rimeligvis har ynglet der. »Holmene« ved Bjørnø, 20—25 Par ynglede her. 31 Maj, Drejø, ved Mejlhoved blev nogle set; men Reder fandtes ikke, Fuglene ynglede næppe der.

23. *Sterna macrura*, Havterne. Ynglende. Havternen var ikke saa udbredt som Hætteterne, jævnlig fandtes begge Arter paa samme Steder.

Paa næsten alle de mod Øst og Sydøst beliggende besøgte

Holme blev den set, med derimod ikke paa de vestligt liggende; vestligst blev den truffet paa Lille Svelmø og Flæskholm.

22 Maj, Lille Fugleholm, et Par opholdt sig ved Holmen. Store Fugleholm, nogle saas her. Lille Ral, en Del ynglede her, nogle Reder med Æg blev fundet. 23 Maj, Vogterholm, her var den ret hyppig, og en Del Reder med Æg blev fundet i Græsset paa Holmens søndre Del. Bondeholm, blev set her, men meget faatallig. Reder fandtes ikke, dog tror jeg, den ynglede der. 24 Maj, Storeholm ved Ristinge Hale. Arten var talrig her, paa Steder saas kun Havterner, paa andre var den sammen med Hætteterner; Rederne fandtes næsten udelukkende inde paa Holmen i Græsset og bestod i en lille med lidt tort Græs eller Tang udforet Fordybning. Ristinge Hale, nogle saas, men ynglede ikke. 25 Maj, Langholm, nogle saas og ynglede vist der. Bredholm, mange opholdt sig her og ynglede sikkert. 26 Maj, Lille Egholm, en Del saas ved Holmen, og Reder med Æg fandtes inde paa Holmen i Græsset. Store Egholm, ynglede spredt over Holmen, men ikke talrig. 27 Maj, Dejgro, ynglede paa Øens Sydende og langs Sydkysten, men ikke talrig. Der fandtes næppe mere end 20—25 Par af denne og foregaaende Art tilsammen. Hætteternen var dertil talrigere end Havterneren. 28 Maj, Lille Svelmø, en Del blev set, Reder blev ikke fundet, muligt har den dog ynglet her sammen med Hætteternen. 31 Maj, Flæskholm, tre blev set ved Holmen, men ynglede vist ikke der.

24. *Ciconia alba*, Stork. Den 23 Maj blev en Stork set paa Kamsø; da den fløj op, blev den hæftig forfulgt af Maager og Terner.

25. *Falco peregrinus*, Vandrefalk. Den 23 Maj saas en Vandrefalk flyve op fra Kamsøs Nordende, omkredset af skrigende Maager og Terner.

26. *Pernis apivorus*, Hvepsevaage. Den 25 Maj saas 12 Hvepsevaager trække fra Sydvest mod Nordøst; nogle af Fuglene, der fløj lige over Skibet, var kun omtrent 50 Meter oppe over Havfladen; Skibet laa lidt Vest for Grensholm.

27. *Columba palumbus*, Ringdue. Ynglende. I Skoven ved Nakkebølle saas en Ringdue 29 Maj.

28. *Corvus frugilegus*, Raage. Ynglende. I Skoven ved Nakkebølle tæt ved Stranden fandtes en mindre Koloni, og i Skoven ved Dyreborg en meget stor Koloni af denne Fugl. Førstnævnte Sted var det paa Grund af det tætte Løv ikke muligt at tælle Rederne; den sidste Koloni talte omkring 1000 Reder, der var bygget i høje Bøgetræer. Den 23 Maj var Ungerne omtrent flyvefærdige og sad omkring i Trætoppene ved Rederne.

29. *Corvus cornix*, Graakrage. Ynglende. Paa Dejgrø fandtes flere Reder i de der voksende Tjørnetræer; men Fuglene bliver af Hensyn til de paa Øen udsatte Harer ikke taalt der og bortskydes fra Rederne.

Paa Lilleø har Kragen ligeledes forsøgt at yngle i de der-værende Træer, men er af samme Grund som paa Dejgrø forhindret deri. For øvrigt blev kun en Krage set, nemlig 31 Maj paa Hjelmshoved, hvor den gik i Strandkanten.

30. *Hirundo riparia*, Digesvale. Ynglende. Paa Store Ral, hvor den ynglede i stort Antal, kaldte et Par Børn den »Jord-svale«.

Arten blev truffet ynglende i nøgne Lerbrinker paa Store Ral og Avernakø.

Paa en Holm i Thurø Bund og paa Store Egholm, hvor ingen nøgne Ler- eller Sandbrinker fandtes, havde Fuglene gravet deres Redehuller ind i en græsklædt Skraaning og i lave græsbevoksede Jorddiger.

21 Maj, Holm i Thurø Bund, en Del Digesvaler fandtes her og ynglede i den ret stejle men græsbevoksede Skraaning, der vender mod Sydvest; nøgne Ler- eller Sandklinter findes ikke paa Holmen. 22 Maj, Store Ral, i en høj lodret Lerklint ude ved Stranden ynglede et betydeligt Antal. 26 Maj, Store Egholm, den fandtes her i ikke ringe Antal; Rederne var gravede ind i græsbevoksede lave Jorddiger. 30 Maj, Lyø, ved Vestersø og langs Stranden mod Syd saas en Del, deres Reder blev ikke fundet. Avernakø, i en lodret, nogen Lerklint ude mod Havet ved Øens Sydvestkyst ynglede en lille Koloni. Redehullerne var gravet paa saadanne Steder, hvor Leret var stærkt sand- og grusblandet og saaledes mindre haardt. 31 Maj, Drejø, et stort Antal blev fundet siddende paa Landevejen ved Mejlhoved. Vejret var koldt, og det blæste stærkt. Fuglene, der saa ret forkomne ud, fløj ugerne op fra Vejen, hvor en lav Grøftvold skærmede mod Blæsten. Der fandtes ikke Reder i Nærheden.

31. *Hirundo rustica*, Landsvale. Ynglende.

22 Maj, Sidø, en Del Landsvaler blev set flyve omkring i Nærheden af en Gaard. 26 Maj, Store Egholm, en Del opholdt sig ved Ruinerne af et Hus, hvori de havde deres Reder.

32. *Alauda arvensis*, Lærke. Ynglende. Lærken var almindelig udbredt og blev set saa godt som alle Steder, jeg besøgte; endog paa meget smaa Holme blev den fundet ynglende.

21 Maj, Holm i Thurø Bund, en blev set; jeg antager, at den ynglede der. 22 Maj, Store Fugleholm, adskillige saas; de ynglede vist der. Sidø og Skovø, mange ynglede her. Lille Ral, en Sang-

lærke blev set, og en Rede med 3 Æg fundet. Store Ral, en Del Lærker saas og ynglede sikkert der. 23 Maj, Vogterholm, en Del Lærker saas og ynglede sikkert der. Bondeholm, nogle faa blev set, de ynglede vist der. Kamsø, nogle blev set og ynglede vist der. Egholm i Lindelse Nor, nogle blev set og ynglede vist der. Langø, en Del saas og ynglede sikkert der. 24 Maj, Storeholm, nogle blev set, sikkert ynglende paa Holmen. Ristinge Hale, mange blev set og ynglede sikkert der. 25 Maj, Langholm, et Par opholdt sig der og ynglede sikkert. Langholms Hoved, nogle blev set og ynglede vist der. Grensholm, nogle blev set og ynglede sikkert der. Bredholm, talrig og ynglede der. 26 Maj, Birkholm, Sandhoved, talrig ynglende. Lille Egholm, nogle saas, de ynglede sikkert der. Store Egholm, talrigt ynglende. 27 Maj, Dejgrø, talrigt ynglende. Lilleø, adskillige saas, de ynglede vist der. 28 Maj, »Bjærgene«, talrig og ynglede der. 30 Maj, Lyø, talrig, ynglede. Avernakø, ret almindelig og ynglede der. 31 Maj, Flæskholm, et Par opholdt sig der og ynglede vist paa Holmen. Drejø, Mejlhoved, en Del blev set, de ynglede sikkert der. Skaarø, mange i og omkring Kjæret paa Øens Nordende og ynglede der. Hjelmshoved, nogle blev set paa Øens Nordende, de ynglede sikkert der. Vibeholm, en Rede med 4 Æg blev fundet ved, at Fuglen fløj op fra den.

33. *Sturnus vulgaris*, Stær. Ynglende.

I Skoven ved Dyreborg ynglede mange i ophængte Stærkasser. I øvrigt blev Arten kun set 21 Maj paa en lille Holm i Thurø Bund, hvor nogle gik i Strandkanten og søgte Føde.

34. *Troglodytes parvulus*, Gjærdesmutte. Ynglende.

I Skoven ved Nakkebølle hørtes 28 Maj 5 syngende Hanner; ogsaa om Morgenen 26 Maj hørtes den paa forskellige Steder i Skoven.

35. *Parus coeruleus*, Blaamejse. Ynglende.

I Skoven ved Nakkebølle blev en set 29 Maj.

36. *Sylvia atricapilla*, Munk. Ynglende.

I Skoven ved Nakkebølle hørtes nogle synge saavel 28 som 29 Maj.

37. *Sylvia hortensis*, Havesanger. Ynglende.

I Skoven ved Nakkebølle hørtes nogle synge saavel 28 som 29 Maj.

38. *Acrocephalus palustris*, Sumpsanger. Ynglende.

I Skoven ved Nakkebølle hørtes 2 syngende Hanner 28 Maj om Aftenen. Næste Morgen blev de atter hørt.

39. *Acrocephalus phragmitis*, Sivsanger. Ynglende.

I Skoven ved Nakkebølle hørtes nogle synge 29 Maj.

40. *Phylloseustes trochilus*, Løvsanger. Ynglende.

I Skoven ved Nakkebølle hørtes nogle synge saavel 28 som 29 Maj, og sidstnævnte Dato hørtes den paa flere Steder i Skoven ved Dyreborg.

41. *Phylloseustes sibilatrix*, Grønsanger. Ynglende.

I Skoven ved Dyreborg blev en syngende Han iagttaget.

42. *Anthus pratensis*, Engpiiber. Ynglende.

Paa Kamsø i Lindelse Nør blev et Par set 23 Maj. Det har sikkert ynglet der. I øvrigt blev denne Art mærkeligt nok ikke bemærket.

43. *Motacilla flava*, Gul Vipstjert. Ynglende.

Denne Fugl var ret hyppig paa Steder, hvor Jordbunden ikke var for tør. I Kjærstrækningerne og ved de forskellige Smaasøer, jeg besøgte, saas den ofte i betydeligt Antal; men ogsaa paa adskillige Smaaholme fandtes enkelte Par.

22 Maj, Store Fugleholm, enkelte saas, de ynglede vist paa Holmen. Sidø og Skovø, talrig, ynglede der. 23 Maj, Kamsø, talrig og ynglede der. Egholm, talrig og ynglede der. Langø, nogle blev set, de ynglede vistnok der. En lille sydligst beliggende Holm i Lindelse Nør, et Par opholdt sig der og ynglede vist. 24 Maj, Storeholm, et Par opholdt sig ved den store Dam, i hvis Nærhed de vist ynglede. 25 Maj, Langholm, et Par blev set og ynglede uden Tvivl der. Bredholm, ikke faa fandtes der, uden Tvivl ynglende. 26 Maj, Birkholm, Sandhoved, talrig, sikkert ynglende. Lille Egholm, et Par opholdt sig paa Holmen og ynglede sikkert der. Store Egholm, meget talrig, sikkert ynglende. 27 Maj, Lilleø, 2 Par opholdt sig paa Holmen og ynglede sikkert der. 28 Maj, »Bjærgene«, saas overalt her og ynglede uden Tvivl. 30 Maj, Lyø, ved Vestersø saas en Del; de ynglede sikkert der. Avernakø, adskillige Par saas i det større Kjær og ved Søerne paa Øens Nordvestende og har sikkert ynglet der. 31 Maj, Drejø, Mejlhoved, i Engene ved de to Søer saas en Del, de ynglede sikkert der. Skaarø, i Kjæret paa Øens Nordende var den talrig og ynglede sikkert der.

44. *Motacilla alba*, Hvid Vipstjert. Ynglende.

Denne Fugl blev kun set nogle faa Gange, rimeligvis fordi Størsteparten af de undersøgte Steder efter deres Beskaffenhed ikke i særlig Grad søges af denne Art. Paa Store Ral, hvor den blev fundet ynglende, kaldte et Par Børn den »Havrevimp«.

22 Maj, Sidø og Skovø, enkelte blev set, vistnok ynglende. Store Ral, i et Hul efter en nedfalden Sten i en stejl Lerklint rugede en Vipstjert paa 6 Æg. 31 Maj, Skaarø, ved Baadebroen paa Øens Nordende saas to Fugle, vistnok et Par, der antagelig har haft Rede der i Nærheden.

45. *Turdus musicus*, Sangdrossel. Ynglende.

I Skoven ved Nakkebølle var den talrig, mange hørtes synge om Aftenen 28 Maj og om Morgenen 29 Maj.

46. *Turdus merula*, Solsort. Ynglende. Paa Kirkegaarden ved Rudkøbing saas flere 22 Maj Kl. 4 Efterm.

I Skoven ved Nakkebølle hørtes nogle synge saavel om Aftenen 28 Maj som om Morgenen 29 Maj.

47. *Saxicola oenanthe*, Digesmutte. Ynglende. Denne Fugl var ikke talrig nogetsteds, oftest saas kun et enkelt Par. Paa Halvøen »Bjærgene« (Ærø) optraadte den nogenlunde hyppig.

23 Maj, Kamsø, et Par blev set og ynglede vist der. En lille Holm i Lindelse Nor (den sydligste), et Par blev set og ynglede vist der. Lille Holm, Nord for Langø, i Lindelse Nor, et Par blev set og ynglede vist der. 26 Maj, Lille Egholm, et Par opholdt sig der og ynglede vist. Store Egholm, et Par blev set, og Reden fundet i et Rottet hul. 27 Maj, Lilleø, et Par opholdt sig der og ynglede sikkert. 28 Maj. »Bjærgene«, flere Par saas her og ynglede sikkert. 30 Maj, Avernakø, et Par blev set ved Stranden paa Øens Nordvestende og ynglede sikkert der. 31 Maj, Drejø, et Par opholdt sig nær ved Stranden ved Mejlhoved, ynglede sikkert der i Nærheden.

48. *Luscinia philomela*, Nordlig Nattergal. Ynglende.

Paa Kirkegaarden ved Rudkøbing og i Skoven ved Nakkebølle blev Nattergalen hørt, derimod ikke i Skoven ved Dyreborg, hvor der manglede Underskov og Buskads.

22 Maj, Kirkegaarden ved Rudkøbing, en Han sang Kl. 4 om Eftermiddagen, har uden Tvivl haft Rede der. 29 Maj, Skoven ved Nakkebølle, en Han sang, uden Tvivl har den haft Rede der.

(*Luscinia vera*, Sydlig Nattergal, hørtes ikke).

49. *Passer domesticus*, Husspurv. Rimeligvis ynglende.

22 Maj, Sidø, en blev set i Nærheden af en Gaard, hvor den formodentlig ynglede.

50. *Passer montanus*, Skøvspurv. Ynglende.

22 Maj, Sidø, en Del opholdt sig i nogle Buske, ynglede uden Tvivl paa Øen.

51. *Fringilla coelebs*, Bogfinke. Ynglende.

29 Maj, Nakkebølle, en Hun blev set i Skoven, hvor den sandsynligvis havde Rede.

52. *Carduelis elegans*, Stillids. Ynglende.

29 Maj, Dyreborg, i Skoven saas to, der holdt sig sammen, vistnok et Par der ynglede der.

53. *Cannabina linota*, Tornirisk. Ynglende.

25 Maj, Langholm, et Par saas ved de gamle Volde paa Holmen og ynglede sikkert i den derværende tætte Plantevækst.

54. *Emberiza schoeniclus*. Rørværbling. Ynglende.

23 Maj. Egholm i Lindelse Nor, 2 Par blev set, og ynglede uden Tvivl der.

55. *Emberiza citrinella*, Gulværling.

21 Maj, Holm i Thuro Bund, en Fugl blev set, maaske ynglede den paa Holmen.

56. *Emberiza miliaria*, Bomlærke. Ynglende.

22 Maj, Sidø og Skovø, adskillige saas her og ynglede sikkert.
30 Maj, Lyø, oppe paa den dyrkede Del saas nogle og ynglede sikkert der.

OVERSIGT OVER UNDERSØGELSERNE I DEN RÆKKEFØLGE, DE ER FORETAGET.

- 21 Maj: Holm i Thuro Bund.
22 — Lille Fugleholm. Store Fugleholm. Sidø. Skovø. Lille Ral. Store Ral. Rudkøbing. Strynø.
23 — Vogterholm. Bondeholm. Kamsø. Egholm. En lille Holm i Lindelse Nor. Lango. 3 Smaaholme i Lindelse Nor. Ristinge Hale.
24 — Storeholm.
25 — Langholm. Langholms Hoved. Grensholm. Bredholm. Boddiken. Græsholm.
26 — Sandhoved paa Birkholm. Lille Egholm. Nyland. Store Egholm.
27 — Dejgrø. Lilleø.
28 — »Bjærgene« paa Ærø. Lille Svelmø. Nakkebølle Enemærke.
29 — (Faaborg). Dyreborg.
30 — Revet og Vestersø paa Lyø. Revtrille og Hovedsø paa Avernakø. Holmene. Kidholm.
31 — Revtrille paa Avernakø's Sydende. Flæskholm. Drejø, Mejlhoved. Grydholm. Skaarø Odde. Hjelms hoved. Græsholm ved Drejø. Vibeholm. Halen paa Hjortø. (Skovballe).
1 Juni: (Skovballe).
2 — (Skovballe. Rudkøbing).

ANMELDELSER.

NORDENS FÅGLAR, ANDRA UPPLAGEN AV L. A. JÄGERSKJÖLD OCH
GUSTAF KOLTHOFF MED BILDER AV OLOF GYLLING

Beijers Bokförlagsaktiebolag Stockholm 1911.

Her i Danmark lever vi jo endnu paa Kjærbøllings Fugleværk, og selv den »anden fuldstændigt omarbejdede Udgave« har forlængst ophørt at have Nyhedens Interesse; den udkom nemlig for 35 Aar siden. Med nogen Misundelse ser man da, at der i vort Naboland efter kun $1/2$ Snes Aars Forløb udkommer en ny Udgave af »Nordens Fåglar«. Det første Hefte foreligger nu, og det er jo med en vis Spænding, man lager fat paa det; Omslaget ser helt festligt ud, viser en Faik siddende paa en Klippeblok i et vildt Bjerglandskab.

Grundlaget for den ny Udgave er tydeligt nok Billederne; medens i den tidligere Udgave Billederne for en stor Del var de samme som i Sundevals »Svenska Fåglarne«, smaa Afbildninger af flere Arter paa en Tavle uden nævneværdige landskabelige Omgivelser, følges her for en stor Del et andet Princip. Illustrationerne bestaar af 110 Foliotavler efter Malerier af Olof Gylling, reproducerede i Firfarvetryk, og desuden af 50 Tavler med 6—7 mindre Afbildninger paa hver. 4 af de førstnævnte Tavler ledsager Hefte 1, og man vil da efter disse nogenlunde kunne bedømme Illustrationsmaterialet. Billedernes Størrelse er imponerende i Sammenligning med, hvad man er vant til her i de nordiske Lande: Silkehale i naturlig Størrelse, Fasan og Rype i halv Størrelse. Det er ikke zoologiske Tegninger i snevrere Forstand, langt mere Afbildninger af Fuglenes Færden og Forhold i Naturen; deraf følger naturligvis, at der heller ikke altid er lagt Vægt paa Udpensling af hver Enkelthed, men Fjerenes Tegning og Farve maa dog siges at træde tilstrækkelig tydelig frem til zoologisk Brug. I Tavlen med Dalryperne er Fuglenes Form fortrinlig gengivet, men den lila Tone, der er over Bladet, vil dog vel nok falde de fleste noget fremmed. Efter de Prøver, der foreligger, maa man sige, at Illustratoren er i Besiddelse af de to Hovedegenskaber for en Fuglemaler: at kunne gengive Fjerlagets Udseende og Fuglenes Form og Stillinger. Reproduktionen synes efter de foreliggende Prøver saa god, som man kan vente det ved et Værk, hvis Pris dog maa holdes indenfor overkommelige Grænser. Man har Lov til at nære gode Forhaabninger til de 110 »biologiske Tavler«, og antagelig vil de andre Tavler med mindre Billeder, hvoraf ingen endnu foreligger, svare hertil.

Teksten til faunistiske Værker begynder jo gjerne med en almindelig Del; her gaas der lige løs paa Sagen og begyndes med den specielle Del. Den første Gruppe, der behandles, er Spurvefuglene. En Oversigt over Fuglenes Underklasser og Ordener efter Lilljeborgs System indleder men skal vel nærmest tages som en Meddelelse om, i hvilken Orden Teksten vil behandle de enkelte Grupper; som System betragtet svarer det jo dog for lidt til, hvad

vi nu til Dags maa forlange. Det første Hefte behandler Droslerne, og der følges de kendte Spor. For hver Art anføres kun ét systematisk Navn, og dernæst svenske, norske, danske, finske og lappiske Betegnelser for Fuglene, hvorefter følger Beskrivelse af Fuglen, dens Udbredelse og Biologi. Saaledes som Planen for Værket er lagt, kan der ikke siges synderlig imod Teksten som Helhed, men sikkert vilde mange ønske en noget fyldigere og mere indgaaende Omtale af den enkelte Arts Liv; ved et Værk, der for Billedstoffets Vedkommende er saa stort anlagt, vilde en rigeligere Tekst sikkert have været paa Plads. At danske Forhold under disse Omstændigheder ikke kan optage nogen stor Plads, er selvfølgelig (Medarbejder for Danmark er Mag. sc. R. Hørring). Følgerne af Tekstens Kortfattedhed springer flere Steder i Øjnene; naar der staar om Sangdroslen, at den kommer regelmæssig til Sverig de sidste Dage i Marts eller de første Dage af April, da er det jo sikkert generaliseret i altfor høj Grad. I den almindelige Beskrivelse af Drosselfuglene hævdes, at Droslerne i Norden kun lægger et Kuld Æg; her i Danmark er 2 Kuld det almindelige for Drossel og Solsort, og for den sidstes Vedkommende vilde det tredje vist ikke overraske. Ved Omtalen af Solsorten savner man Oplysninger om, hvorvidt Fuglen ikke ogsaa i Sverig som i Danmark og hele det øvrige Evropa i Løbet af de sidste Aartier delvis har ændret Levevis og er bleven en By- og Havefugl; dens voksende Udbredelse i Danmark nævnes, hvad sikkert alle vil erkende er rigtigt; derimod vil neppe mange gaa ind paa, at den endnu omkring 1880 var »ret sjelden« her.

Værket vil udkomme i 40 Hefter med mindst et Ark Tekst og 4 Tavler, og den samlede Pris vil blive 120 Kr. Det vil sikkert blive et godt Hjælpemiddel til Udbredelse af ornithologisk Kundskab og være en Pryd for en Bogsamling; man maa haabe, at Forfatterens og Forlagets Tiltro til det ornithologiske Publikum i de nordiske Lande ikke maa blive gjort til Skamme.

O. H.

HÆTTEMAAGEN (LARUS RIDIBUNDUS). DENS LIV I BILLEDER OG ORD.
FOTOGRAFIER EFTER NATUREN AF C. RUBOW.

(Gyldendalske Boghandel, Nordisk Forlag 1911)

Som et smukt Sidestykke til »Stormmaagen« har C. Rubow iaar udsendt ovennævnte Bog, der indeholder en Række særdeles smukke Billeder af Hættemaagen ude og hjemme. De fleste Fotografier ere tagne paa Øen Egholm i Store Bælt, (se D. O. F.s Tidsskrift, IV Aarg., S. 168), men en Del her i Byen, hvor jo Hættemaagen i de senere Aar er bleven en hyppig og velset Vintergæst. Paa nogle Sider bag i Bogen giver Forf. os — efter at have gjort Rede for Hættemaagens geografiske Udbredelse, Fældning, Føde og Yngleforhold — en Del morsomme Iagttagelser fra dens Familieliv paa Egholm og skildrer sluttelig ret udførligt, hvorledes »Byens Maage« ter sig under sit Vinterophold her i Staden.

Bogen fremtræder i samme nydelige Udstyr som sin Forgænger og vil sikkert finde samme velfortjente, begejstrede Modtagelse.

Hættemaagen er tilegnet Fuglekenderen og Fuglevennen Overlæge O. Helms, der har bistaet Forf. med Udarbejdelsen af de to Bøger. E. L. S.

STORMMAAGEN. DENS LIV I BILLEDER OG ORD, FOTOGRAFERET EFTER NATUREN AF C. RUBOW. ANDEN UDGAVE MED FØROGET TEKST.

(Gyldendalske Boghandel Nordisk Forlag København 1911).

THE LIFE OF THE COMMON GULL, TOLD IN PHOTOGRAPHS BY C. RUBOW.

(Witherby & Co. London .

Forste Udgave af Rubows Bog om Stormmaagen blev hurtig udsolgt og danske Fuglevenner vil med Glæde hilse det nye Oplag. I adskillige Anmeldelser af den første Udgave blev der anket over, at Teksten var saa knap; Forf. har taget Hensyn til disse Ønsker, og der følger efter Billederne en fornøjelig Beskrivelse af Stormmaagens Liv og Færden Sommer og Vinter med talrige Iagttagelser af Forf. selv fra Stormmaagens Sommerliv paa Egholm.

Samtidig med anden danske Udgave af »Stormmaagen« er Bogen udkommen paa engelsk hos Witherby & Co., som tidligere har udsendt adskillige Værker med Fotografier af enkelte Fuglearter. Billederne i den engelske Udgave er trykte med en brunlig Tone, som klæder dem godt. Hvis man behøvede at bestyrkes i Troen paa de Rubow'ske Billeders Fortrinlighed, vilde man kunne blive det alene ved den Omstændighed, at Bogen udkommer i England, Fuglefotografiens Hjemstavn, og det Land, hvor den er drevet til en Højde, som næppe nogetsteds er overgaaet. O. H.

HERLUF WINGE: FUGLENE VED DE DANSKE FYR I 1910.

28DE AARSBERETNING OM DANSKE FUGLE.

(Særtryk af Vidensk. Medd. Naturh. Foren. Kbhvn. 1911).

I Aarets Løb faldt der over 2500 Fugle ved Fyrene, hvoraf 1307 af 77 Arter indsendtes til zoologisk Museum. Af de indsendte Fugle var der ingen, der ikke tidligere var faldet ved Fyrene, og Artsantallet er derfor blevet staaende ved 160.

Imellem Forf.s egne Iagttagelser har en enkelt vedrørende Gyvfuglespørgsmaalet særlig Interesse, hvorfor Iagttagelsen her skal gengives ordret:

»3. August Kl. 6,30 Aften, i stille Vejr med letskyet Himmel, kom en Flok Sortænder (*Oedemia nigra*) paa mellem 100 og 200 flyvende fra Nord, højt, ude over Sundet; en Tid lang fløj Flokken videre lige mod Syd, men vendte derefter tilbage mod Nord, svingede flere Gange mod Øst og Vest for tilsidst igen at gaa mod Syd og forsvinde; stadig skiftede Flokken Form; undertiden fløj de fleste

af Fuglene i en enkelt næsten lige Linie, undertiden opløstes Flokken i mindre, mere eller mindre V-formede Afdelinger, undertiden samledes den mere i Klumpform eller i en mægtig Bue; en enkelt Gang svingede Flokken næsten helt ind over Kysten, hen over mit Hoved, og et Øjeblik hørtes den hvislende, fløjtende Lyd af Vingslagene, og et Par Gange lod den velkendte Stemme gyv gyv ned fra Luften. Omtrent 5 Minutter var Flokken at se, i fortrinligt Lys, og næsten hele Tiden holdt jeg den i stærk Kikkert; om Artsbestemmelsen af de helt sorte Ænder kunde der ingen Tvivl være. Elev Peter Bang var den, der opdagede Flokken. — Det var første Gang, at jeg havde Lejlighed til at se »Gyvfugle«; jeg kendte dem hidtil kun efter Stemmen; for mig var det dermed klaret, at Gyvfugle i hvert Fald kunne være Sortænder, som det tidligere var gættet. Det er ikke sandsynligt, at nogen anden Art skulde kunne have ganske den samme Stemme; men meget muligt er det, at baade Fløjlsand og andre kunne have Stemmer, der minder om denne.«

Af sjældnere Fugle faldt bl. a. Stormsvaler (*Procellaria pelagica*) og Blaakjælk (*Cyanecula suecica*) ved Fyrene. Mellem de mere eller mindre udførlige Iagttagelser fra de enkelte Fyr bemærker man den glædelige Meddelelse, at Tejsterne paa Nordre Rønner endog har haft en betydelig Fremgang i 1910. I 1909 og de nærmest foregaaende Aar var der saaledes 10—12 Par, medens der i 1910 meddeles at være omtrent 25 Par. Af de »Usædvanlige Tildragelser i 1910« bør nævnes Forekomst af Stormfugl (*Fulmarus glacialis*), Triel (*Oedicnemus crepitans*), Rovterne (*Sterna caspia*) og ikke mindre end tre Hærfugle (*Upupa epops*), der i Aarets Løb er skudt forskellige Steder her i Landet. Beretningen indeholder desuden interessante Meddelelser om jordfundne Fugle, der yder et værdifuldt Bidrag til de tidligere gjorte Undersøgelser. De fundne Fugleknogler tilhører 29 Arter, hvoriblandt et Fund af et Mellemfodsben af Gronspette (*Gecinus viridis*) fra Stenalderen har særlig Interesse derved, at der ikke tidligere hos os er kendt jordfundne Knogler af denne Art. Foruden Meddelelsen om et Fund af Gejrfugleknogler i en Skaldynges S. V. for Frederiksværk, føjes der en Række Meddelelser om nye Fund af Gejrfugl til Fortegnelsen over Gejrfugle-Fund i vore Nabolande.

Saaledes indeholder denne Aarsberetning meget af stor Interesse, og den bliver det sidste, men ikke mindste interessante og værdifulde Led i den lange Række Fyrberetninger, der er udgaaet fra Viceinspektør Wings kyndige Haand.

P. JESPERSEN.

DYREVÆRNEFORENINGEN »SVALEN« (Aarsberetning for 1910).

Ligesom de tidligere Aarsberetninger indeholder denne mangt og meget af højst forskellig Karakter, og sandsynligvis vil det i endnu højere Grad blive Tilfældet, efter at »Svalen« fra at være en mere speciel Fugleværneforening er gaaet over til at blive Dyreværneforeningen »Svalen«. Det Spørgsmaal opstaar uvilkaarligt:

var der ikke Opgaver nok for Foreningen at arbejde paa alene med Hensyn til Fuglene? Vi har i Forvejen en Dyrebeskyttelsesforening, saa denne Udvidelse synes ikke at have været særlig nødvendig, da der dog faktisk foreligger mere end Opgaver nok paa Fugleværnets Omraade.

Af særlig ornithologisk Interesse indeholder Heltet en Beretning om Forholdene paa de af Foreningen fredede Holme »Svaneklapperne« ved Saltholmen. I 1906 var Viceinspektør Winge paa »Svaneklapperne« og meddelte i Aarets Beretning om Fuglenes Antal derovre, og det har nu efter 4 Aars Forløb sin store Interesse at se, hvorledes Forholdet nu er. Ligeledes i 1910 tog Viceinspektør Winge derover og meddeler bl. a. følgende om Fuglene paa Holmene i Sammenligning med 1906: »Indtrykket blev, at Fuglene paa Svaneklapperne iaar var færre end i 1906. Af Arter, der fandtes ynglende paa Øerne i 1906, manglede nu Præstekrave, Stenvender og Dvergterne; alle var i 1906 sete paa C. (en af Holmene); Strandskaderne var nu paafaldende faa; Hætte maage og Stormmaage syntes ret stærkt indskrænkede i Tal; kun Rødben, Havterne, Stokand, Gravand og Skallesluger vare vist tilstede i samme Tal som før. Af de Arter, der i 1906 havde vist sig som Gæster fra Saltholmen, manglede nu Rylen, og af de store Maager, Havmaage og Svartbag, blev der kun set en enkelt paa Afstand, ubestemmelig. En enkelt Art var nu tilkommen: Spidsanden. Hvad Grunden kan være til Fuglenes Aftagen paa Svaneklapperne, er uvist; men snarest maa det vel være Ufred enten her eller paa selve Saltholmen eller begge Steder. Hvor ofte end »Svalens« Opsynsmand tilser Svaneklapperne, er det umuligt helt at hindre Æg-Plyndring eller Jagt. Der var da ogsaa Tegn paa, at der ret nylig havde været ubudne Gæster paa Øerne; midt paa B. laa en Mængde ituslagne Hættemaage-Æg samlede i en Bunke; det saa ud, som om nogen dér havde sorteret indsamlede Æg og slaet de ubrugelige istykker. Paa Saltholmen skal der ogsaa iaar være samlet Æg i uhyre Mængde«. —

En udførlig Redegørelse for Mængden af hver Art viser desværre ogsaa altfor tydeligt, hvor betydelig Tilbagegang, der i Virkeligheden er sket i Fuglenes Antal i Løbet af de fire Aar. Det er saaledes et sørgeligt Resultat, der er kommet ud af Fredningen, men det er ogsaa meget uheldigt, at Opsynsmanden, der bor i Dragør, er bosiddende omtrent 1 Mil fra Øerne. Mon Foreningen ikke kunde gøre lidt mere for, at Fredningen paa Øerne, i hvert Fald i Yngletiden, blev respekteret?

Sørgelig vilde det være, om det stadig skulde gaa tilbage med Fuglebestanden paa Svaneklapperne, hvor der uden Tvivl maa findes de rette Betingelser for et rigt Fugleliv, og med Rette slutter Viceinspektør Winge: »en Skuffelse var det, at der trods Fredningen var tydelig Tilbagegang at mærke«. —

P. Jespersen.

FLORA OG FAUNA. UDGIVET AF NATURHISTORISK FORENING
AF LÆRERE I JYLLAND. HÆFTE 4, 1911.

(I Kms. hos Lehmann & Stage, Kbhvn.).

Der findes i Hæftet en Berigtigelse af Meddelelsen i et tidligere Hæfte om en skudt Laplandsværbling, som viser sig at være en Sneværbling. Af Artikler behandlende Ornithologi findes »Aarsegnens Fauna« af Kaj Petersen; Forf. omtaler, hvilke Fugle han har set under et 12aarigt Ophold i Egnen; naar han ialt kun faar 44 Arter med, hvoraf 34 yngler eller maa formodes at yngle paa Egnen, da kan man være sikker paa, at et særdeles betydeligt Antal har undgaaet hans Opmærksomhed. Forf. skriver om den enkelte Bekkasin »Reden har jeg aldrig set, og den yngler vist ikke her«; en ubestridelig Sandhed, da Fuglen overhovedet ikke yngler her i Landet.

O. H.

AQUILA. Bd. XVII. Red. af Otto Herman.

(Budapest 1910.)

Aquila giver et godt Billede af den Flid og Planmæssighed, hvormed man i Ungarn arbejder paa at skaffe Klarhed i visse Dele af Ornithologien. Fugletrækket undersøgtes i 1909 saaledes fra over 80 Jagttagesstationer, og det herfra indsamlede Materiale er af Eugen Greschik udførligt bearbejdet og samstillet med tidligere Aars Jagttagelser. Af samme foreligger endvidere Resultatet af Maveundersøgelser af 135 Stk. Vintermusvaager (*Archibuteo lagopus*); i Maverne fandtes væsentlig Mus, i enkelte Tilfælde Fugle og 2 Gange fandtes Rester af Harer; yderligere fandtes i faa Tilfælde Levninger af tamme Høns og Ænder; disse Levninger syntes at stamme fra Aadsler. Af Musvaagen (*Buteo vulgaris*) er undersøgt 81 Stk. og det fremgaar af Beretningen, at Fuglen dér som her væsentlig lever af Mus; hyppigt fandtes Levninger af Græshopper, 5 Gange af Agerhøns og 1 Gang af Vagtel. Af Skovhornugle (*Otus vulgaris*) blev undersøgt 87 Maver og Gylp; Undersøgelsen bekræftede det kendte Forhold, at Skovhornuglen hovedsagelig tager Mus undertiden Smaafugle. Der foreligger endnu et Arbejde af Eugen Greschik, nemlig om Kindtænderne hos de ungarske Mus; Afhandlingen er illustreret med 3 Tavler og vil sikker være nyttig ved Artsbestemmelse af de i Maver og Gylp fundne Mus. E. Csiki har undersøgt 90 Rødfodfalke (*Falco vespertinus*) og har herved fundet, at denne Art saa godt som udelukkende lever af Insekter især Græshopper; kun i 2 Tilfælde fandtes Levninger af unge Smaafugle, i 5 Tilfælde fandtes Mus og i 3 Froer. Csiki har ligeledes undersøgt 94 Taarnfalke (*Falco tinnunculus*) og har fundet, at Taarnfalken i den kolde Aarstid hovedsageligt lever af Mus og i den varme af Insekter samt Firben. Af Jacob Schenk foreligger en udførlig Beretning om Fuglemærkningen i Ungarn i 1910; heraf fremgaar, at man dette Aar i Ungarn har mærket 2649 Fugle af 53 Arter og deriblandt ikke færre end 1121 Storke. Der findes bemærkelsesværdige Resultater af Mærkninger af Svaler, Storke, Mursejlere og Tornskader. Hæftet indeholder som sædvanligt en Mængde »Mindre Meddelelser«.

A. C.

WINTER- UND FRÜHJARHS-BEOBACHTUNGEN IN DER GEGEND VON
ROERMOND (HOLLAND, PROVINZ LIMBURG) VON P. A. HENS, ROERMOND.

(Ornithologische Monatsberichte Juli—August og September 1911).

Enhver, der giver sig af med at iagttage Fugletrækket, vil kunne have Glæde af at gøre sig bekendt med de Iagttagelser, P. A. Hens har gjort i Egnen ved Roermond, nær ved den tyske Grænse, omtrent paa samme Bredde som Köln; man lærer af dem, at der her maa findes et ypperligt Sted for Iagttagelser af Træk, og dernæst, hvor langt tidligere Trækfuglene kan komme paa et Sted, der dog ikke ligger mere end et halvhundrede Mil Syd for Danmarks Sydgrændse. Iagttagelserne er gjort næsten daglig og meteorologiske Observationer er vedføjede for hver Dag.

Det er Vinteren 1909-10 det drejer sig om; den karakteriseres som særlig mild, hvilket ogsaa viste sig i, at mange Trækfugle overvintrede, af Arter, som ikke overvintrer hos os bl. a. Hvid Vipstjert (*Motacilla alba*) og Sortstrubet Digesmutte (*Praticola rubicola*). 1. Februar trækker store Stæreflokke (*Sturnus vulgaris*) over, 3. Februar nogle store Flokke Vindrosler (*Turdus iliacus*) og nogle Sjaggere (*Turdus pilaris*), Den 19. og 20. Februar trækker store Skarer af Raager (*Corvus frugilegus*), Alliker (*Corvus monedula*), nogle Sjaggere og Hedelærker (*Alauda arborea*); 21. Februar begynder Kragerne (*Corvus cornix*) at trække fra V. til Ø., 23. Februar trækker Vin- og Sangdrosler (*Turdus iliacus* og *T. musicus*), 28. Februar mange Hedelærker, Rørspurve (*Emberiza schoeniclus*) og Engpibere (*Anthus pratensis*). Den 3. Marts skildres som en god Trækdag med en talløs Mængde forbiglyvende Fugle med Retning udelukkende fra V. til Ø.; det var Raager, Alliker, Hedelærker, Sjaggere, Sang- og Vindrosler, Tornirisk (*Cannabina linota*) i store Mængder, Grønsisken (*Chrysomitris spinus*) og Viber (*Vanellus cristatus*). Trækket af alle Smaafuglene varer den første Trediedel af Marts, talrige andre Arter end de allerede nævnte trækker saaledes 11. Marts, ogsaa Boglinker (*Fringilla coelebs*), Kvækerfinker (*Fringilla montifringilla*) og Grønirisk (*Ligurinus chloris*). Samme Dag kommer Husrødstjert (*Ruticilla titys*) og Gransanger (*Phylloscopus rufus*). Sang- og Vindrosler samt Sjaggere vedbliver at trække over i Mængde det meste af Maaneden. 27. Marts er Bynkefugl (*Praticola rubetra*) kommen, 29. Marts Gul Vipstjert (*Motacilla flava*) samt nogle Mudderklirer og Svaleklirer (*Totanus hypoleucus* og *T. ochropus*). Hen i April hører det meste af det synlige Træk op, idet Drosler dog vedbliver at trække hele Maaneden. Løvsanger (*Phylloscopus trochilus*) kommer 6. April, Træpiber (*Anthus arboreus*) 8. April, Forstue- og Bysvale (*Hirundo rustica* og *H. urbica*) 13. April. Den 14. April kommer Nattergal (*Luscinia philomela*), den 22. April Gøg (*Cuculus canorus*), Vendehals (*Lynx torquilla*) og Gærdesanger (*Sylvia curruca*).

Man lærer ogsaa af disse Iagttagelser, hvor nødvendigt det er, naar man virkelig hos os vil have noget at vide om Trækket, da at se efter fra Dag til Dag og ikke nøjes med Angivelser om, naar en

Fugl første Gang saas; foregaar der i en Afstand, der dog kun er en lille Dagsrejse for en Fugl, et mægtigt Træk, kan jo let en og anden Fugl forville sig ud af sin Bane og vise sig i vort Land paa Tider, der slet ikke er dens normale Ankomsttid. O. H.

VERHANDLUNGEN DER ORNITHOLOGISCHEN GESELLSCHAFT IN
BAYERN 1908 BD. IX, 1909 BD. X. IM AUFTRAGE DER GESELLSCHAFT
HERAUSGEGEBEN VON DR. MED. C. PARROT.

(München 1909 og 1910).

De to foreliggende Bind af den bayerske ornithologiske Forenings Aarsberetning giver et fyldigt Indtryk af Foreningens Virksomhed. Beretningen for 1908 begynder med Medlemsliste (Foreningen har baade Æresmedlemmer og korresponderende do., hvorimod de ordinære Medlemmers Tal ikke gaar stort over 100), hvorefter følger Referat af Generalforsamlingen og de talrige men kun svagt besøgte Møder, hvor Foredrag holdes, og den nyere ornithologiske Litteratur lægges frem og omtales.

Den anden og større Del optages af forskellige Afhandlinger, hvis Hovedpart danner »Materialien zur bayerischen Ornithologie VI« et meget stort anlagt Foretagende med Iagttagelser om samtlige bayerske Fugles Forekomst i 1907—8, alfabetisk ordnede efter Fugle-navne. Tallet af iagttagere er stort saavel som Mængden af Iagttagelser, men alt er ogsaa taget med, i Almindelighed dog kun med Angivelse af Stedsnavne og Dato. Mere værdifuld end denne Sammenhobning af Data forekommer mig den følgende Del af Afhandlingen, hvor der nærmere gøres Rede for en halv Snes almindelige Arters Forekomst under Trækket. Landet er inddelt i Regioner, og Træktiderne findes angivne for de enkelte Arter i de forskellige Regioner; dernæst kommer en Udregning af Gennemsnittet for Ankomsttiden i hver Region, og sluttelig for hele Bayern. Forskellighederne i Ankomsttiderne er iøvrigt saa store, at det sidste Middeltal ikke kan paaregne stor Interesse. I den Region, hvortil München hører, kom Forstuesvalen (*Hirundo rustica*) i 1907—08, 11 April, Bysvalen (*Hirundo urbana*) 27. og 26. April, Blodstjerten (*Ruticilla phoenicea*) 12. og 18 April, medens Lærken (*Alauda arvensis*) først viste sig 3 Marts og 29 Februar, hvad vi jo vil kalde meget sent (de anførte Tidsangivelser er Gennemsnittet for alle Observationstiderne i den paa-gældende Region). Det er et stort Værk, Bayerns ornithologiske Forening her har sat i Gang, og Arbejdet med Bearbejdelsen maa have været meget betydeligt; det hele er opstillet særdeles overskueligt, og Afhandlingen ledsages af Tabeller og Kort.

Bind X (for Aaret 1909) indeholder Foreningsmeddelelser som det foregaaende Bind. Det fremgaar af Meddelelserne paa Generalforsamling, at Benyttelsen af det Bibliothek, Foreningen havde skaffet til Veje og faaet særligt Lokale til, var ringe, saaledes at Lokalet blev opgivet, og Bibliotheket flyttet til zoologisk Museum. Referaterne fra de talrige Maanedsmøder viser, at der paa disse er holdt

adskillige interessante Foredrag, bl. a. om Rovfuglenes økonomiske Betydning, Simroths Pendulationstheori og Fugletrækket (ogsaa omtalt her i Tidsskriftet) samt Foraarsagttagelser fra den franske Riviera (der viser et meget sparsomt Fugleliv).

Af større Afhandlinger indeholder Heftet bl. a. indgaaende Træktagttagelser af A. Ries »Vogelzüge und Vogelleben in der Bamberger Landschaft« og en Beretning af E. Stresemann om Fuglemærkningsforsøg i Bayern. Der er mærket en Del Hættemaager og Storke hvilken sidste Fugl aftager med rivende Hast i Bayern, dels paa Grund af Straatagenes Aflosning af Tegl, dels paa Grund af Smaa-søernes Udtørring, og endelig som Følge af Befolkningens Efterstræbelser: i Lobet af 7 Aar er Tallet af Storkereder svundet ind til ca. $\frac{1}{3}$. Baade i Beretningen fra 1908 og 1909 findes Afhandlinger om den lille Fluesnappers (*Muscicapa parva*) Ynglen i Bayern, og indgaaende Beskrivelse af dens Sang. Den sidste Afhandling drejer sig om Undersøgelse af Rovfuglenes Maveindhold og giver særdeles grundig Besked om Maveindholdet hos Musvaage (*Buteo vulgaris*), Vintermusvaage (*Buteo lagopus*), Skovhornugle (*Otus vulgaris*) og Sump-hornugle (*Otus brachyotus*). Undersøgelserne bekræfter, hvad jo ikke er noget ukendt, at alle disse Rovfugles Føde næsten udelukkende er Smaagnavere og Insekter; af Fugle findes meget faa Rester, af jagtbare Dyr kun ganske enkelte. Undersøgelserne er foretagne paa alle Aarstider.

Bayerns ornithologiske Forening har lidt et stort Tab, idet Formanden, den bekendte Ornitholog Dr. med. Carl Parrot døde 28 Januar 1911. Parrot var Foreningens Stifter, og stadig dens ivrige og virksomme Formand; hver af Selskabets Aarsberetninger bærer tydelige Spor af hans overordentlige Energi og Interesse: han var øjensynlig Foreningens ledende Kraft. Rundt om i ornithologiske Tidsskrifter findes talrige Arbejder fra hans Haand, baade om Bayerns Ornithologi og om Fuglelivet andet Steds, baade i og udenfor Europa. Parrot rejste meget og havde en udstrakt Virksomhed som Læge i München, saa man kan sige, det er et overordentlig virksomt Liv, der er afsluttet i en forholdsvis ung Alder.

O. H.

BILLEDER AF DANSK FUGLELIV. FOTOGRAFERET I NATUREN AF
ROAR CHRISTENSEN MED TEKST AF MAGISTER A. DITLEVSEN.

I. VADEFUGLE.

G. E. C. Gad, København 1911.

Et glædeligt Vidnesbyrd om den Interesse, der for Tiden hersker her hjemme for Fugle, er det, at der hurtigt ovenpaa hinanden kan udkomme en Række Billeder af Fuglenes Liv. Som Fortsættelse af det foreliggende Hæfte, der omhandler Vadefugle, er lovet endda 2 Hæfter til, et om Svømmefugle og et om Skovfugle. Bogen indeholder 39 Fotografier af Fugle paa eller ved Reden eller af Reder

med Æg eller Unger; det er Billeder af nogle af vore almindeligste Strandfugle. Til Billederne slutter sig en Tekst, der efter en kort Indledning behandler hver enkelt Art.

Enhver med lidt Sans for Naturen vil have Fornøjelse af at se paa Billederne og vil sikkert sende en venlig Tanke til den Mand, der med saa stor Taalmodighed og Snille har formaaet at vise os selv ellers ret sky Fugle ved deres Redeplads. Hvad der kræves hertil af Tid og Ulejlighed, vil man kunne læse om i dette Tidsskrifts 2. Aargang¹.

At Roar Christensens Billeder er gode, har man jævnlig haft Lejlighed til at se, og dette Tidsskrifts Læsere vil ogsaa have kunnet iagttage, hvor fortrinligt de kan tage sig ud i Reproduktion; men næstes kan det ikke — Reproduktionen i det foreliggende Hæfte er ikke ved alle Billeder, som man kan og maa forlange det nu til Dags; der er over flere af Gengivelserne kommen noget uklart og grumset, som ikke er heldigt. Reproduktionstekniken, ogsaa ved Fuglebilleder, har nu til Dags naaet en saadan Højde, at kun det bedste vil kunne hævde sig.

Teksten af A. Ditlevsen fortæller fordringsløst og kortfattet om de enkelte Arter, idet der kun for Vibens Vedkommende er givet en mere indgaaende Skildring af dens Livsforhold. Skal der overhovedet Tekst til saadanne Billeder, maa den ogsaa være lidt fyldig, og kan ikke være mere kortfattet end Skildringen af Viben. Forfatteren vil næppe kunne forsvare at Viben kun ruger et Par Uger, saa lidt som at Ungerne først er flyvefærdige i Juli-August. Under naturlige Forhold (hvor der ikke samles Æg) er de allerfleste Vibeunger flyvedygtige i Slutningen af Maj eller først i Juni. Den knappe Beskrivelse af de 3 Præstekravearter byder næppe den, der ikke i Forvejen kender Fuglene, mange Holdepunkter til at adskille dem; saa meget Arterne ligner hinanden i det ydre, saa forskellig er jo deres Forekomst, Opholdssteder, Adfærd og Stemme, kort sagt de allerfleste af deres Livsforhold. Ved en meget kortfattet Tekst er der altid den Vanskelighed, at man i ganske anden Grad end ved en mere indgaaende, maa stille Fordring om, at hvert Udtryk er ganske nøjagtigt og oplysende; i Stykket om Strandskaden kan man ikke sige at disse Krav helt er sket Fyldest.

O. H.

¹ Om Fotografering af vilde Fugle i Frihed, af Roar Christensen.

OM NOGLE FOR GRØNLANDS FUGLEFAUNA
 SJÆLDNE SAMT TO NYE ARTER, CHAULELASMUS
 STREPERUS (L.) OG PASSERELLA ILIACA
 (MERREM.) TYPICA.

AF

E. LEHN SCHIØLER.

Samtlige i nedenstaaende Liste over sjældnere Fugle fra Grønland nævnte Skind stamme fra Vestkysten og ere nedsendte til mig i Løbet af den sidste halve Snes Aar.

I Efteraaret 1910 modtog jeg fra Herr Kolonibestyrer Bistrup i Sukkertoppen en *Passerella iliaca* (Fox Sparrow) og fra Herr Assistent Hastrup i Nanortalik en Knarand (*Chaulelasmus streperus*); da disse Arter vare helt nye for Grønland, burde en Meddelelse om deres Forekomst fremkomme, og jeg har da fundet det rimeligt at benytte Lejligheden til samtidig at give en Liste over de sjældnere Arter, som ere komne mig i Hænde i Aarenes Løb, og hvoraf nogle, som det af det følgende vil ses, kun have været nedsendte faa Gange tilforn.

Siden H. Wingses »Grønlands Fugle« fremkom i 1898 har der ikke været givet nogen ny samlet Liste over Grønlands Fuglefauna; paa dette Arbejde og dets fyldige og gode Oplysninger støtte da disse Meddelelser sig i alt væsentligt; da det ikke har været Hensigten her at give en fuldstændig Liste over Arterne i Grønland, ere enkelte andre i Mellemtiden — til Dels her i Tidsskriftet — fremkomne Tilføjelser ikke medtagne.

Nettion crecca (L.). Krikand.

Da »Grønlands Fugle« i 1898 fremkom, var kun Artens amerikanske Race, *Nettion crecca carolinense* Gml., med Sikkerhed eftervist for Grønland, l. c. S. 76. Siden da har den typiske Krikand oftere vist sig i Landet og er ogsaa nogle Gange funden i Nord Amerika. (Se t. Eks. Arthur H. Norton: Birds of the Bowdoin College Expedition to Labrador in 1891, Proceed. Portland Society of Nat. Hist., Vol. II, s. 149, Portland 1901, hvor *Nettion crecca typica* nævnes fra Omegnen af Eskimo Island, Hamilton Inlet). De to af O. Helms i »Fortsatte ornithologiske

Meddelelser (1903) fra Grønland« (Vidensk. Meddel. fra den naturh. Forening i Kbhvn., 1904) nævnte Skind fra Angmagsalikeggen (se desuden: Ornith. Jagtt. fra Angmagsalik i Aarene 1902—08 af Johan Petersen, bearbejdet og sammenstillet af O. Helms, D. O. F. T., 3. Aarg., Hæfte I, S. 3) »tilhøre vel utvivlsomt den første (evropæiske) Form« l. c., S. 90.¹

I min Samling findes en Han i Pragtdragt af Artens typiske Form: den er skudt ved Frederikshaab 19 Maj 1907; desuden haves en ung Hun fra Nanortalik, skudt i Septbr. 1906.

Nellion crecca carolinense Gml.

Af Krikandens amerikanske Race haves en ♂ i Pragtdragt, skudt ved Nanortalik 10 Maj 1908. Om den unge ♀, der er henført til Artens typiske Form, se ovenf., virkelig tilhører denne eller den amerikanske Race, kan ikke afgøres. B. Hantzsch skriver ganske vist: (Vogelwelt des nordöstlichsten Labradors, Journal für Ornithologie, 1908, S. 337) »Ich glaube übrigens bestimmt, dass sich an der Hand guten Vergleichsmaterials auch sichere Unterschiede zwischen den Weibchen, Jungen und Männchen im Sommerkleide beider Formen feststellen lassen«, men jeg har i det mindste foreløbig ikke været i Stand til at finde nogen nævneværdig Forskel ved at sammenligne 5—6 amerikanske Krikænder (Hunner og yngre Fugle) med over et Par Hundrede evropæiske og asiatiske i min egen Samling.

Mareca penelops (L.). Pibeand.

Læge Deichmann har givet mig to unge Hunner af denne Art, skudte i Efteraaret 1905 ved Julianehaab. Fra Godthaab har jeg faaet en ung Hun skudt 7 Oktbr. 1906, fra Julianehaab en ung Han skudt 16 Novbr. 1906, to unge Hunner skudte 25 Septbr. 1908 og 7 Novbr. 1909 og fra Nanortalik en ung Han skudt 21 Novbr. 1909.

Pibeanden er ifølge H. Winge l. c. S. 78 nogle Gange tilforn truffen paa Vestkysten. Fra Østkysten er den senere nævnt af Helms.

Man kunde med Rette vente, at ogsaa *Mareca americana* vilde vise sig paa Grønlands Vestkyst, hvorhen saa mange andre ame-

¹ Bægge de paagældende Stykker ere dog unge, ca. 4 Mdr. gl., Hanner, ikke som anført for den enes Vedkommende Han i Sommerdragt. Skindene findes paa Zool. Museum, hvor jeg har haft Lejlighed til at se dem.

rikanske Arter ere naaede, men for ingen af de her nævnte Fugles Vedkommende har der, skønt de alle ere i Ungedragt, været nogen Vanskelighed med Artsbestemmelsen; der findes mellem dem ingen amerikansk Pibeand.

De Vanskeligheder, der vise sig, naar det gælder at skelne mellem Krikandens evropæiske og amerikanske Forms unge Fugle, Hunner og Hanner i Sommerdragt, findes næmlig ikke for de tilsvarende Køns og Alderstrins Vedkommende hos amerikanske og evropæiske Pibeænder, idet Axillarfjerenes Farve og Tegning hos disse afgive et godt Skelnemærke. Dette har for saa vidt længe været kendt, som Salvadori i »Catalogue of Birds«, Vol. XXVII, S. 235 i Beskrivelsen af *Mareca americana* siger »axillaries white«, men om de paagældende Fjer hos *Mareca penelops* siges ganske vist intet; derimod findes følgende tydelige Udtalelse om dette Forhold hos Seebohm i »History of British Birds«, Vol. III, S. 544: A further characteristic of the American species, apparently showing its affinity with the teal, is that at all ages and in both sexes the axillaries are pure white, with only very slight indications of mottling near the tips«. Paa den anden Side skriver J. G. Millais i sin »Nat. Hist. of the British Surface-feeding Ducks« S. 57: »In first plumage the two birds so closely resemble one another, that it is impossible to give any specific characteristics«. For nylig har Spørgsmaalet været berørt i »Auk«, Vol. XXVIII, April 1911, S. 192 af J. C. Phillips: »Ten years of observation on the migration of Anatidae at Wenham Lake, Massachusetts«, hvorfra nedenstaaende hidsættes: »While looking at the axillary feathers of various birds in the Museum of Comparative Zoology, Mr. Outram Bangs recently pointed out to me a new way of distinguishing at a glance, regardless of sex or plumage, between *M. americana* and *M. penelope* The characters referred to above are as follows: *M. americana*, axillaries practically pure white, except for a very fine dusky pattern at extreme tips or a slight dusky line along the main shaft in some cases. *M. penelope*, axillaries markedly dusky and finely patterned, especially on the inner webs. The outer webs may be almost entirely white, giving an appearance of white axillaries, until the feathers are spread apart.

This distinction has thus far been found to hold good through the entire series of Widgeon skins in the collection of Mr. William Brewster and the Museum of Comparative Zoology, com-

prising about fifty specimens of *M. americana* and about twenty-five of *M. penelope*«.

I min Samling findes kun 3 *Mareca americana*, alle gamle Hanner i Pragtdragt, fra Texas og Louisiana; de have Armhulens Fjer hvide med ganske lidt »dusky« paa Spidserne. Af *Mareca penelops* haves fra Danmark 130 (Hunner og Hanner i Sommer-Pragt- og Ungedragter), fra Norge Han og Hun (gamle Fugle), fra Finland Han og Hun (unge Fugle), fra Island 48 (Hanner og Hunner, unge og gamle Fugle) og fra China og Japan 4 (2 ♂ ad., 1 ♂ juv. og 1 ♀ ad.). Hos alle disse ere Axillarfjerene graalige, stærkere eller svagere marmorerede eller rent ud bredt tværstribede, tilsyneladende uden væsentlig Indflydelse af Alder og Køn: maaske kan det siges, at gamle Hanner gennemgaaende have disse Fjer lidt lysere end Hunner og unge Fugle.

Hos de foreliggende *M. americana* ere Armhulens Fjer i paa-faldende Grad længere og bredere end hos de undersøgte *penelops*.

Alle de grønlandske Skind have graa Axillarfjer.

Dafila acuta (L.). Spidsand.

Assistent Hastrup har sendt mig en ung Han, skudt ved Nanortalik 3 Oktbr. 1910.

Den er i Ungedragt, vel ca. 3—4 Mdr. gl.: paa Kropsiderne ere enkelte vatrede Fjer komne frem.

»Spidsanden har flere Gange vist sig paa Vestkysten«, skriver H. Winge, l. c., S. 78.

Chaulelasmus streperus (L.). Knarand.

Af denne hidtil ikke i Grønland trufne Art har Assistent Hastrup sendt mig en Han skudt ved Nanortalik 30 November 1909. Fuglen er næsten i Pragtdragt, men nogle endnu ikke fældede ungdommelige (neossoptile) Halefjer vise, at det er en ung Fugl født samme Aar og altsaa henved 6 Maaneder gammel.

Knaranden har en vid Udbredelse baade i den gamle og nye Verden, men gaar ikke højt mod Nord: dog yngler den paa Island, og herfra stammer vel rimeligvis Nanortalik-Fuglen.

Fuligula marila (L.). typica. Bjærgand.

En ung Han skudt 19 November 1909 ved Nanortalik har Assistent Hastrup sendt mig; den er i Ungedragt; kun enkelte af den kommende Pragtdragts lyse vatrede Fjer ses paa Ryggen.

Dens Maal ere:

Næb	Vinge	Mellemfod
42 mm.	211 mm.	39 mm.

Baade Bjærgandens typiske Form og Racen *affinis* have jfr. H. Winge l. c., S. 83 »enkelte Gange vist sig paa Vestkysten«.

Fra Østkysten kendes nu ogsaa to Tilfælde: D. O. F.'s Tidsskr., 4. Aarg., S. 130: O. Helms: »Nye Arter for Østgrønland«, og ibid. 5. Aarg., S. 15: A. L. V. Manniche: »Nordøstgrønlands Fugle«.

Stejneger har (Onithological Explor. in Commander Island und in Kam., S. 161) udskilt den amerikanske Bjærgand som en fra den palæarktiske forskellig Race under Navnet *Aythya marila nearctica* Stejn. Forskellen skulde bestaa i, at Inderfanerne paa Haandsvingfjerene fra den fjerde havde et graaligt — ikke som hos *marila typica* hvidt — Areal. Det samme Skelnemærke skulde gælde mellem Racerne *affinis* (Eyton) hjemmehørende i Amerika og *mariloides* (Vigors) fra China og Japan: disse igen skulde kunne skelnes fra *marila typica* og *nearctica* ved ringere Størrelse, grovere Vatrang paa Ryggen hos Hannerne i Pragtdragt, og ved at Glansen paa Hovedets Fjer skulde have rødligt Skær set baade med og mod Lyset.

Formen *nearctica* er imidlertid senere opgiven. I »Auk«, Vol. XII, 1895, S. 293—295 gør Louis B. Bishop opmærksom paa, at typiske Stykker af saavel *nearctica* som *marila* samt Overgangsformer kunne findes paa samme Sted i Amerika (Stony Creek, Conn.), og Coues skriver (Key to North Am. Birds, 1903, S. 923): »North American specimens are absolutely identical with the European«: Salvadori (Cat. of Birds Brit. Mus., Vol. XXVII, 1895, S. 359) siger, efter at have nævnt de Steinegerske Skelnemærker: »I must confess, that I have not been able to appreciate the difference«. I Am. Ornith. Un. Suppl. List, »Auk«, Jan. 1899, S. 104 er Racen slettet. Den nævnes dog endnu af Schalow i »Vögel der Arktis«, 1904, S. 161 og af Hantzsch i »Beitrag zur Kenntnis der Vogelwelt Islands«, 1905, S. 183.

Jeg har, saa vidt gørligt¹, undersøgt Vingen hos 22 ♂♂ ad., 21 ♀♀ ad., 17 ♂♂ juv. og 10 ♀♀ juv. fra Danmark; hos 1 ♀ ad. fra Finland, ♂, ♀ ad. og ♂ juv. fra Norge samt hos 7 ♂ ad., 6 ♀ ad. 2 ♂ juv. fra Island, alle i min Samling.

¹ Det er ikke let paa tørre Skind at undersøge det paagældende Forhold i Vingen helt fyldestgørende uden at afstedkomme Ødelæggelser.

Det viser sig da for danske Fugles Vedkommende, at de paagældende Svingfjer hos 9 ♂♂ ad. have graa Inderfaner, hos 9 hvide og hos 4 ere de midt imellem graat og hvidt, paa ingen Maade, som Stejneger skriver, »with a distinct white area«; 18 ♀♀ ad. have Inderfanerne graa, hos 3 ere de lysegraa; 9 ♂♂ juv. have hvide, 5 graa og 3 lysegraa Inderfaner; 9 ♀♀ juv. have graa og 1 lysegraa Inderfane. Den finske Hun har graa Inderfane og det samme gælder de 3 norske Fugle. Af de 7 ♂♂ ad. fra Island have 2 graa, 3 hvide og 2 lysegraa, de 6 ♀♀ ad. graa og af de 2 ♂♂ juv. den ene graa og den anden hvid Inderfane. Selv om denne Undersøgelse, jfr. Fodnoten, ikke tør gøre Fordring paa i alle Tilfælde at være helt udtømmende, er den dog formentlig tilstrækkelig til at godtgøre, at der har været god Grund til at opgive Racen »*nearctica*«. Som det ses, synes Hunnerne oftest at have graa Inderfaner, men Stejneger skriver l. c.: »the difference in the light markings on the primaries is easily observable both in the males and the females«.

Fra Amerika findes i min Samling 2 ♂♂ og 4 ♀♀ mærkede af den amerikanske Samler »*nearctica*«: de vise følgende Maal:

				Vinge	Næb	Mellemfod
♂ juv.	²² / ₁₀	06	Amelia Island Florida	220 mm.	47 mm.	41 mm.
♂	³ / ₄	00	Lake Koshkonong Wisc.	213 »	44 »	39,5 »
♀ juv.	⁵ / ₁₁	06	Amelia Island Florida	212 »	44 »	38,5 »
♀ ad.	³ / ₄	00	Lake Koshkonong Wisc.	209 »	46 »	39 »
♀ ad.	¹⁰ / ₄	02	» » »	202 »	41 »	37,5 »
♀ ad.	²⁸ / ₁₀	00	Madison Wisconsin	196	39 »	37 »

Hannen fra Lake Koshkonong har hvide Arealer paa de paagældende Svingfjers Inderfaner, de øvrige Stykker have graa.

Racen »*affinis*« regnes ofte for en Art, men Coues skriver dog l. c. S. 924: »it is difficult to define this bird specifically, but it appears to preserve its characters though constantly associated with the last (*marila*)«. I »Auk«, Vol. XX, 1903. S. 64 findes en Bemærkning af E. Howard Eaton om det samme Spørgsmaal: »Often I have found »blue bills« which could be assigned only with great difficulty to the species *Aythya affinis* or to *A. marila*. Especially was this true of females. Measurements have been found quite unreliable in deciding these cases, for it is a common thing to find a male of *A. affinis* which is up to the smaller measurements of *A. marila*. and often the

flank markings are so indefinite, and the head iridescence also, that no one could say with precision what the bird was«. Om det Skelnemærke Svingfjerene skulde afgive siges intet.

I min Samling findes fra Amerika af Racen affinis en gammel og en ung Han, en gammel og to unge Hunner; de vise følgende Maal:

			Vinge	Næb	Mellemfod	
♂ ad.	³¹ / ₃	02	Fox Island Mc.	208 mm.	42,5 mm.	36 mm.
♂ juv.	²¹ / ₁₁	00	Shelter Island N. Y.	205 »	40 »	36 »
♀ ad.	¹⁸ / ₃	00	Illinois	192 »	41,5 »	31,5 »
♀ juv.	⁷ / ₁₁	00	New York	196 »	38,5 »	36 »
♀ juv.	⁴ / ₁₂	06	Florida	192 »	39,5 »	36 »

Hos dem alle ere Svingfjerenes Inderfaner graa.

Hvad nu Bjerganden fra Nanortalik angaar, er den jo — jfr. Maalene — ganske vist noget lille, men lige saa smaa (og mindre) Hanner havest fra Danmark:¹ den er ganske ung med lutter ungdommelige Halefjer: Svingfjerenes Inderfaner ere hvide; det er aabenbart en typisk *marila*.

Somateria mollissima v-nigrum Gray. Sort V-Ederfugl.

En typisk Sort V-Ederfugl, skudt ved Godthaab i Februar Maaned 1903, findes i min Samling; den stemmer i Udseende ganske nøje med to udfarvede Hanner i Pragtdragt fra Yukon River Alaska; Næbfligene ere korte og spidse, det grønne paa Kinden gaar langt hen under og foran Øjet, og den har et udpræget kulsort V paa Hagen; desuden er den meget stor. Winge nævner ogsaa l. c. S. 96 den typiske Sort V-Ederfugl fra Grønland og omtaler nogle Overgangsformer mellem denne og den sædvanlige grønlandske Ederfugl. De (ibidem S. 98) fremsatte Udtalelser have senere fundet Bekræftelse, idet vi nu fra Grønland foruden den sædvanlige grønlandske Ederfugl, *Som. mollissima borealis* Brehm, kende Racen *Som. moll. v-nigrum*, Overgangsformer mellem disse to og desuden Racen *Som. moll. dresseri* Sharpe, jfr. D. O. F.'s Tidsskrift, 1. Aarg., S. 165. Man tør vente

¹ De gennemsnitlige Maal af 17 unge Danske Hanner ere:

	Vinge	Næb	Mellemfod
	213,5 mm.	43,6 mm.	40 mm.
Storste Maal	225 >	47,5 >	40,5 >
Mindste >	205 >	44	39

ogsaa at finde Overgange mellem sidstnævnte og Racen *borealis* Brehm. Som nævnt ibid. S. 167 optræder undertiden ogsaa hos denne — ligesom hos danske, færøiske, islandske og Dressers Ederfugle — et mere eller mindre tydeligt V paa Struben, uden at man derfor ser andre af de Racen *v-nigrum* tilhørende Egenskaber, jfr. ogsaa D. O. F.'s Tidsskrift, 3. Aarg., S. VII og Cat. of Birds, Vol. XXVII, S. 425. Arthur H. Norton giver i »Auk« Vol. XIV, 1897, S. 303—304 en Beskrivelse af 4 Dressers Ederfugle med sort V fra Nord Amerikas Atlanterhavskyst og paapeger, at disse intet have med *v-nigrum* at gøre; det drejer sig om 2 fuldvoksne og 2 Hanner i andet Aar, der ellers i et og alt ere typiske Dressers Ederfugle. Det lykkedes Forf. gennem Forespørgsler hos Samlere boende paa Kysten af Maine at erfare, at V-Mærket paa Struben ofte saas hos »young drakes«. »Upon the investigation of a large series of these drakes in all stages of plumage, it was found that this feature is of irregular appearance, or, what is perhaps best understood, as an occasional reversion to the characters of a progenitor from which it sprung, in common with *v-nigra*. It may be stated of the birds having the black figure, that, aside from the presence of that mark, their only departures from the typical adult male of their species, are fully shown to be coincident with stages of immaturity, and that they show nothing that can be considered as of a hybridic nature.«

Chen hyperboreus (Pall.) *typicus*. Snegaas.

To Snegæs, bægge-Hanner, skudte 17 Juni 1910 ved Sukkertoppen, den ene udfarvet, den anden med Rester af den graa Ungedragt, har Kolonibestyrer Bistrup sendt mig.

»Snegaasen er sjælden i Grønland«, skriver H. Winge l. c. S. 119. 4 Skind af to gamle og to yngre Fugle omtales; de tilhøre alle den mindre Race *Chen hyperboreus typicus* og Maalene opgives at være for de to gamle Fugles Vedkommende:

Næbryg	Vinge
52 mm.	370 mm.
56 »	390 »

for de to yngre:

53½ mm.	400 mm.
54 »	410 »

S. Alphéraky giver i »The Geese of Europe and Asia« (London 1905) følgende Maal for *Chen hyperboreus*:

Næbryg	Vinge	Mellemfod
49,5—58,4 mm.	368—431 mm.	71,1—82,5 mm.

og for *Chen nivalis*:

65—69 mm.	440—445 mm.	80—89 mm.
-----------	-------------	-----------

Der tilføjes: »Although these dimensions are given by different authors, it must be supposed, according to the views of Mr. Leffingwell (Shooting in Upland, Marsh, and Stream, Chicago 1890, p. 314), that specimens exist of smaller dimensions standing between *Chen hyperboreus* and *Chen nivalis*. Unfortunately this author does not give more detailed data or measurements of such intermediate individuals.«

To Hanner fra Amerika i min Samling, bægge udfarvede Fugle, den ene bestemt som *Chen hyperboreus nivalis*, skudt 29 April 1901 Sweet Water Lake, North Dakota, den anden bestemt som *Chen hyperboreus* skudt 8 Marts 1904 i Louisiana, have følgende Maal:

Næbryg	Vinge	Mellemfod
54 mm.	428 mm.	82 mm.
51 »	430 »	78 »

og synes altsaa bægge at være *hyperboreus*.

De to Snegæs fra Sukkertoppen maale:

	Næbryg	Vinge	Mellemfod
♂ ad.	57 mm.	424 mm.	84 mm.
♂ juv.	57 »	406 »	83 »

og maa vel derfor nærmest henregnes til den typiske Form *Chen hyperboreus*; men den, der gennemlæser de foreliggende Beretninger om de to Racers Forekomst, kan vanskelig undgaa at faa alvorlig Tvivl om deres Eksistensberettigelse. Jfr. Schalow »Vögel der Arktis«, S. 173.

Anser albifrons gambeli (Hartl.). Blisgæs.

De Blisgæs, som jeg har modtaget fra Grønland, tilhøre alle nærmest Artens amerikanske Race »*gambeli*«.

7 ældre og 2 unge Fugle haves; de vise følgende Maal:

			Vinge	Antal Tænder	Næb	Mellemfod
♂	4/6 03	Sukkertoppen	432 mm.	26	54,5 mm.	83 mm.
♂ (?)	Maj 03	—	432	24	53 »	78,5 »
♀	10/5 07	Holsteinsborg	416	24	50 »	72 »
♂	10/6 04	—	412	22	52 »	74,5 »
♂	27/4 09	Nanortalik	411	28	55 »	79 »
♂	27/6 07	Holsteinsborg	i Fælden.	28	54 »	74 »
♀	27/6 07	—	—	22	51 »	75 »

Unge Fugle:

♀ (?)	28/9 04	Sukkertoppen	409 mm.	28	55 »	77 »
♂	5/10 09	Nanortalik	392	28	53 »	79 »

H. Winge opgiver l. c. S. 116 følgende Maal for 5 grønlandske Skind i Zool. Museum:

Næbryggens Længde	50	51	52	54	55 mm.
Vingens Længde	380	420	410	420	450 »

For et Skind af en Blisgaas gammel Fugl, formentlig ♀) fra Østkysten funden død 20 Maj 1903 ved Strandkanten paa Østsiden af Tasiusak opgiver O. Helms (D. O. F. T., 3. Aarg., S. 5) følgende Maal:

Vinge	Næb	Mellemfod
365 mm.	45 mm.	70 mm.

3 ♂ ad. og 1 ♀ juv. fra Amerika i min Samling maale:

			Vinge	Antal Tænder	Næb	Mellemfod
♂	15/1 08	Louisiana	446 mm.	26	57 mm.	76 mm.
♂	15/1 08	—	429	26	55 »	78,5 »
♂	1/3 07	Lake Arthur.				
		Louiss.	428	26	52 »	78 »
♀ juv.	6/1 05	Louisiana	397	26	52 »	72,5 »

Den eneste Blisgaas fra Danmark i min Samling er en ung Hun, der viser følgende Maal:

	Vinge	Antal Tænder	Næb	Mellemfod
♀ juv. 20/10 1899				
Bøtø pr. Gjedser	369 mm.	28	44 mm.	70 mm.

Prof. Collett opgiver (Mindre Medd. vedr. Norges Fuglef. 1877—80 og 1881—92) nedenstaaende Vingemaal (Næbmaal opgives ikke for Norske Blisgæs:

♂: 420. 432. 422 mm. ♀: 389 mm.

S. Alphéraky har (Geese of Europe and Asia) undersøgt et betydeligt Antal palæarktiske Blisgæs; han opgiver nedenstaaende Maal for gamle Fugle:

Vinge	Næb	Mellemfod
375—435 mm.	40—56 mm.	51—81 mm.

Denne Forfatter har fundet, at Blisgæs tiltage i Størrelse jo længere man kommer mod Øst (l. c. S. 46); han opgiver en Del af Dr. Sushkin tagne Næbmaal af Fugle fra »Turgai district and the Ryazan Government« og skriver (S. 47): »Summing up these measurements, we obtain the result that white-fronted geese from Novaia Zemlia, Livonia, the Kharkow, Ryazan, and Orenburg Governments, and the Kirgiz steppe (including young birds), have the culmen measuring:

	43—49 mm.
from Verkhne-Kolymsk	42—50 »
» Kamchatka	44—52 »
» Sakhalin, Yezo, and Japan . . .	44—53 »
» Chukchi Peninsula and Anadyr	46—56 »

Consequently, adult birds occurring in Russia have culmen-length 43 to 56 mm. the maximum length being 56 mm. recorded only in one specimen which came from the most easterly portion of Asiatic Russia, thus being entirely in accord with the general increase of bills in geese as we proceed eastwards. We see, however, that the other Anadyr specimen and all those from Chuhchiland collected by Baron Maidel have considerably shorter bills, one of these, viz. 41 mm., even yielding to some European examples in size. We have no specimens of Greenland white-fronted geese, but apparently they are rather less than the European form, and cannot be referred to *A. gambeli*.

In North America it is, however, well known that the white-fronted goose sometimes exceeds in the dimensions of the bill even the specimen we have cited above from Anadyr, at times attaining the great length of 60 mm.; but it must be remembered that there also the length of bill of this goose varies from 40—60 mm. — that is to say, there also often occur individuals not excelling European specimens. Nevertheless, taken all together, it must be admitted, that American white-fronted geese are somewhat larger than ours; but in view of the fact that the colouring of the whole bird, and, in particular, of the soft parts, does not differ from that of ours, I do not know by what cha-

raeter to distinguish the American specimens which do not exceed the typical geese of this species in the dimensions of the bill. If even it be granted that the American form (*gambeli*) must be distinguished from the East Asiatic white fronted-geese, yet the latter at any rate are not distinguishable from the European birds.«

Alphéraky behandler dernæst udførligt Spørgsmaalet om Næbbets Farve hos de to Racers og fastslaar sluttelig »that there is no difference whatever between the colouring of the bill in the latter (*albifrons*) and that of the American *A. gambeli*. Accordingly a somewhat greater size of beak is the sole distinguishing character of the American form and that only as a rule or in extreme cases, but nowise universally«.

Det kan jo gjerne være, at Racen *gambeli*, naar det kommer til Stykket, ikke er meget udpræget, men efter det foreliggende skulde man dog tro, at en gennemsnitlig Størrelsesforskel vilde være paaviselig, naar man sammenlignede en større Række Blisgæs — unge med unge og voksne med voksne — fra Amerika og Europa: at asiatiske, særlig østasiatiske Gæs af denne Art vilde vise Mellemløber, der med lige megen Ret kunde regnes til begge Sider, er jo i og for sig ingen Grund til at frakende Racen *gambeli* Berettigelse. Men vil man regne med den amerikanske Race, synes det mig — i Modsætning til Alphéraky — rigtigtst at henføre i hvert Tilfælde de vestgrønlandske Blisgæs til denne.

Podiceps auritus (L.). Hornet Lappedykker.

Af denne Art findes i min Samling fire Stykker fra Grønland. I Oktober 1906 fik jeg af Læge Deichmann to unge Fugle i Vinterdragt; den ene bærer endnu Spor af Ungedragten paa Halsen; de ere skudte ved Julianehaab i Efteraaret 1905.

To unge Fugle, Han og Hun, ligeledes i Vinterdragt, har Assistent Hastrup sendt mig fra Nanortalik; de ere skudte 30 November og 22 December 1909.

Arten er truffen nogle Gange før i Grønland. Jfr. H. Winge: Grønlands Fugle, S. 130.

Podiceps griseigena major (Temm. & Schl.). Graastrubet Lappedykker.

Fra Julianehaab har jeg to Gange faaet den graastrubede

Lappedykkers store Race; en ♂ (?) skudt Novbr. 1905 og en ♀ skudt 21 Novbr. 1908; jfr. D. O. F. T., 4. Aarg., S. 149.

Crex pratensis Bechst. Vagtelkonge.

Kolonibestyrer Bistrup har sendt mig to Vagtelkonger fra Sukkertoppen, den ene — ikke konsbestemt — fanget 8 Septbr. 1901, den anden mærket ♂ skudt 8 Septbr. 1906. Bægge ere vist unge Fugle.

Fra Julianehaabs Distrikt har Læge Deichmann sendt mig en Vagtelkonge, skudt i Efteraaret 1906.

H. Winge nævner, Grønlands Fugle S. 145, 5 tidligere Tilfælde af Vagtelkongens Forekomst i Landet.

Vanellus cristatus Meyer. Vibe.

Læge Deichmann har givet mig Skindet af en Vibe, som er skudt ved Julianehaab i Efteraaret (vist Oktbr.) 1905. Det er en gammel Hun i Vinterdragt. »Nogle faa Gange«, skriver H. Winge l. c. S. 147, »har Viben vist sig paa Grønlands Vestkyst«.

Squatarola helvetica (L.). Strandhjejle.

Denne Art er oftere set langs Grønlands Vestkyst, »men vist kun som tilfældig Gæst« (H. Winge, l. c. S. 148).

I min Samling findes 3 Strandhjejler fra Grønland; en skudt ved Sukkertoppen 29 Juni 1910; det er vist en Hun; den er i Vinterdragt, men baade paa Ryg og Bug ses frembrydende Sommerdragsfjer.

I ganske lignende Dragt er en ♀ skudt ved Holsteinsborg 24 Maj 1901. Det tredie Skind er af en ung Fugl, skudt ved Nanortalik i Septbr. 1907.

Numenius phaeopus (L.). Lille Regnspøve.

Om den lille Spøve skriver H. Winge l. c. S. 158, at den »saa ofte er set paa Vestkysten af Grønland, at der er Grund til at tro, at den i det mindste af og til yngler dér«.

I min Samling findes 8 Skind fra Grønlands Vestkyst: 4 fra Egnen omkring Sukkertoppen (4 Juli 1906, 22 Juni, 21 Juli og Juli 1908), 3 fra Igaliko (22, 24 og 24 Maj 1908), og 1 fra Julianehaab (Føraaret 1906); alle gamle Fugle i Yngledragt. Desuden har Læge Deichmann meddelt mig, at han i Aaret 1906 først i Juni paa en Rejse i Julianehaabs Distrikt fandt den lille Regnspøve meget talrig paa Yderøerne udenfor Nanortalik (Kit-

sigsut); den saas dels parvis og dels i Smaaflukke paa 5—6 Stkr.; senere paa Sommeren (i Juli) saa D. ogsaa ved Arsuk flere Spover enkeltvis. Formodningen om, at den lille Regnspove yngler i Sydgrønland, vinder herved i Styrke.

Tringa maculata Vieill.

Af denne Art, der jo flere Gange har vist sig paa Vestkysten af Grønland, findes i min Samling en ung Fugl, skudt ved Sukkertoppen i Septb. 1907.

Tringa fuscicollis Vieill.

En ♂ skudt ved Nanortalik 7 Juni 1909, har Assistent Hastrup sendt mig.

Lestris catarrhactes (L.). Storkjove.

En ung Fugl af denne Art (vist Han), skudt ved Sardløk i Julianehaabs Distrikt, har Assistent Jensen sendt mig.

»Kun nogle faa Gange«, skriver H. Winge l. c. S. 214, »er den set ved Grønlands Vestkyst«.

Ardea cinerea (L.). Hejre.

Assistent Jensen har sendt mig en ung Hejre, Hun, skudt 30 Oktbr. 1910 ved Julianehaabs Ferskvandssø; en anden Hejre saas samtidig, men den blev ikke nedlagt.

Ved Sammenligning med Zool. Museums Stof af *Ardea herodias* fra Amerika har det vist sig, at Hejren fra Julianehaab er en typisk *Ardea cinerea*.

Ifølge Winge l. c. S. 242 har Hejren vist sig i Grønland nogle faa Gange tilforn.

Skindet fra Julianehaab findes nu i Zool. Museum.

Cephus grylle (L.). Tejste.

En hel sort Tejste, uden den hvide Vingeplet, skudt ved Nanortalik 12 Novbr. 1909, har Assistent Hastrup sendt mig. Fuglen er en Han, Benene ere stærkt røde som hos gamle Fugle; mærkeligt nok findes intet Spor af frembrydende Vinterdragt.

Ifølge H. Winge l. c. S. 215 findes 4 lignende Skind i Zool. Museum, og ogsaa denne Tejste bekræfter — den ellers hvide Vingeplet kan skimtes (jfr. H. Winge) som lidt lysere end Omgivelserne — Professor Collets Opfattelse (On a melanistic phase

of *Uria grylle*; Christiania Vidensk. Selsk. Forhandl., 1895, S. 1—14) af »*Uria motzfeldi*« som en Farveændring af *Cephus grylle*.

Nylig har Herr C. Bangert skænket Zoologisk Museum en ganske lignende Tejste nedsendt til ham fra Godthaab, hvor den var skudt 20 August 1911. Fuglen er en ganske ung Han, vel ca. 3 Mdr. gl., men uden Spor af den sædvanlige Ungedragt.

Hirundo rustica horreorum Barton. Amerikansk Forstuesvale.

En Forstuesvale af den amerikanske Race har Kolonibestyrer Bistrup sendt mig; den er skudt ved Sukkertoppen 4 Juni 1904; Skindet er mærket ♂.

»Mindst 5 Gange tilforn«, skriver H. Winge l. c. S. 273, »har Forstuesvalens amerikanske Race vist sig paa Grønlands Vestkyst baade i Syd og Nord.«

Otocorys alpestris (L.). Bjærglærke.

Om denne Art skriver H. Winge l. c. S. 274, at den kun en Gang har vist sig i Sydgrønland (Godthaab, Oktbr. 1835, Holbøll). I Efteraaret 1910 modtog jeg en ♂ fra Kolonibestyrer Bistrup; den var skudt ved Sukkertoppen 13 Oktbr. samme Aar.

Sturnus vulgaris (L.). Stær.

To Stære i Foraarsdragt (den ene med gult, den anden med endnu mørkt Næb) og en i Efteraarsdragt har Læge Deichmann givet mig; de ere skudte ved Julianehaab, Efteraarsfuglen i Novbr. 1904, de to andre tidligt i Foraaret 1905. Jeg har desuden fra Assistent Hastrup modtaget en ♂ skudt ved Nanortalik 1 Novbr. 1909. — Alle fire Stære tilhøre Artens typiske Form. Det samme gælder en Stær i Foraarsdragt (vist Han), som C. Bangert har skænket Zoologisk Museum, og som var nedsendt til ham fra Sarfangvak ved Holsteinsborg i Efteraaret 1911. Nordligere har Stæren hidtil ikke vist sig i Grønland.

Motacilla alba (L.). Hvid Vipstjert.

En hvid Vipstjert i Foraarsdragt (vist Han), skudt ved Igaliko 14 Maj 1909 har Assistent Jensen sendt mig. Arten er truffen nogle Gange før i Grønland baade paa Øst- og Vestkyst.

Passerella iliaca (Merrem.) *typica*.

Fra Sukkertoppen har Kolonibestyrer Bistrup sendt mig et

Skind af denne for Grønlands Fauna nye Art. Den er skudt 13 Oktbr. 1910 og mærket »Han«.

Baade Slægten og Arten er ny for Grønland; dens Hjem er Nord Amerika, hvor den optræder i flere Racer. Om den typiske »Fox Sparrow«'s Udbredelse siges i A. O. U Check-List of North American Birds, 3rd Ed., New York 1910, S. 277: »Breeds in Boreal zones from tree limit in northeastern Alaska, northern Mackenzie, central Keewatin, northern Ontario (Moose Factory), and northern Ungawa south to central Alberta, northern Manitoba, southern Keewatin, Magdalen Islands, and New Foundland; winters from lower Ohio and Potomac valleys (occasionally further north) to central Texas and northern Florida: casual on the coast of southern Alaska and in California«.

Skindet er nu overgaaet til Zoologisk Museum.

HEJREN (ARDEA CINEREA) I DANMARK NU OG TIDLIGERE.

AF

V. WEIBÜLL.

I dette Tidsskrifts 3. Aarg., 2. Hæfte tillod jeg mig at henvende mig til Foreningens Medlemmer med følgende Anmodning:

»Da jeg for Tiden beskæftiger mig med nogle Undersøgelser vedrørende vor almindelige Hejres (*Ardea cinerea*) Udbredelse her i Landet samt dens Yngleforhold, og da personlig eller direkte Henvendelse til alle, der kan antages at sidde inde med Oplysninger i saa Henseende, vilde være noget nær uoverkommelig, beder jeg herved Foreningens Medlemmer velvilligst at meddele mig, hvad de maatte vide om Hejren i Danmark nu og tidligere. Hvad jeg særlig ønsker Oplysning om, er i Hovedsagen følgende Punkter:

1. Ynglesteder, tidligere og nuværende, med nøjagtigst mulig Angivelse af Tidspunktet for Koloniernes Forsvinden, respektive Bosættelse.
2. Koloniernes Størrelse, Aftagen eller Tiltagen, samt om Fredning fra Jagtejernes Side finder Sted.

3. Tidspunkter for Fund af Æg og Unger med nøjagtigst mulig Opgivelse af, hvor længe Æggene ved Fundet har været ru-gede, eller hvor gamle Ungerne var. — Ganske specielt kunde jeg ønske Oplysning om eventuelle
4. Fund af Æg eller Unger i Marts (Februar).

Det bemærkes, at Resultatet af mine Undersøgelser vil blive offentliggjort i nærværende Tidsskrift.«

Desværre modtog jeg i Anledning heraf kun meget faa Meddelelser om Hejrekolonier, og naar nærværende lille Artikel først nu har naaet at se Lyset, skyldes det den Omstændighed, at jeg med største Møje ved direkte Henvendelser til Godsejere, Skovridere, til adskillige af D. O. F.'s Medlemmer og andre ornithologisk interesserede Personer, -- der alle, saa godt som uden Undtagelse, med største Beredvillighed har besvaret mine Fore-spørgsler, — har maattet sammenplukke de Oplysninger om Hejrerne i Danmark nu og tidligere, som jeg nedenstaaende meddeler.

Som i den ovenoptrykte Anmodning antydet havde jeg haabet at kunne fremskaffe nogenlunde fyldige Oplysninger om Hejrerens Yngleforhold og hele Levevis under deres Ophold her i Landet. Imidlertid er Hejrerens Yngleforhold paa Grund af Redernes vanskelige Tilgængelighed besværlige at faa oplyst, og hertil kommer det foran nævnte Forhold, at det er i saa forbavsende ringe Omfang, at jeg har faaet Meddelelse fra dem, som jeg maatte antage ved bedst Besked om Hejrerne, nemlig Dansk ornithologisk Forenings Medlemmer. Jeg har derfor foreløbig maattet indskrænke mig til en Oversigt over de Kolonier, der nu findes eller tidligere har været bosat her i Landet. — Desværre tør jeg ikke vente at have faaet alle Kolonier med, men jeg haaber dog, at det ikke er mange, der er undgaaet mig.

Inden jeg gaar over til at give den nævnte Oversigt, vil jeg blot anføre følgende om de Vilkaar, hvorunder Hejren yngler her i Landet:

Efter Lov om Jagten af 1 April 1871 var Hejren omtrent fredløs, idet det i § 2 bestemtes: »Det er enhver uforment, indenfor Grænserne af de ham enten tilhørende eller til Brug overladte Jorder at fange, skyde eller paa anden Maade at dræbe Hejrer samt at ødelægge disse skadelige Fugles Reder og Yngel.«

Ved Lov om Jagten af 8 Maj 1894 blev denne Bestemmelse noget mildnet, idet Hejren ndtoges af den Bestemmelse (§ 6. 1. Stk.), der svarer til § 2 i Loven af 1871; i Stedet indsattes i § 6, 2. Stk. følgende Bestemmelse om Hejren: »Ligeledes er det i og ved ferske Vande, hvori Fiskeri drives, den fiskeriberettigede tilladt at dræbe og fange Oddere og Hejrer.«

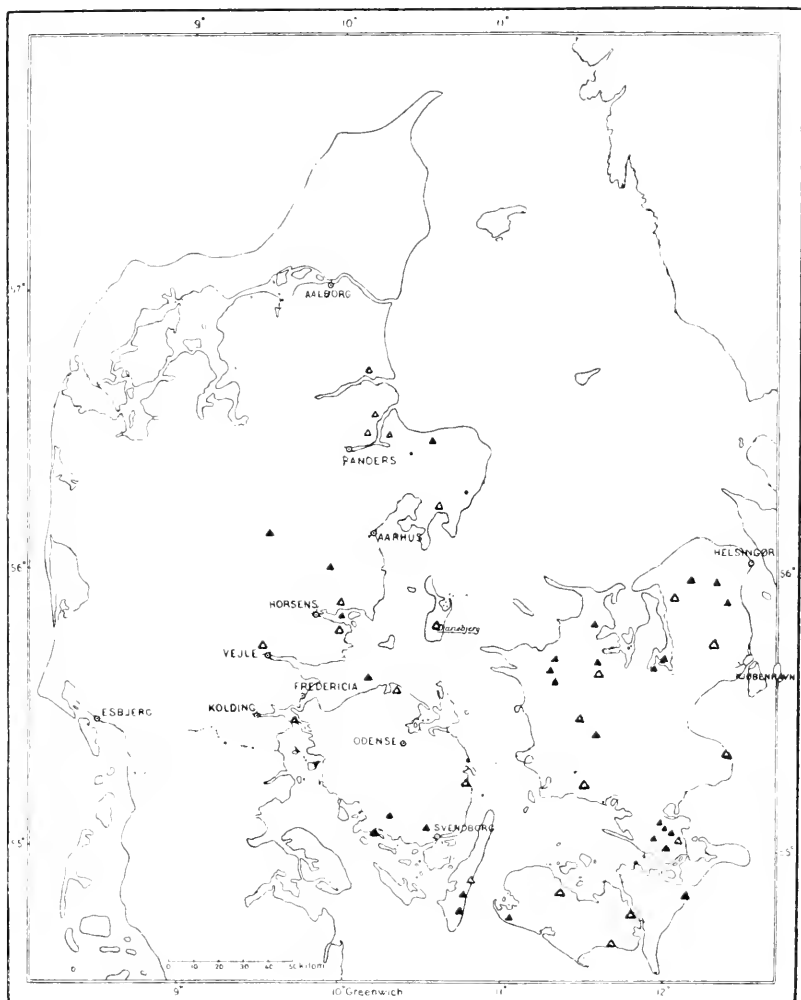
Den stedfundne Ændring af Bestemmelsen i Jagtloven af 1871 betyder selvfølgelig noget mindre Fredløshed for Hejren, og det kunde tilmed synes, som om Hejren ifølge § 17 H 6 er absolut fredet i Tidsrummet fra 1 Februar til 15 August, men ved Højesterets Dom af 28 Juni 1900 (der omstødte Under- og Overrettens Domme) er denne Betragtning bleven underkendt, idet »den fra Fredningsbestemmelserne i Jagtlovens § 17 gjorte Undtagelse med Hensyn til »de Fugle, som det ifølge § 6 er tilladt enhver at dræbe« maa efter Lovens Indhold i det Hele antages at omfatte alle de Fugle, som det paa Grund af deres Skadelighed ifølge samme Lovs § 6 ogsaa er tilladt andre end den jagtberettigede — nemlig dels Jordbrugeren, dels for Hejrens Vedkommende den fiskeriberettigede — at fange og dræbe. Hejren kan som Følge heraf ikke henregnes til de ved Jagtlovens § 17 fredede Vade-fugle«. Hejren er altsaa paa ingen Tid af Aaret fredet, men den er forsaavidt bedre stillet end f. Eks. Dagrovfuglene, Ravne, Krager m. fl., som det stedse er forment den ikke jagtberettigede Jordbruger at fange eller dræbe den, med mindre han er »fiskeriberettiget«, og Efterstræbelserne sker »i eller ved ferske Vande, hvori Fiskeri drives«. Praktisk talt bliver der dog sikkert ingen Forskel.

SJÆLLAND MED MØEN OG SAMSØ.

Fuirendal Skov (Fuirendal Sogn pr. Sandved). Omkring 1860 bosatte Kolonien sig paa sin nuværende Plads. Omkring 1890 talte Kolonien (i 3 Afdelinger) ca. 100 Par (Næstvedegnens Fugle, Viborg 1893). Ifølge Meddelelse fra Skovrider M. Jensen, Holsteinborg, bestaar Kolonien nu af ca. 40 Par i 2 Afdelinger. De første Unger faar Lov at flyve, af Resten skydes i Reglen hvert Aar ca. 50 Om Sommeren opholder Hejrerne sig paa Ormø.

Gjorslev Strandskov (Maglebyskov), (Holtug Sogn pr. Storehedinge). 1882 byggedes den første Rede og i Løbet af ca. 10 Aar naaede Kolonien sin nuværende Størrelse, der angives, noget forskelligt, til 40 à 60 Par. Da en Del af Redetræerne sidst i

90erne blev fældet, flyttede Kolonien i Løbet af ca. 5 Aar til et andet Sted i Skoven ca. 1000 Alen fra det gamle Sted. Et mindre

Kort, der viser Hejrnernes nuværende og tidligere Ynglepladser (udført med velvillig Assistance af Hr. Kunsttegnen Gerh. Heilmann). De aabne Trekanter betegner eksisterende Kolonier, de helt sorte Trekanter uddøde Kolonier og de runde Punkter enkelte ynglende Par.¹

Antal Unger skydes hvert Aar (Distriktslæge Arctander, Forstkandidat H. Anthon).

¹ Ved en Fejltagelse er Mærket paa den uddøde Koloni ved Ostergaard anbragt nogle Mil Øst for Randers i Stedet for 1/2 Mil sydvest for Randers.

Høvdingsgaard (Mern Sogn pr. Mern). Kolonien er antagelig omkring 1890 flyttet hertil fra Oremandsgaard (se denne Koloni), 1902 var der 39 Par, 1908 53 Par. Der skydes aarlig 40—50 Unger (Overskovfoged Christiansen, Mern).

Jonstrup Vang (Værløse Sogn pr. Ballerup). Oprindelig fandtes Kolonien paa 3 Steder, nær hinanden; den talte i Begyndelsen af 90erne ca. 30 Par. I Aarene efter Aarhundredskiftet begyndte Forstvæsenet at bortskyde saavel Unger som Gamle, hvorfor Kolonien svandt ind, saa at den i 1903 kun talte 20 Reder, i 1905 13. Nu er der næppe mere end 10, spredte over Skoven. I de senere Aar er Kolonien ved Paabud fra Landbrugsministeriet bleven fredet, uden at dog Antallet tager til. (Portner Christiansen m. fl.).

Knabstrup Dyrehave (Jernløse Sogn pr. Knabstrup). Kolonien tæller ca. 10—20 Par. Enkelte Reder fandtes allerede før 1883. Jagten paa Kolonien er udlejet (Godsejer Sigismund Lunn, Knabstrup).

St. Lyngby Skov (Ll. Lyngby Sogn pr. Skævinge). Kolonien tæller nu ca. 70 Par. Hejrerne forfølges ikke, men der skydes dog i Reglen aarligt en Del Unger. Kolonien har bestaaet i hvert Fald siden 1870 og skal omkring 1880 have været betydelig større end nu (Stud. Sylv. Saxtorph, Skovrider Brammer, Skorping).

Ødemark (Bromme Sogn pr. Munkebjergby). 1872 kom de første 3—4 Par fra Nordruplund Skov; i 1873 flyttede hele Kolonien til Ødemark. Den bestod da og indtil omkring 1890 af 50—60 Par. Siden er Antallet taget stærkt af; Hejrerne flytter fra Sted til Sted i Skoven. Omkring 1900 var der kun ca. 20 Reder, i 1908—09 kun ca. 14—15. Kolonien har tidligere været meget stærkt beskudt; i de senere Aar siges den dog at blive behandlet noget mere skaansomt (Fuldmægtig A. Jensen, Sorø).

Tranebjerg (Samsø). I 1875 fandtes en større Koloni. Nogle Aar senere flyttede Kolonien, der da talte 7—8 Par, hen i nogle Graner, hvor den blev stærkt beskudt. Flyttede senere tilbage. I 1910 fandtes 7 Reder. Kolonien beskydes stadig, dog skydes kun Unger (Grev Aage Danneskiold-Samsø).

Ambjerg Skov (Ørslev Sogn pr. Vordingborg). En lille Koloni var allerede i 1892 bleven forjaget (Barfod: Sydsjællands Fugle).

Beldringe Dyrehave (Beldringe Sogn pr. Præstø). En mindre Koloni, der i en Aarrække havde ynglet, forsvandt i Slutningen af 90erne (Barfod: Sydsjællands Fugle, Overskovfoged M. Jensen, Beldringe).

Bognæs (Herslev Sogn pr. Roskilde). I Odense Musæum findes adskillige Aar gamle Æg af Hejrer fra Bognæs (Arkitekt Hagerup). 1897—98 søgte nogle Par at yngle, men blev fordrevet (Portner Christiansen).

Grevinge Skov (Grevinge Sogn pr. Grevinge). Ifølge Meddelelse fra Skovrider Kofoed, Mantzhøj, fandtes omkring 1890 en lille Koloni paa 5—6 Par. Rester af en større Koloni. Forsvandt i Lobet af faa Aar.

Hørsholm. Ifølge Kjærbølling ynglede Hejrerne tidligere i Mængde ved Hørsholm. Andre Meddelelser om Kolonien, hvoraf der i mange Aar ikke har været Spor tilbage, har jeg ikke faaet.

Liliendals Dyrehave (Ø. Egesborg Sogn pr. Mern). Ifølge Barfod: Sydsjællands Fugle bosatte 2 Par sig i 1887; i 1888 var der 10 Par, 1889 30 Par. Da Kolonien jevnlig blev beskudt, forsvandt den sidst i 90erne (Grev V. Knuth, Liliendal).

Lindholm (Gjevninge Sogn pr. Roskilde). Arkitekt Hagerup har Æg fra en Koloni fra 1867. Kolonien har nu været forsvundet i 20—25 Aar Postekspedient J. Riis, Roskilde).

Løvenborg (Butterup Sogn pr. Regstrup). Ifølge Meddelelse fra Dyr læge Cridland, Holbæk, skal en stor Koloni have ynglet for adskillige Aar siden. Godsforvalter Holm, Løvenborg, meddeler, at en lille Koloni i 1883 forsvandt fra den saakaldte »Lodskov«, hvorfra den antagelig flyttede til Knabstrup Dyrehave (se denne Koloni).

Melte Skov (Baarse Sogn pr. Præsto). Kolonien anlagdes omkring 1885 med nogle faa Reder. Steg til ca. 30—40 Par i 1891, forsvandt derefter i Lobet af et Par Aar paa Grund af hidsig Forfølgelse. Enkelte Par ynglede derefter i nogle Aar i den lige i Nærheden liggende Faxinge Skov Weibüll.

Nejede Vesterskov (Alsonderup Sogn pr. Hillerød). I 70erne fandtes her en meget stor Hejrekoloni. Fra 1880 tog Kolonien stærkt af, saa at der i Begyndelsen af dette Aarhundrede kun ynglede ganske faa Par (Skovrider Brüel, Skovfryd pr. Fredensborg; Skovrider Koch, Ditlevslyst pr. Korinth). Da jeg i Efteraaret 1909 besøgte Skoven, fandt jeg ingen Reder mere.

Nordruplund Skov (Nordrup Sogn pr. Munkebjergby). For 1872—73, da Hejrerne flyttede til Odemark (se denne Koloni) fandtes her en betydelig Koloni (Fuldmægtig A. Jensen, Sorø).

Nøddebo Holt (Nøddebo Sogn pr. Fredensborg). En mindre Koloni har været forsvundet allerede i en Del Aar (Skovrider Brüel).

Oremandsgaard (Allerslev Sogn pr. Mern). I 1864 fandtes en stor Koloni (Arkitekt Hagerup). Kolonien talte ifølge Barfod: Sydsjællands Fugle oprindeligt ca. 40 Par; i 1891 var dog kun ca. 10 Reder i Brug. Kolonien er rimeligvis allerede da begyndt at flytte til Høvdingsgaard, hvor den nu findes (se denne Koloni). Grunden til Flytningen var Redetræernes Fældning (Overskovfoged Christiansen, Mern).

Skarritsø (ved Jyderup). Kjærbølling nævner, at der var en Koloni der, men den er forsvundet for mange Aar siden. Paa Oen

i Skarritso saas dog endnu i 1897 et Par Reder, der havde været beboede i nogle Aar. Senere har Hejren, saavidt vides, ikke ynglet der (Weibüll).

Soro. Hejren ynglede der i hvert Fald i 1864 og 1865 (Professor O. G. Petersen). Nu har der ikke i mange Aar været nogen Koloni.

Stokkebjerg Skov (Hjembæk Sogn pr. Jyderup). 1874 fandtes en Koloni paa ca. 50 Par i 2 Afdelinger. Kolonien angaves da at have været der i mange Aar. Da et Stykke Skov i Nærheden af den ene Afdeling i Vinteren 1906—07 blev fældet, aftog Kolonien straks meget stærkt; i 1908 var der endnu et Par Reder tilbage, i 1909 ingen (Jagtjunker Fr. Lerche, Bjergsted, Godsejer Villars Lunn, Aggersvold).

Trustrup Skov (Jordlose Sogn pr. Svebølle). I 1874 fandtes en meget gammel Koloni paa ca. 60 Par. Efterhaanden som de store Bøge, hvori Kolonien byggede, blev fældede, tog Kolonien stærkt af. Endnu omkring 1890 blev der dog skudt Hejrer i Skoven; Kolonien var helt forsvunden omkring 1900 (Jagtjunker Fr. Lerche, Bjergsted, Overjæger Lommer, Svebølle, Grev Moltke, Nørager).

LOLLAND-FALSTER.

Aalholm Hestehave (Nysted Landsogn). En Koloni fandtes her for en Aarrække siden; forsvandt nogle Aar som ynglende, men er nu atter begyndt. Der findes nu ca. 10 Par, der ikke forulæmpes særlig stærkt (Baron Rosenkrantz, Guldborg).

Hamborgskoven (Fuglsang Storskov, Thoreby Skov) (Thoreby Sogn pr. Nykøbing F.). Kolonien fandtes allerede i 1859, fra hvilket Aar der fandtes Æg i Apotheker Benzons Samling (Pastor Barfod); den tæller nu ca. 80—100 Par (i 1903 talte Overassistent R. Jul. Olsen 87 Reder i 22 Træer). Kolonien har i ca. 25 Aar boet paa samme Sted i Skoven; tidligere et andet Sted i Skoven, hvor der holdtes Jagt paa den. Nu fredes Kolonien. (Skovrider v. Holck, Nykøbing).

Ugleholt Skov (Stokkemærke Sogn pr. Bandholm). Ifølge Collin 2. Supplem. til Kjærbølling har Hejren i mange Aar ynglet kolonivis her. — Der findes endnu en stor Koloni (Antallet angives fra 50—100 Par) som beskydes, omend ikke særlig stærkt (20—30 Stkr. aarlig). Kolonien synes ikke at aftage (Skovrider Magius, Knuthenborg, Baron Rosenkrantz, Guldborg).

Korselitze (Sdr. Alslev Sogn pr. Nykøbing). Ifølge Kjærbølling har Hejren tidligere ynglet her i Mængde. I de sidste 17 Aar har kun et enkelt Par et enkelt Aar ynglet (Skovrider Nellemann, Hesnæs).

Orehoved. I 1905 bosatte 3 Par sig i en Skov ved O.; Un-

gerne blev skudt bort, og de Gamle kom ikke igen næste Aar (Over-assistent R. Jul. Olsen).

Rudbjerggaard Skov (Tillitze Sogn pr. Nakskov). I 1888 fandtes 2 Kolonier, hver paa ca. 10 Par; ca. $\frac{1}{4}$ Mil mellem Kolonierne (Pastor Barfod). Da Arkitekt Hagerup i 1907 besøgte Skoven, var Hejrerne forsvundne.

FYEN MED OMLIGGENDE ØER.

Einsiedelsborg (Krogshølle Sogn pr. Kappendrup). Der findes her 2 Kolonier med ca. 50 Reder. Der skydes hvert Foraar en Del Unger (Grev Ahlefeldt-Laurvig-Bille, Skovsbo). Student Poul Jespersen saa 27 Maj 1909 kun 18 Reder.

Fænø (ved Middelfart). I 1895 talte Kolonien 10—12 Reder; tidligere skal der have været flere. Kolonien blev da ikke beskydt (Arkitekt Hagerup). Da jeg i 1909 besøgte Kolonien, talte den ca. 20 Par. Kolonien beskydes aarligt, synes dog ikke at tage af.

Kajbjerg Skov (Vindinge Sogn pr. Nyborg). Nogle ganske faa Par bosatte sig i 1904. Kolonien talte i 1910 ca. 20 Par; beskydes aarligt (Skovrider Emmeluth).

Nebbe Skov (Longelse Sogn, Langeland). Kolonien blev anlagt i 1904 med nogle faa Reder; antagelig udvandret fra Eskebjerg-have og Rødbjergskov (se disse Kolonier). Den tæller nu ca. 60 Par og har hidtil tiltaget. Kolonien fredes ikke, bliver dog ikke heller særlig stærkt beskydt (Overskovfoged J. Hansen, Fodslettelande).

Brahetrolleborg (pr. Korinth). I 1897 bosatte sig her en Koloni paa 5—6 Par. Da Hejrerne forfulgtes stærkt, flyttede de til et andet Sted i Nærheden; forsvandt 1906 (Skovrider Koch, Ditlevslyst).

Dyrehaven ved Dyreborg (Horne Sogn pr. Faaborg). Grev Ahlefeldt-Laurvig-Bille, Skovsbo, angiver, at Hejrerne tidligere har ynglet her. Skovrider Bölling (ved Overlæge O. Helms) meddeler dog, at det ikke har været i hans eller nogen af de ældste Skovbetjentes Tid.

Eskebjergskov (Skrøbelev Sogn, Langeland). Kolonien, der angives at være tilflyttet fra Rødbjergskov (se denne Koloni), er nu forsvundet, antagelig flyttet til Nebbe Skov (se denne Koloni), hvor Kolonien er tiltaget, som denne er aftaget. I 1909 fandtes endnu 2 Par (Overskovfoged J. Hansen, Fodslettelande).

Hvidkilde (Egense Sogn pr. Svendborg). Først i 90'erne fandtes her 2 Kolonier, der blev forjaget (Grev Ahlefeldt-Laurvig-Bille, Skovsbo).

Juelsberg (Aunslev Sogn pr. Nyborg). Hejrer yngede 1898—99, men forsvandt derpaa (Grev Ahlefeldt-Laurvig-Bille, Skovsbo).

Rødbjerghavn Skov (Fodslette Sogn, Langeland). Først i 60erne fandtes her en stor Koloni, der i 1865 blev fortrængt af Kormoranen. Da disse senere fordreves, flyttede Hejrerne tilbage, men udvandrede, da Redetræerne blev fældet, til Nebbe Skov og Eskebjerghave (se disse Kolonier). (Grev Ahlefeldt-Laurvig-Bille, Skovsbo).

Æbelø (Nordost for Bogense). Kjørholling angiver, at Hejren tidligere har ynglet i Mængde. Ogsaa senere har dog Hejrerne ynglet paa Æbelø; sidste Aar vistnok 1898. Hvert Efteraar holder stadig mange Hejrer til paa Øen (Lærer J. P. C. Jensen, Kalundborg).

JYLLAND.

Gjessinggaards Skov (Tved Sogn pr. Randers). En Koloni, der i 1907—08 talte ca. 50 Par yngler her i Bøgetræer. Kolonien fredes (Bogholder Poul Gleerup, Randers).

Lerbæk Skov (Hover Sogn pr. Vejle). Ifølge Faber: Horsens og Vejleegnens Fuglefauna fandtes her i 1891 3 Reder, i 1897 10—15 Reder. Nu er der en Koloni paa 80—100 Par. Der skydes aarligt en Del unge Fugle, for at ikke Koloniens Størrelse skal stige for stærkt (Proprietær Sass, Lerbæk).

Lyngsbækgaard (Draaby Sogn pr. Ebeltoft). Kolonien bosatte sig i 1865, efter at den var fordrevet (ved Storskovens Fældning) fra en Skov under Møllerup Hovedgaard. Den talte da ca. 40 Par. Kolonien voksede Aar for Aar og talte i 1883—84 ca. 120—150 Par, men den tog derefter af i Antal. (I Begyndelsen af 80erne talte den ifølge cand. pharm. Gamst Petersens efterladte Optegnelser (opbevares paa Zool. Musæum) 20—30 Par.) I 1885 blev den Skovpart, hvor Hejrerne yngede, afdrevet, og Kolonien flyttede da et andet Sted hen i Skoven. Her synes den atter at være tiltaget i Antal, i hvert Fald angives Koloniens Størrelse omkring 1900 til ca. 80—100 Par, men tog saa igen hastigt af, saa at der omkring 1905 kun yngede ca. 10 Par og i 1910 kun ganske enkelte Par. — Grunden til Koloniens stærke Aftagen synes at skyldes en Raagekolonis gradvise Indtrængen og Bemægtigelse af Redepladserne. Hejrerne har aldrig været forfulgt. (Partikulier O. Mønsted, Hellerup, Grosserer Wm. Mønsted, København, og Forstassistent R. Thygesen).

Stenalt Skov (Ørsted Sogn pr. Ørsted). En ret stor Koloni yngler her i Graner, Kolonien fredes vistnok. Da en Del af Redetræerne i 1910 blæste om, tyndedes Kolonien stærkt ud. Antagelig er Hejrerne flyttet til Støvringgaard Skov (se denne Ko-

loni) paa den anden Side af Randers Fjord (Bogholder Poul Gleerup, Randers).

Støvringgaard Skov (Støvring Sogn pr. Randers). I 1910 bosatte sig en Koloni paa ca. 50 Par. Bygger i Bøgetræer. Kolonien vil næppe blive fredet (Skovrider C. Fritz). Hejrerne er antagelig udvandret fra Stenalt Skov (se denne Koloni).

Tyrrestrup (Søvind Sogn pr. Horsens). Kolonien kom i sin Tid hertil fra Vorsø i Horsens Fjord, hvor Kjærbølling omtaler den. 1877 fandtes 20—30 Reder, 1878 50. Nu findes ca. 100 Reder (Faber: Vejle- og Horsensegnens Fugle, Skorstensfejermester Th. Jørgensen, Horsens).

Tønballegaards Skov (Glud Sogn pr. Horsens). Det første Par bosatte sig i 1900. I Løbet af faa Aar dannede der sig en betydelig Koloni, der nu tæller ca. 100 Par. Kolonien, der synes at tiltage og hidtil har været fredet, bor i Graner umiddelbart ud til Horsens Fjord (Skorstensfejermester Th. Jørgensen, Horsens).

Visborggaard (Visborg Sogn pr. Hadsund). I Foraaret 1900 kom de 2 første Par Hejrer, som fik Lov at yngle, i 1903 talte Kolonien ca. 50 Par, i 1910 100—150 Par. Der skydes aarligt 20—50 Unger for at begrænse Koloniens Udbredelse (Skovrider Oppermann).

Frederikslund Skov (Marie Magdalene Sogn pr. Ryomgaard). Et enkelt Par ynglede her, vistnok i 1902 (Plantør C. Olsen, Emmedsbo).

Rugaard (Rosmus Sogn pr. Hyllested). 3 Par ynglede for nogle Aar siden (Plantør C. Olsen, Emmedsbo).

Silkeborg. Hele Sommeren og Efteraaret forekommer Hejrerne flokkevis ved Silkeborg Søerne. Ynglende er de dog ikke trullet i adskillige Aar (Skovfoged Seeger, Naaege, Ingeniør A. Christiani).

Skanderborg. Kjærbølling angiver, at Hejrerne tidligere ynglede her i Mængde. Ifølge Collin 2. Supplem. til Kjærbølling blev Hejrerne fordrevet i 1845, hvorpaa de tog Ophold paa Vorsø i Horsens Fjord (se denne Koloni).

Vorsø (i Horsens Fjord). En Koloni bosatte sig her i 1845 ifølge Collin 2. Supplem. til Kjærbølling. Kolonien flyttede senere til Tyrrestrup (se denne Koloni).

Østergaard (Vallev Sogn pr. Langaa). I Fencker: Nogle Iagttagelser over Fugle i Egnen omkring Randers (1873) skrives: »Man har sagt mig, at en større Koloni yngler i Østergaards Skov». Ifølge Meddelelse fra Bogholder Poul Gleerup, Randers, kan ingen paa Egnen dog mindes noget om Hejrens Forekomst paa Østergaard.

Fra Hjørring, Thisted, Ringkøbing og Ribe Amter foreligger ingen Meddelelser om Hejren som ynglende.

SVALER (*HIRUNDO RUSTICA*) I NOVEMBER.

AF

O. HELMS.

Som bekendt gør én Svale ingen Sommer: hvor mange der skal hertil, staar der intet Steds noget om: af det følgende vil det ses, at 15 ikke er tilstrækkelige.

Svalen (og herved forstaas i denne Afhandling Forstuesvalen (*Hirundo rustica*)) betragtes jo almindeligt som en Fugl, der tilhører Sommeren: den kommer til os i Maj og drager bort, naar den egentlige Sommertid er forbi, efter Midten af September. Af og til ses nogle i den sidste Trediedel af April, og i første Halvdel af Oktober er enkelte og Smaaflokke ikke ualmindelige; hvad der ses over Midten af Oktober, er kun faa Efternølere, og Svaler i November maa regnes blandt de ret store Sjældenheder. I dette Efteraar (1911) havde jeg imidlertid Lejlighed til at se ikke en enkelt Svale i November, men til daglig at iagttage en hel lille Flok og følge dens Skæbne: det er om denne, dog ikke saa helt almindelige Forekomst, jeg i det følgende vil berette lidt nærmere.

Svalen er hos os Foraarsbebuderen, dens Ankomst lægges der let Mærke til, og herom findes der talrige Optegnelser i vor hjemlige Litteratur. Afrejsen vækker i Almindelighed mindre Interesse, og Meddelelserne herom er færre. Vi er imidlertid saa heldige i Herluf Wingses Meddelelser om Fuglene ved de danske Fyr at have en lang Række af Wingses egne Optegnelser om Trækfuglenes Ankomst og Afrejse fra Københavns Omegn, herunder ogsaa indbefattet Svalen. Fra et andet Sted i Landet, Kolding findes en lignende ypperlig Iagttagelsesrække, idet A. Hagerup har gjort nøjagtige Optegnelser om Svalernes Afrejse i Aarene 1893—1911, og velvilligst overladt mig dem til Brug ved denne Afhandling. Endelig har jeg selv fra Haslev i Aarene 1895—1905 gjort nogle Optegnelser herom. Jeg skal her give en ganske kort Redegørelse for, hvad disse Iagttagelser i Hovedsagen viser os. Tager vi Wingses Beretninger for de sidste 20 Aar (1891—1910), ses det af dem, at Flertallet af Svalerne i Almindelighed drager bort fra København sidst i September, sjældnere i Begyndelsen af Oktober, at der jævnlig hen i Oktober

ses enkelte eller Smaaflokke: der anføres ogsaa hvert Aar, paa hvilken Dag den sidste Svale er set; det er fra 1 Oktober—5 November, i Gennemsnit af de sidste 20 Aar 17 Oktober. Ganske det samme Billede faar man af Hagerups Iagttagelser fra Kolding, idet man dog maaske faar Indtrykket af, at Afrejsen for Hovedmængdens Vedkommende ligger nærmere Midten end Slutningen af September. I Begyndelsen af Oktober ses de fleste Aar en Del Svaler, efter Maanedens Midte enkelte, men de fleste Aar holder de længe ud; den sidste er set fra 13 til 30 Oktober, i Gennemsnit for de sidste 19 Aar 21 Oktober. Mine egne Optegnelser fra Haslev viser ganske det samme Forhold, at Størstedelen af Svalerne trækker bort i sidste Halvdel af September; der indtraadte oftest de sidste Dage af September eller lige i Begyndelsen af Oktober Nattefrost, der drev Resten af Svalerne bort, medens der dog oftest i første Halvdel af Oktober saas enkelte eller Smaaflokke. Efter Maanedens Midte var Svalerne sjældne, den sidste er set fra 8—20 Oktober.

Forekomst af Svaler i November viser sig at være en sjælden Begivenhed. I de 8 Aar, jeg har boet i København, mindes jeg kun en eneste Gang at have set en Svale i November, og vilde daarligt tro mine egne Øjne. Winge har i de omtalte Optegnelser i Løbet af 20 Aar kun 2 Gange set Svaler i November, nemlig 3 November 1893 og 5 November 1910, da han saa 2 unge Fugle flyve omkring over Strandbredden; den sene Tid undrer ham ogsaa, og han tilføjer: »jeg har ikke selv oplevet at se Svaler i November siden 1872, da enkelte Forstuesvaler og By-svaler fløj omkring over Strandenge ved København 1 og 2 November«. (Winge har imidlertid glemt sine egne Iagttagelser fra 1893). Fra København har jeg iøvrigt foruden det omtalte kun fundet én Meddelelse om Forekomst af Svaler i November: Krabbe¹ skriver nemlig, at han 12 November 1885 skød en ung Fugl paa Amager.

Hagerup har aldrig i Kolding ej heller jeg i Haslev set Svaler i November.

Paa Fyen, hvor jeg har boet i 3½ Aar, synes Svalerne ikke helt sjældent at forekomme i November. I D. O. F.'s Tidsskrift Bd. 4, Hefte IV findes en lille Artikel af P. Jespersen »Forstuesvalen ved Odense i Efteraaret 1909«. Det fremgaar af den, at der i Odense i Begyndelsen af November 1909 opholdt sig flere

¹ Report on birds in Denmark, Ornis.. 2. Aargang.

Forstuesvaler; den sidste saas 16 November. Efter Meddelelser modtagne andet Steds fra syntes der ellers ikke i 1909 at være set Svaler særlig sent omkring i Landet. 1910 var Svalerne borte her fra Egnen allerede før Midten af Oktober: stor var derfor min Forbauselse, da jeg 3 November saa 3 flyve nede langs Strandbredden: den næste Dag saas 2 inde ved Faaborg, senere ingen.

Svalerne i Oktober 1911. I Begyndelsen af Oktober var der ved Stranden her ud for Sanatoriet store Flokke af Forstuesvaler og Digesvaler (*Hirundo riparia*), og jeg kunde daglig fra mine Vinduer se flere Hundrede af hver Art; de fløj langs Stranden og ude over Vandet, sad tidt i lange Rækker paa Reb, der forbandt Bundgarnspælene, eller paa Baadebroen. Den 8 Oktober var der mange af begge Arter, men saa forsvandt Digesvalerne og de store Flokke af Forstuesvaler: 10—12 og 14 Oktober var der dog endnu en Del af disse, men derefter var der kun tilbage en lille Flok paa 5—6 Stykker, der stadig holdt sig her omkring; mest fløj de nede ved Stranden ud for mine Vinduer, hvor der gærne var Læ for Blæsten. Den 22 Oktober stod jeg længe og saa dem flyve frem og tilbage langs nogle store Bøge: i Bøgene sad en Del Kvækerfinker (*Fringilla montifringilla*), der øjensynlig ikke holdt af, at Svalerne trængte ind paa, hvad de ansaa for deres Omraade, thi hele Tiden forfulgte de Svalerne, hver Gang disse kom for nær hen til Træerne. Den lille Flok Svaler blev her Oktober ud, og at der ogsaa andet Steds i Egnen fandtes en Del, fik jeg at se ved at cykle til Faaborg 29 Oktober. Jeg saa her paa 4 forskellige Steder mindst 50 Forstuesvaler foruden 2 Digesvaler: de fleste opholdt sig i og i Nærheden af Faaborg By.

Antal af Svaler i November. Den lille Flok paa 5—6 Stykker, som holdt til her ved Sanatoriet, og som jeg mente var de sidste Efternølere for i Aar, saas stadig i de første Dage af November. Den 3 November, da Vejret var helt sommerligt, fløj de omkring ved Stranden, og 4 November — efter en voldsom Sydveststorm — opdagede jeg til min store Forundring, at deres Tal var bleven fordoblet, saa at der var 12, og herved blev det ikke; den næste Dag talte jeg (sammen med R. Jul. Olsen) 15, i hvilket Tal de holdt sig til omkring Midten af Maaneden, dog noget aftagende: 15 November fløj om Eftermiddagen 2 omkring ved Sanatoriebygningen: 19 November blev

den sidste set siddende paa en Baad ved Stranden¹. — Alt, hvad der saas af Svaler i November, var unge Fugle.

Svalernes Liv og Færden. Paa denne Tid af Aaret gaar Svalens Tid væsentligt med at bjerge Føden. De smaa Insekter, hvoraf den lever, holder til, hvor der er Plantevækst og Læ, og man saa da ogsaa, naar det blæste — hvad det næsten altid gjorde — Svalerne flyve i Læ af Træer og Bygninger; vidste man, hvorfra Vinden kom, kunde man altid med Sikkerhed gaa hen og finde Svalerne. Oftest blæste det af Vest eller Sydvest, og Svalerne holdt sig da inde i Bugten udenfor mit Hus, fløj langs Strandkanten i Læ af de høje Bøge og Ege, der tildels endnu var løvklædte. Dagen igennem saa man dem ustandselig stryge frem og tilbage paa en Strækning af et Par Hundrede Meter ude over den opskyllede Tang eller inde over nogle smaa Engstrækninger. I Parken findes et Sted en ret stor Forsænkning i Terrainet, og her holdt Svalerne ogsaa jævnlige til; gik Vinden om til Syd, fløj de ind imellem Husene i Læ af den store Sanatoriebygning. Straks om Morgenen og i Skumringen strøg de ofte tæt omkring Bygningerne; jeg tænker, at de her søgte Føde i de Myg og andre Insekter, som ved Aftenstid fløj ind af Sanatoriets aabne Vinduer for om Morgenen at flyve ud igen. Den 7 November, da det var smukt stille Solskinsvejr om Formiddagen, næsten som en Eftersommerdag, behøvede Svalerne ikke at holde sig i Læ af Skoven; de spredte sig da omkring i Eggen, og jeg traf dem ude paa Marken og i Mosen.

Det er uhyre Kræfter, en Svale udfolder ved saaledes uafbrudt at flyve frem og tilbage det meste af Dagen, men selvfølgelig maa den korte Novemberdag udnyttes: naar man ved, hvor tidlig Svalerne er paa Færde Sommertid, og hvorledes de holder ud til langt hen i Skumringen, vil man forstaa, at de har travlt paa en Dag, der næppe har den halve Længde af Sommerdagen. De var saa tidligt paa Færde, som man overhovedet kunde se, og blev ved til hen i Mørkningen; 10 November henad Kl. 5, paa en Tid da Tankerne var optagne af en helt anden Fugl, saa jeg Svalerne kredse omkring Sanatoriebygningen; de hvilede sig af og til om Dagen paa en Baad, en Bro eller paa Jorden: i Regnvejr sad de tidt vaade og forkomne, og man kunde da gaa dem ganske nær; 6 November sad 2 paa Jorden og lod mig komme i 2 M. Afstand, før de fløj op. Der

¹ Meddelt af Forvalter Brønne: jeg var selv bortrejst den Dag.

hørtes paa den Tid intet muntert Svalekvidder, højt udstødte de nu og da et lille Skrig under Flugten.

Ophold om Natten. Hvor Svalerne boede om Natten, ved jeg ikke sikkert, men her paa Sanatoriet er der saa mange Steder, hvor de kan sidde i Læ, paa Bygningerne, i Liggehallerne og andet Steds ude eller inde, saa at de sikkert let har fundet sig en passende Hvileplads om Natten. De er jo ikke bange for at komme ind i Stuerne; rundt om paa Sanatoriet, paa Lofter, Gange og i Beboelsesværelser ynglede i Sommer Svaler, og længe efter at de var udføjne, blev baade det udrugede Kuld og andre ved at holde til om Natten inde i Værelserne. Den 1 Oktober sank Temperaturen pludselig, efter at det længe havde været varmt og mildt, og det regnede voldsomt; flere Steder sad da om Aftenen Svaler inde paa Sanatoriet; jeg mindes tydeligst 4, der sad tæt op til hinanden, og havde slaaet sig til Ro for Natten paa et af Vippevinduerne i Patienternes Spisestue, uanfægtede af Lyset, der var tændt, og 100 Mennesker, der spiste derinde. At de ogsaa i November af og til om Aftenen kom ind i Bygningen, er sikkert nok; 6 November saa jeg ved halvseks Tiden en, der havde sat sig til Ro paa en Ovn paa en af Trappegangene; hvis den havde tænkt, den skulde hente sig lidt Varme her, er den blevet slemt skuffet. Den lod sig tage af mig og fløj tilsyneladende rask bort, da jeg satte den ud. En Aften henimod Midten af November saa en af Sygeplejerskerne 3, der sad i en Vindueskarm; 15 November traf hun en i Vinduet, tilsyneladende noget forkommen; hun tog den og satte den Natten over i en Æske paa sit Værelse; om Morgenen gjorde den Indtryk af at være helt kvik, og fløj ud, for om Aftenen at vende tilbage igen; den tilbragte atter en Nat i Æsken, men var død om Morgen.

Føde. At Svalerne var i travl Virksomhed med at skaffe sig Føde, kunde man ikke være i Tvivl om; som bekendt tager de altid Føden, der bestaar af allehaande smaa Insekter, i Flugten. Jeg nævnede før, hvorledes de Morgen og Aften fløj omkring Bygningerne, og om Dagen holdt sig paa Steder hvor der var Plantevækst. Læ og dermed Insektliv. Af Maaden, hvorpaa de fløj ustandselig frem og tilbage, af og til med en lille Standsning, en Stigen eller Dalen, var det tydeligt at se, hvor travlt de var beskæftigede med deres Fangst, men Insekterne, som de tog, var usynlige for vore Øjne; for en stor Del har det vel

været Myg. Dem var der nu ogsaa nok af; om Dagen saa man alle Vegne, hvor der var lidt Læ, Myg enkeltvis og i smaa Sværme; ind i Stuerne kom de om Aftenen, sad i ret stort Tal om Lamperne og paa Loftet; foruden den almindelige Myg var der en betydelig større Art. I det hele var Insektlivet paa den Tid slet ikke ringe; 3 November i smukt klart Vejr saas ude omkring en Del almindelige Fluere og Spyfluere. Hver Aften kom der ind om Lamperne forskellige Natsommerfugle, Møl, Maalere, Natsværmere, o. s. v.: Arterne kender jeg ikke; 15 November staar der i min Dagbog »Myg sværmer i ret stort Tal, og i Skumringen faar man »flyvende Sommer« paa sig. Natsværmere af forskellige Arter kommer ind om Aftenen og ses i ret stort Tal i Skumringen i Skoven: nogle Fluere ses hist og her«; 17 November saas i Egeskoven i Hundredevis af en lille Natsommerfugl. Rundt om i Bygningerne spandt Smaaedderkopperne stadig deres Spind og lik dog adskilligt deri. Alt i alt kan man vist gaa ud fra, at der var Føde nok til Svalerne af deres tilvante Art, selv om den selvfølgelig ikke var saa rigelig som om Sommeren; men Tiden, de havde til at skaffe sig Føden i, var kort, saa at de alligevel næppe har faaet den Ernæring, de skulde have. Fodre Svalerne kan man ikke, men undertiden kunde man dog gøre lidt for at hjælpe dem; de satte megen Pris paa, naar jeg vilde gaa hen over de smaa Engstykker ved Stranden, hvor de færdedes, og jage Insekterne op af Græsset til dem; de kom da ivrigt og frygtløst flyvende ganske nær omkring mig.

Vejrforhold og Plantevækst. Det laa jo nær at undersøge, om der til denne usædvanlige Forekomst af Svaler svarede særlig gunstige Vejrforhold. Det kunde jo tænkes, at Temperaturen var usædvanlig høj, saaledes at Plantevækst og Dyreliv kunde lokke Svalerne til at blive og muliggøre deres Ophold. Noget er der maaske nok herom; det var virkelig en ualmindelig mild November med Vejrforhold, som næppe snart gentager sig. Først en Ting: Der var i hele Efteraaret lige til 22 November ikke en eneste Frostdag eller -nat. Temperaturen gik om Natten undertiden ned i Nærheden af 0, saaledes at der laa Rim hist og her, men de Frostnætter med nogle Graders Kulde, som man ofte har i Slutningen af September eller Begyndelsen af Oktober, som ødelægger en Del af Plantevæksten i Haverne og dræber Insekterne eller tvinger dem til at søge Vinterly, det havde der slet ikke været i Aar. De tørre Tal viser følgende Gennemsnits-

temperaturer¹ for de første 20 Dage af November 1911 og de 3 foregaaende Aar:

	Kl. 8 Fm.	Kl. 2 Em.	Kl. 9 Em.
1908 ² . . .	2,2	4,9	3,2
1909 . . .	3,1	4,9	3,1
1910 . . .	3,6	5,4	3,4
1911 . . .	6,7	8,9	6,7

Forskellen er jo overordentlig iøjnefaldende; det var heller ikke i noget af de foregaaende Aar hændet, at der ikke i Løbet af det omtalte Tidsrum havde været Frostperioder. Regn, vistnok noget af det værste for Svalerne, var der heller ikke særlig meget af; fra 7 til 15 November var det næsten fuldstændig tørt omend med enkelte Regnbyger; derefter faldt der rigelig Regn. Blæst var der derimod nok af; de voldsomme Novemberstorme faldt i Dagene fra 4.—6., men Svalerne kom jo let i Læ.

Til det milde Vejr svarede nu ogsaa Plantevækstens Forhold: 5 November stod Egetræerne med det meste Løv, omend stærkt gulnet, og Bøgeopvæksten, ja selv de ældre Bøge paa beskyttede Steder, har endnu en Del af Løvet. Den 10 November havde Egene endnu en Del Løv ligesom Birkene og de unge Bøge, saa at der i Dele af Parken saa helt broget ud. I Haven blomstrede Georginer, Krysantemum og de forskellige Sorter Strandasters samt Roser; endnu 17 November er der en Del Løv tilbage paa Træerne, i Haven plukkes smukke Roser, og fra Køkkenhaven hentes talrige Blomkaalshoveder. Først efter 20 November fik Skov og Have helt Vinterpræget.

De øvrige Trækfugles Forhold. Har man nu set, at Forholdene virkelig syntes ualmindelig gunstige for Svalerne, saa ligger det jo lige for Haanden at undersøge, hvorledes det stod med de øvrige Trækfugle, at se, om Svalernes sene Optræden kun var et enkelt Træk af et Forhold, som i det Efteraar var almindeligt. Noget saadant var imidlertid ikke Tilfældet; der var vel tilbage nogle Fugle af de Arter, der ellers er trukne bort tidligere, men ingenlunde flere, snarere færre end andre Aar. Af Viber (*Vanellus cristatus*), som man ellers undertiden i November kan se i Hundredevis, var der kun enkelte Smaalokke tilbage, og af Bekkasiner (*Gallinago scolopacina*) nogle Stykker. Støren

¹ Efter Optegnelser gjorte paa Sanatoriet ved Nakkebolleffjord.

² Alle Temperaturmaalinge er efter Celsius.

(*Sturnus vulgaris*) forsvandt fra Haverne midt i Oktober, og de fleste drog bort, selv om der endnu holdt sig nogle Flokke hist og her; saaledes saas 8 November en Flok paa et Par Hundrede i Rørene ved Nakkebølle Gaard, hvor der ligeledes i Slutningen af November holdt sig en Del Blishøns (*Fulica atra*) og Rørhøns (*Gallinula chloropus*). Men ellers var der intet særligt at bemærke; de Fugle, der skulde rejse sydpaa, var forsvundne, og hvad der skulde komme nordfra var begyndt at indfinde sig, alt i alt en meget almindelig ornithologisk November.

Hvorfor blev Svalerne, og hvorledes gik det dem tilsidst? Altfor langt skal jeg ikke indlade mig paa de herhenhørende Forhold; det vilde let blive en Drøftelse af alle Spørgsmaal, Trækket vedrørende. En Forsinkelse eller en Overvintring af flere eller færre Individuer af Arter, som ellers trækker bort, er jo kendt nok. Man ser hyppigt enkelte Fugle, som er syge eller saarede og ikke i Stand til at foretage den anstrængende Rejse. Den overvintrende Stork er en jævnlig forekommende Meddelelse i Bladene; jeg mindes fra Begyndelsen af Firserne, at jeg saa en saadan ved Horsens. Af nogle Arter findes der desuden hvert Aar ret talrige Individuer, der overvintrer, medens Hovedmassen er trukket bort. I Moserne ses hver Vinter nogle Bekkasiner og Engpibere (*Anthus pratensis*), i Skoven Snepper (*Scolopax rusticola*), ved Strauden Smaaflokke af Stære og paa Marken Lærker (*Alda arvensis*); og ovre i Vestjylland kan man hver Vinter, endda i ret stort Tal, træffe Viber (*Vanellus cristatus*), Hjejler (*Charadrius pluvialis*) og Storspover (*Numenius arquatus*). En Del af dem gaar jo til Grunde, andre klarer sig Vinteren over; Betingelserne for saadanne Fugles Overvintring, er selvfølgelig, at der overhovedet er Føde til dem. Men paa den anden Side ser man, at de fleste Arter om Efteraaret rejser paa deres bestemte Tid, uanset om Vejret er nok saa godt, og Føden rigelig. Ofte har jeg set Stærenes Afrejse imellem 15 og 20 Oktober i Aar, hvor Vejret var overordentlig smukt og Hyld og andre Buske stod med Masser af Bær.

Ser man paa vor Svaaleflok, saa kan her jo næppe være Tale om særligt svage Individuer; dertil var deres Tal for stort. Man maa vel snarere tænke sig, at det var Fugle, som af en eller anden Grund ikke havde naaet at komme med i det store Træk, og saa, unge og uerfarne som de var, ikke havde vovet paa egen Haand at give sig ud paa den lange og farefulde Rejse,

men vilde søge at klare sig hvor de var, saa godt de kunde. Deres endelige Skæbne var nok utvivlsom: de gik lidt efter lidt til Grunde. Jeg tænkte ofte, naar jeg saa Svalerne, paa Polarfarere, der var blevne tvungne til Overvintring, og søgte at klare sig for Kulde og Sult, saa længe de kunde, men sluttelig maatte bukke under. Hvorledes Svalerne døde ved jeg ikke sikkert, men deres gradvise Forsvinden lader vel ingen Tvivl om, hvor galt det gik dem, og at de ikke kunde vedblive at leve, er let forklarligt. Svalerne er jo ikke haardføre Fugle som Stære og Viber; svækkede og underernærede blev de vel alene ved, at den Tid af Døgnet hvor de skulde søge Føde, blev saa kort, og Efteraarets Slud og Regnbyger er ikke Svalerne gunstige; enhver der har set lidt til Fugle, vil kende det sørgelige, forpjuskede og forkrøbne Billede af en Svale, der en kold Maj- eller Septembredag har været udsat for en stærk Regn. Flokken skrumpede ind, den ene gik til efter den anden, og næppe nogen af dem er naaet ned over Alperne.

FRA FUGLEMÆRKNINGSSTATIONEN i VIBORG.

AF

H. CHR. C. MORTENSEN.

(MED ET UDDRAG PAA ENGELSK.)

HISTORISKE BEMÆRKNINGER.

Der findes i ældre Litteratur nu og da Meddelelse om, at en Fugl, der var bleven forsynet med et Mærke, er fanget et eller andet Sted¹, men — saa vidt jeg ved — uden at dette Faktum har faaet synderlig videnskabelig Betydning. I Juli 1835 blev der saaledes ved Danzig skudt en Blisgaas (*Anser albifrons*) med et Messinghalsbaand, som bar følgende Indskrift: Huis te Baak by Zutphen in Gelderland 1906. »Ved nøjere Efterforskning bragte man i Erfaring, at en Baron v. der Heyden Baak paa Huis te Baak i en Række af Aar havde forsøgt at tæmme vilde Ænder

¹ Se f. Eks. M. Braun: »Ältere Markierungsversuche an Vögeln« i Ornithologische Monatsberichte, 1907, p. 59 og Gätke: »Die Vogelwarte Helgoland«, 2. Udg., S. 66.

og Gjæs, hvis Unger han da forsynede med Halsbaand for paa denne Maade at udfinde deres Levealder, Træk o. s. v.«¹.

Skønt man ud over Oplysningen om Gaasens Alder ikke kan udlede noget sikkert af denne ene Meddelelse om et Eksemplar af en højnordisk Fugleart, der var født og opdrættet i Fangenskab i Holland og derefter frigivet, gav v. der Heyden's Forsøg mig Lyst til at prøve, om der ikke i vore Dage, da Efterretningsvæsenet er saa meget bedre indrettet end i 1835, kunde komme et større Resultat ud af at mærke en Del Fugle².

I 1890 kunde jeg nemt komme til at fange nogle Stære, som ynglede ved min Bopæl i Viborg, og jeg tænkte da paa at mærke en Del af dem paa Foden med en tynd Zinkstrimmel, hvorpaa der med Zinkmærkeblæk var skrevet nogle Oplysninger, navnlig »Viborg« og Aarstalangivelse. Det viste sig imidlertid, at den første Stær, jeg mærkede paa den Maade, generedes noget af at bære Zinkmærket og den næste ligesaa, skønt jeg havde gjort Strimmelen betydelig smalle end den forrige. Jeg opgav da foreløbig Forsøget. — Imidlertid kom Aluminium i Handelen til en overkommelig Pris, og i 1898 mærkede jeg saa forsøgsvis en voksen Skallesluger (*Mergus serrator*) (der tilfældigvis var fanget i et Fiskergarn og blev foræret mig af Disciplene K. Schmidt og R. Schneevoigt) med en af de Ringe, som man nu havde begyndt at mærke tamme Høns med. Og da Fuglen let bar Ringen, og der oven i Købet indløb Meddelelse om, hvor den kort efter var skudt, fik jeg Lyst til at tage Forsøget op i

Billede 1. Ringstær (*Sturnus vulgaris*), som skriger advarende ind til sine flyvetierdige Unger. Det er højre Bagtaa, ikke noget Lukke paa Ringen, der ses under denne.

¹ Rhea, 2. H., 1849. S. 10, citeret i N. Kjærboilling: Skandinaviens Fugle, 2. Udg., S. 639.

² Dansk ornithologisk Forenings Tidsskrift, 3. Aargang, S. 85.

store Maalestok. Jeg mærkede saa i 1899 først et Par flyvefærdige Stæreunger, som jeg tog i deres Rede, og havde dem derefter i nogen Tid i Bur for at se, hvorledes de klarede sig med Ringen. Og da den ikke lod til at genere dem i mindste Maade, slap jeg dem ud og indfangede dernæst i Løbet af samme Efteraar 162 voksne Stære, som kom i Besøg i mine Stærkasser¹, ringede dem og lod dem flyve.

Dette blev Begyndelsen til den Ringmærkning, som senere har fundet Sted i stor Stil og med højst interessante Resultater rundt om i Europa: lire Aar efter mig, i 1903, begyndte Thienemann at mærke Fugle i Vogelwarte Rossitten ved det kuriske Hav, 1908 fulgte Kgl. Ungarische Ornithologische Centrale under Ledelse af O. Herman og energisk Medarbejde af Jac. Schenk efter, 1909 British Birds (H. F. Witherby) og Aberdeen University (A. Landsborough Thomson), foruden at forskellige Privatmænd gav sig af med Arbejdet, saaledes J. H. Gurney (1904), Claud. B. Ticehurst (1908) o. s. v.². Og den ene Institution eller Forening er nu kommen til efter den anden: jeg nævner saaledes Vogelwarte Helgoland (H. Weigold), Ornithologische Gesellschaft i Bayern (Streesemann), Rigmuseet i Leiden (E. D. van Oort), Vogelkunde Bern (A. Mathey-Dupraz m. fl.), Naturvidenskabelig Forening i Riga (E. Stoll), Göteborg biologiske Forening (Konservator Kihlén)³ og har dermed mulig endda ikke faaet nævnt alt i Europa. I Amerika har The American Bird Banding Association taget fat i Fjor under W. W. Grants Ledelse.

I England (og mulig andre Steder) havde Jægere for øvrigt i adskillige Aar mærket Unger af jagtbare Fugle, saaledes Lord William Percy, Alnwich Castle (Northumberland), hvis Lister gaar tilbage til Aaret 1891⁴, d. v. s. til Aaret efter at jeg havde begyndt Arbejdet.

Det ny ved mit Forsøg var altsaa ikke just det, at en Fugl fik en Aluminiumring om Foden, men

- a) at voksne vilde Træklugle blev mærket umiddelbart før de forlod Landet⁵;

¹ Se H. Chr. C. Mortensen: Stæren. Myreloven etc. S. 71.

² Sign. D. O. F.'s Tidsskrift, 5. Aarg., S. 115.

³ Ifølge Göteborg Handels o. Sjöfarts Tidning. 14 Okt. 1911.

⁴ Country Life. 1909. 27 Februar, S. 323.

⁵ Baade i 1899 og senere blev der ogsaa ringet halv eller helt flyvefærdige Unger, men Hovedmassen af mine Ringfugle er dog endnu mærket som voksne.

- b) at hver Fugl fik et Løbenummer, der henviste til min Mærkebog, hvor Fangested, Fangstdatum m. m. var optegnet, og hvor Fuglen mulig tillige var bleven beskrevet;
- c) at det var et stort Antal Fugle, der blev mærket;
- d) at Forsøget blev anmeldt i ansete udenlandske videnskabelige Tidsskrifter og i Dagspressen.

Jeg var den Gang ikke Subskribent paa noget udenlandsk ornithologisk Tidsskrift, men efter H. Wingses Raad henvendte jeg mig til O. Haase i Berlin, E. Oustalet i Paris og W. Eagle Clarke i Edinburgh og bad dem interessere sig for Sagen. De tre Herrer imødekom med stor Beredvillighed min Anmodning og offentliggjorde Meddelelsen om Forsøget i

Ornithologische Monatsberichte, 1899, p. 184¹.

Aquila, 1899, p. 406.

Ornithologische Monatschrift, 1899, p. 376.

Zeitschrift für Oologie, 1899, p. 30.

Ornis 1899 (den Gang udkommende i Paris), p. 119.

The annals of Scottish Natural History, 1900, p. 47.

Jeg gik ud fra, at Videnskabsmænd i Holland og Belgien læste et af disse Tidsskrifter, og for Skandinaviens Vedkommende bekendtgjorde jeg selv Arbejdet i det populære Ugeskrift »Frem«s »Vor Jord« for 24 December 1899 og i forskellige danske Provinsblade.

Jeg tænkte mig nu, at en af mine Stære omkom f. Eks. i Vesteuropa, og at den Mand, der fik fat paa den og saa, at den havde en Ring om Foden, satte det i Avisen som en Kuriositet eller for at søge Oplysning om, hvem der havde mærket den. Forhaabentlig vilde saa en eller anden Subskribent paa et af de Tidsskrifter, hvori jeg havde anmeldt Forsøget, se det og sende mig Underretning om Fangsten. (Et af de Oplysningsbureauer, der eksisterer i de store europæiske Byer, og som paatager sig at sende Udklip af Aviser, vilde ogsaa kunne være til Nytte, og jeg kom snart i Forbindelse med »Argus de la Presse« i Paris).

Forsøget lykkedes imidlertid ikke. Jeg fik ikke andet at vide om de 165 Stære, end at en og anden af dem var bleven set eller dræbt i Viborg eller ikke ret langt derfra i Løbet af Efteraaret og det næste Foraar.

¹ O. Haase har skriftlig underrettet mig om, at han ogsaa sendte Meddelelsen til »Zeitschrift für Ornithologie« og »St. Hubertus« og at begge disse Tidsskrifter vistnok ligeledes optog Noticen.

INDSKRIFT PAA RINGENE.

Hvad var nu Grunden til, at jeg fik saa faa Meddelelser om Ringstærerne? Ja først og fremmest vel det, at overhovedet ikke ret mange af dem var falden i Menneskehaand; Stærerne er jo ikke Genstand for Jagt. Men dernæst ogsaa, at Indskriften paa Ringene var for lidet vejledende. Foruden Løbenummeret havde jeg paa de først udsendte Ringe stemplet »Viborg«, men da jeg til at begynde med kun havde løse Typer at arbejde med, blev det mig efterhaanden for vidtløftigt at sætte saa mange Bogstaver, og jeg nøjedes saa med at stemple f. Eks. C. M. (= Chr. Mortensen) eller S. v. (= *Sturnus vulgaris*). Men det var altsaa for lidt.

I 1900, da jeg ringede en Del flyvefærdige Stæreunger, foruden at jeg mærkede gamle Stære hele Sommeren (med Undtagelse af Fældetiden, hvor Stærerne ikke besøger deres Kasser) og ligeledes om Efteraaret, anskaffede jeg derfor et Stempel med »M. Danmark« (M. = Mortensen), og denne Inskription stod saa i flere Aar paa Stærringene. Det var aabenbart bedre; af de Stære, der var mærket paa den Maade, fik jeg i Løbet af første Aar, de var ude, Bud om to fra Udlandet. Den ene (eller dog dens Ring) var kommen til Baron R. Snouckaert van Schauburg i Neerlangbroek (Holland), og han forespurgte hos H. Winge, om han kendte noget til, hvor Ringen stammede fra. Den anden Stær var falden i Hænderne paa en Lægmand, en ung norsk Fisker, Julius Emanuelsen Tjørve, Lister pr. Farsund (Norge); han skrev til »Nationaltidende« i København og fortalte det, samt tilføjede: »Sæt det i Avisen!« Her var det altsaa gaaet til omtrent, som jeg havde tænkt mig, det skulde.

At Indskriften »Danmark« ikke var tilstrækkelig oplysende til, at hvemsomhelst vilde sætte sig i Bevægelse for at faa den oplyst, var mig imidlertid snart klart, og jeg har til Overflod for nylig faaet et Bevis derfor. Hr. Harald Fiedler, Trafikchef ved den nordøst-argentinske Jernbane, saa i 1910 tilfældig i Buenos Aires en udstoppet Stær med Mærket »Danmark«; Fruen i Huset havde faaet den forærende af en Fætter, der havde skudt den i Irland, og den havde nu staaet hos hende i flere Aar; Jægeren havde altsaa ikke haft nogen Interesse af at prøve paa at faa Stærens Historie opklaret. Først Hr. Fiedler skrev til Redaktøren af »Vore Landsmænd i Udlandet«, Hr.

Bertel Fuglsang i København, der atter lod Meddelelsen gaa videre til mig.

For om mulig at fremskaffe flere Meddelelser om dræbte Ringstære stemplede jeg derfor i Efteraaret 1905 ^{Viborg} Danmark og fra Foraar 1906 ^{Mortensen} ^{Viborg D} (D = Danmark) og Løbenummer paa Ringene. En enkelt værdifuld Oplysning har jeg faaet om Stære, der er mærkede med denne Adresse, men det viser sig, at man alligevel langt fra kan gore Regning paa, at enhver, der faar fat paa en saaledes mærket Ringstær, vil sætte sig i Forbindelse med Afsenderen. Præparator John Hinrichs, der arbejder for den kgl. biologiske Anstalt paa Helgoland, meddelte mig saaledes for nylig, at en Stær, mærket Mortensen, Viborg, var fanget paa Helgoland; — Ringen blev senere erhvervet af den biologiske Anstalt og er nu tilsendt mig — og det blev i den Anledning ved Hjælp af Dr. Weigold oplyst, at mindst tre af mine Stære tidligere var omkomne paa Gätkes Ø, deraf to paa Fyrtaarnet, uden at man havde haft Interesse af at skrive til mig om det.

Naar Ringen er lille, kan der jo ikke staa ret meget paa den; Indskriften skal oven i Købet helst være saa stor og tydelig som mulig, da Lægmand ofte har Besvær med at læse smaa Typer. For at faa Adressen saa nøjagtig som mulig, har jeg siden 1903 undertiden mærket en Fugl med to Ringe, hvis Indskrifter supplerer hinanden, og sat en Ring om hver Fod. Det er en Fremgangsmaade, som kan anbefales for mindre Fugle.

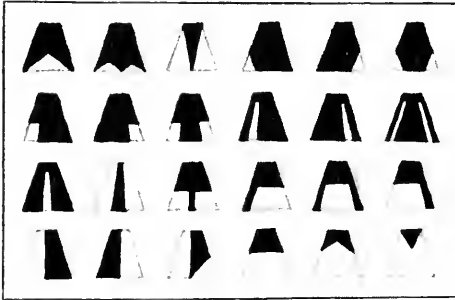
At stemple Indskrift paa Indersiden af Ringen foruden paa Ydersiden af den opgav jeg hurtig, fordi en saadan indvendig Indskrift snart slides ud, naar Ringen glider op og ned ad Foden. Derimod bliver en Indskrift, hvis Bogstaver danner Fordybninger udvendig paa Metalringen, efterhaanden tydeligere derved, at der sætter sig Smuds i Bogstaverne.

Løbenummerets Taltegn skal jo helst være ret store for at være let læselige, og selv om Stærringene er saa vide som mine, kniber det derfor med at faa mere end tre Tal til at staa paa hver af dem. Jeg har da foreløbig ladet Pladsen angive Tusindets Nummer, altsaa sat det første Tusindes Hundreder bag min Adresse, andet Tusindes foran den; — Stærenes Løbenumre er ikke i Forbindelse med mine andre Ringfugles. Hver Art har saa vidt mulig (∞) for saa vidt den maa antages at være

kendt sikkert ogsaa af Lægmand) sin Række for sig selv; derved opnaas, at man ikke alt for hurtig skal til at bruge mangelciffrede Tal paa Ringene.

For om mulig at kunne kende de Ringstære, som ynglede ved mit Hjem, fra hinanden, naar jeg traf dem borte fra deres Kasse, ferniserede jeg i Aaret 1903 deres Ringe (der naturligvis i ovrigt var stemplede som sædvanlig) en med rød, en anden med blaa Farve o. s. v. Men det duede ikke: der kunde kun skaffes et meget begrænset Antal kendelige Farver; selv de tydeligste af dem var ikke meget iøjnefaldende paa Frastand, og

Farven blev oven i Købet hurtig slidt af, saa den kun blev staaende i de fordybede Bogstaver. Det viste sig mere praktisk at mærke Ynglestærene ved forskelligt formede Klip i Halefjerene (der jo erstattes af ny, inden Fuglen skal ud paa de lange Rejser).

Billede 2. Eksempler paa Klip, der er gjort i de vifteformigt udbredte Halefjer af ynglende Ringstære (*Sturnus vulgaris*). Naar man ved, hvilken Kasse Stærene bor i, kan det have sin Interesse at kunne kende dem, naar man møder dem rundt omkring paa Markerne o. s. v.

Paa Ringen til en større Fugl kan der anbringes en tilstrækkelig fyldig Adresse, hvad der selvfølgelig er det mest formaalstjenlige

og derfor altid har staaet paa mine Ringe til Rovfugle, Storke, Ænder o. s. v. Men ofte har det vist sig, at Folk ikke har skrevet efter den opgivne Adresse alligevel, hvad enten de nu ikke har haft tilstrækkelig ornithologisk Interesse, eller de ikke har anset Adressen for nøjagtig nok. Jeg har derfor siden Efteraar 1909 paa de større Ringe sat »Write to« eller »Avertir« eller begge Dele foran Adressen. Dog er heller ikke det altid tilstrækkeligt til at faa Folk til at skrive; Jægere uden boglig Dannelse forstaar jo jævnlig ikke, hvad disse Ord betyder.

I Portugal er saaledes for nylig dræbt to Ringhejrer, hvis Ring bar det manende »Write to«, men uden at Jægerne havde fulgt Opfordringen. Oplysningen er da kommen til mig gennem »Argus de la Presse« i Paris, der sendte mig Udklip af franske Blade, der havde optaget Meddelelsen fra portugisiske, samt fra Hr. W. m. C. Tait i Oporto, en Mand, hvem mange af os Ring-

mærkere har Grund til at være taknemlig, fordi han er saa udmærket paa Post i Portugal og har fremskaffet mange værdifulde Oplysninger om dræbte Ringfugle, som ellers vilde være gaaet tabt.

Foruden Løbenummer har jeg paa de større Ringe stemplet et Kontrolbogstav, der kan blive til Nytte, hvis Jægeren ved en Skrive- eller Læsefejl (eller alene efter Hukommelsen) opgiver et galt Nummer; dette Bogstav, der selvfølgelig ogsaa staar opført i min Mærkebog, har flere Gange vist sig praktisk.

Ligeledes meddeler mine Lister, hvilken af Fuglenes Fødder der er mærket, samt om Indskriften paa Ringen er opret eller omvendt, naar Fuglen staar. For mange Fugles Vedkommende er denne Forsigtighedsregel overflødig; det vil saaledes vist næppe kunne tænkes, at en Lægmand, der har faaet fat paa en levende Vildand, lader den slippe sig af Hænderne igen. Selv om han altsaa tilfældig skulde have en Ring liggende, som han har taget af en skudt Ringand, saa er der ikke megen Sandsynlighed for, at han skulde sætte denne Ring paa den nu indfangede levende og lade den flyve. — Men med en Fugl som f. Eks. en Stær kunde en saadan mindre behagelig Hjælpsomhed virkelig tænkes, og det er derfor ikke af Vejen at have optegnet saa mange Kendetegn som mulig paa hver mærket Fugl. At klippe Spidsen af et Kloled vil være praktisk, hvis man kan være vis paa, at det ikke generer Fuglen saaledes, at den af den Grund ikke følger sine Kammerater, som den skulde.

RINGENES INDRETNING.

Som Mærker eller »Ringe« har jeg benyttet Aluminiumstrimler, der bøjes om Fuglenes Fod, og for at Foden ikke skal tage Skade, har jeg filet og glattet Strimmelens skarpe Kanter og spidse Hjørner bort. Den sammenbøjede Strimmel slutter ikke fast om Mellemfoden, men kan glide op og ned ad den, saaledes at der kan skylles rent mellem Ring og Mellemfod, naar Fuglen bader sig. For at Fuglen ikke skal kunne pille Ringen af, har jeg benyttet forholdsvis tykke Aluminiumstrimler; de er jo ogsaa mere holdbare end tynde vilde være: til Stære skulde de helst kunne holde i alt Fald en halv Snes Aar og til Storke muligvis baade 70 og 80 Aar. For øvrigt slides Ringene en Del, naar de frit kan glide op og ned ad Foden: allerede efter

et Aars Tids Forløb ses det saaledes, at Stæreringene er bleven noget tyndere paa den Kant, der vender ned mod Fuglens Tær.

Paa nedenstaaende Skema ses nogle Opgivelser af Ringenes Størrelse og deres Vægt i Forhold til Fuglens.

Ringen anvendt til:	Strimmelens omtrentlige Udstrækninger i Millimeter	Strimmelens omtrentlige Vægt i Gram	Fuglens omtrentlige Vægt i Gram	Strimmelens Vægt i Forhold til Fuglens (omtrentlig)
Stork (<i>Ciconia alba</i>)	52 × 15 × 2	4	3500	1 : 875
Krikand (<i>Anas crecca</i>)	25 × 10 × 1	godt 0,5	Stor: 335 ¹ Lille: 250	1 : 600 1 : 400
Musevaage (<i>Buteo vulgaris</i>)	42 × 15 × 2	godt 3	Storre: 1150 Mindre: 950	1 : 375 1 : 315
Stær (<i>Sturnus vulgaris</i>)	18 à 20 × 5 × 1	0,25	Stor: 95 Lille: 65	1 : 550 1 : 240

¹ efter Opgivelse paa et Skind, tilhørende E. Lehn Schiøler.

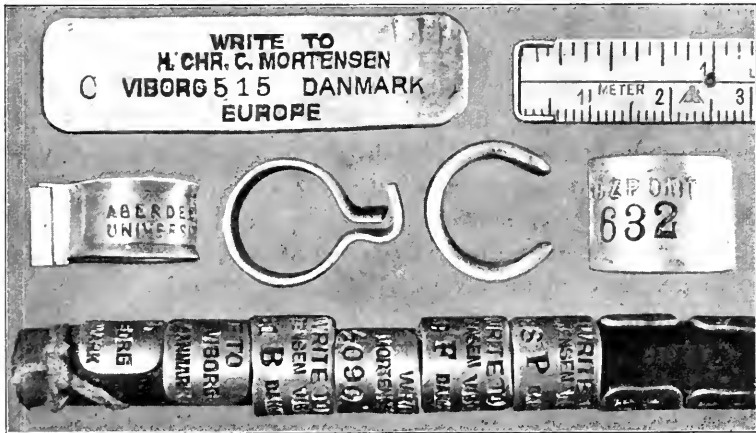

Billede 3. Indsendte Fodder af mærket Stær (*Sturnus vulgaris*) og Krikand (*Anas crecca*). Anderingen viser Aluminiumstrimmelens Ender bragt tæt sammen.

Strimlerne bøjes saa meget sammen i Ringform, at de netop kan skydes ind paa Fuglens Mellemfod; de 1 mm. tykke Strimler kan bøjes med en almindelig Niptang med cylindriske Kæber, medens de 2 mm. tykke bøjes ved Slag med en Trækølle over en cylindrisk Jernstang. De halv sammenbøjede »Ringe« opbevares derefter i Nummerorden paa en Pind, om hvis Ender der er bundet Sejlgarn, for at Ringene ikke skal glide af. En saadan søvglinsende lille Stok ser nok saa fiks ud.

I Begyndelsen lavede jeg selv Ringene, men det blev mig snart saa stort et Ar-

bejde, at jeg maatte overlade det til en Haandværker. Men da Ringene altsaa ikke bliver lavet fabrikmæssig, men fremstilles en for en ved Haandarbejde, bliver de ret kostbare: eksempelvis er Prisen for en færdig Størring (der er forholdsvis dyrere end de større Ringe) med Tilklipning, Filing og Glatning, Stempling, Bøjning og Ordning paa Pind samt Slid paa Værktojs en halv Snes Øre, for de større Ringe mere.

Billede 4. Ringe. — Foroven: Plade, der har været bøjet som Størring og er rettet ud igen. — I Midten, fra højre Side: Størring fra U. O. C. i Budapest med kort Lukke efter Rossittenmonster. Bogstaverne (=Központ-) er ophøjede, Tallene fordybede. Størring fra Viborg, 2 mm tyk og fra Rossitten, 1 mm tyk, med Lukke, begge set fra Kanten. Ring fra Aberdeen med ombøjede Rande og Rossittenlukke. — Forneeden: Pind med Viborgringe i Nummerorden (Ringene er her sat skævt for hinanden, for at hele Indskriften kan læses).

KAN RINGEN GØRE FUGLEN FORTRÆD?

Et vigtigt Spørgsmaal er dette: kan Fuglen bære en Ring som den ovenfor beskrevne uden at komme til Skade f. Eks. derved, at Ringen slider Hul paa Fodens Hornplader, eller paa den Maade, at Ringen hænger fast i et eller andet, saaledes at Fuglen kommer til at vride Foden af Led eller endog brækker den? Eller vil Ringen hæmme Fuglens Flugt, saaledes at den hurtigt bliver et Bytte for Rovfugle eller ikke kan følge med Kammeraterne under deres Kraftpræstationer for at naa fjerne Lande? Eller kan det tænkes, at den blinkende Ring vil henvende Jægeres Opmærksomhed paa Fuglen, saa at den derfor bliver udsat for flere Efterstræbelser, end den ellers vilde være? Af

disse Spørgsmaals Besvarelse afhænger det, om man overhovedet kan forsvare at gøre Mærkningsforsøget, og om det kan bringe paalideligt Udbytte.

Hvad det første Spørgsmaal angaar, da er det klart, at en Ring, som en af mine, der frit kan glide op og ned ad Mellemfoden, slider noget paa Fodens Hornklædning. Er denne noget ujævn, som paa en Musevaage, kan den blive slidt glat, og en Stær faar Pladerne foran paa Mellemfoden noget tyndslidte, saaledes at man vil være i Stand til at se, hvilken Fod der har været mærket, hvis Jægeren har taget Ringen af: (dette Kendetegn for den mærkede Fod kan for øvrigt i Tvivlstilfælde faa sin Betydning). Men Sliddet er ikke saa betydeligt, at det i nogen Maade kan gøre Fuglen Fortræd; det kan sammenlignes med det Slid, som man ser frembragt af en Ring paa en Menneskefinger. Jeg spørger altid de Jægere, der melder en Ringfugl, om Ringen har gjort Fuglens Fod Skade, men der svares som Regel ikke alene »Nej«, men »Aldeles ikke«, »ikke paa nogen Maade« el. lign., selv om Talen er om en Vildand, hvis bløde Fødder, der oven i Købet tidt kommer i Vand, maa være særlig modtagelige for Beskadigelse.

Jeg saa en Gang en lille Knyst ved Grunden af Bagtaaens Overside paa Ringfoden af et Par mærkede Stære¹, og jeg troede, at denne Knyst var fremkommen ved Tryk af Ringen, der blev klemt mellem Bagtaa og Mellemfod, naar Fuglen under Søvn sank sammen i Foden. Men jeg har senere set, at Ringen, naar Fuglen sætter sig til Ro, plejer at glide ned til Hælen, der nemlig saa holdes lavere end Knoledet. Og jeg har desuden nu og da fundet en Knyst af akkurat samme Udseende paa samme Sted af Bagtaen af en Stær, der endnu ikke var mærket, saa jeg ved, at denne Beskadigelse ikke har noget med Ringen at gøre.

Med Hensyn til Spørgsmaalet, om Ringen vil kunne tage fat i noget eller hæmme Fuglens Bevægelser, saa vil jeg nøjes med at citere, hvad jeg tidligere har skrevet²: — — »jeg har set Hundreder af Ringstære i det fri, deraf ikke faa Ynglestære, det ene Foraar efter det andet ved vort Hus; jeg har set dem sidde, hage sig fast ved Stærekassens Indgangshul, løbe, flyve, sove, slaas, bade sig, pudse sig, klø sig med Ringbenet, danne Redeskaal inde i Forsøgskassen, ruge o. s. v.; jeg har set dem i ad-

¹ Se Ornith. XI, p. 312.

² Dansk ornithologisk Forenings Tidsskrift, 1907, p. 146.

skillige Graders Frost og i mange Graders Varme — altsammen uden at kunne opdage, at Ringen har generet dem«. Een af mine Stære, som i to paa hinanden følgende Aar havde Rede ved vort Hus og som jeg havde Lejlighed til at se mange Gange om Dagen, havde jeg givet en Ring paa hvert Ben, men heller ikke det hæmmede dens Bevægelser i mindste Maade.

Jeg har haft en Musevaage, en Ravn og en Krikand, alle med Ring om Foden, i Fangenskab i nogle Uger, og i et lignende Tidsrum haft Lejlighed til i faa Alens Afstand at iagttage ringede Storkeunger paa deres Rede med samme Resultat: Ringen generer ikke.

Af Skemaet S. 106 vil det fremgaa, at den Fugl, der faar forholdsvis mest at bære paa, er Stæren¹; men selv for et meget lille Eksempel vil det ikke blive til mere end hvad f. Eks. lidt vaad Jord, der hænger fast ved Fuglens Fødder, kan veje. Eller man læse følgende Betragtning: Et Par almindelige Lædersko vejer c. 750 Gr. til en Mand paa c. 75 Kilogram. Skoenes Vægt forholder sig altsaa til Mandens som 1 : 100, det vil sige, de er mer end dobbelt saa tunge i Forhold til Manden som en Stæring er i Forhold til en lille Stær. Et Landpostbud her paa Egnen gaar imidlertid hver Dag 30 Kilom. med endnu tungere Støvler paa end de nævnte og er endda ikke mere træt, naar han kommer hjem om Aftenen, end at han kan passe sin Have o. s. v. Og Mandens Muskelstyrke er forholdsvis meget mindre end en Stærs²; Landpostbudets daglige Tur er sikkert mindst lige saa anstrengende for ham som en Dagsrejse i Træktiden er det for Stæren (i alt Fald, naar den kan flyve over Land).

Men gør Ringene ikke Fuglene saa kendelige, at Mennesker vil skyde dem ud af Flokken som Kuriositeter? Nej. Det er ganske vist ikke vanskeligt at se en Ring om Foden paa f. Eks. en Stær, der opholder sig et Par Meter fra Iagttageren (naar Fuglen da ikke netop gaar i Græsset), men allerede paa en Snes Meters Afstand er det ikke altid let at se Ringen, og naar Stæ-

¹ Musevaagen, der er Specialist i at bære i Fodderne, ufortalt.

² Muskelstyrken retter sig efter Størrelsen af den Flade, der viser sig, naar Musklen skæres over paa tværs: Styrken vokser altsaa efter et kvadratisk Forhold. Men Legemets Masse, Rumfanget, vokser efter et kubisk Forhold. Et Dyr, hvis Krop er to Gange saa høj som Kroppen af et andet af samme Art, har ganske vist (hvis Dyrenes Muskler er forholdsvis lige tykke) fire Gange saa stor Muskelstyrke, men skal ogsaa bevæge et Legeme, der er otte Gange saa tungt, ∴ det store Dyr er forholdsvis ikke saa kraftigt som det lille.

ren flyver, bliver Metallet gemt i Fjerklædningen. Og selv paa en Stork, der dog strækker Fødderne uden for Halen under Flugten,

er det vanskeligt at opdage Ringen, endog naar Fuglen flyver nær hen over lagttageren, og han har Kikkerten rettet paa dens Fødder. Jeg har adskillige Gange staaet og passet paa mærkede Storkeunger, som kom flyvende hjem, men det er ikke altid, at jeg har kunnet opdage Ringen, ikke en Gang i det Øjeblik, da Fuglen har strakt Fødderne nedad for at komme til at staa i Reden. En Ring, der kommer saa meget i Vand og ikke bliver pudset mere mod Fjere end en Storkering, taber hurtig sin Glans og bliver mat graalig eller endog brunt anløben, saa den ikke tegner sig skarpt mod Fuglens Fod, men kun opdages som en lille Fortykkelse paa den.

Det vil heraf kunne skønnes, at det i al Almindelighed ikke medfører nogen Fare for Fuglens Liv, at den er mærket.

Billede 5. Mærket Storkeunge (*Ciconia alba*) i Færd med at lande paa Reden. Ringen er gledet lidt op ad Mellemfoden (højre); den kan ses paa Fotografiet, men opdages ikke let, naar Fuglen er i Bevægelse.

MEDARBEJDERE.

Jeg er ansat som Overlærer ved Katedralskolen i Viborg og kan altsaa kun drive Ornitologien i den Fritid, der levnes fra Skolearbejdet, endda kun i ret beskeden Maalestok. Og naar man, som jeg, er naaet et godt Stykke over de halvhundrede Aar, kan der ikke gøres saa meget Arbejde i »Marken« som ønskeligt var. Jeg har derfor været glad ved, at ikke faa Fuglevenner nu og da har rakt mig en hjælpende Haand. Adskillige unge Mennesker har klatret op til Rovfuglereder og hejset Ungerne ned til mig, andre har mærket Hejreunger og Stære eller har cyklet rundt til Gaardene paa Landet og ringet Storkeunger

o. s. v. Følgende Herrer har ringet Fugle for mig: Stud. mag. Chr. Bach (Storke), Stud. polyt. M. Bang (Storke), Stud. med. G. Begtrup (Hejrer), Stud. med. D. Bøggild (Storke), Gymnasiast H. Bøggild (Storke), Adjunkt Ferdinand (Klyder), Mejeribestyrer Aa. FINDERUP (Spurvehøge), Overlæge O. Helms (Hættemaager), Gymnasiast A. Jacobsen (Hejrer), Stud. mag. P. Jespersen (Hejrer og Stære), Lærer, Cand. phil. Imm. Kirkegaard (Rovfugle), Skovrider P. H. Lassen (Rovfugle), Skovrider G. Morville (Storke), Veterinærstuderende A. Nybo (Storke), Stud. med. G. Rendtorff (Rovfugle, Hejrer, Storke), Stud. med. E. Rossen (Rovfugle, Storke), Forststuderende V. Rossen (Rovfugle), Stud. med. S. Saxtorph (Hejrer, Stære), Landvæsenseleverne A. Torm (Storke) og N. Tulstrup (Stære), Lærer Aa. Taaning (Stære), Gymnasiasterne Erik og Gustav Wetche (Storke), foruden at forskellige andre nu og da har mærket nogle Kuld Stæreunger.

Dernæst har Direktør Carl Rubow og Baroniet Brahetrolleborg (gennem Forstassistent A. Fabricius) købt Ringe paa Fuglemærkningsstationen; førstnævnte for at mærke Stormmaager (*Larus canus*) og Hættemaager (*Larus ridibundus*), Brahetrolleborg til Mærkning af Graaænder (*Anas boscas*) og Krikænder (*Anas crecca*).

Og endelig har Køjemændene N. J. Anthonisen og J. M. Knudsen været engagerede til at mærke Krikænder (*Anas crecca*), Spidsænder (*A. acuta*) og Pibeænder (*A. penelops*) i Køjerne paa Fanø paa Tider, hvor jeg ikke selv kunde komme derned.

Mærkningsarbejdet har efterhaanden medført en betydelig Brevveksling paa Dansk, Tysk, Engelsk og Fransk. Adjunkterne Black og Sixhøi samt min Hustru Ingeborg Lemming Mortensen og Dr. Claud. B. Ticehurst i England har hjulpet mig paa forskellig Maade med Oversættelse. Forfatteren Åge Meyer Benedictsen, Translatrice Frk. Helene Crone og Mellemkoleelev Holger Lassen (der er født i Rusland) har klaret russiske Breve, Translatrice Frk. J. Mullit Portugisisk; andre har været mig til Hjælp med at tyde vanskelig læseligt Hollandsk, Spansk og Italiensk; Fru Margrethe Levy og min Hustru har udført Sekretærarbejde o. s. v.

Og det er ikke smaa Udgifter, der efterhaanden løber paa til Ringe, Indkøb af Fugle, Dusører, forskellige Brugsgenstande, Rejser, Porto, Tryksager o. s. v. Det har da været mig en stor

Hjælp, at Carlsbergfondet tre Gange, i 1907, 1909 og 1911, har bevilget mig en Understøttelse, hver Gang paa 500 Kr. Uden denne Hjælp vilde jeg ikke have kunnet udføre Arbejdet med Krikanden (*Anas crecca*)¹ og Spidsanden (*Anas acula*), som jeg haaber snart at faa Lejlighed til at meddele nærmere om.

Men at nævne alle dem, der i Ny og Næ velvilligst har ydet mig en Haandsrækning, vilde paa dette Sted blive for vidtløftigt — Dagspressen maa jeg dog ikke glemme! — jeg kommer til at nøjes med, herved at bede alle og enhver, der har ydet mig Hjælp paa en eller anden Maade, om at modtage min bedste Tak!

ANVISNING FOR MEDARBEJDERE.

De Greb, der skal gøres under Mærkningsarbejdet, er noget forskellige efter Fuglens Art og Ringens Størrelse.

Naar man tager en Stær (*Sturnus vulgaris*), lader den glide over i venstre Haand og fører dennes fjerde Finger hen under den, sætter Fuglen sig paa Fingeren som paa en Gren. Man trækker nu den ene af Stærens Fødder fra Fingeren og holder Foden fast om Tærne med Tommel- og Pegefinger, medens Stæren (som det ses paa Billedet Side 113) til Gengæld holder fast paa Mærkerens fjerde Finger med sin anden Fod. Den halv sammenbøjede Aluminiumstrimmel kan derefter tages med Niptangen og klemmes sammen om Stærens Mellemfod, idet man passer, at Spidsen af Niptangens Kæber samtidig skyder sig lidt ind over Mærkerens Tommelfinger, saaledes at det bliver den, og ikke Stærens Mellemfod, der bliver klemt, hvis Taget med Tangen skulde glippe.

Større Fugle maa behandles anderledes.

Til Mærkere, hvem jeg ikke har kunnet give mundtlig Besked om Mærkningen, har jeg sendt en lille skriftlig Anvisning; jeg aftrykker her eksempelvis nogle

Regler for Storkemærkning.

Storkeejers Tag behandles saa varsomt som mulig.

Naar man gaar op ad Stigen, sættes Siden af Fødderne (ikke Fodspidserne) ind mod Taget, for at der ikke skal komme Mærker af Fødderne paa det.

¹ Se Vidensk. Medd. fra naturhist. Forening, 1908, S. 127—139 og D. O. F.'s Tidsskrift, III, S. 124.

Paa Tagryggen er det ofte praktisk at krybe, for at Mønningen ikke skal tage Skade.

Det tilraades at lægge en tom Sæk eller lignende op ad Storke-redens Grene (der ofte er stærkt kalkede af Fuglenes Ekskrementer), for at Mærkerens Tøj ikke skal blive griset til.

Storkeungerne knækker Benene sammen og lægger sig ned, naar Mærkeren rejser sig op ved Reden eller strækker Hænderne ud over den; de dækkes saa med et Stykke mørkt Tøj.

Billede 6. En Stær (*Sturnus vulgaris*) mærkes. Stærens venstre Fod holder fast paa Mærkerens Ringfinger, medens dens højre Knoled klemmes let mellem hans Tommel- og Pegefinger. (Se i øvrigt Teksten S. 112, Lin. 14—26.)

Ungerne bør under Mærkningen ligge med Halen mod Mærkeren; hvis de har lagt sig i en anden Retning, kan de, stadig dækkede af det mørke Tøj, løftes en Kende og anbringes efter Ønske, uden at deres Vinger derfor beskadiges.

Mærkeren stikker derpaa sin Haand ind under det mørke Dække og retter en Unges ene Ben (Fod) bagud, uden for Dækket; Storken lader saa i Reglen Benet ligge ganske stille, saa det kan mærkes.

Ringene anvendes i Nummerorden.

Til at klemme den bøjede Aluminiumstrimmel benyttes en »fransk Skruenøgle« (hvis Kæber skrues mod hinanden, naar man drejer paa Skruenøglen's Haandtag) eller en grov Niptang (Fladtang); ikke saa gærne en Knibtang, der kan ødelægge Dele af Indskriften.

Strimmelen klemmes først nogenlunde sammen ved et Tryk paa dens Sider og lukkes saa fuldstændig ved et Pres paa en af Enderne eller paa begge Ender paa en Gang.

Ringene maa ikke holdes skraat ind mod Fuglens Fod, for saa kan den skrabe mod Skælkledningen.

Medens Mærkeren endnu har fat paa Fuglens Fod, gør han de nødvendige Optegnelser til Mærkningsstationen om Ringens Anbringelse m. m.¹

Gylp har sin Interesse; den kan samles i store brugte Konvolutter, hvorpaa der straks skrives Findested og Datum.

Tomme Pinde, som Ringene har siddet paa, bedes tilbagesendte.

At udsende en Anvisning som denne, er nu et; at faa den fulgt er noget andet. Det har vist sig, at den Del af Mærkningen, der bestaar i frisk Friluftsarbejde med Paasætning af Ringen, i al Almindelighed er den interessanteste; jeg tvivler saaledes ikke om, at adskillige af de unge Mennesker, der har hjulpet mig, vilde gaa gennem baade Vand og Ild, om det skulde være, for at faa fat paa Fugle til at sætte Ringe paa. Men den Del af Arbejdet, som bestaar i at gøre nøjagtige Optegnelser, paa Stedet, straks, mens man sidder med Fuglen i Haanden, og derefter hurtigt at indsende disse Optegnelser til Mærkningsstationen, vinder ikke saa megen Sympati, eller interesserer endog absolut ikke, saaledes at det nu og da har knebet for mig at faa mine Lister i Orden.

BREVVEKSLING MED JÆGERNE.

Naar Ringfuglene er udsendt, imødeses hver Post med Spænding: det kunde jo være, at den bragte en Meddelelse, eller en »Fugl«, som vi siger! Og er der kommen en, studeres Frimærke og Poststempel ivrigt, for at der kan faas et foreløbigt Begreb om, hvor Fuglen er fløjet hen. Udskriften paa Brevet er i Reglen en Kopi af det, der staar paa Ringen; Fuglens Løbenummer og Ringens Kontrollbogstav anses almindelig for Husnummer og Betegnelse for Bydel; undertiden er »Write to« skrevet ud i eet Ord og antaget for at være en Titel som »Justitsraad« eller lignende; ikke sjældent er mit Navns første Forbogstav »H« opfattet som Hr. Een Gang har Udskriften været: »Mortensen, en der mærker Fugle«, en anden Gang stod der (paa Tysk): »Til den forrige Ejer af en tam Stork, Hr. Födt«, fordi der paa Ringen

¹ Se S. 105.

stod, at Fuglen var »Født i Viborg«. Det fremmedklingende Navn foranledigede da Postvæsenet her i Byen til at sende Brevet til Viborg i Finland, hvorfra det vendte tilbage til Danmark med Paaskriften »Ukendt i Viborg, Finland«. Saa blev det aabnet og havnede endelig hos mig. — Undertiden skriver Jægeren til sit Lands Konsulat i København, til det danske Udenrigsministerium eller til Borgmesterkontoret i Viborg, hvad der er meget praktisk, da det jo kunde hænde, at jeg var flyttet bort fra Byen

Billede 7. Mærket Unge af Duehøg (*Astur palumbarius*), lagt ned paa Jorden

eller endog helt bort fra Jorderige; det maatte da antages, at vedkommende Autoritet vilde tage sig af Meddelelsen, saaledes at den ikke gik tabt for Videnskaben.

Der skal jo, som det vil fremgaa af, hvad der er fortalt Side 102 ff., ikke saa faa heldige Sammentræf af Omstændigheder til for at faa en Meddelelse om en Ringfugl, og det er derfor givet, at Mærkningsstationen er Jægeren meget taknemlig for hans Brev. Naar Manden saa en Gang har faaet sig sat ved Skrivebordet, er det oven i Købet meget almindeligt, at han skriver yderst elskværdigt og imodekommende. Han spørger næsten altid om, i hvilken Hensigt Fuglen er mærket, samt hvor og naar det er sket. Mulig udtaler han sin Glæde over, at han har kunnet være Videnskaben til Nytte, og jævnlig ender hans Brev med

Udtalelser som: »Hvis jeg paa nogen Maade yderligere kan være Dem til Tjeneste, skal det være mig en Fornøjelse«.

Jeg er altid glad, naar Jægeren har sit Navn og sin Post-adresse trykt paa Brevpapiret: for det er jo en menneskelig Svaghed at benytte Skriftegn, der vel kan være smukke og karakteristiske (og derved bereder Nedskriveren Glæde), men som ikke er i Stand til at bibringe Modtageren af Brevet de Forestillinger om Navne o. l., som Afsenderen har ønsket: i alt Fald ikke uden langvarigt Studium og Gættten sig frem. I enkelte Tilfælde har jeg maattet fotografere Jægerens Navn og klistre Fotografiet uden paa Brevet til ham, idet jeg gik ud fra, at det stedlige Postvæsen kendte Mandens Bomærke.

For at faa Oplysninger om det, som det er af Interesse for mig at erfare om Fuglen, har jeg saa tilsendt Jægeren 1) en lille Meddelelse om mit Mærkningsforsøg, 2) et Spørgeark og 3) nogle smaa Landkort, tagne fra Artikler om mine Ringfugle, med Angivelse af, hvor Fuglene er omkomne, og hvem der har skrevet til mig om dem. Disse Papirer har jeg ladet trykke paa Dansk, Tysk, Engelsk og Fransk. Det først nævnte Dokument lyder saaledes:

Videnskabeligt Forsøg.

Højt ærede Herre!

For at udforske forskellige Trækfugles Rejseveje har jeg (siden 1899) mærket Støre, Rovfugle, Storke, Vildænder o. s. v. med en Aluminiumring om Foden.

Se (Henvisning til Litteratur .

Jeg takker Dem meget for den venlige Meddelelse af om min Hvis De vil være saa god at udfylde indlagte Spørgeark (der er et Blad af min Mærkebog) saa udførligt og nøjagtigt som muligt, takker jeg Dem herved forud. Et Aftryk (som det medfølgende) af Ringens Nummer og Bogstav vil være mig til Nytte, for at jeg kan se Anordningen af Typerne o. s. v. Aftrykket fremstilles temmelig let paa tyndt Papir med en ret spids og haard Blyant. Papiret vædes først lidt paa Undersiden og trykkes saa fast ind mod Indskriften.

Ærbødigst

H. Chr. C. Mortensen,
Viborg, Danmark.

Et Spørgearks Indhold er følgende:

Aftryk af Ringens Nummer og Bogstav.

Har Ringen gjort Foden Fortræd?

(Og i saa Fald: paa hvilken Maade?)

Var Fuglen i god Foderstand?

Den blev skudt den 19 . . . Kl. . . . ^{Form.}
_{EFerm}

Var den flyvende? Staaende? Svømmende? Eller hvorledes?

Hvor blev den dræbt?

(Stedets Beliggenhed bedes opgivet saa nøjagtig som mulig, for at jeg kan bestemme geografisk Længde og Bredde).

De bedes være saa god at sætte et × paa det vedføjede lille Kort!

Hvorledes er den Lokalitet, hvor Fuglen blev dræbt, beskaffen?

(Skov, Mose, Eng, Flod, Sø o. s. v. Nøjagtig Beskrivelse vil være til Nytte for mig).

Hvorledes var Vejret i den Tid, da No. . . . blev dræbt?

(Temperatur? Vind? Regn? Sne? Taage? o. s. v.)

Var Fuglen alene eller i Flok med andre Fugle af samme eller en anden Art?

Ses der mange om Efteraaret eller om Foraaret i Omegnen af det Sted, hvor denne Fugl blev dræbt?

Dræbes der mange af dem?

Ved De fra hvilket Verdenshjørne de om Efteraaret ankommer til Stedet?

Og om Foraaret?

Yngler de der?

Overvintrer de der?

(I saa Tilfælde: i hvilke Maaneder?)

Er No. . . . bleven udstoppet?

(Hvem tilhører i saa Fald den udstoppede Fugl?)

Eller: Er Fuglen bleven spist?

Er Foden med Ringen bleven opbevaret?

Andre Oplysninger?

(F. Eks.: Sad Ringen paa højre eller venstre Fod?

Var Indskriften opret eller omvendt, naar Fuglen stod?)

.
 (Adresse og Datum.)

.
 (Navn.)

Da de originale, af Jægeren udfyldte, Spørgeark, efterhaanden som de indkommer, hæftes sammen til en Bog for sig, er de forsynede med en Margin. Imidlertid har det vist sig, at det er meget vanskeligt at faa Folk til at lade være med at skrive i denne Rand, selv om jeg har skrevet et advarende: »Ikke skrive i Randen!« eller for en Sikkerheds Skyld har skraveret den over med Blækstreger paa Kryds og tværs, og jeg har derfor maattet lade den trykke kulsort.

At faa et Spørgeskema udfyldt efter Ønske er ikke altid saa let, som man skulde tro. Paa Arkene fra de første Aar, jeg mærkede Fugle, staar f. Eks. det Spørgsmaal: »hvor er Fuglen

skudt«? uden de Tilføjelser, jeg senere har gjort dertil. Og flere Gange har jeg da faaet følgende Svar: »I højre Vinge« el. lign. Da jeg saa senere havde tilføjet: »Angivelsen af Stedet saa nøjagtig som mulig«, er der flere Gange svaret, hvad der paa Dansk vilde lyde saadan noget som: »100 Alen fra P. Larsens Mark«. En Gang er der privatissime meddelt mig, at Angivelsen af det Sted og den Tid af Døgnet, hvorpaa Fuglen meddeltes skudt, kun var af »officiel Karakter«; i Virkeligheden var Fuglen dræbt et lille Stykke fra det opgivne Sted, nemlig inde paa en anden Mands Mark, og det oven i Købet om Natten, hvor Jagt efter Landets Love ikke var tilladt, — men denne lille Rettelse havde for øvrig intet at sige i videnskabelig Henseende.

Det er ikke altid, at Jægeren har kunnet komme ud af at tage det Aftryk af Indskriften paa Ringen, som er tilstrækkeligt for mig, naar jeg selv har mærket vedkommende Fugl (medens jeg gerne ser Ringen selv opbevaret i Jægerens Land som Bevis for, at Fuglen er fløjet derned), og han har da sendt mig Ringen til Eftersyn (ofte efter at have rettet den ud), undertiden med Ønske om at faa den tilbage til Opbevaring som Jagttrofæ. En enkelt Gang oplyses det, at Jægeren allerede bærer Ringen ved sin Urkæde eller har ladet den rette ud og indlægge paa sin Bøssekolbe¹; — i det hele taget vises der jævnlig Ringen mere Opmærksomhed end Fuglen, der dog for Mærkeren er det væsentlige.

Og det er da for øvrig ikke saa underligt, at en Lægmand kan være noget uforstaaende, naar han pludselig faar en Ringfugl i Haanden. Han ved i Øjeblikket ikke, hvordan han bedst skal bære sig ad i dette mærkelige Tilfælde, og han tager da foreløbig Ringen af Fuglen og gemmer den som en Kuriositet. Først ved at komme til at tale med andre om det, bestemmer han sig til at skrive efter Adressen for at faa at vide, hvorfor Fuglen var mærket. Det har mere end een Gang vist sig, naar jeg har bedt om at faa Ringfoden sendt til Eftersyn, at Ringen sidder anderledes paa Foden end den efter mine Bøger skal, og det opklares saa, at Jægeren har taget den af og sat den paa igen. Ved en saadan Lejlighed har det tidligere omtalte »Ringmærke«, de glattede Hornplader paa Fuglens Mellemfod, været

¹ Se H. Chr. C. Mortensen: »Krikenderne fra Fano« i Gads danske Magazin, Marts 1909, S. 393: Meddelelsen om Kongen af Spanien og Krikanden.

mig til Nytte, idet jeg har kunnet se, at den Fod, der er sendt mig, virkelig er den samme, som jeg i sin Tid har mærket.

En sjælden Gang er Jægeren saa meget af en Ornitolog, at han har ladet Fuglen udstoppe. Jeg har da undertiden forsøgt at faa ham til at overlade den udstoppede Fugl som Bevismateriale til et Museum, hvor der er Sandsynlighed for, at den kan opbevares længere end hos en Privatmand, men hidtil har jeg ikke haft Held i mine Bestræbelser. En Gang er den udstoppede Fugl venligst sendt mig som Gave, nemlig fra Hr. Galvez i Puente Genil, der havde truffet Ringglente Nr. 5 i Andalusien.

Jægeren har jævnlig gjort mig den Tjeneste at omtale mit Mærkningsforsøg i Dagspressen i sit Land; det er for Sagens Skyld mindst lige saa vigtigt som at faa en Meddelelse i et videnskabeligt Tidsskrift: hyppigst er det jo Lægfolk, (som ikke læser lærde Afhandlinger) der faar fat paa en Ringfugl. Nu og da

har der altsaa i et eller andet udbredt Blad været en Notice om mit Forsøg, og det baade i Tyskland, Holland, Belgien, Skotland, England, Irland, Nord- og Sydfrankrig, Spanien, Portugal, Italien og Rusland, ja selv i Sydafrika. Og det er ingen Skade til, at der hvert Aar kommer saadan en Meddelelse; der er altid ny Mennesker, der bliver forbavsede over at læse den.

I de fleste Tilfælde har Jægeren saa megen Interesse for Fugletræk, at det er ham en Tilfredsstillelse at have kunnet levere et Bidrag til Forsøg paa Udforskning af det, men en enkelt Gang meddeler han diskret, at han er en fattig Mand, eller

Billede 8. Mærket Unge af Sort Stork (*Ciconia nigra*). Fuglen har endnu hvide Dunender paa Fjerene. Ringen er saa vid, at den af sig selv er gledet et Stykke op ad Mellenfoden. (Glichéen laant fra »Frem s »Vor Jord for 16 April 1911, S. 113).

han anmoder mer eller mindre tydeligt om at faa Porto godtgjort eller meddeler ligefrem, at han venter en Dusør for sin Ulejlighed. Det er en blandet Fornøjelse for Mærkeren at modtage et saadant Brev: thi hvis det efterhaanden udvikler sig dertil, at der skal betales ekstra for hver Meddelelse om en Ringfugl, foruden hvad der ellers er ofret paa den (og paa dens mange Kammerater, som der ikke høres noget om), saa bliver Mærkningsarbejdet saa kostbart, at ikke just enhver kan lege med.

At de modtagne Breve gemmes som værdifulde Aktstykker er en Selvfølge. Sammen med Genparter af mine Svar, Udclip af Aviser o. s. v. opbevares de i Omslag, saaledes at hver Fugl faar sit (en stor Konvolut, tilklæbet og derefter klippet op i den ene Ende) med Angivelse af Fuglens Art og Nummer, Sted og Tid for Mærkning og Fangst samt Meddelerens Adresse. Og disse Smaapakker samles saa efterhaanden i store, flade Cigar-kasser (der stilles op som Bøger, forsynede med Rygtitel), saaledes at hver Fugleart faar anvist sin Kasse. I det lille Arkiv, der dannes paa denne Maade, vil man nu hurtigt kunne finde sig til Rette.

OPTÆLLING AF DE MÆRKEDE FUGLE OG DE INDKOMNE MEDDELELSER.

Den 1 Marts 1912 udviste mine Lister:

Mærkede Fugle:	Indløbne Meddelelser	
	fra Danmark	fra Udlandet
2080 Stære (<i>Sturnus vulgaris</i>)	mange	6 ¹
3 Ravne (<i>Corvus corax</i>)	1	1
59 Musevaager (<i>Buteo vulgaris</i>)	23	5
3 Hvepsevaager (<i>Pernis apivorus</i>)	0	0
6 Glenter (<i>Milvus iclinus</i>)	2	2
13 Duehøge (<i>Astur palumbarius</i>)	10	0
4 Spurvehøge (<i>Astur nisus</i>)	1	0
532 Storke (<i>Ciconia alba</i>)	2	17
5 Sorte Storke (<i>Ciconia nigra</i>)	1	1
127 Hejrer (<i>Ardea cinerea</i>)	11	23
1 Stor Kobbersneppe (<i>Limosa algocephala</i>)	0	0
4 Rødben (<i>Tolanus calidris</i>)	0	0

¹ Ifølge Brev fra H. Weigold er desuden to à tre Stære omkomne paa Helgoland, men nojagtigere Oplysninger kan ikke skaffes.

Mærkede Fugle:	Indlobne Meddelelser	
	fra Danmark	fra Udlandet
10 Klyder (<i>Recurvirostra avocetta</i>)	1	0
1 Vibe (<i>Vanellus cristatus</i>)	0	0
2 Rørhøns (<i>Gallinula chloropus</i>)	2	0
201 Krikænder (<i>Anas crecca</i>)	4	44
51 Pibeænder (<i>Anas penelops</i>)	0	2
320 Spidsænder (<i>Anas acuta</i>)	4	46
1 Toppet Skallesluger (<i>Mergus serrator</i>) .	1	0
52 Stormmaager (<i>Larus canus</i>)	5	4
62 Hættemaager (<i>Larus ridibundus</i>)	1	3
1 Terne (<i>Sterna hirundo</i>)	0	0
2 Splitterner (<i>Sterna cantiaea</i>)	0	0
1 Sandterne (<i>Sterna anglica</i>)	0	0
3540 Fugle.	69 ¹	+ 154

Naar Stærene regnes med, bliver dette til, at 6 pCt. af de mærkede Fugle har givet »Meddelelse«; hvis Stærene ikke tælles med, stiger Procenten til over 14.

I Ny og Næ er foruden de ovennævnte Fugle mærket en enkelt Solsort (*Turdus merula*), Gulspurv (*Emberiza citrinella*), Spurv (*Passer domesticus*), Musvit (*Parus major*) o. s. v.

Og endelig er et Parti Ringe her fra Forsøgsstationen paa Foranledning af Forstassistent O. Fabricius erhvervede af Baroniet Brahetrolleborg paa Fyn, der har ønsket at mærke Ænder med dem. I Efteraaret 1910 blev der ringet 84 og i 1911 (Efteraar) 69 Graaænder (*Anas boscas*). Ænderne er dels opdrættede i Andegaard, dels indfangede i Køje paa Fanø. De stækkes og overvintres i Andegaarden paa Brahetrolleborg, hvorefter de næste Foraar slippes ud i Brændegaards Sø. I Efteraaret 1911 blev paa Brahetrolleborg desuden mærket 30 Krikænder (*Anas crecca*) (fra Fanø), der ved et Uheld straks slap ud i Søen. — Hvor vidt dette Forsøg vil kunne give noget Resultat i videnskabelig Henseende, vil Tiden vise; Ænderne kan jo kun kaldes halv vilde. Men der vil maaske kunne siges dertil: Ja, men det er jo netop udmærket! De halvvilde slaar sig selvfølgelig, naar de først kan flyve igen, sammen med de store Flokke af vilde Kammerater, som kommer trækkende, og de vil saa lettere end de

¹ Foruden talrige Meddelelser om Ringstære, hovedsagelig fra Viborg og Omegn.

helt vilde komme til at røbe Sværmenes Rejseveje, fordi de ikke er saa bange for Mennesker og derfor er mere udsat for at blive skudt.

Det vil fremgaa af Listen over de udsendte og genfundne Fugle, at de, som er Genstand for regelmæssig Jagt, har givet de bedste Resultater, ringforsøgsmæssig set. En Fugl som Støren (*Sturnus vulgaris*), der ikke efterstræbes synderlig paa sit Vinteropholdssted, har endnu holdt et Slør over dette, omend en Flig deraf er løftet nu og da. En stor Forandring vilde indtræde, hvis Støren blev jagtbar i de Lande, hvor den overvintrer, og det er ikke usandsynligt, at dette en Gang vil ske, i alt Fald foreløbig for en vis Række Aar. Størerne optræder jo nemlig mange Steder i uhyre Flokke, bl. a. fordi man alle Vegne hensynsløst har skudt Rovfuglene bort, og fordi man overalt har opsat gode Redekasser til Størerne, og disse paa en Maade kunstigt opdrættede Masser gør ofte Fortræd for Frugtdyrkere. Men ogsaa, hvis der i forskellige Lande blev iværksat en Indfangning i Slaggarn af overvintrende Støre — hvad jo kunde gøres uden at Fuglene kom nogen Skade til — vilde Udsigterne for at faa deres Rejseveje opklarede forbedres meget; jeg gaar naturligvis ud fra, at de Støre, der blev fanget og ikke i Forvejen havde Mærke paa, blev ringede, saa man kunde finde dem igen ved deres Ynglesteder om Sommeren. Jeg har forhørt mig i Holland og Frankrig om, hvorvidt en saadan Vinterfangst kunde tænkes sat i Værk, men der er hidtil svaret mig, at der ikke er megen Sandsynlighed for det (dog synes Udsigterne i Holland, efter hvad v. Oort nylig har meddelt mig, at ville forandre sig nu, da Rigmuseet i Leiden har begyndt at ringmærke). I Storbritannien er Forholdene bedre; jeg har en Gang skrevet en Opfordring til Vinterfangst der¹, og jeg ved fra A. Landsborough Thomson, at der ogsaa senere er fanget og mærket Vinterstøre i Skotland, men der har endnu ikke været nogen af mine derimellem.

RESULTATER.

Den Fugleart, hvis Rejseveje hidtil er bleven bedst belyst ved mine Ringmærkningsforsøg, er Krikanden (*Anas crecca*), der fra sine Ynglesteder i det nordlige Sverige begiver sig til Vesteuropa og Middelhavsløndene. Ogsaa Musevaager (*Buteo vul-*

¹ Se »Country Life« for 13 Marts 1909, S. 394.

garis), en Glente (*Milvus iclinus*), Stære (*Sturnus vulgaris*) og Hejrer (*Ardea cinerea*) er fløjet mod Sydvest — ad en Rejsevej, som forskellige Ornitologer jo forlængst har angivet¹, mer eller mindre bestemt. Nu er det altsaa bevist, at Trækfugle, der er indfanget i Danmark, virkelig flyver den Vej.

De mest forbavsende Resultater af Mærkningen er opnaaet med Storkene (*Ciconia alba*). Det har vist sig, at de om Efteraaret flyver fra Danmark mod Sydøst, ned gennem Preussen og Ungarn. Længere mod Syd har mine Ringstorke ikke ladet høre

Billede 9. Død Ringmusevaage (*Buteo vulgaris*) Nr. 34.

fra sig i Europa, men fire ere omkomne i Afrika, een Syd for Tanganjika og tre i Transvaal. Fra det mellemliggende uhyre Stykke Land, fra Transsilvanien til Tanganjika, foreligger endnu ikke noget om danske Storke (men det er ikke udelukket, at nogle kan være faldet der, uden at jeg har faaet det at vide!), men her viser Resultatet af internationalt Arbejde sig paa en meget smuk Maade, idet tyske og ungarske Storke er faldne i Lilleasien, Palæstina, Ægypten o. s. v. helt ned til Transvaal og Kapstaten. Dette Resultat opfordrer til fortsat Arbejde med Ringmærkning! Og naar vi en Gang er naaet saa vidt, at der fanges og mærkes Trækfugle baade paa deres Ynglested og deres Vinteropholdssted, og at Mærkerne har Korrespondenter, der er kendt

¹ Om Rejseruter se f. Eks. Palmén: Om foglarnes flyttningsvägar (1874) og Gätke: Die Vogelwarte Helgoland (1891).

Historiske Oplysninger om dette, som om andre Spørgsmaal vedrørende Fugletræk, gives af O. Herman i hans fortræffelige Oversigtsarbejde: *Recensio critica automatica of the doctrine of bird-migration* (1905).

med Sagen, overalt imellem disse Steder, vil vi komme til sikre Resultater med Hensyn til en af Fugletrækkets mange Hemmeligheder: Rejsevejene.

FROM THE BIRD MARKING STATION AT VIBORG, DANMARK.

BY

H. CHR. C. MORTENSEN.

(SUMMARY.)

Historical remarks. At the beginning of the last century v. der Heyden Baak made an experiment on migration, marking young ones of tamed White-fronted Goose¹ (*Anser albifrons*), which he gave a brass collar and then released. This experiment incited me in 1890 to commence my bird marking. My first attempts with bands of zinc, on which were written place and year and which were bent round the leg of Starling (*Sturnus vulgaris*) failed. So, in 1899, I used stamped bands of aluminium on 165 *Sturnus vulgaris*.

In England young ones of game-birds had been marked with an aluminium ring on the leg since 1891 on the estate of Alnwich Castle (Northumberland)².

The novelty of my experiment then was:

- a) Fullgrown wild birds were ringed on the foot just before leaving.
- b) Each bird got a number, referring to detailed information in my journal with regard to place and date of capture, plumage etc.
- c) A great number of birds was marked.
- d) The experiment was notified in foreign scientific periodicals of consideration³, in a widely circulated Danish weekly paper and in the daily press.

It was my hope, when a ringed bird was killed and the case was published in a newspaper, that a reader of one of the above mentioned periodicals should happen to see it and kindly inform me.

My experiment has later been adopted both by ornithological societies and by private persons and carried out on a much larger scale than I have been able to do. Four years after the first public account of my bird-ringing, Thienemann began (1903) to mark Crows (*Corvus cornix*) at Rossitten; Ungarische Ornithologische Centrale (O. Herman and Jac. Schenk) followed in 1908, British Birds (H. F. Witherby) and the University of Aberdeen (A. Landsborough Thomson) in 1909, and now ringing of migratory birds is

¹ Rhea, 2. H., 1849, p. 10.

² Country Life, 1909, 27th Febr., p. 323.

³ Vide p. 101.

generally used both in Europe and in America¹ and has given exceedingly fine results.

Inscription of the rings. The majority of my 165 rings from 1899 only bore some letters stamped upon them in addition to the running number, but this inscription proved insufficient: no reports were received from abroad about the marked starlings.

During the years of 1900 to 1904 incl. I therefore stamped »M. Danmark« (M = Mortensen) besides the running number on the starling-rings and by the aid of this inscription I got three reports from abroad of ringed starlings through Snouckaert v. Schauburg and H. Winge, the newspaper »Nationaltidende« and the weekly paper »Vore Landsmænd i Udlandet«. Since 1906 ^{Mortensen}_{Viborg} D (D = Danmark and running number are stamped on my starling-rings.

Inscription on the inside of wide rings is soon worn out. Since 1903 I have sometimes given a bird a ring on each leg and thus been able to give a more complete address.

Each species of birds, commonly known by everybody, has its separate series of running numbers.

On rings not large enough for 4 figures, the hundreds of the first thousand are stamped behind the address, the hundreds of the second thousand in front of it.

Large rings bear my full address; since 1909 with the words »Write to« in front.

A letter of control has frequently been of use, when the correspondent gives a wrong number (e. g. from memory alone or on account of an error in reading or writing).

My journal states which of the bird's legs has been marked and if the inscription is erect or inverted, when the bird is standing. This precaution is necessary with regard to starlings, these birds being so easily caught by everybody. Sometimes I have marked nestlings of *Sturnus* both with ring and by cutting off the tip of a claw with the end of a pedal phalange. Hatching ring-starlings are marked with a cut in the tail.

Shape of the rings. My »rings« are bands of aluminium — the corners and edges carefully smoothed —; they are bent round the metatarsus of the bird, and are so wide that dirt cannot gather between them and the metatarsus. The band is rather thick to make it durable (by and by it is worn at the base) and to prevent the bird from removing it.

Size of the rings vide p. 106.

The bands are bent half together with round-nosed pliers (or struck with a club round a cylindrical iron-bar) and are kept in consecutive order upon a stick. The smallest ones (which are comparatively the most costly) cost a little more than 1 d. a piece.

¹ Vide p. 100.

Will the ring injure the bird? The ring does not hurt the horny plates of the leg (even if it will smooth them a little), and I have never had any proof of its causing the bird to stick anywhere. Nor is the ring so heavy, that it will check the flight of the bird (I have e. g. often watched hatching ring-starlings flying about in the vicinity of my home). And it is not so conspicuous that the bird should be persecuted on account of it.

Associates are named p. 111. The Carlsberg Fund has three times granted me an assistance (p. 112).

Instruction to assistants is sent, if verbal instruction cannot be given. Bands when 1 mm. thick are cautiously applied to the bird's leg with flat-nosed pliers, when 2 mm. thick with a screw-wrench, the jaws of which can be screwed together by turning the handle. It may be recommended to cover the bird's head with a dark cloth.

Correspondence with the sportsmen. To the gentleman who informs me of a ring-bird, are sent

- 1) A short information about the purpose of my ringing experiment,
- 2) Sketch maps with indication of places where ringed birds have perished, and the names of the reporters,
- 3) Schedules with questions: when and where was the bird killed? Has the ring injured the foot? etc. The reporter is asked to send an impression of the ring (instructions how to make it are given), while the ring itself or the stuffed bird has better be kept in the sportsman's country as a proof that the bird was shot there.

These papers are printed in Danish, or German, English or French. The returned filled-in schedules are bound.

At my request some foreign sportsmen have kindly mentioned my experiment in the daily press of their countries. Gratuities are only paid if demanded.

Enumeration of the marked birds and the reports vide p. 120. The game-birds have given the best results, the Starlings the poorest ones. As soon as the fence-months of the Starlings are reduced to the summer, or it is permitted to net and mark them in winter, more information of ring-starlings will be received.

Results. Teal (*Anas crecca*) have been followed from their breeding places in the north of Sweden to the western part of Europe and the Mediterranean countries; Buzzard (*Buteo vulgaris*), Kite (*Milvus icinus*), Starling (*Sturnus vulgaris*) and Heron (*Ardea cinerea*) have also passed S. W. Stork (*Ciconia alba*) is followed to the south-east through Prussia and Hungary and is found again south of Tanganyika and in the Transvaal. In the immense regions between these places storks marked with rings from Rossitten and Ungarische Ornithologische Centrale have perished. It is a fine result of international research. When once migratory birds are

marked both in their breeding places and winter quarters, and the markers have associates everywhere between these places, we shall gain reliable results with regard to one of the ornithological mysteries: the routes of migration.

Explanation of the figures.

- Figure 1 (p. 99). Ring-starling (*Sturnus vulgaris*) at the nest. (The hind-toe is seen beneath the ring.)
- 2 (p. 104). Cuts made in the tails of hatching ring-starlings (*Sturnus vulgaris*) so as to recognize the birds on the wing.
 - 3 (p. 106). Feet of marked Starling (*Sturnus vulgaris*) and Teal (*Anas crecca*). The teal ring shows the ends of the aluminium band squeezed tight together.
 - 4 (p. 107). Rings. — At the top: Band bent as a stork-ring and straightened again. — In the middle from the right side: stork-ring from Ungarische Ornithologische Centrale, Budapest. Stork-ring from Viborg 2 mm. thick, and from Rossitten 1 mm. thick, seen from the edge. Ring from Aberdeen. — At the foot: Stick with rings from Viborg.
 - 5 (p. 110). Marked Stork (*Ciconia alba*) just landing on the nest. The ring has slipped up the metatarsus; it is not easily perceived when the bird is moving.
 - 6 (p. 113). Starling (*Sturnus vulgaris*) getting marked. The left foot of the Starling has seized the marker's ring-finger.
 - 7 (p. 115). Marked nestling of Goshawk (*Astur palunbarius*).
 - 8 (p. 119). Marked nestling (with downy feathers) of the Black Stork (*Ciconia nigra*).
 - 9 (p. 123). Dead marked Buzzard (*Buteo vulgaris*).

MINDRE MEDDELELSER

INDSENDTE TIL REDAKTIONEN I 1910—12.

SAMMENSTILLEDE

AF

O. HELMS.

Elterfølgende er et Uddrag af de mindre Meddelelser om Fugle, som i Løbet af de sidste 2 Aar er tilsendte Redaktionen. Selvfølgelig vil det i nogen Grad bero paa et Skøn, hvor meget man tager med; nogle vil formodentlig finde, at der er taget for almindelige Ting med, og adskillige Meddelere vil vel savne nogle af de Oplysninger, de har givet. Jeg skal da blot bemærke, at samtlige Meddelelser bliver opbevarede i Foreningens Arkiv og maaske senere kan komme til Anvendelse, selv om de ikke

fremkommer nu. Forskellige ellers meget oplysende Meddelelser om sjældnere Fugles Ynglesteder har jeg med velberaad Hu ikke offentliggjort, idet jeg tror, at man kan komme til at gøre Skade ved at overgive Offentligheden saadanne Meddelelser. Nogle »Mindre Meddelelser«, der af forskellige Grunde ikke har egnet sig saa godt til at gaa ind i denne Række, vil fremkomme i næste Hæfte.

Gennemgaaende er der kun optaget Meddelelser, for hvilke en bestemt Mands Navn hæfter, og hvor jeg finder, at der blot har kunnet være nogen Tvivl, har jeg udeladt Meddelelsen, idet jeg mener, at man hellere maa give Afkald paa at faa en Meddelelse offentliggjort end risikere, at der kommer fejlagtige Angivelser. Meddelelser fra Dagblade har jeg principielt ikke optaget, naar jeg ikke ogsaa havde dem andet Steds fra. Foreningen »Ornithologia« har velvilligst fra dens Hæfter overladt mig forskellige Optegnelser.

En Del af, hvad der maaske ellers naturligt kunde komme ind under disse mindre Meddelelser, bliver jo offentliggjort i de samlede Trækberetninger her i Tidsskriftet, saa noget af Stoffet derved gaar bort: men der vilde blive nok tilbage, hvis blot Medlemmerne i nogen større Maalestok end hidtil vilde indsende Iagttagelser, som de selv synes kunde have lidt Interesse.

Ved hver Meddelelse er angivet Meddelerens Navn, og forhaabentlig vil der ingen Misforstaaelse kunne finde Sted. Nedenstaaende angives i alfabetisk Orden tillige Stilling og Bopæl for Bidragsyderne til dette Hæftes »Mindre Meddelelser«. Det er følgende Herrer:

Overretssagfører Th. Alving, Sæby;

Sognepræst Carl E. Andersen, Glenstrup pr. Faarup;

Gymnasiast Begtrup, Frederiksborg;

Ingeniør A. Christiani, København;

Mag. sc. A. Ditlevsen, Hellerup;

Forstkandidat O. Fabricius, København;

Overlæge A. Fløystrup, København;

Havebrugsstuderende C. Fold, Hardenberg;

Driftsbestyrer Godske-Nielsen, Silkeborg;

Arkitekt A. Hagerup, Kolding;

Tandlæge C. Hansen Riis, Hobro;

Overlæge O. Helms, Sanatoriet ved Nakkebølle Fjord, pr. Peirup;

Stud. polyt. A. Jacobsen, København;

Kontorchef i Finansministeriet O. F. Jansen, København;

Kgl. Skovfoged Jensen-Tusch, Bornholm;
 Gymnasiast L. Jespersen, Carolinekilde, Odense;
 Stud. mag. P. Jespersen, København;
 Cand. phil. Imm. Kirkegaard, Silkeborg;
 Revisor A. Koefoed, København;
 Ingeniør C. Lund, København;
 Prokurist M. Klinge, Randers;
 Overlærer H. Chr. C. Mortensen, Viborg;
 Boghandlermedhjælper Johan P. Nørgaard, Aalborg;
 Typograf Carl Chr. Olsen, Nykjøbing F.:
 Overassistent R. Julius Olsen, Aarhus;
 Gaardejer P. Randsløv, Taaning pr. Skanderborg;
 Stud. med. G. Rendtorff, København;
 Stud. med. S. Saxtorph, København;
 Skovrider B. Simonsen, Søgaard adelige Gods, pr. Kliplev;
 Premierløjtnant G. Schiølden, København;
 Veksellerer E. Lehn Schiøler, København;
 Lærer Th. Thomsen, Holdbakken, Hobro;
 Forstassistent R. Thygesen, Egsmark pr. Grenaa;
 Landvæsenselev N. Tulstrup, Tulstrup pr. Bjerringbro;
 Kontorchef V. Weibüll, København;
 Student H. Weis, København;
 Skovrider C. Weismann, Skørping;
 Lærer L. I. Østergaard, Brendstrup pr. Skørping:

SORTAND (*Oedemia nigra*). »Naar man ved Vintertid nærmer sig en Flok Sortænder paa Havet, og Flokken letter, hører man tit Ænderne frembringe »Gyv« Lyden, dog ikke i stille Vejr: det er den samme Lyd, som høres, naar Gyvfuglen trækker om Aftenen, kun synes den ikke saa kraftig. — En Gang i December 1910 trak 3 Sortænder hen over mig i en Højde af ca. 40 M. Da de befandt sig lige over Baaden, hørte jeg »Gyv« Lyden udstødt tre Gange efter hinanden med samme Kraft og paa samme Maade som den natlige Lyd«. (R. Thygesen).

FLØJLSAND (*Oedemia fusca*). »Fløjlsanden, der jo let skælnes fra Sortanden ved det hvide Vingespejl, har jeg om Vinteren aldrig hørt frembringe nogen Lyd. I Foraarstiden har jeg flere Gange hørt dens Stemme, der meget er lig Sortandens »Gyv«.« (R. Thygesen).

LILLE SKALLESLUGER (*Mergus albellus*). En enkelt Flok eller nogle faa Individider ses næsten aarlig ved Nykøbing Falster, i strænge Vintre hyppigst, ofte i Selskab med Hvinanden. Af Fiskere og Strandjægere er der her paa Guldborgsund i de senere Aar bl. a. skudt følgende: 4—5 i Vinteren 1896—97, en ung Fugl i December 1899 og en i Januar 1901. 7 Februar 1904 saas en Flok paa 15—20, hvorimellem fandtes adskillige gamle Hanner. 1 Februar 1905 blev skudt en Hun og et Par Dage efter en Han og Hun. I Vinteren 1906—07 blev nogle skudte. I den langvarige Vinter 1908—09 var den temmelig hyppig, og følgende blev nedlagte: I Januar flere, deraf 3 gl. Hanner; 23 Januar en gammel Han; 24 Januar saas en Flok paa 20—30, hvoraf 3, deriblandt en gammel Han, blev skudte; 19 Februar en Han skudt ved Kejslø, 17 Marts 2 gamle Hanner og 1 ung Han skudte, 21 Marts en Han; i Midten af Marts 4 Hanner skudte ved Guldborg, i Slutningen af Marts 1 Han ved Nykøbing (5 af de i 1909 skudte gamle Hanner blev udstoppede) (Carl Chr. Olsen). O. Helms saa paa Nakkebøllefjord (Sydfyn) 25 og 27 November 1911 blandt en Flok paa henved 30 Toppet Skallesluger ogsaa en Lille Skallesluger, Hun eller ung Fugl.

BLISGAAS (*Anser albifrons*). En trækkende Fugl blev skudt ved Suderø uden for Guldborg (Lolland) i December 1908 (Carl Chr. Olsen). B. Simonsen skød en i Hostrup Sø (N. for Flensborg) 10 Oktober 1910; der kommer hertil hver Aften fra Oktober til Isen lægger sig et stort Træk af Sædgæs.

GRAAGAAS (*Anser cinereus*). Ifølge P. Randløv har den i Aarene 1908—09—10 ynglet i Taaning Aa (S. V. for Skanderborg). I det første af de nævnte Aar saas omkring 1 Juli, maaske lidt senere, en lille Flok paa 6 Gæs kredse over Engene; da de unge Gæs var nogenlunde sikre paa Vingerne, forsvandt de fra Egnen. Ifjor (1910) var den rugende Gaas bleven Nabo til et Kragepar, der havde Rede i en i Aakanten staaende El. Æggene forsvandt da af Gaasereden, saa der regelmæssig blev et mindre, for hver Gang Gaasen var af Reden. I Aar (1911) er der ingen Gæs iagttaget, hverken i Aaen eller Søen.

BRAMGAAS (*Bernicla leucopsis*). »Ved Solnedgangstid 22 Oktober 1910 gik der paa en Eng lige ved Kolding en smuk Bramgaas; den var meget tillidsfuld, og først da jeg var den omtrent 10 Skridt nær, gik den i Ro og Mag længere ud paa

den bløde Bund, af og til nippende af Græsbuskene. En Gang bredte den Vingerne ud men gjorde intet Forsøg paa at flyve, skøndt den syntes i enhver Henseende at være rask. Jeg hørte senere, at der samme Dags Morgen af en ung barbenet Mand var gjort Forsøg paa med Hænderne at fange en Gaas — vel-sagtens den samme, men at det mislykkedes, idet Gaasen tilsidst fløj ud over Fjorden. Næste Morgen spejdede jeg forgæves efter den« (A. Hagerup). Carl Chr. Olsen meddeler, at der i Oktober 1902 blev leverede 2 fra Nystedegnen til en Vildthandler i Nykøbing F., at den blev skudt i April 1906 i Nærheden af Hyllekrog (Lolland), og at en i Oktober 1908 blev skudt ud af en Flok paa 4 ved Vigso-Rev udenfor Guldborg (Lolland).

URFUGL (*Tetrao tetrix*). G. Schioltten meddeler, at en Høne i Vinteren 1909 opholdt sig i Billesborgskoven (S. for Køge).

SORTSTRUBET LAPPEDYKKER (*Podiceps nigricollis*). A. Christiani købte 20 Juli 1910 en ganske ung, dog flyvedygtig Han i en københavnsk Vildtkælder; den angaves at være skudt ved Brøndbyvester (S. V. for København). Carl Chr. Olsen beretter, at en ung Fugl blev skudt 29 September 1901 og 17 August 1908 paa Guldborgsund, en gammel Fugl i ren Sommerdragt ved Askø i 1908.

ISLØM (*Colymbus glacialis*). Et Eksempplar opholdt sig nogle Uger i Vinteren 1910—11 i Glenstrup Sø (N. V. for Randers). (Carl E. Andersen).

SORTSTRUBET LØM (*Colymbus arcticus*). Ifølge Meddelelse fra Konservator Walbum til Joh. P. Nørgaard blev en skudt ved Lønstrup 30 Oktober 1911.

LILLE STORMSVALE (*Procellaria pelagica*). Ifølge samme Meddelere som ved foregaaende Art blev en fundet død paa Vejen til Hirtshals (N. for Hjørring) 8 November 1911.

STOR STORMSVALE (*Procellaria leucorrhoa*). En Han blev 6 November 1911 skudt Kl. 4 $\frac{1}{2}$ Em. ved Randers Havn; Storm af Vest og Vestnordvest herskede i Dagene fra 3—6 November. (M. Klinge).

STORMFUGL (*Fulmarus glacialis*). »Herr Hans Brink har venligst meddelt mig, at en Stormfugl blev funden død paa Landevejen ved Tarm 9 November 1911; »formentlig har den haarde Storm i Dagene 5—7 November drevet den ind over

Land og voldet dens Død, thi den var meget afmagret«. Fuglen er nu i min Samling; den tilhører nærmest Artens mørke Form«. (E. Lehn Schiøler).

DVÆRGSUMPHØNE (*Porzana minuta*). G. Schiøltens meddelelse, at den hvert Aar yngler i Gudme Sø (Fyn), men er vanskelig at faa at se.

TRANE (*Grus cinerea*). G. Rendtorff saa i Slutningen af Maj 1910 6 Stykker paa Avedøre Holme ved København. En blev skudt 21 Oktober 1911 ved Lendum (Ø. for Hjørring) efter Meddelelse fra Konservator Walbum til Joh. P. Nørgaard. 17 April 1910 saa Jensen-Tusch ved Almindingen paa Bornholm 50 Traner. — Carl Chr. Olsen giver følgende Meddelelser om dens Forekomst omkring Nykøbing F. I Slutningen af 80'erne saa han en Dag i September et Træk paa ca. 150, som i tre, umiddelbart efter hinanden følgende Flokke, passerede over Nykøbing. Af og til kredsede de, hvorunder man trods den betydelige Afstand kunde høre deres monotone Koncert. Nogle Aar senere saa han en trækkende Flok paa 6; 13 September 1906 trak en Flok hen over Rødbyegnen, hvor der netop holdtes Præmieskydning. Nogle Riffelkugler sendtes derop og en Trane faldt til Jorden. 15 September 1896 saas en Flok paa 9 ved Nykøbing og 11 September 1898 en Flok paa 10; 19 August 1900 saas 3, som dalede ned paa Kalvø S. for Nykøbing; 23 September 1906 saas 3 trække over Byen.

VIBE (*Vanellus cristatus*). Den 19 November 1911 saas og hørtes en Flok Viber paa henved halvhundrede ved Nivaabugten. (A. Ditlevsen).

KOBBERSNEPPE (*Limosa lapponica*). »En Dag i Sommeren 1910 gik ved Kolding Havns Overdrev en ung Fugl, som næsten ikke var til at bringe paa Vingerne, skjøndt jeg i ca. 10 M. Afstand lod Jordklumper regne ned omkring den. Rylerne, der gik tæt ved den, var forlængst flygtede, før den kunde bekvemme sig til at tage til Vingerne«. (A. Hagerup).

SORTKLIRE (*Totanus fuscus*). Viser sig aarlig i Egnen ved Nykøbing F., men kun i ringe Tal. Den er skudt i August og September 1899, paa Bøtø i August 1906, paa Guldborgsund samme Efteraar. Blandt noget Vildt, som i Slutningen af August 1907 var indsendt fra Bøtø, fandtes 7 Sortklirer; skudt ved Nykøbing i September 1908. Kun én Gang iagttaget om For-

aaret, 8 Maj 1910, da et Eksemplar saas i Sommerdragt, og dens let kendelige Skrig »Tjuit« hørtes (Carl Chr. Olsen). — O. Helms saa en Sortklire i Sommerdragt ved Nakkebøllefjord 5 Maj 1911: den gik alene paa en Mosestrækning tæt ved Fjorden og røbede sig i lang Afstand ved sit kraftige Skrig.

MUDDERKLIRE (*Actitis hypoleucis*). Om Fund af dens Rede i Røld Skov (S. for Aalborg) meddeler C. Weismann følgende: Reden med 4 Æg var anbragt paa Jorden ved en Lyngbusk, der dækkede over den; den havde en temmelig dyb Skaal omtrent som i en Drosselrede og var foret med Græs; Stedet, hvor den var bygget, var Bredden af en delvis udtørret Sø; en Sti gik tæt forbi Reden, og i den første Tid laa Fuglen meget let og fløj fra Reden, naar man kom den ca. 15 M. nær; senere laa den fast. Reden blev første Gang set 11 Juni 1911, og 25 Juni var Ungerne borte. — Reden med Omgivelser blev sendt til O. Helms og i Efteraaret forevist ved et Møde i »D. O. F.«.

SVALEKLIRE (*Totanus ochropus*). En blev set af O. Fabricius 27 November 1910 ved Brændegaards Sø (paa Sydbyn).

SORTGRAA RYLE (*Tringa maritima*). En var tilsalgs blandt andre Strandfugle paa Odense Torv 15 Oktober 1910 (L. Jespersen). — Ved Nykøbing F. er den temmelig sjælden; den blev skudt her i November 1898 og i Begyndelsen af Marts 1899 blev 3 Stykker set ved Flinthorn (Sydøstlolland). (Carl Chr. Olsen).

BREDNÆBBET RYLE (*Limicola pygmaea*). Nogle Gange iagttaget ved Nykøbing F. (Carl Chr. Olsen).

ODINSHANE (*Phalaropus hyperboreus*). R. Jul. Olsen modtog en ung Hun skudt 27 August 1911 ved Ringkøbing Fjord i Nærheden af Skjernaens Udløb i Fjorden. Ifølge Jægerens Meddelelse kom en lille Flok paa 4 flyvende forbi ham; de tre blev skudte, den fjerde fløj kun et lille Stykke bort, vendte derefter om og satte sig tæt ved, hvor de tre faldt.

THORSHANE (*Phalaropus fulicarius*). Den 11 Januar 1910 blev en ung Fugl skudt ved Kallebodstrand. (H. Weis).

SILDEMAAGE (*Larus fuscus*). L. I. Østergaard modtog en udfarvet Fugl i ren Sommerdragt fra Thisted 20 Maj 1910; den var i de nærmest foregaaende Dage bleven fanget i et Fiskegarn paa Vigsø Strand (N. O. for Thisted).

DVÆRGMAAGE (*Larus minutus*). En gammel Fugl i Vinterdragt blev skudt ved Nykøbing F. midt i Januar 1899. Unge Fugle er skudte paa Guldborgsund 14 November 1900, 24 December 1901 og 18 Januar 1905. (Carl Chr. Olsen).

GRAAMAAGE (*Larus glaucus*). Efter Meddelelse af Carl Chr. Olsen er den temmelig sjælden ved Guldborgsund; selv har han kun set den et Par Gange om Vinteren. Den er skudt ved Rødsand (S. for Lolland) i Februar 1897 og Januar 1898.

DVÆRGTERNE (*Sterna minuta*). V. Weibüll fandt 1 Juli 1911 ved Ljungshave ved Karrebæksminde nogle Dværgterner med flyvefærdige Unger og 5 Par med frisklagte Æg paa en pløjet Sandmark, hvor første Kuld mulig er bleven ødelagt ved Pløjningen.

SPLITTERNE (*Sterna cantiaica*). En blev skudt i April 1911 paa Vresen (Storebælt) (G. Schiølden). O. Helms saa den i Maj 1909 paa Svelmø (S. Ø. for Faaborg). En blev skudt ved Raagsund (N. for Lolland) i Beg. af Maj 1908. (Carl Chr. Olsen).

ROVTERNE (*Sterna caspia*). En gammel Hun, skudt 20 August 1911 paa Ringkøbing Fjord blev sendt til R. Jul. Olsen. Fjerdragten var en Del slidt, Fuglen i begyndende Fældning med enkelte hvide Fjer i den ellers sorte Hætte. Olsen angiver, at Arten jævnlig ses i Ringkøbing Fjord (men absolut ikke yngler der) og antager, at det er Fugle, der er paa Vejen til eller fra Ynglepladserne i Østersøen.

»En anden Rovterne blev, som Hans Brink meddeler, skudt af Jens Jensen paa Ringkøbing Fjord 16 August 1909; den fløj i Selskab med Hætte- og Dværgterner; den er i slidt og falmet Dragt med en Del hvide Fjer i den sorte Hætte; findes nu i min Samling«. (E. Lehn Schiøler).

KJOVE (*Lestris parasilica*). Skudt i Nystedegnen i Oktober eller November 1906 og i Oktober 1909. (Carl Chr. Olsen).

MELLEMKJOVE (*Lestris pomatorhina*). I Oktober 1910 havde Konservator O. Nielsen, Nykøbing F. et Eksemplar til Udstopning fra Nystedegnen. (Carl Chr. Olsen).

SØKONGE (*Mergulus alle*). En Fugl blev skudt i Viborg Nørresø 20 November 1910 af Overretssagfører Chr. Ørum; den var meget tillidsfuld, og kom saa nær en Baad, at det blev forsøgt at fange den med Hænderne; det var en Hun i Vinterdragt. (Meddelt af H. Chr. C. Mortensen).

LUNDE (*Fratercula arctica*). Skudt ved Gedser i Oktober eller November 1897 og i November 1902. (Carl Chr. Olsen).

RØRDRUM (*Botaurus stellaris*). Th. Thomsen fandt sidst i Maj 1911 tre Reder i Jylland. Der var 25 cm. Vand, hvor Rederne stod; de var ikke ret store maaske 25 cm. høje over Vandet og ligesaa brede ved Vandfladen med 20 cm. Diameter foroven; der var saagodtsom ingen Redeskaal. — Skudt ved Gedser i 1910 og ved Rødby i 1909 eller 1910. (Carl Chr. Olsen).

STORK (*Ciconia alba*). En Stork opholdt sig paa Markerne i Nordfyn i Vinteren 1909—10 lige til Midten af Januar, da den efter en Snestorm fandtes liggende død paa en Mark udtæret af Sult. (P. Jespersen).

Fra gammel Tid har der paa Dronninglund Hovedgaard (N. Ø. for Aalborg) været fredet om en hel Koloni af Storke, som i stort Tal boede i de paa Avlsbygningerne opsatte Reder og fandt et sorgfrit Udkomme i de vidtstrakte »Dronninglund Enge«. Omkring 1900 var der ca. 30 beboede Reder; i de følgende Aar gik Tallet jævnt tilbage til 7 Reder (1909), men er siden stegen til 10 beboede Reder (1911). — Da Storkene altid har været fredede, maa Grunden til den stadige Aftagen søges i den stærke Afvanding og Tørlægning af Engene. — For en Del Aar siden var Storken ligeledes meget almindelig paa de fleste større Gaarde omkring de her nævnte Engdrag, men nu er der næsten ingen flere. — Hovedgaarden Langholt, der støder op til de samme Engdrag, husede for en Del Aar siden op imod 20 Par ynglende Storke; men af samme Aarsag er de ogsaa dér jævnt aftagende, saaledes at der i 1911 kun var 4 Reder i Brug. (Th. Alving).

»For nogle Aar siden foretog jeg med nogle Venner en flere Dages Køretur fra den lille By Idar i Rhinprovinsen over Hunsrück til Trier, og kom en Aften til en Landsby ved en af Moselflodens mange Krumninger. Næste Morgen kom jeg i Samtale med en Bonde, som paa en morsom, lidt forlegen Maade kom frem med noget, der laa ham paa Sinde. Han var, sagde han, barnefødt paa Stedet og havde fra sin Barndom hvert Foraar og Efteraar iagttaget nogle store Fugle, der paa Trækket overnattede paa en lille Klippe paa den modsatte Flodbred, hvor Floden i en skarp Vinkel bøjede omkring en lodret, ca. 50—60 Fod høj Klippepynt. »Vi kalde den »cigugnes«,« sagde han paa sit brede

Maal, »og jeg har hørt, at naar de om Foraaret drage nordpaa, gaa de til et Land, der hedder Danmark, og bygge Rede paa Tagene«. Vor Ankomst til Landsbyen havde vakt en let forklarlig Opsigt paa det afsides Sted, og det var altsaa hurtigt bleven bekendt, at vi vare danske, og jeg kunde jo som Dansk med Sikkerhed besvare hans Spørgsmaal«. (O. F. Jansen).

SORT STORK (*Ciconia nigra*). Endnu huser Midt- og Nordjylland adskillige Par af denne Art, og bestemte Meddelelser om 8 beboede Reder er indsendte til Redaktionen. Man maa haabe, at der fredes om denne Fugl overalt, hvor den endnu yngler, thi der skal næppe meget til for at fordrive den sparsomme Bestand, der er tilbage. — Ved Brændegaards Sø (Sydfyn) saa O. Fabricius en sort Stork 20 April 1911. — I September 1906 saa Carl Chr. Olsen en svæve over Hasselø (Sydfalster).

SKARV (*Phalacrocorax carbo*). I Slutningen af December 1910 saa H. Thygesen paa Bosserne ved Samsø Skarver i et Antal af over 200. Uafbrudt saas den flyvende, var næst Ederfuglen den hyppigste Art her; i Ebeltoft Vig, hvor den kun ses i ringe Tal, blev samme Vinter en fanget i Bundgarn. O. Helms saa 13 Januar 1908 1 Skarv ved Tunø (V. for Samsø) og 5 Februar 1908 5 sammesteds; 13 Oktober 1911 fløj en forbi Storebæltsfærgen lidt udenfor Nyborg. — Skudt paa Guldborgsund i Oktober 1906 og 5 Oktober 1908; iagttages ofte ved Onsevig (Nordvestlolland). (Carl Chr. Olsen).

SULE (*Sula bassana*). En ung Fugl blev taget 11 Oktober 1911 ved Hirtshals (N. for Hjørring) efter Meddelelse fra Konservator Walbum til Joh. P. Nørgaard.

RØDFODFALK (*Falco vespertinus*). B. Simonsen iagttog den i Efteraaret 1910 paa Søgaard adelige Gods (N. for Flensborg). — En gammel Hun skudt ved Guldborgsund 26 Oktober 1903; meddelt af Carl Chr. Olsen, i hvis Samling den findes.

VANDREFALK (*Falco peregrinus*). Carl Chr. Olsen har givet følgende Meddelelser om Vandrefalken paa Lolland-Falster: Den hører ikke her til de sjældne Fugle, da den hvert Aar af og til ses fra August til omkring April, undertiden ogsaa enkeltvis til andre Tider; den synes at ses mindst ligesaa hyppig nu som for godt en Snes Aar siden. »Sit Standkvarter har den for Nykøbingens Vedkommende ofte i den umiddelbart mod Guld-

borgsund vendende nordlige Del af Thoreby Storskov eller »Hamborgerskoven« (ca. 4 Km. V. N. V for Nykøbing), hvorfra den gør Udflugt til de i Nærheden liggende Herregaardsmarker eller tager en Afstikker til Smaaøerne i Sundet. Da der findes Overflod af Maager og Krager, er disse Fugle ofte Genstand for dens Efterstræbelser, og jeg har adskillige Gange set den anstille Jagt paa disse Arter: navnlig maa Hættemaagen tidt holde for, men klarer sig i Reglen godt, idet den, naar Falken bliver den for generende, skrigende kaster sig i Vandet, hvorpaa Falken fjærner sig; et Øjeblik efter letter Maagen, Falken kommer igjen, og den samme Scene gentager sig, indtil Rovfluglen enten opnaar sin Hensigt eller opgiver Jagten. Jeg har, som bemærket, ret ofte set Vandrefalken forfølge Krager, og følgende Eksempler kender jeg paa, at den har ombragt disse. I Januar 1900 saa et Par Fiskere en Vandrefalk slaa ned paa en Krage, hvorpaa begge Fuglene tumlede ned paa Isen, hvor Kragen snart maatte bukke under. I December 1906 saas en Falk flyve fra et Bytte, som viste sig at være en Raage med opreven Bug men endnu levende. Dagen derefter havde en Rovfugl — antagelig den samme — taget en Krage, som den imidlertid lod falde i Vandet, hvorpaa den fløj hen og satte sig i et nærstaaende Træ. Den saarede Krage baskede saa afsted mod Land, men næppe havde den naaet Strandbredden, før Falken atter overfaldt Kragen. I Midten af Marts 1911 saa jeg paa Engen ved Nykøbing en Vandrefalk, som slog ned paa en Krage og baskende langs Jorden slæbte Byttet hen til en Grøftvold, hvor Maaltidet skulde indtages«.

Meddelelsen oplyser om følgende Tilfælde, hvor Vandrefalken i den sidste Snes Aar er skudt af Fiskere eller Strandjægere ved Guldborgsund eller i Nykøbingegnen: I September 1888 blev en ung Fugl, som netop havde taget en Storspove, skudt ved Kalvø; i 1895 eller 96 ved Hyllekrog; 21 Januar 1902 en ældre Hun og 14 Februar 1903 en smuk udfarvet Hun, begge paa Guldborgsund; en Maanedstid efter saas to ældre Falke ved Hamborgerskoven; en ung Fugl ved Hjælmøen 2 December 1903 og en ældre Han 19 December 1904, en Han i Overgangsdragt 12 August 1906 ved Hjælmøen, og en yngre Hun i December s. A. ved Klodskov Nakke, en omtrent udfarvet Han udfor Pandebjerg i November 1908; to andre Fugle vides skudte i det nævnte Tidsrum; 9 af de omtalte skudte Individuer er udstoppede.

JAGTFALK (*Falco gyrfalco*), ung Han, blev 30 April 1911 skudt paa Vresen (Storebælt) og er nu i Skovrider Hofman-Bangs Eje (G. Schiolten).

MUSEVAAGE (*Buteo vulgaris*). »Efter mine Erfaringer og indhentede Oplysninger er der absolut intet, der taler for, at større Unger æder svagere Søsken¹. Det normale er 3—4 Æg og 2—3 Unger flyvefærdige. En Gang har jeg iagttaget, at Musvaagen har ædt en Skruptudse (*Bufo cinereus*), og en Gang har jeg set den fiske (staaende paa Bredden). Enkelte synes at have særlig (individuel) Forkærlighed for Fisk; i et bestemt Pars Rede finder jeg altid mange Fiskelevninger, saa at jeg, første Gang jeg tilsaa Reden, antog den for en Rede af Fiskeørn, der tidligere havde ynglet der i Nærheden (Imm. Kirkegaard). S. Saxtorph beretter om nogle tidlige Kuld af Musevaagen; saaledes fandt han 30 Marts 1910 i en lille Skov ved Hillerød en Rede med 2 Æg, 31 Marts s. A. en anden færdigbygget Rede, omkring hvilken de gamle Fugle fløj ængsteligt skrigende; 2 April fandtes en tredje Rede med 3 Æg. — Den 17 April 1910 fandt han en Rede med 5 Æg.

HAVØRN (*Haliaëtus albicilla*). Endnu yngler vel ganske enkelte Par i Jylland, og Meddelelse om 3 Ynglepladser er tilsendt Redaktionen.

KONGEØRN (*Aquila fulva*). Følgende højest ejendommelige Beretning har Red. faaet tilstillet af C. Lund og offentliggør den i Haab om, at nogen muligvis kan give nærmere Underretning om Sagen: »I en Afhandling af A. Klawieter: Das Alter der Vögel i »Zeitschr. f. Ornithologie u. prakt. Geflügelzucht« optaget i »Natur und Haus«, 10. Bd., 1902 og citeret herefter findes følgende: »Ved Nakskov paa Øen Lolland blev 15 April 1881 skudt en Kongeørn af et Vingefang paa 6¹/₂ Fod, der om Halsen havde en Messingkæde med en lille Blikflaske, som indeholdt en Seddel, hvorpaa der med tydelig Skrift og i det danske Sprog stod: Fanget og igjen sat i Frihed anno 1792 af R. og C. Andersen, Bøto paa Falster, Danmark«.

HVEPSEVAAGE (*Pernis apivorus*). »Den 11 Juni 1911 fandt jeg Hvepsevaagens Rede med 3 Æg. Bortset fra det usædvanlige Ægantal, var Fundet ogsaa derigennem af nogen Interesse, at Reden var anbragt i en Lærk, hvad vistnok her i Landet er

¹ Se »D. O. F.'s« Tidsskrift, 3. Aargang, S. 161, 4. Aargang, S. 44.

ganske ualmindeligt; i det mindste har jeg aldrig hørt om eller set Reden her i andet end Løvtræer (Eg og Bøg) og i den paa-gjældende og tilstødende Skove, hvor der hvert Aar findes flere Par af Hvepsevaagen, findes Rederne ellers altid i Bøg og Eg. — Lærketræet stod i en tæt Bestand af Lærk og Bøg, ca. 350 M. fra Skovens Udkant. Reden, der sad i ca. 13 M. Højde, var bygget paa Grundlag af en gammel Spurvehøgerede, hovedsagtelig af tørre Lærkegrene; den var paa Kanten belagt med Grene (friske og visne) af Lærk og Birk (nærmeste Birketræ ca. 130 M. fra Redetræet); Underlaget for Æggene var som sædvanlig Bøgeblade. Fuglen var meget sky, fløj straks af Reden ved Berøring af Træet og kredsede ikke over Træet under Bestigningen som ellers sædvanligt. I Sverige bygger Hvepsevaagen meget almindeligt i Naaletræer«. (V. Weibüll).

GLENTE (*Milvus ictinus*). Forekommer af og til paa Sydfalster i August-September. En Fugl saas ved Guldborg (Lolland) omkring 1 April 1911 (Carl Chr. Olsen). — Ifølge forskellige Meddelere yngler endnu i Midtjylland nogle Par.

BLAA KJÆRHØG (*Circus cyaneus*). Gammel Fugl set ved Billesborgskovens Strandkant ved Vallø 6 April 1911. Desuden kan man hvert Foraar og Efteraar se den svæve over Holme-gaards Mose i Sydsjælland (G. Schiøltten). — To Fugle blev skudte ved Guldborg en Dag i Oktober 1910; en gammel Han skudt ved Rødby i 1909 eller 1910 (Carl Chr. Olsen).

FISKEØRN (*Pandion haliaëtus*). I Begyndelsen af 90'erne havde et Par Rede i Thoreby Storskov (Østlolland) i Toppen af et højt slankt Træ. 4 September 1898 blev en skudt ved Kejlsø S. for Nykøbing F. Skudt i Nykøbingegnens i Oktober 1906 og i 1909 eller 1910. Carl Chr. Olsen, hvem foranstaaende Meddelelser skyldes, saa den i Juli—August 1909 flere Gange, ligeledes i Maj og Juli—August 1910.

PERLEUGLE (*Nyctale funerea*). Skudt paa Sydfalster, antagelig i Efteraaret 1908. (Carl Chr. Olsen).

RINGDUE (*Columba palumbus*). Hansen Riis fandt 1 Juni 1910 en Ringdue rugende midt i en stor Raagekoloni i Hobro Skov. Reden var bygget ovenpaa en meget høj gammel Raage-rede, som var anbragt i Toppen af et stort Bøgetræ. Raagernes Spektakel lod ikke til i mindste Maade at genere Ringduerne.

ISFUGL (*Alcedo ispida*). Efterat det var bleven fastslaaet i 1910, at Isfuglen ynglede her i Landet, viser det sig nu efterhaanden, at den i Virkeligheden er en langt almindeligere Fugl, end man sædvanlig forestiller sig. Fra alle Egne af Landet er der kommen Meddelelser om den, fra 4 forskellige Steder om dens Ynglen, og den kan næppe længere regnes til vore »sjældne Fugle«: en Meddelelse gik ud paa, at en Fugleudstopper i en jysk By paa en Gang havde ikke mindre end 16 udstoppede Isfugle til Salg, en anden Meddeler har set 6 paa en Gang. I min egen nærmeste Omegn, Sydfyn, er Isfuglen almindelig og velkendt, og jeg har faaet Indtrykket af, at det samme er Tilfældet over det meste af Fyn.

Der er næppe Tvivl om, at Isfuglen virkelig i de senere Aaringer har bredet sig betydeligt her i Landet, og det kunde vel snart være paa Tiden, at vi fik en samlet Redegørelse for dens Forekomst.

ELLEKRAGE (*Coracias garrulus*). 9 Maj 1910 saa Jensen-Tusch en i Almindingen paa Bornholm.

STOR FLAGSPÆTTE (*Dendrocopus major*). »I Rudersdal Skov, 17 Km. N. f. København, havde jeg en Dag i Foraaret 1906 — Datoen desværre ikke optegnet — Lejlighed til at se den store Flagspætte arbejde paa sin Rede. Da jeg gik ned imod en Plantning af ældre Elletræer i en ret tør Skovmose, hørte jeg en Spætte hamre; det lød ret fjernt; jeg stod stille og lyttede, da det pludseligt viste sig, at Spætten sad i et Elletræ, der kun stod i ca. 3 M. Afstand fra mig, inde i et Redehul. Dette var friskt hugget, i en Højde af ca. 3 M. over Jorden; det vendte mod Sydøst. Spættens Hale stak ud af Redehullet og støttede fast imod Barken nedenfor dette; men dens Hoved og Krop var skjult inde i Træet. Indgangen var aabenbart færdig, den arbejdede paa selve Redekammeret. Efter at den havde hugget i nogen Tid, arbejdede den sig baglæns ud, idet den stadig støttede Halen mod Barken, klamrede Fødderne fast i selve Redehullets Indgang og trak Kroppen og Hovedet ud. Jeg saa nu, at den havde hele Næbbet fyldt med smaa Vedsplinter; de sad paa tværs i Næbbet, lige fra Mundvinklen til Næbspidsen; saa drejede den Hovedet og kastede dem ved Redetræets Fod.

Desværre opdagede den mig nu og fløj bort. Jeg undersøgte nu Jorden ved Træets Fod og fandt lige ved Stammens en Mængde

smaa Vedsplinter; de største, jeg fandt, var omtrent 2 cm. lange, 1 cm. brede og 1 mm. tykke, de fleste noget mindre. Redekammerets Vægge viser netop ogsaa overalt talrige saadanne smaa Fordybninger, ud af hvilke Vedsplinter af nævnte Størrelse er fjernede. Selve Redeindgangen har derimod altid vel glattede Vægge; Spætten er aabenbart omhyggeligere med Udmejslingen af denne; det vilde jo ogsaa være ubehageligt for den, hvis denne snævre Indgang ikke var glat«. (A. Ditlevsen).

HÆRFUGL (*Upupa epops*). G. Schiølden saa en Hærfugl ved Ørbæk paa Fyn 31 December 1911.

NØDDEKRIGE (*Nucifraga caryocatactes*). Om Nøddekrigen er indgaaet adskillige Meddelelser, men de er overladte til stud., mag. P. Jespersen, der er i Færd med at udarbejde en Artikel her til Tidsskriftet om den sidste Nøddekrigeindvandring her i Landet.

SORTKRAGE (*Corvus corone*). Af B. Simonsens Meddelelser i 5. Aargang af »D. O. F.«s Tidsskrift ved man, at Sortkragen yngler almindelig ikke langt fra Danmarks Grændser, og det vil næppe forbavse ogsaa at træffe den ynglende hos os. Herom foreligger følgende: Hagerup har set den ved Kolding 2—3 Gange, den ene Gang var det en, der var parret med en Graakrage; de var ængstelige for udføjne Unger navnlig Sortkragen, vistnok Hunnen. H. Weis beretter følgende: »29 Juli 1909 blev der paa en af Paradisøerne i Borre Sø ved Silkeborg skudt en Bastard af Graakrage og Sortkrage. Nogle Dage efter talte jeg med en, der sagde, at han havde fundet en Kragerede, hvor »den ene Krage var helt sort«, og dette Par havde boet der paa Eggen de sidste 3 Aar. Omtrent en Uge efter fandt jeg hos Konservator Aabo-Sørensen i Silkeborg en »Raageunge«, der viste sig at være ganske Mage til ovennævnte Bastard«. O. Helms saa en Sortkrage paa Sanatoriet ved Nakkebøllefjord 9 Januar 1912; den sad mellem en Flok Graakrager; paa Undersiden var den ikke helt sort, havde en graalig Tone. — Carl Chr. Olsen saa hele Efteraaret og Vinteren 1899 til henimod Foraaret en Sortkrage, som opholdt sig sammen med en Graakrage ved Nykøbing F.

STOR TORNKADE (*Lanius excubitor*). Skudt i Omegnen af Nykøbing F. i Efteraaret 1889, i December 1896 og i Februar

eller Marts 1907; skudt omkring 1 April 1906 i Nystedegnen; set ved Nykøbing F. i Oktober og December 1906, skudt sammesteds i Februar 1912. (Carl Chr. Olsen).

PIROL (*Oriolus galbula*). Carl E. Andersen saa en i Juni 1910 ved Glenstrup (N. V. for Randers); forfulgt af Solsorterne fløj den ind mellem Grenene af et Hægebærtræ og forsvandt. G. Schiolten har set og hørt den i Maj 1911 i Tangegaard Skov ved Lundeborg (Fyn). — Omkring 1 August 1902 saas en Flok i en Have paa Nordfalster. Skudt i August 1906, vistnok i Klodskov (N. V. for Nykøbing F.). I Juni 1910 havde Konservator O. Nielsen, Nykøbing F. en til Udstopning fra Midtfalster. (Carl Chr. Olsen).

FORSTUESVALE (*Hirundo rustica*). S. Saxtorph meddeler følgende om nogle sene Svalekuld; »18 August 1911 fandt han en Rede med Æg; 11 September var Ungerne endnu i Reden; 6 September fandt han paa en Gaard 5 Reder med 4 næsten flyvefærdige Unger i hver Rede. 3 Reder med omtrent halvvoksne Unger og 1 Rede med ganske smaa dunklædte Unger; den gamle Fugl laa paa Reden og varmede Ungerne, den laa saa fast, at han to Gange kunde tage den med Haanden.

SPÆTMEJSE (*Sitta europæa*). »I min Have i Vedbæk, der er beliggende mellem ret store Villahaver med gamle Træer, færdes hver Sommer flere Par Spætmejser, der flittigt søger Ædekassen sammen med andre Mejser og Finker, og at de tillige tage Nødder blev bemærket ved et Tilfælde. De tog Nødderne paa den Maade, at Spætmejsen i flagrende Stand holdt Nødden fast med Næbbet og vedblev saaledes, indtil Nødden slap løs fra Hasen. Ved samme Lejlighed blev det oplyst, at Spætmejsen i hvert Fald i nogle Tilfælde bragte Nødden ind i en Nabohave, hvor den lagde den i en Havegang og for at skjule den lagde et vissent Blad over den, medens den hentede den næste Nød. Senere har den formentlig bragt dem til Forraadskamret, som dog ikke trods Eftersøgning blev fundet. En Dag i afvigte Vinter (1910—11) lod jeg min Havemand fornye Opbindingen af nogle højstammede Træer og for at skaane Træet blev der lagt nogle Strimler Sækkelærred omkring Tilbindingsstedet. En halv Timetid efter sad der i de Folder, som Lærredet dannede, Stumper af noget Flæsk og Tælle, som jeg havde medbragt fra Byen og udlagt i Ædekassen, og de vare sikkert anbragte der af Spæt-

mejser, som netop den Dag meget ivrigt besøgte Foderstedet og altsaa straks havde bemærket dette nye Gemmested« (O. F. Jansen).

»I Jægersborg Dyrehave havde jeg en Dag i April 1911 Lejlighed til at se Spætmejsen arbejde paa sit Redekammer. Den byggede i ca. 8 M.'s Højde oppe i et naturligt dannet Redehul (afbrækket Gren) paa en stor Eg. Jeg iagttog paa en 7—8 M.'s Afstand fra Træet Fuglen under Arbejdet. I Begyndelsen var den lidt ængstelig ved at gaa ind i Reden; men da den saa, at jeg var fredelig sindet, genoptog den sit Arbejde. Den forsvandt helt ind i Træet og opholdt sig flere Minutter derinde. Saa stak den Hovedet ud, og i Spidsen af Næbbet holdt den forsigtigt en stor løshugget Vedsplint; i Forhold til Fuglens Størrelse lignede Vedsplinten et mægtigt Stykke Brænde; den blev haaret i Forlængelse af Næbbet. Fuglen saa sig lidt omkring, fløj saa med Veddet ud af Redehullet over i et nærliggende Bøgetræ, satte sig paa en Gren og kastede Vedstykket; kort efter stak den sit lille spidse Næb lige i Vejret og sang af fuld Hals sin Foraarssang, »by, by, by, by, by, by, by«. Saa fløj den igen ind og tog fat paa Arbejdet i Reden. Efter nogle Minutters Forløb var den der igen med et nyt Vedstykke, som blev haaret ganske som det første. Den fløj atter bort fra Redetræet med det, satte sig i den store Bøg paa en Gren og kastede det herfra ned. Saa sang den igen i nogen Tid, og saa ind igen i Træet! Flere Gange gentog det samme sig; omtrent hver Gang den havde løshugget en Vedsplint, maatte den synge. Den viste aabenbart den største Omhu for ikke at tabe Vedsplinten ved Redetræet, vel sagtens af Frygt for, at en Ophobning af Splinter ved dettes Grund skulde røbe det som Redetræ.

Jeg samlede straks de nedkastede Vedsplinter; en af de største maalte 5 cm. i Længde og c. 2 cm. i Bredde, var 1 cm. tyk, en anden 5¹/₂ cm. i Længde og 1—1¹/₂ i Bredde«. (A. Ditlevsen).

TOPLÆRKE (*Alanda cristata*). At denne Art nu er naaet saa langt nordpaa i Jylland, som den kan komme, ses af at A. Fløystrup i 1909 i Dagene fra 27 Juni til 1 Juli daglig saa to Toplærker paa Skagens Gren tæt ved Hotellet. Samme Meddeler saa den ved Rudkøbing 25 Juni 1911. — Carl Chr. Olsen saa i 80'erne nogle faa ved Nykøbing F. og en i November 1909.

BJÆRGLÆRKE (*Alanda alpestris*). R. Thygesen meddeler følgende: »Den ses hver Vinter ved Ebeltoft; den opholder sig

mest ved Stranden i Smaaflokke paa indtil en Snes Stykker. Dog har jeg paa de øde Sandmarker nær Egsmark set den i Flokke, som talte over 100 Individuer (muligt har her imellem været Snespurve). Der er noget rastløst over dens Færden, for det meste er den i Bevægelse, piler hen over Tang og Græs napper et eller andet og af Sted igjen. I Vintre, naar Forstranden var islagt, har jeg set den ude paa Isen, hvor den holdt til i den opskyllede Tang. Kun kort Tid slaar Flokken sig til Ro paa samme Sted. Den er ikke sky, man kan passere den i faa Meters Afstand. Sidder den da stille, er den vanskelig at faa Øje paa. Th. Thomsen oplyser, at den ikke var sjælden i Holstebroegnen i Vintren 1910—11, den opholdt sig ofte ene eller parvis mellem Snespurve. 1 April 1911 saas en Flok paa en Pløjemark ved Agerfeld (S. for Holstebro). — Carl Chr. Olsen saa i Oktober 1887 en Flok paa en halv Snes S. for Nykøbing F. og 9 Oktober 1904 tre paa Kejlsø (S. for Nykøbing F.).

STÆR (*Sturnus vulgaris*). A. Jakobsen fandt 5 Maj 1910 2 Stærereder hver med 7 Æg. Imm. Kirkegaard har endog fundet 10 Æg i en Rede, men formoder, at det er to Hunner, der har lagt Æg sammen.

VANDSTÆR (*Cinclus aquaticus*). P. Jespersen saa 9 Januar 1911 en Vandstær ved en lille Aa ved Næsbyhoved (Odense). Carl E. Andersen iagttog en ved Glenstrup Sø (N. V. for Randers) i Januar—Februar 1911. — Temmelig sjælden ved Nykøbing F.; skudt her i Oktober 1887 og set i December 1903, to blev skudte i Byens Omegn i December 1906. (Carl Chr. Olsen).

MUSVIT (*Parus major*). C. Hansen Riis meddeler følgende: »Den 24 Juni bankede jeg her i Hobro Skov paa et Bøgetræ, hvori jeg, et godt Stykke oppe, havde iagttaget en temmelig stor Rede. I Stedet for den ventede Skovskade fløj — saa vidt jeg kunde se — en Musvit fra Reden. Jeg entrede op og fandt ganske rigtig en Musvitrede af det sædvanlige Materiale (Mos, Uld og Haar) nydeligt anbragt inde i en Skovskaderede; der var 3 friske Musvitæg i Reden. Da jeg ca. 3 Uger senere kom til Stedet, var Musvitreden revet op, saa vidt jeg kunde skønne af et Fuglenæb, og der laa kun et raadent Æg paa Kanten af Reden.

TOPMEJSE (*Parus cristatus*). Efter Godske-Nielsen er den ret almindelig ved Silkeborg, hvor den vistnok yngler.

DROSSELRØRSANGER (*Acrocephalus turdinus*). R. Jul. Olsen hørte i Maj 1911 en eller to synge ved Korsør; senere blev den ikke hørt, saa det har maaske været Fugle paa Vandrested. O. Helms saa den og hørte den synge 4 Juni 1908 i »Sundet« ved Faaborg.

GRANSANGER (*Phylloscopus rufus*). »Nogle Par har iaar (1911) ligesom tidligere Aar opholdt sig i Brahetrolleborg Skove i Sydlyn, utvivlsomt ynglende. I 1910 hørte jeg dens Sang sidste Gang 11 Oktober, ved hvilken Tid de andre Løvsangere allerede længe havde været tavse. Den 18 April (1911) mener jeg at have set den første Gang iaar — en Uges Tid før Løvsangeren blev set«. (O. Fabricius).

BJÆRGVIPSTJÆRT (*Motacilla melanope*). Jensen-Tusch saa nogle faa 28 Marts 1910 ved Almindingen (Bornholm).

KÆRNEBIDER (*Coccothraustes vulgaris*). I Juni 1911 fandt A. Koefoed Reden med 5 Unger anbragt i Toppen af et Bøgetræ umiddelbart ved København. — Carl Chr. Olsen angiver, at den aarlig forekommer i mindre Antal saavel Sommer som Vinter ved Nykøbing F.; saaledes saas i Marts 1900 8—9, i Juli s. A. 4, i Juli 1902 3, 2 September 1910 en Flok paa 6, 21 Oktober 1911 7, og 30 Oktober 4.

GRØNSISKEN (*Chrysomitris spinus*). A. Christiani saa 18 Sept. 1910 2 i et Tjørnehegn mellem Dragør og Store Magleby; i hvert Fald den ene var en ganske ung Fugl.

DOMPAP (*Pyrrhula vulgaris*). I Vinteren 1910—11 var der som bekendt en større Indvandring her i Landet af denne Fugl, og der er indgaaet adskillige Meddelelser om den til Redaktionen. En Del af disse Meddelelser kommer jo imidlertid i de samlede Trækberetninger, saa hvad her fremkommer, er kun enkelte spredte Oplysninger. 6 November 1910 saas Han og Hun ved Frederiksborg (Begtrup); 5 November 1910 2 Hanner i Giesegaards Skov (Sydøst for Ringsted), 5 December s. A. 1 Han sammesteds, 6 December en Flok paa 7—8 Stykker (R. Thygesen); 22 November 2 Hanner i Hardenberg Have (Lolland), 23 November nogle Hanner og Hanner sammesteds (C. Fold); 27 November 1910 to i Store Lyngby Skov (Øst for Frederiksværk); Slutningen af December nogle til Stadighed ved Hillerød; 8 Jan. en Flok paa 10 sammesteds (S. Saxtorph). 26 Jan. 1911 saa

L. Jespersen 5—6 Stykker, Hanner og Hunner, i Carolinekilde Skov ved Odense. C. Weismann meddeler, at der i Vinteren 1910—11 var mange Dompapper i Skovene omkring Skørping (Syd for Aalborg). G. Schiolten saa Han og Hun 6 April 1911 i Billesborgskoven (Syd for Køge).

Dompappen er i sin Hjemegn bekendt for at gøre Skade paa Frugtknopperne, og den store Indvandring af Dompapper afvigte Vinter har da ogsaa vakt Opmærksomhed blandt Havebrugerne, som mener at have lidt under deres Angreb paa Frugttræerne. I Majhæftet af Tidsskriftet »Haven« findes talrige Meddelelser om Dompappens Forekomst paa Sjælland, Bornholm, og et enkelt Sted i Jylland, og der berettes om, hvorledes de aad Frugtknopperne, saaledes at et enkelt Sted »Jorden under Kirsebærtræerne, var helt oversaaet med Knopper«. I Almindelighed kan man vel nok gaa ud fra, at Fuglen ikke hos os optræder i saa stort Tal, at den i væsentlig Grad kan gøre Skade.

KORSNÆB (*Loxia curvirostra typica* og *pityopsittacus*). Der er indgaaet ikke saa faa Meddelelser om Korsnæbbets Forekomst her i Landet i de senere Aar (i Almindelighed uden nærmere Angivelse af Racen). I 1909 og i Vinteren 1909—10 var der som bekendt talrige Korsnæb rundt omkring her i Landet.

I Vinteren 1909—10 opholdt sig flere Flokke i en Plantage ved Glenstrup (N. V. for Randers) (Carl E. Andersen). Omkring Bjerringbro (S. Ø. for Viborg) opholdt sig hele Aaret 1909 ca. 50 i mindre Flokke (N. Tulstrup). S. Saxtorph meddeler, at han 20 Marts 1910 saa en enkelt ved Frederiksværk, hvor der i Vinterens Lob skulde have været anseelige Flokke. I Skovene ved Grevskabet Einsiedelsborg var der efter P. Jespersens Meddelelse samme Vinter adskillige Flokke, hvoraf flere talte over en Snes Individider; en Mængde blev skudt af Drengene med Salonbøsse. Kirkegaard angiver, at den ofte ses i Viborg Hedeplantage. Joh. P. Nørgaard saa i Foraaret 1911 Korsnæb i Smaaflokke i de fleste nordsjællandske Skove og saa desuden i Maj i Rold Skove (S. for Aalborg) adskillige Smaaflokke paa 4—5 Stykker. C. Fold saa 28 Juni 1911 en lille Flok i nogle enkeltstaaende Hvidgraner i Hardenberg Skove (Lolland); de opholdt sig der en halv Snes Dage.

HORTULAN (*Emberiza hortulana*). H. Weis saa en paa Saltholmen i Begyndelsen af Juni 1910.

LAPLANDSVERLING (*Emberiza lapponica*). Den 24 Januar 1912 skød Herr Kunstmaler Johannes Larsen ved Kjersteminde en ung Laplandsverling, som gik paa Landevejen sammen med en Bomlærke. Herr Larsen var saa venlig, efter at have malet Fuglen, at sende mig den til Undersøgelse: det viste sig at være en ung Hun.

Laplandsverling hører til de meget sjældent iagttagne Arter her i Landet: fra gammel Tid foreligger (Kjærbølling: Skandinaviens Fugle, 1875—77, S. 349) Beretning om, at »Mechlenborg i flere Aar havde nogle levende Individuer, der vare fangede ved Flensborg«, og at Faber (Ornith. Notic., Pag. 20) erholdt et Exemplar, skudt i Sjælland i stræng Vinter, men ellers findes ingen Oplysninger om Artens Forekomst her i Landet. Meddelelsen mindes dog at have set en Laplandsverling for en halv Snes Aar siden hos daværende Provisor Alfred Pirtzel, der havde faaet Fuglen til Udstopning fra Gaardbogaard, i hvis Nærhed den var skudt. (E. Lehn Schiøler).

ANMELDELSER.

AVIFAUNA SPITZBERGENSIS.

Forschungsreisen nach der Bären-Insel und dem Spitzbergen-Archipel mit ihren faunistischen und floristischen Ergebnissen. Herausgegeben von Alexander Koenig, Universitäts-Professor in Bonn. Spezieller Teil bearbeitet von Dr. O. le Roi.

(Bonn 1911.)

I en smuk Udstyrelse og et stateligt Format foreligger her Dr. le Roi's Bearbejdelse af de ornithologiske Resultater, som vandtes ved de Rejser til Spitzbergen og Beeren Eiland som Prof. A. Koenig foretog i 1907 og 1908 ledsaget af flere Ornithologer, hvoriblandt le Roi selv. Afhandlingen indledes med en, som det synes, særdeles omhyggelig og fuldstændig Fortegnelse over, hvad der hidtil er skrevet om Spitzbergens Fugle, ialt henved 150 Afhandlinger. Der gøres dernæst omhyggelig Rede for de 58 Arter, der hidtil er truffet paa Spitzbergen, og der gives talrige Maal af Æg og Fugle, som var tagne paa Ekspeditionen. Særlig indgaaende behandles Gæs og Ederfugle. Det lykkedes at paavise Sabines Maage som Ynglefugl for Spitzbergen, hvorfra den vel tidligere var kendt men ikke som ynglende. — Ved samtlige Arter er angivet foruden de systematiske og de tyske Navne tillige de norske.

Afhandlingen giver i Virkeligheden alt, hvad vi hidtil ved om det, ganske vist ikke meget rige, Fugleliv paa Spitzbergen og vil være uundværlig for enhver, der giver sig af med Studier af arktiske Fugle.

O. H.

O. HELMS: DIE AVIFAUNA OSTGRÖNLANDS.

(Særltryk af: Bericht über den V. Internationalen Ornithologen-Kongress in Berlin 1910, S. 273—282.)

En Del af Stoffet i denne Afhandling vil være danske Læsere bekendt fra Forfatterens tidligere Artikler om samme Emne, navnlig: »Fortsatte Ornith. Meddelelser (1903) fra Grønland».

Efter en kortfattet Omtale af, hvad der er udrettet for at skaffe Kendskab til hele Grønlands Fugle følger en mere udførlig Beretning om Østgrønlands — særlig Angmagsaliks — Avifauna. Der dvæles især ved de tilfældige Gæster, og der gøres opmærksom paa, at Vestgrønlands tilfældige Gæster navnlig er amerikanske Arter, medens Østgrønland for største Delen besøges af evropæisk-asiatiske Gæster. Til Slutning fremsættes nogle interessante Betragtninger over Grønlands Fauna i Fortid, Nutid og Fremtid.

A. HAGERUP.

CARL B. HENNICKE: VOGELSCHUTZBUCH.

Naturwissenschaftl. Wegweiser. Sammlung gemeinverständlicher Darstellungen.
Herausgegeben von Prof., Dr. Kurt Lampert.

(Stuttgart 1911).

Bogen falder i to Kapitler: I. Grunde for og Nødvendighed af Fuglebeskyttelse; her skelnes mellem etniske og økonomiske Grunde, og Forf. betoner, at han anser de etniske Grunde for de afgørende; dette finder sit Udtryk ogsaa rent formelt i, at de etniske Grunde efter Indholdsangivelsen tager 34 S. (1—34), de økonomiske knapt 6 S. (34—40). Men naar man, uden at forringe Forf.'s flittige og til Dels ret instruktive Arbejde, maa sige om hele Bogen, at mindre havde været mere, saa gælder dette ganske særlig om dette første Afsnit: De etniske Grunde. Jeg kan med min bedste Vilje ikke indse, hvad en »etisk Begrundelse« af Fuglebeskyttelsen har at gøre med Skildringen af næsten alle de Redskaber, der anvendes til Fuglefangst, lige fra de store Net til den lille Archetto (Fuglesnare). Denne Skildring indtager 6 Sider (15—21) og er ledsaget af ikke mindre end 8 Illustrationer. Disse Sider virker nærmest som en Vejledning til Fuglefangst. Forestillingen om særlig Grusomhed vækker de fleste af disse Redskaber ikke — Grusomheden ligger kun deri, at Fuglene bagefter dræbes og — spises. Forf. forsvarer nemlig umiddelbart efter (S. 23) — efter min Mening med Rette — de Fugleeskere, der holder Fugle i Bur, han har altsaa selv intet at erindre mod, at en Fugl fanges paa en human Maade — hvorledes bidrager altsaa Skildringen af disse Redskaber til etisk Begrundelse af Fuglebeskyttelse? Men foruden dette findes paa disse 34 S. endnu mangt og meget, som kun meget løseligt staar i Sammenhæng med den foreliggende Bevisførelse. Og dette gælder for Resten om hele Bogen; ganske unyttige Citater, utallige Gentagelser, en undertiden trættende Vidtløftighed vanskeliggør Læsningen af Bogen, som ellers — som en populær Fremstilling af Emnet kunde gøre sin Nytte. Man

faar ligefrem det Indtryk, at et bestemt Sideantal skal opnaas. fordi Forlaget nu engang har lovet indtil 150 S. for 1 M. 40 Pf. Men det er ikke til Gavn for Sagen. Skal en Ikke-Ornitholog først læse 106 tættrykte Sider (hvortil endnu kommer de forskellige Landes Lovbestemmelser om Fuglebeskyttelse S. 107—126), for at sætte sig ind i Emnet, saa giver han formodentlig hellere Afkald derpaa. Naar derfor Forf. anser det for et Fortrin af Bogen, at den mere end andre tager Hensyn til Fuglebeskyttelsens historiske Udvikling, saa synes jeg, at det snarere er en Fejl. For Fagmanden kan det have sin Interesse at erfare, hvorledes kunstige Reder efterhaanden har udviklet sig (S. 67—70); for Lægmænd, der gerne vil lære praktisk Fuglebeskyttelse, er det overflødigt og virker snarere forstyrrende. Bortset fra denne Grundfejl virker II. Kapitel: »Udførelse af Fuglebeskyttelse« ret instruktivt. I seks Afsnit omhandler det: Tilvebringelse af Ynglejigheder, Vinterfodring, Drikkesteder for Fugle, Forfølgelse af Fuglenes Fjender, Bekæring og Oplysning, Love. — For én Fejl skulde den, der vil gøre Propaganda for en Sag, ganske særlig vogte sig: for alt for haandgribelige Overdrivelser; de er bedst egnede til at diskreditere en god Sag. Naar Forf. f. Eks. straks S. 3 ordret siger: »Kun et fuldkomment raat (sic!) Menneske kan staa ligegyldig over for Nattergalens vidunderlige Sang eller over for Gærdesmutterens Slag i Vinterlandskabet«, saa er jeg bange for, at han fornærmer, uden at ville det, ikke saa faa af sine kære Medborgere og maaske ogsaa en eller anden af sine Læsere. Man kan jo alligevel være et nogenlunde hæderligt og endda varmtfølede Menneske og samtidig — farveblind, eller tunghør for Nattergalens Slag! —

M. SCHORNSTEIN.

GUSTAV KOLTHOFF: FRAN NÄR OCH FJÄRRAN.

(Stockholm, Fr. Skoglund's Forlag.) (Tilsendt fra Andr. Fred. Høsl & Son kgl. Hofboghandel.)

Den kendte svenske Ornitholog, Gustav Kolthoff, har under denne Titel samlet en Del Optegnelser fra sit Friluftsliv og delagtiggør dergennem os andre ikke saa lykkeligt stillede Mennesker i den Glæde, han føler ved at færdes i den frie Natur, omgivet af sine specielle Venner Fuglene. Hans Kærlighed til disse lægger ham overalt et godt Ord i Pennen til Forsvar for dem iblandt dem, som — forskyldt eller uforskyldt — er forfulgt af en ond Skæbne, det være sig Løvsangeren, hvis Rede saa ofte ødelægges, enten uforsætlig af Mennesker eller forsætlig af Katte og andre Rovdyr, men som trods alt dog ikke aftager i Antal, eller den toppede Lappedykker, der faar Skyld for saa mange Synder, at den er lyst fredløs; for denne lægger han et saa godt borgerligt Ord ind, at man maa haabe, det vil hjælpe.

De fleste Skildringer omhandler imidlertid hans Undersøgelser og Jagtudflugter til nordlige Øer med deres rige Fugleliv, og

her faar man mange interessante Oplysninger om sjældnere Fuglearters Optraeden paa Ynglepladserne. Omslaget er tegnet af Bruno Liljefors.

JOH. P. NØRGAARD.

O. LE ROI: SABINEMAAGENS XEMA SABINI FOREKOMST I TYSKLAND*

I »Ornithologisches Jahrbuch«, 6. Hefte, Aargang XXI, findes en Artikel om Sabinemaagens Forekomst i Tyskland. De med Sikkerhed kendte Optegnelser om dræbte Eksemplarer af denne Maageart — ialt 12 — omtales omhyggeligt, og det viser sig, at Lokaliteten for samtlige Tilfælde alle tilhører det vestligste Tyskland, særlig Helgoland og Rhinprovinsen. Kun et Eksemplar kendes fra Østersøens Kyst, nemlig fra Flensborg Havn, men Afstanden derfra til Nordsøen er dog forholdsvis ringe. Naar man ser bort fra dette sidste Eksemplar, hidrører de alle fra Nordsøen og de Syd derfor liggende Lande, og det viser sig i det hele, at Sabinemaagen næsten udelukkende er truffet i den vestligste Del af Europa. Her i Landet kender man intet sikkert Tilfælde for Sabinemaagens Forekomst. At den for en Del Aar siden skulde være fundet ved Præstø Bugt — som det staar anført i Collins 3dje Supplement til Kjærbølling, Skandinaviens Fugle — beror iflg. Viceinspektor Wings Udtalelser paa en Fejltagelse. Ellers kender man den iøvrigt fra de fleste af Vesteuropas Lande, i størst Antal fra de vestligste, idet der fra Storbritanien kendes ca. 30 Tilfælde og fra Frankrig ca. 35. Ellers er den truffet i Norge 3 Gange, Holland 3, Schweiz 4, Østrig 1 og Spanien 1. Som man vil se, indskrænker de kendte Tilfælde sig saa godt som udelukkende til det vestlige Europas Lande, og Maagens Forekomst gaar hovedsagelig ikke sydligere end Frankrigs Breddegrader.

En anden interessant Kendsgerning paapeger Forf. med Hensyn til denne Maages Forekomst her i Europa. Sabinemaagen er en udpræget højarktisk Maageart, hvorfor man paa Forhaand vil være tilbøjelig til at antage, at den i særlig Grad skulde vise sig paa vore sydligere Breddegrader i Vintermaanederne. Det er imidlertid en forkert Forestilling, idet det efter de foreliggende Data viser sig, at den i overvejende Antal er truffet her om Efteraaret. Af de 66 Data stammer 54 fra Maanederne August—Oktober, og af de øvrige 12 hidrører 10 fra de egentlige Vintermaaneder. Det er saaledes misvisende, naar flere Haandbøger anfører Sabinemaagen som en her i Europa forekommende Vintergæst, idet den snarere maa betegnes som en Fugl, der i særlig Grad viser sig om Efteraaret ved Vesteuropas Kyster. Forf. er nærmest tilbøjelig til at antage, at det skulde være de om Efteraaret særligt fremherskende vestlige Vinde, der skulde føre denne Maage til Europa. —

P. JESPERSEN.

RIVISTA ITALIANA DI ORNITOLOGIA.

Aargang 1. Hæfte 1—2. (Bologna 1911.)

Efterat det tidligere italienske ornithologiske Tidsskrift »Avicula» er gaaet ind, er af en Kreds af italienske Ornithologer med Arrigoni degli Oddi i Spidsen begyndt Udgivelsen af et nyt Tidsskrift, hvis første og andet Hæfte nu foreligger: Aargangen skal bestaa af 4 Hæfter og Prisen er 10 Lire.

I Størrelse og Ordning af Stoffet minder det ikke saa lidt om vort danske Tidsskrift og ses at have omtrent lignende Formaal: i en kort Indledningsartikel angives, at det ikke blot henvender sig til de egentlige Ornithologer men ogsaa vil søge sit Publikum blandt Fuglevenner i Almindelighed og blandt Jægere.

Omtrent Halvdelen af Dobbelt hæftet indtages af en Artikel af Arrigoni degli Oddi og G. Damiani om en Fuglesamling fra Øerne i den toscanske Bugt (Elba, Capraia, Monte cristo o. s. v.); ved de enkelte Arter omtales Tid og Sted, hvor de er skudte, og gives en meget nøje Beskrivelse af deres Fjerdragt; højnordiske Arter, som ogsaa hos os kun træffes om Vinteren, viser sig ikke helt sjældent at komme ned til Middelhavet; der omtales saaledes Lille Kjøve, Rødstrubet Lom og Tordalk. Af Søkongen (*Mergulus alle*), der kun tre Gange før skal være truffet i Italien, blev der i November 1910 truffet ved Øen Monte cristo en Flok paa over 200 Fugle; der beskrives, hvordan de under stærke Storme, naar de floj, blev drevne ind paa Land og fandtes døde paa Strandbredden. Mindre Artikler handler om en Kroltoppet Pelikan (*Pelecanus crispus*), der blev skudt i 1911 (den er tidligere truffet 4 Gange i Italien) og om to af de i Rossitten ringmærkede Hættemaager, der havde fundet Vej derved. Endvidere findes talrige mindre Meddelelser af forskellig Art og fyldige Anmeldelser af en Del af de større ornithologiske Tidsskrifter og forskellige ornithologiske Værker.

O. H.

LE GERFAUT: REVUE DE LA SOCIÉTÉ ORNITHOLOGIQUE
DU CENTRE DE LA BELGIQUE.

(Louvain 1911.)

Ogsaa Belgien har faaet et nyt ornithologisk Tidsskrift som Organ for en nydannet ornithologisk Forening. Foreningens Formand er G. van Havre i Antwerpen og Tidsskriftets Redaktør Marcel de Contreras i Bryssel.

Hæfte 4 indeholder en Del kortere Artikler om forskellige Arter af Papegøjer samt om den kaliforniske Vagtel. Redaktøren meddeler om en stor Indvandring af Stylteløbere (*Himantopus candidus*) i 1907: nogle blev i Landet og to Reder med Æg og Unger blev fundne. En Afhandling af A. Dubois hedder »L'oiseau son origine, sa distribution géographique» og indledes med følgende Ord: »Som største Delen af videnskabelige Foreninger bestaar vor unge »Ornithologiske

Forening« overvejende af Amatører, der i Almindelighed kun interesserer sig for deres eget Lands Fauna; de færreste af dem har haft Lejlighed til at gøre Studier i hele den ornithologiske Videnskab, hvad der ogsaa altid vil frembyde Vanskeligheder for dem, der ikke har Adgang til store Samlinger. Jeg har da tænkt at kunne glæde Tidsskriftets Læsere ved at give dem en Oversigt over Fuglenes Afstamning og over den geografiske Udbredelse af de 155 Familier, hvoraf Fuglenes Klasse bestaar.« Afhandlingen behandler — meget kortfattet iøvrigt — Fuglenes Afstamning og bringer en stor Tegning af en restaureret Archæopteryx, samt giver i tabellarisk Form en Oversigt over Fuglenes geografiske Udbredelse. Ch. Dupond beretter for 1911 om det ugentlige Fugletorv i Antwerpen, hvor Masser af Burfugle sælges, og hvor Ornithologen kan gøre rige Studier. Efteraarets Begivenhed var, at der paa Torvet solgtes en Mængde Laplandsverlinger (*Emberiza lapponica*), af hvilke der andre Aar kun udbydes en ganske enkelt til Salg. Af Snespurve (*Emberiza nivalis*), som i de sidste 3 Aar ikke var falbudte, fandtes 12. De voldsomme Storme i Begyndelsen af November havde iøvrigt indskrænket Fangsten af Smaafugle, idet de i de to nærmeste Dage forud i uhyre Skarer var ilede mod Syd.

O. H.

H. WEIGOLD: DIE VOGELWARTE HELGOLAND EINST UND JETZT UND DIE METHODEN DER VOGELZUGSFORSCHUNG.

(Stryk af: Bericht über den V. internationalen Ornithologen-Kongres in Berlin 1910.)

Paa den 5. internationale Ornitholog-Kongres i Foraaret 1910 i Berlin holdt Dr. Weigold fra Helgoland ovenstaaende Foredrag, som her skal gengives i korte Træk. Gätkes berømte Bog om »Vogelwarte Helgoland« fortæller i kraftige Skildringer om de imponerende Fugletræk over Øen i forrige Aarhundrede, og Dr. Weigold fremstiller i sin her i Tidsskriftet anmeldte Artikel »Hvad skal der blive af Vogelwarte Helgoland«? Nutidens Helgoland med Fæstningsværker og moderne Badesteder. Det siger sig selv, at Helgolands Betydning som Hvileplads for Trækfuglene paa deres Vandringer over Nordsøen er blevet formindsket i ganske betydelig Grad i Aarenes Løb, men der mangler i Nutiden kun Steder paa Øen, hvor Fuglene i Ro kan slaa sig ned; thi endnu den Dag i Dag drager utallige Fuglemasser i Træktiderne over Helgoland. Endnu er Helgolaad, der først og fremmest er begunstiget ved sin afsides og ideelle Beliggenhed, ikke ganske tabt for Fugletræksforskningen, idet den stadig leverer et værdifuldt Jagttagelsesmateriale i denne Videnskabs Tjeneste.

Hvad er da Programmet for den moderne Forskning af Fuglenes Træk? Det, som det i første Række gælder om at skaffe til Veje for en saadan Jagttagelsesstation, er et positivt og eksakt Jagttagelsesmateriale. I adskillige Aartier er der af Gätke gjort Optegnelser om Fuglenes Træk over Helgoland, men det foreliggende Materiale er ikke udførligt og fuldstændigt nok til Brug for de moderne Træk-

undersøgelser. Man kan næppe forestille sig, hvor vanskeligt det i Virkeligheden er at skaffe et fuldt ud tilfredsstillende Jagttagelsesmateriale til Veje, idet der dertil kræves en utrolig Mængde Tid og et stort Arbejde, men vi kan ikke komme bort fra det; et saadant Materiale danner det fundamentale og er en nødvendig Betingelse, for at vi overhovedet kan kaste os over de Opgaver, der foreligger. Optegnelserne skal omfatte ikke blot den første Dato for de forskellige Fugles Ankomst — thi alene siger de i Virkeligheden intet om Trækket — men daglig maa der gøres omhyggelige Optegnelser om hver Art og dens omtrentlige Mængde. Under hele Trækkets Forløb maa der gøres Optegnelser, og det er netop en Ting, som det i de allerfleste Tilfælde skorter paa, naar der gøres Jagttagelser over Fugletrækket. I den biologiske Forskning er man ofte i altfor høj Grad tilbøjelig til at generalisere. Har man fundet noget ejendommeligt for en enkelt Fugls Træk, er man ofte tilbøjelig til at antage, at det samme maa gælde for nærstaaende Arter, hvad der i mange Tilfælde er ganske misvisende — hvad der gælder for den ene Art, gælder maaske slet ikke for de andre, og den samme Art forholder sig ganske anderledes her end der. Det er langt at foretrække at studere hver Art for sig grundigt og udførligt, inden man foretager Sammenligninger og har man først undersøgt de enkelte Arter hver for sig, vil man med langt større Sikkerhed kunne sammenstille de Arter, der tilnærmelsesvis forholder sig paa samme Maade.

Hvorledes studerer man saa Trækket af de enkelte Arter? Som ovenfor nævnt giver Datoen for Ankomst og Bortrejse et ret misvisende Billede, og vi maa derfor bestræbe os for at iagttage Trækket i hele dets Forløb paa et og samme Sted i en Række af Aar. Deraf kan vi saa beregne Trækkets gennemsnitlige Forløb for de Arter, der er gjort udførlige Optegnelser om, men angaaende Jagttagelserne gælder iøvrigt dette: »Brudstykker nytter intet, de kræver blot et umaadeligt Arbejde til ingen Nytte. Derfor blev de internationale Anstrengelser i tidligere Tider, hvor store og ideelt de end var anlagte, dog til syvende og sidst uden Resultater. Det gælder om Aar for Aar helst hver eneste Dag at kontrollere det samme hellere for et lille end for et stort Revier! Inde i Landet først og fremmest nøje at udforske Gennemtrækket af de der ikke ynglende Arter, fordi det er saa overordentlig vanskeligt at iagttage de ynglende Arters Træk. Efter min Mening er det langt bedre at iagttage nogle faa dertil egnede Arter grundigt, end i Brudstykker at opstille en endeløs Liste Arter. Saaledes kan ogsaa den, der kun har lidt Tid til sin Raadighed nytte Videnskaben langt mere end efter den hidtil anvendte Metode«. Fra hvert Jagttagelsessted skulde der efter en Aarrække udarbejdes Gennemsnitskurver for hver Arts Træk og Sammenligninger mellem disse vilde da give os Svar paa Spørgsmaal af stor Interesse. Det idelle vil selvfølgelig være med Tiden at faa lagt et Net af Jagttagelsesstationer, og i Tyskland findes allerede de to bekendte Rossitten og Helgoland. De færdige Optegnelser fra

de enkelte lagttagelsessteder skulde samles og bearbejdes til et stort Hele, og lidt efter lidt søge at klarlægge de enkelte Arters Træk, Fugletrækkets Afhængighed af Vejrliget og mange andre endnu uopklarede Spørgsmaal. Men her mangler vi atter saa fundamentale Kendsgerninger som Kendskabet til Variationerne og de konstante Racer af de enkelte Arter. Det viser sig desværre saa ofte, at man paa Grund af Mangel paa de allersimpleste Grundlag maa standse ved det første Skridt under Forsøget paa at forstaa en Kendsgerning ved Fugletrækket. Et nøje Kendskab til Fuglenes Udbredelse er nødvendig og udførlige Angivelser paa Kort vilde paa den letteste Maade skaffe os det fornødne Overblik. Kortene maatte samtidig angive, hvor hver Art optraadte som Stand-, Strejf- eller Trækfugl, men herom ved vi endnu kun forholdsvis lidt med Sikkerhed. Atter møder vi dette: der mangler Kendsgerninger! Her er Mærkningen af Trækfugle os til ganske uvurderlig Hjælp og uden den vilde det være et uhyre Arbejde at skaffe sikre Oplysninger om de forskellige Fugles Forekomst.

Har man først sikkert Kendskab til disse simple Kendsgerninger, vil det være forholdsvis let at finde ud af i hvor høj Grad Fugletrækket er afhængig af Lufttryk, Temperatur, Nedbør og Vind, og kender man disse Faktorer nøje og Fuglenes Ynglepladser og Vinterkvarter, kan man søge at udlede bestemte Trækveje — om saadanne findes — og om muligt opstille Regler for, hvorledes Trækket i geografisk Henseende gaar for sig.

P. JESPERSEN.

G. SCHIEBEL: MEINE ORNITHOLOGISCHE FRÜHLINGS-
STUDIENREISE NACH KORSIKA (1910).

(Sertryk af 61de Program fra Statsgymnasiet i Klagenfurt 1910—11)

I den foreliggende Afhandling skildrer Forf. sit næsten 3 Maaneders Ophold paa Korsika og giver et Overblik over Øens ejendommelige Natur og Dyreliv med særligt Henblik paa det rige Fugleliv, som findes der. Uden at gaa nærmere i Einzelheder giver Forf. et Billede af det forskelligartede Fugleliv, der udfolder sig i de forskellige Egne af Øen. Nogen udførlig, videnskabelig Afhandling er det ikke, nærmest kun en almindelig, men derfor lige interessant Rejsebeskrivelse. En nærmere Bearbejdelse af Rejsens Resultater vil senere fremkomme i de forskellige Fagtidsskrifter.

Store Strækninger af Korsika er dækket af uigennemtrængelig Krat, der huser en Mængde forskellige Fugle, og de store Skove, der beklæder Bjærg højderne i Korsikas Indre, synes at have et lige saa rigt Fugleliv. Som en Kendsgerning af Interesse slaar Forf. straks fast, at »det i al Almindelighed gælder, at de korsikanske Dyrearter er mindre og mørkere end de samme Arter paa Fastlandet«. Det bemærkes i en Fodnote, at der ganske vist gives Undtagelser som f. Eks. med Hensyn til Sløruglen, men at det delvis skulde kunne forklares. De mere indgaaende Beviser for denne

Paastand fremkommer sandsynligvis i den specielle ornithologiske Beretning om Rejsen. Som et Bevis for, hvor afvigende Fuglefaunaen paa Korsika maa være fra Fastlandets, kan anføres, at Forf. i Lobet af de tre Maaneder fandt ikke mindre end 8 nye Subspecies af Arter under Slægterne: *Emberiza*, *Fringilla*, *Troglodytes*, *Prunella*, *Muscicapa*, *Turdus*, *Scops* og *Cuculus*.

Til Slut fremføres nogle ganske interessante Meninger om den moderne Fuglebeskyttelse, der i de seneste Aartier har haft en saa stærk Udvikling i de fleste Lande. Der klages i Almindelighed saa stærkt over Fuglenes Tilbagegang i Mellemeuropa, og Skylden lægges ofte for en stor Del paa de Myrderier, der gøres paa Smaafuglene i sydligere Lande. Paa Korsika fanges og dræbes hvert Aar store Mængder af Sangfugle, og dog gives der dér en saadan Rigdom paa Smaafugle, som vist ingen Steder i Mellemeuropa. Grunden dertil maa alene tilskrives de store Skove og uigennemtrængelige Krat — kort sagt, den megen af Kulturen uberørte Natur — og Forf. er derfor af den Mening, at Fuglebeskyttelsesforeningerne herhjemme først og fremmest burde styre ind paa dette Program: Tilplantning af tætte, uigennemtrængelige Krat af stort Omfang og Fredning af gamle hule Træer. Det alene vil være den rette Maade at bevare vor Fugleverden paa, og sker det ikke, vil Sangfuglenes Skarer i vore Egne stadig formindskes, selv om al Fangst af Smaafugle blev forhindret i Syden. Som en sorgelig, men sand Kendsgerning fremføres følgende: »Ingen Steder findes saa mange Nattergale som paa Korsika, hvor de stadig bliver forfulgt, ingen Steder saa faa som i vort »kultiverede« Mellemeuropa, hvor det vrimler med Fuglebeskyttelsesforeninger«. — Ord, der nok er Eftertanke værd.

P. JESPERSEN.

AQUILA. Bd. XVIII. Red. af Otto Herman.

(Budapest 1911.)

Otto Herman indleder Aargangen med en lille Afhandling om Aviatik og Ornithologi, hvori han fremsætter en Del sammenlignende Betragtninger mellem Fugleflugt og Flugt med Flyvemaskine.

Königl. Ungar. Ornithologische Centrale's 17. Aarsberetning (for 1910) om Fuglenes Foraarstræk i Ungarn er udarbejdet af Koloman Lambrecht; den er udarbejdet efter det samme Mønster, som de foregaaende. Det fremgaar, at Trækket var af en afgjort tidlig Karakter, idet 66 Arter indfandt sig for den »historiske Middeldato«, 8 paa denne og 27 senere. Forfatteren bebuder, at der i Aaret 1913 vil fremkomme en Beretning, hvori Resultaterne af de tidligere Aarsberetninger sammenlignes. I Betragtning af det store Arbejde, der er gjort og det mægtige Materiale, der er samlet til disse Aarsberetninger, tør man vente, at en saadan Beretning vil give et solidt Grundlag til Forstaaelsen af Trækfænomenerne. Efter Lambrechts meget udførlige Afhandling følger en Beretning af I. Hegyfoky om Vejrligets Indflydelse paa Foraarstrækket i 1910.

Eugen Greschik fortsætter sine i tidligere Aargange af »Aquila« offentliggjorte Undersøgelser over Maveindhold og Gylp af ungarske Rovfugle. Det er denne Gang Ugler, der behandles, og Forf. henregner altsaa Ugler til Rovfuglene. Om den store Hornugle (*Bubo maximus*) meddeles, at den æder alt fra større Pattedyr og Fugle til Mus og Pindsvin; Forf. gør opmærksom paa, at i hvorvel den store Hornugle set fra en Jægers Standpunkt saaledes er absolut skadelig, hvorfor dens Talrigheid ikke bør være alt for stor, saa bør man vare sig for at indtage dette ensidige Standpunkt og skaane den for Udrydelse, da den er et prægtigt Naturmindesmærke. Undersøgelse af et stort Materiale af Skov- og Sumphornugler, Slag- Nat-Slør- og Kirkeugler bekræfter det kendte Forhold, at alle disse Ugler ganske overvejende lever af Smaagnavere og kun undtagelsesvis tager Smaafugle, Padder og Insekter.

Om Tornskadens (*Lanius collyrio*) Næring foreligger en Undersøgelse af E. Csiki, som i 1911 fra en Lokalitet (Tavarna) har modtaget 145 Tornskader, hvis Maveindhold han har analyseret. Det viste sig herved, at Føden ganske overvejende bestod af Oldenborrer; dernæst fandtes mange Jordkrebs og nogle Aadselgravere og Løbebiller. To Gange fandtes Markmus og en Gang Mus, hvorimod der ikke fandtes Levninger af Fugle. I Fortsættelse af denne Beretning gives nogle Eksempler paa, at Tornskaden har røvet Unger af Smaafugle, og en Gang endogsaa en voksen Musvit.

Titus Csörgy skriver om den praktiske Fuglebeskyttelse i Ungarn i 1909—11; denne gaar navnlig ud paa Ophængning af Redekasser for Fugle, der ruger i Huller, dernæst Ophængning af Redekurve for fritbyggende Fugle, Udsendelse af Billeder af fredede Fugle, Vinterfodring og Paavirkning af Ungdommen i fuglevenlig Retning. Forf. har ved Eftersyn af en Mængde ophængte Mejsekasser gjort den Erfaring, at Redekasserne allerede i det andet Aar er stærkt befængt med Fuglelus og Mider. Heri ser han Grunden til at Mejserne sædvanligvis ikke ndruger deres andet Kuld i samme Kasse som det første, og at de foretrækker Redekasser for gamle Spettehuller. Derfor bør man rense Redekasserne, saa meget mere som Rensningen ikke skræmmer Fuglene; tværtimod foretrækker de absolut de rene Kasser, og man kan ved systematisk Renholdelse af disse opnaa at faa Mejserne til at rugge to — og undertiden tre — Gange aarligt i en Kasse; herved opnaas den Fordel, at man til Ud-klækning af et vist Antal Unger kan nøjes med det halve Antal Kasser. Klinges Træløberkasse beskrives og afbildes, idet den betegnes som en vigtig Nyhed.

Jakob Schenk skriver om Rodfodfalkens (*Tinnunculus vesperlinus*) Yngleforhold; disse har hidtil været mangelfuldt eller urigtigt beskrevne i de fleste ornithologiske Værker, idet fejlagtige Hypotheser af ældre Forfattere efterhaanden i Litteraturen er gaaet over til at blive behandlet som Kendsgerninger. Forf. gennemgaar kritisk al den Litteratur, han har kunnet finde om dette Spørgsmaal, og angiver til Slut de faktiske Data desangaaende, idet han gør opmærksom

paa, at et af de vigtigste Spørgsmaal, nemlig om R. selv kan bygge sin Rede, endnu er uløst. Om Ringmærkning af Fugle findes ikke mindre end 3 Afhandlinger, som det dog vil føre for vidt at referere her.

A. C.

FAUNA OCH FLORA. POPULÄR TIDSKRIFT FÖR BIOLOGI.

Utgifven af Einar Lönnberg. Häft. 1—6. Stockholm 1911.

Af Udgiveren findes en Afhandling om Stormfuglens (*Fulmarus glacialis*) stadige Udbredelse mod Syd. Før 1839, da Arten bosatte sig paa Færøerne, var den kun kendt som arktisk Ynglefugl; i 1878 indfandt den sig paa Shetlandsoerne, i 1891 paa Orkneyoerne, i 1900 rugede den første Gang paa Skotlands Nordkyst og i 1910 tog den Ophold i Ulster paa Irland efter i et Par Aar at have haft en irsk Yngleplads i Mayo. Forf. gør opmærksom paa, at der i Stillehavets nordlige Del findes to, Stormfuglen meget nærstaaende, Arter, og tænker sig — med ovenstaaende Kendsgærninger for Øje — Muligheden af, at Stormfuglen paa et relativt sent Tidspunkt er indvandret i Atlanterhavet over Amerikas arktiske Archipelag fra Beringsstrædet. Af Einar Lönnberg foreligger desuden et Par Artikler om hans iagttagelser og Oplevelser paa den svenske zoologiske Expedition til Britisk Østafrika.

R. Nicolin beskriver sine ornithologiske iagttagelser fra en Maanedes Ophold i Jämtland, hvor han blandt andet fandt 4 rugende Par af den lille Kjøve (*Lestris longicauda*), hvis Adfærd ved Reden beskrives udførligt. V. A. Engholm meddeler om et Fund af Rørvagtlens (*Porzana maruella*) Rede ved Søen Tåkern i 1910. Reden indeholdt den 22 Maj ikke færre end 25 Æg, der laa lagvis, og som formentes lagt af 2 forskellige Hunner; da Forf. den 29 Maj besøgte Reden, indeholdt den kun 18 Æg, og den 8 Juni var Antallet svundet ind til 12. Den 16 Juni var Æggene udrugede — der laa i Reden en Del Æggeskaller og to fordærvede Æg. Forf. tog Reden op for at tage den med sig hjem, og gjorde herved den Opdagelse, at de savnede Æg laa gemt dybt nede i Reden. Fuglen synes altsaa paa denne nænsomme Maade at have reduceret Ægantallet til en passende Størrelse.

Nils Gyldenstolpe beretter om to Besøg, som han i Somrene 1906 og 1909 gjorde i Torne Lapmark. Fuglefaunaen der er temmelig fattig baade paa Arter og Individuer; ialt iagttoges 69 Arter, som i Afhandlingen behandles hver for sig.

Paul Rosenius meddeler at han i 1911 fandt 2 Reder af Splitterne (*Sterna cautiaca*) paa en Fugleholm ved Falsterbo; dette er første Gang, at Arten er truffet ynglende i Sverige. Af Hugo Granvik findes en Meddelelse om, at han flere Aar i Træk har fundet Rede af Hulduen (*Columba oenas*) under store Klippeblokke paa en Holm i Ronneby Skærgaard — en usædvanlig Redeplads for denne Art.

A. C.

ZEITSCHRIFT FÜR OOLOGIE UND ORNITHOLOGIE.

Begründet von H. Hocke, Berlin. Herausgegeben von Wilhelm Rudiger, Hochzeit i. d. Neumark.
(Hæfte 1 - 2, 1912).

Det var i et højst beskedent Udstyr, at Hocke's »Zeitschr. für Oologie« begyndte at udkomme i 1891. Hocke var allerede den Gang godt oppe i Aarene, en ganske ubemidlet Mand, og man vilde paa Forhaand næppe have tænkt sig, at han i 20 Aar lige til sin Dod skulde kunne have fortsat Udgivelsen af sit Tidsskrift endda under mere anseelige Former og ofte med Artikler, som kunde læses med Fornøjelse af andre end netop specielle Oologer. Det oologiske Indhold var ganske vist det overvejende, og Tidsskriftet fik — som vistnok det eneste europæiske for denne Specialitet — efterhaanden en ret vid Udbredelse og blev ogsaa holdt af flere her i Landet.

Hocke var Ægsamler og gjorde vist ogsaa adskillig Forretning med Æg; men han var tillige en dygtig og interesseret Fuglekender, og vel nok en af dem, der havde det bedste Kendskab til Fuglene i Berlins nærmere og fjærnere Omegn; en af hans sidste større Artikler var en Beretning om Stortrappens (*Otis tarda*) Forekomst i Brandenburg, med interessante historiske og faunistiske Oplysninger¹; hans mindre Artikler om Æg og Fugle var overordentlig talrige, noget større Arbejde har han aldrig udgivet.

Tidsskriftet fortsættes nu efter en Hvilestund af W. Rüdiger og vil blive holdt i samme Spor som tidligere. Februarhæftet indeholder en Rejseskildring fra Palæstina af Wilhelm Schuster med talrige Iagttagelser af Fugle, mindre Artikler om Hvepsevaage og Isfugl af Gustav Schulz.

Tidsskriftet udkommer med et Hæfte paa et Ark hver Maaned. Prisen er 5 Mk. pr. Aargang.

O. H.

BEITRÄGE ZUR ORNIS DER RHEINPROVINZ.

Erster Nachtrag zur »Vogelfauna der Rheinprovinz«. Von Dr. Otto le Roi in Bonn und Hans Freiherr Geyr von Schweppenburg in Müddersheim.

(Sonderabdruck aus den Verhandlungen des Naturhistorischen Vereins der preuss. Rheinlande und Westfalens. 69 Jahrgang 1912).

Den statelige Afhandling paa 143 Sider, der maa betragtes som Supplement til le Roi's i 1906 udgivne »Vogelfauna der Rheinprovinz«, indeholder talrige Meddelelser og nye Oplysninger om Provinsens Fuglefauna, omhyggelig sammenstillede. Der kendes nu fra denne Egn ialt 284 Arter, hvoraf 156 maa betragtes som Ynglefugle. Ny tilkomne Arter i de sidste 5 Aar er *Anser arvensis* (Brehm), *Ortygometra pusilla* og *Cypselus melba*.

O. H

¹ Anmeldt her i Tidsskriftets 4. Aarg., S. 72.

MEDDELELSER FRA DE DANSKE ORNITHOLOGISKE STATIONER FOR 1911.

VED

A. HAGERUP.

Meddelelserne fra 1911 er ordnede som dem fra 1910; dog er der medtaget noget mere Stof, som ikke vedrører Trækket; mange vil maaske mene at en Del uden Skade kunde have været udeladt.

Som bekendt har man i en Del Aar i Ungarn søgt at belyse Trækproblemet ved at sammenholde Fuglenes Ankomst om Foraaret med Vejrforholdene. I andre Lande har man fulgt Ungarns Eksempel, og jeg har i nærværende Beretning efter den ungarske Methode for hver Art og Aar (1910 og 1911), hvor der paa mindst 4 Steder var noteret Ankomstdag, beregnet Gennemsnitsdagen for Artens Ankomst om Foraaret, idet jeg skonsmæssigt har udeladt af Beregningen de meget tidlige Dage, der tydede paa Overvintring og de øjensynligt altfor sent noterede Ankomstdage. Ved de paagældende Arter er der i Slutningen angivet først Aarstal, dernæst (i Parenthes) Antal Ankomstdage og sluttelig Gennemsnitsdagen, samt (i Parenthes) tidligste og seneste Ankomstdag.

Ved Stoffets Bearbejdelse har jeg haft en værdifuld Hjælp af Hr. stud. mag. P. Jespersen.

Den vedføjede Vejrberetning fra Nakkebøllefjord skyldes Overlæge O. Helms' Velvillie.

Der er indkommet Skemaer fra:

Thisted ved Konservator Evald Hansen.

Aalborg ved Oberstløjtnant H. A. Hilarius-Kalkau.

Bjerringbro (Viborg) ved Dr. J. Rossen.

Randers ved Bestyrer M. Klinge.

Vedelslund (Aarhus) ved Forstkandidat F. D. Monrad.

Bølling Sø (Silkeborg) ved Forpagter R. Christiani.

Silkeborg ved Skovfoged C. D. Seeger, Naaege.

Kolding ved Arkitekt A. Hagerup.

Nakkebøllefjord (Faaborg) ved Overlæge O. Helms.

Kerteminde ved Kunstmaler Johs. Larsen.

Tranekjær (Langeland) ved Fabricius.

Korsør ved Cand. phil. E. Rendtorff.

Hillerød ved Gymnasiast Sylv. Saxtorph.

København og Omegn ved Portner N. Christiansen og Docent R. H. Stamm.

København Ø. (Østre Anlæg) ved Professor, Dr. med. A. Fløystrup.

Storehedinge ved Distriktslæge H. Arctander.

Faxe ved Forpagter A. Valentiner.

Arninge (Nakskov) ved Pastor V. Wahl.

Almindingen (Aakirkeby) v. Skovfoged L. Jenssen-Tusch.

Desuden er medtaget enkelte Iagttagelser gjorte andre Steder af de ovenfor nævnte Herrer.

1. **Anas crecca**, Krikand.

Foraar. — Nakkebøllefjord. Marts: 15de 3, 23de nogle, 31te nogle; April: 9de 3, 14de 4, 30te 8; Maj: 5te nogle.

Efteraar. — Bølling Sø. November: 26de 3 (eller *qverqvedula*); December: 9de 1 (eller *qverqvedula*). — Kolding. Juli: 31te 2. — Nakkebøllefjord. Juli: 15de Flokke; November: 5te nogle Flokke; 7de c. 30 i Flok.

2. **Anas qverqvedula**, Atling.

Foraar. — Nakkebøllefjord. April: 7de ♂ og ♀, 9de 2, 14de et Par, 30te 2; Maj: 5te 2. — Københavns Omegn. Maj: 1ste flere i Søborg Mose (N. Christiansen).

Efteraar. — Nakkebøllefjord. Juli: 7de Flokke.

3. **Anas penelops**, Pibeand.

Foraar. — Nakkebøllefjord. Marts: 15de 1 ♂, 23de nogle, 31te 7—9; April: 2den en enkelt Flok om Aftenen; 9de 8 (4 ♂, 4 ♀), 14de nogle, 20de Træk om Aftenen, 22de nogle trak om Aftenen, 28de en stor Flok, Træk om Aftenen, 29de Træk, 30te 30.

4. **Anas boscas**, Stokand.

Foraar. — Bølling Sø. Overvintrede. — Kerteminde. April: 12te, 13de. — Nakkebøllefjord. Februar: 21de i Mængde, 25de do.; Marts: 1ste c. 100, 3dje i Mængde, 12te do., 15de i store Flokke, 23de mange, 31te do.; April: 9de nogle, 14de do., 30te do. — Hillerød. Marts: 16de 7½ Aft. svagt Træk > N.N.O., 19de uhyre Mængde Ænder (særlig *boscas*) i Arresø, en Flok paa 5—600, 31te 8⁴⁰ Aften mange rabbende > O.N.O., 8⁵⁰ ligeledes.

Efteraar. — Bølling Sø. Oktober: 8de 1, 29de 4 > Ø., 30te 2; November: 12te 1, 23de 1, 25de 3, 26de 5, 29de 1; December:

2den 3, 6te 9, 16de 11 > V. — Viborg (Hagerup). December: 24de 500, 25de 500, 26de 200, 27de 5—600, 29de 400, 30te 300, 31te mange. — Kerteminde. November: 6te (Snave); December: 1ste, 4de 1 ♂. — Nakkebøllefjord. Juli: 15de Flokke; November: 5te i hundredevis, 7de Flokke, 14de Flokke; December: 1ste flere Hundrede, 10de i Massevis, 18de ligeledes, 25de i Flokke.

5. **Anas clypeata**, Skeand.

Foraar. — Nakkebøllefjord. April: 28de 3, 30te 4; Maj: 5te 4. — Korsør. April: 18de 2 Par.

6. **Tadorna cornuta**, Gravand.

Foraar. — Kerteminde. Februar: 27de 3. — Nakkebøllefjord. Marts: 7de 2. — Korsør: Marts: 11te 3 Par.

7. **Cygnus olor**, Knopsvane.

Foraar. — Gurre Sø (Saxtorph). Februar: 26de 10. — Københavns Omegn. Marts: 28de et Par i Dammen ved Hjortekærshuset, et Par ved Stampen, et Par ved Raadvad. En Fugl i Søerne ved Eenrum, Vedbæk; 31te 7 i Søborg Mose (N. Christiansen). — Storehedinge. Maj: 7de 2 i Gjorslev Møllesø. — Arninge. Marts: 1ste c. 20; April: 13de—15de omtrent 100 i Rødby Fjord; Maj: 28de Svaner i Fjorden.

8. **Cygnus musicus**, Sangsvane.

Foraar. — Roskilde. Marts: 19de flere i Fjorden ved Bogenæs Skov (N. Christiansen).

Efteraar. — Bølling Sø. November: 11te 1 > S.Ø. — Nakkebøllefjord. November: 4de 1 ad. fløj over.

9. **Fuligula cristata**, Trøldand.

Foraar. — Roskilde. April: 23de flere smaa Flokke i Fjorden ved Bogenæs (N. Christiansen).

Efteraar. — Nakkebøllefjord. Oktbr.: 3dje; Decbr.: 10de 2.

10. **Clangula glaucion**, Hvinand.

Foraar. — Nakkebøllefjord. Januar: 8de nogle; Februar: hele Vinteren nogle, 21de 1, 25de 2.

Efteraar. — Snave, Hindsholm (Johs. Larsen). December: 4de 5, 17de, 18de 2 ♀ 1 ♂, 20de. — Nakkebøllefjord. November: 4de første Gang, 24de 2; December: 1ste 2 juv., 8de nogle, 10de en lille Flok, 13de c. 25 i Flok, 25de en Del.

11. **Pagonetta glacialis**, Havlit.

Foraar. — Tranekjær. Maj: 7de »♂ i Sommerdragt, kom den c. 10 Alen nær, mulig anskudt«. — Arninge. April: 17de i Farvandet mellem Lolland og Omø i tusindvis.

Efteraar. — Snave, Hindsholm (Johs. Larsen). December: 17de 4 ♂ 3 ♀, 18de ♂, ♀, 20de.

12. *Oedemia nigra*, Sortand.

Efteraar. — Kolding. Juli: 25de 400 > V. S. V. 1000 Meter højt; 26de 200 (120 + 80) > V. S. V. 100 M. h., 25 > V. S. V., 50 > V. S. V., 31te 350 > V. S. V. 1000 M. h.; August: 1ste 200 > V. S. V. 500 M. h., 5te 50 > V., 10de 350 > V.

Gyvfugl (*Oedemia nigra* eller *O. fusca* — eller begge Arter), Nattræk:

Foraar. — Bjerringbro. April: 17de, 18de stort Træk. — Randers. April: 18de Kl. 10³⁰—11³⁰ stort Træk > N. og N. O., 20de Kl. 10 > N. O., 22de Kl. 11 enkelte > N., 23de Kl. 10³⁰ svagt Træk, 26de Kl. 11—12 stort Træk, 27de Kl. 10—12 overordentlig stort Træk, 28de stort Træk, 29de Kl. 10—12 svagt; Maj: 1ste Kl. 11 faa, 2den Kl. 11 faa, 5te Kl. 11¹⁵ faa, 10de Kl. 11 faa, 26de faa. — Bølling Sø. April: 13de Kl. 9 Træk. — Kolding. Marts: 8de Kl. 10⁵⁰ 2 (klart Maaneskin); April: 19de Kl. 9⁴⁵—10³⁵ næsten uafbrudt Træk (stille, overtrukket), 20de Kl. 10—10³⁰ jævnlig (stille, stjerneklart), 25de Kl. 10—11 vældigt Træk, ogsaa senere (mørkt, overtrukket), 26de Kl. 10—11 en Del (2(?) > V. S. V., fugtigt efter Regn); Maj: 16de Kl. 11 1 (overtrukket), 23de Kl. 11¹⁵—11⁴⁵ flere Gange hort (stille, overtrukket). — Kerteminde. April: 17de, 23de. — Nakkehøllefjord. April: 2den, 16de enkelte, 19de en Del, 20de ligeledes, 28de nogle. — Hillerød. Marts: 31te Kl. 8³⁰ i anseligt Tal > O. N. O.; April: 18de Kl. 1—1³⁰ > Ø. (klart), 19de Kl. 10 > N. O. (stjerneklart), 20de Kl. 9 en Del > N. O., fra Kl. 9 stadig flokkevis (overtr.), 21de Kl. 9—10 ret stærkt Træk > Ø., 22de Kl. 9³⁰ enkelte > N. O., 23de Kl. 9³⁰ mange > N. O., 24de faa > N. O., 25de Kl. 1 meget stærkt Træk i en Time (ogsaa andre Ænder), »Trækket var som en stor Flok, ikke Fugle enkeltvis«, 26de Kl. 9 enkelte > N. O., Kl. 10 > N. N. O., 27de Kl. 8³⁵ en mindre Flok > Ø., Kl. 9¹⁵ > N. O., 9²⁰ > N. O., 9²⁵ > Ø., 9³⁰ meget stærkt Træk > N. O.; 28de Kl. 2 adskillige, sammen med Gæs > N. O., Trækket begyndte først ud paa Natten (klart), 29de Kl. 9³⁰ mange, kredsede øjensynligt i Lysskæret i alle Retninger; Maj: 1ste Kl. 9³⁰ enkelt Flok > Ø., 2den Kl. 9⁴⁵ faa > Ø., 3dje Kl. 10 faa > N. O. — Arninge. April: 14de Kl. 10¹⁵ en Flok (lyst Graavejr), 20de Kl. 10 enkelte, 21de Kl. 10 over Nakskov. — 1910 (5): $\frac{31}{3}$ ($\frac{8}{3}$ — $\frac{27}{4}$); 1911 (8): $\frac{7}{4}$ ($\frac{8}{3}$ — $\frac{18}{4}$).

Efteraar. — Bjerringbro. September: 29de Træk > S. V. (ogsaa af andre Fugle). — Randers. August: 26de Kl. 11.

13. **Somateria mollissima**, Ederfugl.

Foraar. — Kerteminde. Maj: 28de flere Hundrede N. V. for Sprogø. — Nakkebøllefjord. Marts: 21de nogle.

Efteraar. — Skagen (Johs. Larsen). August: 13de ved Højen en afslaaet Ederfugl i Sommerdragt indenfor Revlerne, 5—6 Stkr. udenfor. — Kolding. August: 12te 38 med en »halv saa stor And« > V.; September: 2den 7 + 1 *Mergus serrator* > S. — Kerteminde, Snave (Johs. Larsen). December: 4de 4, 17de 2, 18de.

14. **Mergus albellus**, Lille Skallesluger.

Efteraar. — Nakkebøllefjord. November: 26de og 27de 1 blandt en stor Flok *Mergus serrator*.

15. **Mergus merganser**, Stor Skallesluger.

Foraar. — Tranekjær. Marts: 18de 1. — Hillerød. Februar: 26de i Buresø; Marts: 19de adskillige i Arresø.

Efteraar. — Viborg (Hagerup). December: 26de 200 ♂, 29de 2 ♀, 30te 60—70 ♂, 31te 100 ♂.

16. **Mergus serrator**, Toppet Skallesluger.

Foraar. — Nakkebøllefjord. Februar: 5te enkelte. — Hillerød. Marts: 19de adskillige i Arresø.

Efteraar. — Kolding. September: 2den 1 + 7 *Som. moll.* > S. — Viborg (Hagerup). (Nogle af dem maaske *Mergus merganser* ♀). December: 24de 200, 25de ligeledes, 26de 300, 28de 20, 29de 1. — Snave, Hindsholm (Johs. Larsen). December: 1ste, 17de ♂, ♀. — Nakkebøllefjord. November: 26de en stor Flok, 27de.

17. **Anser segetum**, Sædgaas.

Foraar. — Kerteminde. Januar: nogle faa. Marts: 1ste 7.

Efteraar. — Kolding. Oktober: 4de 12 (*segetum*?) 1000 M. h. > S. V. — Kerteminde. Oktober: 8de 15—16 > V.

18. **Anser cinereus**, Graagaas¹.

Foraar. — Bjerringbro. April: 1ste Træk flere Gange > N. O. — Randers. Februar: 19de stort Træk, 20de Kl. 9⁵⁰ Fm. 13 > N.; Marts: 5te Kl. 2 5 > N. — Bølling Sø. Marts: 5 (sp. ?) > N. O. — Silkeborg. Marts: 7de, Træk. — Kerteminde. Februar: 24de. — Nakkebøllefjord. Februar: 21de 30, 25de c. 30; Marts:

¹ Den store Lighed mellem *Anser segetum* og *A. cinereus* fremkalder vist ofte Forveksling af de to Arter. De fleste Angivelser gælder sidstnævnte.

1ste 50, ligeledes 3dje, 8de, 12te og 15de; 23de faa, 31te 10; April: 9de 11, 14de 2. — Hillerød. April: 23de ved Ynglested. — Roskilde. April: 23de i en lille Sø paa Bogenæs Mark (N. Christiansen). — Faxe. Januar: 18de 1. — Almindingen. Februar: 28de Flokke. — 1910 (6): $\frac{2}{3}$ ($\frac{19}{12}$ — $\frac{23}{3}$); 1911 (7): $\frac{4}{3}$ ($\frac{19}{2}$ — $\frac{1}{4}$).

Efteraar. — Bølling Sø. September: 24de mange Flokke (*cinereus?*) > S. V., 27de 8 (*cin.?*) > N.; Oktober: 6te 1 > N., 7de 75 > S. V., 12te 47 > S. O.; November: 21de 38 > S. V., 22de 6 > S. V.

19. Anser torqvatus, Knortegaas.

Foraar. — Aalborg. April: 29de mange paa Torvet; Maj: 13de mange sammesteds, 17de Hundreder sammesteds. — Bjerlingbro. Februar: 27de 25 (*torqvatus?*) > S. O. — Kolding. Marts: 26de Kl. 12 Nat Træk > Ø (stjerneklart), 28de Kl. 9²⁵—12⁰⁰ Nat næsten uafbrudt Træk > Ø (graat, fugtig Luft); Maj: 16de Kl. 11—11¹⁵ Nat 3—4 Flokke, Kl. 1 to store Flokke (overtrukket), 23de Kl. 11¹⁵ Nat en stor Flok (stille, overtrukket). — Nakkebøllefjord. Februar: 20de ret store Flokke; Marts: 7de en Del, 21de en Del, 31te jævnlig paa Fjorden; April: 14de c. 300, 17de 100, 27de i Mængde, 30te ligeledes. Maj: 5te 200, 21de 150 > N. O. højt om Eftermiddagen, Kl. 10 Aften Træk. — Hillerød. April: 23de mange paa Arresø. Maj: 13de Kl. 9¹⁰ Aften 2 store Kiler meget højt > N. O. ved Arresø. — Arninge. April: 17de enkelte i Farvandet mellem Lolland og Omø.

Efteraar. — Kolding. Juli: 27de 40 »små Gæs« > V. S. V.; September: 18de 18 + 50, 20de Morgen 300 > S. V. 300 M. h., 120 > V. S. V., 180 > S. S. V., 200 > S. V., Aften 100 > S. V., 21de 300 Ø > S. V. 600 M. h., 22de 50 > S. S. V., 25de 45 > V. S. V. 500 M. h., 27de 30 > V. S. V. 400 M. h.; Oktober: 4de Aften 25 > V., 120 > V. S. V. 400 M. h. — Kerteminde. September: store Flokke om Aftenen, 20de 3 paa Rederne. Oktober: 4de og 6te ligeledes. — Nakkebøllefjord. November: 4de 50, 5te, 7de.

20. Tachybaptus minor, Lille Lappedykker.

Foraar. — Københavns Omegn. Maj: 1ste en mindre Flok i Søborg Mose (N. Christiansen).

21. Podiceps griseigena, Graastrubet Lappedykker.

Foraar. — Nakkebøllefjord. Marts: 1ste 1, 3dje 4, 8de talrig, en Flok paa 12, 12te talrig, 15de mange, 23de ligeledes, 31te

mindst en Snes Par; April: 9de nogle, 14de nogle; Maj: 5te enkelte. — Almindingen. April: 9de almindelig.

22. **Podiceps cristatus**, Stor Lappedykker.

Foraar. — Roskilde. Marts: 19de 2 i Kattinge Sø (N. Christiansen). — Hillerød. April: 23de mange i Arresø.

Efteraar. — Viborg (Hagerup). December: 26de 3, 27de 1, 29de 2.

23. **Colymbus arcticus**, Sortstrubet Lom.

Foraar. — Nakkebøllefjord. Marts: 21de, en Del, vistnok *arcticus*, fløj over Fjorden.

24. **Colymbus septentrionalis**, Rødstrubet Lom.

Efteraar. — Kolding. November: 20de 60 > V. 600 M. h. — Kerteminde. Oktober: 4de 5 (*sept.?*) > V. højt.

25. **Crex pratensis**, Engsnarre.

Foraar. — Randers. Maj: 12te 1, 17de 1.

26. **Rallus aquaticus**, Vandrixe.

Foraar. — Københavns Omegn. Marts: 7de i Lersøen; Maj: 1ste flere i Søborg Mose (N. Christiansen).

27. **Gallinula chloropus**, Rørhøne.

Foraar. — Thisted. April: 3dje. — Kolding. Februar: 16de (flere skal have overvintret), 20de 1; April: 21de 2. — Nakkebøllefjord. Marts: 2den 1. — Tranekjær. April: 8de første. — Københavns Omegn. Maj: 1ste flere i Søborg Mose (N. Christiansen).

Efteraar. — Kolding. November: 12te, 26te 2; December: 10de 1 ad. — Kerteminde. November: 6te. — Nakkebøllefjord. November: 20de 1. — København. December: 12te 2, tog Vinterophold i Ø. Anlæg. — Arninge. 1 Stk. overvintrede.

28. **Fulica atra**, Blishøne.

Foraar. — April: 13de 6, 14de talrig, 19de Kl. 10¹/₂—11¹/₂ Aften »naar Stemmer fra Gyvfugle lyder, kalder Blishønen fra Rørbevoksningerne ved Fjorden«, 27de Træk, 28de meget talrig. — Nakkebøllefjord. Marts: 1ste og 2den hørt flyvende om Aftenen, 3dje 2, 8de nogle, 12te talrig, 15de 20, 23de mange, 31te mindst en Snes Par; April: 9de Flok paa 30, 14de 20; Maj: 5te mange. — Tranekjær. April: 7de første. — København. Januar: 22de Fæstningsgraven ved Christianshavn (N. Christiansen). — Storehedinge. Marts: 16de 4 i Gjorslev Sø. — Arninge. Marts:

30te 1; April: 21de flere. — Almindingen. Marts: 12te flere, 31te almindelig. — 1910 (4): $\frac{8}{3}$ ($\frac{27}{3}$ — $\frac{16}{3}$); 1911 (5): $\frac{23}{3}$ ($\frac{3}{3}$ — $\frac{13}{4}$).

Efteraar. — Nakkebøllefjord. November: 8de 10, 20de ligeledes.

29. *Grus cinerea*, Trane.

Foraar. — Hillerød. Maj: 31de 1 skudt i Kassemose ved Arresø, en Flok opholdt sig der fra Midten af Maaneden. — Almindingen. April: 18de flere Flokke, en paa 16, 20de og 21de mange Flokke.

30. *Vanellus cristatus*, Vibe.

Foraar. — Thisted. Februar: 13de enkelte — Aalborg. Marts: 2den og 4de flere, 19de mange; April: 4de 20 + 12 > N. — Bjerringbro. Marts: 9de. — Randers. Februar: 24de 10, 27de 5—6; Marts: 1ste Kl. 9 Fm. 4 > N., 3dje faa, 5te Kl. 9 Fm. 8 > N. V., 9^{30} 2 > N., 9^{50} 2 > N. V., 6te 8^{38} Fm. 1 > N. O., 8^{40} 3 > N., 8^{42} 1 > N., 8^{46} 5 > N. O., 8^{45} 30 > N. V., 8de 7^{50} Fm. 1 > N. O., 23de 8^{25} 1 meget højt > S. O.; April: 8de Morgen 1 > Ø., 9de 10^{25} Fm. 1 > N., 10^{30} 1 > N., 10^{48} 5 > N., 11^{15} 1 højt > N. V. — Aarhus (Wedelslund). Marts: 1ste nogle Par ankommet. — Bølling Sø. Februar: 18de første; Marts: 23de 20 > N. — Silkeborg. Februar: 25de. — Kolding. Februar: 26de 17 > N. N. O. 100 M. h.; Marts: 30te 6 > N. N. O. 70 M. h. Kerteminde. Februar: 20de 10, 24de; April: 5te og 14de. — Nakkebøllefjord. Februar: 21de 3, 25de 50; Marts: 1ste 20, 3dje nogle, 8de ret almindelig, 15de store Flokke, 21de ganske lavt > N. O., dels enkeltvis, dels i Smaaflokke, 23de store Flokke, 31te dels parvis, dels store Flokke; April: 2den enkelte trak, 9de mange, 14de mange, næsten ingen i Flokke. — Tranekjær. Februar: 20de den første; Marts: 17de Træk ankommet; April: 2den 4—6 > N. — Hillerød. Februar: 26de 8 ved Hjørlande; Marts: 5te mange ved Sørup, 6te ved Hillerød, 8de 11, 9de enkelte, 10de Kl. 9^{30} Aften trak skrigende over Byen, 12te almindelig, 19de store Flokke ved Arresø, en Flok > N. O. — Korsør. Marts: 4de, 11te Trækket endt. — Storehedinge. Februar: 28de 1; Marts: 1ste 10. — Faxe. Marts: 2den set flere Steder. — Arninge. Februar: 23de; Marts: 12te 1, 16de mange. — 1910 (10): $\frac{30}{2}$ ($\frac{19}{2}$ — $\frac{9}{3}$); 1911 (16): $\frac{25}{2}$ ($\frac{13}{2}$ — $\frac{9}{3}$).

Efteraar. — Randers. August: 13de mange, dels enkeltvis, dels Flokke paa 20—30 ret højt > V. og V. S. V.; Oktober: 1ste Kl. 2 4 > S.; November: 19de Flokke paa 50 à 100 > S. —

Bølling Sø. Oktober: 29de 6 > Ø. — Nakkebøllefjord. Juli: 27de store Flokke; September: 16de Flokke paa et Par Hundrede (Svelmø), 20de store Flokke, 22de nogle Flokke (Svelmø); Oktober: 3dje Flokke paa Hundreder, 6te store Flokke, 29de 50; November: 7de 10, 14de nogle. — Korsør (M. Klinge): Oktober: 6te talrig paa Gennemrejse, Kl. 9³⁰—10³⁰ 5 > S. over Korsør Nor.

31. *Charadrius squatarola*, Strandhjejle.

Efteraar. — Kolding. Juli: 26de 11³⁰ Nat hørt (?). — Nakkebøllefjord. September: 3dje 2 i Sommerdragt (Svelmø), 16de 2 (Svelmø); Oktober: 4de 10 (Svelmø), 7de 1 fløj over, 8de 5 (Svelmø).

32. *Charadrius pluvialis*, Hjejle.

Foraar. — Thisted: overvintret. — Bølling Sø. April: 18de 2 > N.

Efteraar. — Bølling Sø. Oktober: 4de Aften Træk, 9de Træk, 11te 30 > S. V., 13de 7 > N., 14de 10 > N., 16de 50 > S. V., 7 > N., 17de 25, 20de 14 > N.; November: 13de 1 > N., 18de 1 > Ø, 21de 100 > O., 22de 7 > S., 25de 11. — Snave, Hindsholm (Johs. Larsen). December: 10de 2, 16de 1. — Nakkebøllefjord. August: 14de en lille Flok (sp. ?) > V. — Korsør (M. Klinge). Oktober: 6te 20. — Arninge. September: 22de en Flok; November: 20de 1.

33. *Charadrius morinellus*, Pomeransfugl.

Foraar. — Thisted. April: 21de, første.

34. *Ægialitis minor*, Lille Præstekrave.

Foraar. — Kolding. Maj: 2den 1, 20de ynglende.

Efteraar. — Kolding. Juli: 31te 1 juv.; August: 15de hørt, 16de 1 juv.

35. *Ægialitis hiaticula*, Præstekrave.

Foraar. — Thisted. Februar: 26de enkelte, følgende Dage mange. — Aalborg. Marts: 19de 1. — Kolding. Februar: 26de 1; Marts: 9de 1, 24de 1, 30te 6; April: 23de 1; Maj: 2den 1; 7de 1. Kerteminde. — April: 5te, 19de, 20de. — Nakkebøllefjord. Marts: 7de nogle. — Tranekjær. Marts: 31te 1; April: 4de 2—3, 5te 11—12. — Korsør. Marts: 11te 1 Par. — Arninge. Marts: 8de Kl. 11³⁰ Aft. Træk; Maj: 6de en Flok. — 1910 (4): $\frac{7}{3}$ ($\frac{21}{2}$ — $\frac{24}{3}$); 1911 (6): $\frac{6}{3}$ ($\frac{26}{2}$ — $\frac{31}{3}$).

Efteraar. — Kolding. Juni: 15de 1, 21de 1, 30te 1 ad., 8 juv.; Juli: 2den 8, 8de 7 (1 ad., 3 juv.), 1 ad., 1 juv. + 4 *Tr. alp.* + 1 *Aeg. cant.* > V. S. V., 26de Kl. 11¹⁰ Nat nogle, 31te 1 ad., 1 juv.; August: 2den 1 ad., 3 juv., 7de 14, 12te 2 juv.; 14de 13 > S. V., 15de 4 ad., 6 juv., 19de 4 ad., 9 juv., 20de 2 ad., 6 juv., 21de 10 juv.,

2 + 2 *Tr. alp.* > V. S. V., 28de 3 ad., 7 juv., 29de 2 juv., 30te 2 ad., 13 juv.; September: 5te 3 ad., 10 juv., 8 + 6 *Tr. alp.* > V. S. V., 6te 5 juv., 12te 1 juv., 13de 1 juv., 17de 15 juv., 18de 11 juv., 20de 1 ad., 1 juv., 25de 1 + 25 *Tr. alp.* > S. S. V. — Nakkebøllefjord. September: 3dje 5—6 (Svelmø), 16de 10 (do.), 22de 10 (do.).

36. *Ægialitis cantiana*, Hvidbrystet Præstekrave.

Efteraar. — Kolding. Juli: 8de 1 + 4 *Tr. alp.* + 2 *hiat.* > V. S. V.

37. *Streptilas interpres*, Stenvender.

Efteraar. — Kolding. August: 5te 1 juv., 9de 1 juv., 28de 1 juv. — Nakkebøllefjord. September: 3dje 1 (Svelmø).

38. *Hæmatopus ostreologus*, Strandskade.

Foraar. Nakkebøllefjord. Marts: 7de 4. — Korsør. Marts: 11te 1 Par.

Efteraar. — Kolding. August: 2den 7 > V. S. V. 600 M. h., 7de 2, 28de 23, 29de 2 ad. — Fyns Hoved (Johs. Larsen) Juli: 22de. — Kerteminde. Juli: 30te.

39. *Numenius phæopus*, Smaaspøve.

Foraar. — Bølling Sø. Maj: 15de 1 > Ø., 22de 1 > Ø. — Kolding. Maj: 23de Kl. 11³⁰ Nat 1, Kl. 12³⁰ 1 à 2 (stille, overtr.). — Nakkebøllefjord. Maj: 16de 1 > N. Ø. om Eftmd.

Efteraar. — Kolding. August: 3dje hørt, 8de 15 > V. S. V. 400 M. h. — Nakkebøllefjord. Juli: 28de fløj over om Aftenen; August: 3dje 1 (Svelmø); 9de Aft. Træk; Oktober: 1ste Aft. Træk.

40. *Numenius arquatus*, Storspøve.

Foraar. — Thisted. April: 17de Kl. 11—12 Nat stort Træk over Byen. — Randers. April: 18de Kl. 10⁵⁵ Aft. Flok > Ø., 26de Kl. 11—12 Nat, 27de overordentlig stort Træk. — Bølling Sø. April: 27de 1 > Ø. — Kolding. April: 19de Kl. 9⁴⁵ en Flok (stille overtr.). — Nakkebøllefjord. April: 19de Aft. nogle, 20de Aft. nogle, 29de Aft.; Maj 3dje Kl. 5 Eftermd. 15 trækkende højt. — Hillerød. April: 21de Kl. 1⁵⁰ Nat livligt Træk > N. O., 26de Kl. 10 aft. Træk > N. N. O., 29de Kl. 10 Aft. mange > Ø.; Maj: 1ste Kl. 10 Aft. livligt Træk. — 1910 (4): ($\frac{4}{4}$ ($\frac{24}{3}$ — $1\frac{3}{4}$); 1911 (6), $\frac{20}{4}$ ($\frac{17}{4}$ — $2\frac{7}{4}$).

Efteraar. — Randers. Juni: 29de Kl. 4³⁰ Nat og Kl. 11¹⁵ Frmd. Træk; Juli: 7de Kl. 8³⁰ Aft. 1 > S. V.; August: 9de Kl. 7⁴⁵ Aft. 10 > S. V. — Kolding. Juni: 25de 22 > V. S. V., 26de 5, deraf 2 > S. S. V., 1 > V. S. V.; Juli: 9de hørt, 26de 6 > S. S. V., 27de Kl. 4 Nat en Flok hort; August: 4de 1, 9de 13

> S. V., 11te hørt, 17de 1, 19de 2, 22de 2. — Fyns Hoved (Johs. Larsen). Juli: 22de. — Nakkebøllefjord. Juli: 23de 4 > V. — Lyngby (R. H. Stamm). Juni: 25de 2 Flokke, hver paa 7—8 Stkr., > S. V. over Lyngby Sø. (Bestemmelsen skyldes A. Ghristiani).

41. **Limosa lapponica**, Kobbbersneppe.

Foraar. — Aalborg. Maj: 12te 2 Stkr. hos Vildthandler.

Efteraar. — Kolding. Juli: 31te 2 ad. Kl. 11⁴⁵ Nat og senere hørt Limosaskrig. — Nakkebøllefjord. August: 3dje 2 (Svelmø).

42. **Limosa ægocephala**, Stor Kobbbersneppe.

Efteraar. — Kolding. Juli: 31te 1 juv.

43. **Actitis hypoleuca**, Mudderklire.

Foraar. — Thisted. Maj: 11te 3 Stkr. — Kolding. Maj: 26de 5 paa Vandrested; Juni: 1ste 3, hvoraf 2 > Ø.

Efteraar. — Kolding. Juli: 7de 1, 19de 1, 20de 3, 21de 8, 23de 1, 25de 7, 26de, 27de 6, 28de 8, 31te 5; August: 3dje 1, 5te 20, 7de 5, 9de 15, 10de 8, 11te 20, 12te 15, 14de 15, 15de 20, 16de 20, 18de 6, 19de 10, 20de 20, 21de 15, 22de 10, 23de 10, 24de 12, 25de 10, 26de 20, 28de 15, 29de 20, 30te 10; September: 2den 25, 5te 10, 6te 6, 7de 15, 8de 6, 11te 4, 12te 4, 13de 2, 14de 2, 15de 3 + 2, 16de 2, 18de, 20de og 26de 1. — Nakkebøllefjord. August: 19de paa Vandrested; September: 1ste nogle, 3dje 1 (Svelmø).

44. **Totanus glareola**, Tinksmød.

Foraar. — Thisted. April: 22de. — Bølling Sø. April: 26de ankom til Ynglepladserne.

Efteraar. — Kolding. 12te 1, 13de 1. — Nakkebøllefjord. Juli: 30te nogle paa Vandrested.

45. **Totanus ochropus**, Svaleklire.

Foraar. — Bølling Sø. April: 19de hørt om Aftenen.

Efteraar. — Nakkebøllefjord. August: 8de 2 fløj over.

46. **Totanus calidris**, Rødben.

Foraar. — Thisted. April: 16de. — Randers, April: 23de 1. — Kolding. Maj: 13de hørt, 16de 1 stod og jodlede, Nat 11—11¹⁵ en Flok over. — Kerteminde. April: 14de. — Nakkebøllefjord. Marts: 23de 1, 31te en Del; April: 9de overalt, 14de ret talrig, 30te en Del. — Tranekjær. Marts: 23de 1; April: 6te c. 20. — Hillerød. Marts: 31te Kl. 9 Aft. > O. N. O.; April: 20de Kl. 10 Aft. Træk (Regn), 23de i Mængde ved Arresø. — Korsør. April: 9de. — 1910 (4): $\frac{81}{3}$ ($\frac{11}{3}$ — $\frac{14}{4}$); 1911 (5): $\frac{1}{4}$ ($\frac{23}{3}$ — $\frac{14}{4}$).

Efteraar. — Randers. August: 20de. — Kolding. Juni: 29de 6; Juli: 1ste hørt, 6te 2 ad., 3 juv., 8de 1, 9de 5, 13de 17, 14de 3, 19de 32, 20de 8 > S. V., 22de 20, deraf 3 > S. V., 25de 5 > S. S. V.; August: 2den 6, 4de 9, 9de 1, 10de 7 (deraf 3 juv.), 11te 2, 16de 10, 21de 11²⁵ Nat hørt, 25de 1; September: 2den 6. — Nakkebøllefjord. August: 21de 2; September: 3dje 4 (Svelmø).

47. **Totanus fuscus**, Sortklire.

Foraar. — Kolding. Maj: 23de Kl. 11³⁰ Nat en Flok over (stille, overtr.) — Nakkebøllefjord. Maj: 5te 1.

48. **Totanus glottis**, Hvidklire.

Foraar. — Nakkebøllefjord. April: 30te 2; Maj: 22de hørtes nogle Gange trækkende over > N. Ø., baade Formiddag og Eftermiddag.

Efteraar. — Randers. September: 21de 1. — Kolding. Juni: 21de 1 > V. S. V; August: 7de 1 > S. V., 8de hørt. — Nakkebøllefjord. Juli: 22de Aft. Træk; August: 21de 1 (Svelmø).

49. **Machetes pugnax**, Brushane.

Foraar. — Thisted. April: 24de. — Aalborg. Maj: 15de 6 ♂ hos Vildthandler.

Efteraar. — Kolding. Juli: 12te 6 juv., 14de 5 juv., 19de 1, 20de 4 juv., 21de 2, 22de 2; August: 2den ♂ juv., 15de 1, 19de 1 juv., 23de 1 juv.

50. **Recurvirostra avocetta**, Klyde.

Foraar. — Korsør. April: 9de 3.

51. **Tringa temminckii**, Temminck's Ryle.

Efteraar. — Kolding. August: 15de 1; September: 8de 1 + 1.

52. **Tringa minuta**, Dvergryle.

Efteraar. — Kolding. Juli: 27de 1; August: 24de 1; September: 6te 5, 8de 5, 17de 16, 18de 5, 29de 3.

53. **Tringa canutus**, Islandsk Ryle.

Efteraar. — Nakkebøllefjord. August: 21de 10 juv. (Svelmø); September: 3dje 5—6 (do.), 16de 3 i Sommerdragt (do.).

54. **Tringa alpina**, Ryle.

Foraar. — Thisted. April: 16de. — Aalborg. Maj: 29de 4 Par. — Bølling Sø. Maj: 9de 2. — Silkeborg. Maj: 11te. — Kerteninde. April: 7de 15 (sp.?). — Nakkebøllefjord. April: 14de nogle. — Hillerød. April: 30te mange ved Arresø.

Efteraar. — Randers. September: 6te Nat hørt. — Kolding. Juli: 8de 3 ad., 3 juv., 4 + 1 *Aeg. cant.* + 2 *hiat.* > V. S. V., 19de 80 (deraf 6 juv.), 15 > V. S. V., 10 + 8 *Tr. subq.* > V. S. V., 20de

22 ad., 1 juv., 21de 2 ad., 1 juv., 22de 6 ad. > V. S. V., 28 ad. (deraf 16 + 7 *Tr. subarqv.* > S. S. V.), 23de 20 ad. (deraf 10 > V. S. V.), 24de 3 ad., 26de 4 ad., 27de 40 ad., 28de 3 ad.; August: 2den 2 ad., 1 juv., 7de 2 ad., 11te 1 ad., 1 juv., 14de 2 juv., 1 ad., 15de 1 ad., 2 juv., 19de 10 juv., 20de 2 ad., 20 juv., 21de 12 juv., 2 + 2 *Aeg. hiat.* > V. S. V., 24de 7 juv., 28de 1 juv., 29de 20 juv., 30te 2 juv.; September: 5te 1 ad + 5 juv. + 8 *hiat.* > V. S. V., 6te 9 juv., 8de 20 juv., 12te 6, 13de 3 ad., 60 juv., 17de 80 juv., 18de 1 ad., 100 juv., 19de 20, 20de 1 ad., 14 juv., 21de 1 ad., 5 juv., 25de 1 ad., 24 juv. + 1 *hiat.* > S. S. V., 29de 45. — Nakkebøllefjord. Juli: 23de 40 paa Vandrested. Følgende Optegnelser gælder alle for Svelmø. August: 21de 20; September: 3dje 20—30 (enkelte i Sommerdragt), 16de 40, 22de 50; Oktober 4de 50, 8de 50, 19de 5.

55. *Tringa subarqvata*, Krumnæbet Ryle.

Efteraar. — Kolding. Juli: 19de 8 ad. + 10 *Tr. alp.* > V. S. V., 22de 7 ad. + 16 *Tr. alp.* > S. S. V., 24de 4 ad., 27de 1 ad.; August: 14de 2 ad., 24de 2 juv., 28de 1 juv., September: 8de 10 juv., 17de 1 juv., 18de 1 juv. — Nakkebøllefjord. September: 3dje 3—5 (Svelmø).

56. *Calidris arenaria*, Selning.

Efteraar. — Kolding. September: 7de 1, 8de 1, 13de 3. — Nakkebøllefjord. August: 21de 1 (Svelmø).

57. *Limnocryptes gallinula*, Enkelt Bekkasin.

Foraar. — Thisted. Marts: 30te. — Randers. Januar: 22de 1; Marts: 5te 1; April: 9de 1 (samme Sted). — Storehedinge. Marts: 1ste 1 (overvintrende?).

58. *Gallinago scolopacina*, Horsegjøg.

Foraar. — Randers. Marts: 4de 2, 12te 1; April: 8de 1, 9de 1, 13de 5. — Bølling Sø. April: 18de mange. — Nakkebøllefjord. Marts: 23de Træk ankommet; April 9de ret talrig, 14de 10. — Tranekjær. April: 1ste 1. — Hillerød. Marts: 19de 10 ved Arresø, 30te mange og April: 23de mange samme Sted. — 1910 (5): $\frac{23}{3}$ ($\frac{6}{3}$ — $\frac{14}{4}$); 1911 (4): $\frac{20}{3}$ ($\frac{4}{3}$ — $\frac{1}{4}$).

Efteraar. — Bølling Sø. Oktober: 4de 2, 8de 1, 13de 1, 14de 3, 15de 2, 16de 3, 17de 1, 18de 4, 29de 1; November: 4de 2. — Kolding. August: 5te 2, 15de 6, 18de 7, 19de 6, 25de 2, 28de 10, 29de 10; September: 2den 10, 5te 10, 6te 2, 7de 7, 8de 14, 11te 7, 12te 15, 13de 20, 14de 30, 15de 12, 18de 20, 19de 1, 20de 15, 21de 10, 22de 12, 25de 2—3, 27de 10, 30te 1;

Oktober: 4de 12, 5te 1, 17de 2—3, 18de 9, 22de 2, 25de 3. — Nakkebøllefjord. September: 20de 3—4 (sp.?): Oktober: 3dje faa, 6te talrig, 17de 20; November: 5te en Del, 7de 10—15; December: 1ste 8. — Arninge. September: 22de mange.

59. **Gallinago major**, Tredækker.

Foraar. — Københavns Omegn. Maj: 15de Amager Fæled ved Kalveboderne (N. Christiansen).

Efteraar. — Randers. August: 19de 2, 23de stort Træk ank., 27de 3; September: 1ste 6.

60. **Scolopax rusticula**, Skovsneppe.

Foraar. — Thisted. Marts: 9de, 10de 4, 11te 1, 24de 1; April: 12te stort Træk, 13de en Del, 14de mange, 15de enkelte. — Aalborg. Marts: 19de 4 skudt N. for Aalborg, 27de flere hos Vildthandlere, 30te 1; April 14de 1, 15de 6 fra Hals, 8 fra Hjørringegnen, 16de 4, 19de 1. — Bjerringbro. April: 2den, Trækket paa det højeste. — Randers. Februar: 5te 2, 26de 3; Marts: 26de 5, 30te 4; April: 2den 2, 9de 3, 13de 10, 14de enkelte, 17de 4. — Storehedinge. Marts: 14de 1 skudt, 29de mange; April: 1ste talrig. — Faxe. Slutningen af Marts enkelte (indtil 3) hver Dag. — Almindingen. Januar: 16de 1, 18de 2, 24 1, 27de 1. — 1910 (5): $\frac{2}{3}$ ($\frac{23}{1}-\frac{20}{3}$); 1911 (4): $\frac{5}{3}$ ($\frac{5}{2}-\frac{19}{3}$).

Efteraar. Bjerringbro. Oktober: 13de og 29de nogle. — Bølling Sø. Oktober: 29de 1. — Storehedinge. December: 21de.

61. **Larus ridibundus**, Hættemaage.

Foraar. Thisted. Marts: 12te, 15de større Flok > S. V. — Aalborg. Marts: 13de mange. — Randers. Marts: 13de faa, 16de 7 > N. 8³⁰ Fm., 21de 5, 24de 3 > N., 28de og 29de flere, 31te 8²⁵ Fm. 1 > N. O.; April: 2den 3 > N. V., 7de og 13de talrig paa Gennemrejse, 14de 4 > N. V. Kl. 1⁴⁰; 15de 9³⁷ 2 > N., 16de Kl. 11 4 > N., 18de 10, 25de 8³⁰ 2 > V., 27de Kl. 10—12 Nat enkelte høres, 28de talrig. — Bølling Sø. Maj: 22de 3 (sp.?) > N. — Kolding. Januar: 7de 70, 8de 80, 8 juv., 15de 100; Februar: 6te 100 (3 juv., 3 ad.), 8de 100, 19de 70, 21de 80 drog om Aftenen udad, 26de 100; Marts: 5te 200, 17de 400, flest sorthovede, 19de 500 (25 yngre, de allerfleste sorthovede), 26de 500 (11 sorthovede, 10 unge hvidhovede), 31te 100; April: 3dje 500, 9de 500, 22de 100, 23de 50, 24de 20, 25de 10, 27de ingen; Maj: 2den 40, 7de 20, 10de 14, 14de 36, 18de 16, 19de 20, 21de 80, 30te 70. — Kerteminde. Februar: 1ste, 2den, 3dje, 6te, 9de, 15de, 18de, 20de, 21de, 23de. — Nakkebøllefjord. Januar: 8de i Mængde

hver Dag, 31te en Del; Februar: 5te stadig mange, begynder i de sidste Dage at blive sorte paa Hovedet; Marts: 15de ved Ynglepladser, nogle med sort Hætte, langtfra alle.

Efteraar. — Kolding. Juni: 15de 150, 3 > V., 18de 100, 28de 200, 29de 200, deraf 3 juv., 30te 250 ad., 1 juv.; Juli: 1ste 300 ad., 1 juv., 2den 170 ad., 3 juv., 3dje 120 ad., 4 juv., 4de 300 ad., 3 juv., 7de 80 ad., 10 juv., 8de 200 ad., 44 juv., 10de 80 ad., 40 juv., 13de 100 ad., 100 juv., 14de 100 ad., 65 juv., 19de 200 ad., 200 juv., 20de 150 (45 ad., 27 juv.), 21de 100 mest juv., 22de 100 (deraf 1 ad., 22 juv.), 24de 4 ad., 34 juv., (ialt 120), 30te 200, 31te 3 ad., 150 juv.; August: 1ste 3 ad., 80 juv., 8de 300, 15de 500, 19de 500, 20de 500, 21de 250, 22de 4, 26de 150, 29de 200; September: 5te 30, 6te 50, 11te 5, 13de 10, 14de—17de 30, 18de 50, 20de 20, 7 > S., 22de faa, 26de 5, 28de 30, 29de 70; Oktober: 3dje 40, 17de 40, 18de 56, 19de 40, 20de Aft. 50, 21de faa, 26de 200; November: 5te 50, 8de 150, 17de 2, 20de 2 juv., 26de 1 juv., 27de 3, 29de 2 ad.; December: 1ste 25, 2den 20 (4 juv., 3 ad.), 10de 50, 11te 2 juv. — Viborg. (Hagerup). December: 24de 60 (3 ad. for 1 juv.), 25de 60, 26de 150 (4 ad. for 1 juv.), 27de 100, 28de 150, 29de 100 + 200 (sp.?), 30te 100, 31te 10. — Kerteminde. Oktober: 7de.

62. *Larus canus*, Stormmaage.

Foraar. — Randers: overvintrende, ret talrig. Februar: 28de 14 > N. O.; Marts: 1ste 20 juv. ank., 2den ingen unge Fugle, 6te 1 juv. > N., 27de forladt sit Vinterkvarter i Havnen. — Bølling Sø. Maj: 15de 8 > Ø. — Kolding. Februar: 19de 8 juv.; Marts: 19de 17 juv. kom fra N., 20 juv., 1 ad. — Kerteminde. Februar: 1ste, 2den, 3dje, 6te, 9de, derefter daglig.

Efteraar. — Kolding. Juli: 25de 2 ad. > S. V., Aft. 2 ad.; August: 2den 1 ad., 1 juv., 11te 2 ad., 3 juv.; September: 25de 1 juv. > S. V. 100 M. h.; November: 8de 2 juv., 20de 2 ad. — Viborg. (Hagerup). December: 27de 2 ad., 30te 3 juv., 31te 3 juv.

63. *Larus argentatus*, Havmaage.

Foraar. — Kolding. Januar: 5te 1 ad.; Februar: 19de 2 ad., 2 juv., 22de 2 ad., 3 juv. — Kerteminde. Februar: 9de, 12te, 15de, 18de. — Nakkebollefyord. Marts: 31te ses jævnlig i denne Tid.

Efteraar. — Bølling Sø. November: 8de 2 > V. — Kolding. Juli: 26de 1 ad.

64. *Larus marinus*, Svartbag.

Foraar. — Randers. Marts: 17de 2, 22de 2. — Kolding.

Marts: 5te 1 ad. — Kerteminde. Februar; 1ste, 15de, 21de. — Nakkebøllefjord. Marts: 31te ses jævnlig i denne Tid.

Efteraar. — Viborg. (Hagerup). December: 30te 2 ad. — Kolding. August: 20de 1 ad. — Kerteminde (Snave). September: 15de 1, 19de, 21de; Oktober: 7de (Johs. Larsen). — Nakkebøllefjord. August: 4de 1ste Stk. September: 22de 2 ad. (Svelmø); Oktober: 8de nogle (Svelmø).

65. *Sterna minuta*, Dvergterne.

Foraar. — Nakkebøllefjord. Maj: 5te 2.

Efteraar. — Kolding. Juni: 18de 5, 28de 3; Juli: 4de 6, 8de 5, 21de 10, 24de 1, 27de 1 > V. S. V. — Nakkebøllefjord. August: 3dje 1.

66. *Sterna hirundo*, Terne og

67. *Sterna macroura*, Havterne.

Foraar. — Thisted. Maj: 2den *St. macr.*, 4de *St. hir.* — Kerteminde. April: 15de 2 *St. macr.* — Nakkebøllefjord. April: 22de 2. — Hillerød. April: 30te *St. hir.* ved Arreso. — Roskilde. April: 23de ved Bognæs (N. Christiansen). *Sterna hirundo*: 1911 (4): $27 \frac{4}{5}$ ($22 \frac{4}{5}$ — $4 \frac{4}{5}$).

Efteraar. — Kolding. Juni: 15de 6, 18de 6, 28de 15; Juli: 4de 16, 8de 15, 19de 8 ad., 21de 30, deraf flere Unger, de første, 22de 6 > V., 24de ad. og juv., 25de mange, 27de 1 ad. og 1 juv. > V. S. V., 15 > V. 400 M. h., 1 > S. V., 31te 7 juv. > V. S. V.; August: 2den 6 (ad. et juv.) > V. S. V. 200 M. h., 3dje 10 juv. 200 M. h. > V. S. S., 11 (juv. et ad.) > V. S. V. 200 M. h., 9de 1 ad. 3 juv. > V., 11te 3 juv. > V., (12te—18de ingen), 26de 17 > V. S. V.; September: 3dje 8 > V., 4de 3 > V. S. V., 23 > V. S. V., 5te 5 juv. > S. S. V., 25de 5 > V. S. V. — Nakkebøllefjord (Svelmø). August: 3dje en enkelt, 21de 1.

68. *Sterna cantiaica*, Splitterne.

Foraar. — Kolding. April: 18de 2; Maj: 14de 2 over Fjorden lavt > Ø., 21de 1 Lillebelt, 25de 1 à 2.

Efteraar. — Kolding. August: 4de 1—2, 11te hørt.

69. *Sterna anglica*, Sandterne.

Foraar. — Thisted. Maj: 12te.

70. *Sterna nigra*, Sortterne.

Foraar. — Københavns Omegn. Maj: 1ste Søborg Mose (N. Christiansen). — Arninge. Maj: 28de flere ved Rødby Fjord.

Efteraar. — Kolding. Juni: 29de 2 ad.; Juli: 1ste 1 ad., 22de 2 ad.

71. *Lestris pomatorhina*, Mellemskjøve.

Efteraar. — Skagen (Johs. Larsen). August: 12te 1.

72. *Fratercula arctica*, Lunde.

Foraar. — Thisted. Maj: 18de nogle faa Stk. inddrevet.

73. *Ardea cinerea*, Hejre.

Foraar. — Kolding. Maj: 2den 1 200 M. h. > S.O. — Nakkebøllefjord. Februar: enkelte overvintret, 25de 2 fløj over; Marts: 21de nogle fløj over. — Tranekjær. Marts: 30te 2. — Hillerød. Februar: 5te 2 > V., 19de 1 over Grib Skov, 26de ankommer til Kolonien i St. Lyngby Skov ved Arresø. — Almindingen. April: 25de.

Efteraar. — Bølling Sø. November: 9de 4 > N. V. — Kolding. Juli: 23de 1 > S. V. — Nakkebøllefjord. Juli: 15de 3, 27de 1; September: 22de 14 (Svelmø); Oktober: 4de, 8de 16. 19de 20 (Svelmø); November: 5te 4—5, 14de 10; December: 1ste 12, 10de nogle, 18de 18, 25de 18.

74. *Ciconia alba*, Hvid Stork.

Foraar. — Thisted. April: 27de. — Aalborg. April: 9de 1 > N. O. — Bjerringbro. April: 19de. — Randers. April: 16de 2 > V., 20de 1. — Wedelslund (Aarhus). Marts: 31te 1 > N. — Bølling Sø. April: 21de 1 > N. V., 28de 1 > V.; Maj: 11te 1 > N. — Kolding. Maj: 7de 1, 9de Kl. 8³⁵ Aften 1 lavt > N., 12te 1. — Kerteminde. April: 26de 2; Maj: 25de. — Hillerød. April: 20de ved Hammersholt. — Storehedinge. April: 21de 1. — Faxe. April: 1ste 2, 11de 1 > N., 19de 1 paa Yngleplads Kl. 9 Fm., Kl. 9³⁰ 1 > N.; Maj: 9de 1 Stork stadig paa Ynglepladsen, 12te 1 ♂ kom om Morgenen og Parring fandt straks Sted. — Arninge. April: 11te 1, 19de 1 ved Nakskov. — Almindingen. April: 20de, 21de. — 1910 (6): $\frac{10}{4}$ ($\frac{26}{3}$ — $\frac{23}{4}$); 1911 (12): $\frac{16}{4}$ ($\frac{31}{3}$ — $\frac{27}{4}$).

Efteraar. — Bjerringbro. August: 24de stort Træk sydpaa. — Kolding. August: 27de 1 endnu paa Rede. — Storehedinge. September: 17de Storkene paa Gjorslev rejste med 4 Unger. — Arninge. August: 4de 1, 8de 1.

75. *Falco tinnunculus*, Taarnfalk.

Foraar. — Thisted. Februar: 20de paa Ynglested. — Randers. Marts: 7de 1, 12te 1, 24de 1. — Bølling Sø. Marts: 9de 1; April: 13de 1, 14de 1, 19de 2. — Kolding. April: 19de 1 over. — Kerteminde. Februar: 24de. Maj: 13de, 25de. — Store-

hedinge. Marts: 28de 1. — Arninge. Maj: 8de. — 1911 (5): $\frac{6}{3}$ ($\frac{20}{2}$ — $\frac{28}{3}$).

Efteraar. — Bølling Sø. Oktober: 7de 1, 20de 1 > Ø. — Kolding. Oktober: 25de 1 > V. — Kerteminde. November: 18de; December: 17de (Snave). — Storehedinge. September: 16de 1 jævnlig set; December: 10de 1.

76. **Falco aesalon**, Dvergfalk.

Foraar. — Bølling Sø. Overvintrede.

Efteraar. — Bølling Sø. November: 12te 1 (sp.?). — Kolding. November: 24de (sp.?). — Kerteminde. Oktober: 27de. — Amager (N. Christiansen). September 30te 1 juv. — Storehedinge. September: 30te 1. —

77. **Falco subbuteo**, Lærkefalk.

Foraar. — Bølling Sø. Maj: 3dje 1 (sp.?).

78. **Falco peregrinus**, Vandrefalk.

Foraar. — Aalborg. April: 20de 1, 22de 1.

79. **Buteo vulgaris**, Musevaage.

Foraar. — Aalborg. Maj: 24de. — Bjerringbro. Marts: 30te. — Randers. Februar: 26de 1. — Wedelslund (Aarhus): enkelte overvintret. — Bølling Sø. April: 20de 1 > N. — Silkeborg. Marts: 31te. — Nakkebøllefjord. April: 2den 1 trak. — Trane-kjær. April: 18de 6 > N., 20de Træk. — Hillerød. Overvintrende. Februar: 27de 6 Par i St. Dyrehave og Grib Skov; Marts: 5te enkelt paa Træk. — Roskilde (N. Christiansen). Marts: 19de 4 over Bogenæs Skov. — Faxe. Marts: 8de 1 > N.; April: 2den stort Træk (0⁰, Snestorm). — Almindingen. Februar: 12te 1, 21de 1, 28de 2; Marts: 1ste flere. — 1910 (4): $\frac{20}{3}$ ($\frac{10}{3}$ — $\frac{1}{4}$); 1911 (7): $\frac{17}{3}$ ($\frac{26}{2}$ — $\frac{2}{4}$).

Efteraar. — Storehedinge. September: 16de Træk; Oktober: 5te 10 > V. — Arninge. September: 7de 1.

80. **Pernis apivorus**, Hvepsevaage¹.

Foraar. — Randers. Maj: 5te 5 »store Rovfugle« kredser 4 Eftm. > N. O. — Kolding. Maj: 28de 1(?) 400 M. h. > N. over Bæltet. — Kerteminde. Maj: 28de 2 + 14—15, 1 > N. O. — Nakkebølle. Maj: 28de over Storebælt 1 + 1 + 4 > N. O. — Korsør. Maj: 28de 2 kredser højt > N. enkeltvis. — Storehe-

¹ Enkelte af de anførte Meddelelser er paa Skemaerne opført som Musevaage, men paa Grund af de sene Data er det sandsynligt, at det har været denne Art.

dinge. Maj: 23de 20 + 60. — Arninge. Maj: 24de 1. — 1911 (6):
27/5 (23/5—28/5).

81. *Milvus ictinus*, Glente.

Foraar. — Silkeborg. Marts: 26de. — Kerteminde. Maj:
27de. — Faxe. Marts: 10de 1 > N.

82. *Circus æruginosus*, Rørhøg.

Foraar. — Tranekjær. April: 14de 1 (sp.?). — Faxe. Marts:
5te 1 > N.

83. *Circus cyaneus*, Blaa Kærhøg.

Foraar. — Bølling Sø. Maj: 2den 1 (sp.?) > N. O.

84. *Accipiter nisus*, Spurvehøg.

Foraar. — Randers. April: 17de 1 > N. O., 28de 1. — Bøl-
ling Sø. Overvintrende. April: 13de 1 > N., 15de 1, 19de 1;
Maj: 5te 1 > N. — Silkeborg. Maj: 9de. — Kolding. Januar:
8de 1; Maj: 4de lavt > S., 7de 1 kredsede sig op. — Kerte-
minde. Maj: 5te. — Arninge. Januar: 30te 1; Februar: 10de
1; Marts: 11te 1.

Efteraar. — Bølling Sø. Oktober: 5te 1, 6te 2 > S., 8de
1 > S., 17de 2, 24de 1, 29de 1 > S. O.; November: 1ste 1 >
S. V., 10de 1 > S. V., 11te 1, 13de 1 > V., 16de 1, 22de 1, 24de
2; December: 1ste 1, 2den 2, 6te 1, 10de 1, 15de 1. — Kolding.
August: 19de 1. — Kerteminde. December: 3dje (Snave). —
Korsør (M. Klinge). Oktober: 6te flere > S., 7de Kl. 9³⁰—10³⁰ 5
enkelte > S. over Korsør Nor. — Storehedinge. September: 16de
Træk; December: 19de 2. — Arninge. September: 7de 1, 21de 1.

85. *Astur palumbarius*, Duehøg.

Foraar. — Roskilde (N. Christiansen). Maj: 22de 1 Bogenæs
Skov.

86. *Pandion haliaëtus*, Fiskeørn.

Foraar. — Kerteminde. April: 6te 1 ad. — Roskilde (N.
Christiansen). Februar: 1 skudt i Bogenæs Skov.

87. *Otus brachyotus*, Mose-Hornugle.

Foraar. — Thisted. April: 14de 1.

88. *Otus vulgaris*, Skov-Hornugle.

Foraar. — København K. (N. Christiansen). April: 14de 1.
— Faxe. April: 30te rugende.

89. *Athene noctua*, Kirkeugle.

Foraar. — Kerteminde. I December og Januar nogle faa.

Efteraar. — Kerteminde. Oktober: 9de flere om Aftenen;
December: 16de og 18de 3 (Snave, Hindsholm).

90. **Columba oenas**, Huldue.

Foraar. — Aalborg. April: 16de 1.

91. **Columba palumbus**, Ringdue.

Foraar. — Randers. Januar: 21de 50; Marts: 5te 100, 19de 10, 26de 10; April: 2den 10, 9de 10 + 18, 16de 30, 17de 30. — Wedelslund (Aarhus): Store Flokke overvintrende. — Bølling Sø. Marts: 23de 1 > N., 30te 2 > N. — Silkeborg. Januar: 3dje; April: 1ste. — Kerteminde. April: 12te; Maj: 25de. — Nakkebøllefjord. Januar: 8de ses stadig, 31te nogle. — Storehedinge: overvintrende. — Almindingen. Januar: 18de; April: 9de alm.

Efteraar. — Snave, Hindsholm (Johs. Larsen). December: 2den, 3dje, 16de.

92. **Caprimulgus europæus**, Natravn.

Foraar. — Silkeborg. Maj: 24de.

93. **Cypselus apus**, Mursvale.

Foraar. — Aalborg. Maj: 21de 3. — Randers. Maj: 13de 3, 16de 7, 17de ret talrig, 18de talrig, 28de Kl. 9⁵⁸ Morgen 9 > Ø. — Kolding. Maj: 11te 3, Aften mange, 12te mange, 13de i fuldt Tal(?). — Nakkebøllefjord. Maj: 29de 10 > N. O. lavt over Storebælt. — Tranekjær. Maj: 12te. — Hillerød. Maj: 13de. — København. 1) Maj: 12te 7⁴⁵ Aften 2, Kristiansborg-Langebrogade, 13de 7—8 sammesteds Kl. 10 Fm., 14de 6—7 Morgen i større Tal, Frue Kirke, 16de stort Antal, vist paa Træk, 19de og 20de paafaldende faa, 24de, 28de den ynglende Bestand ankommen (R. Stamm); 2) Maj: 14de 2, 15de 2, 16de 4—5, derefter daglig (A. Fløystrup). 3) Maj: 16de flere, Amalienborg Plads (N. Christiansen). — Storehedinge. Maj: 12te 1, 13de 4, 14de 6, 15de omtrent i normalt Antal. — Arninge. Maj: 11te 2, 12te, 13de 2 Par, 14de 10, 18de, 22de, 27de Æg. — 1910 (10): $12/5$ ($26/4 - 21/5$); 1911 (11): $13/5$ ($9/5 - 21/5$).

Efteraar. — Kolding. August: 9de endnu fuldt Tal, 10de Morgen nogle, Aften 4, 11te Morgen 5, 12te 3, 13de 2, 14de ingen, 22de 4. — Nakkebøllefjord. August: 22de 30 fløj over Eftm.; September: 26de 1 Aften. — København Ø. August: 1ste 4, 2den 4, 3dje 3, 4de 3, 5te 2, 6te 3, 7de 3, 8de 4, 10de 1, 23de 8—9, 28de 1. — Storehedinge. August: 23de forsvunden paa enkelte nær. — Arninge. August: 8de, 10de, 11te, 12te ingen.

94. **Alcedo ispida**, Isflugt.

Foraar. — Silkeborg. Marts: 27de 1 Par; Maj: 16de, sikkert ynglende. — Nakkebøllefjord. Marts: 31te 1.

Efteraar. — Kolding. September: 18de 1, 25de 1. — Nakkebøllefjord. Juli: 22de 1; September: 8de 1, 12te daglig, 16de stadig, 27de 2, 28de 2; Oktober: 3dje ses stadig, 4de, 8de, 10de, 12te 2, 17de stadig, 19de, 28de; November: 3dje, 5te, 10de, 14de 2, 24de jævnlig; December: 1ste 1, 10de, 18de, 25de.

95. *Cuculus canorus*, Gøg.

Foraar. — Thisted. Maj: 13de. — Aalborg. Maj: 20de 2, 21de parrede sig. — Wedelslund (Aarhus). Maj: 13de. — Bølling Sø. Maj: 13de. — Silkeborg. Maj: 7de. — Kolding. Maj: 19de hørt, 21de. — Kerteminde. Maj: 15de. — Nakkebøllefjord. Maj: 6te hørt. — Tranekjær. Maj: 9de. — Hillerød. Maj: 6te Kl. 6 Morgen hørt. — Slangstrup. Maj: 7de hørt (R. Stamm). — Amager. Maj: 15de (R. Stamm). — København Ø. Juni: 1ste: 1 i Østre Anlæg. — Jonstrup Vang. Maj: 14de hørt (N. Christiansen). — Storehedinge. Maj: 7de. — Faxe. Maj: 10de hørt. — Arninge. Maj: 8de 2, 22de 1, 25de. — Almindingen. Maj: 2den enkelte, 7de almindelig. — 1910 (9): $15\frac{1}{5}$ ($12\frac{1}{5}$ — $22\frac{1}{5}$); 1911 (18): $12\frac{1}{5}$ ($2\frac{1}{5}$ — $1\frac{1}{6}$).

96. *Iyux torqvilla*, Vendehals.

Foraar. — Aalborg. Maj: 14de hørt, 15de 1, 16de 1, 23de stadig; Juni: 6te yngler her, 10de Unger. — Kerteminde. Maj: 26de.

97. *Gecinus viridis*, Grønspet.

Foraar. — Randers: faatallig overvintrende. — Silkeborg. Februar: 7de.

98. *Garrulus glandarius*, Skovskade.

Foraar. — Aalborg. 2 Stk. overvintrende, forsvandt i Marts. — Randers: ret talrig overvintrende. — Nakkebøllefjord. Januar: 8de en Del, 31te stadig nogle; Marts: 16de forsvunden; April: 19de 11, 30te stadig 11. — Tranekjær: Marts: 22de 4—5; April: 20de. — Almindingen. Marts: 3dje 10.

Efteraar. — Bølling Sø. Oktober: 8de 1 > S. V.

99. *Nucifraga caryocatactes*, Nøddekrige.

Efteraar. — Storehedinge. September: 20de 1 skudt Arnøje pr. Storehedinge (var. *macrorh.*), 25de 1 skudt (var. *macrorh.*); Oktober: 4de 1 (var. *macrorh.*) skudt ud af en Flok paa 3—4 Stk., 11te 1 (var. *macrorh.*) skudt paa Gjorslev, 13de 1 (var. *macrorh.*) skudt ved Lillehedinge.

100. *Corvus monedula*, Allike.

Foraar. — Randers: ret talrig overvintrende; Februar: 27de

10, 28de tiltaget i Antal; Marts: 12te c. 25. — Bølling Sø. Marts: 20de 4 > N. O.; April: 2den 2 > N. O., 22de 2 > V., 27de 2 > V.; Maj: 11te 2 > V. — Kerteminde. Februar: 6te, 23de, 24de flere Hundrede, 27de; April: 9de. — Tranekjær. Februar: 21de Træk begyndte, ophørte 13de Marts, 22de, 23de, 24de og 28de til 31te Marts Træk (se under *C. cornix*). — Hillerød. Februar: 26de livligt Træk om Eftm. > Ø. højt. — Storehedinge: overvintrende.

Efteraar. — Bølling Sø. Oktober: 5te 5 > S., 9de 7 > S., 10de 50 > S., 14de 100 > S., 15de 11 > S., 17de 8 > S. O., 24de 2 > S., 30te 4 > S. — Kerteminde. November: 7de 8. — Nakkebøllefjord. Oktober: 10de Morg. nogle Flokke > V. N. V., 18de nogle > S. V., 29de store Flokke > N. V. — Korsør (M. Klinge). Oktober: 7de Kl. 9³⁰—9⁴⁰ 2 Flokke > S. over Korsør Nor. — København Ø. November: 18de 1. — Arninge. Oktober: 15de 8—10 Fm. 3 store Flokke > S. V.

101. *Corvus frugilegus*, Raage.

Føraar. — Thisted. Overvintrende. — Randers. Ret talrig overvintrende. — Bølling Sø. Marts: 21de 1 > N.; April: 7de 2 > N., 19de mange sammen med *C. cornix* > N., 27de 4 > N.; Maj: 11te 3 > N., 13de 5 > S. — Nakkebøllefjord. Januar: 8de jævnlig, 28de ved gammel Yngleplads. — Tranekjær. Trækkel falder sammen med *C. cornix* Træk, se under denne. — Storehedinge. Overvintrende. — Arninge. Marts: 8de 6—8; April: 16de 10. — Almindingen. Januar: 13de mange.

Efteraar. — Bølling Sø. Oktober: 6te 12 > S. — Kolding. November: 5te 20. — Nakkebøllefjord. Oktober: 6te Morgen trak et Par Flokke over ret højt, 18de nogle > S. V., 29de nogle Flokke > N. V.

102. *Corvus cornix*, Krage.

Føraar. — Randers. Talrig overvintrende. Marts: 1ste meget talrig, 6te mange enkeltvis > N. 8³⁰—9 Fm., 10de talrig paa Gennemrejse, 11te faa > N. Kl. 8^{1/2}, 12te faa > N., 18de 8—8³⁰ Fm. enkelte > N., 23de 8²⁵ 1 > N., 8³⁰ 1 meget højt > N.; April: 1ste 8³⁰ Morgen 4 højt > N. O., 8de 8³⁰ 3 > N., 9de og 10de stort Træk 10—12 Fm. > N., 17de 5 > N. 8²⁰, 1 > N. 11¹⁰, 18de 8¹² 6 > Ø., 23de 9⁵⁰ 11 > N. — Bølling Sø. Marts: 31te c. 20 > N.; April: 2den 10 > N., 7de 10 > N. 13de 10 > N., 14de enkelte > N., 18de 8 > N., 19de 200 sammen med *C. frug.* > N., 23de 6 > N. — Kolding. Februar: 23de Kl. 2 Eftm. 5

> N. — Nakkebøllefjord. Januar: 8de store Flokke; Marts: 21de nogle trak; April: 2den Eftm. uafbrudt Træk > N. O., dels enkeltvis, dels i Flokke. — Tranekjær. Februar: 21de. Trækket af *C. cornix*, *frug.* og *moned.* begyndte og holdt op 13de Marts: Marts: 22de Trækket atter begyndt, 23de, 24de, 30te, 31te. »*Corvus*-Træk« Marts: 28de; April: 2den og daglig fra 7de til 21de. »Trækket foregaar > N. og som Regel om Fm. til 11—12 Tiden, om Eftm. fra 2—3 Tiden til Skumringen. Samtidig med Trækket foregaar et Træk af Smaafugle, rimeligvis *Fr. coelebs*«. — Hillerød. Februar: 27de stort Træk ankommen. — København: Kragerne forsvandt ved Midten af April.

Efteraar. — Randers. Oktober: 24de mange > S., ligeledes 25de. — Bølling Sø. Oktober: 6te 50 > S., 7de 50 > S., 8de 12 > S., 9de 200 > S., 10de 10 > S., 14de 1000 > S., 15de 50 > S., 16de 200 > S., 17de 100 > S., 18de 100 > S., 19de 50 > S., 20de 100 > S., 26de mange > S. S. V. — Kolding. Oktober: 7de en Del > S. Kl. 2³⁰; November: 14de 2 højt S. S. V. — Kerteminde. Oktober: 5te flere Flokke højt > V. S. V. — Nakkebøllefjord. Oktober: 9de nogle > S. V., 28de en Del enkeltvis > S. V. hele Dagen, 29de Fm. til Kl. 2 Eftm. ustandselig Træk > S. V., mest enkeltvis, af og til mindre Flokke, snart højt, snart ganske lavt. — København Ø. Indfandt sig midt i Oktober, blev talrigere i November, daglig indtil op imod 100. ligeledes December (lokalt Træk). — Arninge. Oktober: Indvandring i Midten af Maaneden.

103. *Corvus corax*, Ravn.

Foraar. — Silkeborg. Maj: 15de en enkelt. — Hillerød. Januar: 29de ved Ynglested; Marts: 18de Æg. — Roskilde (N. Christiansen). Marts: 19de rugende i Bogenæs Skov. 2 Par opholdt sig der hele Vinteren, det ene forsvandt; April: 23de næsten helt befjedrede Unger. — Københavns Omegn (N. Christiansen). Maj: 17de hørt ved Ynglested i Dyrehaven.

104. *Lanius collyrio*, Tornskade.

Foraar. — Storehedinge. Maj: 26de 2 ♂ 1 ♀; Juni: 2den flere. — Faxe. Maj: 11te 1. — Arninge. Juni: 19de.

105. *Lanius excubitor*, Stor Tornskade.

Foraar. — Randers. Januar: 20de 1. — Silkeborg. Februar: 24de; Marts: 12te. — Tranekjær. April: 1ste 1. — Hillerød. Marts: 28de 1 Gel Skov. — Storehedinge. Januar: 14de 1. — Almindingen. Januar: 13de 2.

Efteraar. — Bølling Sø. Oktober: 18de > S. O. — Storehedinge. Oktober: 10de 1.

106. **Hirundo riparia**, Digesvale.

Foraar. — Aalborg. Maj: 29de. — Randers. Maj: 8de faa. — Bølling Sø. Maj: 9de 1 > N. — Kolding. Maj: 3dje 2, 15de nogle. — Kerteminde. Maj: 22de. — Nakkebøllefjord. April: 27de nogle. — Tranekjær. April: 27de. — Faxe. Maj: 5te 3. — 1910 (6): $\frac{6}{5}$ ($\frac{22}{4}$ — $\frac{16}{5}$); 1911 (7): $\frac{6}{5}$ ($\frac{27}{4}$ — $\frac{22}{5}$).

Efteraar. — Bjerringbro. Oktober: 4de Træk. — Randers. August: 20de samler sig mod Aften i Hundredevis paa Siv i Randers Fjord, 31te 2 Stk., de sidste. — Kolding. August: 26de endnu gaa mange i Rederne. September: 6te nogle, 22de nogle, 30te 2—3. — Nakkebøllefjord. August: 18de flokkes med *rustica*, 24de i Hundredevis, 25de flere Hundrede i Flok; September: 12te mange, 21de et Par Hundrede, 28de talrig; Oktober: 3dje langt over 100, 4de talrig, 6te en Del, 8de i ret stort Tal, 29de 2.

107. **Hirundo urbica**, Bysvale.

Foraar. — Aalborg. Maj: 29de; Juni 4de kun faa. — Wedslund (Aarhus). Maj: 10de 1 Par, 11te 3 Par, 12te 12 Par. — Kolding. April: 30te 1; Maj: 3dje 1, 4de 4, 15de nogle. — Kerteminde. Maj: 22de, 29de, 30te, 31te. — København Ø.: Ingen i Maj. Juni: 9de 1, 12te 1, 20de 2. — Korsør. Maj: 7de. — Storehedinge. Maj: 19de 1, 20de 1, 25de sparsomt tilstede. — Faxe. Maj: 13de nogle, 15de Resten ankommen. — Arninge. Maj: 22de enkelte. — 1910 (5): $\frac{13}{5}$ ($\frac{28}{4}$ — $\frac{21}{5}$); 1911 (8): $\frac{17}{5}$ ($\frac{30}{4}$ — $\frac{9}{6}$).

Efteraar. — Bjerringbro. Oktober: 4de stort Træk. — Kerteminde. Oktober: 2den, 4de, 6te, 7de, 8de. — København Ø. August: 15de en enkelt mellem 30 *rustica*, 16de 2—3, 17de 1—2, 22de 10, 24de 7—8, 25de 6—7, 28de 4—5, 30te 2—3, 31te 1; September: 3dje 1, 4de 1, 5te 2, 9de Kl. 7³⁰ Fm. 100 Svaler, dels *rustica*, dels *urbica*, 10de Morgen og ved Solnedgang 40—50 Svaler, flest *rustica*. — Storehedinge. September: 30te forsvunden.

108. **Hirundo rustica**, Forstuesvale.

Foraar. — Aalborg. Maj: 7de 2, 17de stadig kun 2, 18de 8, 20de flere, ikke mange. — Randers. Maj: 4de 1, 7de faa, 8de tiltaget, 9de stærkt tiltaget, 12te talrig. — Bølling Sø. Maj: 3dje 1 > N. V., 8de nogle. — Silkeborg. Maj: 12te. — Kolding. April: 23de 1, 26de 6, 27de 2, 28de 5, 30te 12; Maj: 1ste 20, 3dje 30, 4de 60, 5te en Del, 7de ligeledes, 12te overallt, 2 lavt over Fjorden > N. N. O., 2 > N. N. O. — Kerteminde. April:

23de. — Nakkebollelfjord. April: 26de, 27de en Del, 30te 30 i Flok. — Tranekjær. April: 27de; Maj: 1ste lille Træk ank., 4de flere ank., 5te de fleste ank. — Hillerød. Maj: 2den Morgen Kl. 7¹⁵ 1, 3dje 1, 4de Kl. 11³⁰ Fm. faa, Eftm. 1 i St. Lyngby, Aften Kl. 7 flere, 7de lidt talrigere, 14de talrig overalt. — København Ø. Maj: 7de 2, 8de 2, daglig derefter. — Københavns Omegn. Maj: 1ste ved Søborg Mose (N. Christiansen). — Storehedinge. Maj: 3dje 1, 7de 5, 8de 2, 9de 2, 10de flere, 11te enkelte, 12te 8, 15de omtrent normalt Antal. — Faxe. April: 28de 1; Maj: 2den 1, 5te 3, 9de stadig kun en enkelt, 12te langt talrigere, 15de Resten ank. — Arninge. Maj: 2den 2, 3dje 1, 7de, 8de, 14de almindelig. — Almindingen. Maj: 2den enkelte, 14de almindelig. — 1910 (12): $\frac{8}{5}$ ($\frac{20}{4}-\frac{12}{5}$); 1911 (13): $\frac{1}{5}$ ($\frac{23}{4}-\frac{12}{5}$).

Efteraar. — Bjerringbro. Oktober: 4de stort Træk. — Randers. August: 25de flokkes, 31te 13 paa Træk 7³⁰ Aften; September: 7de mange paa Gennemrejse, 18de faa, 19de ingen, 20de faa, 21de faa, 26de faa, 27de ingen, 28de 5; Oktober: 1ste faa, 2den faa. — Kolding. August: 21de flere Hundrede paa Telefontraade; September: 10de Lillebælt 13 > V., 3 > V., 19de 50 > S. V., 25de 20 > S., 28de 300 i Rør, 30te 500 i Rør; Oktober: 3dje flere Hundrede i Rør, 4de faa, 5te 20, 6te faa, 13de 25, 19de 1, 20de ingen, 21de 20, 22de og 23de 3, 24de 1. — Fredericia (Hagerup). Oktober: 17de 4—5. — Kerteminde. Oktober: 10de 1, 20de 1. — Nakkebollelfjord. August: 18de flokkes med *riparia*, 24de i Hundredevis; September: 12te mange, 28de talrig; Oktober: 3dje flokkevis, 4de talrig, 6te en Del, 8de ret stort Antal, 10de nogle, 12te en Del, 22de 5—6, 28de 4, 29de 50; November: 3dje 6, 4de 12, 5te 15, 7de 15, 8de ligeledes, 10de som sædvanligt, 15de lidt aftaget, 17de 2, 19de, sidste saas. — København Ø. August: 15de 30, 28de Aften mange; September: næsten daglig, aftagende mod Maanedens Slutning, dog 30te 15; September: 4de Aften 100, 9de 7³⁰ Fm. 100, sammen med *urbica*, 10de 40—50 tidlig Morgen og ved Solnedgang, mest *rustica*; Oktober: daglig til midt i Maaneden, 4de 30 i Flok, saas sidste Gang 15de. — København K. (N. Christiansen). Oktober: 5te en Del, 8de flere. — Storehedinge. Oktober: 1ste 6, 2den ingen, 4de 7 højt > S. — Arninge. September: 2den store Flokke, 4de faa, 5te i Flokke, 7de enkelte, 11te enkeltvis og i Flokke, 13de Smaaflokke, 18de en Flok, 19de, 20de, 25de; Oktober: 3dje enkelt, 5te 1.

109. *Sitta europæa*, Spetmejse.

Foraar. — Randers. Faatallig overvintrende. — Silkeborg. Januar: 20de. — Kerteminde. April: 19de. — Arninge. Overvintrende.

110. *Alauda arborea*, Hedelærke.

Foraar. — Silkeborg. Marts: 9de. — København Ø. April: 9de 1 fløj syngende over Anlægget Kl. 7³⁰ Morgen.

111. *Alauda arvensis*, Lærke.

Foraar. — Aalborg. Nogle overvintrende. Marts: 12te ank., 13de Træk. — Bjerringbro. Enkelte overvintrende. Januar: 15de Træk sikkert ank., en Mængde her. — Randers. Ret talrig overvintrende. Februar: 19de talrig, Træk ank., 24de flokkevis, 27de meget talrig; Marts: 5te, 15de, 17de, 26de paa Gennemrejse. — Bølling Sø. Tildels overvintret. — Kolding. Februar: 19de 6 > N., 23de 60 i Smaaflokke > N. og N. N. O. Kl. 8⁴⁵ Morgen, 25de i Mørkningen 10 (*Alauda?*) > N. 150 M. h.; April: 7de 1 > N. V. — Kerteminde. Overvintrende. — Nakkebøllefjord. Februar: 5te talrige sang, 25de talrig; Marts: 1ste overalt paa Markerne. — Hillerød. Februar: 6te første Sang, 26de mange paa Markerne; Marts: 5te i stor Mængde paa Træk. — Københavns Omegn (N. Christiansen). April: 29de Æg. — Storehedinge. Januar: 4de 6 i Flok. — Arninge. Februar: 25de Tilløb til Sang, 27de første Sang.

Efteraar. — Bjerringbro. December: 3dje stort Træk, 21de ret store Flokke. — Kolding. September: 12te 13 + 1 + 1 > S., 13de 3 > S., 22de 3 > S., 26de 50 paa Vandrested, 29de 1 > S. S. O.; Oktober: 4de en Del, 3 > S. O., 5te en Del, 22de faa; November; 23de 14 paa Markerne, 25de 6 > N. O. — Snave, Hindsholm (Johs. Larsen). December: 1ste. — Nakkebøllefjord. September: 16de første Træk, 17de talrig trækkende, 20de faa, 22de nogle > S. V.; Oktober: 6te i Tusindvis paa Markerne, 29de enkelte; November: 5te nogle, 20de en Del, 26de nogle; December: 18de nogle, 25de 40 i Flok. — Korsør (M. Klinge). Oktober: 7de 10 > S. over Korsør Nor Kl. 9³⁰—9⁴⁰ Fm. — Amager Fællid (N. Christiansen). November: 11te enkelte.

112. *Alauda cristata*, Toplærke.

Foraar. — Randers. Ret talrig overvintrende. — Silkeborg. Januar: 10de 1 Par. — Kerteminde. Overvintrede. Februar: 15de, 23de.

Efteraar. — Bølling Sø. September: 25de 3 > S. V. (c. 8

Dage tidligere 5 > S. V.); November: 2den 1 > S. V. — Kerteminde. September: 27de, 29de; Oktober: 7de, 15de, 21de; November: 7de.

113. *Sturnus vulgaris*, Stær.

Foraar. — Thisted. Februar: 6te enkelte. — Aalborg. Februar: Masser kom Natten mellem 1ste og 2den, i Hundredevis paa Lavninger langs Stranden og paa Telefontraade, 3dje mere fordelt, fra nu af almindelig; Marts: 12te flere ankommen, 13de Træk, 18de og 19de i Smaaflokke > N. og Ø., 28de 8 > Ø., Flokke > O. N. O., ligeledes 29de, 31te Eftm. store Flokke > O. N. O.; April: 19de Kl. 7 Eftm. mange Flokke > Ø. S. Ø. — Bjerringbro. Enkelte overvintrede. Februar: 1ste 8—10 Par. — Randers. Februar: 18de 5, 19de 5, enkelte i Omegnen, 25de enkelte, 28de talrig. — Aarhus (Wedelslund). Februar: 1ste 2. — Bølling Sø. Februar: 23de ank.; April: 13de 20 > N. — Silkeborg. Februar: 3dje 2. — Kolding. Januar: 27de 1, 28de 60, 30te 1 + 1 + 2 + 2, 8 > S.; Februar: 6te 70, 8de 100, 16de jævnlig, 19de overalt, de fleste ank.; Marts: 5te 200 i Flok. — Kerteminde. Februar: 20de, 21de, 23de, 24de mange, 25de, 27de; Marts: 5te mange. — Nakkebøllefjord. Februar: 25de ved Kasserne, c. 200 i Mosen; Marts: 2den, hyppig, ikke fuldt Antal. 8de fuldtallig. — Hillerød. Januar: 15de Eftm. 1 over, 30te 1, 31te 1; Februar: 13de—16de enkelte, 18de 1 over, 19de 14 i Flok; Marts: 4de ikke helt alm., ingen i Skoven, 10de overalt, alle ank., i Aar ligeledes først i Byens vestlige Del. — København Ø. Januar: 14de 3, 23de 2, 24de 5, 27de 1, 28de; Februar: 3dje 1, 5te 1, 6te 3, 10de 1, 12te 1, 13de 2, enkeltvis hele Maaneden; Marts: 14de talrigere. I de følgende Maaneder daglig i vekslende Antal; Juni: 21de 60—70 i Flok. — Københavns Omegn (N. Christiansen). Maj: 1ste Aften i Tusindvis i Rørene ved Søborg Mose. — Korsør. Overvintrende. — Storehedinge. Februar: 5te 1, 21de enkelte, 22de adskillige. — Faxe. Februar: 18de 2; Marts: 1ste mange. — Arninge. Omtrent 30 overvintrede. Februar: 26de 10, 27de 1; April: 17de Æg. — Almindingen. Februar: 25de 2. — 1910 (8): $13\frac{1}{2}$ ($23\frac{1}{1}-4\frac{1}{3}$); 1911 (12): $12\frac{1}{2}$ ($27\frac{1}{1}-25\frac{1}{2}$).

Efteraar. — Bølling Sø. Oktober: 7de 500 > S. V., 9de 1000 > S. V., 10de flere Tusinde > S. V., 14de mange, sidste større Træk, 15de enkelte > S., 27de 4 > S., 30te 20 > S. V.; November: 2den 10 > S. V., 4de 5 > S. V. — Kolding. August: 8de 200, 12te 1000 i Rør, 14de 5000, 19de 5—10.000, 22de 5000.

23de første Gang ved Rede; September: 13de 20,000, 19de 20,000; Oktober: 23de 300, 26de 100; November: 22de 5. — Viborg (Hagerup). December: 25de 20 + 12, 30te 25, 31te 25. — Snave, Hindsholm (Jøhs. Larsen). December: 16de 1. — Nakkebøllefjord. August: 30te ved Kasserne; Oktober: 3dje store Flokke, 19de næsten forsvunden fra Kasserne; November: 6te 2, 8de 200, 10de 1, 28de 5; December: 1ste 6 fløj over, 25de 1 (med beskadedet Ben). — Korsør (M. Klinge). Oktober: 7de Kl. 9³⁰—9⁴⁰ 15 > S. over Korsør Nor. — København Ø. August: 5te 2, 10de 1, 25de 4, 28de 1, 30te 1; September: daglig i mindre Tal, 4de og 11te mod Aften store Flokke; Oktober: talrig til Midten af Maaneden, derefter faa og ikke daglig; November: af og til 1 à 2, sidste bemærket 24de. — Storehedinge. Oktober: 15de stærkt aftagen. — Arninge. September: 2den stor Flok, 7de i Flok; Oktober: 6te mindre Flokke; November: 3dje nogle.

114. *Troglodytes parvulus*, Gærdesmutte.

Foraar. — Randers. Enkelte overvintrende. Marts: 1ste 8, Træk ank., 2den 1, 3dje 2, 4de 10, Træk ank., 6te 1, 8de faa, 12te 1, 14de faa, 15de 2, 16de 1, 19de faa paa Gennemrejse, 31te 1; April: 2den Træk ank., 9de talrig paa Gennemrejse, 17de, 23de paa Gennemrejse. — Silkeborg. Februar: 5te; Marts: 13de første Sang. — Kolding. Januar: 28de paa Vandrested; Februar: 8de første Sang. — Kerteminde. Februar: 25de synger. — København Ø. Januar: hele Maaneden, dog ikke daglig; Februar og Marts jævnlig, ringe Antal; April: 8de sidste bemærket. — Almindingen. April: 7de.

Efteraar. — Randers. Oktober: 4de paa Vandring. — Bølling Sø. Oktober: 24de 1; November: 13de, 15de og 21de 1. — Kolding. November: 9de synger. — Nakkebøllefjord. November: 10de synger. — Korsør (M. Klinge). Oktober: 6te talrig paa Gennemrejse, 7de ligeledes ved Korsør Nor. — København Ø. Oktober: 12te første, derefter en enkelt saavel i Novbr. som Decbr.

115. *Certhia familiaris*, Træpikker.

Foraar. — Randers. Faatallig overvintrende. — Silkeborg. April: 17de et Par. — Kerteminde. April: 3dje. — København Ø. Marts: 17de 1. — Almindingen. April: 7de.

Efteraar. — København Ø. December: 21de, 25de og 30te 1.

116. *Accentor modularis*, Jernspurv.

Foraar. — Thisted. April: 2den. — Randers. Marts: 20de 1; April: 2den 10, 9de ret talrig paa Gennemrejse, 17de paa

Gennemrejse. — Silkeborg. April: 28de. — Kolding. Marts: 1ste sang; April: 6te sang. — Kerteminde. Enkelte overvintrede. Marts: 24de; April: 4de, 8de, 11te derefter daglig. — Hillerød. Overvintrede. — Arninge. April: 6te 1. — 1911 (5): $\frac{23}{3}$ ($\frac{1}{3}$ — $\frac{6}{4}$).

Efteraar. — Bølling Sø. Oktober: 10de 2. — Kerteminde. November: 7de, 9de.

117. **Parus major**, Musvit.

Foraar. — Randers. Ret talrig overvintrende. — Kolding. Januar: 20de første Sang, 28de sang kraftigt. — Nakkebøllefjord. Januar: 8de begyndt at synge. — Hillerød. Januar: 18de første Sang, 27de livlig Sang. — København Ø. Enkelte overvintrede. Februar: 1ste første Sang. Derefter enkeltvis, 29de Marts 5—6. — Arninge. Marts: 1ste Sang.

118. **Parus coeruleus**, Blaamejse.

Foraar. — Randers. Talrig overvintrende. — København. Januar: fra 22de 1—2.

119. **Parus ater**, Sortmejse.

Foraar. — Silkeborg. Februar: 5te; Marts: 20de.

120. **Parus cristatus**, Topmejse.

Foraar. — Silkeborg. Januar: 3dje, 6te; Februar: 2den, 12te; Marts: 3dje, 23de; April: 27de.

121. **Acredula caudata**, Halemejse.

Foraar. — Randers. Februar: 5te 10; Marts: 19de flere; April: 9de paa Vandring. — Silkeborg. Marts: 16de. — Kolding. Marts: 20de et Par prøver Redesteder, 25de bygger Rede, 28de 2; Maj: 2den et Par. — Hillerød. Februar: 19de en stor Flok $\frac{1}{2}$ Mil N. for Byen. — Arninge. Januar: 29de 10 i Vejlø Skov ved Nakskov.

Efteraar. — Kolding. November: 26de en Flok. — Nakkebøllefjord. December: 31te 1 Flok paa 20.

122. **Sylvia cinerea**, Tornsanger.

Foraar. — Aalborg. Maj: 15de. — Randers. Maj: 21de 1. — Bølling Sø. Maj: 17de. — Silkeborg. Maj: 21de. — Kolding. Maj: 15de 1, 17de 3 Steder. — Kerteminde. Maj: 15de, 23de, 24de, 25de, 30te. — Storehedinge. Maj: 16de 1, 18de flere. — Faxe. Maj: 11te enkelte, 20de mange. — Arninge. Maj: 17de, 19de, 22de. — 1910 (4): $\frac{14}{5}$ ($\frac{5}{5}$ — $\frac{25}{5}$); 1911 (9): $\frac{16}{5}$ ($\frac{11}{5}$ — $\frac{21}{5}$).

Efteraar. — Storehedinge. September: 26de paa Træk.

123. **Sylvia curruca**, Gjerdesanger.

Foraar. — Aalborg. Maj: 16de. — Hobro-Mariager. Maj:

28de meget talrig (M. Klinge). — Silkeborg. Maj: 13de — Kolding. Maj: 7de 2, 8de 1 ny, 9de 3 Steder. — Kerteminde. Maj: 8de, 9de, 14de, 23de. — København. Maj: 8de 1, 10de 1, 11te 2, 12te 2, 13de 2, 15de 1, derefter daglig enkeltvis. Juni: 3dje 1, 4de 1, 5te 1, 6te 1, 20de 1. — Storehedinge. Maj: 9de, 11te 1, 14de flere, 17de flere. — Faxe. Maj: 9de. — Arninge. Maj: 7de, 8de, 9de, 11te og derefter daglig. — 1910 (9): $\frac{7}{5}$ ($\frac{4}{5}$ — $\frac{12}{5}$); 1911 (8): $\frac{10}{5}$ ($\frac{7}{5}$ — $\frac{16}{5}$).

Efteraar. — Nakkebøllefjord. Juli: 26de nogle paa Vandrested. — København Ø. August: 24de 1 første, 31te 1; September: 3dje, 9de sidste.

124. *Sylvia atricapilla*, Munk.

Foraar. — Aalborg. Maj: 9de ♂, 15de ♂ og ♀. — Randers. Maj: 7de 3 ♂♂, 17de talrig. — Silkeborg. Maj: 8de. — Kolding. Maj: 5te 2—3, 10de 1. — Kerteminde. Maj: 14de ♂. — Hillerød. April: 30te i Frederiksborg Højskoles Have. — København Ø. Maj: 18de 1. — Faxe. Maj: 4de en enkelt. — Arninge. Maj: 2den synger. — 1910 (7): $\frac{2}{5}$ ($\frac{26}{4}$ — $\frac{7}{5}$); 1911 (9): $\frac{7}{5}$ ($\frac{30}{4}$ — $\frac{18}{5}$).

Efteraar. — Kerteminde. August: 28de; September: 20de.

125. *Sylvia hortensis*, Havesanger.

Foraar. — Aalborg. Maj: 16de. — Randers. Maj: 17de 1, 21de 1, 28de (Strækningen Hobro-Mariager) talrig. — Bolling Sø. Maj: 13de 2 (?). — Silkeborg. Maj: 16de. — Kolding. Maj: 15de 2—3. — Kerteminde. Maj: 15de, 17de, 23de, derefter daglig. — Nakkebøllefjord. Maj: 16de. — København Ø. Maj: 16de 1, enkelte derefter daglig, ligeledes i Juni, sidste set 14de Juni. — Storehedinge. Maj: 22de synger. — Faxe. Maj: 16de, 17de flere. — Arninge. Maj: 14de 1, 16de, 18de 21de og derefter daglig. — 1910 (7): $\frac{17}{5}$ ($\frac{7}{5}$ — $\frac{23}{5}$); 1911 (10): $\frac{16}{5}$ ($\frac{14}{5}$ — $\frac{22}{5}$).

Efteraar. — København Ø. August: 10de 1.

126. *Hypolais icterina*, Gulbug.

Foraar. — Aalborg. Maj: 22de hørt. — Randers. Maj: 21de 1. — Kolding. Maj: 16de 1, 17de 1 ny. — Kerteminde. Maj: 17de, 23de, 24de. — København Ø. Maj: 25de 1; Juni: 5te 1, 9de 1, 10de 1, 14de 1 og derefter daglig. Yngler i Ø. Anlæg. — Storehedinge. Maj: 24de synger. — Faxe. Maj: 19de, 20de 3. — Arninge. Maj: 27de 1, 29de; Juni: 2den, 23de. — 1910 (8): $\frac{22}{5}$ ($\frac{18}{5}$ — $\frac{28}{5}$); 1911 (8): $\frac{21}{5}$ ($\frac{16}{5}$ — $\frac{27}{5}$).

Efteraar. — Kerteminde. Juli: 24de, 28de.

127. **Acrocephalus palustris**, Kærsanger.

Foraar. — Kolding. Maj: 26de første.

128. **Acrocephalus arundinaceus**, Rørsanger.

Foraar. — Hobro-Mariager (M. Klinge). Maj: 28de faa. — Kolding. Maj: 15de 1. — København Ø. Maj: 14de 1, 15de 1, 16de og daglig derefter 2, en enkelt Dag 3—4; Juni: daglig 3—4, yngler i Ø. Anlæg. — 1910 (4): $\frac{16}{5}$ ($\frac{5}{5}$ — $\frac{22}{5}$).

Efteraar. — Randers. August: 20de. — Kolding. September: 13de 1 juv. — København Ø. August: 1ste 3, 3dje 2, 12te 3, 15de 1, 19de 1, 23de 1; September: 10de 2, 11te 1 sidste.

129. **Acrocephalus turdinus**, Drosselrørsanger.

Foraar. — Københavns Omegn. Maj: 27de Æg, Søborg Mose (N. Christiansen).

130. **Acrocephalus phragmitis**, Sivsanger.

Foraar. — Randers. Maj: 9de 1, 10de 1, 16de talrig, 17de og 18de ligeledes. — Kolding. Maj: 8de 1. — Faxe. Maj: 11te mange, 27de mange.

Efteraar. — Randers. August: 27de ingen ved Randers Fjord.

131. **Phyllopseustes trochilus**, Løvsanger.

Foraar. — Aalborg. Maj: 18de 1. — Randers. Maj: 9de faa, 10de faa, 17de faa, 18de talrig, 19de faa. — Silkeborg. April: 24de. — Kolding. April: 23de 2, 27de flere Steder: Maj; 1ste overalt. — Kerteminde. April: 24de, 25de, 27de; Maj: 13de, 15de. — Nakkebøllefjord. April: 21de flere sang, 27de mange synger. — Hillerød. April: 30te ved Arresø; Maj: 5te mange. — København Ø. April: 23de 1, 26de 1, 27de 2—3, 28de 1, 30te 1; Maj og Juni: daglig enkelte, sidste set 14de Juni. — København K. (N. Christiansen). Maj: 7de sang. — Storehedinge. Maj: 5te, 17de flere. — Faxe. April: 21de 1, 30te 2; Maj: 1ste flere, 3dje og 4de mange. — Arninge. Maj: 4de, 5te, 6te, 8de, 12te. — 1910 (7): $\frac{28}{4}$ ($\frac{23}{4}$ — $\frac{2}{5}$); 1911 (10): $\frac{27}{4}$ ($\frac{21}{4}$ — $\frac{9}{5}$).

Efteraar. — Randers. August: 20de paa Træk. — Nakkebøllefjord. Juli: 26de i Mængde paa Vandrested; August: 9de mange, 17de Masser, 21de ligeledes, 24de i Mængde; September: 2den nogle, aftagne i Tal, 3dje ingen, 8de enkelte. — København Ø. August: 4de 1, 6te 1, 7de 1, 8de 2, 2—3 næsten daglig; September: 9de 2, 10de 2, 16de 1, 17de 2; Oktober: 4de 2. — Arninge. August: 2den synger, 3dje ligeledes, 5te.

132. **Phyllopseustes rufus**, Gransanger.

Foraar. — Kolding. April: 21de sang.

133. *Phyllopeustes sibilatrix*, Grøn Løvsanger.

Foraar. — Thisted. Maj: 14de. — Randers. Maj: 17de faa, 19de ret talrig, 21de faa, 25de 1, 28de paa Strækningen Hobro-Mariager 10. — Silkeborg. Maj: 10de. — Kolding. Maj: 9de 1, 10de en ny, 19de en ny (Vandrested?). — Københavns Omegn. Maj: 14de Jonstrup Vang (N. Christiansen). 1911 (5): $\frac{13}{5}$ ($\frac{9}{5}$ — $\frac{17}{5}$).

134. *Regulus cristatus*, Fuglekonge.

Foraar. — Thisted. April: 1ste. — Randers. Overvintrede. April: 9de ret talrig paa Gennemrejse, 17de paa Vandring, 23de ligeledes; Maj: 9de paa Vandring. — Wedelslund (Aarhus). Marts: 16de faa. — Silkeborg. Februar: 5te. — Kolding. April: 2den 2 paa Vandrested. — Kerteminde. April: 6te, 17de mange, 19de, 20de. — København Ø. Marts: 31te 1; April: 1ste, 3dje, 5te, 15de. — Almindingen. April: 7de. — 1910 (4): $\frac{2}{4}$ ($\frac{29}{3}$ — $\frac{5}{4}$); 1911 (8): $\frac{1}{4}$ ($\frac{16}{3}$ — $\frac{7}{4}$).

Efteraar. — Randers. September: 17de talrig paa Træk, ligeledes 24de. — Bølling Sø. Oktober: 4de 1, 5te 2, 14de 2, 22de 2; November: 9de 1, 14de 2, 19de 2, 24de 2, 29de. — Kolding. November: 26de nogle paa Vandrested. — Kerteminde. Oktober: 15de mange, 23de, 29de; November: 9de. — Korsør (M. Klinge). Oktober: 6te talrig paa Gennemrejse, 7de ligeledes ved Korsør Nor. — København Ø. Oktober: 7de 7. — København K. (N. Christiansen). Oktober: 26de, 27de, 28de og 29de parvis mange Steder. Arninge. Oktober: 17de, 18de.

135. *Anthus pratensis*, Engpiber.

Foraar. — Aalborg. Marts: 19de 1, 23de flere, 30te mange. — Bjerringbro. Overvintrede; Marts: 6te stort Træk. — Randers. Februar: 27de 5; Marts: 3dje 5, 8de lille Træk ank., 10de talrig 22de flere paa Gennemrejse, 31te nyt Træk; April: 25de 5 > N. Kl. 8²⁵, 27de, 28de og 30te paa Gennemrejse; Maj: 3dje Kl. 8²⁵ Morgen 2 > N. O. — Bølling Sø. Overvintrede (sp.?); Marts: 11te adskillige ank. — Kolding. Marts: 13de 1 ved Gredstedbro; April: 6te 3 paa Vandrested, 22de 10 paa Vandrested, 23de 9 Afrejse > N. N. O., 6 tilbage. — Kerteminde. Januar: 31te enkelt. — Nakkebøllefjord. Februar: 23de 1 + 4; Marts 8de alm., 12te alm., 31te nogle. — Hillerød. Marts: 19de faa ved Arresø; April: 23de Mængder ved Arresø. — Amager (N. Christiansen). Januar: 22de (i en Kaalmark Sundbyvester); April: 29de Æg. — 1910 (6): $\frac{4}{3}$ ($\frac{25}{2}$ — $\frac{20}{3}$); 1911 (5): $\frac{9}{3}$ ($\frac{23}{2}$ — $\frac{19}{3}$).

Efteraar. — Kolding. September: 17de 1, 27de 6 > V. S. V.,

30te 1; Oktober: 4de 1; November: 8de 2. — Kerteminde. September: 30te; Oktober: 15de, 16de, 17de; November: 14de; (Snave, Hindsholm): 4de, 18de. — Nakkebøllefjord. September: 20de en Del; Oktober: 6te nogle, 17de nogle; December: 18de 1. — Amager Fæled (N. Christansen). November: 11te enkelte. — Storehedinge. Oktober: 5te talrig.

136. *Anthus aquaticus* var. *obscurus*, Skærpiber.

Foraar. — Bølling Sø. Overvintrende (sp.?). — Kerteminde. I Januar smaa Flokke; Februar: 1ste; April: 10de, 6te. — Nakkebøllefjord. Marts: 12te nogle, April: 14de adskillige.

Efteraar. — Kerteminde. September: 21de. — Nakkebøllefjord. September: 16de 1 og 22de 4—5 (Svelmø); Oktober: 4de 1 (Svelmø); December: 18de 1, 25de 1.

137. *Anthus arboreus*, Skovpiber.

Foraar. — Aalborg. Juni: 10de nylig udrugede Unger. — Silkeborg. Maj: 14de. — Kolding. Maj: 1ste 1, 2den en anden, 8de 3 Steder. — Københavns Omegn (N. Christiansen). Maj: 27de Æg, Lille Hareskov. — Faxe. April: 27de 1 syngende; Maj: 3dje flere.

138. *Motacilla flava*, Gul Vipstjert.

Foraar. — Thisted. Maj: 12te. — Aalborg. Maj: 29de 3 Par. — Randers. April: 30te 1; Maj: 10de 8¹² Aft. 1 > N. — Bølling Sø. Maj: 2den ank. til Ynglepladserne. — Kolding. April: 30te ♂; Maj: 1ste 2—3. — Kerteminde. Maj: 7de. — Nakkebøllefjord. April: 30te 3. — Hillerød. Maj: 14de. — Københavns Omegn (R. H. Stamm). Maj: 15de flere Par paa Yngleplads, Amager. — Storehedinge. Maj: 10de 1, 16de. — Arninge. Maj: 19de 1, 20de, 21de 2, 22de. — 1910 (7): $\frac{1}{5}$ ($\frac{22}{4}$ — $\frac{13}{5}$); 1911 (10): $\frac{8}{5}$ ($\frac{30}{4}$ — $\frac{19}{5}$).

Efteraar. — Randers. August. 20de. — Kolding. August: 14de mange, 22de 10, 24de 20, 28de 30; September 2den ingen, 6te og 7de 5, 22de 1. — Arninge. August. 5te.

139. *Motacilla alba*, Hvid Vipstjert.

Foraar. — Aalborg. April: 13de 3, 14de 3. — Bjerringbro. Marts: 30te. — Randers. Marts: 29de ♂; April: 16de tiltaget, 28de stærkt tiltaget. — Bølling Sø. April: 10de 2. — Kolding. April: 3dje 2, 6te 1. — Kerteminde. April: 5te 2, 3 ♂, 6te, 24de. — Nakkebøllefjord. April: 7de. — Tranekjær. April: 7de. — Korsør. April: 7de. — Storehedinge. April: 3dje 1, 10de 1. — Faxe. Marts: 29de 2, 31te 1; April: 9de 1, 15de 1, 22de 5, 27de 1.

Almindingen. April: 12te enkelt, 25de alm. — 1910 (12): $\frac{1}{4}$
 $^{16}_3$ — $^{15}_4$); 1911 (13): $\frac{5}{4}$ ($^{29}_8$ — $^{13}_4$).

Efteraar. — Bjerringbro. Oktober: 7de. — Randers. August: 29de Træk, 31te ret talrig; September: 6te talrig gennemrejsende, 2 > S. Kl. 6⁴⁰ Aft., 26de 3 > S. Kl. 6 Aft., 28de 1. — Bølling Sø. Oktober: 5te 1 > S., 6te 1 > S. — Kolding: Juni: 29de 20; Juli: 20de 30, 25de 30; August: 11te mange, 24de 20, 28de 10; September: 6te 50, 7de 25, 12te en Del, 22de 10; Oktober: 5te 2. — Nakkebøllefjord. August: 24de en Del; September: 8de nogle, 12te en Del, 20de 1, hyppig til de sidste Dage, 22de 1, 23de 1, 27de 1, 28de 6; Oktober: 4de 1 (Svelmø), 8de 2 (Svelmø). — Storehedinge. September: 16de mange.

140. *Turdus iliacus*, Vindrossel.

Foraar. — Randers. Marts: 26de 4; April: 2den 25, 6te 4, 7de 10, 9de ret talrig, 17de meget talrig, 23de ingen. — Kolding. April: 5te 25. — Kerteminde. April: 12te. — Faxe. April: 3dje, 9de mange. — Almindingen. Marts: 1ste flere. — 1910 (4): $\frac{25}{3}$
 $(^{11}_3$ — 7_4); 1911 (5): $\frac{1}{4}$ ($^{26}_3$ — $^{12}_4$).

Efteraar. — Bølling Sø. Oktober: 15de 7 > S. O., 17de 24 > S. O., 18de 1, 26de 100 > S., 28de nogle > S.; November: 1ste 10 > S. — Kolding. November: 5te en Del, 9de ligeledes, 10de nogle, 11te 1. — København Ø. Oktober: 28de 5; November: 6te 1, 7de 1. — Storehedinge. Oktober: 5te talrig. —

141. *Turdus musicus*, Sangdrossel.

Foraar. — Thisted. April: 12te stort Træk. — Randers. April: 2den 10, 3dje 2, 6te 1, 7de 1, 9de ret talrig, 11te faa, 17de paa Gennemrejse, 29de ligeledes. — Silkeborg. Marts: 24de første Sang. — Kolding. Marts: 23de mindst 2 sang. — Kerteminde. April: 2den 2—3, 3dje, 6te derefter daglig. — Nakkebøllefjord. Marts: 16de (sp.?), 27de første med Sikkerhed, 31te lille Træk. — Hillerød. Marts: 15de Kl. 8 Morgen første Sang, 27de alm.; April: 9de ved Ynglested. — Storehedinge. April: 12te 1. — Arninge. Marts: 27de 1; April: 2den 1, 5te 2. — Almindingen. Februar: 28de (sp.); Marts: 1ste flere (sp.); April: 9de store Flokke af »Drosler«. 1910 (13): $\frac{12}{3}$ (3_3 — 4_4); 1911 (9): $^{29}_3$ ($^{15}_3$ — $^{12}_4$).

Efteraar. — Kolding. Oktober: 6te 2 > S. O. — Nakkebøllefjord. September: 8de ret stort Antal; 12te en Del, 16de talrig, 20de 1, 23de nogle, 27de 1; Oktober: 29de nogle Flokke

Drosler (sp.?) > S. V., 1. — Korsør (M. Klinge). Oktober: 6te talrig paa Gennemrejse, 7de talrig ved Korsør Nor.

142. *Turdus viscivorus*, Misteldrossel.

Foraar. — Silkeborg. Marts: 22de.

Efteraar. — Storehedinge. Oktober: 10de 1.

143. *Turdus pilaris*, Sjagger.

Foraar. — Thisted. Overvintrede. — Bjerringbro. April: 17de mange, 20de. — Randers. April: 9de faa, 16de 20, 17de 40, 23de meget talrig. — Bølling Sø. April: 17de 1 > N., 22de 8 > N. V. — Kolding. April: 21de 45. — Kerteminde. April: 5te, 12te. — Hillerød. April: 2den store Flokke, 30te flere 1 Mil V. for H.: Maj: 5te i Byens Udkant. — Roskilde. April: 23de Boserup Skov (N. Christiansen). — Faxe. April: 3dje, 9de mange, 21de mange. — Arninge. April: 8de 20—30. — Almindingen. Januar: 12te 1 Flok. — 1910 (7): $\frac{20}{3}$ ($\frac{10}{2}$ — $\frac{22}{4}$); 1911 (8): $\frac{9}{4}$ ($\frac{2}{4}$ — $\frac{21}{4}$).

Efteraar. — Bølling Sø. Oktober: 30te 30 > S.; November: 2den 500 > S., 3dje 50, 4de 30 > S., 10de 80, 13de 100 > N., 16de 50, 19de 500 > S., 21de 100, 22de 50, 23de 8, 24de 10 > S., 26de 1 > S.; December: 15de 3 > S. V. — Snave (Hindsholm) December: 10de 1, 16de flere. — Nakkebøllefjord. November: 7de lille Flok.

144. *Turdus torquatus*, Ringdrossel.

Foraar. — Thisted. April: 18de. — Tranekjær. April: 15de.

145. *Turdus merula*, Solsort.

Foraar. — Thisted. Overvintrede. April: 12te stort Træk. — Bjerringbro. Marts: 15de 1 ank. — Randers. Ret talrig overvintrende; Marts: 12te 12, 26de ret talrig; April: 4de flere paa Gennemrejse. — Bølling Sø. Marts: 14de 2, 17de 2 > N. — Silkeborg. Marts: 13de første Sang. — Kolding. Februar: 20de første Sang; Marts: 1ste 1 hvidbroget ♂. — Kerteminde. Overvintrede. Februar: 25de fløjter. — Nakkebøllefjord. Januar: 8de i Mængde, Antallet synes tiltaget i den senere Tid; Februar: 25de første Sang; Marts: 3dje næsten i fuld Sang. — Hillerød. Februar: 8de første Sang. — København Ø. Januar—Februar: Daglig i Antal indtil 5—6; Marts: lidt talrigere mod Maanedens Slutning, intet større Træk bemærkedes, 16de første Sang; April—Maj: 4—5 daglig. — Storehedinge. Overvintrede. — Arninge. Februar: 25de første Sang. — Almindingen. Januar: 18de.

Efteraar. — Bølling Sø. Oktober: 10de 1, 12te 1, 19de 2; November: 8de 1, 9de 1. — Kolding. November: 21de mange som sædvanlig; December: 12te ingen. — Korsør (M. Klinge). Oktober: 7de talrig ved Korsør Nor paa Gennemrejse. — København Ø. August: faatallig; September: talrigere mod Maanedens Slutning; Oktober: noget talrigere de sidste Dage af Maanedens, særlig talrig 2den, 26de, 28de og 30te; November: lidt aftagende i Tal. — Arninge. Oktober: mange i første Halvdel, noget færre i sidste.

146. **Saxicola oenanthe**, Stenpikker.

Foraar. — Thisted. April: 17de. — Bjerringbro. April: 30te. — Randers. April: 23de 1. — Bølling Sø. April: 6te 1, 12te paa Ynglepladser. — Kolding. April: 22de ♂, 28de ♂, ♀. — Kerteminde. April: 16de ♀, fra 19de daglig. — Nakkehøllefjord. April: 20de 2. — Hillerød. April: 23de 1. — Storehedinge. Maj: 14de ♂, 16de enkelte. — Faxe. April: 22de 2. — Arninge. April: 23de (?), 24de 1. — Almindingen. Marts: 31 enkelte. — 1910 (7): $16 \frac{4}{4}$ ($8 \frac{4}{4}$ — $26 \frac{4}{4}$); 1911 (10): $20 \frac{4}{4}$ ($6 \frac{4}{4}$ — $30 \frac{4}{4}$).

Efteraar. — Storehedinge. September: 16de 1.

147. **Praticola rubetra**, Bynkeflugt.

Foraar. — Aalborg. April: 22de 2 paa Yngleplads; Maj: 27de 6 Par ynglende indenfor $1\frac{1}{2}$ Td. Land Smaaplantage. — Randers. Maj: 6te 2, 7de 1. — Bølling Sø. Maj: 3de ank. til Ynglepladser. — Silkeborg. Maj: 8de. — Kolding. Maj: 12te 2 ♂♂, 1 ♀. — Kerteminde. Maj: 7de. — Københavns Omegn. Maj: 15de enkelte paa Amager. (Stamm). — Storehedinge. Maj: 10de 2 ♂♂ (sp.?), 13de 1 ♀, 14de mange, 16de ligeledes. — Arninge. Maj: 12te 2, 19de, 22de, 24de derefter daglig. — 1910 (7): $10 \frac{5}{5}$ ($2 \frac{5}{5}$ — $21 \frac{5}{5}$); 1911 (9): $15 \frac{5}{5}$ ($22 \frac{4}{4}$ — $12 \frac{5}{5}$).

148. **Ruticilla phoenicura**, Rødstjert.

Foraar. — Thisted. Maj: 11te mange. — Aalborg. Maj: 9de 1 ♂, 23de 1, 25de. — Bølling Sø. Maj: 12te 1, 13de 2. — Silkeborg. Maj: 13de. — Kolding. Maj: 5te 1, 12te 1, 13de 2. — Kerteminde. April: 24de, 25de, 27de; Maj: 15de. — Hillerød. April: 26de ♀. — København Ø. Bemærkedes mod Sædvane slet ikke. — København K. Maj: 5te flere paa Kastelvolden. (N. Christiansen). — Storehedinge. Manglede paa Foraarsrækket. — Arninge. Maj: 25de 1 ♂. Halsted. — Almindingen: Manglede ganske paa Foraarsrækket. — 1910 (5): $12 \frac{5}{5}$ ($6 \frac{5}{5}$ — $18 \frac{5}{5}$); 1911 (8): $12 \frac{5}{5}$ ($24 \frac{4}{4}$ — $13 \frac{5}{5}$).

Efteraar. — Nakkebøllefjord. August: 24de 5—6; September: 24de 1. — København Ø. August: 25de 1, 31te 1, derefter jævnlig indtil 23de September; Oktober: 2den 1, 4de 1. — Storehedinge. September: 26de paa Træk.

149. **Erithacus rubecula**, Rødkælk.

Foraar. — Thisted. Overvintrede. — Aalborg. Enkelte overvintrede. April: 8de 2. — Randers. Enkelte overvintrede. April: 2den faa, Træk ank., 9de ret talrig, 17de Træk, 23de paa Vandring. — Silkeborg. Februar: 14de; April: 1ste første Sang. — Kolding. Marts: 21de 1; April 7de Sang. — Kerteminde. Februar: 13de; April: 1ste, derefter daglig. — Nakkebøllefjord. Marts: 31te første Sang; April: 27de synger overalt, Trækket sent i Aar. — Hillerød. Overvintrende. Januar: 29de en Del. — København Ø. Januar og Februar: enkelte; Marts: 7de første Sang. April: enkeltvis, sidste bemærket 27de. — Storehedinge. Januar: 30te 1; Marts: 16de enkelte; April: 10de 1 fundet død. — Faxe. April: 3dje; 9de mange. — Arninge. Faa overvintrede.

Efteraar. — Bølling Sø. Oktober: 7de 1. — Kolding. Oktober: 18de 1; December: 10de 1. — Viborg (Hagerup). December: 24de 1. — Kerteminde. September: 30te; Oktober; 15de 20de; November: 21de. — Nakkebøllefjord. September: 8de, 27de; November: 10de Sang. — Korsør (M. Klinge). Oktober: 7de talrig ved Korsør Nor. — København Ø. September: 23de saas første Gang, derefter daglig; November 2—3 i første $\frac{2}{3}$ af Maaneden, en enkelt derefter. — København K. (Christiansen). Oktober: 3dje mange flere Steder, 4de mange. — Storehedinge. September: 26de paa Træk. — Arninge. Oktober; 16de 2; November: 10de, 15de og 18de synger.

150. **Luscinia philomela**, Nattergal.

Foraar. — Kerteminde. Maj: 9de, 10de og daglig derefter. — Nakkebøllefjord. Maj: 10de. — Tranekjær. Maj: 6te. — Hillerød. Maj: 8de Kl. ³⁵⁰ Morgen høres i Haven. Om Eftm. høres 3 forskellige i Byens Nærhed, der ynglede vist kun 1 Par i Byen. København Ø. Maj: 7de Sang. — Korsør: Maj: 6te. — Faxe. Maj: 10de Sang. — Arninge. Maj: 7de. — Almindingen. Maj: 7de enkelte, 14de alm. — 1910 (8): ¹⁶/₅ (¹²/₅—²⁴/₅); 1911 (9): ⁸/₅ (⁶/₅—¹⁰/₅).

151. **Muscicapa atricapilla**, Broget Fluesnapper.

Foraar. — Thisted. Maj: 5te paa Træk i stor Mængde. — Aalborg. Maj: 16de ♂. — Bølling Sø. Maj: 13de 1. — Silke-

borg. Maj: 5te. — Kerteminde. Maj: 3dje flere ♂♂, 7de, 13de. — Nakkebøllefjord. Maj: 15de alm. — København Ø. April: 27de 1, 29de 1; Maj: 8de 1; paafaldende faa i Aar. — København (N. Christiansen). Maj: 3dje flere. — Storehedinge. Maj: 7de ♂. — Almindingen. Manglede mod Sædvane ganske paa Foraarstrækket.

Efteraar. — Randers. August: 20de paa Træk. — Nakkebøllefjord. September: 8de. — København Ø. August: 3dje 1, 8de 1, 18de 1, 19de 1, 27de 1; September: 2den 1.

152. *Muscicapa grisola*, Graa Fluesnapper.

Foraar. — Aalborg. Juni: 1ste 1, 2den. — Randers. Maj: 28de 1 Par ved Redebygning. — Kolding. Maj: 17de 2, 18de 1 ny. — Kerteminde. Maj: 30te. — Nakkebøllefjord: Maj: 16de. — København Ø. Maj: 10de 1, 18de 1, 19de 1, 26de 1, 27de 1, 29de 2; Juni: 1ste 1, 3dje 1, 11te 1, 12te, 13de, 14de, 16de, 17de 1. — Storehedinge. Manglede paa Foraarstrækket. — Arninge. Ikke bemærket. — 1911 (5): $\frac{20}{5}$ ($\frac{10}{5}$ — $\frac{30}{5}$).

Efteraar. — Nakkebøllefjord. August: 17de Masser, 21de og 24de ligeledes; September: 2den nogle, aftagne i Tal, 3dje enkelte, 8de. — København Ø. August: 1ste, saas den første, derefter næsten daglig indtil 25de, flest iagttaget 5te og 6te.

153. *Fringilla coelebs*, Bogfinke.

Foraar. — Aalborg. Maj: 5te færdig med Redebygning. — Randers. Talrig overvintrende. Marts: 1ste stort Træk ank., 2den talrig, ligeledes 3dje, 5te, 12te, 19de, 21de og 22de; April: 2den talrig paa Gennemrejse. — Bølling Sø. Marts: 31te 3; April: 15de 2. — Silkeborg. Marts: 1ste Sang. — Kolding. Januar: 28de 60 (18 ♂♂ 1 ♀); Februar: 20de første Sang. — Nakkebøllefjord. Februar: 23de første Sang, 25de Sang overalt; Marts: 21de trak i Smaaflokke. — Hillerød. Januar: 17de første Sang. — København Ø. Februar: 5te første Sang. — Arninge. Februar: 5te 1 ♀, 15de 6—8, mindst 1 ♀, 17de 1 ♀, 22de mange; Marts: 3dje Sang.

Efteraar. — Bølling Sø. Oktober: 5te 3 > S. O. — Kolding. September: 25de nogle > S. S. V.; Oktober: 24de 5 > S. V. — Nakkebøllefjord. Oktober: 10de talrig, 19de talrig. — København Ø. September: faatallig; Oktober: flest bemærket 23de; November: lidt aftagende i Antal.

154. *Fringilla montifringilla*, Kvæker.

Foraar. — Randers. Februar: 28de 20 første Gang i Aar,

2 Stkr. opholdt sig her hele Marts; Marts: 1ste 15—20; April: 2den faa, 16de 30, 17de. — Bølling Sø. Tildels overvintrende. Silkeborg. Marts: 19de en lille Flok. — Tranekjær. Maj: 3dje i Sommerdragt. — 1910 (5): $2^8 \cdot 2$ ($30/1-7/4$).

Efteraar. — Kolding. November: 19de 1. — Kerteminde. September: 29de 20—30; Oktober: 15de. — Nakkebøllefjord. Oktober: 4de nogle, 6te nogle, 10de talrig, 12te talrig, 19de talrig, 22de talrig, 28de mange; November: 3dje mange, 5te flokkevis, 7de 1000, 10de i stort Tal, 15de mange, 24de betydeligt aftagne; December: 8de nogle, stærkt aftaget, 13de nogle. — Københavns Omegn (N. Christiansen). Oktober: 15de Tusinder i Jægersborg Dyrehave.

155. **Coccothraustes vulgaris**, Kjernebider.

Foraar. — Kerteminde. Marts: 24de 2. — København. April: 25de 1.

Efteraar. — Kerteminde. November: 28de 1.

156. **Chrysomitris spinus**, Sisken.

Foraar. — Kerteminde. Maj: 23de ♀, 24de, 25de.

Efteraar. — Bølling Sø. November: 10de 50. — Kerteminde. Oktober: 24de 10.

157. **Carduelis elegans**, Stillits.

Foraar. — Aalborg. Maj: 22de, fra Slutningen af April 12, i Dag forsvundne. — Randers. Januar: 15de 20, 22de 2 à 3; April: 6te 4, 7de faa, 11te faa, 14de faa. — Bølling Sø. Marts: 24de 2; April: 20de 3 > V. — Kolding. Maj: 17de 3 Steder. — Kerteminde. Overvintrende. — Arninge. Enkelte overvintrede.

Efteraar. — Bølling Sø. Oktober: 5te 1, 9de 2, 25de 1, 27de 10. — Kerteminde. November: 14de, 21de. — Snave, Hinds-holm. (Johs. Larsen). December: 1ste, 4de. — Nakkebøllefjord. December: 10de nogle. — Arninge. September: 4de 20, 29de 2 Flokke paa 10—12; Oktober: 20de flokkevis, 27de ligeledes; November: 28de en Flok.

158. **Ligurinus chloris**, Svenske.

Foraar. — Aalborg. April: 2den 1. — Randers. Februar: 27de 2; Marts: 1ste faa, 2den 1, 3dje 3, 4de ret talrig, nyt Træk, 6te 10, 7de 10, 8de tiltaget, 12te faa, 14de talrig, 20de ret talrig, 21de faa, 22de og 29de ret talrig; April: 6te 3, 7de 15, 8de faa, 11te ret talrig, 13de 10, 14de 20, 16de 10, 18de ret talrig, 26de talrig. — Kolding. April: 20de 1, 27de synger flere Steder, 28de flere Steder, Træk ank.; Maj: 16de fodrer udføjne Unger.

— Nakkebøllefjord. Marts: 31te lille Træk; April: 27de i de sidste Dage alm. overalt. — København Ø. Januar: 8de 3—4, 13de 2, fra 20de næsten daglig indtil 7—8 Stkr. Februar: daglig indtil 9—10; Marts og paafølgende Maaneder i vekslende Antal. — Arninge. Overvintrende.

Efteraar. — Bølling Sø. November: 21de 2, 22de 3, 26de 1; December: 10de 1, 14de 2. — Nakkebøllefjord. November: 5te 20, 26de stor Flok; December: 1ste 150, 10de 50, 18de 100. — København Ø. August: Indtil 12te omtrent daglig; September 17de 1, 26de 2, 27de 2. I de paafølgende Maaneder nu og da.

159. *Cannabina linota*, Irisk.

Foraar. — Aalborg. Marts: 30te parvis. — Randers. Februar: 26de 3; Marts: 5te faa, 8de 7⁴⁵ Fm. 5 > N., 7⁵² 1 > N., ret talrig, 23de Kl. 8³⁰ Fm. 1 > N. O., 24de 1³⁰ Eftm. faa > N. O., 26de stærkt tiltaget; April: 6te faa, 13de talrig flokkevis > Ø., 14de 100. — Bølling Sø. Marts: 20de ankom. — Kolding. Marts: 21de lille Flok sang; April: 19de 70 i Flok. — Kerteminde. I December og Januar store Flokke. — Nakkebøllefjord. Marts: 9de 4, 16de Flokke paa over 100. — Københavns Omegn. Januar: 22de stor Flok i Kolonihaverne Sundbyvester. (Christian- sen). — Arninge. Marts: 19de 20; April: 2den 100—200 (sp.?), 13de. — 1911 (6): $\frac{18}{3}$ ($\frac{2}{3}$ — $\frac{4}{4}$); 1911 (6): $\frac{16}{3}$ ($\frac{26}{2}$ — $\frac{30}{3}$).

Efteraar. — Bølling Sø. Oktober: 9de 50. — Kolding. August: 14de 500. — Snave, Hindsholm. (Johs. Larsen). December: 1ste, 4de. — Korsør (M. Klinge). Oktober: 6te talrig paa Gen- nemrejse.

160. *Cannabina linaria*, Graasiken.

Foraar. — Randers. Februar: 19de 50 i Flok, der opholdt sig her indtil sidst i Marts, Marts: 30te faa. — Bølling Sø. Over- vintrede. — Kerteminde. Januar: nogle faa.

161. *Pyrrhula vulgaris*, Dompap.

Foraar. — Aalborg. Januar: Indtil 19de 8—10, Halvdelen af hvert Køn; Marts: 18de fløjtede. — Randers. Februar: 26de 2; Marts: 17de 2 ♂♂, 1 ♀, 26de 10, 30te ♂ ♀. — Wedelslund (Aar- hus). Enkelte. — Silkeborg. — Januar: 6te, 14de, 20de, 29de. — Kolding. Januar: 2den ♂ ♀, 21de 1; Marts: 6te 1 ♀, 19de 3 ♂♂, 3 ♀♀. — Nakkebøllefjord. Januar: 8de jævnlig i Skoven. — Hillerød. Hele Vinteren i stor Mængde, næsten daglig. Januar: 8de jævnlig i Skoven. 27de paa en Tømmerplads i Byen, 29de en Flok; Februar: 19de i Byen, 25de 3 ♀♀, 27de

10 ♂♂ og ♀♀; Marts: 18de 4 ♀♀ i St. Dyrehave. — København Ø. Januar og Februar: næsten daglig fra en enkelt indtil 5; Marts: 30te 2, sidste. — Arninge. Januar: 14de nogle, 15de 1, 23de 4; Februar: 10de 1, 13de 3—4, 14de 10, 17de 3, 19de flere, 22de 1; April: 7de 1. — Almindingen. Januar: 13de enkelte, 16de 2, 18de 2, 30te flere; Februar: 2den Flokke, 28de 3.

Efteraar. — København Ø. November: 12te 1, 20de 1, 22de 2, 24de 2.

162. *Loxia curvirostra*, Korsnæb.

Foraar. — Silkeborg. Februar: 14de; Marts: 2den, 21de, 29de.

163. *Emberiza schoeniclus*, Rørspurv.

Foraar. — Thisted. April: 16de. — Aalborg. Juni: 5te 1 Par. — Randers. Februar: 19de 2; Marts: 1ste 1 samme Sted, 12te 3, 31te tiltaget lidt, hidtil faa. — Nakkebøllefjord. Februar: 25de 3—4 ♂♂ + 1 ♀; Marts: 1ste 5—6, 8de 30 ♂♂ og ♀♀, 12te alm.; April: 9de 10. — Tranekjær. Marts: 15de 1. — Hillerød. Marts: 12te ved Buresø, Hjølunde. (A. Jakobsen). 19de 2 ved Arresø; April: 23de mange ved Arresø. — Korsør. Marts: 10de 1 ♂. — 1910 (4): $\frac{26}{3}$ ($\frac{13}{3}$ — $\frac{17}{4}$); 1911 (6): $\frac{12}{3}$ ($\frac{19}{2}$ — $\frac{16}{4}$).

Efteraar. — Bølling Sø. Oktober: 8de 3. — Kolding. November: 18de 1; December: 2den 1. — Nakkebøllefjord. Oktober: 8de 1 (Svelmø).

164. *Emberiza citrinella*, Gulspurv.

Foraar. — Randers. Talrig overvintrende. Marts: 14de paa Gennemrejse; April: 2den talrig p. G. — Silkeborg. Marts: 5te førsie Sang. — Kolding. Marts: 8de første Sang. — Nakkebøllefjord. Marts: 3die Sang.

Efteraar. — Oktober: 27de talrig paa Vandring.

165. *Emberiza miliaria*, Bomlærke.

Foraar. — Aalborg. Marts: I Slutningen flere end om Vinteren. — Randers. — Marts: 9de i de sidste Dage begyndt at forlade sit Vinterkvarter; April: 16de 7 i Flok, 28de 6. — Arninge. I Vinter næsten forsvundet, hen paa Foraaret mere og mere alm.

166. *Emberiza nivalis*, Snespurv.

Foraar. — Bølling Sø. Overvintrede. — Kolding. Februar: 25de 3; Marts: 5te 3 ♀♀. — Kerteminde. Januar: c. 20.

Efteraar. — Snave, Hindsholm (Johs. Larsen). December: 20de 3. — Nakkebøllefjord. September: 22de 1 (Svelmø). — Københavns Omegn. November: 11te mindre Flokke paa Amager Fæled (N. Christiansen).

Januar 1911	Baro- meter		Thermo- meter		Vind Kl. 8		Sky- mængde Kl. 8	Vejrliget	
	Kl. 8		Kl. 8		Retn.	Sstyrke		Kl. 8	2
1	75,6	3	S.V.	3			Tort - klart - senere Regn	Regn	Tort - klart
2	75	1,5	S.V.	1			Regn af og til	Regn af og til	Regnbyger
3	76,55	2	O.N.O.	1			Regnbyger	Tort - klart	Tort - klart
4	76,6	2,5	N.O.	2			Regn af og til	Regnbyger	Regnbyger
5	76,7	0	N.O.	2			Tort - klart	Sne af og til	Sne af og til
6	76,3	2	S.O.	1			Sne af og til	Tort - klart	Tort - klart
7	76,5	1,5	S.	1			Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart
8	76,75	1,5	S.V.	2			Tort - klart	Lidt diset, Smaaregn af og til	Tort - klart
9	76,65	4	—	0			Diset - Smaaregn	Taaget	Smaaregn
10	76,3	1,5	N.V.	1			Taaget - Hagelbyger, senere tort - klart	Tort - klart	Taaget - Smaaregn om Aftenen Tort - klart, en Storm og Hagelbyge om Aftenen
11	75,95	3,5	S.V.	2			Tort - klart, senere lidt Regn	Regn	Regn
12	74,6	2	N.V.	1			Regn omtrent hele Natten	Tort - klart	Tort - klart
13	75,8	÷ 1	N.N.O.	1			Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart
14	76,4	÷ 4	—	0			Tort - klart, diset om Morg.	Taaget	Taaget, senere lidt men sigtdbart
15	76,6	3	S.V.	1			Diset, lidt Regn	Lidt diset	Lidt diset
16	76,8	4	V.	1			Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart
17	77,3	2,5	S.V.	2			Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart
18	76,95	6	N.V.	2			Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart
19	76,8	6,5	N.V.	2			Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart
20	77	5	N.V.	1			Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart
21	77,1	2,5	V.	1			Lidt diset	Tort - klart	Lidt diset
22	76,5	4	N.V.	2			Diset	Tort - klart	Tort - klart
23	77,5	÷ 4,5	—	0			Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart
24	77	÷ 0,5	S.V.	1			Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart
25	76,1	3,5	S.V.	3			Regn	Tort - klart	Tort - klart
26	75,8	5	V.	1			Regn, senere tort - klart	Tort - klart	Tort - klart
27	76,4	5,5	N.V.	1			Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart
28	76,6	5	N.V.	1			Regn	Regn, senere tort - klart	Tort - klart
29	77,3	÷ 3	N.	1			Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart
30	77,65	÷ 5,5	N.O.	1			Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart
31	77,8	÷ 7	—	0			Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart

Vejrliget

Kl. 8—9

Kl. 8—2

Kl. 9 Aften—Kl. 8 Morgen

Føbrnar 1911	Baro- meter Kl. 8	Thermo- meter Kl. 8	Vind Kl. 8		Sky- mængde Kl. 8	Kl. 9 Aften—Kl. 8 Morgen		Vejrliget	
			Retn.	Styrke		Retn.	Styrke	Kl. 8—2	Kl. 8—9
1	77,5	÷ 1	N.	1	3	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart
2	77,1	0,5	V.	1	10	Tort - klart, Sne om Morg.	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart
3	76,8	1,5	N.O.	1	3	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart
4	76,7	2,5	N.V.	1	4	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart
5	76,4	2	N.	1	0	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart
6	77,2	÷ 4	N.O.	1	0	Regn af og til	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart
7	76,7	1	N.V.	2	10	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart
8	77,3	÷ 3	N.	1	0	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart
9	77,3	÷ 1	S.V.	2	6	Lidt diset	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart
10	76,85	0,5	V.	1	10	Tort - klart, diset om Morg.	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart
11	76,5	÷ 3	O.N.O.	0	7	Tort - klart, diset om Morg.	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart
12	76,7	÷ 3	N.V.	0	6	Rimtaage - tort	Tort - diset	Tort - diset	Tort - diset
13	77,5	÷ 1,5	N.V.	0	—	Taaget	Tort, stærk Rimtaage	Tort - stærk Rimtaage	Tort - stærk Rimtaage
14	77	1	S.V.	1	10	Diset	Diset	Svagt diset	Svagt diset
15	76,65	0	S.V.	2	10	Diset Sne	Diset Regn	Diset Regn, tort - klart om Aftenen	Diset Regn, tort - klart om Aftenen
16	76,7	0,5	S.V.	1	2	Tort - klart	Regn af og til	Regn	Regn
17	74,6	7	V.S.V.	4	10	Regn	Regn, senere klart - tort	Tort - klart	Tort - klart
18	75	3	—	0	10	Tort - klart, sen. diset og Regn	Regn - diset	Regn	Regn
19	73,55	5,5	V.	3	10	Regn	Regnbygger	Regnbygger, sen. tort - klart	Regnbygger, sen. tort - klart
20	74,3	0	N.	3	10	Regn og Snebygger	Tort - klart	Sne og Stormbygger	Sne og Stormbygger
21	75,5	÷ 0,5	N.V.	2	5	Snebygger	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart
22	74,6	6	S.V.	3	10	Regn	Regn	Regn	Regn
23	74,9	4,5	S.V.	3	10	Regnbygger	Tort - klart	Tort - klart	Regnbygger
24	73,35	5,5	S.V.	3	10	Storm og Regnbygger	Storm og Regnbygger	Storm og Regnbygger	Storm og Regnbygger
25	74,8	3	V.	2	3	Tort - klart	Tort - klart	Klart - tort	Klart - tort
26	74,7	4	V.	0	1	Regnbygger	Klart - tort	Klart - tort	Klart - tort
27	74,9	1,5	N.V.	2	1	Klart - tort	Klart - tort	Klart - tort	Klart - tort
28	75,9	2	S.S.O.	2	2	Klart - tort	Regnbygger	Regnbygger	Regn

Marts 1911	Baro- meter Kl. 8	Thermo- meter Kl. 8	Vind Kl. 8		Sky- mængde Kl. 8	Vejrliget	
			Retn.	Stryke		Kl. 8—2	Kl. 2—9
1	75,1	4,5	V.	2	6	Tørt - klart	Tørt - klart
2	75,5	4,5	V.S.V.	3	10	Tørt - klart, senere Regn	Regn og Stormbyger
3	76,2	0,5	N.V.	1	0	Tørt - klart	Tørt - klart
4	76,05	5,5	V.	1	10	Regn - taaget	Regn - diset
5	75,6	4	N.V.	2	2	Regn, senere tørt - klart	Tørt - klart
6	75,65	2	N.V.	2	2	Tørt - klart	Tørt - klart
7	76	2	—	0	8	Tørt - klart	Tørt - klart
8	76,1	2	N.V.	1	10	En enkelt Hagelbyge, ellers tørt - klart	Tørt - klart
9	76,15	1,5	S.O.	1	4	Tørt - klart	Tørt - klart
10	76	2	S.V.	1	10	Diset - Regn	Tørt - klart
11	76,05	2,5	S.V.	2	0	Tørt - klart	Tørt - klart, senere Regn
12	75,8	2,5	S.V.	1	10	Smaa-egn - diset	Tørt - klart
13	74,7	3,5	S.S.V.	1	10	Regn	Regn
14	74,1	3	S.O.	2	10	Smaa-egn af og til	Regn
15	74,7	3	S.O.	2	10	Regn af og til	Tørt - klart
16	74,75	1	S.O.	2	10	Regn og Sne	Tørt - klart
17	75,85	3	Ø.	2	10	Tørt - klart	Tørt - klart
18	76,5	0	O.	2	3	Tørt - klart	Tørt - klart
19	76,65	0,5	O.	2	10	Tørt - klart	Tørt - klart
20	76,6	0	O.	2	0	Tørt - klart	Tørt - klart
21	76,55	0,5	O.	2	0	Tørt - klart	Tørt - klart
22	76,35	3	O.	1	10	Tørt - klart	Tørt - klart
23	76,5	1,5	N.O.	1	10	Tørt - klart	Tørt - klart
24	76	2,5	S.V.	1	10	Tørt - klart	Tørt - klart
25	75,9	÷ 1	N.O.	3	8	Snestorm, senere klart	En lille Snebyge Kl. 4, ellers tørt - klart
26	76,7	÷ 1	N.O.	3	4	Tørt - klart	Snebyger
27	76,6	÷ 2	O.	3	10	Tørt - klart	Tørt - klart
28	76,6	4,5	O.	1	10	Tørt - klart	Tørt - klart
29	76,5	3	N.O.	1	10	Tørt - klart	Tørt - klart
30	76,3	5	O.	1	1	Tørt - klart	Tørt - klart
31	75,65	5,5	—	0	4	Tørt - klart	Tørt - klart

April 1911	Baro- meter		Thermo- meter		Vind Kl. 8		Sky- mængde Kl. 8	Vejrliget	
	Kl. 8	Kl. 8	Retn.	Slørke	Kl. 9 Aften - Kl. 8 Morgen			Kl. 8 - 2	Kl. 2 - 9
1	75,9	5,5	O.	1	Tørt - klart	Tørt - klart	10	Tørt - klart	Tørt - klart
2	75,85	5,5	S.	1	Diset Smaaregn	Diset Smaaregn	10	Tørt - klart, senere Smaaregn	Tørt - klart
3	75,3	÷ 0,5	N.V.	2	Tørt - klart	Tørt - klart	10	Snebyger	Snebyger, senere tørt - klart
4	76,1	0	N.O.	2	Tørt - klart	Tørt - klart	6	Snebyger	Snebyger
5	76,55	÷ 4	N.O.	1	Tørt - klart	Tørt - klart	3	Snebyger	Tørt - klart
6	77	÷ 1,5	N.O.	1	Tørt - klart	Tørt - klart	1	Tørt - klart	Tørt - klart
7	76,9	1,5	N.O.	1	Tørt - klart	Tørt - klart	1	Tørt - klart	Tørt - klart
8	76,75	4	N.	1	Tørt - klart	Tørt - klart	5	Tørt - klart	Tørt - klart
9	76,65	2,5	N.S.V.	1	Tørt - klart	Tørt - klart	10	Tørt - klart	Tørt - klart
10	75,7	4,5	N.O.	1	Tørt - klart	Tørt - klart	10	Tørt - klart	Tørt - klart
11	76,5	4,5	—	0	Tørt - klart	Tørt - klart	7	Tørt - klart	Tørt - klart
12	75,95	6	N.O.	2	Tørt - klart	Tørt - klart	10	Tørt - klart	Tørt - klart
13	76,25	4	N.	2	Tørt - klart	Tørt - klart	0	Tørt - klart	Tørt - klart
14	76,8	4	N.V.	0	Tørt - klart	Tørt - klart	7	Tørt - klart	Tørt - klart
15	76,0	6	V.	1	Tørt - klart	Tørt - klart	0	Tørt - klart	Tørt - klart
16	75,35	7	V.	2	Tørt - klart	Tørt - klart	8	Tørt - klart	Tørt - klart
17	75,65	6	S.V.	1	Tørt - klart	Tørt - klart	5	Tørt - klart	Tørt - klart
18	75,85	8,5	S.	1	Tørt - klart	Tørt - klart	10	Tørt - klart	Tørt - klart
19	75,85	9,5	Ø.S.O.	1	Tørt - klart	Tørt - klart	0	Tørt - klart	Tørt - klart
20	75,9	11,5	—	0	Tørt - klart	Tørt - klart	1	Tørt - klart	Tørt - klart
21	77,1	9	S.V.	1	Tørt - klart	Tørt - klart	10	Tørt - klart	Tørt - klart
22	77,1	10	S.V.	1	Lidt Regn i Natstens Lob	Lidt Regn i Natstens Lob	10	Tørt - klart	Tørt - klart
23	76,5	11	S.V.	1	Tørt - klart	Tørt - klart	2	Tørt - klart	Lidt Regn af og til
24	75,7	10	S.V.	2	Lidt Regn i Natstens Lob	Lidt Regn i Natstens Lob	7	Lidt diset	Lidt Regn af og til
25	75,75	9,5	S.V.	1	Tørt - klart	Tørt - klart	6	Tørt - klart	Regn af og til
26	75,7	9	S.V.	1	Regn af og til	Regn af og til	10	Regn af og til	Regn af og til
27	75,35	8	S.V.	2	Regn af og til	Regn af og til	10	Regnbygger, lidt Torden Kl. 1	Regnbygger
28	74,35	8	S.V.	1	Regnbygger	Regnbygger	10	En enkelt Regnbygge	Tørt - klart
29	74,7	8	S.	1	Tørt - klart	Tørt - klart	10	Regnbygger	Regn, senere tørt - klart
30	74,6	5	S.V.	2	Regn	Regn	10	Regnbygger	Regnbygger

Ma	Baro- meter Kl. 8	Thermo- meter Kl. 8		Vind Kl. 8		Sky- mængde Kl. 8	Vejrligget	
		Retn.	Strykke	Retn.	Strykke		Kl. 8-2	Kl. 2-9
1	75,3	6	V;	2		2	Tørt - klart	Tørt - klart, Regnbygger fra Kl. 7
2	76,1	8	V.	1		9	Regnbygger	Tørt - klart
3	76,1	10,5	S.	1		10	Tørt - klart	En enkelt Regnbygge, ellers tørt - klart
4	75,75	10	S.V.	1		10	Tørt - klart	Regn, senere tørt - klart
5	76,05	9	—	0		0	Tørt - klart	Tørt - klart
6	76,4	10	N.N.O.	1	Lidt	6	Regn i Nattens Lob	Regnbygger, sen, tørt - klart
7	76,7	10	N.	1		0	Tørt - klart	Tørt - klart
8	76,75	10	N.O.	1		2	Tørt - klart	Tørt - klart
9	76,6	12,5	N.O.	1		0	Tørt - klart	Tørt - klart
10	76,4	14	O.	1		3	Tørt - klart	Tørt - klart, om Aftenen Lyn i Syd
11	76,35	14,5	O.	2		1	Tørt - klart	Tørt - klart
12	76,3	14	O.	2		0	Tørt - klart	Tørt - klart (Kl. 6 begynde det at lync stærkt i S.S.V., kom nærmere og varede til Kl. 12)
13	75,85	15	O.	2	Lidt	3	Regn om Natten	Tørt - klart
14	75,7	15	O.	1		0	Tørt - klart	Tørt - klart
15	75,5	14	S.V.	1		10	Regn af og til	Tørt - klart
16	75,8	12	V.N.V.	1		10	Tørt - klart	Ubetyd. Bygger, ellers tørt
17	76	12	S.O.	1		10	Tørt - klart	Tørt - klart
18	76	13	O.	1		5	Tørt - klart	Tørt - klart
19	76	13,8	S.O.	1		8	Tørt - klart	Tørt - klart
20	76,2	12	S.O.	2		0	Tørt - klart	Tørt - klart
21	76,5	10	N.O.	1		0	Tørt - klart	Tørt - klart
22	76,3	10	N.O.	1		0	Tørt - klart	Tørt - klart
23	76	11	N.O.	1		7	Tørt - klart	Tørt - klart
24	76,2	11	S.V.	1	Lidt	10	Regn først paa Natten	Lidt Regn ca. Kl. 8 En enkelt Bygge
25	76,5	11	—	0	Lidt	10	Regn om Natten	Tørt - klart
26	76,8	13	S.O.	1		0	Tørt - klart	Tørt - klart
27	77	12	O.S.O.	1		0	Tørt - klart	Tørt - klart
28	77	13	N.O.	1		0	Tørt - klart	Tørt - klart
29	77	13	O.	1		0	Tørt - klart	Tørt - klart
30	77	14	O.	1		0	Tørt - klart	Tørt - klart
31	77	13,5	O.	1		0	Tørt - klart	Tørt - klart

Dato	Baro- meter Kl. 8	Thermo- meter Kl. 8	Vind Kl. 8		Sky- mængde Kl. 8	Kl. 9 Aften—Kl. 8 Morgen		Vejrliget	
			Retn.	Slyrke		Kl. 8—2	Kl. 2—9		
1	77	12	O.	1	0	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart
2	77,3	12,5	O.	1	0	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart
3	77	12	O.S.O.	1	0	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart
4	76,9	13	O.	1	0	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart
5	77	14	O.	1	0	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart
6	77,1	15	V.	1	8	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart	Skvet
7	76,9	14	N.V.	2	2	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart	Lidt Regn om Aftenen
8	76,6	14	N.V.	2	4	Regnbygger	Lidt Regn, sen. tort - klart	Regnbygger	Regnbygger
9	75,8	12	N.V.	2	3	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart
10	75,6	10	N.	1	4	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart
11	75,7	12	V.	3	5	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart, lidt Regn af og til
12	75,7	11	N.V.	2	9	Regnbygger	Tort - klart	Regnbygger	Regnbygger
13	75,6	11	S.V.	1	8	Regn	Regnbygger	Regn	Regn
14	75,6	11,5	N.O.	1	9	Tort - klart	Regn, senere tort	Tort - klart, Regn om Aftenen	Regnbygger
15	75,7	13	N.	1	10	Tort - klart	Regnbygger	Regnbygger	Regnbygger
16	76,2	14,5	S.V.	1	7	Regnbygger	Tort - klart	Regnbygger	Regnbygger
17	76,2	13	N.O.	1	10	Tort - klart	Regnbygger	Tort - klart	Regnbygger
18	79,6	14,5	S.O.	1	10	Regn	Regnbygger	Regnbygger	Tort - klart
19	75,6	15,5	S.V.	1	6	Regnbygger	Regnbygger	Tort - klart	Tort - klart
20	75,4	15	—	0	10	Regn	Regnbygger	Tort - klart	Tort - klart
21	75,9	15	V.	2	4	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart
22	76,5	15	S.	1	6	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart
23	76,4	17	S.O.	1	9	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart	Tort - klart
24	75,9	17	S.O.	1	10	Regn af og til	Regn	Regn af og til	Regn af og til
25	76,15	16	S.	2	7	Tort - klart	Regn af og til	Regnbygger	Regnbygger
26	76	16	S.V.	2	6	Tort - klart	Regnbygger	Regnbygger	Regnbygger
27	76,1	15	S.V.	2	7	Tort - klart	Regnbygger	Regnbygger	Regnbygger
28	76,5	16	S.V.	2	6	Tort - klart	Tort - klart	Regnbygger	Regnbygger
29	76,6	16	S.V.	1	7	Tort - klart	Tort - klart	Lidt Regn af og til	Lidt Regn af og til
30	75,7	14,5	S.S.V.	3	10	Regn	Regnbygger	Regn af og til	Regn af og til

Høi	Baro- meter Kl. 8	Vind Kl. 8		Sky- mængde Kl. 8	Vejrtilstand		Kl. 2—9
		Retn.	Styrke		Kl. 9 Aften—Kl. 9 Morgen	Kl. 8—2	
1	75,45		1	9	Tørt - klart	Regn af og til	Regnbyger
2	75,6	S. V.	2	8	Regn af og til	Regn af og til	Regnbyger
3	76	V.	3	4	Regnbyger	Torden fra 12—2 fra S. V.	Tørt - klart
4	76,9	V.	2	1	Tørt - klart	Regnbyger	Tørt - klart
5	77	V.	1	4	Tørt - klart	Tørt - klart	Tørt - klart
6	77	V.	1	2	Tørt - klart	Tørt - klart	Tørt - klart
7	76,8	V.	1	2	Tørt - klart	Regn	Tørt - klart
8	76,6	S. V.	1	10	Tørt - klart	Regn	Regn, senere tørt - klart
9	76,85	N. O.	1	5	Tørt - klart	Tørt - klart	Tørt - klart
10	77,1	N.	1	0	Tørt - klart	Tørt - klart	Tørt - klart
11	77	N. V.	1	0	Tørt - klart	Tørt - klart	Tørt - klart
12	76,9	N.	1	0	Tørt - klart	Tørt - klart	Tørt - klart
13	76,9	N. N. O.	1	8	Tørt - klart	Tørt - klart	Tørt - klart
14	76,75	N. N. V.	1	7	Tørt - klart	Tørt - klart	Tørt - klart
15	76,2	V. N. V.	2	6	Tørt - klart	Tørt - klart	Tørt - klart
16	76	V. N. V.	2	7	Tørt - klart	Regnbyger	Regnbyger
17	75,35	V.	3	4	Regnbyger	Tørt - klart	Tørt - klart, lidt Regn
18	75,4	S. V.	1	10	Regn af og til	Regn af og til, Tordenvejr med stærke Regnbyger fra 12 ¹ / ₄ —2 fra S. V.	
19	75,65	V. S. V.	2	3	Tørt - klart	Tørt - klart	Regn af og til
20	76,4	V.	2	4	Tørt - klart	Tørt - klart	Tørt - klart
21	76,75	S. V.	1	8	Regn af og til	En enkelt Byge, ellers tørt - klart	Tørt - klart
22	76,75	S. O.	1	0	Tørt - klart	Tørt - klart	Tørt - klart
23	76,7	N.	1	0	Tørt - klart	Tørt - klart	Tørt - klart
24	76,55	N.	1	1	Tørt - klart	Tørt - klart	Tørt - klart
25	76,55	O. N. O.	1	10	Tørt - klart	Tørt - klart	Lite Regn om Aftenen
26	76,35	Ø.	1	4	Regn, senere tørt - klart	Tørt - klart	Tørt - klart
27	76,35	S. V.	1	2	Torden og Regn, senere tørt - klart	Tørt - klart	Tørt - klart
28	76,7	O. S. O.	1	0	Tørt - klart	Tørt - klart	Tørt - klart
29	76,55	O.	1	10	Tørt - klart	Tørt - klart	Tørt - klart
30	76,75	S. S. O.	1	0	Tørt - klart	Tørt - klart	Tørt - klart
31	76,7	O.	1	0	Tørt - klart	Tørt - klart	Tørt - klart

August 1911	Baro- meter		Thermo- meter		Vind Kl. 8		Sky- mængde		Vejrliget	
	Kl. 8		Kl. 8		Retn.	Sstyrke	Kl. 8		Kl. 8 - 2	Kl. 2 - 9
1	76,85	20	S.O.	1			0		Tort - let skyet, senere klart	Tort - klart
2	76,8	19	O.	1			0		Tort - let skyet	Tort
3	76,7	20	S.S.O.	1			0		Tort - let skyet	Tort
4	76,3	19	N.V.	1			8		Tort - skyet	Tort - senere Regn
5	76,3	17	—	0			4		Tort - let skyet	Tort - klart - skyet
6	76	20	S.	2			8		Tort - skyet	Tort
7	76,6	18	S.V.	2			10		Tort	Tort
8	77,1	18	V.	1			3		Tort	Tort
9	77,1	18	O.	1			0		Tort	Tort
10	76,85	20	S.O.	1			0		Tort	Tort
11	76,85	21	Ø.N.O.	1			0		Tort	Tort
12	76,9	20	—	0			0		Tort	Tort
13	76,85	20	N.	1			0		Tort	Tort
14	76,55	20	V.N.V.	1			1		Tort	Tort
15	76,6	18	N.N.V.	2			4		Regnbyger	Regnbyger - tort
16	75,7	14	N.	1			3		Tort	Tort
17	76,05	14	N.N.V.	1			5		Tort	Regnbyger - tort
18	75,7	13	V.N.V.	2			9		Tort	Tort
19	75,6	14	N.V.	1			2		Tort	Tort
20	75,7	14	N.V.	1			2		Tort	Tort
21	75,74	12	N.N.O.	1			0		Tort	Tort
22	75,2	15	N.N.O.	1			10		Regn	Regnbyger - tort
23	75,6	14	N.	1			4		Tort	Tort
24	76,05	12	N.N.V.	1			0		Regnbyger	Tort
25	76	16,5	S.	1			2		Tort	Tort
26	75,9	16	N.N.O.	1			10		Regn - stærk Regn	Tort - Regn - Tort
27	76,2	17	S.	1			10		Regn - tort	Regn - tort
28	76,15	18	S.S.V.	1			0		Tort	Tort
29	75,9	18	—	0			10		Tort	Tort
30	76,15	14	—	0			3		Tort - Forden - Regn	Tort
31	76,7	12	N.N.V.	1			0		Tort	Tort

Sept 1911	Baro- meter			Thermo- meter		Vind Kl. 8		Sky- mængde Kl. 8	Kl. 9 Aften - Kl. 8 Morgen		Vejrliget	
	Kl. 8		Kl. 8		Retn.	Slyrke	Kl. 8-2		Kl. 2-9			
	Kl. 8	Kl. 8	Kl. 8	Kl. 8								
1	76,5	15	S.S.V.	3	Tort	Tort	Tort	10	Tort	Tort	Tort	Tort
2	76,7	15	—	—	Tort	Tort	Tort	3	Tort	Tort	Tort	Tort
3	76,15	14	S.	1	Tort	Tort	Tort	10	Tort	Tort	Tort	Tort
4	76,7	15	N.N.V.	1	Tort	Tort	Tort	2	Tort	Tort	Tort	Tort
5	76,3	14,5	V.	2	Tort	Tort	Tort	10	Tort	Tort	Tort	Tort
6	76,2	15	N.V.	3	Tort	Tort	Tort	10	Tort	Tort	Tort	Tort
7	76,5	15	V.N.V.	1	Tort	Tort	Tort	0	Tort	Tort	Tort	Tort
8	76,4	16	V.S.V.	1	Tort	Tort	Tort	10	Tort	Tort	Tort	Tort
9	75,95	13	N.	1	Tort	Tort	Tort	2	Tort	Tort	Tort	Tort
10	76,45	11,5	N.N.V.	1	Tort	Tort	Tort	1	Tort	Tort	Tort	Tort
11	76,8	13	S.S.V.	1	Tort	Tort	Tort	0	Tort	Tort	Tort	Tort
12	76,65	10,5	S.	1	Tort	Tort	Tort	0	Tort	Tort	Tort	Tort
13	76	13	S.O.	1	Tort	Tort	Tort	8	Tort	Tort	Tort	Tort
14	76,05	13	N.N.V.	1	Regnbyger - tort	Regnbyger - tort	Regnbyger - tort	2	Tort	Tort	Tort	Tort
15	76	12	N.V.	1	Tort	Tort	Tort	0	Tort	Tort	Tort	Tort
16	76,4	10	N.N.V.	1	Tort	Tort	Tort	0	Tort	Tort	Tort	Tort
17	76,5	11	N.N.O.	1	Tort	Tort	Tort	0	Tort	Tort	Tort	Tort
18	76,45	14	V.N.V.	2	Tort	Tort	Tort	8	Tort	Tort	Tort	Tort
19	76,1	15	V.	1	Regn - tort	Regn - tort	Regn - tort	10	Regn - tort	Regn - tort	Regn - tort	Regn - tort
20	75,75	13	S.	1	Tort	Tort	Tort	2	Tort	Tort	Tort	Tort
21	75	14,5	S.S.O.	1	Tort	Tort	Tort	8	Tort	Tort	Tort	Tort
22	75,5	12,5	S.S.V.	1	Tort	Tort	Tort	8	Tort	Tort	Tort	Tort
23	76,15	12	—	—	Tort - Regn	Tort - Regn	Tort - Regn	6	Tort	Tort	Tort	Tort
24	75,95	15	S.S.O.	1	Tort - Regn	Tort - Regn	Tort - Regn	8	Tort	Tort	Tort	Tort
25	76,25	14	—	—	Tort - Regn	Tort - Regn	Tort - Regn	10	Tort	Tort	Tort	Tort
26	76,5	14	S.	1	Tort	Tort	Tort	10	Tort	Tort	Tort	Tort
27	76,6	11,5	—	—	Tort	Tort	Tort	10	Regn - tort	Regn - tort	Regn - tort	Regn - tort
28	75,9	12,5	S.S.V.	1	Tort - Regn	Tort - Regn	Tort - Regn	10	Tort	Tort	Tort	Tort
29	75,7	9,5	S.V.	2	Torden - Regn - tort	Torden - Regn - tort	Torden - Regn - tort	3	Tort	Tort	Tort	Tort
30	75,8	10	S.S.V.	1	Tort	Tort	Tort	10	Regn	Regn	Regn	Regn

Oktober 1911	Baro- meter Kl. 8	Thermo- meter Kl. 8	Vind Kl. 8		Sky- mængde Kl. 8	Vejrliget	
			Retn.	Stryke		Kl. 8 - 2	Kl. 2 - 9
1	75,5	8	N.N.V.	1	10	Regn	Regn
2	75,45	8,5	N.N.V.	1	10	Regn	Tort
3	75,2	9,5	N.V.	1	10	Tort	Tort
4	75,9	9	S.	1	10	Regnbyger	Tort
5	76,55	5	N.	1	0	Tort	Tort
6	76,8	10	N.O.	1	0	Tort	Tort
7	76,3	11	Ø.	1	10	Tort	Tort - Regn
8	75,4	11	N.N.O.	1	10	Regn - tort	Tort
9	76,2	9	N.	1	10	Regn - tort	Tort
10	76,95	3	N.	1	0	Tort	Tort
11	76,8	10	V.	3	10	Regn - tort	Tort
12	76,8	10	N.N.V.	1	10	Tort	Tort
13	76,65	9	V.	1	10	Tort	Tort
14	76,4	10	—	—	10	Tort	Tort - Regn
15	77,3	9	N.O.	1	5	Tort	Tort
16	77,6	5	S.S.O.	1	0	Tort	Tort
17	77,6	5	S.S.O.	1	0	Tort	Tort
18	77,6	2	—	—	0	Tort	Tort
19	76,7	3	Ø.	1	0	Tort	Tort
20	76,2	5	—	—	10	Taae	Taae
21	75,7	10,5	S.	1	10	Regn	Tort
22	74,9	10	S.S.O.	1	10	Regn	Regn
23	74	11	S.V.	4	10	Regn	Regn - tort
24	75	10	S.S.V.	1	10	Regn	Tort
25	74,6	10	S.	3	10	Regn - tort	Regnbyger - tort
26	74,3	8	V.S.V.	1	10	Regn - tort	Regn
27	74	9,5	S.S.V.	2	10	Regn - tort	Tort
28	74,95	5	N.	1	10	Tort	Tort
29	76,15	5	N.N.V.	1	10	Regn - tort	Tort
30	76,5	6	S.	2	10	Regn	Stærke Byger, tort
31	75,75	8	S.V.	2	5	Regnbyger - tort	Tort

November 1911	Baro- meter Kl. 8	Thermo- meter Kl. 8	Vind Kl. 8		Sky- mængde Kl. 8	Vejrtiljet	
			Retn.	Sstyrke		Kl. 8—2	Kl. 2—9
1	75,55	8	S.S.V.	3	8	Stærke Regnbyger	Regnbyger - tørt
2	76,3	7	S.S.V.	2	10	Tørt	Tørt
3	75,85	8	S.S.V.	1	10	Regn af og til - Morg. tørt	Regnbyger - tørt
4	75,4	7	S.	4	10	Regnbyger	Regn
5	74,4	11	S.S.V.	3	10	Regn	Regnbyger
6	74,5	7	S.S.V.	4	10	Orkanagtige Vindstød med heftige Regn- og Haglbyger.	Hagl- og Regnbyger - tørt
7	75,4	6	V.	1	10	Regn	Hagl- og Regnbyger - tørt
8	75,7	8	S.V.	2	10	Regn - tørt	Tørt
9	75,4	6	S.S.Ø.	1	10	Tørt	Tørt
10	75,7	3	S.S.V.	1	5	Tørt	Tørt
11	75,95	5	S.S.V.	1	10	Tørt	Tørt
12	75,8	5	S.	1	10	Tørt	Regn
13	75,95	7	S.S.Ø.	1	10	Regn - tørt	Tørt
14	76,9	7	S.S.V.	1	10	Tørt	Tørt
15	76,15	7,5	S.S.V.	1	10	Regn	Tørt
16	74,5	7	S.	2	10	Regn	Tørt
17	74,9	8	S.S.V.	1	10	Regn - tørt	Regn
18	74,3	8	S.	1	10	Regn - tørt	Regn
19	73,65	7	Ø.	1	10	Regn - tørt	Tørt
20	73,5	3	Ø.	1	10	Regn - tørt	Regn - tørt
21	74	4	N.N.V.	1	10	Regn - tørt - Regn	Regn
22	74,6	÷	—	—	2	Tørt	Tørt
23	75,8	1	N.	1	8	Sne - tørt	Sne
24	76,5	÷	O.N.Ø.	1	0	Tørt	Sne - tørt
25	76,4	÷	Ø.	1	10	Tørt	Tørt
26	76,7	4,5	Ø.	2	10	Tørt	Regn - tørt
27	76,75	1,5	O.S.Ø.	2	10	Regn - tørt	Tørt
28	76,8	3	S.S.Ø.	1	10	Regn - tørt	Tørt - Regn
29	76,8	3	S.S.Ø.	1	10	Regn - tørt	Regn - tørt
30	77,25	5	—	—	10	Taaqe	Taaqe

December 1911	Baro- meter Kl. 8	Thermo- meter Kl. 8	Vind Kl. 8		Sky- mængde Kl. 8	Vejrliget	
			Refn.	Sstyrke		Kl. 9 Aften—Kl. 8 Morgen	Kl. 8—2
1	77,05	5	S.S.Ø.	1	Tort	Tort	Tort
2	77	4,5	S.S.Ø.	1	Tort	Tort	Tort
3	76,7	4	S.	3	Tort	Tort	Tort
4	76,45	1,5	S.S.Ø.	3	Tort	Tort	Tort
5	76,35	2	S.S.Ø.	2	Tort - Regn	Tort	Tort
6	73,4	3	S.S.Ø.	1	Tort	Tort - Regn	Regn
7	76,3	3,5	—	—	Regn - Taage	Taage	Tort
8	75,45	4,5	S.	1	Tort - Regn	Regn - tort	Regn - tort
9	75,3	3,5	S.	1	Taage	Tort	Tort - Regn
10	75,7	4	S.S.V.	1	Tort - Regn	Tort	Tort
11	74,85	2,5	S.S.Ø.	3	Tort - Regn	Tort - Regn	Regn - Sne - Tort
12	75,4	3	S.	1	Regn - Taage	Tort	Regn - tort
13	76	3	S.S.V.	1	Tort	Tort	Tort
14	75,9	1,5	—	—	Taage	Tort	Tort
15	76	3	S.S.Ø.	1	Taage	Taage	Tort
16	76	4	S.S.Ø.	1	Orkanagtige Vindstod - Regn	Tort - Taage	Tort
17	76,6	4	S.S.Ø.	1	Tort	Tort	Regn
18	76,5	3,5	S.S.Ø.	1	Tort	Tort (Solskin)	Taage - tort
19	75,9	4,5	S.S.Ø.	1	Tort	Solskin - Tort	Regn - tort
20	75,6	5	—	—	Tort - Taage	Taage - Regn	Regn
21	74,3	6	V.	2	Regn	Regn	Regn
22	74,8	5	V.	1	Regn	Regn	Solskin - tort - Regn
23	75	4,5	V.	1	Regn - tort	Tort	Tort
24	75,9	1,5	V.	1	Regn - tort	Tort	Tort - Regn
25	74,7	4	S.S.V.	1	Tort	Tort	Tort - Regn
26	74,9	2	V.	1	Regn - tort	Tort	Tort
27	75	2	N.V.	1	Regn - tort	Regn - tort	Tort - Regn
28	76,2	÷ 0,5	N.N.V.	1	Tort	Tort	Tort
29	75,3	3	N.V.	1	Regn	Tort	Regn
30	76,4	2,5	S.S.Ø.	1	Tort	Tosne - Regn	Regn
31	76,7	2	S.S.Ø.	1	Regn - tort	Regn - tort	Regn

BESØG PAA FANØ I PINSEN 1911.

AF

M. KLINGE.

Tidligere, mens jeg var bosat i Esbjerg, havde jeg nu og da besøgt Fanø, og jeg havde derved faaet et Indblik i, hvilke Fuglearter der fandtes derovre; men mine Besøg derovre havde dog altid været korte og tillige indskrænket sig til et forholdsvis lille Areal, som oftest til Øens nordligste Del. Veststranden til Sønderho havde jeg kun en enkelt Gang befaret pr. Cycle, og Østsiden var mig ganske ukendt. Efter det Indtryk, jeg havde derfra, var Fuglelivet ret ensartet og frembød ikke noget af særlig Interesse. Tiltrods herfor fik jeg dog Lyst til i 1911 at foretage en nærmere Undersøgelse af Øens Fugleliv og bestemte mig for en 4 Dages Udflugt dertil ved Pinsetid, 2—5 Juni. Fire Dage paa Fanø er imidlertid en meget knap tilmaalt Tid; jeg vidste det paa Forhaand, men jeg var ogsaa forberedt paa ikke at ligge paa den lade Side, og dog maa jeg sige, at jeg langtfra havde anset Fanø for at være saa stor, som den i Virkeligheden er, naar det gælder en Undersøgelse. Det er nemlig ikke alene Øens Udstrækning, der her maa regnes med, men næsten endnu mere Terrainet, vanskeligt som det er at overskue og at færdes i. Og hertil kom under mit Besøg derovre den ret generende Varme, der herskede i Pinsedagene. Temperaturen var langt over det normale. Med mit medbragte Thermometer maalte jeg som højeste Temperatur den 5 Juni 30° C. i Luften og 53° C. i Klitsandet mod Solen; det var saa hedt, at det mange Steder i Klitsandet var mig umuligt at staa stille; Varmen brændte igennem Støvlesaalerne. Mest generende paa Turen var dog den af Varmen foraarsagede Tørst; jeg kendte fra tidligere Tid, at den kunde være slem, og jeg havde indrettet min Udrustning derefter, men det strakte dog langtfra til. Flere Gange maatte jeg ændre den planlagte Rute for at naa Vand, den ene Gang endog ved en Afbrydelse paa tre Timers Vandring over Sandflod Hede til og fra Rindby. Men hvor generende og trættende Terrainforholdene i Forbindelse med Varmen og Tørsten end kunde være, formaaede dog den friske Vesterhavsluft at opveje alt. Jeg glemmer ikke dens Virkning, da jeg den 3 Juni om

Aftenen efter en Dagsmarsch paa 14 Timer gennem Klitterne sad paa mit Værelse i Sønderho, et Gavlværelse til Stranden mod Syd. Det var en Timestid efter Solnedgang, og en dyb Stilhed og Fred hvilede over Byen; kun nu og da blev den afbrudt af Stemmen af Graa Havmaage, der fra Land strøg ud over Vandet, eller af Kor af Rødben, Ryler og Strandskader, der skarevis drog hen over Stranden. Havet laa stille og blankt, og over Vandet lyste Kongeblus fra Manø og ovre fra Grænsen. Der var en saa ejendommelig Hygge og Fred over Naturen, som vi Byboere desværre sjældent kender. Og ind fra Havet stod den friske og kølige Aftenbrise, der med al sin Velgørenhed som med et Slag bortjog alle Tanker om den hede og anstrengende Dag. Jeg havde troet mig udmattet, naar jeg naaede Sønderho; men i Stedet for havde jeg Følelsen af aldrig at kunne blive træt.

Resultatet af Turen blev omtrent som forventet; jeg saa og hørte meget, men af »særlig fine« Ting var dog intet at notere. Dog var Turen ikke derfor mindre vellykket eller interessant, thi jeg stillede paa Forhaand ingen Fordringer. Jeg var kommen for at se, hvad der var at se, og jeg optog alt med lige Interesse. Og naar jeg nu i det efterfølgende vil fortælle lidt om, hvad jeg saa derovre, beder jeg derfor Læseren tage Sagen paa samme Maade og ikke stille for store Forventninger. Det kan jo altid være af Interesse at høre Nyt fra fremmede Egne, og jeg formoder, at kun de færreste af Tidsskriftets Læsere kender til vestjydske Forhold, og endnu færre til Fanø. Først dog i faa Ord en Beskrivelse af Øens Natur.

Fanø, vor største Vesterhavsø, danner som en Fortsættelse mod Syd af Jyllands Klitrække, kun adskilt derfra ved det smalle »Graadyb«. Den strækker sig i Retningen N. V. til S. Ø. i en Længde af c. 16 Km. Fra Fastlandets Klitegne afviger Øens Natur ikke stort; langt den største Del er optaget af Sandklitter. De dækker ikke alene største Delen af Øens Indre og af Østsiden, men hele Vestsiden danner en sammenhængende Klitrække. Og hvad der af Øens Indre ikke optages af Klitter ligger for Størstedelen uopdyrket hen som store Lyngsletter. Kun et forholdsvis meget ringe Areal nærmest Byerne er opdyrket Land. Skov findes ikke; men i den sidste Menneskealder er der anlagt nogle enkelte smaa Naaletræsplantager, ligesom Staten i de senere Aar har tilplantet et stort Areal paa Øens sydlige

Halvdel. Jordbunden er fugtig. Under normale Forhold vil man, efter hvad jeg fik opgivet derovre, næsten overalt paa Slette-landet træffe Vand i en Dybde af en Meter eller mindre, og dette har til Følge, at næsten enhver større Sænkning i Terrainet danner en lille Sø. Paa den store Hedestrækning, Sandflod Hede, S. Ø. for Rindby findes mange større og mindre Damme, og i den vestlige Klitrække, særlig paa den sydvestlige Del af Øen, findes talrige Klitdamme. Dog er disse som Regel ikke dybere, end at de i Sommerhalvaaret helt eller delvis udtørres og afgiver Plads for en frodig Plantevækst. — Mellem Havet og Klitterne strækker sig paa Vestsiden den c. 2—300 Meter brede, nøgne Strand, hvoraf den inderste Del bestaar af løst og fint Flyvesand, medens den yderste Del, som i den daglige Flodtid overskylles af Vandet, er fast og ligesom danner en af Naturen skabt Landevej. Paa denne Forstrand foregaar da ogsaa i Badesaisonen den livligste Færdsel fra Fanø Bad sydpaa, ligesom de fleste, der besøger Byen Sønderho paa Øens Sydspids pr. Cycle eller til Fods, foretrækker at lægge Vejen herom fremfor at benytte den sandede Vej, der fører hertil fra Nordby. En fuldstændig Modsætning til Veststranden er Øens Østside. Her strækker sig mellem Klitterne og Havet fra Øens Sydspids til Nordby et tilsvarende Bælte, men det er dannet ved Allejring af Klæg og hører til det frugtbareste af Øen. Her findes en frodig Græs-vækst lige til Vandlinjen. Noget tilfælles baade med Øst- og Vestsiden har Øens nordligste Del. Nærmest Vandet er Bunden sandet og oversaaet med Græspolde, men derfra strækker sig mod Syd til Klitrækken den saakaldte »Grønning«, en c. 600 Meter bred Græsslette. Klitbevoksningen er væsentligst Græs, Lyng og Marehalm; paa de nyeste Klitter nærmest Veststranden er Marehalmen dog saa godt som den eneste Plante, der trives.

En Fuglekender vil straks sige, at det her maa være Vade- og Svømmefuglene, der giver Fuglelivet sit Præg, og saaledes er det ogsaa. For Smaafuglene er Forholdene ikke gunstige. Arterne er ret faa og, naar undtages enkelte, fattige paa Individier. Rovfugle findes næppe som faste Ynglefugle. Kun en enkelt Rovfugl bemærkede jeg derovre, en Hvepsevaage (*Pernis apivorus*). Den kom den 3 Juni Kl. 2⁴⁰ Eftm. ind fra Havet fra S. V. og fortsatte Kursen over Klitterne mod Fastlandet. Den var Invalid, havde stærkt forrevne Vingefjer og har sandsynligvis trods

gunstigt Vejr haft en haard Rejse over Nordsøen; dens Flugt tydede paa Udmattelse.

Af Smaafuglene var Husspurven (*Passer domesticus*) og Stæren (*Sturnus vulgaris*) de første, jeg kunde notere, da jeg landede i Nordby, og de havde travlt i de Dage, thi de havde stor Familie at forsørge. Ikke alene Byen og dens nærmeste Omgivelser blev afsøgt, men ogsaa Klitterne indenfor en Afstand af c. 2 Km.: dog var det blandt Spurvvene særlig Hannerne, der indlod sig paa saa lange Rejser; Hunnerne holdt sig nærmere Hjemmet. Ogsaa i de andre Byer paa Øen var Spurv og Stær ret talrige, men det var, som havde de her lettere Adgang til Føde, thi de holdt sig inden for et snevrere Omraade.

Af andre Bybeboere var Forstuesvalen (*Hirundo rustica*) almindelig saavel i Nordby som i de øvrige Byer, men dog talrigst i Rindby. Enkelte syntes endnu tvivlraadige om, hvor de skulde slaa sig ned. Et Par saa jeg 3 Juni Kl. 2⁵⁰ paa Veststranden c. 5 Km. Syd for Badestedet flyve N., medens et Par Kl. 3⁵⁰ fløj S. Den følgende Formiddag fløj en Fugl S. langs Øststranden, senere et Par mod Nord. Mindre tvivlraadig havde Bysvalen (*Hirundo urbica*) været. Kun et enkelt Par bemærkede jeg, og jeg antager, det var det eneste, der beboede Øen: det havde udset Fanø Bad til Sommerresidens og syntes særlig at føle sig tiltalt af Hotel »Kongen af Danmark«. Digesvalen (*Hirundo riparia*) traf jeg ikke; det vilde utvivlsomt være forbundet med Livsfare, om den indlod sig paa at danne Redehuller i det fine Klitsand, og dog kan det lade sig gøre, idet jeg 29 Maj 1904 saa to Par med Rede i en Sandbrink i Vestklitterne.

Kommer man uden for Byerne, er Sanglærken (*Alauda arvensis*) langt den talrigste af Smaafuglene og vistnok den talrigste Fugleart i det hele. Den ses overalt, og næsten ustandseligt lyder dens Sang, ikke alene over Mark og Eng, men ogsaa over Strand, Klit og Hede. I min Dagbog, der blev ført paa Vandringer, er næsten fra enhver Del af Øen og til enhver Tid paa Dagen anført »Lærken synger«. Kun den sidste Dag, 5 Juni i Middagsstunden, blev der Pavse. Der herskede da en usædvanlig Hede; de andre Fuglearter havde forlængst søgt Beskyttelse mod Solen og gemt sig i Lyngen, Græsset eller paa lignende Steder; kun Lærken var standhaftig, men ogsaa den maatte dog give efter, og en Stund var alt Fugleliv næsten som uddød. Kun en forskræmt Stemme lød nu og da fra Fugle, jeg

stødte op under min Vandring. — Paa nøgne, sandede Pletter i de gamle Klitter, der danner Overgang mellem Klit og Hede eller mellem Klit og Agerjord, ses overalt smaa Fordybninger i Sandet, lignende Redefordybninger; det er Fuglenes »Basketuller«, væsentligst dannede af Sanglærken, der her tager sine Sol- og Sandbade.

Næst efter Sanglærken var Engpiberen (*Anthus pratensis*) den Art, jeg hyppigst kunde notere, ikke just fordi den kan siges at være særlig talrig, men fordi den kan træffes næsten overalt paa Øen. Talrigst var den dog paa Østsiden omkring Rindby og derfra sydpaa, sparsomst paa Vestsiden i Klitlandet.

Paa de opdyrkede Strækninger ved Byerne var Bomlærken (*Emberiza miliaria*) hyppig, og den lod flittigt sin Sang høre snart fra en Telefontraad og snart fra en Hegnspæl eller andet ophøjet Stade. Her traf jeg ogsaa Rødirisken (*Cannabina linota*) talrig, men dog kun paa flygtige Besøg for at bjerge Føde til sig selv og til Familien, som den gemte i Plantagerne ude mod Klitterne; den er Plantagernes talrigste Beboer, men den foretager herfra Strejftog til næsten alle Dele af Øen.

Mindre hyppige og dertil nøjere knyttede til bestemte Lokalteter var de øvrige Smaaafugle, men ikke desto mindre fortjener enkelte af dem en særlig Omtale; thi hvad de manglede i Individantal, forstod de saa rigeligt at opveje paa anden Maade. I første Række kommer her Gulbugen (*Hypolais icterina*), Vestjyllands flinkeste Sanger. Jeg har ofte før i Esbjerg-Egnen undret mig over dens Fordringsløshed ved Valg af Boplads, sammenlignet med vore andre Sangere, og det samme maatte jeg gøre her; thi den var at finde i næsten enhver Plantning, der formaaede at huse den, baade i Haver, Plantager og i Anlægene omkring Fuglekøjerne. Efter al Sandsynlighed var nogle af dem paa Gennemrejse, men andre havde sikkert til Hensigt at fæste Bo herovre, og alle var de enige om at lovprise det gode Pinsevejr; langt ud over tilgrænsende Hede og Klit lød deres prægtige og ihærdige Sang. Ogsaa Brunellen (*Accentor modularis*) sang fra enkelte Plantager og fra Anlægene om Fuglekøjerne, men den var for beskeden til at gøre sig bemærket og forsvandt som Regel i god Tid fra Trætoppene ned i det tætte Buskads. Mere Ros tilkommer Solsorten (*Turdus merula*), som jeg traf ved Køjerne og i en Have i Nordby, og da særlig den Nordby-Han, som jeg havde Lejlighed til at høre en Morgen og Aften; over-

ordentlig hyggelig og henrivende var dens Sang efter en Dag mellem Klitter og paa Strand, og jeg er næsten tilbøjelig til at tro, at den alene, om den har faaet Lov at leve, i Foraarsdagene har glædet flere af de Nordby-Beboere end alle Øens andre Fugle tilsammen. — Glemmes maa ej heller den lille Sivsanger (*Acrocephalus phragmitis*); thi den sang saa flittigt, den kunde, fra en Klitdam mod Vest og fra nogle Siv i Albuebugten, men saa fjernt fra Menneskers Bolig, at den maaske har kunnet synge den hele Sommer uden at blive bemærket.

I Nordby Plantage forbavsedes jeg ved at høre Graa Fluesnapper (*Muscicapa grisola*); jeg havde langtfra ventet at finde denne Art her, idet jeg i Esbjerg-Egnen kun havde truffet den som gennemrejsende og tilmed sjældent; jeg fik imidlertid Lejlighed til at se begge Fuglene, og de havde tilsyneladende Rede. — Ogsaa enkelte Foraarsgæster var endnu ved Pinsetid at træffe. Havesangeren (*Sylvia hortensis*) og Gøgemoderen (*Sylvia curruca*) sang fra enkelte Anlæg, og Rødstjerten (*Ruticilla phoenicura*) saa jeg paa to Steder.

Paa Øens nordligste Klitter opholdt sig en Hun af Rødrygget Tornskade (*Lanius collyrio*).

Hist og her paa Øen kunde paa aabent Terrain træffes enkelte andre af Fastlandets almindelige Fugle. Af Graa Digesmutte (*Saxicola oenanthe*) traf jeg en Fugl ved Fuglekøjerne og tre ved Rindby, og af Bynkefugl (*Praticola rubetra*) ialt tre Eksemplarer, nemlig ved en Have Nord for Nordby, ved Sønderho og ved Rindby. Et Par af Gul Vipstjert (*Motacilla flava*) opholdt sig ved en Dam ved Vesterhavsbadet, og en Fugl saa jeg ved Rindby. Her opholdt sig ogsaa Hvid Vipstjert (*Motacilla alba*), som jeg ligeledes havde truffet i Vestklitterne samt ved Fuglekøjerne, hvilke sidste frembød en særlig gunstig Lokalitet for den; saavidt jeg saa, havde de tre Fuglekøjer hver sit Vipstjertepar. Rørspurven (*Emberiza schoeniclus*) traf jeg ogsaa i Vestklitterne ved en Grøft, omgiven af Lyng, og paa Øens Østside viste sig tre Eksemplarer ved en sivbevokset Grøft: den var blandt Smaafuglene tilsyneladende den, der døjede mest i den stærke Varme, og særlig utilpas var Fuglen i de tørre Vestklitter; den borede sig skyndsomst ned i Lyngen og lod sig højst ugerne paa ny trampe op derfra. — I Klitter med tilgrænsende Eng og Hede havde Gøgen (*Cuculus canorus*) sit yndede

Opholdssted. Over det aabne Land lød dens Kukken langt i det stille Vejr, og jeg hørte den fra otte forskellige Steder paa Øen.

Foruden disse Arter, der blev hørt og set, kan der være Anledning til at nævne enkelte andre. Natravnen (*Caprimulgus europæus*) skal saaledes findes paa det af Staten beplantede Terrain. Oplysningen herom er for nogle Aar tilbage givet mig af Plantøren og dennes Assistent. Lokaliteten synes ogsaa meget gunstig. Gulspurv (*Emberiza citrinella*) og Bogfinke (*Fringilla coelebs*) saa jeg ikke, og det undrede mig noget; thi Gulspurven er i de senere Aar indvandret til og tiltaget stærkt i Esbjerg-Eggen og maa derfor finde Klimaet tilfredsstillende, og Bogfinken synes at følge efter. Paa Hjemturen havde jeg næppe sat min Fod paa Fastlandet, før jeg hørte Bogfinken synge fra Esbjerg Plantage. Om Arterne ikke allerede nu findes paa Øen, vil de sikkert være der i Løbet af faa Aar.

Ogsaa Graa Krage (*Corvus cornix*) maa nævnes; thi efter hvad jeg fik oplyst fra Fuglekøjerne, er den selv uden Skyld i, at den ikke kan regnes med blandt Ynglefuglene derovre; den skal hvert Aar gøre Forsøg paa at anlægge Rede i Køje-Anlægene, men da dens Nærværelse anses for skadelig for »Forretningen« i Køjerne, hades den, og den tvinges bort i Stilhed ved Hjælp af Kasteskyts eller med Bue og Pil. I Vinterhalvaaret er den dog for overmægtig til at kunne holdes borte. Hele Esbjerg-Eggen med dens tillokkende Strand er da som oversvømmet af Krager, og de har til Vane at tage Nattehvilte paa Fanø. Jeg har ofte ved Esbjerg set den i Mængde »gaa til og fra Skole«, som det hedder dernede, men jeg har ikke vidst, om det var Klitterne eller Plantagerne paa Fanø, den søgte. Nu meddeltes mig altsaa, at det er Anlægene om Fuglekøjerne, der maa huse den.

Som det altsaa ses, er Fanø ikke Smaafuglenes Land; kun de mest beskedne Arter trives derovre. Men man ved det paa Forhaand; et Blik til Øen fra Fastlandet eller fra Baaden undervejs er tilstrækkeligt til at overbevise en derom; men netop fordi man derved stiller sig saa ubetinget fordringsløs, skal der saa lidt til at glæde, og det gjorde sit til, at jeg maatte fryde mig over hver enkelt lille Fugl, jeg saa, selv om det var af Arter, jeg ellers daglig kunde faa Lejlighed til at se. Noget anderledes stiller det sig med Vade- og Svømmefugle; her er man uvilkaarligt noget mere fordringsfuld, og havde jeg ikke været saa

heldig forud nogenlunde at vide, hvad jeg kunde vente at se, er det muligt, at jeg vilde have følt nogen Skuffelse. Det er nemlig her som paa næsten ethvert større Distrikt: paa enkelte Steder er Fuglelivet rigt, paa andre særlig fattigt; men da det er store Arealer, der her er Tale om, vil de øde og tomme let komme til at virke baade trættende og sløvende.

Den talrigste og tillige mest udbredte af Vadefuglene var Strandskaden (*Hamatopus ostreologus*); den havde forstaaet at tillempe sig efter de forskelligartede Forhold. Iøvrigt gav dens Forekomst og dens Færd paa de forskellige Pladser et saa klart Billede af Betingelserne for Vadefugleliv i det hele, at jeg vil anse det for heldigt at foretage en Vandring Øen rundt med Opmærksomheden henvendt paa denne Fugl alene. Udgangspunktet er da Nordby, og Turen gaar Nord om Øen. Allerede nogle faa Hundrede Meter fra Byen vil man da som Regel ved lav Vandstand træffe de første Eksemplarer, dog kun enkelte Individier; de holder til ved Vandlinjen; thi deres eneste Ærinde her er at søge Føde. Stranden fra Nordby til Klitternes nordøstligste Punkt er for stærkt befærdet til at kunne tilfredsstille ynglende Vadefugle. Paa Stranden udfor Klitternes nordøstligste Punkt (Skansen) traf jeg det første bosiddende Par; det var som Strandskaden overalt paa Øen overordentlig aarvaagent og forsigtigt ved Reden, men særligt interessant var dog dette Par, idet det havde opfundet en egen og forøvrigt en udmærket Metode at bortlede Opmærksomheden fra Reden paa. Da jeg nærmede mig Stedet, kom jeg fra Klitterne; men saa snart jeg havde fri Udsigt til Stranden, tog jeg Kikkerten frem. Jeg saa da en Strandskade staa paa Stranden c. 200 Meter borte og lidt nærmere en anden, der tilsyneladende laa paa Rede. Kun Hovedet med det lange røde Næb halvt bortvendt fra mig var at se: den havde utvivlsomt endnu ikke set mig. Jeg bemærkede nøje Stedet og vilde gaa nærmere; men næppe havde jeg sat mig i Bevægelse, før den liggende Fugl rejste sig og skyndsomst i krybende Stilling løb c. 50 Meter; den lagde sig da paa ny, som om den ogsaa nu laa paa Rede, men den laa dog højere paa Sandet end før, saa jeg kunde se det meste af Kroppen: det samme gentog sig endnu tre Gange, efterhaanden som jeg kom nærmere. Efter dette kunde jeg ikke tvivle om, at jeg havde overrasket den rugende Hun, og dog viste det sig ikke at være Tilfældet; Reden var ikke til at finde. Imidlertid var

jeg inde paa, at jeg maatte kunne finde Reden, og jeg mente, at det lettest og naturligest kunde ske ved en Overrumpling; jeg forlod derfor Pladsen og tog en Tur ind over Klitterne. Da jeg senere vendte tilbage, skete det med største Forsigtighed. Han-
 nen holdt stadig Vagt, og Hunnen laa, men paa et nyt Sted og tilsyneladende for højt paa Sandet til, at det kunde være paa Reden. Mit Mod begyndte derfor allerede nu at synke, og det viste sig at være med Grund, thi Reden var ikke der. Hvor nødigt jeg end vilde, maatte jeg »give fortabt«; jeg havde allerede anvendt for megen Tid paa dette Par, men næppe havde jeg dog taget Beslutningen, før jeg saa Æggene for Fødderne af mig. Reden, der bestod af en Fordybning i Sandet uden noget som helst tilbragt Materiale, indeholdt 3 Æg. Det viste sig, at Hunnen begge Gange efter at have forladt Reden, havde »ligget« i c. 50 Meters Afstand fra denne. — Herfra tiltager Strandskaden mod Nordvest, og den var talrig paa den nordligste Del af Grønningen. Jeg fandt enkelte af dens Reder paa Overgangen mellem Strand og Eng, men tilfældigt; thi Fuglene havde forladt dem i god Tid. Tillige saa jeg en Mængde Fordybninger, som Fuglene havde dannet i Sandet paa Sandrevlerne ud for Grønningen; enkelte af dem syntes at være færdige Redehuller, idet de var fasttrampede omkring paa Siderne og delvis brolagte med Muslingskaller; men de fleste gjorde dog Indtryk af kun at være Baskehuller. Fra Grønningen er Fuglen aftagende mod Vest, og paa Øens nordvestligste Del ses kun ganske enkelte Par. Vi har her utvivlsomt Øens fredeligste Egn, men det er dog ikke nok; thi ud herfor ligger de vidtstrakte Søren Jessens Sande, der i Ebbe tørlægges til langt over mod Skallingen, og derved afskæres Fuglene fra let Adgang til Føde. Længere mod Syd afhjælpes efterhaanden dette, og Fuglen tiltager i Antal, men dog kun for et Øjeblik; thi snart møder en ny Hindring: Fanø Vesterhavsbad. Uroen her i Maanederne Juni—Juli maa Vade-
 fuglene kende; thi de holder sig borte fra den stærkt befærdede Strand til begge Sider for Badestedet. Mod Syd nærmer vi os Redningsstationen, før vi igen mærker nogenlunde Fred; men dermed har vi ogsaa Strandskaden igen, og den holder sig nu ret talrig og ret ensartet i Antal til Øens sydvestlige Del; dog er den her foruden at være forsigtig og aarvaagen tillige paa-
 faldende ængstelig for sin Rede, og den tager gruelig paa Vej, saalænge man er paa dens Enemærker. Reden har den snart

paa Stranden og snart i Klitterne, men i begge Tilfælde viser den, at den kun venter Faren fra een Side, nemlig fra Stranden. Her staar Vagtposterne. Findes Reden paa Stranden, vil man nu og da, hvis man er særlig opmærksom, paa meget lang Afstand kunne se Hunnen løbe fra Reden, hvorpaa begge Fuglene tager Stade paa Stranden, indtil man kommer dem nogenlunde nær; de gaar da paa Vingerne og flyver begge stiltiende ind over Klitterne, men vender umiddelbart efter tilbage skrigende og ængstelige. Dette gentager sig oftest flere Gange, og det er tydeligt at forstaa, at Fuglene dermed vil fortælle, at Reden ligger i Klitterne. Er Reden derimod virkelig i Klitterne, ser man kun Vagten alene paa Stranden eller paa en Udkigspost paa en af de yderste Klittoppe. Den forholder sig rolig, saalænge man er paa Afstand, men det varer ikke længe, før den ses trippe rundt og blive betænkelig, og selv om man ikke gør mindste Tegn til at ville forlade Stranden, ser den dog nu Faren altfor overhængende. Den flyver op og ind over Klitterne, og jeg ser nu i Tankerne Hunnen faa streng Instruks til øjeblikkelig at forlade Reden. Vagten kommer imidlertid tilbage, flyver igen ind over Klitterne, og dette gentager sig oftest 3 Gange. Sidste Gang kommer begge Fuglene. Paa Øens sydvestlige Strand, hvor der var overordentlig rigeligt med opskyllede Smaamuslinger, var Fuglen noget talrigere; men dens Opmærksomhed var ogsaa her alene henvendt paa Stranden. Vi er nu naaet til Øens Sydspids og er dermed inde paa Byen Sønderhos Territorium; vi kan derfor ikke vente at træffe Strandskaden foreløbig. Men lang bliver Ventetiden dog ikke, thi umiddelbart Nord for Sønderho begynder de frodige Engstrækninger, hvor der efter alt at dømme hersker fuldkommen Fred i Yngletiden. At Strandskaden skulde findes her, havde jeg dog næppe turdet vente; thi jeg antog, at den foretrak sandede Strækninger og sandet Strand, og det forbavsede mig derfor at se den endog langt talrigere her end andetsteds paa Øen. Overalt hvor jeg kom, dukkede den frem over Græsset, oftest saa kun Hoved og Næb var synligt, men dog først efter at den i krybende Stilling havde fjernet sig tilbørligt fra Reden. Paa enkelte Steder kunde jeg tælle indtil 20 Fugle omkring mig, og noget særligt Tegn paa Ængstelse viste de ikke her. Enten forblev de roligt paa Engen, eller de fløj til Stranden og anbragte sig paa den delvis tørlagte Havbund. Rederne havde den oftest 50 à 100 Meter fra Stranden,

og i Modsætning til Rederne i Klitegnene, der bestod af en Fordybning i Sandet, enten ganske nøgen eller brolagt med smaa Muslingskaller, bestod de her af en lav Fordybning i Engbunden, foret med et tyndt Lag Græsstraa. Omkring Reden til c. $\frac{1}{2}$ Meter fra Kanten var Græsset nedtrampet, og derfra førte Fuglens Løbegange, oftest 5 à 7, der senere forgrenede sig, indtil 10 Skridt ind over Engen. Talrig, omend i vekslende Antal, var den saaledes at træffe overalt paa Østerengen fra nogle faa Hundrede Meter Nord for Sønderho til Egnen omkring Næsset, det nordligste Punkt paa Halvøen, der ligger Østen for Rindby og Sandflod Hede. Fra Næsset vestpaa ses kun nogle enkelte Fugle søgende Føde paa Stranden, og paa Engstrækningerne fra Rindby til Nordby, ud for de opdyrkede Marker, findes den ikke. I Øens Indre kunde der træffes nogle faa Par paa Hedearealerne paa Øens sydlige Halvdel, og paa de store Lyngsletter mellem Rindby og Albuebugten opholdt sig adskillige.

Medens jeg udfør Skansen havde søgt efter Reden af det første Strandskadepar, kunde jeg ikke undgaa at lægge Mærke til et Par Præstekraver (*Ægialitis hiaticula*), der følte sig højst ulykkelige ved Situationen; dets Rede laa i Nærheden. Tilfældigt opdagede jeg den; den laa i Sandet og bestod af en lille Fordybning med iblandet gammelt Tang og belagt med smaa Sneglehuse og itubrudte Muslingskaller særlig paa den Side, der vendte ud mod Stranden, altsaa paa Fuglens Løbegang. Dermed var jeg inde paa Præstekravens bedste Lokalitet; den var meget talrig langs Grønningens nordlige Grænse, og utallige var de Huller, den havde dannet i det fine Strandsand. Ogsaa dens nære Slægting, Hvidbrystet Præstekrave (*Ægialitis cantiana*), opholdt sig her, men dog i langt ringere Tal. Disse to Arter har meget tilfælles ved Valget af Opholdsplads, men medens Stor Præstekrave til Redeplads foretrækker Overgangsbæltet mellem Strand og Eng, ynder Hvidbrystet Præstekrave fortrinsvis sandede Pletter, fyldte med smaa Muslingskaller. Findes saadanne paa tørt Terrain, er der al Sandsynlighed for, at der er Rede, men ikke desto mindre kan det ofte falde vanskeligt at finde den. Den ligner fuldstændig Omgivelserne. Oprindeligt bestaar den af en normal Redefordybning i Sandet delvis belagt med Stumper af Muslingskaller, men ofte findes den indtil halvt fyldt med disse, saa at kun Halvdelen eller en endnu mindre Del af Æggene, der ligeledes har Lighed med Omgivelserne, er

synlig. Jeg søgte dens Rede paa en c. 200 Meter lang og 50 Meter bred Sandrevle, »Skjelbanke«, beliggende c. 100 Meter fra Kysten ud for Grønningen. Ganske vist havde jeg ikke set Fuglen her, men Bunden var fortrinlig, og uagtet jeg fem Gange forgæves gennemsøgte Revlen fra Ende til anden, kunde jeg dog ikke tvivle om, at der maatte være Rede. Sjette Gang lykkedes det. Reden indeholdt 3 Æg; den var tæt belagt med Skaller og særlig tæt paa den Side, Fuglen benyttede, naar den løb til og fra. Fra Skjelbanke vestpaa aftager Arterne kendeligt, og ind for Søren Jessens Sande bemærkede jeg dem ikke. Langs Vestkysten ses den Hvidbrystede hist og her, dog med den Afbrydelse, Vesterhavsbadet forvolder, hvorimod Stor Præstekrave er mindre hyppig; begge Arter melder sig imidlertid igen, den Hvidbrystede særlig talrigt, paa Øens sydvestlige Strand, der med det tætte Lag Smaamuslinger, liggende som et Bælte paa Stranden, afgiver en fortrinlig Lokalitet for dem. Da jeg naaede hertil, var det mod Aften, og jeg kunde daarligt se Fuglene, men deres pibende Stemmer lød overalt, hvor jeg kom frem, og med faa Skridts Mellemrum laa Redehullerne, flere af dem indeholdende Æg. Da jeg passerede Øens Sydspids, noterede jeg de sidste Par. Ingen af Arterne blev set paa Østkysten.

Med Strandskaden og de to Præstekravearter har vi Vesterhavsstrandens faste Vadefugle, men jeg var saa heldig at træffe en tilfældig Gæst, Stenvenderen (*Streptilas interpres*), en ung Fugl, der opholdt sig c. 6 Km. Syd for Badestedet. Den var i Selskab med en Strandskade, og det saa ud til, at Fuglene satte megen Pris paa hinandens Selskab; de fulgte hinanden, som var det Moder og Unge. Da jeg kom dem nær, fløj Strandskaden bort, hvorimod Stenvenderen gav sig Tid til at undersøge Sandet under nogle omliggende Muslingeskaller, men muligt jeg nu blev for nærgaaende, thi den brød op og tog Retning mod Nord-øst ind over Klitterne, sandsynligt tagende Afsked med Fanø.

Omtrent ensartet Udbredelse havde Viben (*Vanellus cristatus*) og Rødbenet Klire (*Totanus calidris*); de var begge almindelige paa Grønningen og langs Østkysten, ligesom de var at træffe ved de fleste Klit- og Hededamme. Viben saa jeg desuden i Flok paa c. 70 Stkr. paa Grønningen, og en Flok paa 8 Stkr. drog over Sandflod Hede mod Syd. Mindre hyppig var Rylen (*Tringa alpina*), der ogsaa havde Tilhold paa Grønningen og paa Øst-

kysten, men Fuglestemmerne, der fra Grundene Øst for Fano lød ind over Land, fortalte, at adskillige tilbragte Dagen derude.

Paa Engstrækningerne opholdt sig tillige Brushanen (*Macchetas pugnaæ*), men meget sparsomt. Jeg saa ialt kun 5 Eksemplarer, nemlig tre ensomme Hanner, henholdsvis paa Grønningen, ved Rindby og c. 1 Km. Nord for Sønderho, og paa Engene Syd for Næsset opholdt sig et Par; alle Hannerne havde sort Krave. Ligesaa sparsomt var Hjejlen (*Charadrius pluvialis*), som jeg ikke havde ventet at træffe derovre. Den beboede Sandflod Hede, men mærkværdigt nok kun det nordvestligste Hjørne nærmest Rindby; 3 à 4 Par opholdt sig her, og paa en Hede-strækning c. 4 Km. Nord for Sønderho og grænsende op til Statens Arealer havde et enkelt Par slaaet sig ned. Ret almindelig var Dobbelt Bekkasin (*Gallinago scolopacina*), men kun ved de østre Hededamme og ved Klitdammene paa den sydvestlige Del af Øen. Endelig var Hvid Stork (*Ciconia alba*) til Stede som Ynglefugl; den havde Rede paa et Hustag i Rindby.

Paa østre Eng ud for Sandflod Hede saa jeg Storspoven (*Numenius arquatus*) i Flok paa 2 à 300 Stkr.; den var meget sky og yndede at opholde sig paa Grundene langt til Søs, men naar Floden kom, eller naar det lakkede mod Aften, tyede den til Land. Uden for Flok saa jeg den ikke, og der var intet, der tydede paa, at den var Ynglefugl paa Øen. Jeg noterer dette, fordi det for et Par Aar siden blev mig meddelt, at den havde ynglet derovre; Vedkommende mente endog at have set den med Unger paa Grønningen. Dog har jeg ikke turdet fæste Lid til Meddelelsen, saa meget mindre, som Grønningen ikke forekommer mig at være Terrain for den. Skulde den bosætte sig derovre, maatte det nærmest blive paa den sydøstlige Del af Sandflod Hede.

Endnu en Art bør nævnes, en Klireart (dog vistnok Svalekliren (*Totanus ochropus*)), som opholdt sig i Anlægget om Antonisens Fuglekøje, men som jeg desværre saa for flygtigt til med Nojagtighed at kunne bestemme.

Blandt Svømmefuglene var Graa Havmaage (*Larus argentatus*) langt den talrigste, og den var tillige den Art, der tiltrak sig størst Opmærksomhed, ikke alene paa Grund af dens anselige Størrelse og dens prægtige hvide Foraarsdragt, men ogsaa paa Grund af dens livlige Færd. Thi omend den hovedsagelig havde sit Hjem paa Øens sydlige Halvdel, kunde man dog træffe den

overallt. Jeg saa den paa Stranden fjernt fra Ynglepladsen, ofte i store Selskaber, og paa Grundene langt ude, eller jeg saa den paa dens Vej over Klitterne. Til Stranden kom den for i Vandlinjen at søge Føde til sig selv og til Magen, som laa derhjemme, men var den forsynet, og havde den udført sine Familiepligter, lagde den sig oftest til Hvile paa Sandet i kort Afstand fra Vandet. En stor Del af Dagen tilbragte den her; men ogsaa om Natten var den paa Færde. Ude fra Grundene lød da dens Stemme i Kor ind over Land, eller man hørte den, naar den enkeltvis, kommende fra Ynglepladsen, naaede Stranden og kaldende opsøgte Kammeraterne. Paa Sydfanø laa dens Hovedkoloni, og den havde hertil valgt Statens nyanlagte Plantage, utvivlsomt et heldigt Valg og vist næppe tilfældigt; den opnaede nemlig derved at komme under Statens Tilsyn, et Forhold af stor Betydning for den, eftersom Æggene er meget eftertragtede. Da jeg besøgte Terrainet, kom jeg fra de høje Vestklitter og fik derved fri Udsigt over en stor Del af Kolonien: jeg saa Hundreder, maaske Tusinder af Fugle for mig, men samtidig havde jeg Udsigt til Plantorboligen, og dette havde til Følge, at der straks kom løbende Bud med Forbud mod Æg-samlen. Der fortaltes mig nu, hvor vanskeligt eller rettere hvor umuligt det var at holde Uvedkommende borte. Baade fra Nordby og Sønderho kom Folk til, forsynede med Kurve, og særlig dristigt huserede de ved Dag gry. De mange tømte Reder vidnede ogsaa tydeligt nok om Besøgene. Men bortset fra Røverierne slipper Fuglene dog ikke helt uden at yde Vederlag for Afbenyttelse af Terrainet. Der foretages lovmæssig Indsamlen af Æg indtil 25 Maj, dog kun til Fordel for Plantagens Arbejdere; men sikkert er det ogsaa, at en fornuftig og hensynsfuld Indsamlen paa et saa tidligt Tidspunkt ikke i nogen Maade vil skade Bestanden. At opgøre, hvor mange Fugle der ialt behøver Plantagen, er vanskeligt, da Arealet er stort og Klitterrainet uoverskueligt; men Plantørassistenten, med hvem jeg senere talte, mente, at Antallet maatte blive mellem 2—3000 Par. Ogsaa uden for Statens Grund yngler den; jeg saa flere mindre Kolonier i Vestklitterne Syd for Plantagen, og paa Øens Østside traf jeg nogle faa Par ynglende i Klitterne sønden for Sandflod Hede. Reden, der oftest indeholder 2—3 Æg, anlægges snart paa fladt Terrain og snart paa Klittoppe eller paa Klitskraaninger; den bestaar af en Fordybning i Jorden, rigelig forsynet med Græs,

Marehalm, Lav eller lign., hvoraf Hovedparten dog er anbragt i Redens Sider; Redebunden er som Regel kun tyndt belagt. En Ulempe er der ved at have Fuglen boende i Statsplantagen, idet den nemlig ikke generer sig for at anlægge Reden i de nylig tilplantede Huller, og det er mere, end selv de haardføre Naaletræer kan taale.

I Selskab med Havmaagen traf jeg nogle faa Eksemplarer af Stormmaagen (*Larus canus*) fiskende paa Veststranden; den yngler næppe paa Øen. Ogsaa Hættemaagen (*Larus ridibundus*), der særlig paa Østkysten var ret talrig, søgte Selskab med sine store Slægtninge; dens Reder saa jeg ikke, men det er dog sandsynligt, at den yngler derovre. Tidligere skal den have haft en mindre Koloni i Vestklitterne umiddelbart Nord for Havmaagens.

Ternerne var meget faatallige. Jeg saa kun Havterner (*Sterna macrura*), der sparsomt opholdt sig paa Øens Nordende samt paa Stranden i Nærheden af Badet, og Dvergternen (*Sterna minuta*), der var ret jævnt fordelt paa Nord- og Veststranden fra Skansen til Øens Sydspids. To af Dvergternens Reder laa paa Skjelbanke, begge indeholdende 3 Æg; de var ligesom Hvidbrystet Præstekraves næppe kendelige fra Omgivelserne og derfor vanskelige at opdage. Den ene af dem var kun en Fordybning i det af Muslingeskaller rigeligt dækkede Sand, intet derudover; forsøgsvis drejede jeg med knyttet Haand nøjagtigt tilsvarende Fordybninger; den anden derimod var ekstra forsynet med Skaller, som Fuglen havde indsamlet umiddelbart op til Reden, der derved kom til at ligge omgivet af en Ring c. 5 ctm bred af nøgent Sand.

Takket være Fuglekøjerne fandtes en rig Bestand af Graaanden (*Anas boscas*). Ganske vist er Køjerne, hvori der aarligt indfanges Tusinder af Ænder, dog væsentlig fremmede gennemrejsende, i sig selv alt andet end gavnlige; men Fangsten er betinget af Fred, og som Følge deraf er et stort omliggende Areal og ligeledes en stor Del af Albuebugten ud derfor absolut fredlyst til enhver Tid af Aaret; ogsaa i selve Køjerne, endog i Fangsttiden, hersker forsaavidt Fred, som de Hundreder af Fugle, der besøger Dammen, ikke har Anelse om Fare, før de er i Fælden og dermed fortabte. Men hvad Virkning det har paa Ænderne, at de kan søge et sikkert Tilflugtssted, var forbausende at se. Jeg havde paa min Vandring Øen rundt ikke truffet Graaanden i aabent Vand, før jeg naaede Albuebugten, men her

laa den i Hundredevis; det var, som om alle Øens Andrikker havde samlet sig her, og omkring imellem dem svømmede Hunnerne med Ællingeflokken efter sig. Alt vidnede om Fred. — En Yndlingsplads havde de ogsaa i de store Hededamme Nord for Albuebugten: baade 1. og 2. Pinsedag laa her Flok paa over Hundrede Fugle, men de følte sig mindre trygge og lettede paa lang Afstand for at søge til Bugten. Overalt paa Øens sydlige Halvdel kan Graaanden finde Yngleplads, og i næsten enhver større Klittedam udruges et eller flere Kuld.

Ogsaa Gravanden (*Tadorna cornuta*) nyder godt af Freden. Jeg havde kun truffet nogle faa Par paa Grønningen og et enkelt Par paa Sydveststranden, men paa Østkysten var den almindelig, særlig ud for Køjerne. Medens jeg under en Frokosthvile paa en af de højeste Klittoppe her betragtede Fuglene i Bugten, havde jeg 17 Gravænder paa Stranden foran mig. I Køjeanlægene saa jeg dens Reder anlagt i kunstig Hule. Det bruges nemlig at udgrave Redehuler i Gærder eller paa Grøfteskraaninger for herfra med faa Dages Mellemlum at indsamle Æggene. Efter Oplysninger, jeg modtog, kan en enkelt Rede paa den Maade give indtil 24 Æg.

I de senere Aar har Ederfuglen (*Somateria mollissima*) indfundet sig som Ynglefugl paa Øens Østside; det er, saavidt jeg erindrer, 6 à 7 Aar siden, den første Rede blev funden; men siden da skal den være tiltaget i Antal. Jeg saa den ikke i Bugten, hvor den ellers ynder at opholde sig, men ud for Næsset traf jeg 11 Fugle, der efter at være opskræmmede tog Retning mod Køjerne.

Foruden de fritlevende Ænder har vi i Køjerne de stækkede og halvtæmmede Lokkeænder, bestaaende af Graaand (*Anas boscas*), Pibeand (*Anas penelops*), Spidsand (*Anas acuta*) og Krikand (*Anas crecca*). De fleste af disse er ude af Stand til at forlade Dammen, men enkelte har dog efterhaanden genvundet lidt af deres Flyveevne, og det er sandsynligt, at en Fugl nu og da i Yngletiden tager Rejsepas og anlægger Rede i Frihed.

Efter det Indtryk, Læseren nu vil have faaet af Fuglelivet, og da særlig Vade- og Svømmefuglelivet, paa Fanø, vil Billedet formentlig tegne sig saaledes, at Vestkysten er ret fattig paa Fugle, Østkysten derimod ret rig, samt at Aarsagen hertil hovedsagelig er de højst forskellige Naturforhold. Men samtidig vil det dog ogsaa træde tydeligt frem, at en væsentlig Betingelse for

et rigt Fugleliv er Fred, og paa dette Punkt er Udsigterne for Fremtiden maaske ikke de lyseste. Veststranden er som nævnt allerede nu ret stærkt befærdet i Sommertiden, altsaa i Fuglenes Yngletid, ikke alene af de bosiddende Badegæster, men ogsaa af de mange besøgende fra Fastlandet, og bedre vil det ikke blive derved, at det nærliggende Esbjerg er en By i stærk Opvækst. Men ogsaa for Østkystens Fugle synes det næsten, som om der kan melde sig en særlig Fredsforstyrrelse, nemlig Lækatten (*Mustela erminea*). Dens Livshistorie paa Fanø er ikke lang; det er, saavidt jeg erindrer, kun 6 Aar siden, jeg i Esbjerg-Bladene læste en Notits om, at Fanøbeboerne havde besluttet at indkøbe 30 Lækatte at udsætte paa Øen, en Beslutning der var ensbetydende med en Krigserklæring over for Vandrotten (*Arvicola amphibius*), der truede med at blive en alvorlig Plage. Selv har jeg under tidligere Besøg paa Grønningen været forbavset over den utrolige Mængde Rottenhuller overalt ved Vandløb og Vandhuller, men lige saa forbavset blev jeg denne Gang ved ikke at se et eneste. Jeg var derfor straks noget interesseret i Sagen, og da jeg fra Grønningen, som benyttes til Fællesgræsning af alle Nordbys Kreaturer, saa Hyrdehytten i det fjerne, lagde jeg Vejen derom for af Hyrden at faa nærmere Underretning om Krigens Forløb; og jeg gik ikke forgæves. Han fortalte mig, hvor nødvendigt det havde været at gøre noget; thi Rotten drev tilsidst sin Dristighed saa vidt, at den ved Nattetid i samlet Trop kunde drage over Klitterne for at gøre Indhug i de mange smaa Kornmarker, som ligger i Klitdalene mellem Grønningen og Nordby. Naar Høsten kom, kunde der paa enkelte Steder være kun Straaet tilbage. Nu var det dog heldigvis anderledes; Lækatten havde udført sit blodige Hverv, og man saa kun sjældent til Rotter. Men paa mit Spørgsmaal om, hvad man da nu fodrede Lækattene med, rystede han noget betænkeligt paa Hovedet; han havde just Dagen i Forvejen set een med en Stær i Munden forsvinde mod Klitterne, og Aaret forud havde han ved at efterse en Brønd, der var beboet af Lækatte, fundet en Del Fugle og Harekillinger i raadden Tilstand flyde paa Vandet. Ogsaa i Fuglekøjerne, hvor jeg ligeledes forhørte mig, saa man noget betænkeligt paa Sagen. Man var ganske vist Lækatten taknemmelig for, hvad den havde udrettet; men at den nu syntes at have kastet sin Kærlighed paa Lokkeænderne, kunde man dog ikke andet end se skævt

til. En Trost havde man imidlertid i, at Fælden, som tidligere væsentligt var beregnet til at tage Katte, havde forringet Bestanden af Lækatte med flere Hundrede. Men er det saa galt, som det blev fortalt, ser det alt andet end lysteligt ud for Østkystens Wade- og Svømmefugle.

MINDRE MEDDELELSER.

EN IAGTTAGELSE OM GØGEN. Kan en Gøg genkende sin Plejemoder fra det ene Aar til det andet? En af mine Korrespondenter, en yngre for Naturhistorien interesseret Mand, hørte en Dag i Juni 1910 ved Gaarden Ravnaa i Mo (Helgeland), mellem Kl. 8 og 9 om Morgenen, at en Gøg skratetede og gol lige udenfor hans Hus. Han fik straks Øje paa en liden graa Fugl, »med nogenlunde lang Hale«¹, som med den største Iver samlede langbenede Insekter², hvormed den fløj op og madede Gøgen, som sad paa en Pæl. Gang paa Gang kom den flyvende hen og stak Insekterne ind i dens aabne Gab; Gøgen gol indimellem og syntes at befinde sig saare vel ved dette Tegn paa Venskab. Undertiden fløj den Lille op paa Gøgens Ryg, medens den sad dels paa Marken, dels oppe i et Træ. Denne Fodring fortsattes længe, og da Iagttageren endelig forstyrrede Legen, og Gøgen fløj, fulgte den lille efter fra Sted til Sted, eller nøjagtig saaledes, som Plejemoderen gør under Opfostringen af Gøgeunger senere paa Sommeren.

Muligvis har enkelte af Tidsskriftets Læsere gjort lignende Iagttagelser.

Zoologisk Museum. Christiania 22 Oktober 1910.

R. COLLETT.

HVORLEDES ANBRINGER GØGEN SIT ÆG I EN REDE, DER ER OVERDÆKKET? Den 10 Juni saa jeg en Gøg hoppe omkring paa Opfyldningen ved Horsens Havn; i Nærheden af den løb en gul Vipstjert (*Motacilla flava*), men desværre var jeg saa langt fra Fuglene, at jeg ikke med Nøjagtighed kunde følge

¹ Iagttageren ansaa den for at være en Graa Fluesnapper, men det er sandsynligere, at det har været Engpip-Lærke (*Anthus pratensis*), der gennemsnitlig udruger det største Antal Gøge i Norge.

² Sandsynligvis Stankelben (*Tipulidæ*).

deres Bevægelser. Dagen efter fandt jeg Vipstjertens Rede med 5 Æg + Gøgeægget. Reden var anbragt i en Fordybning ind under Jorden, saa Gøgen absolut ikke kunde komme til at ligge paa Reden; den maa have lagt Ægget paa Jorden og derpaa med Næbbet lagt det ind i Reden. — Det vilde være interessant at faa at vide, hvorledes Gøgen finder en saadan Rede; om Plejemoderen frivillig viser den Reden, eller om den lægger sig paa Reden for at værge den for Gøgen og netop derved viser, hvor Reden er.

TH. JØRGENSEN, HORSSENS.

EN VINTERS FUGLE I LANDBOHØJSKOLENS HAVE.

For at faa et nogenlunde bestemt Indtryk af Fuglelivet en Vinter igennem paa dette Sted, hvor jeg har vænnet mig til at gaa og lægge Mærke til, hvad der kommer for, tog jeg mig sidste Vinter paa daglig at notere, hvad jeg saa (eller hørte). Jeg begyndte 17 November 1910 og sluttede 16 Marts 1911. Altsaa strakte Optegnelserne sig over 4 Maaneder, men ved Forsømmelser blev det akkurat 100 Iagttagedesdage — ret bekvemt, thi saa har man Procenterne med det samme. De iagttagne Fugle var — i systematisk Orden — følgende 16: Skov-Hornugle (*Otus vulgaris*)¹, Krage (*Corvus cornix*), Gærdesmutte (*Troglodytes parvulus*), Brunelle (*Accentor modularis*), Musvit (*Parus major*), Blaamejse (*P. coeruleus*), Graamejse (*P. palustris*), Solsort (*Turdus merula*), Rødkælk (*Erithacus rubecula*), Husspurv (*Passer domesticus*), Skovspurv (*P. montanus*), Bogfinke (*Fringilla coelebs*), Kærnebider (*Coccothraustes vulgaris*), Stillids (*Carduelis elegans*), Grønirisk (*Ligurinus chloris*), Dompap (*Pyrrhula vulg.*).

Ordner vi dem efter Antallet af de Dage, i hvilke de er iagttagne, faar vi følgende:

Solsort 100	Kærnebider 31	Blaamejse 5
Husspurv 100	Rødkælk 29	Skovspurv 4
Bogfinke 100	Brunelle 14	Graamejse 3
Grønirisk 91	Dompap 8	Hornugle 1
Musvit 86	Gærdesmutte 7	Stillids 1
Krage 39		

Hertil er der nu et Par Bemærkninger at gøre: En Fugl som Kragen frembyder intet af Interesse: dens Forekomst paa en saa

¹ At jeg har ladet denne Hornugle gaa videre til Hagerup (D. O. F. T. Bd. 5 S. 173) er begrundet i, at dens sky og urolige Væsen kunde tyde paa, at den befandt sig paa Træk; jeg har ellers aldrig set den her i Haven.

lille begrænset Lokalitet er ganske tilfældig. Anderledes derimod f. Eks. med Grønirisen; den var ret nøje knyttet til ganske bestemte Dele af Haven, særlig til Gruppen med Roser, hvor jeg søgte hen, naar jeg vilde have den noteret, og hvor den holdt paa med at pille Kærnerne ud af Hybenerne: man fik Indtryk af, at der var op imod en Snes Individuer. Kærnebideren kunde jeg ligeledes tage paa en bestemt Lokalitet, nemlig — hvad der ikke var saa underligt — under en Gruppe Kirsbærtræer; jeg saa hele Vinteren igennem kun 1 Individ, eller, for at være paa den sikre Side, jeg saa aldrig mere end 1 ad Gangen. En anden Fugl, som jeg ogsaa gik hen for at notere paa et bestemt Sted, var Brunellen: den opholdt sig altid i en Naurhæk, som mod N. adskiller Haven fra Jernbanen, og saas fordetmeste søge Føde paa Jorden under Hækken. En Fugl som denne, der er saa lidet iøjnefaldende — og om Vinteren er den fuldstændig taus —, bør man særlig lægge Mærke til m. H. t. Spørgsmaalet om Overvintring. Winge bruger Udtrykket: »nogle overvintrende«, og der foreligger jo ogsaa forskellige Meddelelser om dens Overvintring her i Landet. For Sverrig lyder Meddelelserne noget modsigende. Allerede i 1820'erne siges der: »Overvintrer ikke sjældent i det sydlige Sverrig«. Men Holmgren siger i sin »Skandinaviens Foglar« 1870 S. 164: »Man har . . . angivet, at den undertiden skulde overvintre hos os i de sydlige Provinser«, men Forf. ved ikke med Vished, om dette nogensinde indtræffer. Han indrømmer dog Muligheden af, at en og anden undtagelsesvis overvintrer. Hos Jägerskiöld og Kolthoff hedder det: »overvintrer ikke sjældent i det sydlige Sverrig«. I 5te Udgave af »Friederichs Naturgeschichte d. deutschen Vögel« (1905) siges der, at i Tyskland bliver der kun faa tilbage om Vinteren. Den minder i Virkeligheden meget om en Spurv, men selv for den nærsynede gør den sig bemærket ved, at man kan komme den meget nær, saa nær, at en Spurv forlængst vilde have taget til Vingerne. Dompappen iagttog jeg kun fra 23 Novb. til 4 Decb., men 10 Dage senere saa jeg den paa Vestre Kirkegaard. Skovspurven saa jeg Vinteren igennem kun 4 Gange, skønt jeg havde min Opmærksomhed særlig henvendt paa den: det var mig noget paafaldende. Hverken Gulsurv eller Tornirisk iagttog jeg; den sidste træffes iøvrigt hyppigt i Haven, den første sjældnere. Solsort, Husspurv, Bogfinke, Grønirisk og Musvit var altsaa de Fugle, der kunde iagttages daglig eller næsten daglig. Men alt i alt var det jo kun

et ringe Antal Fugle, og det kan være, at en Anden vilde have observeret flere. Det kunde ifølge Sagens Natur kun være en kort Tid, der daglig kunde anvendes paa Iagttagelserne. Men man faar ved daglig at notere et ganske andet tydeligt Billede af de paagældende Forhold end efter et almindeligt Indtryk. Betydning ud over den personlige Tilfredsstillelse faar det dog kun, naar mange gør det samme. O. G. PETERSEN, FREDERIKSBERG.

SYDLIG NATTERGAL (*Luscinia vera*). Det gaar undertiden os Botanikere saaledes med to beslegtede Planter, hvoraf den ene er almindelig, den anden sjælden, at man i Henhold til Beskrivelsen af og til fejlagtig tror at have den sjældne for sig, fordi Beskrivelserne ikke er i Stand til at angive den karakteristiske Forskel. En skønne Dag staar man saa Ansigt til Ansigt med den sjældne og opdager, at der ikke kan være Tale om Fejltagelse. Omtrent paa samme Maade er det gaaet mig med den sydlige Nattergal. En Dag i første Halvdel af Maj (1911) gik jeg i Tartarins berømte — lille fredelige — By Tarascon i det sydøstlige Frankrig og hørte pludselig fra en Have Fuglesang, der baade var mig bekendt og fremmed, og jeg var straks paa det rene med, at det var *Luscinia vera*; men den Gang lik jeg nu ikke saa meget af den at høre. En halv Snes Dage efter befandt jeg mig udenfor Ravenna, for at besøge Theodorik den Stores Gravmæle, der ligger omgivet af ældre Haver og Trævækst. Her var der god Lejlighed til at høre Nattergalen. Men mit egentlige Indtryk heraf var ikke saa meget det at høre den smukke Sang, som det var det levende Indtryk af, at en Forveksling med *L. philomela* (der iøvrigt slet ikke forekommer paa disse Steder) simpelthen er utænkelig. Eller med andre Ord: Man behøver ikke at gaa og være bekymret for, om dog ikke den eller den Nattergal, man hører, skulde være den sydlige. Nej, Forskellen er saa paafaldende, at man sikkert straks vil være paa det rene med, hvad det er, man har for sig. Hvori saa denne Forskel bestaar, er en anden Sag; det skal jeg ikke komme ind paa her, da det saa mange Gange er »sat ud«, og det maa høres. Dog kan jeg ikke tilbageholde den Bemærkning, at Tonerne ly-ly-ly spiller en stærkt fremtrædende Rolle, hvorved der kommer noget frem, der minder om Hedelærken, og saa det, at der er meget mere Kontinuitet i Foredraget.

O. G. PETERSEN, FREDERIKSBERG.

MERE OM DEN SYDLIGE NATTERGAL. Professor O. G. Petersens Meddelelser om den sydlige Nattergal mindede mig om mit eget første Sammentræf med denne Art. Som saa mange andre var jeg ogsaa opvokset i den Tro, at vi her i Landet kunde træffe begge Nattergalearter, og fra mine yngste Aar lyttede jeg efter de beskrevne Forskelligheder i Sangen; men efterhaanden var jeg dog kommen til det Resultat, at af de vel nok flere Hundrede Nattergale jeg havde hørt, var der ingen der afveg saa stærkt, at man kunde antage den for *Luscinia vera*.

Nu er det jo saaledes, at en stor Del af dem, der beskriver Nattergalens Sang, overhovedet kun kender den ene af Arterne; jeg havde dog faaet at vide, at Forskellen i Virkeligheden er saa stor, at der ingen Forveksling er mulig; bl. a. havde Knud Andersen skrevet til mig fra Bulgarien »her vrimler af *Luscinia vera*, hvis Sang er ganske forskellig fra vore nordlige Nattergales«. Først i Foraaret 1903 fik jeg selv den sydlige Form at høre. Fra Hamburg var jeg d. 6 Juni taget et Par Mil sydøst paa med Banen til Byen Bergedorf og gik herfra en Spadseretur paa 15 km, til Sanatoriet Edmundstal. Tilhøjre havde jeg et godt Stykke borte Elben, der her deler sig i flere Arme og omslynger den Landstrækning der hedder Vierlanden; tilvenstre strakte sig langs hele Vejen et ret regelmæssigt delvis skovbevokset Højdedrag, saa langt Øjet rakte; jeg tænker mig, det er Resten af gamle Klitter, fra den Tid Elben her ikke var en Flod men en Havbugt — maaske det er forkert. Oppe fra dette Højdedrag hørte jeg paa flere Steder en mig ukendt Sanger. Fuglen saa jeg ikke, men efter Sangen at dømme, nærrede jeg ingen Tvivl om, at jeg havde den sydlige Nattergal for mig; næste Dag fik jeg Bekræftelse herpaa.

Da jeg om Aftenen kom til Berlin Kl. 12, stod mine ornithologiske Venner paa Banegaarden og anmodede mig om at stille der næste Morgen Kl. 6 — Ornithologer er meget ivrige. Vi tog ud nordpaa til en lille Station Lehnitz, og da vi gik herfra, sad der tæt ved Stationen et Par Meter oppe i et Træ en *Luscinia vera* og sang ganske uforstyrret. Her kunde jeg baade se og høre den, og jeg stod længe og saa paa Fuglen; om Aftenen da vi tog hjem med Toget, var den der igen; senere hørte jeg den længere nede i Tyskland.

Professor Petersen vilde ikke gaa ind paa nærmere at ud-

vikle, hvori Forskellen paa de to Arters Sang bestaar; jeg har nu ikke været saa bange, og jeg forsøgte at udvikle denne Forskel i en lille Artikel jeg skrev i »Ornithologische Monatsberichte« i Februar 1904, betitlet »Nachtigall und Sprosser«. Anledningen til denne Artikel var en Afhandling af Kleinschmidt, hvori han hævdede, at den sydlige og nordlige Nattergal ikke var artsforskellige. Jeg skrev bl. a. den Gang, at den sikreste Maade til at erkende Forskellen i Sangen, var at optage de to Arters Sang i Grammophon; dette er ogsaa senere sket, i hvert Tilfælde for den sydlige Nattergals Vedkommende. Om denne Arts Sang skrev jeg i den omtalte Artikel følgende: »I *Luscinia veras* Sang findes ikke de talrige urene, pibende og snerrende Toner, som den nordlige Nattergal har, derimod savner man dennes henrivende dybe Kluk. Strofen er ogsaa langt mere ensartet bygget, uden de hyppige og uregelmæssige Pauser, som findes hos den nordlige Form. Medens den nordlige Nattergals Sang i saa Henseende mest ligner Sangdroslen, minder den sydliges mere om Havesangerens »sagte rislende Kildevæld af Toner«.

En Forveksling af Sangen hos disse 2 Arter er efter min Mening ganske umulig for enhver med lidt Øre for Fuglesang; den er mere forskellig end Havesangerens og Munkens Sang, end Sangdroslen og Solsortens; en anden Sag er derimod, at der i Sangen vel er Lighedspunkter, som forraader de 2 Arters Slægtskab«.

Sydfyn har jo været betragtet som det Sted i Danmark, hvor den sydlige Nattergal særlig skulde træffes, og efter A. Madsens Artikel her i Tidsskriftet¹ ved vi, at det er fra afdøde Rostrups Skaarupoptegnelser, at denne Antagelse stammer. Selvfølgelig har jeg ivrig lyttet efter dens Sang under mit 4aarige Ophold herovre, men hidtil forgæves. I dette Foraar har jeg vel mindst hørt 20 forskellige Nattergale, men alle har tilhørt den nordlige Form. Naturligvis er der i og for sig intet umuligt eller urimeligt i, at den sydlige kunde indvandre hertil, men foreløbig gør vi klogest i, ikke at regne den som dansk Ynglefugl.

O. HELMS, NAKKEBOLLEFJORD.

HÆTTEMAAGEÆGS FORSVINDEN FRA REDERNE. Da jeg i min Ferie kom paa Egholm, 1 Juli 1911, var der ingen formaalstjenlige Hættemaagefamilier ved mit Fotografihus. Jeg fandt da en Rede med 3 Æg i, og flyttede Huset derhen. Det

¹ Aargang 5. Hæfte III.

generede ikke Parret det mindste, de rugede eksemplarisk videre. Der var altid en af dem paa Reden, den forlod aldrig Reden, undtagen naar den blev skræmt bort, og kom da hurtig igen.

2 Juli var der 3 Æg i Reden, i en Naborede var der 2.

Jeg havde ventet, at der snart maatte komme Unger, da det jo var ualmindelig sene Æg (de fleste Par havde Unger, der var ca. 2 Uger gamle), men heri blev jeg skuffet, saa jeg fik ikke den Serie Familiebilleder, som jeg havde gjort Regning paa.

13 Juli forsvandt 1 Æg fra min Rede, samtidig forsvandt 1 Æg fra Naboreden.

15 Juli forsvandt det andet Æg fra Reden, og det tredie antog jeg for raaddent. I Naboreden forsvandt det andet Æg.

16 Juli skaffede jeg Parret 2 nye Æg, paa hvilke Ungerne havde begyndt at bryde Hul. Det raadue Æg lagde jeg over i Naboreden. Begge Par begyndte straks at ruge de nye Æg.

17 Juli om Morgenen var 1 Unge kommen ud i min Rede, samme Aften Kl. 7 var den anden Unge kommen ud.

18 Juli. Begge Unger var i Reden hele Dagen, og blev passende eksemplarisk af begge Forældre. Den ene Gamle forlod ikke Reden, før den anden kom hjem. Fodring var begyndt.

18 Juli Kl. 7 Aften var den først udrugede Unge forsvundet.

19 Juli mellem 11 og 1½ Middag forsvandt den sidst udrugede.

Det lykkedes mig at finde endnu et Æg i Kolonien, i hvilket der var en Unge i Færd med at bryde ud.

19 Juli Kl. 3 Em. fik Parret det ny Æg, som de straks gik i Gang med at ruge.

20 Juli Kl. 9 Morgen var Ungen ude af Ægget, frisk og rask.

20 Juli Kl. 9¼ var Ungen forsvundet, medens jeg havde fjernet mig i dette Kvarterstid.

Nu var der altsaa gaaet 6 Æg tabt fra min Rede, og 2 fra en Naborede.

Jeg opdagede nu, at en Stormmaage til Stadighed havde taget Ophold paa Taget af mit Fotografihus, som kun laa 2 Meter fra Reden.

Nu var der ikke flere gode Æg at opdrive i Kolonien, men jeg fandt 2 daarlige. Af det ene manglede endda den ene Ende, som kun var dækket af den hvide indvendige Hinde.

20 Juli Kl. 10 lagde jeg disse 2 daarlige Æg i Reden, og en halv Time efter gik Parret i Gang med at ruge disse.

20 Juli Kl. 5 var det bedst udseende af disse Æg forsvundet, det andet tog jeg saa væk; nu var jeg selv meget ked af det.

21 Juli om Morgenen fandt jeg tilfældig en nyudruget Stormmaageunge, og det faldt mig ind at prøve, om Hættemaagerne vilde antage sig denne.

21 Juli Kl. 10 — altsaa da Reden havde været tom i 17 Timer. — lagde jeg Stormmaageungen i Reden, og Kl. 10¹/₂ begyndte Parret at ruge den.

22 Juli var Ungen der.

23 Juli var Ungen forsvunden.

Det her omhandlede Par var jo ualmindelig sent rugende, jeg vil antage ca. 4 Uger senere end normalt, og Parret har sandsynligvis haft mindst et mislykket Kuld Æg, før jeg begyndte at iagttage dem.

Jeg er nu mest tilbøjelig til at tro, at det er Stormmaager, der stjæler Hættemaagerens Æg og Unger. Der var i Aar flere Stormmaager end ellers i en Kreds om Kolonien.

C. RUBOW, KØBENHAVN.

GUL VIPSTJERT (MOTACILLA FLAVA [TYPICA?]) I DET RØDE HAV. Den 7 April 1912 paa 35° 50" n. Br. og 21° 3" ø. L. ca. 2 Døgns Rejse fra Port Said satte en Gul Vipstjert¹ sig paa Damperen »Büløw«, ombord paa hvilken jeg var; med Undtagelse af enkelte Maager den foregaaende Dag var der ikke set Fugle siden Afgang fra Neapel 5 April. Ingen af de ombordværende ca. 500 Passagerer kendte Fuglen, der syntes uanfægtet af alt det Liv, der omgav den. I lynsnart Løb for den hen over Dækket, saasnart den opdagede en Kakerlak, Flue el. l. Passagerer og Besætning gennemrodede derfor i de følgende Dage indtil Ankomsten til Port Said, hvor Fuglen forsvandt, alle mørke Kroge for at finde Insekter til den. Fløjtede man, lagde den Hovedet paa Skakke, plirede med Øjnene, og hvis den saa, at der intet var i Haanden — den kunde tydeligt se det i ca. 3 M. Afstand, og det var umuligt at narre den — blev den roligt siddende. Saa den, at man lagde et Bytte paa Dækket, kom den farende i saa stærkt et Løb, at den, naar den skulde standse, gled helt bagover, bremsende med Halefjerene og strittende imod

¹ Meddelelsen angiver ikke Fuglens Navn, men en vedlagt Tegning med særdeles nøjagtig Beskrivelse og Angivelse af Farver, lader ingen Tvivl om, at Fuglen er Gul Vipstjert, sikkert nok *M. flava typica*. Red.

med Kløerne. Beholdt man Byttet i Haanden, fløj den op og satte sig der, snappede det og fløj saa ned igen efter at have kigget sig noget omkring og pliret med de smaa kloge Øjne. Paa anden Dagen efter dens Ankomst kneb det med at skaffe tilstrækkeligt med Insekter; den syntes at være umættelig. Hver Gang den saa, at der kom et Menneske, før den hen til ham, og fik den intet, kilede den meget ivrigt bagefter, indtil Vedkommende forsvandt ind ad en Dør. Natten tilbragte den paa øverste Dæk mellem Redningsbaade og Tovværk; den fløj herop kort før Solnedgang.

BISGAARD THOMSEN, BANGKOK.

NOGLE VARIETETER FRA STEVNS. I Aarenes Løb har jeg iagttaget følgende Varieteter her i Stevns:

1. Skade (*Pica caudata*). Om det afbildede Individ har jeg skrevet i min Redegørelse om Stevns Fugle i dette Tidsskrifts Decemberhefte 1909. I 1885 opholdt den sig ved en Gaard paa Sierslev Mark, nær her ved Storehedinge. Den var da ikke parret, men i 1886 var den flyttet til Holtug, og dette Aar og det følgende var den parret med en almindeligt udseende Skade: begge Aar fik den 2 Unger af Farve som den selv og 2 som almindelige Skader. Ungerne blev snart dræbte, og endelig i Januar 1888 blev den selv dræbt. Den er gullig hvid paa Krop, Hale og Vinger, medens Hoved, Hals og Bryst er chokoladebrunt farvet. Næbbet er sort, Iris brun, Benene sorte. Kon ubestemt.

2. Forstuesvale (*Hirundo rustica*). Ved Gjorslev Møllesø, en ca. 150 Tdr. Land stor Sø nær Gjorslev, rundt om bevokset med Tagrør, samles om Efteraaret Svaler i tusindvis for at overnatte i Rørene. Her har jeg nogle Gange ved Aftenstid iagttaget lysere — tilsyneladende hvide — Individuer, et Aar endog to, jagende Insekter, før de endelig satte sig til Hvile med Kammeraterne. Det afbildede Eksemplar er mig imidlertid tilsendt fra Boelsskov, en under Grevskaftet Bregentved hørende Skov, nær Juellinge. Den er gullig hvid overalt, kun Struben er svagt brunlig gul farvet, tydeligt en Rest af den almindelige Svalens brune Farve. Næbet og Benene er sorte, Iris brun. Han.

3. Lærke (*Alauda arvensis*). Den afbildede Lærke opholdt sig i Frøslev flere Aar; Gaardejeren kendte den godt og hilste dens Genkomst hvert Aar med Glæde. Et Efteraar, den 22 Oktbr. 1886, kunde han dog ikke styre sin Lyst til at se den nærmere

og dræbte den. Det er en Han, renhvid med isprængte Fjer af den almindelige Type, særligt paa Halsen og Ryggen, ligesom Halefjerene ogsaa ligne den almindelige Lærkes, dog noget lysere; Haledækfjerene ere hvide. Næb og Ben gule, Iris brun.

4. Sjagger (*Turdus pilaris*). Den 30 Januar 1897 blev dette Individ skudt ud af en Flok almindelige Sjaggere paa Lillehedinge Mark. Bundfarven ren hvid, men overalt paa Kroppen findes isprængt Fjer som paa en almindelig Sjagger. Halen og Hale-

dækfjerene ere mørke, næsten sorte, undtagen de to yderste Halefjer i højre Side, der ere rent hvide. Næbet er lyst, Benene sorte, Iris brun. Han.

5. Spurv (*Passer domesticus*). Her i Byen, som forresten andre Steder, ses jævnlig Husspurven med enkelte hvide Fjer i Vinger og Hale. I 1890 fandtes to rent hvide Individuer udklækkede i en større Gaard her i Byen med Landejendom. Det ene blev skudt, mens det andet frelstes foreløbigt, dog forsvandt det senere. Det er en Albino, med rød Pupil, hvid paa Næb og Fødder. Fjerene overalt hvide. Køn ubestemt.

6. Bomlærke (*Emberiza miliaria*). Lystfarvede Bomlærker ere ikke helt sjældne. Jeg har set saadanne af og til. I min Samling findes to Eksemplarer, en fra Valløby, skudt 30 Oktober 1897 og en fra Sierslev Mark, skudt 22 Februar 1905. Det er det sidste Eksemplar, der er afbildet. Den er med hvid Bundfarve, men rigelig isprængt med almindeligt farvede Fjer paa

Kroppen, og paa den mørkere Plet paa Brystet hos almindelige Bomlærker findes de særligt rigeligt. Haandsvingfjerene ligne en almindelig Bomlærkes, dog lidt lysere. Halen ogsaa lysere end almindeligt. Næb og Ben lyse. Køn ubestemt.

Agerhøne (*Perdix cinerea*). Den 26 September 1904 skød Forpagter V. Hvidberg, Søholm, en lys Varietet ud af en Flok almindelige Agerhøns. Den er gullighvid med enkelte rustfarvede Fjer. Haandsvingfjerene ligne almindelige Agerhønsfjer. Hist og her findes paa Ryggen en almindelig farvet Fjer. Næb og Ben lyse. Køn ubestemt.

Eksemplaret findes udstoppet hos Forpagteren.

H. ARCTANDER, STOREHEDINGE.

TILFØJELSE TIL AFHANDLINGEN »HEJREKOLONIER I DANMARK».

AARGANG 6. HEFTE II—III.

AF

V. WEIBÜLL.

Vejlø Skov (Vestenskov Sogn) under Hovedgaarden Fredsholm. »Sidst i 1850erne bosatte Kolonien sig. Den talte i 1864 omkring 200 Par, hvilket Tal holdt sig nogenlunde uforandret til omkring 1880, endskønt der blev skudt ca. 100 Fugle hvert Aar. Derefter gik Bestanden hurtigt tilbage og forsvandt helt i Løbet af et Par Aar. uagtet der slet ikke blev gjort Jagt paa Fuglene, da Kolonien begyndte at aftage. Grunden til Koloniens Forsvinden er ukendt, mulig har dog en Skovmaarfamilies Indvandring i Koloniens Distrikt bidraget dertil« (Redaktør C. Govertz Jensen).

AFDØD ORNITHOLOG.

Der ligger foran mig et lille Hæfte med sirligt beskrevne løse Blade, guldene af Tiden og gennemtrængte af Tobaksrøg, umiskendeligt bærende Vidnesbyrd om den lange Aarrække de har tilbragt paa Hylden hos den afdøde Læge og Ornitholog D. Bølling i Ringsted. Det er Optegnelser nedskrevne for 60—70 Aar siden, dels korte Uddrag af forskellige ornithologiske Værker, mest originale Optegnelser om Fugle sete af Forf. Hensigten med disse Blade har muligvis været at offentliggøre

dem: de bærer Numre fra 18—483, men hvad disse Numre svarer til, ved jeg ikke; der findes kun et halvhundrede Blade.

Papirerne har jeg faaet til Gennemsyn fra den afdødes Søn, Skovrider Bølling, Hanneslund, der selv var i nogen Tvivl om, hvorvidt Optegnelserne virkelig hidrørte fra hans Fader, da de var skrevne med gotisk Skrift og afdøde Bølling altid benyttede latinske Bogstaver. Men ved de sidste af Optegnelserne lindes denne Skrift, og iøvrigt er der heller ingen Tvivl, thi en Del af lagttagelserne findes hos »Kjærbølling« under Bøllings Navn. Alle vi, der har indsugget vor første ornithologiske Viden gennem Kjærbøllings Bog, vil ogsaa fra den mindes Bøllings Navn, der i ornithologisk Henseende allerede havde en historisk Klang sammen med Navne som E. Hage, Fischer, Conradsen, Theobald o. s. v. Bølling var vel nok den sidste af disse Ornithologer, hvis Virken falder i og efter Midten af forrige Aarhundrede. Selv levede han rask og rørig blandt os som praktiserende Læge, indtil han 15 Februar 1912 døde i sit 85de Aar.

Bølling var født 6 Maj 1827, blev Student i 1848 og deltog i Trearskrigen, først som frivillig Underofficer, senere som Underlæge, studerede nogle Aar Zoologi og tog medicinsk Embedseksamen i 1857, praktiserede derefter i Glumsø og fra 1861 i Ringsted, hvor han virkede til sin Død.

Bølling var til det sidste interesseret for Naturen i alle dens Former ikke blot for Ornithologien; af »D. o. F.« var han Medlem fra dens Stiftelse og omfattede dens Virksomhed med Interesse. I Literaturen har han ikke sat sig Spor udover de lagttagelser, der findes hos Kjærbølling. I hans Optegnelser findes imidlertid adskilligt, som ikke er medtaget hos Kjærbølling, og som vel er værd at bevare: de vil derfor fremkomme samlede i næste Hæfte af Tidsskriftet.

O. H.

INDEX.

- Acanthis elegans* 24, 52, 197, 230, V. XIV, XVI, XVII.
Accentor modularis 186, 216, 230, 231, XVII.
Accipiter nisus 111, 120, 177, V, IX.
Acredula caudata 187, V, VII, IX.
Acrocephalus arundinaceus 189, IX.
 — *palustris* 24, 50, 189, XIV.
 — *phragmitis* 24, 50, 189, 217, XIV.
 — *turdinus* 145, 189.
Actitis hypoleuca 61, 133, 169.
 — *hypoleucus* 61, 133, 169.
Aegithalus pendulinus III.
Agergaas 158.
Agerhone 239, V.
Alauda alpestris 79, 143.
 — *arborea* 61, 184.
 — *arvensis* 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 20, 21, 22, 25, 26, 28, 29, 49, 62, 97, 184, 215, 237, 238, V, IX.
 — *cristata* 143, 184.
Alca impennis 58.
 — *torda* 151.
Alcedo ispida 140, 158, 178, III.
Alk 151.
Alkefugle IV.
Allike 61, 179, VII.
Alpesejler 158.
Ampelis garrula 55.
Anas acuta 59, 68, 111, 121, 227, V, XVIII.
 — *boscas* 4, 13, 17, 23, 25, 28, 36, 59, 111, 121, 160, 226, 227, V, VII, IX, XVIII.
 — *clypeata* 161.
 — *crecca* 65, 67, 106, 109, 111, 121, 122, 126, 127, 160, 227.
Anas penelops 4, 8, 25, 36, 66, 67, 68, 111, 121, 160, 227, V.
 — *querquedula* 160, XVIII.
 — *streperus* 65, 68.
And 4, 104, 105, 116, 121.
Anser albifrons 74, 76, 98, 124, 130.
 — *albifrons gambeli* 73, 75, 76.
 — *arvensis* 158.
 — *cinereus* 130, 163.
 — *leucopsis* 130.
 — *segetum* 163.
 — *torquatus* 6, 17, 37, 164, VII.
Anthus aquaticus obscurus 191.
 — *arboreus* 61, 191, IX.
 — *obscurus* 191.
 — *pratensis* 8, 51, 61, 97, 190, 216, 229, V.
 — *trivialis* 61, 191, IX.
Aquila fulva 138.
Archæopteryx 152.
Ardea cinerea 78, 80, 104, 110, 111, 120, 123, 126, 175, 239.
 — *herodias* 78.
Astur nisus 111, 120, 177, V, IX.
 — *palumbarius* 115, 120, 127, 177.
Athene noctua 177.
Atling 160, XVIII.
Aythya affinis 69, 70, 71.
 — *marila nearctica* 69, 70.
 — *mariloides* 69.
Bekkasin, Dobbelt 96, 171, 224, V.
 — *Enkelt* 60, 171.
Bernicla torquata 6, 17, 37, 164, VII.
 — *leucopsis* 130.
Bjergand 68, 69, 70, 71.
 — *Amerikansk* 68, 69, 70.
Bjerglærke 79, 143.

- Bjergvipstjert 145.
 Blaahals 58.
 Blaakjælk 58.
 Blaamejse 24, 50, 187, 230, V, VII, XV, XVI, XVII.
 Blisgaas 74, 76, 98, 124, 130.
 — Amerikansk 73, 75, 76.
 Blishone 97, 165, V.
 Blodstjert 62, 194, 217, XVI.
 Bogfinke 24, 52, 61, 196, 218, 230, 231, V, VII, IX, XIV, XVI, XVII.
 Bomlærke 4, 25, 54, 147, 199, 216, 238, 239.
 Botaurus stellaris 135, IX.
 Bramgaas 130.
 Brokfugl 97, 167, 224, V, VII.
 Brunelle 186, 216, 230, 231, XVII.
 Brushane 4, 6, 7, 8, 11, 14, 16, 18, 41, 170, 224, XVIII.
 Bubo maximus 156.
 Buteo lagopus 60, 63.
 — vulgaris 60, 63, 106, 108, 109, 120, 122, 126, 127, 138, 176, XVIII.
 Bynkefugl 61, 194, 217.
 — Sortstrubet 61.
 Bysvale 61, 62, 182, 215, XI.

 Calidris arenaria 171.
 Cannabina linaria 198.
 — linota 12, 52, 61, 198, 216, 231, V, XIV, XVIII.
 Caprimulgus europæus 178, 218.
 Carduelis elegans 24, 52, 197, 230, V, XIV, XVI, XVII.
 Cepphus grylle 58, 78, 79.
 Certhia familiaris 186, IV, VII, XV, XVII.
 Charadrius auratus V.
 — morinellus 167.
 — pluvialis 97, 167, 224, V, VII.
 — squatarola 22, 38, 77, 167.
 Chaulelasmus streperus 65, 68.
 Chen hyperboreus 72, 73.
 — nivalis 73.
 Chrysomitris spinus 61, 145, 197, VII.
 Ciconia alba 8, 48, 60, 63, 97, 104, 106, 109, 111, 113, 116, 120, 123, 126, 127, 135, 175, 224, IX.
 Ciconia nigra 119, 120, 127, 136.
 Cinclus aquaticus 144.
 Circus cyaneus 139, 177.
 — æruginosus 177.
 Clangula glaucion 161, VII.
 Coccothraustes vulgaris 145, 197, 230, 231, VII.
 Collocalia nidifica IV.
 Columba oenas 157, 178.
 — palumbus 24, 48, 139, 178, V, IX, XI.
 Colymbus arcticus 131, 165.
 — glacialis 131.
 — septentrionalis 151, 165.
 Coracias garrulus 140.
 Corvus corax 109, 120, 181.
 — cornix 20, 21, 22, 29, 49, 61, 124, 137, 141, 180, 218, 230, V, VII, IX, XI.
 — corone 141.
 — frugilegus 23, 24, 48, 61, 88, 137, 139, 180, IX, X, XI.
 — monedula 61, 179, VII.
 Crex pratensis 77, 165.
 Cuculus canorus 61, 179, 217, 229, IV, IX.
 Cyanecula suecica 58.
 Cygnus musicus 161.
 — olor 161.
 Cypselus apus 60, 178, IX.
 — melba 158.

 Dalila acuta 59, 68, 111, 121, 127, V, XVIII.
 Dendrocopos major 140, VII.
 Digesmutte 8, 9, 16, 18, 21, 22, 26, 28, 52, 194, 217, V, XVIII.
 — Brunstrubet 61, 194, 217.
 — Graa 8, 9, 16, 18, 21, 22, 26, 28, 52, 194, 217, V, XVIII.
 — Sortstrubet 61.
 Digesvale 2, 5, 18, 25, 26, 28, 49, 92, 182, 215, III, IX, X, XI, XVIII.
 Dompap 145, 198, 230, 231.
 Drossel 56, XVI, XVII.
 Drosselrørsanger 145, 189.
 Duehog 115, 120, 127, 177.
 Dværgfalk 176, VII.
 Dværgmaage 134.

- Dværgryle 170
 Dværgrorvagtél 158.
 Dværgsumphone 132.
 Dværgterne 2, 3, 5, 6, 9, 11, 12, 13, 14,
 15, 16, 18, 20, 21, 23, 25, 26, 27, 28,
 29, 46, 59, 134, 174, 226, IX, XVIII.
- Ederfugl 12, 37, 72, 163, 227, XVIII.
 — Dressers 71, 72.
 — Gronlandsk 71, 72.
 — Sort V 71, 72.
- Ellekrage 140.
- Emberiza citrinella 2, 54, 121, 199, 218,
 231, V, IX, XVI, XVII.
 — hortulana 146.
 — lapponica 60, 147, 152.
 — miliaria 4, 25, 54, 147, 199, 216,
 238, 239.
 — nivalis 60, 144, 152, 199.
 — schoeniclus 8, 54, 61, 199, 217, V,
 IX.
- Engpiber 8, 51, 61, 97, 190, 216, 229 V.
 Engsnarre 77, 165.
- Erithacus rubecula 195, 230, V, IX,
 XVII.
- Falco gyrfalco 138.
 — peregrinus 8, 48, 136, 176.
 — subbuteo 176.
 — tinnunculus 60, 175, IV, V, VII.
 — vespertinus 60, 136, 156.
 — zesalon 176, VII.
- Fasan 55, V.
 Fiskeørn 139, 177.
 Flagspætte, Stor 140, VII.
 Flodørn 139, 177.
 Fluesnapper IV.
 — Broget 195, XVI.
 — Graa 196, 217, 229, XVI, XVII.
 — Lille 63.
- Flojelsand 129, 162.
- Forstuesvale 4, 18, 49, 61, 62, 90, 142,
 182, 215, 237, IV, V, IX, XII, XVII,
 XVIII.
 — Amerikansk 79.
- Fox Sparrow 65, 80.
 Fratercula arctica 135, 175.
 Fringilla coelebs 24, 52, 61, 196, 218,
 230, 231, V, VII, IX, XIV, XVI, XVII,
 XVIII.
 Fringilla montifringilla 61, 92, 196, VII.
 Fuglekonge 190, V, VII.
 Fulica atra 97, 165, V.
 Fuligula affinis 69, 70, 71.
 — cristata 161, VII.
 — marila 68, 69, 70.
 Fulmarus glacialis 58, 131, 157.
- Gallinago major 172.
 — scolopacina 96, 171, 224, V.
 — gallinula 60, 171.
- Gallinula chloropus 97, 121, 165.
 Garrulus glandarius 179.
 Gecinus viridis 58, 179.
 Gejrfugl 58.
 Glente 119, 120, 123, 126, 139, 177.
 Graaand 4, 13, 17, 23, 25, 28, 36, 59,
 111, 121, 160, 226, 227, V, VII, IX,
 XVIII.
- Graagaas 130, 163.
 Graakrage 20, 21, 22, 29, 49, 61, 124,
 137, 141, 180, 218, 230, V, VII, IX,
 XI.
- Graamaage 134.
 Graamejse 230, VII, XV.
 Graasiken 198.
 Graaspurv 4, 52, 121, 215, 230, 231,
 238, IV, V, VII, IX, XI, XV, XVI,
 XVII, XVIII.
- Gransanger 145, 189.
 Gravand 8, 9, 18, 20, 22, 25, 26, 28, 36,
 59, 161, 227, III, XVIII.
- Gravgaas 8, 9, 18, 20, 22, 25, 26, 28, 36.
 Grus cinerea 132, 166.
 Grønirisk 61, 197, 230, 231, V, XIV,
 XVI, XVII.
- Gronsanger 24, 51, 190, IX.
 Gronsiken 61, 145, 197, VII.
 Grønspætte 58, 179.
- Gulbug 188, 216, V, IX, XIV, XVII.
 Guldpiril 142.
 Gulspurv 2, 54, 121, 199, 218, 231, V,
 IX, XVI, XVII.
- Gulværling 2, 54, 121, 199, 218, 231,
 V, IX, XVI, XVII.
 Gyvfugl 57, 58, 129, 162.

- Gærdesanger 61, 187, 217, XIV, XVII.
 Gærdesmutte 24, 50, 149, 186, 230, V, VII.
 Gøg 61, 179, 217, 229, IV, IX.
 Gogemoder 217.
- Halemejs 187, V, VII, IX.
 Haliaëtus albicilla 138, IV.
 Havesanger 24, 50, 188, 217, 234, IX, XIV, XVII.
 Havlit 19, 37, 161.
 Havmaage 3, 6, 10, 11, 15, 20, 21, 23, 25, 45, 59, 173, 224, XVIII.
 Havrevimp 5.
 Havterne 3, 5, 6, 7, 11, 12, 14, 16, 18, 20, 21, 23, 26, 27, 47, 59, 174, 226, IX.
 Havørn 138, IV.
 Hedelærke 61, 184.
 Hejre 78, 80, 104, 110, 111, 120, 123, 126, 175, 239.
 Himantopus candidus 151.
 Hirundo horreorum 79.
 — riparia 2, 5, 18, 25, 26, 28, 49, 92, 182, 215, III, IX, X, XI, XVIII.
 — rustica 4, 18, 49, 61, 62, 90, 142, 182, 215, 237, IV, V, IX, XII, XVII, XVIII.
 — urbica 61, 62, 182, 215, XI.
- Hjejle 97, 167, 224, V, VII.
 Hornugle, Stor 156.
 — Mose- 177.
 Horsegøg 96, 171, 224, V.
 Hortulan 146.
 Huldue 157, 178.
 Huspurv 4, 52, 121, 215, 230, 231, 238, IV, V, IX, XI, XV, XVI, XVII, XVIII.
 Hvepsvaage 13, 48, 120, 138, 158, 176, 214.
 Hvidklire 170.
 Hvinand 161, VII.
 Hypolais icterina 188, 216, V, IX, XIV, XVII.
 Hæmatopus ostreologus 3, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 20, 21, 22, 23, 26, 27, 29, 40, 59, 168, 219, 220, 221, 222, 223, V, IX, XVIII.
 Hærfugl 58, 141.
- Hættemaage 4, 8, 9, 10, 14, 18, 19, 21, 22, 25, 26, 27, 28, 33, 34, 43, 56, 59, 63, 111, 121, 137, 151, 172, 226, 234, 236, IX, XVIII.
 Hætteterne 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 20, 21, 23, 26, 28, 47, 121, 174, IX, XVIII.
 Hønselhøg 115, 177.
- Irisk 12, 52, 61, 198, 216, 231, V, XIV, XVIII.
 Isfugl 140, 158, 178, III.
 Islandsryle 170.
 Isløm 131.
 Lynx torquilla 61, 179.
- Jagtfalk 138.
 Jernpurv 186, 216, 230, XVII.
 Jordsvale 5.
- Kirkeugle 177.
 Kjøve 134.
 — Lille 151, 157.
 Klire, Rødbenet 223.
 Klyde 17, 18, 42, 111, 121, 170.
 Knarand 65, 68.
 Knopsvane 161.
 Knortegaas 6, 17, 37, 164, VII.
 Kobbersneppe 132, 169.
 — Stor 120, 169.
 Kongeørn 138.
 Kormoran 88.
 Kornværting 4, 25, 54, 147, 199, 216, 238, 239.
 Korsnæb 146, 199.
 — Stor 146.
 Kostær IV.
 Krabbedykker 134, 151.
 Krage 20, 21, 22, 29, 49, 61, 124, 137, 141, 180, 218, 230, V, VII, IX, XI.
 Krikand 65, 67, 106, 109, 111, 121, 122, 126, 127, 160, 227.
 — Amerikansk 65, 66.
 Kvæker 61, 92, 196, VII.
 Kvækerfinke 61, 92, VII.
 Kystterne 3, 5, 6, 7, 11, 12, 14, 16, 18, 20, 21, 23, 26, 27, 47, 59, 174, 226, IX.

- Kærhog, Blaa 139, 177.
 — Røddbrun 177.
- Kærnebider 145, 197, 230, 231, VII.
- Kærsanger 24, 50, 189, XIV.
- Lagopus mutus 55.
- Landsvale 4, 18, 49, 61, 62, 90, 142, 182, 215, 237, IV, V, IX, XII, XVII, XVIII.
- Lanius collyrio 156, 181, 217.
 — excubitor 141, 181, VII.
- Laplandsværling 60, 147, 152.
- Lappedykker III.
 — Graastrubet 76, 164.
 — Hornet 76.
 — Lille 164.
 — Sorthalset 131.
 — Sortstrubet 131.
 — Stor 149, 165.
 — Toppet 149.
- Larus argentatus 3, 6, 10, 11, 15, 20, 21, 23, 25, 45, 59, 173, 224, XVIII.
 — canus 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 44, 56, 57, 59, 111, 121, 173, 226, 235, 236, V, VII, IX, XVIII.
 — fuscus 133.
 — glaucus 134.
 — marinus 59, 173, V.
 — minutus 134.
 — ridibundus 4, 8, 9, 10, 14, 18, 19, 21, 22, 25, 26, 27, 28, 33, 34, 43, 56, 59, 63, 111, 121, 137, 151, 172, 226, 234, 236, IX, XVIII.
 — sabini 147, 150.
- Lestris catarrhactes 78.
 — longicauda 151, 157.
 — parasitica 134.
 — pomatorhina 134, 175.
- Ligurinus chloris 61, 197, 230, 231, V, XIV, XVI, XVII.
- Limicola pygmaea 133.
- Limnocyptes gallinula 60, 171.
- Limosa lapponica 132, 169.
 — aegocephala 120, 169.
- Lom, Rodstrubet 151, 165.
 — Sortstrubet 131, 165.
- Loxia curvirostra 146, 199.
 — pityopsittacus 146.
- Lunde 135, 175.
- Luscinia philomela 5, 24, 52, 61, 195, 232, 233, 234, XIV.
 — vera 24, 52, 232, 233, 234.
- Lærke 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 20, 21, 22, 25, 26, 28, 29, 49, 62, 97, 184, 215, 237, 238, V, IX.
- Lærkefalk 176.
- Lovsanger 24, 51, 61, 149, 189, IX, XIV.
 — Gron 190, IX.
- Maage 137, IV.
 — Sabines 147, 150.
- Machetes pugnax 4, 6, 7, 8, 11, 14, 16, 18, 41, 170, 224, XVIII.
- Mareca americana 66, 67, 68.
 — penelops 4, 8, 25, 36, 65, 66, 67, 68, 111, 121, 160, V.
- Mellemkjøve 134, 175.
- Mejse IV.
- Mergulus alle 134, 151.
- Mergus albellus 130, 163.
 — merganser 163.
 — serrator 4, 9, 13, 17, 18, 20, 22, 23, 25, 28, 37, 59, 99, 121, 163, XVIII.
- Milvus iclinus 119, 120, 123, 126, 139, 177.
- Misteldrossel 193.
- Molothrus IV.
- Mosehornugle 63, 177.
- Moseugle 63, 177.
- Moseterne 174.
- Motacilla alba 4, 5, 28, 51, 61, 79, 191, 217, XI, XVI, XVIII.
 — flava 3, 4, 8, 9, 11, 12, 14, 16, 18, 21, 22, 25, 26, 28, 51, 61, 191, 217, 229, 236.
 — melanope 145.
- Mudderklire 61, 133, 169.
- Munk 24, 50, 188, 234, XIV, XVII.
- Munkefugl 24.
- Mursegler 60, 178, IX.
- Mursvale 60, 178, IX.
- Muscicapa atricapilla 195, XVI.
 — grisola 196, 217, 229, XVI, XVII.
 — parva 63.

- Musevaage 60, 63, 106, 108, 109, 120, 122, 126, 127, 138, 176, XVIII.
 — Laadenbenet 60, 63.
 Musvit 121, 144, 156, 187, 230, 231, V, VII, IX, XV, XVII.

 Nattergal 5, 61, 149, 155, 195.
 Nattergal, Nordlig 5, 24, 52, 61, 195, 232, 233, 234, XIV.
 — Sydlig 24, 52, 232, 233, 234.
 Natravn 178, 218.
 Natugle IV, XI.
 Nettion crecea 65, 160.
 — crecea carolinense 65, 66, 67.
 Nucifraga caryocatactes 141, 179, VII.
 Numenius arquatus 97, 137, 168, 224, V.
 — phæopus 77, 168.
 Nyctale funerea 139.
 Noddekrige 141, 179, VII.

 Odinshane 133.
 Oedemia fusca 129, 162.
 — nigra 9, 37, 57, 129, 162.
 Oedienemus crepitans 58.
 Oriolus galbula 142.
 Orthotomus sutorius IV.
 Otis tarda 158.
 Otocorys alpestris 79.
 Otus brachyotus 63, 177.
 — vulgaris 60, 63, 177, 230, VII.

 Pagonetta glacialis 19, 37, 161.
 Pandion haliaëtus 139, 177.
 Papegoje 151.
 Parus ater 187, V, VII, IX.
 — caudatus 187, V, VII, IX.
 — coeruleus 24, 50, 187, 230, V, VII, XV, XVI, XVII.
 — cristatus 144, 187.
 — major 121, 144, 156, 187, 230, 231, V, VII, IX, XV, XVII.
 — palustris 230, VII, XV.
 Passer domesticus 4, 52, 121, 215, 230, 231, 238, IV, V, VII, IX, XI, XV, XVI, XVII, XVIII.
 — montanus 4, 52, 230, 231, V, XI, XV, XVII.
 Passerella iliaca 65, 79, 80.
 Pelecanus crispus 151.
 Pelikan. Kroltoppet 151.
 Perdix cinerea 239, V.
 Perleugle 139.
 Pernis apivorus 13, 48, 120, 138, 158, 176, 214.
 Phalacrocorax carbo 88, 136.
 Phalaropus fulicarius 133.
 — hyperboreus 133.
 Phasianus colchicus V.
 Phylloperseustes rufus 145, 189.
 — sibilatrix 24, 51, 190, IX.
 — trochilus 24, 51, 61, 189, IX, XIV.
 Pibeand 4, 8, 25, 36, 66, 67, 68, 111, 121, 160, 227, V.
 — Amerikansk 66, 67, 68.
 Pica caudata 237, V, VII.
 Picus major 140, VII.
 Pirol 142.
 Podiceps auritus 76.
 — cristatus 149, 165.
 — griseigena 164.
 — griseigena major 76.
 — nigricollis 131.
 Pomeransflugl 167.
 Porzana maruetta 157.
 — minuta 132.
 — pygmæa 158.
 Praticola rubetra 61, 194, 217.
 — rubicola 61.
 Procellaria leucorrhœa 131.
 — pelagica 58, 131.
 Præstekrave 3, 4, 6, 7, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 38, 59, 64, 167, 222, 223, IV, XVIII.
 — Hvidbrystet 168, 222, 223,
 — Lille 167.
 Pungmejse III.
 Pyrrhula vulgaris 145, 198, 230, 231.
 Querquedula circia XVIII.
 Raage 23, 24, 48, 61, 88, 137, 139, 180, IX, X, XI.
 Rallus aquaticus 165.
 Ravn 109, 120, 181.
 Recurvirostra avocetta 17, 18, 42, 111, 121, 170.

- Regnspøve, Lille 77, 168.
 — Stor 97, 137, 168, 224, V.
Regulus cristatus 190, V, VII.
 Ringdrossel 193.
 Ringdue 24, 48, 139, 178, V, IX, XI.
 Rovterne 58, 134.
Ruticilla phoenicea 62, 194, 217, XVI.
 Ryle 3, 4, 8, 11, 13, 14, 18, 22, 25, 26,
 28, 42, 59, 170, 223, V, XVIII.
 — Brednæbet 133.
 — Krumnæbet 171.
 — Islandsk 170.
 — Sortegraa 133.
 — Temmincks 170.
 Rype 55.
 Rodben 3, 4, 5, 6, 8, 9, 11, 12, 13, 14,
 16, 18, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28,
 29, 30, 40, 59, 120, 169, 223, V, XVIII.
 Rodfodfalk 60, 136, 156.
 Rodhals 195, 230, V, IX, XVII.
 Rødirisk 216.
 Rodkælk 195, 230, V, IX, XVII.
 Rødstjert 62, 194, 217, XVI.
 Rørdrum 135, IX.
 Rørhøg 177.
 Rørhøne 97, 121, 165.
 Rørsanger 189, III, IX.
 Rørspurv 8, 54, 61, 199, 217, V, IX.
 Rørvagtel 157.
 Rørværbling 8, 54, 61, 199, 217, V, IX.
 Sabinemaage 150.
 Salangan IV.
 Sandterne 33, 34, 121, 174.
 Sangdrossel 24, 52, 56, 61, 192, 234, IV,
 V, XIII, XVI, XVII.
 Sanglærke 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12,
 13, 14, 16, 18, 20, 21, 22, 25, 26, 28,
 29, 49, 62, 97, 184, 215, 237, 238, V,
 IX.
 Sangsvane 161.
Saxicola oenanthe 8, 9, 16, 18, 21, 22,
 26, 28, 52, 194, 217, V, XVIII.
Scolopax rusticola 57, 172.
Scops eufaltes VI.
 Selning 171.
 Sildemaage 133.
 Silkehale 55.
 Sikken 61, 145, 197, VII.
 Sitta europæa 142, 184, VII.
 Sivsanger 24, 50, 189, 217, XIV.
 Sjagger 61, 193, 238.
 Skade 237, V, VII.
 Skallesluger, Lille 130, 163.
 — Stor 163.
 — Toppet 4, 9, 13, 17, 18, 20, 22, 23,
 25, 28, 37, 59, 99, 121, 163, XVIII.
 Skarv 88, 136.
 Skeand 161.
 Skovdue V.
 Skovhornugle 60, 63, 177, 230, VII.
 Skovpiber 61, 191, IX.
 Skovskade 179.
 Skovsneppe 97, 172.
 Skovspurv 4, 52, 230, 231, V, XI, XV,
 XVII.
 Skrædderfugl IV.
 Skærpiber 191.
 Slørugle 154.
 Smaaspøve 168.
 Snegaas 72, 73.
 Sneppe 97.
 Snespurv 60, 144, 152, 199.
 Sneværbling 60, 144, 152, 199.
 Solsort 5, 24, 52, 56, 121, 193, 216, 230,
 231, 234, IV, V, VII, XIII, XVII.
Somateria mollissima 12, 37, 71, 163,
 227, XVIII.
 — borealis 71, 72.
 — dresseri 71, 72.
 — v. nigrum 71, 72.
 Sortand 9, 37, 57, 129, 162.
 Sortklire 132, 170.
 Sortkrage 141.
 Sortmejse 187, V, VII, IX.
 Sortterne 174.
 Spidsand 59, 111, 121, 227, V, XVIII.
 Splitterne 33, 34, 121, 134, 157, 174.
 Spurv 4, 52, 121, 215, 230, 231, 238,
 IV, V, VII, IX, XI, XV, XVI, XVII,
 XVIII.
 Spurvehog 111, 120, 177, V, IX.
 Spætmejse 142, 184, VII.
Squatarola helvetica 22, 38, 77, 167.
 Stenpikker 8, 9, 16, 18, 21, 22, 26, 28,
 52, 194, 217, V, XVIII.

- Stenvender 7, 11, 13, 14, 15, 16, 18, 26, 29, 39, 59, 168, 223, XVIII.
 Sterna anglica 33, 34, 121, 174.
 — cantiaea 33, 34, 121, 134, 157, 174.
 — caspia 58, 134.
 — hirundo 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 20, 21, 23, 26, 28, 47, 121, 174, IX, XVIII.
 — macrura 3, 5, 6, 7, 11, 12, 14, 16, 18, 20, 21, 23, 26, 27, 47, 59, 174, 226, IX.
 — minuta 2, 3, 5, 6, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 20, 21, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 46, 59, 134, 174, 226, IX, XVIII.
 — nigra 174.
 Stillids 24, 52, 197, 230, V, XIV, XVI, XVII.
 Stokand 4, 13, 17, 23, 25, 28, 36, 59, 121, 160, 226, 227, V, VII, IX, XVIII.
 Stork 8, 48, 60, 63, 97, 104, 106, 109, 111, 113, 116, 120, 123, 126, 127, 135, 175, 224, IX.
 — Sort 119, 120, 127, 136.
 Storkjove 78.
 Stormfugl 58, 131, 157.
 Stormmaage 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 44, 56, 57, 59, 111, 121, 173, 226, 235, 236, V, VII, IX, XVIII.
 Stormsvale 58, 131.
 — Lille 131.
 — Stor 131.
 Storspove 97, 137, 168, 224, V.
 Stortrappe 158.
 Strandbrokfugl 22.
 Strandhjejle 22, 38, 77, 167.
 Strandskade 3, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 20, 21, 22, 23, 26, 27, 29, 40, 59, 168, 219, 220, 221, 222, 223, V, IX, XVIII.
 Strepsilas interpres 7, 11, 13, 14, 15, 16, 18, 26, 29, 39, 59, 168, 223, XVIII.
 Strix flammea 154.
 Strudse IV.
 Sturnus vulgaris 2, 24, 50, 61, 97, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 108, 109, 110, 111, 112, 116, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 144, 185, 215, IV, V, IX, XVII, XVIII.
 Styttelober 151.
 Stær 2, 24, 50, 61, 97, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 108, 109, 110, 111, 112, 116, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 144, 185, 215, IV, V, IX, XVII, XVIII.
 Sula bassana 136.
 Sule 136.
 Sumphornugle 63.
 Sumpmejse XV.
 Sumpsanger 50.
 Svale 60.
 Svaleklire 61, 133, 169, 224.
 Svartbag 59, 173, V.
 Svenske 61, 197, 230, 231, V, XIV, XVI, XVII.
 Sylvia atricapilla 24, 50, 188, 234, XIV, XVII.
 — cinerea 187, IX, XVIII.
 — curruca 61, 187, 217, XIV, XVII.
 — hortensis 24, 50, 188, 217, 234, IX, XIV.
 Syrnium aluco IV, XI.
 Sædgaas 163.
 Sokonge 134, 151.
 Solvmaage 3, 6, 10, 11, 15, 20, 21, 23, 25, 45, 59, 173, 224, XVIII.
 Taarnfalk 60, 175, IV, V, VII.
 Tachybaptus minor 164.
 Tadorna cornuta 8, 9, 18, 20, 21, 22, 25, 26, 28, 36, 59, 161, 227, III, XVIII.
 — vulpanser XVIII.
 Tejste 58, 78, 79.
 Terne 16, 26, 121, 174, IV.
 Tetrao tetrix 131.
 Thorshane 133.
 Tinksmed 169.
 Tinnunculus vespertinus 156.
 Toplærke 143, 184.
 Topmejse 144, 187.
 Tordalk 151.
 Tornirisk 12, 52, 61, 231, V, XIV, XVIII.
 Tornsanger 187, IX, XVIII.
 Tornskade 60, 156, 181, 217.

- Tornskade, Stor 141, 181, VII.
- Totanus calidris 3, 4, 5, 6, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 40, 59, 120, 169, 223, V, XVIII.
- fuscus 132, 170.
- glareola 169.
- glottis 170.
- hypoleucus 61, 133, 169.
- ochropus 61, 133, 169, 224.
- Trane 132, 166.
- Tredækker 172.
- Triel 58.
- Tringa alpina 3, 4, 8, 11, 13, 14, 18, 22, 25, 26, 28, 42, 59, 170, 223, V, XVIII.
- canutus 170.
- fuscicollis 78.
- maculata 78.
- maritima 133.
- minuta 170.
- subarquata 171.
- temminckii 170.
- Troglodytes parvulus 24, 50, 149, 186, 230, V, VII.
- Troldand 161, VII.
- Træløber 186, IV, VII, XV, XVII.
- Træpiber 61, 191, IX.
- Træpikker 186, IV, VII, XV, XVII.
- Turdus iliacus 61, 192.
- merula 5, 24, 52, 56, 121, 193, 216, 230, 231, 234, IV, V, VII, XIII, XVII.
- musicus 24, 52, 56, 61, 192, 234, IV, V, XIII, XVI, XVII.
- pilaris 61, 193, 238.
- Turdus torquatus 193.
- viscivorus 193.
- Ugle, Tengmalms 139.
- Urfugl 131.
- Uria motzfeldi 79.
- Upupa epops 58, 141.
- Vagtel, Kalifornisk 151.
- Vagtelkonge 77, 165.
- Vandretalk 8, 48, 136, 176.
- Vandrixe 165.
- Vandstær 144.
- Vanellus cristatus 3, 4, 8, 9, 11, 18, 20, 21, 22, 25, 26, 28, 29, 30, 37, 61, 64, 77, 96, 97, 121, 132, 166, 223, V, IX, XVIII.
- Vendehals 61, 179.
- Vibe 3, 4, 8, 9, 11, 18, 20, 21, 22, 25, 26, 28, 29, 30, 37, 61, 64, 77, 96, 97, 121, 132, 166, 223, V, IX, XVIII.
- Vindrossel 61, 192.
- Vintermusevaage 60, 63.
- Vipstjert, Gul 3, 4, 8, 9, 11, 12, 14, 16, 18, 21, 22, 25, 26, 28, 51, 61, 191, 217, 229, 236.
- Hvid 4, 5, 28, 51, 61, 79, 191, 217, IX, XVI, XVIII.
- Ægialitis cantiana 168, 222, 223.
- hiaticula 3, 4, 6, 7, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 38, 59, 167, 222, 223, IV, XVIII.
- minor 167.

FORENINGSMEDDELELSER.

DANSK ORNITHOLOGISK FORENINGS GENERALFORSAMLING.

Efter forudgaaende rettidig Indvarsling afholdtes Lordagen den 14 Oktober ordinær Generalforsamling i Wittmacks Lokaler.

Formanden aabnede Mødet og foreslog Højesteretssekretær Th. Krarup valgt til Dirigent; dette vedtoges enstemmigt. Formanden aflagde Beretning om Foreningens Virksomhed i det forløbne Aar. Der var i Aarets Løb foretaget 3 Udflugter med København som Udgangspunkt og 1 fynsk Udflugt; Udflugterne er refererede i Tidsskriftet, hvorfor Formanden ikke fandt Anledning til nøjere at berette om dem, men han vilde dog mindes den mageløse Elskværdighed og Gæstfrihed, hvormed Foreningen var bleven modtaget af Egholms Ejere ved Besøget paa denne O. Tidsskriftet var som sædvanligt udkommet med 4 Hefter. Medlemsantallet ved Aarets Slutning var 408 mod 406 i Fjor. I Aarets Løb var afholdt 4 Mødefestener med Foredrag.

Formanden fremlagde derpaa det reviderede Regnskab, der balancerede med Kr. 1898.64 og udviste en Kassebeholdning ved Aarets Slutning paa Kr. 157.75; herved maatte dog bemærkes, at Trykningen af Tidsskriftets 4. Hefte ikke var betalt, saa at Foreningen faktisk gaar ud af Aaret med et mindre Underskud. Da ingen havde noget at indvende mod Regnskabet, gik Formanden over til Dagsordenens Punkt 3: Valg af 2 Bestyrelsesmedlemmer i Stedet for E. Lehn Schiøler og A. Christiani, som efter Tur afgaar. Paa Forslag af Dirigenten genvalgtes begge de afgaaede enstemmigt, idet Christiani dog tog det Forbehold, at han inden Udløbet af Valgperioden maatte trække sig tilbage, i hvilket Tilfælde Bestyrelsen bemyndigedes til at supplere sig med et nyt Medlem. Foreningens Revisor, A. Valentiner, genvalgtes enstemmigt.

Idet Dagsordenen hermed var udtømt, hævdedes Generalforsamlingen.

Formanden gav herefter Ordet til Overlæge O. Helms, som holdt nedenstaaende Foredrag »Om Fuglereder«.

A. C.

FUGLEREDER.

Hvad jeg i Aften vil meddele, bliver kun enkelte spredte Bemærkninger om Fuglenes Redebygning. Ganske vist har jeg fundet en Del Reder i mine Dage, men mange blandt de tilstedeværende er sikkert bedre inde i, hvad der angaar Reder, end jeg; det, jeg her fortæller, maa kun betragtes som Indledning til en Forevisning af de Reder, som De ser opstillede foran mig.

Selvfølgelig er Fuglenes Reder og Redebygning studeret, saa længe man overhovedet har givet sig af med at studere Fugle; men Redestudiet, Nidologien eller Caliologien, har aldrig sat sig større Spor i Literaturen. Man undres over, hvor faa Afhandlinger, der

er skrevet om denne Gren af Ornithologien, naar man betænker, hvor ivrigt Ægstudiet er drevet, hvor mange baade almindelige og Specialværker der findes af oologisk Indhold. I de senere Aar er Redestudier kommen noget mere til Ære ved den ivrige Anvendelse af Fotografien i Ornithologiens Tjeneste.

Man undrer sig ogsaa over, saa faa Mennesker, der giver sig af med at samle paa Reder, i Forhold til dem, der samler paa Æg og Fugleskind. Det lønner sig i høj Grad at iagttage Fuglenes Redebygning; man lærer derigennem Fuglens Sjæl at kende. Vil man danne sig en Mening om en Fugls Aandsevner, dens Flid og Virkelyst, saa gaar man ikke meget fejl ved at studere dens Redebygning. Reden er Fuglens Hjem, og i Opførelsen og Udstyrelsen af det yder enhver Fugl sit bedste; selv om Hjemmet kun bruges i kort Tid, lægges der dog ikke mindre Flid og Kunstfærdighed ind i Bygningen af det.

Nu vil jeg ingenlunde opfordre nogen til at samle paa Fugle-reder saa lidt som paa andre ornithologiske Genstande, men derfor kan jeg jo nok nævne et Par Ord om, hvad der er at tage i Agt, naar man overhovedet samler. Først gælder det jo om at finde Rederne, og der kan Øvelsen, som De alle ved, gøre forbausende Ting, derpaa at transportere dem hjem, og endelig at opbevare dem. En almindelig Dagligstue er ikke god at opbevare Reder i. Medens selv en ret stor Ægsamling kan rummes i et Skab af beskedne Dimensioner, gaar det jo ikke saaledes med en Redesamling. Et Kuld Ørneæg kan ligge i en lille Æske, hvorimod en Ørne-rede kan indeholde adskillige Vognlæs Grene og Kviste. Har man nu faaet fat i Rederne og lykkelig faaet dem transporteret hjem, saa gælder det ogsaa om at bevare dem. Materialet er lidt skrøbeligt, og de er meget tilbøjelige til at falde fra hinanden. De fleste af de Reder, jeg foreviser Dem her iaften, er syet sammen med Bast paa kryds og tværs, for at de overhovedet kan holde sammen. Reder er jo et ypperligt Gemmested for al Slags Smaadyr, der kan ødelægge og fortære dem. saa at det let kan hænde, naar man kommer og vil se til sin Redesamling, at man kun finder en Bunke Stov. Selv har jeg konserveret mine Reder saaledes, at jeg har haft dem i Desinfektionsovn for at faa dræbt alle Dyr og Æg i dem, og bagefter har jeg stillet dem hen med Naftalin. Man faar selvfølgelig Rederne smukkeste, naar Fuglene lige har bygget dem; den Rede, hvori der først er ndruget Unger, er naturligvis aldrig saa køn som den friske Rede; den er nedligget af den rugende Hun, og trampet af de store Unger; de Reder, jeg har at vise dem i Aften, er saa at sige alle saadanne, hvor der har været ruget, idet jeg aldrig har taget friske Reder, uden naar de var forladte.

De Steder, hvor Fuglene anbringer deres Reder, er utallige, saa at der bortset fra det aabne Hav og den evige Is næppe findes noget Sted, hvor ikke en eller flere Arter bygger Rede. De Hensyn, hvorefter Rederne anbringes, er, at der er rigelig Adgang til Føde i Nærheden, og at Reden er beskyttet, saa godt det lader sig gøre.

imod de fjendtlige Magter, der væsentlig spiller en Rolle for Fuglene, nemlig vilde Dyr (herunder indbefattet Mennesket) og Vejrliget. Snart er det ene af disse Hensyn overvejende, snart det andet. For kort at nævne Eksempler paa, hvor Fugle bygger, kan anføres, at talrige Arter af alle Grupper anbringer Rederne paa Jorden, medens den overvejende Mængde bygger i Træer og Buske, hvor Reden anbringes i Grenklofter, flettet ind imellem Kvistene, eller i Huller i Stammer. Paa bratte Fjeldvægge og nogle Skær yngler Søfuglene, paa vanskelig tilgængelige Klippetinder store Rovfugle, medens Svalerne kliner deres Rede paa bratte Skrænter eller paa Bygninger; i Jorden søger mange Fugle Beskyttelse for Reden; Gravanden bygger ofte i gamle Rævegrave, Digesvale og Isfugl graver sig ind i Brinker. Vandet benyttes af Fuglene paa mange Maader til at skærme Reden; Æggene lægges paa smaa Holme, hvor Pattedyr ej kan komme over at røve Æg og Unger, eller Reden kan halvt svømme paa Vand-spejlet som hos Lappedykkerne eller ligge i utilgængelige Sumpe og Fladvande; nogle Arter som Rørsangeren bygger Reden paa de i Vandet voksende Rør, Pungmejsen hænger den paa Spidsen af en Gren, der rager ud over Vandet. Alt i alt kan man sige, at de forskellige Arter bygger, saaledes som Aartusinders Erfaringer har lært dem var gavnligest; og selv hvor det for vore Øjne ser ud, som om Reden laa meget udsat, maa man ikke glemme, at det dog kun i de færreste Tilfælde er med Mennesket som Fjende, at Fuglen regner, naar den bygger sin Rede. Vil man rigtig forstaa Meningen, maa man stille sig paa Fuglens Standpunkt' og sætte sig ind i dens Tankegang. Reder af Vade- eller Svømmefugle paa en lille Holm ser jo for vore Øjne meget udsatte ud, men man maa ikke glemme, at Rederne her er beskyttede mod de fleste firbenede Rovere og dog kun forholdsvis lidt udsat for de flyvende Fjender. Reden kan her ofte være vanskelig nok at opdage, noget der selvfølgelig falder bort, hvor Fuglene yngler kolonivis, men i saa Tilfælde formaar da den samlede Skare ofte at tage det op med en indtrængende Fjende.

For de Fugle, der bygger i Træer og Buske, er det en Betingelse, at der overhovedet findes saadanne, der er anvendelige til Fuglens Ojemed; og hertil kræves adskilligt mere, end man i Almindelighed tænker sig. Ethvert stort Træ er ikke lige godt for en Rovfugl at bygge i; der maa være en passende Grenkløft, hvor Reden kan anbringes, og være nogenlunde Frihed for Fuglen til hurtig at komme bort fra Reden. Folk, der gerne har villet have store Fugle til at yngle, har ogsaa i Træer forsøgt at danne kunstige Reder for dem, og de kan tale med om, hvor overordentlig svært det er at faa det første Grundlag til Reden lagt. Men det er ogsaa langtfra alle Buske, der lige godt egner sig for mindre Fugle. Vil man have mange Fugle i sin Have, er der ganske bestemte Arter af Buske, man skal plante; herom er der i Tyskland skrevet en Del, og der er anlagt talrige Plantninger netop med Hensyn til, hvad Fuglene ynder.

Nu er det vel saaledes, at de fleste Fugle stiller ganske be-

stemte Fordringer til Stedet, hvor de vil bygge, men en Del af dem forstaar dog ogsaa i høj Grad at læmpe sig efter Forholdene. Havornen bygger i Bjærglande paa Klipper, i Skovegne i høje Træer, men kan ogsaa anbringe sin Rede paa Jorden, saaledes som vi har haft Eksempler paa her til Lands. Taarnfalken bygger paa en stejl Klint, i et Kirketaarn eller et Grantræ. Sangdrossel og Solsort yngler hos os næsten altid i Træer og Buske, i Norge ofte paa Jorden. Spurven bygger helst i Huller under Tagskæg o. l. Steder, men kan ogsaa lægge sin Rede paa en Bjælke eller, naar det skal være, bygge sig en hel fri Rede; Natuglen bygger sædvanligvis i Træhuller eller inde i Bygninger, men i Nødstilfælde tager den til Takke med en forladt Kragerede.

Det, at Fuglene saaledes søger at læmpe sig efter Forholdene er det, som har ført til den udstrakte Anvendelse af Redekasser, hvori man ser en stor Del Fugle villigt ruge. Herhjemmefra har vi jo det bedst kendte Eksempel i Stæren, men en Mængde andre Fugle, f. Eks. Mejsler, Fluesnappere og Træløber gaar villigt i Kasser af forskellig Konstruktion; i den senere Tid er man ogsaa begyndt at anvende kunstige Svalereder.

Vil man undersøge det Materiale, hvoraf Rederne bygges, da er det saa forskelligt, at det er vanskeligt at sige noget i Almindelighed derom, udover at det hyppigst bestaar af Plantedele. Nemmest slipper man fra det med de Fugle, der overhovedet ikke bygger Rede, men overlader Udrugningen til andre som Gøge og Kostære, eller som Strudsene lader Solvarmen ruge Æggene ud. Blandt de Arter, der selv ruger Æggene, er der ogsaa adskillige, som slet ikke bygger nogen Antydning af Rede. Alkefuglene f. Eks. lægger deres Æg paa den nøgne, haarde Klippe, medens adskillige af vore Vade- og Svømmefugle anbringer dem i en simpel Fordybning i Sandet. Andre, som f. Eks. Præstekraven, gaar lidt videre og ordner et lille Underlag af Sten eller Muslingeskaller for Æggene. En Del Fugle, bl. a. Maager og Terner, anvender kun et enkelt Materiale f. Eks. Tang til Reden, men almindeligst bestaar dog Reden af to Dele, en ydre, flettet af grovere Stof, og en indre, dannende Redens Udføring, bestaaende af blodere Dele som Rodtrævler, Hestehaar, Uld, Fjer el. lignende. Hos enkelte Arter som Forstuesvalen, er der tre vel adskilte Lag: først selve det ydre Grundlag for Redebygningen, klintet op af Ler, deri et Lag Straa og inderst bløde Fjer. Redematerialet oplødes af Fuglens Spyt og flettes ind i hinanden paa den kunstfærdigste Maade ved Hjælp af Næbbet. Den runde Form frembringes, ved at Fuglens Krop stadig drejer sig rundt deri. Jeg skal ikke her komme nærmere ind paa de mange forskelligartede Materialer, Fuglene benytter. Bekendt er jo Salanganens spiselige Rede, bygget af Fuglens klæbrige Spyt, ligesom vi ogsaa fra Naturhistorien mindes Skrædderfuglen, der syr sin Rede sammen af Blade, endog skal kunne slaa en Knude paa Traaden.

Ligesom Fuglen ved Valget af Redested sørger for at anbringe Reden saa godt skjult som muligt, lægger den tydelig nok ogsaa

Vægt paa ved Valg af Redematerialet at gøre Reden saa lidt iøjne-faldende, som det kan ske; jeg skal blot her nævne Bogflinkens og Halemejsens Reder, der udvendig beklædes med Lav, saa at de ganske falder sammen med det lavbevoksede Træ, hvori de er anbragte. Nogle Rovfugle har den Vane at anbringe grønne Kviste i Kanten af Reden, maaske er det til Pynt, maaske snarere, for at Reden ikke skal stikke for meget af mod Omgivelserne.

Formen af Rederne er ret forskellig; Typen paa den fritbyggede Rede er jo den aabne Kurv med en mere eller mindre dyb Redeskaal. Hos nogle er Reden ganske flad, uden nævneværdig Fordybning som f. Eks. det skrobelige Pindværk, som hos Skovduen gælder for Rede, og herfra haves alle Overgange til den dybe Halvkugle, som Sangdroselens Rede danner, eller til Gulbugens Rede, som øverst bøjer lidt indad, saa den udgør $\frac{2}{3}$ af en Kugle. Hos nogle Fugle er Reden lukket med Indgang paa Siden. Skaden har en saadan Rede, hvor dog ofte Forbindelsen mellem Taget og Redens Bund er ringe, medens Gærdesmutton bygger en helt lukket kugleformet Rede med kun en lille Indgangsaaabning. —

Der forevistes derpaa Reder af henved 30 forskellige Arter: hos alle Arterne var der anbragt Æg i eller ved Siden af Rederne, godhedsfuldt overladte til Fremvisningen af Revisor A. Kofoed og stud. med. & chir. Grill. Der fandtes bl. a. Rede af Vendehals i en Træstamme, Rede af Mudderklire under en Lyngbusk, Rørspurvens Rede i en Tue med Siv omkring og Træløberrede i en af de Klinge'ske Træløberkasser. En Rede, der var angivet som tilhørende Fuglekongen, vakte nogen Meningsforskel, idet det blev hævdet, at den i mistænkelig Grad lignede Havremusens Rede; da Reden imidlertid er taget højt oppe i en Gran (af Forstkandidat Fabricius) paa et Sted, hvor der hele Sommeren havde opholdt sig Fuglekonger, er der vist ingen Tvivl om Bestemmelsens Rigtighed.

O. H.

UDFLUGT TIL AMAGER.

Søndagen den 17 September foretog Foreningen Efteraarsudflugt; man samledes ved Knippelsbro og tog med en Motorbaad ned gennem Kalvebodstrand til Kongelunden. Efter en Tur gennem denne spadseredes langs Amagers Sydkyst til Dragør. Turen, der lededes af Læge Th. N. Krabbe talte 24 Deltagere. Følgende 40 Arter iagttoges:

Anas boscas, *Anas acuta*, *Anas penelops*, *Perdix cinerea*, *Phasianus colchicus*, *Falco tinnuculus*, *Accipiter nisus*, *Columba palumbus*, *Regulus cristatus*, *Troglodytes parvulus*, *Hirundo rustica*, *Alauda arvensis*, *Sturnus vulgaris*, *Corvus cornix*, *Parus major*, *Parus coeruleus*, *Parus ater*, *Acredula caudata*, *Anthus pratensis*, *Turdus merula*, *Saxicola oenanthe*, *Erithacus rubecula*, *Fulica atra*, *Vanellus cristatus*, *Charadrius auratus*, *Hæmatopus ostreologus*, *Numenius arquatus*, *Totanus calidris*, *Tringa alpina*, *Gallinago scolopacina*, *Larus canus*, *Larus marinus*, *Passer montanus*, *Passer domesticus*, *Fringilla coelebs*, *Carduelis elegans*, *Ligurinus chloris*, *Cannabina linota*, *Emberiza schoeniclus*, *Emberiza citrinella*.

O. H.

SAMMENKOMST AF FYENSKE MEDLEMMER AF DANSK ORNITHOLOGISK
FORENING I ODENSE SONDAG D. 12. NOVEMBER 1911.

Ialt var der mødt 7 af Foreningens Medlemmer og 4 af Medlemmernes Damer til en Gennemgang af den ret anseelige Fuglesamling, som findes i Odense Museum. Forevisningen lededes af Overlæge Helms, og Museets Bestyrelse havde elskværdig tilladt, at Skabene blev aabnede og Fuglene tagne frem. Fremvisningen og Omtalen af Fuglene varede i ca. 2¹/₂ Time, men man kom dog næppe gennem Halvdelen af Samlingen.

En saa righoldig Samling af udstoppede Fugle, som den Odense Museum indeholder, er ganske ypperlig egnet til at sprede Kundskab om Fugle, særlig da den staar lyst og let tilgængeligt; den skal da ogsaa være godt besøgt af Publikum. Samlingen indeholder en righoldig Repræsentation af Danmarks Fuglefauna, ogsaa Eksemplarer af de aller fleste »sjældnere Fugle«; hist og her er der Tilløb til smaa biologiske Grupper. Man maa haabe, at Samlingen stadig maa holdes vedlige og foroges, og at den maa vedblive at være i saa gode Hænder, som den nu er.

Nogle Indvendinger kunde man nok rette imod den; en Del af de opstillede Fugle trænger svært til Fornyelse; navnlig blandt Spurvefuglene findes talrige Eksemplarer, som kun giver et daarligt Begreb om den paagældende Art. At nogle af Fuglene havde en fejl Etikette, kan jo let rettes, uheldigt er det derimod, at der ikke paa de opstillede Fugle ej heller i Museets Papirer findes Angivelse af, hvor og naar de paagældende Individuer er skudte; da den største Del af Fuglene er kommen som Gave eller ved Køb fra større Samlinger, har det vel ikke været muligt at faa de paagældende Data; men ved nye Erhvervelser skulde man jo rigtignok gerne have dem. — Morsomt var det at se den i »Kjærbølling« omtalte sydeuropæiske Ugle (*Scops ephialtes*) der »d. 6. November 1858 i Nordsøen satte sig paa Dampskibet Arcturus«; fra Fischers Samling er den kommen her til Odense Museum.

O. H.

BEDES BEMÆRKET!

Foreningens Kasserer Hr. Revisor A. Koefoed er flyttet til Smallegade 56³.

MEDDELELSE FRA REDAKTIONEN.

I næste Hæfte vil fremkomme de i Lobet af de sidste 1¹/₂ Aar indkomne »Mindre Meddelelser«. Skulde nogle af Medlemmerne have saadanne liggende, bedes de sendte til Redaktionen.

FORENINGSMEDDELELSER.

UDFLUGT TIL FURESØEN.

Søndag den 25 Februar afholdtes Vinterudflugt til Furesøen under Ledelse af Læge Th. N. Krabbe. Deltagernes Antal var 23. Excursionen udgik fra Farum, hvorfra man spadserede langs Furesøen til Frederiksdal; her indtoges Frokosten, hvorefter man fortsatte til Holte, hvorfra Hjemrejse fandt Sted.

Furesøen var fuldstændig tilfrossen, der fandtes kun en Smule aabent Vand ved Søens Tilløb og Afløb. De Mængder af Andefugle, der om Vintren holder til i Søen, naar der blot findes Vaager, var derfor forsvundne, og man saa kun en Flok Stokænder, 2 Hvinænder og en Flok Knortegæs. I Skoven iagttoges 2 Store Tornskader; desuden saas mange Mejser og Bogfinker. Efter Ankomsten til Holte fortsatte nogle af Turens Deltagere over Ørholm til Lyngby og iagttog under Vejs bl. a. en Dværgfalk, mange Kvækerfinker og en Troldand. Ialt iagttoges følgende 29 Arter: *Anas boscas*, *Fuligula cristata*, *Clangula glaucion*, *Anser torquatus*, *Larus canus*, *Fulco tinnunculus*, *Falco arsalon*, *Otus vulgaris*, *Columba sp.*, *Dendrocopus major*, *Pica caudata*, *Corvus cornix*, *Corvus monedula*, *Lanius excubitor*, *Sitta europæa*, *Troglodytes parvulus*, *Certhia familiaris*, *Parus major*, *Parus coeruleus*, *Parus ater*, *Parus palustris*, *Acredula caudata*, *Regulus cristatus*, *Turdus merula*, *Passer domesticus*, *Fringilla coelebs*, *Fringilla montifringilla*, *Coccothraustes vulgaris*, *Chrysomitris spinus*. A. C.

MÆRKET HJEJLE.

Forespørgsel til Foreningens Medlemmer.

Hr. Wm. C. Tait i Oporto meddeler mig, at der for nogen Tid siden i Portugal er skudt en Hjejle (*Charadrius pluvialis*), der havde en Ring med dansk Indskrift om Foden. Denne Fugl er ikke udgaet fra Mærkningsstationen i Viborg; kan nogen af D. O. F.'s Medlemmer give Oplysning om den?

H. CHR. C. MORTENSEN.

HVORLEDES FORHOLDT DET SIG MED NODDEKRIGENS
FOREKOMST HER I LANDET I EFTERAARET 1911?

Anmodning til Foreningens Medlemmer.

Til Udarbejdelsen af en Artikel om Nøddekrigens Forekomst her sidste Efteraar kunde jeg ønske Oplysninger fra forskellige Egne af Landet, hvorfor jeg ad denne Vej tillader mig at anmode de Medlemmer, der maatte sidde inde med saadanne, om at overlade dem til mig. Særlig ønsker jeg Meddelelse om det omtrentlige Tidspunkt

og Antal af iagttagne Fugle, men jeg vil iøvrigt være meget taknemlig for Oplysninger, i Særdeleshed biologiske — vedrørende disse Fugle og deres Forekomst.

Artiklen vil fremkomme her i Tidsskriftet; men, for at jeg saa snart som muligt kan faa den udarbejdet, beder jeg velvillige Medlemmer snarest mulig tilstille mig eventuelle Oplysninger.

Gammeltoftsgade 10⁴. København, Marts 1912.

P. JESPERSEN,
stud. mag.

TIL MEDLEMMERNE.

Breve og Henvendelser til Foreningen bedes sendte til Formanden, Veksellerer E. Lehn Schiøler, Fredericiagade 57³.

Artikler og Meddelelser til Tidsskriftet bedes sendte til Redaktøren, Overlæge Helms, Sanatoriet ved Nakkebølle Fjord pr. Pejrup.

Avertissementer til Tidsskriftet og Regningskrav til Foreningen bedes sendte til Kassereren, Revisor A. Koefoed, Smallegade 56³.

Meddelelse om Flytning bedes tilstillet Kassereren.

Forfattere af større Artikler kan, naar det ønskes, gratis faa 25 Særtryk.

Ny tiltrædende Medlemmer kan, saavidt Oplaget rækker, faa Tidsskriftets første Aargang for 10 Kr. (næsten udsolgt), anden Aargang for 6 Kr., tredje, fjerde for 4 Kr. hver, femte 5 Kr.

Indmeldelse kan ske til et af Bestyrelsens Medlemmer, til Kredsformændene eller Redaktøren. Medlemsbidraget er 4 Kr. aarlig, heri indbefattet Betaling for Foreningens Tidsskrift.

E. LEHN SCHIØLER,

Formand,
Kjøbenhavn

A. HAGERUP,

Næstformand,
Kolding.

A. KOEFOED,

Kasserer,
Kjøbenhavn.

P. JESPERSEN,

Sekretær,
Kjøbenhavn.

R. JUL. OLSEN,

Aarhus.

FORENINGSMEDDELELSER.

UDFLUGTEN TIL SYDFYN 2 OG 3 JUNI.

Udflugten til Faaborg og Omegn sammen med Naturhistorisk Forening tog efter Bestemmelsen sin Begyndelse Søndag Morgen d. 2 Juni, idet Deltagerne afrejste med Toget 8²⁰ fra Kbhvn.; undervejs stødte Medlemmer fra andre Egne af Landet til, og Kl. 1^{1/2} mødtes Selskabet i Korinth med de fynske Fuglevenner, som havde paataget sig at fremvise Egnens Fugleliv for de to Foreninger.

Med stor Elskværdighed havde de fynske Værter stillet Vogne til Raadighed for Deltagerne, som nøde en prægtig Køretur gennem Brahetrolleborgs og Holstenshus' Skove til Faaborg. Vejret var det skønnest tænkelige, og talrige Fugle saas og hørtes undervejs:

Vibe (*Vanellus cristatus*), Ringdue (*Columba palumbus*), Spurvehøg ♀ (*Astur nisus*), Gøg (*Cuculus canorus*), Forstuesvale (*Hirundo rustica*), Hvid Vipstjert (*Motacilla alba*), Skovpiber (*Anthus trivialis*), Lærke (*Alauda arvensis*), Tornsanger (*Sylvia cinerea*), Havesanger (*Sylvia hortensis*), Gulbug (*Hypolais icterina*), Løvsanger (*Phylloscopus trochilus*), Grøn Løvsanger (*Phylloscopus sibilatrix*), Rødhals (*Erythacus rubecula*), Musvit (*Parus major*), Sortmejsje (*Parus ater*), Halemejsje (*Parus caudatus*), Bogfinke (*Fringilla coelebs*), Gulspurv (*Emberiza citrinella*), Spurv (*Passer domesticus*), Stær (*Sturnus vulgaris*), Raage (*Corvus frugilegus*) og Krage (*Corvus cornix*).

I Price's Have lige ved Faaborg indtoges en lille Forfriskning, hvorefter man tilfods begav sig over »Sundet« ved Faaborg ned til Havnen. Undervejs holdt Overlæge Helms et interessant Foredrag om Sundets tidligere og nuværende Fugleliv; Jagten er nu lejet af en lille Forening af stedlige Fuglevenner, som frede Stedet. Desværre findes Rørdrummen, der tidligere opholdt sig her, ikke mere, men man haaber, at den igen vil sætte Bo, naar her som nu er uforstyrret Fred. Rørbevoksningen var saa høj, at Fuglene vare vanskelige at se, men nogle saas og hørtes dog.

Stokand (to Hanner og en Hun svømmende med Ællinger) (*Anas boscas*), Hættemaage (*Larus ridibundus*), Dværgtærne (*Sterna minuta*), Stork (*Ciconia alba*), Vibe (*Vanellus cristatus*), Digesvale (*Hirundo riparia*), Mursejler (*Cypselus apus*), Hvid Vipstjert (*Motacilla alba*), Rørsanger (*Acrocephalus arundinaceus*), Rørspurv (*Emberiza schoeniclus*).

Ved Ankomsten til Havnen viste det sig nødvendigt paa Grund af Blæst og Højvande at gøre en lille Forandring i Planen, saaledes at den ventende Damper i Stedet for at sejle til Bjørnø, som Hensigten havde været, forte Deltagerne ud til nogle smaa Holme Øst for samme, hvor man gik fra Borde i de der ventende Baade.

Paa Holmene fandtes ynglende Storm- og Hættemaager (*Larus canus* og *ridibundus*), Hætte- og Kysttærner (*Sterna hirundo* og *macrura*) samt Strandskade (*Hematopus ostrilegus*); Raage (*Corvus frugilegus*) og Digesvale (*Hirundo riparia*) saas flyvende over.

Ved Tilbagekomsten til Faaborg havde man saa god Tid inden Middagen, at det viste sig muligt at aflægge et Besøg paa Faaborg Museum, hvor man bl. a. havde Lejlighed til at beundre en Del af Johannes Larsens smukke Billeder af Fugle.

Paa Hotellet indtoges derefter Middagen og ved Kaffen og Cigaren havde man endnu den Nydelse at se Lysbilleder af Direktør Rubows smukke Maagefotografier fra Egholm. Herr Rubow havde været saa venlig at paatage sig den Ulejlighed at medbringe Billederne, og bistaet af stedlige Lyskræfter skallede han saaledes Deltagerne en Fornøjelse i Tilgift, som paaskønnedes meget.

Man gik tidligt til Ro, dels i Hotellet dels hos Medlemmer rundt i Byen, som med stor Gæstfrihed havde aabnet deres Hjem for de Tilrejsende, og næste Morgen Kl. 9 mødtes man paany ved Havnen for at sejle ud til Sanatoriet ved Nakkebølle Fjord. Desværre regnede det temmelig stærkt under Sejlturen, men ved Ankomsten derud var Regnen heldigvis ophørt, og Selskabet modtoges med største Gæstfrihed af Overlæge Helms og hans elskværdige Familie. Efter at Overlægen havde budt Velkommen paa Sanatoriets Enemærker og sagt nogle forklarende Ord om det Fugleliv i Skov og Park, som Deltagerne skulde have Lejlighed til at se, delte man sig i to Hold og krydsede i et Par Timer rundt i Egnen. Det var fornøjelige Ting, man fik at se, og navnlig fik man et godt Indtryk af, hvor let det er at knytte Fugleliv til sig, naar man vil gøre lidt derfor. Desværre forbød Vejret og Tidens Knaphed en længere Udflugt til den inddæmmede Del af Nakkebølle Fjord. Hvad angaar de iagttagne Arter henvises til nedenstaaende lille Redegørelse af O. Helms.

Kl. 12 samlede man hos den utrættelige Vært og Værtinde til Frokost, og med taknemmelige Følelser mod de fynske Værter korte Deltagerne derefter i de ventende Vogne til Pejrup Station for med Jærnbanen at spredes igen over Landet, hver til sit efter et Par Dages behageligt Samvær.

E. L. S.

LIDT OM YNGLEFUGLENE PAA SANATORIET VED NAKKEBØLLE FJORD I FORAARET 1912.

Sanatoriets Grund bestaar af henved 10 Ha. (20 Tdr.) Land, dels Højskov og dels Park, samt 2½ Ha. (5 Tdr.) Land dyrket Kokkenhave; paa de 2 Sider grændser dette Areal til Nakkebølle Fjord, og ind imod Land fortsætter det sig over i den ca. 43 Ha. (80 Tdr.) Land store Skov, Nakkebølle Enemærke. Sanatoriebygningerne ligger i Virkeligheden midt i et Skovparti, der nærmest omkring Hovedbygningen er omdannet til et Parkanlæg.

Min Virksomhed her paa Sanatoriet fører det med sig, at jeg en stor Del af Dagen færdes i Skov eller i hvert Tilfælde har den lige udenfor mine Vinduer. I indeværende Foraar har jeg gjort en Del iagttagelser over, hvad der findes af Ynglefugle i Parken og i

min egen Have; noget særlig mærkeligt er der ikke i dem, men jeg har tænkt, at det maaske kunde interessere en og anden at høre lidt om, hvad der kan forekomme af Ynglefugle paa et saadant Sted. Forholdene er vel paa mange Maader gunstige for Fuglene, idet Bestanden af Træer er ret vekslende, saa at der bydes Lejlighed for adskillige Fugle til Ynglen. Af Rovfugle findes neppe nogen her i Skoven, af Rovdyr enkelte Lækatte, Maar og omstreffende Katte; de sidstes Tal er dog betydelig aftaget, og jeg er tilbøjelig til at tro, at denne Omstændighed i nogen Grad er Skyld i det usædvanlige rige Fugleliv, der har været iaar. Endnu en Omstændighed, tror jeg, er gunstig for Fuglene her, i hvert Tilfælde for lagttagelsen af dem, det nemlig, at Fuglene er vante til, at mange Mennesker færdes iblandt dem uden at fortrædige dem; de taber herved i høj Grad deres Skyhed.

Jeg skal i det følgende ganske kort meddele lidt om, hvad jeg iaar har set i Yngletiden af Ting, som kunde være værd at bemærke.

Raage (*Corvus frugilegus*) har tidligere ynglet i en Koloni paa et eller to Hundrede Par i høje Bøge og Ege nær Stranden. Da Sanatoriet blev bygget, fældedes der en Del af Træerne med Reder, og siden har Raagerne ikke bygget her; men hvert Foraar kommer de igen og ser til Rederne, og selv nu i dette Foraar, hvor i de 3 foregaaende Aar ingen Raage havde bygget, sad der en Marts Morgen et Par ved en Rede. De Træer, hvor Rederne er bygget, svajer ofte stærkt for Blæsten, saa en Del Pinde drysser ned, men endnu sidder adskillige Reder velbevarede og benyttes af og til af andre Fugle; saaledes har, som beskrevet tidligere her i Tidsskriftet, Natuglen (*Syrnium aluco*)¹ ynglet i en gammel Raagerede, Ringduen (*Columba palumbus*) begyndte en Gang at ruge i en af dem, men fik ikke Rugningen fuldført, Skovspurv (*Passer montanus*) har bygget inde i nogle af Rederne, og op til Bunden af en af dem har Huspurven (*Passer domesticus*) anbragt den Bunke Hø og Straa, hvoraf dens fritbyggede Rede bestaar. Krage (*Corvus cornix*) har hvert Aar haft Rede i Parken, men der har kun været et enkelt Par.

Digesvalerne (*Hirundo riparia*) har i de 4 Aar, Sanatoriet har eksisteret, bygget i stort Tal i en Grusgrav og været os til megen Fornojelse; ved Hjælp af et sindrigt Spejlsystem har det været os muligt at se ind i Rederne og iagttage Æg og Unger. Hvert Efteraar og Vinter er deres Ynglepladser bleven forstyrrede, idet der er taget Grus, netop hvor de byggede, men det har tilsyneladende aldrig gjort dem betænkelige ved at bygge paany; iaar kom de ogsaa som sædvanlig hertil, men desværre har de ikke søgt til deres gamle Yngleplads og har ikke ynglet her iaar. Bysvalen (*Hirundo urbica*) bygger ikke her, skønt man skulde synes, at den høje Sanatoriebygning maatte frembyde talrige gode Redepladser. Forstuesvalen (*Hirundo rustica*) er derimod bleven en almindelig, ja, iaar noget besværlig Ynglefugl paa Sanatoriet. Den skulde øjensynlig have lidt Tid til at vænne sig til den kolossale Bygning med de mange aabne Vinduer;

¹ Aargang 4, S. 104.

i 1910 kom det første Par ind i selve Sanatoriebygningen og anbragte sin Rede ovenpaa en Klokke, der hørte til et elektrisk Ringeapparat, og som lod talrige Gange Døgnet igennem, hvilket dog sletikke syntes at anfægte dem. Ifjor byggede flere Par rundt om i Sanatoriebygningen, i Udhusene og i Beboelseslejlighederne — nogle yngede vistnok 2 Gange — og iaar er der kommen saa mange hertil og yngler, at de ikke just allevegne er sete med Glæde. I min Bolig byggede ifjor et Par paa et af Værelserne paa 1. Sal, og anbragte Reden paa en Gardinstang; efter at Ungerne var udvoksne, boede hele Familien om Natten inde i Værelset, til de trak bort. Iaar kom henimod Midten af Maj et Par Svaler igen til den gamle Plads; naar man ikke har anbragt Mærke paa dem, er det jo ikke godt at vide, om det netop er de samme, men man fristes rigtignok til at tro det, naar man ser, at de vælger det samme Værelse, den samme Gardinstang og den samme Plads paa Gardinstangen som ifjor. De bygger dog ikke der iaar, men i Værelset nedenunder, lige over mit Skrivebord; den ene Fugl foretrak morsomt nok, stadig at have Natteleje paa dens gamle Plads i Værelset ovenpaa, medens den anden laa paa Reden¹. Reden er som sædvanlig bygget af afvekslende Dynd og Plantedele, men ved Reden her er der mest benyttet Tang (Afstanden til Stranden er næppe 50 Meter) medens der til den Rede, som Svalerne bygger over Skrivebordet i min Under-søgelsesstue paa Sanatoriet væsentlig bruges Græsstraa. Det var morsomt at se, hvorledes Svaleparret herovre begyndte Redebygningen paa den lodrette Flade af en glatmalet Loftsbjælke. Ustandselig kom de med smaa Mængder sort Dynd, som de med Næbbet gjorde sig Umage for at faa til at sidde paa Bjælken; fornuftigvis trak de dog deres Byggeløretagende lidt hen i en Krog, saa at Reden kom til at sidde baade paa Bjælken og paa en Mur, hvor Byggematerialet kunde hænge noget bedre fast. Svalerne slipper nu ikke saa let til at bygge deres Rede som mange andre Fugle. Redens Opførelse tager over en Uge, og saa skal Huset endda øjensynlig staa at tørre noget, før det kan tages i Brug; det er jo en betydelig Forskel fra den Lethed, hvormed man ser Sangerne gøre deres Rede færdig paa forbausende kort Tid og straks begynde at lægge. Det er en velkendt Sag, hvor lidt sky Svalerne er, hvor de bygger; Lys, Færdsel og Menneskers Nærværelse anfægter dem ikke. Det tammeste Svalepar, vi har, bygger i et Cykleskur, og hviler sig tit paa en udspændt Staaltraad udenfor; her kan man gaa hen og hilse paa dem og iagttag dem i ca. 1 Meters Afstand, uden at de flyver; jeg har gjort det flere Gange, da den ene Svale nok er værd at se lidt nærmere paa; den er nemlig meget stærkt rød paa Undersiden — som iøvrigt nogle af Deltagerne i Foreningens Tur herover havde Lejlighed til at se. Ofte har Svaler, navnlig unge Fugle, et rustrødt Anstrøg, men jeg har aldrig set nogen saa stærkt rød-

¹ Svalerne udrugede to Kuld i denne Rede, og iaften (10 September), medens jeg læser Korrektur paa Artiklen, ligger Ungerne af sidste Kuld endnu i Reden.

farvet som denne; den nærmer sig i saa Henseende adskilligt til den ægyptiske Race, men har dog ikke andre af dens Kendemærker; man kan sige, at det er en ualmindelig kraftig farvet Fugl, idet hele Ryggen er stærkt skinnende mørkeblaa, langt stærkere end den sædvanlige Svalefarve; særlig paafaldende bliver det, naar den sidder ved Siden af dens normaltfarvede Mage.

En af de hyppigste Ynglefugle her er Solsorten (*Turdus merula*). Vinteren igennem var her mange, og Foraar og Forsommer lyder dens Sang alle Vegne. Reden bygger den, hvor det kan træffe sig, i Buske, i Træer op imod Stammen, paa Bygninger, i en gammel Løvhytte. Paa et Bjælkehoved udenfor et lille Træhus er en Rede anbragt, en anden paa en Bjælke i Liggehallen, hvor Fuglen ligger lige over og med Udsigt til alle Patienterne. Den begyndte iøvrigt at slæbe Redemateriale sammen paa mindst 20 forskellige Steder af Liggehallens Bjælker, før den fandt en, der var tilpas; det saa ganske morsomt men ikke videre ordentligt ud med alle de Kviste, der laa spredte omkring paa Bjælkerne. — Der vokser i Parken et lille Parti med Vidjepil, af hvilke vi hvert Foraar skærer Aarsskuddene for at benytte dem til Kurvflætning o. a.: iaar var de afskaarne Vidjer bundne sammen i et Par Knipper og stillede op imod en Busk; da vi et Par Dage efter vilde tage dem, havde en Solsort bygget i Toppen af et Knippe, og de fik saa Lov til foreløbig at blive staaende. Fuglen udrugede sine Unger under megen Deltagelse og Interesse, og da Ungerne var ndløjne, var Tiden til at tage Knippet kommen: men Solsorten var ufortrøden; en Dag eller to, efter at Ungerne var fløjne, laa et Æg igen i Reden; jeg tænkte først, at det var et ube-frugtet Æg fra 1. Kuld, men nogle Dage efter var Kuldet fuldtalligt, og Fuglen rugede igen; hvor tam den var, fik Deltagerne i Udflugten herover at se. Et fuldt Bevis for, at det var det samme Par, der begge Gange byggede i Reden, har jeg vel ikke, men al Sandsynlighed taler jo derfor. I min egen Have byggede en Solsort i en Hyldebusk nær Jorden; den fik kun 3 Unger ud, der — lige akkurat flyvefærdige — sad omkring i Buskene; i de første Dage var der slet ikke Tale om, at de kunde klare sig selv med Føde, men samtidig blev en ny Rede bygget i stor Hast læt ved, og Æg lagt deri. Fornøjelse har vi af Solsorten, dens Ynglen omkring os og dens dejlige Sang, men unægtelig forlignes den ikke helt godt med vort Havebrug; af Ribs og Kirsebær bliver der ikke mange tilovers til os. Sangdroslen (*Turdus musicus*) er ogsaa hyppig nok hos os, yngler rundt om i Parken: da jeg 1 April kom hjem fra en Rejse i det skønne men fuglefattige Italien, sad en Drossel og hilste mig lige ved Indgangen til min Have; i hele April Maaned sang den her Morgen og Aften, og en stor Del af Dagen igennem; en ualmindelig god Sanger var det med en sjælden kraftig Stemme, der lød over hele Sanatoriet og langt ud i Egnen; i Begyndelsen af Maj flyttede den noget længere bort i Parken. I de 5 Aar jeg har kendt den Plads, hvor Sanatoriet ligger, har Nattergalen (*Luscinia philomela*) ynglet paa det samme Sted, et lille Pilekrat paa Mosebund. Det

har vistnok været det samme Par, der bl. a. har udmærket sig ved, at Hannen saa at sige aldrig sang uden de første Par Aftener efter dens Ankomst. Fuglen har ogsaa været Traditionen tro iaar, bygget inde i Pilekrattet med Reden anbragt paa Jorden mellem Pilestammerne, godt skjult af Brændenælder; den 17 Juni var Ungerne flojne; men foruden denne Stamgæst har der iaar været et Par til, og her var Hannen mere villig til at lade Stemmen høre.

Af Sangerne vrimler der i Parken: fremherskende iblandt dem er Havesangeren (*Sylvia hortensis*), hvis rislende Væld af Toner høres overalt. Reder af den og Munken (*Sylvia atricapilla*) findes alle Vegne, og foruden de fuldførte Reder, findes i Snesevis af Steder Reder, der blot er paabegyndte med en lille Smule Græs og Rødder. Disse Sangere er jo meget villige til at forlade en Rede eller undlade at fuldføre den, men de slipper ogsaa meget nemt til Opførelsen af deres kun lidet solide Rede, der væves sammen af Græsstraa og indvendig fores med Rodtrævler; ofte tager den vist kun en Dag at bygge, thi ikke sjældent er det hændet mig, at jeg har fundet en Rede med Æg et Sted, hvor der et Par Dage iforvejen ingen Rede havde været. Gærdesangeren (*Sylvia curruca*) er her den sjældneste af de egentlige Sangere; ifjor var her et Par og iaar ogsaa vistnok kun det ene; den byggede først en Rede, der imidlertid var saa uheldig anbragt, at den kom til at vende skraat, saa Æggene trillede ud; den forlod saa Reden, og bygger nu paa en fornuftigere Maade. Løvsanger (*Phylloscopus trochilus*) er der en Mængde af; jeg har ialt fundet 8 Reder her i Parken, men der er sikkert mange flere. Da Sanatoriet blev opført, laa der tæt ved Hovedbygningen et stort Mosedrag med Pilekulturer, hvor Gulbugen (*Hypolais icterina*) holdt til i stort Antal, og hvor dens Sang lød overalt; der blev imidlertid ryddet stærkt op i Pilene, og Tallet af Gulbugen gik tilbage; paa den Strækning, hvor der før var omkring $\frac{1}{2}$ Snes Par, er der nu kun et enkelt tilbage, og ialt er der i hele Parken vist neppe mere end 4 Par. Kærsangeren (*Acrocephalus palustris*) har tidligere ynglet i det omtalte Pilekrat, hvor Nattergalen bygger, men iaar har den ikke vist sig her.

Neppe nogen af Ynglefuglene herovre overgaar i Tal Bogfinken (*Fringilla coelebs*); jeg har vel ialt fundet en Snes Reder af den, og deraf i min egen Have 6; i Begyndelsen af Juni laa her 3 Fugle paa Rede med en indbyrdes Afstand af næppe 10 Meter. En Del af Rederne er bleven forstyrrede og nedrevne, uden at det har været mig muligt at opdage Roveren; jeg har haft Krage og Kat mistænkte, den sidste særlig fordi det saa at sige altid var Reder, der var byggede opad en let tilgængelig Stamme, som blev odelagte. Gronirisk (*Ligurinus chloris*) yngler ligeledes almindelig, Stillids (*Acanthis carduelis*) flere Steder, medens jeg af Torniriskan (*Cannabina linota*) kun har fundet et enkelt Par ynglende; i den nærliggende Granskov er den en uhyre almindelig Ynglefugl.

Rundt om i Parken og i min egen Have har jeg faaet ophængt Ynglekasser af den Berlepsch'ske Model, mest de almindelige Mejse-

kasser (Model A). Det er gaaet her, som det vel er gaaet de fleste Steder, at Graaspurve og Skovspurve har indtaget en stor Del. Det Middel, der sædvanlig anbefales til at undgaa Graaspurvenes Indtrængen, at hænge Rederne lavt, i Mandshøjde, har ikke vist sig probat, selv om det maaske nok hjælper noget; for Skovspurvendes Vedkommende har det slet ingen Virkning. Iaar har dog Musviten (*Parus major*) ynglet i mindst 6 Kasser, Sumpmejsje (*Parus palustris*) i 1; Blaamejsje (*Parus coeruleus*) har tidligere ynglet i Kasse, ellers har den i de sidste 4 Aar haft sit sikre Ynglested i den samme Spalte i Roden af en gammel Bøg; iaar fandtes Reden i en lille tynd Stub af Bævreasp, ogsaa lige ved Jorden. Det kunde maaske give et Vink om, at man for at faa denne Fugl til at yngle i Kasse, kunde anbringe Kassen helt nede ved eller paa Jorden; i min egen Have har den iøvrigt iaar ynglet i en af de Klingeske Træløberkasser. Alle Kasserne i min egen Have har jeg, dels for at kunne se ned i dem og dels for at kunne fjærne paatrængende Gæster, forsynet med aftageligt Laag efter Model fra »Ungarische ornithologische Centrale»; paa Undersiden af Laaget anbringes en lille cylindrisk Træklods, der nogenlunde passer ned i Kassens Aabning; jeg har skaffet mig saadanne ved at save Stykker af en Granpæl; Fremgangsmaaden har vist sig overordentlig praktisk; bl. a. kan man paa den Maade stadig fjerne Spurvendes Reder, selv om Skovspurvens Ihærdighed er forbausende. Man maa nu ikke være nervøs, naar man gaar omkring og efterser sine Kasser, thi det hænder ikke helt sjældent, at man overraskes ved at en Skovmus som et Lyn farer ud af Kassen; et Par Gange har jeg set en, der sammenrullet laa nede paa Bunden af Kassen, tilsyneladende i en tryk Søvn. Fornøjeligt er det ogsaa at se direkte ned til Fuglene, og følge Rugningens Udvikling; Mejsjerne lader sig som bekendt meget lidt anfægte, naar de ligger paa Reden. — Ifjor anbragte jeg i Parken og i min egen Have nogle Træløberkasser efter Klinges Model, hvoraf jeg har haft stor Fornøjelse; ifjor ynglede Træløber (*Certhia familiaris*) i en af Kasserne i Parken, og iaar i en Kasse i min egen Have, tæt ved Vej og Bygninger: jeg kan paa det varmeste anbefale at gøre Forsøg med disse Kasser. Træløberen er jo en saa ejendommelig og fornøjelig lille Fugl, at den nok er værd at gøre noget for; medens den ruger, ser man kun grumme lidt til Fuglen, men naar Ungerne kommer ud, har den meget travlt paa Træerne, og en eller et Par Stammer synes i Virkeligheden at være den næsten tilstrækkelig Fangstplads. I Parentes bemærket er det forbausende, hvilken Forskel der er paa, hvor meget eller hvor lidt man ser til de forskellige Fugle i Yngletiden. De egentlige Sangere giver jo tydelig nok gennem deres Sang til Kende, hvor de har fæstet Bo, men det synes, som om de i Kasser ynglende Fugle, naar Rugningen er begyndt, kun viser sig sparsomt i Nærheden af Reden. En Blaamejsjerede i en Kasse opdagede jeg først i min Have, da Ungerne var næsten fuldvoksne, skønt jeg saa at sige daglig havde passeret Kassen. — Andre Fugle end de nævnte har jeg ikke haft ynglende i

Kasser; Broget Fluesnapper (*Muscicapa atricapilla*) har tidligere set paa Lejlighed i en Kasse, men iaar har jeg slet ikke set den, og den yngler næppe i umiddelbar Nærhed af Sanatoriet. Af Ynglekasser med stort Flyvehul, beregnede til Yngleplads bl. a. for Graa Fluesnapper (*Muscicapa grisola*), Blodstjert (*Ruticilla phoenicura*) og Hvid Vipstjert (*Motacilla alba*) har jeg ophængt nogle Stykker, men de er alle ubeboede eller beboede af Spurve; Blodstjert findes her overhovedet ikke, de 2 andre derimod i rigeligt Tal, men i Kasserne vil de ikke bygge. Graa Fluesnapper finder nu øjensynlig ogsaa Redepladser nok andet Steds; i Sanatoriets Udbygninger er der mange Steder fremstaaende Bjælkehoveder, og i Begyndelsen af Juni laa 3 Fluesnappere rugende paa saadanne Steder; senere har jeg fundet dens Rede frit i de smaa Grene paa Stammen af en Eg, i en Fordybning i et vildt Æbletræ, i et Espalier og paa en Klint ud imod Stranden. Et Par ruger for anden Gang i den samme Rede. Da Sanatoriet for 4 Aar siden var under Opførelse, var Hvid Vipstjert overordentlig talrig omkring alle Bygningerne; der maa have været noget ved hele Byggevirksomheden, der har tiltalt den, hvad det saa end har været. Senere har der hvert Aar ynglet nogle Par; i en Brink ved Stranden har der stadig været nogle Reder. Ifjor kom jeg en Sommerdag gaaende med et lille Selskab hen og saa til en af disse Reder; Ungerne var netop flyvefærdige, og en af dem fløj ud, da vi nærmede os, og satte Kursen ud over Vandet, men Kræfterne svigtede den snart paa denne første Udflugt, og ca. 20 Meter fra Bredden faldt den i Vandet og laa hjælpeløs plaskende; en af Selskabet var parat til at gaa ud efter den, men det viste sig overflødigt; Moderen fløj ud til den, holdt sig flagrende og skrigende lige over den, øjensynligt ansørende Ungen til at samle sine Kræfter; den baskede sig da besværligt ind imod Bredden, stadig opmuntret af Moderen, der holdt sig lige over den, til den lykkeligt havde naaet Land. Ud for Vinduet i min Undersøgelsesstue ligger først Kørevejen, og paa den anden Side af denne en lille beplantet Plads, hvor Fuglene stadig holder til; ofte har jeg Fornemmelsen naar jeg ser derud, som jeg var i Teatret, thi fra det tidlige Foraar kommer forskellige Fugle — Drossel, Boglink, Gulspurv, Grønirisk, Stillids o. s. v. — frem og agerer en kort Stund, for saa igen at forsvinde; en Dag optraadte paa dette Friluftsteater et Par Vipstjarter, der ivrigt samlede Redestof, og fløj dermed op paa selve Hovedbygningen; hvor de anbragte det, kunde jeg ikke forstaa, og gik da ud til dem; de lod sig aldeles ikke anfægte af Menneskers Færden, men vedblev, ivrigt at samle Straa, og jeg saa nu, at de fløj op med det til et lille Taarn, der sidder overst paa Hovedbygningen, og i hvis Sider er anbragt store Glughuller; oppe i Taarnet laa Reden paa en Bjælke godt skjult. Da Ungerne kom ud, gik de gamle Fugle stadig og søgte Føde paa Vejen ned til min Bolig, og senere havde jeg Fornøjelsen daglig at træffe hele Familien her.

Hvad en enkelt lille hensigtsmæssig Plantning kan gøre i Retning af at tiltrække Fugle, skal jeg give et Eksempel paa. En Del

af Skoven, som støder nærmest op til min Bolig er Lovskov, men der ligger en lille Granholm i Form af en ligebenet Trekant, ca. 20 Meter paa hver Led; Bevoksningen er unge Graner, vel henimod en Snes Aar, staaende ganske tæt, helt tørre paa de nederste 2—3 Meter. Granholmen ligger paa alle 3 Sider begrænset af ret stærkt befærdede Køreveje, saa noget særligt tiltrækkende for Fuglene er der nu ikke at se for vore Øjne; men de maa se anderledes paa det, thi en Kendsgærning er det, at der paa denne lille Plads altid findes adskillige Reder; iaar har der været Rede af Drossel, Solsort, Bogfinke (2 Reder), Grønirisk, Munk og en Rede, hvis Bestemmelse jeg ikke er sikker paa; de fleste af disse Reder bliver imidlertid forstyrrede, men stadig kommer der nye igen.

Lidt borte fra Sanatoriebygningerne ligger min egen Bolig omgivet af Have og Park, adskilt fra Fjorden ved en smal Engstrimmel, ialt et Areal af $\frac{3}{4}$ Ha. ($1\frac{1}{2}$ Td.) Land. Noget af det ligger hen som Skov med store Træer; under disse vokser en tæt Underskov af Hyld, Tjørn, Hindbær, El, Avnbøg o. s. v., hvoraf en Del naturlig Opvækst, en Del plantet af Hensyn til Fuglene. Skovbunden er paa sine Steder ganske tæt dækket dels af disse Buske dels af høj Plantevækst, et godt Skjulested baade for Reder og udflojne Unger. Som nævnt har jeg ophængt en Del Redekasser og paa en Plæne anbragt et Cement Bade- og Drikkekar, hvad Fuglene ojenlyst sætter megen Pris paa. Afbuggede Grene og Brombærranker har jeg ladet ligge i en Dynge fra Vinteren; da jeg forleden vilde tage dem og brænde paa Sankt-Hansbaal, var der en Gulspurverede med Unger og en tom Brunellerede. Ialt har jeg paa denne lille Plet fundet 18 Arter ynglende iaar; det er følgende: Forstuesvale, Stær (almindelig i Kasserne), Træløber, Brunelle. Den sidste sang her stadig i April, men jeg kunde ikke finde Reden før som nævnt forleden i en Bunke Grene; Musvit (3 Par i Kasser), Blaamejse, Gærdesanger, Munk, Havesanger, Gulbug, Solsort (2 Reder), Graa Fluesnapper, Graaspurv, Skovspurv (mange i Kasser), Boglinke (6 Reder), Stillids, Grønirisk, Gulspurv. Af sidstnævnte Art har der sikkert været adskillige Reder, men jeg har kun fundet en; mulig ogsaa et Par andre Arter har ynglet. — Rødhalsen har jeg stærkt mistænkt — men jeg har ikke været altfor ihærdig til at søge efter Rederne; man laver derved let Gange i den høje Plantevækst og viser Vej for Fuglenes Fjender.

O. H.

UDFLUGTEN TIL SALTHOLM, SONNEDAGEN DEN 16 JUNI.

Paa Grund af det for Aarstiden usædvanlige, urolige og stormende Vejr viste det sig nødvendigt at gøre en Forandring i den lagte Plan, saaledes at de 31 Deltagere, som havde givet Møde, tog til Kastrup med Banen og sejlede til Saltholm der fra.

Ved Ankomsten til Holmen var Vejret smukt, men efter et Par Timers Forløb begyndte Regnen at falde, og desværre varede Ned-

boren under det meste af Opholdet. Som Følge heraf saas betydeligt mindre, end man under gunstigere Vejrforhold vilde have kunnet paaregne, og dog fortrød næppe nogen af Deltagerne sit Besøg paa denne, hvad Fugleliv angaar, saa interessante Ø.

Følgende Arter iagttoges: Atlingand (*Querquedula circia*), Graaand (*Anas boscas*), Spidsand (*Dafila acuta*), Ederfugl (*Somateria mollissima*), Skallesluger (*Mergus serrator*), Gravand (*Tadorna vulpanser*), Musvaage (*Buteo vulgaris*), Vibe (*Vanellus cristatus*), Præstekrave (*Agialites hiaticula*), Stenvender (*Streptilas interpres*), Strandskade (*Hæmalopus ostrilegus*), Ryle (*Tringa alpina*), Rodben (*Totanus calidris*), Brushane (*Machetes pugnax*), Dværgtærne (*Sterna minuta*), Hætte-tærne (*Sterna hirundo*), Hættemaage (*Larus ridibundus*), Stormmaage (*Larus canus*), Havmaage (*Larus argentatus*), Hvid Vipstjert (*Molucilla alba*), Graa Digesmutte (*Saxicola oenanthe*), Forstuesvale (*Hirundo rustica*), Digesvale (*Hirundo riparia*), Tornsanger (*Sylvia cinerea*), Tornirisk (*Cannabina linota*), Stær (*Sturnus vulgaris*) og Spurv (*Passer domesticus*).

Selvfølgelig saas desuden talrige Reder og smaa og større Unger; særlig Interesse vakte Reden med Æg og en Unge af Havmaagen og Brushansens nydelige smaa dunede Unger.

Kl. 7 forlod man Holmen og vendte tilbage til Kastrup og derfra til Kbhvn., som man naaede ved Nitiden.

E. L. S.

TIL MEDLEMMERNE.

Breve og Henvendelser til Foreningen bedes sendte til Formanden, Veksellerer E. Lehn Schiøler, Fredericiagade 57³.

Artikler og Meddelelser til Tidsskriftet bedes sendte til Redaktøren, Overlæge Helms. Sanatoriet ved Nakkehølle Fjord pr. Pejrup.

Avertissementer til Tidsskriftet og Regningskrav til Foreningen bedes sendte til Kassereren, Revisor A. Koefoed, Smallegade 56³.

Meddelelse om Flytning bedes tilstillet Kassereren.

Forfattere af større Artikler kan, naar det ønskes, gratis faa 25 Særtryk.

Ny tiltrædende Medlemmer kan, saavidt Oplaget rækker, faa Tidsskriftets første Aargang for 10 Kr. (næsten udsolgt), anden Aargang for 6 Kr., tredje, fjerde for 4 Kr. hver, femte 5 Kr.

Indmeldelse kan ske til et af Bestyrelsens Medlemmer, til Kredsførmændene eller Redaktøren. Medlemsbidraget er 4 Kr. aarlig, heri indbættet Betaling for Foreningens Tidsskrift.

E. LEHN SCHIØLER,

Formand,
Kjøbenhavn

A. HAGERUP,

Næstformand,
Kolding

A. KOEFOED,

Kasserer,
Kjøbenhavn.

P. JESPERSEN,

Sekretær,
Kjøbenhavn.

R. JUL. OLSEN,

Aarhus.

KREDSFORMÆND.

- Ahlefeldt-Lauervig-Bille, P., Greve, Skovsbo pr. Ullerslev, Odense Amt.
- Arctander, H., Distriktslæge, Præsto Amts ostl. Del.
- Barfod, K., Præst, Hjørlande pr. Slangerup, Frederiksborg Amt.
- Berner-Schilden Holsten, Baron, Kmhr., Holstenshus, Svendborg Amt.
- Christiani, R., Forpagter, Bolling So, Moselund, Viborg Amts sydl. D.
- Cridland, Chr., Dyrslæge, Holbæk, Holbæk Amts sydvestl. D.
- Godske-Nielsen, Direktør, Silkeborg, Skanderborg Amts nordvestl. D.
- Hagerup, A., Arkitekt, Kolding, Vejle Amt.
- Hørring, R., mag. scient., Kbhvn., Island.
- Jeppesen, J. K., Lærer, Sejerslev pr. Nykøbing p. Mors, Thisted Amt.
- Klinge, M., Forretningsfører, Randers, Ribe Amt.
- Krabbe, Th., Læge, Kbhvn., Grønland.
- Larsen, Jens, Kommunelærer, Aalborg, Aalborg Amts nordl. D.
- Lütken-Lehn, C., Sognepræst, Hørby pr. Holbæk, Holbæk Amts nordl. D.
- Mortensen, H. Chr. C., Overlærer, Viborg, Viborg Amts nordl. D.
- Oppermann, H. G., Skovrider, Visborggaard, Aalborg Amts sydl. D.
- Scavenius, S., cand. jur., Klintholm pr. Borre, Møen.
- Thorsøe, H., kgl. Skovfoged, Lille Bøgeskov pr. Ringsted, Sorø Amts nordl. D.
- Jensen-Tusch, kgl. Skovfoged, Lindeshjærghus, Aakirkeby, Bornholm.
- Valentiner, A., Forpagter, Margretenlund pr. Fakse, Præsto Amts sydl. D.

MEDLEMSFORTEGNELSE

FOR DANSK ORNITHOLOGISK FORENING.

- Aagaard, Carl Johan, Siam.
- Ahlefeldt-Lauervig-Bille, P., Hofjægermester, Greve, Skovsbo pr. Ullerslev.
- Albrechtsen, Olaf, Amerika.
- Alving, Th., Sagfører, Sæby.
- Ancher, Rich, Hotelejer, Rønne.
- Andersen, Plantør, Bøtøgaard pr. Nykøbing F.
- Andersen, C., Læge, Aidt pr. Hammel.
- Andersen, C. E., Præst, Glenstrup pr. Faarup.
- Andersen, F. F., Grosserer, Amaliegade 14.
- Andersen, G., Direktør, Bornholmsgade 1.
- Andersen, Ellen, Fru, Bornholmsgade 1.
- Anthøn, Ellen, Frøken, Helgolandsgade 9.
- Arctander, H., Distriktslæge, Storehedinge, R. af Dlg.
- Boalth, cand. pharm., Fredericia.
- Balslev, H., cand. theol., Ubberup pr. Værsløv.

- Balslev, cand. theol. & mag., H. C. Orstedsvej 27.
 Bang, T., Overlærer, Nykøbing F.
 Bangert, C., Kassekontrollør, R.*, Osterbrogade 116.
 Bardenfleth, K. S., mag. scient., Højskolen Roskilde.
 Barfod, A., stud. jur., Gammeltoftsgade 6.
 Barfod, K., Sognepræst, Hjørlande pr. Slangstrup.
 Barfod, Tage, Jernbaneassistent, Bagsværd St.
 Bech, Jørgen, Forpagter, Kruusesminde, Korsør.
 Begtrup, stud. med., Holsteinsgade 12.
 Bendixen, A. P., Postmester, Vestervig.
 Benzou, C., Jagtjunker, Majaslund pr. Regstrup St.
 Berner-Schilden-Holsten, Kammerherre, Baron, Holstenshus
 pr. Faaborg.
 Bertelsen, Alf., Distriktslæge, Umanak, Grønland.
 Bjerre, Knud, Sterrehus pr. Holte.
 Bjómdal, Th., Gymnasiast, Villavej 8, Roskilde.
 Bloch, Oscar, Professor, Dr. med., Ny Toldbodgade 57.
 Bobjerg, Tandlæge, Frederikssund.
 Boldt, Rando, Trafikassistent, Skelskør.
 Borch, S., Distriktslæge, Allinge.
 Brandt, Jørgen, Gaardejer, Frejlev pr. Nysted.
 Breyen, P., Brygmester, Vodrofsvej 25.
 Brink, Hans, Gaardejer, Tarm.
 Brødersen, H., Tømremester, Fælledvej 18.
 Bryndum, E., cand. theol., Thyborøn.
 Brønnicke, Forvalter, Sanatoriet ved Nakkebølle Fjord pr. Pejrup.
 Buus, Proprietair, Ourø pr. Holbæk.
 Bølling, O. V., Skovrider, Hanneslund pr. Stensgaard St.
 Carlsen, Carl, cand. polyt., Harsdorffsvej 13.
 Carstensen, E., Magasin du Nord, Osterbrogade 25.
 Christensen, H. Chr., Maskinmester, Sanatoriet ved Nakkebølle
 Fjord pr. Pejrup.
 Christensen, P., Fasanjæger, Sobygaard pr. Hammel.
 Christensen, Roar, Dyrslæge, Vesterbrogade 79.
 Christensen, W., kgl. Skovrider, Maarum Skovridergaard pr. Helsingør.
 Christiani, A., Ingeniør, cand. polyt., Mariendalsvej 31.
 Christiani, C., Bølling Sø pr. Moselund.
 Christiani, Olaf, Styrmand, Mariendalsvej 31.
 Christiani, Forpagter, Bølling Sø pr. Moselund.
 Christiansen, Chr., Læge, Skelskør.
 Christiansen, I. P., Telegrafist, Wladivostock.
 Christiansen, J. D., kgl. Skovfoged, Kongehus pr. Silkeborg.
 Christiansen, Magnus, Dyrslæge, Dr. Abildgaards Alle 14.
 Christiansen, N. G., Halte Somobito, Soemobito Hodjokerto, Java.
 Christiansen, N., Portner, Dbg. M. p. p., Amalienborg.
 Christiansen, O. Rye, Assistent, Amalienborg.
 Clausen, Skovrider, Planteskolen, Korinth.
 Clausen, H., Pastor, Korinth.

- Clausen, J., Sagfører, Esbjerg.
 Collett, R., Professor, Christiania.
 Coopmann, Poul, Forststuderende, Bülowsvej 7 A.
 Cridland, R., Kasserer, Valby.
 Cridland, Chr., Dyr læge, Holbæk.
 Danne skjold-Samsøe, Aage, Greve, Amaliegade 5.
 Danne skjold-Samsøe, Viggo, Greve, Klosterskovgaard, Stege.
 Ditlevsen, mag. scient., Hellerupgaards Allé 8, Hellerup.
 Ditlevsen, T. H., mag. scient., Gerts Allé 5, Hellerup.
 Drewsen, C. C., Fabrikant, Pileallé 53.
 Dreyer, Postmester, Faaborg.
 Dyr lund, Ludvig. C., Gymnasiast, Herlufsholm pr. Næstved.
 Edwards, E. F., Ingeniør, Vestergade 3.
 Ellinger, A., Frøken, Skodsborg St.
 Elmquist, Tandlæge, Vordingborg.
 Erichsen, Erik, Apotheker, Videbæk pr. Skjern.
 Estrup, A., Godsejer, Enebo pr. Auning.
 Estrup, H., Højjægermester, R.*, Kongsdal pr. Mørkøv.
 Fabricius, E., Landbrugscand., Forvalter, Harsdorffsvej 2.
 Fabricius, O., Forstkandidat, Linnésgade 7.
 Ferdinand, Joh., Adjunkt, Herlufsholm pr. Næstved.
 Fibiger, J., Professor, Dr. med., Rigshospitalet.
 Fibiger, Jørgen, Ingeniør, Lemvig.
 Fischer, Mynster, Assistent ved Statsbanerne, Aagade 98.
 Fleuron, Svend, Kaptajn, Forfatter, Lyngby.
 Fløystrup, Overlæge, Dr. med., Stockholmsgade 41.
 Friderichsen, E., Skolebestyrer, Kalkbrænderivej 12.
 Frijs-Krag-Juel-Vind, M., Lehns greve, Frijsenborg.
 Gad, C. A. J., Grosserer, Lipkesgade 4.
 Galle, cand. polyt., Haslev.
 Gebauer, Anna, Frøken, Dr. Louises Børnehospital.
 Gengler, J., Dr., Königl. Bayr. Oberstabsartz z. D., Friderichsstrasse 1,
 Erlangen, Tyskland.
 Gjelbjerg-Hansen, Gunder, stud. med., Strandvejen 112.
 Gjellerup, Jul., Boghandler, Solvgade 87.
 Gleerup, Paul, Randers.
 Godske-Nielsen, Direktør i Papirfabrikkerne, Silkeborg.
 Gottlieb, Erik, stud. art., Vesterbrogade 77.
 Gotschalk, E. F., Frøken, Ny Toldbodgade 53.
 Gram, Carl, Jægermester, Vindeln, Sverrig.
 Gram, R. S., Højsteretsassessor, Dr. jur., Kastelvej 9.
 Granstedt, Carl E., Konservator, Engelholm, Sverrig.
 Grevenkop-Castenskiold, C. H., Kammerherre, Højjægermester,
 Hørbygaard pr. Holbæk.
 Grevenkop-Castenskiold, H., dansk Ministergesandt, London.
 Grill, Th., stud. med., J. A. Schwartzgade 28, St.
 Gry, cand. pharm., Løjtnant, Odder.
 Gry, Alfred, Nørrebrogade 18.

- Grønbeck, cand. pharm., Gl. Mønt 12.
 Grønvold, H., Kunstmaler, British Museum, London, S. W.
 Guldberg, O. Høegh, Læge, Meilgade 7, Aarhus.
 Gøtzche, H., cand. theol., Kørbersgade 1, Nakskov.
 Haase, Oscar, Mittelstrasse 51, Berlin N. W. 7.
 Hagerup, A., Arkitekt, Kolding.
 Hage, Gustav, Grosserer, cand. polit., Klampenborg.
 Hammer, K., stud. art., Holte.
 Hammer, Knud L., Toldassistent, Hjørring.
 Hansen, Amor, cand. pharm., Randers.
 Hansen, C. T., Læge, Bredgade 4.
 Hansen, H. P., Konservator, Herning.
 Hansen, Jacob P., Postfuldmægtig, Nexø.
 Hansen, Justitsraad, Apoteker, R.*, Hobro.
 Hansen, Laur., Ingeniør, Marievej 15, Hellerup.
 Hansen, M. Ewald, Typograf, Thisted Amtstidende, Thisted.
 Hansen, Seyr, Inspektør, Brahetrolleborg pr. Korinth St.
 Haureberg, F., Ingeniør, Aaboulevard 17.
 Hedin, Niels, cand. pharm., Aarhus.
 Heiberg, P. W., Stiftsfysikus, Dr. med., Viborg.
 Heilbuth, H., Direktør, Frydendalsvej 20.
 Heilbuth, Fru Direktør, Frydendalsvej 20.
 Heilmann, Allan, Forststuderende, Mariendalsvej 37.
 Heilmann, Chr., Proprietær, Tammestrup, Skanderborg.
 Heilmann, Gerhard, Tegner, Puggaardsgade 10.
 Heilmann, Ester, Frøken, Taarnet, pr. Hørsholm.
 Helms, G., Overretssagfører, Nakkebollefyrd pr. Pejrup.
 Helms, G., Overretssagfører, Vestervoldgade 117.
 Helms, Johs., kgl. Skovrider, Silkeborg.
 Helms, O., Overlæge, Nakkebolle Fjord, pr. Pejrup.
 Henningsen, A., Generalkonsul, Trondhjems-gade 15.
 Hertz, Rolf, Overlæge Kysthospitalet, Refsnæs.
 Hilarius-Kalkau, H. A., Oberstløjtnant, R.* og Dbg. M., Klampen-
 borg.
 Hillerup, Godsejer, Gl. Kristinebjerg, Nykøbing F.
 Hillerup, Th., Overretssagfører, Gyldenlovesgade 16.
 Hjerting, Købmand, Byrådsmedlem, Randers.
 Hjort, Driftsbestyrer, Maglemølle Papirfabrik, Næstved.
 Hoffmeyer, H., Brygger, cand. phil., Storehedinge.
 Hoffmeyer, Proprietær, Lystrupgaard pr. Slangørup.
 Holstein-Rathlou, C. F. E. v., Holjægermester, R.*, Bredgade 65.
 Holstein, Vagn, stud. art., Gl. Kongevej 143.
 Hviid, Peder, Snedker, Jeberg pr. Laurberg St.
 Hvidberg, V., Forpagter, Soholm pr. Klippinge.
 Hvoiby, P., Kontorist, Villa »Søvang«, Aabyhøj.
 Hørring, A., mag. scient., Rabbecks Allé 24.
 Iahn, K. R., Læge, Frederiksborggade 41.
 Irminger, J., Stationsforstander, Assens Station, Fyen.

- Iversen, A., Forststuderende, Henrik Ibsensvej 12.
 Jacobsen, A., Naturaliehandler, Frederiksborggade 5.
 Jacobsen, A., stud. polyt., Fælledvej 16.
 Jansen, O. F., Kontorchef i Finansministeriet, R.*. Tordenskjoldsgade 3.
 Jensen, Adolf, mag. scient., Strandvej 170.
 Jensen, C. Govertz, Redaktor, Mynstersvej 12.
 Jensen, J. P. C., Lærer, Villa »Yelmo«, Kalundborg.
 Jensen, M., Skovrider, Skovridergaarden pr. Rude.
 Jensen, O. Chr., Læge, Sorø.
 Jeppesen, J. K., Lærer, Sejerslev Skole, pr. Nykøbing, Mors.
 Jespersen, Ludvig, Gymnasiast, Carolinekilde, Odense.
 Jespersen, P., stud. mag., Gammeltoftsgade 10.
 Jessen, S. B., Kæmner, Slagelse.
 Jónsson, Arni, Provst, Skutustadir, v. Myvatn, Island.
 Jungersen, Hector, Professor, Dr. phil., R.* p. p., Nørregade 10.
 Jørgensen, A., stud. med., Ole Suhrsgade 17.
 Jørgensen, A., Postekspedient, Bogense.
 Jørgensen, F., Proprietær, Bromme Møllegaard pr. Munkebjergby.
 Jørgensen, Kr., Apotheker, Rønne.
 Jørgensen, Th., Skorstensfejermester, Horsens.
 Jünger, Karen, Frue, Vedbæk.
 Jünger, O., Ingeniør, Vedbæk.
 Kalff, cand. phil., Aalborg.
 Kall, Rolff, Kaptain i Artilleriet, R.*, Prinsesse Mariés Allé 17.
 Kanstrup, Th., cand. mag., Kongensgade 87, Esbjerg.
 Karsten, William, stud. jur., Kalkbrænderivej 5.
 Kierkegaard, Imm., cand. phil., la Coursvej 14.
 Kirch, N. P., Prokurist, Helsingør.
 Kirschner, Aage, Inspektør, Gentofte.
 Klem, Oscar, Apoteker, Hammel.
 Klinge, M., Forretningsfører, Tøjhushavevej 6, Randers.
 Knudtzon, Nic. H., Grosserer, Zoar, Fredensborg.
 Knuth, E. C., Lehns greve, Knuthenborg pr. Mariibo.
 Koch, Carl, Valgmenighedspræst, Ubberup pr. Kalundborg.
 Koch, Elers, Skovrider, Ditlevslyst, Korinth.
 Kock, Oscar, Kolonibestyrer, Ehlersvej 12, Hellerup.
 Koefoed, Axel, Revisor, Smallegade 56.
 Koefoed, Einar, mag. scient., Bergen.
 Koefoed, I., Inspektør, Strandparksvej 2.
 Koefoed, I. P., Sagfører, Svaneke.
 Koefoed-Hansen, Forstmester, Reykjavik, Island.
 Kornerup, Frøken, Martensens Allé 4.
 Krabbe, Th. N., Læge, Dronning Elisabeths Allé 7.
 Kramp, mag. scient., Helgolandsgade 5.
 Krarup, L., Forststuderende, cand. phil., Maglekildevej 17.
 Krarup, Th., Herredsfoged i Odense.
 Krische, Theodor, Univ. Buchh., Erlangen, Bayern.

- Krogh, Arnold, Professor, R.^s, Smallegade 45.
 Kærn, V., Nøjsomhedsvej 3⁴.
 Kæstel, Richard, Latinskolediscipel, Nykøbing p. F.
 Lakjer, Tage, Ahlmannsvej 4, Hellerup.
 Landbrugsministeriet ved Departementschef Wulff, Kmdr. af
 Dbg. og Dbg. M.
 Landmark, Fiskeriinspektør, Christiania.
 Langhoff, B., Læge, Ringsted.
 Larsen, C. S., Forstkandidat, Faaborg.
 Larsen, Henry, Konservator, Sortedamsdoss. 47.
 Larsen, Jens, Grosserer, Villa »Skovbo«, Holte.
 Larsen, Jens, Kommunelærer, Villa »Korlund«, Aalborg.
 Larsen, Johs., Kunstmaler, Kerteminde.
 Larsen, Jørgen, Godsejer, Kjærsgaard, Hjørring.
 Larsen, Laurits, Inspektør, Dr. Priemesvej 6.
 Larsen, Vilh., Skovrider, Rørdam pr. Eiby.
 Lassen, Astrid, Frøken, Villa »Strand«, Kalundborg.
 Lassen, Skovrider, Glorup pr. Svindinge.
 Lassen, G., Læge, Guldsmedegade 22, Aarhus.
 Lehmann & Stage, Forlagsboghandl., Lovstræde 8.
 Lehn, C. Lütken, Sognepræst, Hørby pr. Hølbæk.
 Lerche-Lerchenborg, C., cand. jur., Hofjægermester, Lehnsgreve,
 Lerchenborg pr. Kallundborg.
 Leth, Harald, Inspektør, Livø pr. Logstor.
 Liebmann, P., Læge, Korinth.
 Lind, Joh., stud. pharm., Skive.
 Lippert, C. L., Lærer, Musse, Nysted.
 Lorentsen, C. W., Forststuderende, Ravnholdt pr. Pederstrup.
 Lund, Skovrider, Frisenborg pr. Hammel.
 Lund, M., Apoteker, Reykjavik, Island.
 Lundgreen, Fr., Grosserer, Trondhjem, Norge.
 Lüttichau, H., Hofjægermester, Viskum pr. Viborg.
 Løvengreen, P., Direktør, Dr. Olgasvej 30.
 Madsen, Anna, Frue, Harsdorffsvej 13.
 Madsen, Carl, cand. polyt., Harsdorffsvej 13.
 Magnussen, Jul., Præparator, Valbygaardsvej 60.
 le Maire, D. F., Godsejer, Frederiksdal, Nakskov.
 Manniche, A. L. V., Forfatter, Konservator, Nylandsvej 69.
 Marcussen, Ad., Ingeniør, San Martin 345. Buenos Aires.
 Marshal, A., Apotheker, Frøstrup.
 Mathiassen, Therkel, Skolediscipel, Mullerup Skole pr. Slagelse.
 Mourier-Petersen, Godsejer, Sallerupgaard pr. Lundby.
 Meldahl, U., Frøken, Ratsacksvej 15.
 Meyer, Carl, Læge, Gentofte.
 Meyer, Jenny, Frøken, Kastelsvej 9.
 Meyer, Joh., Discipel, Nøjsomhedsvej 5.
 Michaelsen, C., Lærer, Skibby.

- Moltke, Aage, Greve, Forstkandidat Adr.: Hr. Skovrider Wegge, Horsens.
- Moltke, Otto, Greve, Nøramer pr. Ruds Vedby.
- Mønrad, F. D., Skovrider, Wedelslund pr. Skovby.
- Mortensen, H. Chr. C., Overlærer, Viborg.
- Mortensen, R. C., Skoleinspektør, Enghaveplads 21.
- Mundt, Skovrider, Fredskovsminde pr. Sorø.
- Museum, A. Koenig, Koblenzerstrasse 162, Bonn, Tyskland.
- Møller, Jacob, Fuldmægtig, Odense Sodafabrik.
- Møller, J. Mathias, Adjunkt, Guldsmedegade 40, Aarhus.
- Møller, K., Frøken, Apotheket, Ulsselager.
- Mølmark, Læge, Odense.
- Naturhistorisk Forening for Aalborg ved Adjunkt Bøje.
- Naturhistorisk Forening for Lolland og Falster ved Lærer L. Kring, Nykøbing F.
- Neergaard, Edvard, Godsejer, Forslevgaard pr. Fuglebjerg.
- Neergaard, Petersen, C., kgl. Fuldmægtig, Cort Adellersgade 12.
- Neergaard-Petersen, Proprietær, cand. jur., Vivebrogaard pr. Hadsund.
- Neergaard, V. de, Godsejer, Gyldenholm pr. Slagelse.
- Neve, S., Skoleinspektør, Skipper Clements Allé 12.
- Neye, Marie, Frøken, Havnegade 5.
- Nielsen, A. V., Læge, Amtssygehuset i Koldby pr. Hørdum.
- Nielsen, C., Direktør, Andels Svineslagteriet, Ebeltoft.
- Nielsen, Chr., Overpolitibetjent, Nylandsvej 4 B.
- Nielsen, Edv., Grosserer, Farvergade 10.
- Nielsen, G., Tandlæge, Helsingør.
- Nielsen, I. Chr., kgl. Fuldmægtig, Nyvej 10 A.
- Nielsen, Konservator, Frederiksgade, Aarhus.
- Nielsen, Kristian, Rentier, Hvide Hus, Gl. Kongevej, Kolding.
- Nielsen, L. P., Direktør, cand. pharm., Øselsgade 25, Amager.
- Nielsen, Overjæger, Svenstrup, Borup.
- Nielsen, P., Faktor, Ørebak, Island.
- Nielsen, Rasmus, Lærer, Tranekjær Realskole.
- Nielsen, Th., Direktør, Rønne.
- Nielsen, Vald., Skovrider, Egelykke, Faaborg.
- Nielsen, V., Forpagter, Gjorslev pr. Storehedinge.
- Nilson, C. I., Gravør, Østergade 1.
- Nørgaard, J. P., Boghandlermedhj., Jul. Gellerup, Sølygade.
- Oberholser, Harry C., Biological Survey, Washington D. C.
- Olsen, C., Plantør, Emmedsbo, Grenaa.
- Olsen, Carl Chr., Typograf, Slotsgade 55¹, Nykøbing p. F.
- Olsen, O. C., Sognefoged, Villingerød pr. Esrom.
- Olsen, R. Jul., Overassistent v. Statsbanerne, Aarhus.
- Oppermann, H. G., Skovrider, Visborggaard pr. Skelund.
- Otterstrøm, L. N. H., Skolebestyrer, Hollændervej 5.
- Ottosen, Forstkandidat, Margrethevej 7.
- Palmén, I. A., Professor, Helsingfors, Finland.

- Paludan, Aage, Bygmester, Viborg.
 Pedersen, Carl, Apotheker, Karise.
 Pedersen, H., Hørkræmmer, Istedgade 50.
 Pedersen, Kr., Kommunelærer, Viborg.
 Pedersen, L., stud. mag., N. Farimagsgade 55.
 Permin, Aage Chr., Forvalter, Asserstrup, Nakskov.
 Petersen, Proprietær, Holmstrupgaard pr. Brabrand.
 Petersen, Johan, Kolonibestyrer, R.*. Angmagalik.
 Petersen, J. V., Bygningsinspektør, R.*. Odense.
 Petersen, N., Maskinmester, Sakskøbing.
 Petersen, O. G., Dr. phil., R.*. Professor ved Landbohøjsk., Martensens
 Allé 3.
 Petersen, S. P., Assistent, Smallegade 20 B.
 Pirtzel, A., Apotheker, Helsingø.
 Plum, P., Professor, Kmdr. af Dbg. og Dbg. M. p. p., St. Anna Plads 19.
 Poulsen, Vald., Dr. med., Dr. Louises Børnehospital.
 Ralfe, P. G., The Parade, Castletown, Isle af Man.
 Rasmussen, C. A., Kommunelærer, Thorsgades Forl. 127. •
 Rasmussen, H. P., Konservator, Elmegade 21.
 Rasmussen, N. P., Dekorationsmaler, Gothersgade 137.
 Rasmussen, P., Frøken, exam. pharm., Ryesgade 131.
 Reedtz-Thott, K. T. O., Gehejmekonferensraad, S. K. Dbg. M. p. p.,
 Gaunø, Næstved.
 Reimer, Chr., L., Købmand, Viborg.
 Remvig, Dr., Haslev.
 Rendtorff, E., cand. phil., Lærer, Korsør.
 Rendtorff, G., stud. med., Regensen, 9de Gang Nr. 3.
 Renvall, Thorsten, Lektor, Abo, Finland.
 Riis, Harald, Tandlæge, Hobro.
 Riis, A. Jørgen, Posteksp., Roskilde.
 Rosencrone, Chr. Weis-Hoff, Stamhusbesidder, Rosendal, Norge.
 Rosenberg A., Læge, Faaborg.
 Rosenkrantz, H., Baron, Guldborg pr. N. Alslev.
 Rossen, J., Læge, Bjerringbro.
 Rosenius, P., Dr., Malmö.
 Rosenørn Lehn, Lehnsbaron, Oreby pr. Sakskøbing.
 Rothstein, I., Forretningsfører, Raadhustræde 15.
 Rottboll, J., Godsejer, Borglum Kloster pr. Vraa St.
 Rubow, Carl, Direktor, Ny Toldbodgade 6.
 Sækkjær, Gunnar, Løjtnant, Nørrebrogade 25.
 Saxtorph, Sylvester, stud. art., Hillerød.
 Scavenius, Fr., Overretssagfører, Gjorslev, Storehedinge.
 Scavenius, S., cand. jur., Klintholm pr. Borre.
 Schaaning, H. Tho. L., Øvre Pasvik, Langfjorddal, Syd Varanger.
 Schaarup, Carl, Afdelingschef, Jacob Danefærdsvej 12.
 Schalow, H., Professor, Hohenzollernstr. 20, Berlin-Grünwald.
 Scheel, H., Kontorist, Vesterbrogade 141.
 Scheel, J., Konservator, Zoologisk Museum, Vesterbrogade 141.

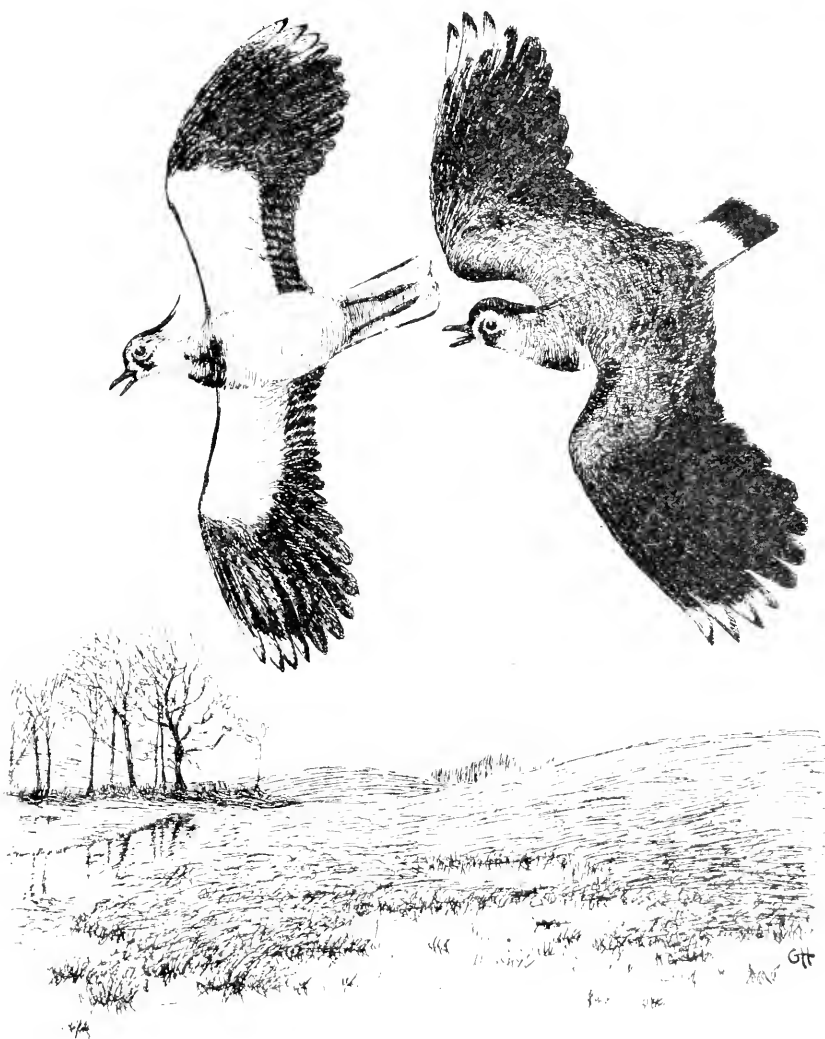
- Schenk, Jacob, Adjunkt, U. o. C. Debröcut 15, Budapest II.
 Schiøler, E. Lehn, Vexellerer, Fredericiagade 57.
 Schiøler, Fru E. D. Lehn, Rungsted.
 Schiøler, E. Th. Lehn, jun., Rungsted.
 Schiøler, Ivar, Overinspektør, Brahetrolleborg pr. Korinth.
 Schmidt, Louise, Frøken, Østerbrogade 11.
 Scholten, G., Løjtnant, Allégade 22.
 Schornstein, Max, Præst for d. mos. Trossamfund, Dr. phil., Vendersgade 29.
 Schou, Sven, Kunstmaler, Havno pr. Hadsund.
 Seeger, C. D., kgl. Skovfoged, Naaege pr. Silkeborg.
 Sibbersen, Apotheker, Vesterskerne.
 Simonsen, Bendt, Skovrider pr. Kliplev, Slesvig.
 Sixhøi, J. C., Adjunkt, Viborg.
 Skibsted, A., Overretssagfører, Frederiksberggade 2.
 Skovgaard, E. N., Carlsberg, Hillerød.
 Skovgaard, Morten Chr., Rosenvængets Hovedvej 27.
 Skovgaard, Peter, stud. polyt., Rosenvængets Hovedvej 27.
 Smith, A., Maskinassistent, Sanatoriet, Pejrup.
 Späth, Ebba, Frøken, Gl. Kongevej 125.
 Späth, Joh., Fuldmægtig, Gl. Kongevej 125.
 Späth, Helga, Frøken, Gl. Kongevej 125.
 Späth, Karen Margrethe, Frøken, Gl. Kongevej 125.
 Slaggemeyer, Læge, Faaborg.
 Stamm, R. H., mag. scient., Larslejstræde 9.
 Stenbach, Godsejer, Flintholm pr. Stenstrup.
 Stein, J., Overlæge, Skorping.
 Stokkebye, Poul, Grosserer, Puggaardsgade 4.
 Strange, T., Landbrugsk., Helnæs pr. Ebberup, Fyn.
 Strøberg, A., cand. mag., Havnegade 49.
 Strøyer, A., Konservator, Schlegels Allé 5.
 Suhr, H. P. O., Vexellerer, Strandboulevard 3.
 Suhr, Sigrid, Fru, Strandboulevard 60.
 Suomalainen, E. W., mag. phil., Abo, Finland.
 Svanholm, Overretssagfører, Aalborg.
 Svendsen, Helge, Forstk., Bankdirektor, Thygeslund pr. Hadsund.
 Svendsen, J., Konsul, Ahlmans Allé 2, Hellerup.
 Süberg, Otto, Tømremester, Chr. Richardtsvej 9.
 Sæmundsson, Bjarni, Adjunkt, Reykjavik.
 Søderberg, Vilh., Maler, Gothersgade 77.
 Søltoft, V., Godsejer, Tyrrestrup pr. Horsens.
 Taaning, Aage Vedel, Ranum.
 Tage-Hansen, Villa »Skrænten«, Aarhus.
 Tauberg, Lærer, Øster Assels, Nykøbing p. Mors.
 Thome, Joh., cand. pharm., Fabriksbestyrer, Græsvik, Frederiksstad, Norge.
 Thomsen, Th., Lærer, Tørring Skole pr. Øster Tørslev.
 Thorsøe, H., kgl. Skovfoged, Lille Bøgeskov pr. Ringsted.

- Thuesen, Konservator, Skomager, Randers.
 Thygesen, R., Forstelev, Gjorslev, Vænge pr. Borup.
 Ticehurst, C. B., Dr., Huntbourne, St. Michael's, Ashford, Kent.
 Traustedt, Læge, Gjedsted, Jylland.
 Treschow, H., Kandidat, R.^{*}, Mindet, Mørkov.
 Trier, Th., Vexellerer, Højbroplads 6.
 Tulstrup, Niels, jun. Norre Tulstrup, Bjerringbro.
 Tusch, L. Jensen-, kgl. Skovfoged, Lindesbjerghus pr. Aakirkeby.
 Tutein, Emmy, Frøken, Vestergade 3.
 Tvede, Karen, Frøken, Carit Etlarsvej 11.
 Ulrich, Assistent ved Statsbanerne, Slagelse.
 Ulrich, J., Dr. med., O. Farimagsgade 16.
 Ulrik, Per, Ellehuset, Fredensvej, Charlottenlund.
 Valentiner, A., Forpagter, Margretenlund pr. Fakse.
 Valeur, Skolebestyrer, Faaborg.
 Villadsen, N. A., Seminarist, Helgesvej 1.
 Vindeløv, O., Dr., Frederiksberg Hospital.
 Wahl, Vald., Sognepræst, Arninge pr. Nakskov.
 Wandall, J. S., Overlæge, Norregade 28.
 Warming, C. E., Klasselotterikollektor, Kolding.
 Wasenius, Ernst, Tandlækare, Helsingfors, Finland.
 Weber, E., cand. jur., Sortedamsdosseringen 29.
 Wedege, S., Bogtrykker, Walkendorfsgade 7.
 Wedell-Wedellsborg, G., Baron, Kammerherre, Oberst af Rytteri, Kmdr. af Dbg. og Dbg. M. p. p., Hellerupgaard pr. Hellerup.
 Wedel, P., Notarius publ., Classensgade 34.
 Wedel-Wedellsborg, R.^{*}, Baron, Malmogade 4.
 Wegge, H. C., Læge, Gasværksvej 10.
 Weibüll, Overretssagfører, Kontorchef, Willmoesgade 33.
 Weis, Henning, cand. phil., Forststuderende, Nyelandsvej 84.
 Weismann, C., Skovrider, Skørping.
 Wesenberg-Lund, Dr. phil., Hillerød.
 Westenholz, Th., Landvæsenselev, Margretenlund, Fakse.
 Winge, Herluf, mag. scient., Viceinspektør v. Zoologisk Museum.
 Winkel, P., Ingeniør, Herningholm pr. Herning.
 Winkel, S., Godsejer, Dybvad Hovedgaard pr. Dybvad.
 Winterberg, A., Assistent i den kgl. grønlandske Handel.
 Wierfeldt-Galle, A., Bogholder, Glostrup.
 With, E., Bankassistent, Bredgade 77.
 Wøldike, Knud, Herredsfoged, Rønne.
 Østergaard, L. J., Forstelærer, Blenstrup pr. Skørping.

6. AARGANG

HÆFTE I

DANSK ORNITHOLOGISK FORENINGS TIDSSKRIFT

Kjøbenhavn

REDIGERET AF
O. HELMS

December 1911

Nyhed

BILLEDER
AF
DANSK FUGLELIV

FOTOGRAFERET EFTER NATUREN

AF

ROAR CHRISTENSEN

DYRLÆGE

MED TEKST AF MAGISTER A. DITLEVSEN

I. VADEFUGLE

PRIS: 1 KR.

FAAS I ALLE BOGLADER

G. E. C. GAD

I Kommission hos undertegnede er udkommet:

NORDENS FÅGLAR

AF

L. A. JÄGERSKIÖLD OG GUSTAF KOLTHOFF

MED BILLEDER AF OLOF GYLLING

1 HÆFTE. 3 KR.

Værket er beregnet til c. 45 Ark Tekst i Folio-Format med talrige **Tekstbilleder** samt

160 Tavler i Farvetryk

fordelt paa **40 Hefter à 3 Kr.** og antages at kunne afsluttes paa c. 3 Aar.

Medarbejder for Danmark: Mag. sc. *R. Hørring.*

— - Norge: Fiskeriinspektør *A. Landmark.*

— - Finland: Dr. *J. A. Palmén.*

De nordiske Fuglenavne redigeres af Prof., Dr. *Elof Hellquist.*

Se Annoncen bag i nærværende Hefte.

G. E. C. GAD,

VIMMELSKAFTET 32. KØBENHAVN.

6. AARGANG

HÆFTE II—III

DANSK ORNITHOLOGISK FORENINGS TIDSSKRIFT

Kjøbenhavn

REDIGERET AF
O. HELMS

April 1912

VOR FRUE BOGLADE

LEVERER

NAUMANN

NATURGESCHICHTE DER
VÖGEL MITTEL-EUROPAS

NYT EKSEMPLAR FRANCO I KASSE TIL 75 KR.

ORIGINAL-PRIS: 135 MK.

.....

DIE EIER
DER EUROPÄISCHEN VÖGEL

NACH DER NATUR GEMAHLT

VON

BAEDEKER

MIT BESCHREIBUNGEN DES NESTBAUES

VON

BREHM & BAESSLER

2 BIND INDB. FRANCO TIL 45 KR.

NYT EKSEMPLAR 135 MK.

.....

KOBENHAVN

NØRREGADE 13

TELEFON: 9612

6. AARGANG

HÆFTE IV

DANSK ORNITHOLOGISK FORENINGS TIDSSKRIFT

Kjøbenhavn

REDIGERET AF
O. HELMS

Oktober 1912

VOR FRUE BOGLADE

LEVERER

NAUMANN

NATURGESCHICHTE DER
VÖGEL MITTEL-EUROPAS

NYT EKSEMPLAR FRANCO I KASSE TIL 75 KR.

ORIGINAL-PRIS: 135 MK.

.....

DIE EIER
DER EUROPÄISCHEN VÖGEL

NACH DER NATUR GEMAHLT VON BAEDEKER

MIT BESCHREIBUNGEN DES NESTBAUES

VON

BREHM & BAESSLER

2 BIND INDB. FRANCO TIL 45 KR.

NYT EKSEMPLAR 135 MK.

.....

KØBENHAVN

NØRREGADE 13

TELEFON: 9612

Zeitschrift für Oologie
und Ornithologie.

Tidsskriftet, som særlig indeholder Artikler af oologisk Interesse, udkommer med et Hæfte paa et Ark hver Maaned. Pris 4 Mk. aarlig. Indmeldelse af Abonnement bedes sendt til Udgiveren:

W. RÜDIGER,

Hochzeit i. d. Neumark, Tyskland.

FUGLE-, REJSE-, MARINE- OG TEATER-KIKKERTER

Bemærk Etahlm. Nr. og Navn

med største Felt og reneste
Optik,

Zeiss, Busch, Goerz, Leitz etc. etc.

med

3, 3¹/₂, 4, 6, 8, 9, 10, 12 og 15
Gange Forstorrelse.

Literatur tilsendes fra

Kgl. Hof-Instrumentmager CORNELIUS KNUDSEN, Købmagergade 15.

INDHOLDSFORTEGNELSE

DANSK ORNITHOLOGISK FORENINGS TIDSSKRIFT

AARGANG 6, HÆFTE IV

A. HAGERUP: Meddelelser fra de danske ornith. Stationer for 1911 . . .	159
M. KLINGE: Besog paa Fano i Pinsen 1911.	212
MINDRE MEDDELELSER	229
TILFØJELSE TIL AFHANDLINGEN »HEJREKOLONIER I DANMARK«.	239
AFDØD ORNITHOLOG	239
FORENINGSMEDDELELSER	IX
INDHOLDSFORTEGNELSE TIL AARGANG 6. — INDEX.	

„*Messenger ornithologique*“, „*Ornithologische Mitteilungen*“.

Udkommer 4 Gange aarlig med to Numre efter Nytaar, to efter Sommerferien.

Pris 4 Rbl. aarlig, 2 Rbl. halvaarlig, Enkeltnumre à 1 Rbl.

Alle Forsendelser til „ORNITHOLOGISCHE MITTEILUNGEN“ bedes til-
stillet Redaktionen: G. J. Poljakow, Russland, Postabteilung: Obizalowka,
Moskau'er Gouvernement, Gut „Sawiro“.

FOR SAMLERE.

C. HANSEN'S BILLIGE ÆSKEFABRIK
Nørregade Nr. 27, 1ste Sal over Gaarden
==== anbefales d'Hrr. Medlemmer ====

Telefon: BYEN 29 21 x

Reff.: d'Hrr. Barfod, Koefoed og Schioler

STØRSTE OG ÆLDSTE NATURALIEHANDEL I DANMARK.

GRUNDLAGT 1894.

Vort store Lager af anatomiske samt zoologiske Præparater og etnografiske Genstande anbefales Interesserede.

Fugle og Dyr udstoppes.

A. JAKOBSENS NATURALIEHANDEL,
FREDERIKSBORGGADE 5. KØBENHAVN.

Telefon: Byen 21 51 y.

Telefon: Byen 21 51 y

GYLDENDALSKE BOGHANDEL • NORDISK FORLAG. KØBENHAVN	
HÆTTEMAAGEN (<i>LARUS RIDIBUNDUS</i>) FOTOGRAFERET EFTER NATUREN AF C. RUBOW 2 KRONER	STORMMAAGEN (<i>LARUS CANUS</i>) FOTOGRAFERET EFTER NATUREN AF C. RUBOW ANDET OPLAG. 1 KR. 50 ØRE
WITHERBY & CO. LONDON THE LIFE OF THE COMMON GULL AF C. RUBOW	EDUARD TREWENDT'S NACHFOLGER BERLIN DIE LACHMÖWE AF C. RUBOW

ORNITHOLOGISCHES JAHRBUCH.

ORGAN

FÜR DAS PALÄARKTISCHE FAUNENGEBIET.

„ORNITHOLOGISCHES JAHRBUCH“ som udelukkende beskæftiger sig med den europæiske, henholdsvis palæarktiske Fuglefauna begynder med 1912 sin 23. Aargang. Den udkommer (paa tysk) aarlig i 6 Hefter, paa 2¹/₂—3 Ark. Prisen for en Aargang er ved direkte at indsende Beløbet 10 Rmk., i Boghandelen 12 Rmk.

Lærestalter faar Aargangen til nedsat Pris af 6 Rmk. (kun ved direkte Henvendelse). Prøvenummer sendes gratis og franko.

Manuskripter, Tryksager, Annoncer og Indmeldelse af Abonnement bedes sendt direkte til Udgiveren, *Victor Ritter von Tschusi zu Schmidhoffen*, Villa Tännenhof bei Hallein, Østrig.

DANSK ORNITHOLOGISK FORENINGS TIDSSKRIFT. Saa langt Restoplaget rækker, kan 1. Aargang faas for 10 Kr., 2. Aargang for 6 Kr., 3. og 4. for 4 Kr., 5. for 5 Kr. ved Henvendelse til Kassereren **AXEL KOEFOED**, Smallegade Nr. 56³.

FUGLE-, REJSE-, MARINE- OG TEATER-KIKKERTER

Bemærk Etahlm. Nr. og Navn

med største Felt og reneste
Optik,

Zeiss, Busch, Goerz, Leitz etc. etc.

med
3, 3¹/₂, 4, 6, 8, 9, 10, 12 og 15
Gange Forstorrelse.

Literatur tilsendes fra

Kgl. Hof-Instrumentmager CORNELIUS KNUDSEN, Købmagergade 15.

INDHOLDSFORTEGNELSE

DANSK ORNITHOLOGISK FORENINGS TIDSSKRIFT

AARGÅNG 6, HÆFTE II—III

E. LEHN SCHIOLER: Om nogle for Grønlands Fuglefauna sjældne samt to nye Arter, <i>Chauleasmus streperus</i> (L.) og <i>Passerella iliaca</i> (Merrem. typica)	65
V. WEILBÜLL: Hejren (<i>Ardea cinerea</i>) i Danmark nu og tidligere	80
O. HELMS: Svaler (<i>Hirundo rustica</i>) i November.	90
H. CHR. C. MORTENSEN: Fra Fuglemærkningsstationen i Viborg	98
O. HELMS: Mindre Meddelelser indsendte til Redaktionen i 1910—12	127
ANMELDELSER	147
FORENINGSMEDDELELSER	VII

FOR SAMLERE.

C. HANSEN'S BILLIGE ÆSKEFABRIK
Nørregade Nr. 27, 1ste Sal over Gaarden
==== anbefales d'Hrr. Medlemmer ====

Telefon: BYEN 29 21 x

Reff.: d'Hrr. Barfod, Koefoed og Schioler

STØRSTE OG ÆLDSTE NATURALIEHANDEL I DANMARK.

GRUNDLAGT 1894.

Vort store Lager af anatomiske samt zoologiske Præparater og etnografiske Genstande anbefales Interesserede.

Fugle og Dyr udstoppes.

**A. JAKOBSENS NATURALIEHANDEL,
FREDERIKSBORGGADE 5. KØBENHAVN.**

Telefon: Byen 21 51 y.

Telefon: Byen 21 51 y.

GYLDENDALSKE BOGHANDEL • NORDISK FORLAG. KØBENHAVN

HÆTTEMAAGEN

(*LARUS RIDIBUNDUS*)

FOTOGRAFERET EFTER NATUREN

AF C. RUBOW

2 KRONER

STORMMAAGEN

(*LARUS CANUS*)

FOTOGRAFERET EFTER NATUREN

AF C. RUBOW

ANDET OPLAG. 1 KR. 50 ØRE

WITHERBY & CO. LONDON

THE LIFE OF THE COMMON GULL

AF C. RUBOW

EDUARD TREWENDT'S NACHFOLGER
BERLIN

DIE LACHMÖWE

AF C. RUBOW

ORNITHOLOGISCHES JAHRBUCH.

ORGAN

FÜR DAS PALÄARKTISCHE FAUNENGEBIET.

„ORNITHOLOGISCHES JAHRBUCH“ som udelukkende beskæftiger sig med den evropæiske, henholdsvis palæarktiske Fuglefauna begynder med 1912 sin 23. Aargang. Den udkommer (paa tysk) aarlig i 6 Hefter, paa $2\frac{1}{2}$ —3 Ark. Prisen for en Aargang er ved direkte at indsende Beløbet 10 Rmk., i Boghandelen 12 Rmk.

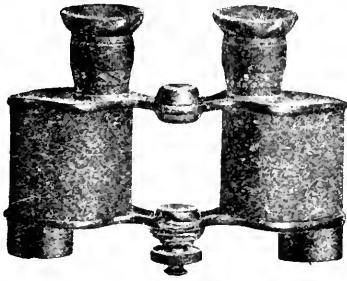
Lærestalter faar Aargangen til nedsat Pris af 6 Rmk. (kun ved direkte Henvendelse). Prøvenummer sendes gratis og franko.

Manuskripter, Tryksager, Annoncer og Indmeldelse af Abonnement bedes sendt direkte til Udgiveren, *Victor Ritter von Tschusi zu Schmidhoffen*, Villa Tännenhof bei Hallein, Østrig.

DANSK ORNITHOLOGISK FORENINGS TIDSSKRIFT. Saa langt Restoplaget rækker, kan 1. Aargang iaas for 10 Kr., 2. Aargang for 6 Kr., 3. og 4. for 4 Kr., 5. for 5 Kr. ved Henvendelse til Kassereren AXEL KOEFOED, Smallegade Nr. 56³.

FUGLE-, REJSE-, MARINE- OG TEATER-KIKKERTER

Bemærk Erhblm. Nr. og Navn

med største Felt og reneste Optik,

Zeiss, Busch, Goerz, Leitz etc. etc.

med

3, 3¹/₂, 4, 6, 8, 9, 10, 12 og 15 Gange Forstorrelse.

Literatur tilsendes fra

Kgl. Hof-Instrumentmager CORNELIUS KNUDSEN, Købmagergade 15.

INDHOLDSFORTEGNELSE

DANSK ORNITHOLOGISK FORENINGS TIDSSKRIFT

AARGANG 6, HÆFTE I

R. JUL. OLSEN: Danmarks ynglende Strandfugle	1
ANMELDELSER	55
FORENINGSMEDDELELSER	I

Til Salg

NAUMANN

Til Salg

„NATURGESCHICHTE DER VÖGEL MITTELEUROPAS“

NY PRAGTUDGAVE VED DR. HENNICKE

SAMTLIGE 12 BIND I SOLIDE PRAGTBIND

PRIS: 100 KRONER

ved Henvendelse til H. Godske-Nielsen, Silkeborg.

FOR SAMLERE.

C. HANSEN'S BILLIGE ÆSKEFABRIK

Nørregade Nr. 27, 1ste Sal over Gaarden

== anbefales d'Hrr. Medlemmer ==

Telefon: BYEN 2921 x

Reff.: d'Hrr. Bariod, Koefoed og Schioler

STØRSTE OG ÆLDSTE NATURALIEHANDEL I DANMARK.

GRUNDLAGT 1894.

Vort store Lager af anatomiske samt zoologiske Præparater og etnografiske Genstande anbefales Interesserede.

Fugle og Dyr udstoppes.

**A. JAKOBSENS NATURALIEHANDEL,
FREDERIKSBORGGADE 5. KØBENHAVN.**

Telefon: Byen 21 51 y.

Telefon: Byen 21 51 y.

GYLDENDALSKE BOGHANDEL • NORDISK FORLAG. KØBENHAVN	
HÆTTEMAAGEN (<i>LARUS RIDIBUNDUS</i>) FOTOGRAFERET EFTER NATUREN AF C. RUBOW 2 KRONER	STORMMAAGEN (<i>LARUS CANUS</i>) FOTOGRAFERET EFTER NATUREN AF C. RUBOW ANDET OPLAG. 1 KR. 50 ØRE
WITHERBY & CO. LONDON THE LIFE OF THE COMMON GULL AF C. RUBOW	EDUARD TREWENDT'S NÄCHFOLGER BERLIN DIE LACHMÖWE AF C. RUBOW

ORNITHOLOGISCHES JAHRBUCH.

ORGAN

FÜR DAS PALÄARKTISCHE FAUNENGEBIET.

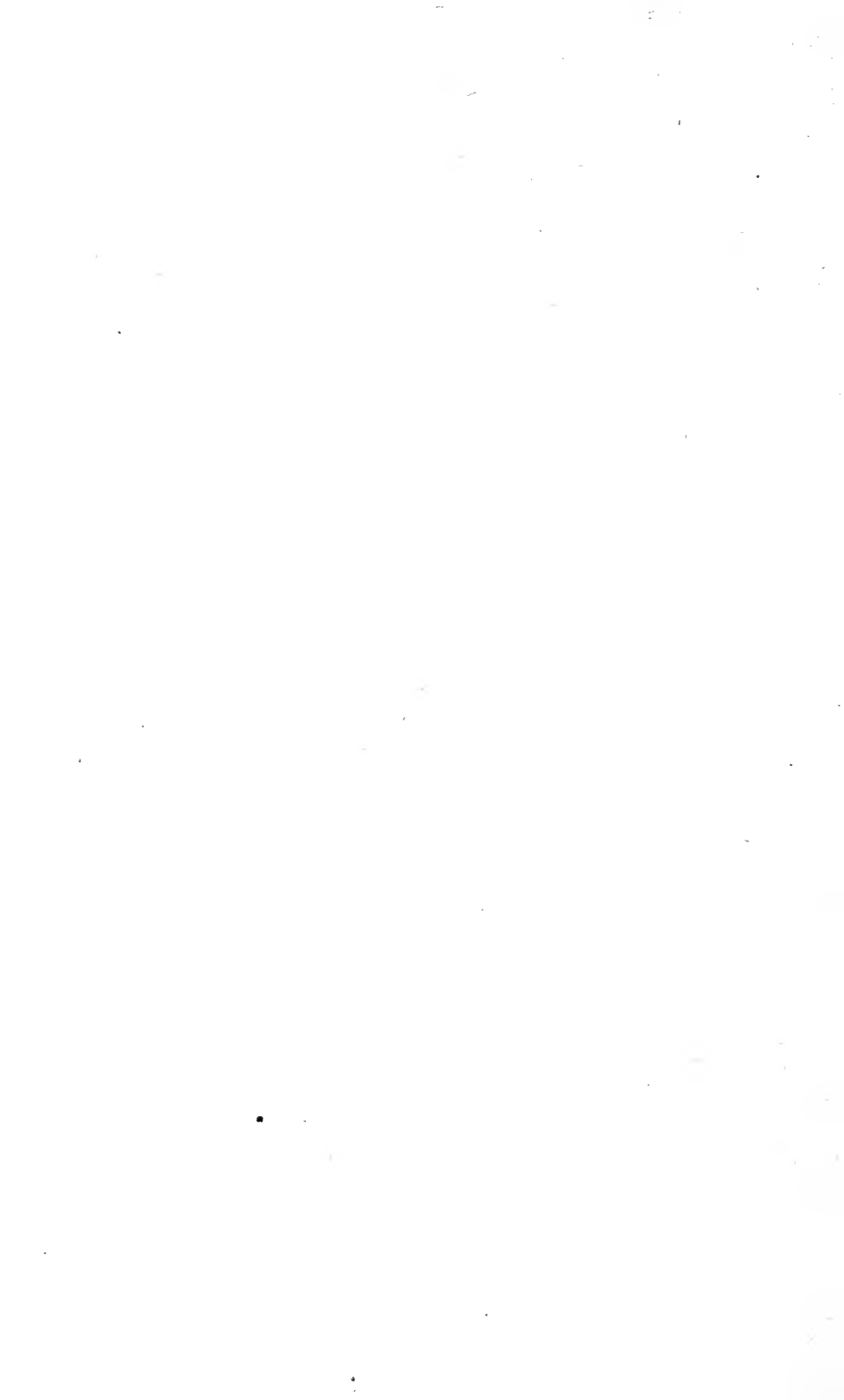
„ORNITHOLOGISCHES JAHRBUCH“ som udelukkende beskæftiger sig med den evropæiske, henholdsvis palæarktiske Fuglefauna begynder med 1912 sin 23. Aargang. Den udkommer (paa tysk) aarlig i 6 Hefter, paa 2½—3 Ark. Prisen for en Aargang er ved direkte at indsende Beløbet 10 Rmk., i Boghandelen 12 Rmk.

Lærestalter faar Aargangen til nedsat Pris af 6 Rmk. (kun ved direkte Henvendelse). Prøvenummer sendes gratis og franko.

Manuskripter, Tryksager, Annoncer og Indmeldelse af Abonnement bedes sendt direkte til Udgifveren, *Victor Ritter von Tschusi zu Schmidhoffen*, Villa Tännenhof bei Hallein, Østrig.

DANSK ORNITHOLOGISK FORENINGS TIDSSKRIFT. Saa langt Restoplaget rækker, kan 1. Aargang faas for 10 Kr., 2. Aargang for 6 Kr. og de følgende Aargange for 4 Kr. ved Henvendelse til Kassereren **AXEL KOEFOED**, Smallegade Nr. 56.

100105817